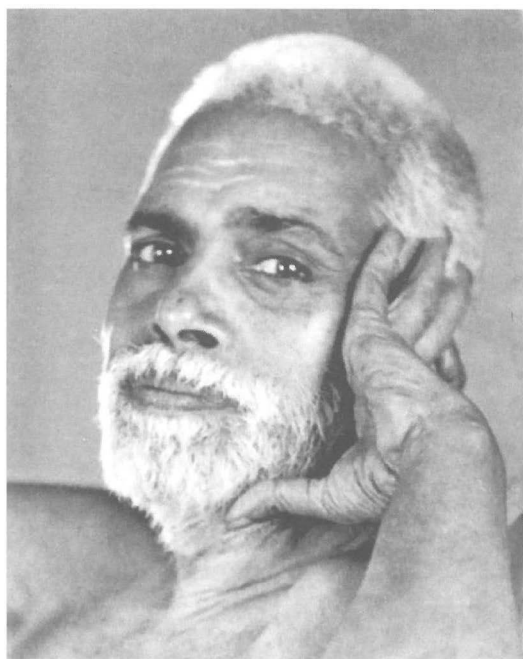

DAVID
GODMAN

ŽÍT
PODLE
BHAGAVÁNA

ŽÍT PODLE BHAGAVÁNA

DAVID GODMAN

**přeložil
Rudolf Skarnitzl**

ONYX

© Sri Annamalai Swami Ashram Trust, 1994
© Rudolf Skarnitzl, 2007
© Nakladatelství ONYX, 2007

ISBN: 978-80-86788-54-8

Obsah

Předmluva překladatele a poděkování	5
Úvod	8
Příchod k Bhagavánovi	12
Stavební práce – I	60
Jídlo v ášramu	68
Zvířata, která žila v ášramu	80
Život v ášramu	93
Vedoucí ášramu a rádo by vedoucí	120
Stavební práce – II	144
Palakottu	182
Výňatky z deníku	210
Rozhovory	253
Slovníček	350

Předmluva překladatele a poděkování

Tento překlad vznikl jako výraz díky Annamalai svámímu, jehož dotek milosti Bhagavána Ramana Maháršiho změnil mé nazírání na život. Tato kniha je jednou z mála, která dává nahlédnout do každodenního života v tehdejších Ramanášramu.

Na uspořádání knihy se podílela skupina spolupracovníků, kterými byli: Erik Čípera a Štěpánka Vnoučková, Petr Fišer, Luboš Hladík, Zuzana a Petr Janouškovi. Za jejich pomoc jim patří můj upřímný dík.

Úvod

Bhagaván Šrí Ramana Mahárši je široce znám jako jeden z nejvýznamnějších indických Guruů moderní doby. V roce 1896, ještě coby šestnáctiletý školák, realizoval átman během dramatické zkušenosti prožitku smrti, který trval asi dvacet minut. Až do této doby se nezabýval žádnými spirituálními myšlenkami či praxí a tento prožitek ho zpočátku uváděl spíše do zmatku. V několika následujících týdnech po realizaci si zprvu myslel, že se ho buď zmocnil nějaký duch, nebo že trpí zvláštní, spíše však příjemnou nemocí. O své zkušenosti se nikomu nezmínil a snažil se pokračovat v životě normálního školáka z jižní Indie. Zpočátku se mu dařilo předstírat, že vše je postaru, ale po šesti týdnech ho všední záležitosti školy a rodinného života tak rozčarovaly, že se rozhodl opustit domov a nalézt místo, kde by mohl v klidu spočívat ve své zkušenosti átmanu, aniž by byl rušen a rozptylován.

Rozhodl se jít k Arunáčale, slavné posvátné hoře, vzdálené asi 120 mil jihozápadně od Madrasu. Volba zdaleka nebyla náhodná, již v dřívějších letech, kdykoli uslyšel jméno Arunáčala, pociťoval úctu a bázeň. A opravdu, dokud jeho nesprávné chápání jeden příbuzný neopravil, myslel si, že Arunáčala je spíše jakási nebeská říše než místo na zemi, kterého mohou poutníci dosáhnout běžnými dopravními prostředky. V pozdějších letech říkával lidem, že Arunáčala je jeho Guruem, a někdy také zmiňoval, že to byla síla Arunáčaly, která uskutečnila jeho realizaci, a pak ho přitáhla ke své fyzické podobě.

Mladý Ramana Mahárši vynaložil velké úsilí, aby zajistil, že nikdo z rodiny nebude mít ponětí kam odešel. Tajně opustil domov a dorazil k Arunáčale po třech dnech poměrně dobrodružného cestování. Zbývajících padesát čtyři let svého života strávil přímo na posvátné hoře či v její blízkosti a odmítal ji opustit být na jediný den.

Hned první den po příjezdu odhodil všechny peníze a majetek vyjma látky na bederní roušku, nechal si oholit hlavu na znamení duchovního sebezapření a našel si klidné místo na nádvoří hlavního chrámu zasvěceného Arunáčale, kde mohl nerušeně sedět. V následujících čtyřech až pěti letech strávil skoro veškerý čas v různých chrámech a svatyních, kde seděl se zavřenýma očima, zcela vstřebán v ohromujícím uvědomování si átmanu. Občas ho nakrmil sympatizující návštěvník nebo poutník a později i sluha. Kromě krátkého období, kdy si chodil vyžebravat jídlo, nevykazoval

nejmenší zájem o potřeby svého těla ani o záležitosti světa, které se kolem něho odehrávaly.

V roce 1901 se přesunul do jeskyně Virúpakša, která leží na úbočí hory asi 300 yardů nad hlavním chrámem, a tam zůstával většinu z následujících čtrnácti let. Jak čas plynul, začal projevovat určitý zájem o návštěvníky, kteří přicházeli, aby ho spatřili, ale promluvil málokdy. Většinu dní seděl v tichu nebo se procházel po svazích Arunáčaly. Už v době, kdy nehnutě spočíval v hlavním chrámu, začal přitahovat stoupence. Když se odebral k jeskyni Virúpakša, měl již malou skupinu následovníků, kterou příležitostně doplňovaly návštěvy poutníků.

V sanskrtu existuje výraz „tapas“, který znamená intenzivní duchovní praxi doprovázenou fyzickým sebezapřením nebo sebeumrtvováním, při kterém dochází k systematickému spalování duchovních nečistot. Někteří k němu byli přitahováni, protože pociťovali, že člověk, který prováděl tak intenzivní tapas (v prvních letech strávených v chrámu často seděl celé dny bez pohybu), musel dosáhnout velké spirituální síly. Jiní k němu byli přitahováni, protože pociťovali zjevnou záři lásky a radosti vycházející z jeho fyzického tvaru.

Ramana Mahárši v pozdějších letech objasnil, že na začátku svého pobytu u Arunáčaly neprováděl žádnou formu tapasu nebo meditace. Když byl na toto téma někdy dotazován, odpovídal, že seberealizace u něho proběhla během zážitku smrti v jeho rodném domě v roce 1896 a že následná léta tichého sezení bez pohybu byla pouze odpovědí na vnitřní popud zůstat zcela vstřebán ve zkušenosti átmanu.

V posledních několika letech v jeskyni Virúpakša začal hovořit s návštěvníky a odpovídat na jejich duchovní otázky, do té doby mluvil málokdy. Poučení, která poskytoval, vycházela z jeho vnitřní zkušenosti átmanu spíše než z hlediska *Advaita Védanty* – velice uznávané školy indické filozofie. Ta zastává názor, že *átman* či *brahman* je jedinou existující skutečností a že všechny jevy jsou jejími neoddelitelnými projevy či zdáním uvnitř ní. Nejzajímavějším cílem života je, jak podle Ramana Maháršiho, tak i podle dřívějších učitelů *advaity*, překonat iluzi, že jsme individuální osobnosti, která je pomocí těla a mysli činná ve světě oddělených, ale vzájemně na sebe působících objektů. Když tohoto bylo jednou dosaženo, pak si jedinec začne být vědom, co skutečně je: *átman*, imanentní, beztvářé Vědomí.

Rodina dokázala Ramanu Maháršiho vypátrat v roce 1898, on se však odmítl vrátit domů. V roce 1914 se jeho matka rozhodla za ním přijít na

Arunácalu a strávit s ním svá zbývající léta. V roce 1915 se Ramana Mahárši, jeho matka a skupina stoupenců, kteří obývali jeskyni Virúpakša, rozhodli, že se přemístí výše na horu do Skandášramu, což byl malý ášram, který byl speciálně pro něj postaven jedním z jeho prvních stoupenců.

Do té doby bylo zvykem, že stoupenci, kteří žili s Ramanou Maháršim, chodili vyžebravat jídlo do nedalekého města. Hinduističtí asketové, nazývaní sáhuy či sannjásiny, se často živilí takovým způsobem. Putující mniši byli vždy součástí hinduistické tradice a nikoho nepohoršuje, když z náboženských důvodů někdo žebrá o jídlo. Když se Bhagaván (Pán; titul označující Božství; budu ho dále takto nazývat, protože tímto titulem ho skoro všichni oslovovali) usadil ve Skandášramu, jeho matka začala pravidelně vařit pro všechny, kdo tu žili. Brzy se stala horlivým stoupencem svého syna a dělala tak rychlé duchovní pokroky, že s pomocí Bhagavánovy milosti a moci byla schopná realizovat átman v okamžiku smrti v roce 1922.

Její tělo bylo pohřbeno na planině, která se rozprostírá na jižní straně Arunáčaly. Bhagaván později vypravoval, že po několika měsících byl pobídnut „božskou vůlí“, aby opustil Skandášram a začal žít v blízkosti malé svatyně, která byla vztyčena nad matčiným tělem. V následujících letech vyrostl kolem Bhagavána velký ášram. Návštěvníci z celé Indie a později i z ciziny přicházeli, aby ho spatřili, obdrželi jeho požehnání, mohli mu klást otázky či aby se jen slunili v jeho mír poskytující záři. Když v roce 1950 ve věku sedmdesáti let zemřel, stal se čímsi jako národním pojmem – fyzickým ztělesněním všech jemných momentů hinduistické tradice, staré tisíce let.

Jeho sláva a síla přitažlivosti nepocházela ze zázraků, které vykonal. Neprojevoval žádné zvláštní síly a opovrhoval těmi, kteří tak činili. Jeho sláva ani nepocházela ze samotného jeho učení. Je pravda, že vychvaloval přednosti do té doby málo známé spirituální praxe, je však také pravda, že většinu z toho učení již učili generace Guruů před ním. To, co zapůsobilo na mysl i srdce návštěvníků, byl vliv jeho svatosti, kterou člověk v jeho přítomnosti okamžitě pociťoval. Vedl jednoduchý ukázněný život; věnoval stejnou úctu a vážnost všem stoupencům, kteří za ním přišli a potřebovali pomoc. A co bylo snad nejdůležitější, bez úsilí vyzařoval sílu, kterou vnímali všichni ti, kteří byli blízko něho. Vnímali ji jako mír či blaho. V přítomnosti Bhagavána bylo uvědomování si toho, že jsme individuální osobností, často nahrazeno plným uvědomováním si imanentního átmanu.

Bhagaván se nikdy nepokoušel tuto energii vytvářet, ani nevyvíjel vědomé úsilí, aby přetvořil lidi okolo sebe. Předání síly bylo spontánní,

nepřetržité a bez úsilí. K přeměně docházelo díky stavu mysli přijímajícího, a nikoli pro nějaké rozhodnutí, touhu nebo činnost Bhagavána.

Bhagaván si byl plně vědom tohoto vyzařování a občas prohlásil, že předání energie je nejdůležitější a nejpřímější částí jeho učení. Pro ty, kteří nebyli schopni zůstat v ladění milosti, která z něho neustále vycházela, poskytl slovní i psané poučení a schválil různé meditační techniky.

Mnoho lidí psalo o životě Bhagavána, jeho učení, zkušenostech a zážitcích s různými stoupenci. Uplynulo již více než čtyřicet let od doby, kdy Bhagaván opustil své fyzické tělo a dalo by se předpokládat, že všechny významnější události již byly v té či oné formě publikovány. I já jsem se přikláněl k tomuto názoru až do roku 1987, kdy jsem zašel za jedním ze starších stoupenců Bhagavána, který se jmenoval Annamalai svámí, abych s ním pohovořil. Během několika týdnů, na které se náš rozhovor protáhl, mi pověděl mnoho zajímavých a nepublikovaných příběhů o Bhagavánovi i o stoupencích, kteří s ním pobývali. Rozhodl jsem se, že je sepíši ve formě vyprávění v první osobě a vydám. Annamalai svámí mi dal svolení a rovněž si přečetl můj rukopis, aby si byl jist, že všechna jeho vyprávění byla správně podána. Jeho komentáře jsem připojil k mým. Většina z nich vysvětluje nejasnosti, ostatní poskytují informace o prostředí a důležitá doplnění k událostem, které Annamalai svámímu nebyly známy.

Chtěl bych poděkovat Šrí S. Sundaramovi za tlumočení, Kumara svámímu za překlad deníku Annamalai svámího do angličtiny, Satje za přepsání všech hovorů, které jsou uvedeny v poslední kapitole, Šrí Ramanášramu za svolení použít materiál z jeho fotoarchivů, Nadja Sutaře za všestrannou pomoc u textových úprav a Džagrutimu a některým jiným členům Satsang Bhavanu v Lucknovu za závěrečný přepis a jeho vyištění.

*David Godman
Lucknov, Indie,
březen 1994*

Příchod k Bhagavánovi

Narodil jsem se v roce 1906 v Tondankuriči, malé vesnici, která čítala asi 200 domů. Můj otec byl velmi schopný a ve vesnici byl váženou osobou. Nejenže byl rolníkem, astrologem, malířem a stavitelem, ale uměl též zhotovovat sochy a budovat chrámové věže (gopuramy). Brzy poté, co jsem se narodil, se můj otec sešel s jiným astrologem, aby se poradili nad mým horoskopem. Oba došli k stejnému závěru, že se stanu sannjásinem (hinduistický mnich, který přerušil všechny svazky s rodinou a světem). Můj otec nebyl touto předpovědí příliš potěšen, a proto se rozhodl, že se pokusí zamezit této možnosti tím, že mi znemožní náležitou školní výchovu. Napadla ho myšlenka, že když se nenaucím pořádně číst a psát, nebudu moci číst posvátná písmena, a tak se ve mně nevzbudí zájem o Boha. Z důvodu otcova přesvědčení se mi v místní vesnické škole dostalo jen velmi základního vychování. Právě když jsem zvládnul abecedu, byl jsem donucen přestat se školní docházkou a musel jsem otci pomáhat na poli.

Můj otec mě podezřívával, že se budu pokoušet vracet do školy bez jeho svolení a za jeho zády, a tak se snažil zajistit moji skutečnou nevzdělanost tím, že řekl mé matce: „Pokud půjde znovu do školy, nedávej mu s sebou žádné jídlo.“

Krátce nato, co jsem musel opustit školu, procházel jsem náhodou nedalekou vesnicí, která se nazývala Vepur a zjistil jsem, že tam vyučuje docházející učitel.

Říkal vesničánům: „Je správné se stát vzdělaným. I když budete nuceni shánět svou obživu tím, že si ji budete vyžebřávat, abyste mohli studovat, měli byste studovat, jak jen jste schopní. Jen vzděláním můžete poznat mystérium života.“

Když jsem se vrátil domů, zašel jsem za otcem a stěžoval si mu: „Dnes jsem slyšel jednoho učitele ve Vepuru, jak mluví o výtečnosti vzdělání. Ty mi nedovoluješ, abych chodil do školy. Proč?“

Můj otec zamítl mou výzvu, když řekl: „Ó, my jsme jen sedláci. Nám stačí, když budeme umět tolik, abychom se uměli podepsat.“

Jelikož jsem nebyl spokojen s otcovou odpovědí a jeho postojem, rozhodl jsem se, že se pokusím učit sám. Podařilo se mi získat dvě knížky, jednu o králi Vikramiditjovi, druhou s verši od Pattinatara (tamilský básník a světec z 9. století) a snažil jsem se naučit pořádně číst. Zvláštní náhoda byla,

že jeden z prvních veršů od Pattinataru, který se mi podařilo přeslabikovat, ve stručnosti a věštecky vyjádřil duchovní cestu, kterou jsem se snažil většínu svého života provádět:

„Ten, kdo zamítne domov, je desetmilionkrát větší než ten, kdo žije jako hospodář a vytváří tak mnoho *punjas* a *dharmas* (záslužné činy). Ten, který zamítne mysl, je desetmilionkrát větší než ten, kdo zamítne domov. Ten, kdo překonal mysl a veškerou dvojnost – jak bych mohl vyjádřit velikost takového člověka?“

Ačkoli jsem se nikdy nesetkal s podobnými prohlášeními, vždy jsem v sobě choval přirozený sklon k duchovnímu životu. Nikdo se mnou nikdy nepromluvil o náboženských záležitostech, ale nějak jsem vždy věděl, že je jakási vyšší síla nazývaná Bůh a že účelem života je dosáhnout Boha. Ačkoli mi to nikdo neřekl, sám od sebe jsem pociťoval, že vše co vidím, je jaksi klamné a neskutečné. Tyto myšlenky, spolu s tím, že se mám vyhýbat připoutanosti k čemukoli ve světě, byly částí mého vědomí již od raného věku.

Pamatuji si na jednu příhodu, která se udála, když mi bylo pouhých šest let. Šli jsem se svou matkou nedaleko vesnice, když nás minul sádhu (hinduistický mnich) v oranžovém rouchu.

Zeptal jsem se matky, kdy se stanu sannjásinem jako on? Aniž bych čekal na odpověď, následoval jsem sádhua po silnici.

Při tom jsem zaslechl svou matku, jak vyjadřuje svou nevoli nějaké místní ženě: „Podívejte se, jak je ten kluk k ničemu! Už v tomto věku se snaží stát sádhuem.“

„Sádhu“ doslovně znamená „ušlechtilou bytost“. Název se však běžně užívá k označení někoho, kdo se plně věnuje hinduistické duchovní cestě, zvláště když za tím účelem opustil svůj domov. Sannjásinové, kteří zcela zamítli všechny svazky se světem, aby se věnovali duchovnímu hledání, bývají často nazýváni sádhuy.

Bohužel, můj otec neměl pochopení pro mé duchovní záliby. Denně sice vykonával půlhodinovou složitou púdžu (obřadné uctívání nějakého hinduistického božstva), ale jeho motivy byly úplně materialistické.

Jednou, když jsem ještě byl chlapcem, zeptal jsem se ho, proč vykonává každý den takovou púdžu. Odpověděl, že chce dosáhnout bohatství, že chce pozemky, zlato a mnoho peněz.

Řekl jsem mu: „Tyto věci jsou všechny pomíjivé. Proč se o ně modlíš?“

Můj otec byl udiven, že již v tak raném věku rozumím těmto záležitostem. „Jak víš, že tyto věci jsou pomíjivé?“ zněl jeho zvědavý dotaz.

„Já to vím, proto ti to říkám,“ odpověděl jsem mu. Toto poznání bylo ve mně a nemohl jsem to vysvětlit žádným rozumným způsobem.

Když můj otec zjistil, že mne zajímají duchovní záležitosti, snažil se mne od nich odradit. Vytvořil pro mou cestu mnoho překážek, a teprve o mnoho let později konečně uznal, že jsem určen, abych se stal sádhuem.

Když jsem byl ještě hodně malý, vesničané mě přijali jako jakéhosi štěstí přinášejícího maskota. Kdokoli začal se stavěním nového domu, vždy mě požádal, abych postavil první podpěru. Býval jsem požádán, abych vytrhl první rostlinku, když začaly žně v polích a během svateb jsem byl žádán, abych se na začátku svatebního obřadu dotknul sochy Ganapatiho (syn Šivy se sloní hlavou, zvaný též Ganéša, bůh moudrosti a odstraňovatel překážek, pozn. překladatele). Samozřejmě, že nejpříjemnější povinností bylo pojídání sladkostí. Kdykoli lidé ve vesnici připravovali sladkosti pro určitou příležitost, býval jsem pozván, abych dostal také podíl. Nevím, kdy se to stalo, že vesničané začali věřit, že přináším štěstí, a jak došli k tomuto závěru, ale tato tradice trvala do mých třinácti let.

Zdá se, že někteří lidé jsou obdařeni mimořádným štěstím v takové míře, že ať činí cokoli, daří se to a má to úspěch. V TAMILSKU se těmto lidem často dává přezdívka „zlatá ruka“. Jsou vyhledáváni, aby zahajovali festivaly či společenské události, protože panuje přesvědčení, že když něco zahájí, tak to bude úspěšné.

Ramana Mahárši měl také přezdívku „zlatá ruka“. Ve svém mládí hrál často kopanou se svými přáteli. I když nebyl výjimečným hráčem, brzy se přišlo na to, že mužstvo, se kterým hrál, vždy vyhrálo. Annamalai svámi přinášel stejné štěstí, když byl přijat jako vesnický maskot.

Nikdy jsem nebyl družným chlapcem. Namísto, abych se stýkal s jinými lidmi z vesnice, vyhledával jsem neobydlená místa, kde jsem míval ve zvyku tiše sedět. Mým nejmilejším místem byl chrámek Vinájaky v lese nedaleko vesnice. Často jsem tam chodil a modlil jsem se k Božství. V té době jsem byl v náboženských rituálech tak nevzdělaný, že jsem ani nevěděl, jak se správně před Božstvím poklonit. Naučil jsem se to tak, že jsem napodoboval malé děvčátko, které přicházelo do chrámu a vykonávalo velmi podrobně propracované aštanga namaskáram před chrámovým obrazem.

Jedná se o pokorné položení se po celé délce těla, při kterém se osm různých částí těla dotýká země.

S náboženskými rituály jsem se více obeznámil během návštěvy Vridhačalamu, což bylo šivaistické (šivaisté jsou uctíváči Šivy, pozn. překladatele) poutní centrum nedaleko naší vesnice. Pozoroval jsem bráhmany, jak provádějí anuštány, a tak jsem je poprosil, aby mne do toho zasvětili. Odmítli mne s tím, že šudrům (členové nejnižší kasty) není dovoleno provádět tento rituál.

Anuštány zahrnují velkou šíři rituálních praxí, které zpravidla provádějí pouze bráhmani. Některé jsou náboženské, jiné se však týkají jen osobní hygieny.

Brzy poté jsem spatřil šivaisty, kteří nebyli bráhmany, jak provádějí stejné rituály. Jak provádět tyto rituály se zřejmě naučili z knihy, která obsahovala jejich detailní popis. Naučil jsem se anuštány od této skupiny a vykonával jsem je pravidelně, jakmile jsem se vrátil do vesnice. Navzdory svému spíše cynickému postoji vůči náboženství mne můj otec zasvětil do súrja namaskáram, což je známý rituál, při kterém se mnohokrát opakují mantry, a pak se pozdraví vycházející slunce. K tomuto rituálu, který mě otec naučil, jsem přidal ony nové.

Přibral jsem ještě jednu praxi, každý měsíc, v den ékádasi (jedenáctý den po měsíčním novu) jsem se snažil celou noc meditovat, aniž bych spal. Brzy jsem zjistil, že když jsem se snažil meditovat v sedě, usnul jsem. Snažil jsem se meditovat při chůzi, ale ani to nebylo moc platné, neboť jsem usínal za chůze. Po různých pokusech jsem přišel na to, že mohu přemoci spánek, když se vykoupám v místní říčce a budu vtírat písek do mých stehů tak, aby to bolelo. Také jsem žvýkal tabák, neboť mi bylo řečeno, že když to budu dělat, vybudím tak gunu radžas.

Podle hinduistické filozofie podléhají všechny bytosti třem střídajícím se kvalitám, které se nazývají guny – sattva (harmonie), radžas (aktivita) a tamas (netečnost). Tyto tři kvality jsou střídavě činné též v mysli. Žvýkání tabáku povzbuzuje kvalitu radžasu a udržuje mysl čilou a aktivní.

Když jsem byl mladý, velmi mně záleželo na tom, abych vykazoval vnější projevy zbožnosti, a tak dokazoval svou odevzdanost náboženskému životu. Oblékal jsem si bílé dhóti (látka, která se nosí jako košile), pokrýval jsem svou hlavu podobně jako Ramalinga svámí (tamilský světec 19. století) a své čelo a tělo potíral množstvím vibhúti (posvátný popel). V té době jsem velice přilnul k Ramalinga svámímu. Viděl jsem jeho fotografii ve vesnici, a ta na mne učinila takový dojem, že jsem navštívil Vadalur – místo, kde byla jeho svatyně a kde byl pohřben.

Brzy po desátém roce mého života jsem si opatřil výtisk desáté části díla Džíva Brahma Aikja Védánta Rahasja. Z této knihy jsem se naučil technice pranájámy (jógová dechová cvičení) a začal ji provádět v chrámu v lese. Když jsem tuto knihu přečetl, mělo to za následek, že ve mně vzrostla touha více studovat posvátná písmena. Normálně je pro chlapce jako jsem byl já takové přání těžce splnitelné, ale neobvyklá kombinace náhod brzy dovolila jeho naplnění. Karnam (vedoucí vládní účetní) v naší vesnici vlastnil mnoho náboženských knih, které zdědil po svém otci. Neměl čas, aby je četl, protože byl účetním pro tři vesnice. Byl tak zaneprázdněn, že po mnoho dní ani nebyl schopen dorazit na noc domů. Jeho manželka, velmi zbožná žena z Tíruvaruru, mi dovolila, abych docházel do jejího domu a ony knihy četl. Každý den připravila jídlo, nabídla je soše Ganapatiho, která byla v jejím domě, a pak ho nabídla mně. Ona jedla až poté, co jsem snědl obětní jídlo já. Nakonec jsem se odstěhoval do karnamova domu a byl živ z obětního jídla, které jeho žena připravovala. Protože moji rodiče nesouhlasili s mým náboženským zájmem, přestal jsem úplně chodit domů. Během tohoto odcizení, které trvalo tři roky, jsem svůj domov nikdy nenavštívil.

Když jsem studoval knihy, navykl jsem si číst text nahlas. Bylo mnoho knih, mezi kterými jsem mohl volit; moje nejoblíbenější však byla Kaivalja Navanítam, pak knihy o Pamamhamsa Rámakršnovi, Téváramy od Appara a Džňánasambandhara, Tíruváčakam a Bhakta Vidžajam.

Kaivalja Navanítam je tamilské dílo o filozofii advaity; Rámakršna Paramhamsa byl bengálský světec 19. století; Appar a Džňánasambandhar byli tamilští světcí, kteří žili v 6. století a jejichž hymny k chvále Šivy byly nazývány Téváramy; Bhakta Vidžajam je sbírka vyprávění o slavných marathských světcích.

Mé čtení brzy upoutalo některé duchovně laděné lidi ve vesnici. Během několika týdnů začalo asi deset lidí pravidelně navštěvovat dům, aby mohli naslouchat mému čtení. Každý večer od šesti hodin do deseti hodin jsem četl výtahy z těchto knih. Po ukončení čtení jsme všichni hovořili o smyslu a významu textů.

Někteří lidé z vesnice sdělili otci, že studují písmo a že je vysvětlují jiným lidem. Můj otec nechtěl věřit svým uším, protože žil v domněni, že jsem opravdu stále nevzdělaný. Rozhodl se, že prozkoumá tuto záležitost a ve skrytu poslouchal, co si při našem večerním setkání říkáme.

Později údajně prohlásil: „Už ho nemohu přinutit, aby mne poslouchal. Tak ho předám Bohu.“

Manželka karnama navštěvovala naše setkání nejvíce. Vzbudilo to v ní velký zájem o díla, která jsme recitovali, stala se vegetariánkou a ztratila zájem o všechny světské věci. Bohužel ztratila zájem i o svého manžela. Karnam upozoroval změny v chování své ženy a došel k závěru, že jsme nějak zneužili jeho pohostinnost.

Jednou večer si mne vzal stranou a nahněvaně řekl: „Ve vaší společnosti se má žena chová jako svámí. Nemá vůbec žádná přání. Nechci, abyste byli dále v mém domě. Pro vaše setkání si najděte jiné místo.“

I ostatní stoupenci slyšeli, co mi karnam říkal. Jeden z nich mi pověděl, že není třeba, abychom prováděli čtení zde a že snadno najdeme místo někde jinde.

Zprvu jsme si mysleli, že si postavíme jednoduchou chatku z kokosového listí, kde bychom se scházeli, ale k večeru jsme se rozhodli, že si postavíme opravdový math.

Math je hinduistická organizace, zřízená pro specifický účel, například na paměť určitého svěťce, jako místo pro zpěv zbožných písní, meditaci atd. Větší stavby bývají domovem pro skupinu sádhuů a podobají se klášterům či ášramům.

Každý z nás se k tomuto podniku zavázal určitou částkou a během krátké doby vznikl Šivaram Bhadžan math. Jakmile byl math dostavěn, nastěhoval jsem se tam a pokračoval se svou sádhanou (duchovní praxe), když jsme tam zpívali bhadžany (nábožná píseň) a nahlas četli učení různých světců.

Když byl math dokončen, vybuďoval jsem u hlavní silnice, která vedla naší vesnici tannir pandal (místo, kde se podává jídlo pro pocestné a chudé).

S pomocí několika stoupců jsme shromáždili dostatek peněz, abychom každý den mohli podávat kandži (rýžová kaše) sádhuům a těm, kteří byli na pouti k posvátným místům a procházeli naší vesnicí.

Brzy po té, co jsem se zařídil v mathu, se moji rodiče rozhodli, že učiní poslední pokus, aby mě odradili od duchovního života.

Jelikož mi bylo tehdy sedmnáct let, napadla je myšlenka: „Pokud něco brzo nepodnikneme, s největší pravděpodobností se z něj stane sannjásin. Jestliže se nám pro něj podaří najít dívku, se kterou by se oženil, může z něj být normální hospodář a vzdá se všech duchovních činností. Možná, že bude potom jako my.“

Aniž by se obtěžovali záležitostí se mnou prohovorit, našli nějakou dívku, domluvili všechno s její rodinou a vydali se shánět vše potřebné k uspořádání svatby. O všech těch činnostech jsem se doslechl od jedné stoupenkyně, která chodila do mathu zpívat. Jakmile jsem se dozvěděl, co se děje, sdělil jsem svým rodičům, aby zastavili všechny přípravy na svatbu, protože se nehodlám oženit s žádnou dívkou.

Otevřeně odmítnutí poslechnout rodiče v tak důležité záležitosti, vyvolalo ve vesnici rozruch. Mnoho lidí došlo k názoru, že jsem se zbláznil. Jednak, že jsem se odmítal oženit, a jednak proto, že jsem celý čas myslel na Boha a zpíval bhadžany. Mnoho z těchto lidí (moji rodiče mezi nimi nebyli) se sešlo a rozhodli se, že mé bláznovství vyléčí násilnou cestou. Sebrali mne z Bhadžan mathu, přivedli k rybníku, udělali dlouhý řez na vrcholu mé hlavy a začali do rány vtírat citrónovou šťávu. To měla být zřejmě léčba bláznovství. Pak se rozhodli, že mne polijí množstvím studené vody, kterou přinášeli ve vědrech. Myslím, že mou hlavu polili asi tak padesáti kbelíky. Zatímco mě takto koupali, zůstal jsem klidný a prováděl pránájámu, abych mysl odtáhnul od pocitu chladu. Věděl jsem, že je zbytečné klást odpor. Když vesničané viděli, že žádným způsobem nereaguji na jejich počínání, nabyli ještě více přesvědčení, že jsem ztratil rozum. Když polévání skončilo, tak mne nakonec odvedli do jednoho domu ve vesnici. Tam připravili sambar (ostrá omáčka) z hořké dýně a přiměli mne, abych ji snědl, protože byli názoru, že hořká dýně je další způsob, jak léčit pomatený rozum. Přišlo se na to podívat asi sto lidí.

Zatímco jsem jedl, jeden z nich mi řekl, že jsem dobrý hoch z dobré rodiny, ale že jsem se zbláznil.

Tehdy mi došla trpělivost. Popuzeně jsem zvolal: „Já jsem se nezbláznil. Nechte mě být. Řekněte těm lidem, kteří tu jsou natlačeni, aby odešli a nechte mne v nějaké místnosti, kde bych mohl být sám.“

Neočekával jsem žádnou odpověď, vyjma možnosti další léčby, ale k mému překvapení mi dovolili, abych se uchýlil do jedné místnosti domu. Než měli možnost změnit své rozhodnutí, zavřel jsem dveře na zástrčku a lehl si na zem, abych si odpočinul a zotavil se z těžké zkoušky.

O něco později jsem vstal a snažil se meditovat. Když jsem seděl, zaslechl jsem, jak předák naší vesnice probírá můj případ ve vedlejší místnosti. Říkal: „Když mi to dovolíte, budu chtít od chlapce slib, že se ožení a že povede normální život. Prošel léčbou a dá se předpokládat, že jeho pomnutí přestalo.“

Zaklepal na dveře a já ho nechal vstoupit. Když stál přede mnou, řekl mi s velkou naléhavostí: „Prosím, slib mi, když už nejsi pomatený, že se oženíš jako my všichni a povedeš normální život hospodáře.“

Odpověděl jsem mu: „Slibuji vám naopak, že se stanu sannjásinem.“ Když jsem pronesl tento slib, tlesknul jsem dlaněmi o sebe, abych mu ukázal, jak opravdově to myslím i jako pečeť slibu. Předák odešel, aniž by cokoli dalšího řekl.

Uslyšel jsem jak venku vzkřiknul : „Ajó! Ajó! (jihoindické zvolání, znamenající překvapení nebo šok). Když jsem ho žádal, aby slíbil jednu věc, slíbil opak!“

Má rodina nebrala můj slib vůbec na zřetel. Od ženy, která chodila na naše setkání, jsem se dozvěděl, že otec stále tajně vypracovává plány ke svatbě. Rozhodl jsem se proto, že je nejvyšší čas, abych sám pro sebe udělal několik tajných plánů. Napřed jsem napsal dopis dívce, která byla vybrána jako má budoucí nevěsta. Napsal jsem jí: „Můj úmysl je stát se sannjásinem. Nepomýšlím na to, že bych se zapletl do života hospodáře. Proto nemysli na to, že se vezmeme. To by bylo jen příčinou nesnázi.“

Podařilo se mi sehnat někoho, kdo byl ochoten odnést dopis do jejího domu. V týž den jsem pak utekl z domova a vydal se na cestu do Čidambaramu (slavné jihoindické náboženské centrum).

Chtěl jsem být zasvěcen jako sannjásin, ale neudělal jsem to formálním způsobem. Nechtěl jsem jít k někomu pro zasvěcení, všechno jsem učinil sám.

Pro ortodoxního hinda je sannjásinství čtvrtým a závěrečným stavem života. Při tom zamítá všechny svazky se svou rodinou a světem, aby mohl celý čas usilovat o spojení s Bohem, o osvícení. Krátce řečeno, člověk by se neměl stát sannjásinem, pokud nebyl náležitě zasvěcen svým Guruem nebo

někým z představených různých zavedených řádů pro sannjásiny. Nicméně toto pravidlo bývá často přehlíženo.

Vykoupal jsem se v řece, nechal jsem si oholit hlavu, vzal jsem si na sebe náhrdelník zhotovený ze semen rudrákši a oblékl se do krátkého dhóti a ručníku. V tomto novém oblečení jsem se vrátil do naší vesnice a každému sdělil, že jsem nyní sannjásin. Moje nové vzezření konečně přesvědčilo mou rodinu, že to míním vážně a že se nehodlám ženit. Vzdali se velmi neochotně všech plánů na svatbu, protože věděli, že ten, kdo se stane sannjásinem, zůstává v celibátu po zbytek svého života.

Pokračoval jsem ve starém způsobu života a začal připravovat plány pro kumbhábhíšékam (zasvěcovací obřad) mathu. Pozval jsem několik skupin zpěváků bhadžanů z okolních vesnic a přemluvil své rodiče, aby na to věnovali všechny potraviny, které zakoupili pro svatbu. Jídlo, které věnovali, mi umožnilo nakrmit asi 400 lidí. Ostatní stoupenci, kteří se spolupodíleli na vybudování Bhadžan mathu, dodali podmáslí, ragi (druh prosa) a rýžovou kaši pro všechny, kdo přišli. V den slavení kumbhábhíšékam pozvaní zpěváci bhadžanů pochodovali vesnicí a zpívali v každé ulici. Když se rituály kumbhábhíšékamu konečně dostaly do pohybu, uskutečnil jsem sám soukromý obřad. Vykonal jsem páda púdžu („uctívání nohou“) mým rodičům a formálně jsem je požádal o svolení stát se sannjásinem.

Páda púdža je obřadem, při kterém jedinec obřadně uctívá nohy někoho jiného. Běžné je, že se páda púdža provádí Guruovi či svámimu, jakožto gesto hluboké úcty. Méně běžné je vykonat ji svým rodičům či staršímu členu rodiny.

Prosil jsem také své rodiče o požehnání, aby má duchovní pout' byla úspěšná. Oba mi poskytli povolení i požehnání. Žádný z nich se už nikdy nesnažil mne přemluvit, abych zanechal duchovní cesty.

O několik týdnů později jsem se doslechl, že Šankaračárja z Kančipuramu plánuje při jednom svém výjezdu projet naší vesnicí. Byl to stejný Šankaračárja, který poslal Paula Bruntona k Bhagavánovi.

Ramana Mahárši se stal mimo Indii velmi slavným v třicátých letech, kdy Paul Brunton, britský novinář, napsal vynikající knihu o indických světcích a Guruech s názvem „Tajnosti indické“. Brunton přišel k Maháršimu, když

mu to Šankaračárja z Kančipuramu v roce 1930 poradil. Tento Šankaračárja zemřel v roce 1994 ve věku 99 let, právě když jsem připravoval tuto knihu.

Šankaračárja Bhagavatpada, který žil v 9. století a popularizoval advaitu, založil pět klášterů, aby propagovaly jeho učení a udržovaly ortodoxii hinduismu. Jeden z těchto klášterů se nachází v jihoindickém městě Kančipuram. Každý z těchto klášterů má nepřetržitou linii učitelů, která vede až k původnímu Šankaračárjovi. Představený každého kláštera dostává titul Šankaračárja, jakmile se ujme svého úřadu. Ten, kterého Annamalai svými potkal, je široko daleko považován za moderního indického světce.

Když jsem se o této novince dozvěděl, rozhodl jsem se, že se pokusím Šankaračárju krátce zastavit ve vesnici, abych tak měl jeho daršan.

Daršan znamená „dívat se na“. Ve spojení s náboženstvím daršan znamená vidět chrámové božstvo nebo svatého muže, či být jím viděn.

Věděl jsem, že v jeho průvodu bude mnoho lidí, ale i zvířat a řekl jsem si, že nejlépe bude, když pro všechny zajistím jídlo a pití. Kdyby se mi to podařilo zorganizovat, tak se všichni budou muset na chvíli zastavit, aby nabízené snědli.

Ve stanovený den jsem připravil velké množství podmáslí a rýžovou kaši pro bráhmány, kteří ho budou asi doprovázet. Zásobil jsem se také velkým množstvím zeleného listí, abych mohl nakrmit koně a slony. Když se průvod blížil k vesnici, chodil jsem nahoru a dolů a řadě lidí jsem rozdělával zelené listy a rýžovou kaši. Šankaračárju nesli v krytých nosítkách, nemohl jsem ho však spatřit, protože byl za záclonou. Když jsem nabízel rýžovou kaši lidem, kteří ho nesli, dohodli se, že se zastaví, aby pojedli. To způsobilo, že Šankaračárja odhrnul záclonu, aby se podíval, co se děje. Okamžitě jsem před ním padl na zem.

Několik vteřin se na mne mlčky díval a pak řekl: „Asi po jedné míli budu chvíli odpočívat. Můžeš tam přijít a uvidíme se.“

Míli od naší vesnice bylo malé městečko jménem Vepur. Dozvěděl jsem se od jednoho člověka z jeho doprovodu, že je tam zorganizována bhikšá (obětní nabídka jídla) a že Šankaračárja se zastaví ve Vepuru v bungalovu pro cestující.

Zástupce policejního inspektora naší vesnice byl vcelku dobrým stoupcem. Když jsme spolu slyšeli, že Šankaračárja se v blízkosti zastaví, oba

jsme zamířili do Vepuru, abychom ho spatřili. Jakmile dorazil, natlačil se okolo něho velký dav lidí, ale nějak se mi podařilo se dostat do jeho blízkosti a dotknout se jeho nohou.

Jeho bráhmanšti sluhové protestovali a říkali, že ne-bráhmani by se ho neměli dotýkat. Šankaračárja je však umlčel a řekl: „On je brahmačari a sádhu, takže je všechno v pořádku.“

Brahmačari je v celibátu žijící student, který je oddán duchovnímu studiu. Brahmačarja je jedním ze čtyř tradičních hinduistických stavů v životě (nazývají se „ášramy“). Když ukončí svá studia, student obvykle přejde k druhému stavu života – ženatému hospodáři. Někteří odhodlaní duchovní hledající vynechávají tuto fázi a zůstávají v celibátu sádhuů po celý svůj život.

Jednou z hlavních funkcí Šankaračárjů je udržovat a uplatňovat zásady ortodoxního hinduismu. Ve dvacátých letech se zavedla přísná disciplína v kastovních řádech, přičemž se zastával názor, že fyzický kontakt mezi bráhmany a nižšími kasty – obzvláště mimokastovními – způsobuje duchovní poskvrnění. Sádhuvé a sannjásinové jsou mnohými považováni za výjimky, protože se vyloučili z kastovní hierarchie, a proto se jich poskvrnění netýká.

V dnešní době se kastovní pravidla týkající se společného pobývání a dotýkání přestala užívat, i když někteří tradiční bráhmani je stále dodržují.

Jelikož Šankaračárja vypadal, že je mi nakloněn, požádal jsem ho o zasvěcení a poskytnutí upadéša (duchovní poučení). Poskytl mi mantru „Šivája namah“, abych ji opakoval, a také mi řekl, abych ji stotisíckrát napsal. Když jsem takto uspěl ve svém záměru, vrátil jsem se do naší vesnice a začal jsem naplňovat jeho pokyn. Zakoupil jsem si několik zápisníků a zaplňoval jsem je napsanou mantrou. Poté jsem začal provádět džapu (nepřetržitě opakování) mantry a začal jsem o ní meditovat.

Někdy v roce 1928, kdy mi bylo 21 let, procházel naší vesnicí putující sádhu. Věnoval mi výtisk Upadéša Undijár, ve kterém byla též fotografie Šrí Ramana Maháršiho. Jakmile jsem ji uviděl, vytanul ve mně pocit, že to je můj Guru. S tím ve mně vyvstala intenzivní touha se za ním vydat a spatřit ho.

Upadéša Undijár je filozofickou básní o třiceti verších a Ramana Maharši ji napsal v tamilštině. Poprvé byla vydána v roce 1927, asi tak

o jeden rok dříve než ji mohl vidět Annamalai svámi. Upaděša Sárám je Šrí Ramanovo sanskrtské podání stejného díla. Některé anglické překlady, které vycházejí s titulem Upaděša Sárám, jsou ve skutečnosti překlady Upaděša Undijár; původního tamilského díla.

V noci jsem měl sen, ve kterém jsem viděl, jak Ramana Mahárši sestupuje z nižší stráně Arunáčaly a jde ke staré hale. U vchodu do staré haly si umyl nohy vodou, kterou měl ve své nádobě. Přiblížil jsem se mu, položil jsem se k jeho nohám, a pak mne obestřely jakési mdloby, protože šok z jeho daršanu mě přemohl. Když jsem ležel na zemi s otevřenými ústy, Bhagaván mi do nich nalil vodu ze své nádoby. Vzpomínám si, jak jsem při tom opakoval slova „Mahádéva, Mahádéva“ (jedno z jmen Šivy). Bhagaván se na mne několik vteřin díval, než se otočil a zašel do haly.

Pojmy „hala“ a „stará hala“ se týkají budovy, ve které Šrí Ramana žil a učil v období od roku 1928 až do pozdních čtyřicátých let. Bhagaván je sanskrtské slovo ve významu „Pán“. Většina stoupenců oslovovala Šrí Ramanu jako Bhagavána. Také užívali toto slovo, když o něm mluvili v třetí osobě.

Když jsem se druhý den ráno probudil, rozhodl jsem se, že musím Bhagavána okamžitě navštívit a obdržet jeho daršan. Oznámil jsem rodičům, že se chystám opustit vesnici, zašel jsem do Bhajan mathu, abych se rozloučil se všemi přítomnými. Někteří z nich začali plakat, protože měli silné podezření, že se už nevrátím. Požádal jsem je o dovolení, abych mohl odejít a když jsem jej obdržel, večer jsem opustil vesnici. Nikdy jsem se už nevrátil. Někteří ze stoupenců si uvědomili, že nemám žádné finanční prostředky, tak mezi sebou posbírali peníze a dali mi je jako dárek na rozloučenou.

Měl jsem v úmyslu jít dvacet pět mil pěšky do nedalekého města s názvem Ullunderpettai, protože jsem se doslechl, že tam vede železnice, která má spojení s Tiruvannamalai, městem, kde žil Ramana Mahárši. Než jsem však vyrazil, projížděla vesnicí kolona dvanácti buvolích spřežení, jejichž cílem bylo dorazit do Ullunderpettai. Vesničtí stoupenci pohovořili s jedním z vozků a získali od něj souhlas, že se smím svézt na jeho voze. Jízda trvala celou noc, ale byl jsem příliš rozčilen, než abych mohl usnout. Celou noc jsem strávil vsedě a myslel na Bhagavána.

V Ullunderpattai, dříve než jsem nastoupil do vlaku do Tiruvannamalai, jsem se podělil o jídlo s vozky. Mým původním záměrem bylo jet přímo do

Tiruvannamalai, ale když mne jeden ze spolucestujících sdělil, že Šankaračárja se utábořil v jednom městě blízko tratě, rozhodl jsem se, že se s ním napřed setkám, abych od něho obdržel požehnání. Z vlaku jsem vystoupil v Tirukoiluru (patnáct mil jižně od Tiruvannamalai) a vydal se pěšky do Pudukalajamu, vesnice, kde se Šankaračárja zdržoval. Našel jsem ho, provedl jsem před ním namaskáram a řekl mu, že jsem měl jeho daršan ve Vepuru.

Namaskáram je buďto položení na zem nebo gesto úcty, při kterém spojíme dlaně a palce ve výši hrudní kosti. Kdykoli je tento pojem v knize zmiňován, pak mám na mysli první způsob.

Šankaračárja na mne několik vteřin hleděl a s úsměvem, který vyjadřoval poznání, řekl: „Ano, vzpomínám si.“

Oznámil jsem mu: „Jsem na cestě, abych se setkal s Bhagavánem Ramanou. Prosím poskytněte mi vaše požehnání.“

Šankaračárja se zdál být velmi potěšen, když uslyšel tuto novinu a zvolal: „Velmi dobře.“ Otočil se k jednomu svému sluhovi a řekl mu, aby mi dal nějaké jídlo. Když jsem skončil s jídlem, Šankaračárja dal na podnos nějaké vibhúti a položil na něj palec pro požehnání. Pak ještě dal na táč půlku kokosového ořechu a jedenáct stříbrných mincí a podal mi je. Vzal jsem peníze, vibhúti a kokosový ořech a táč jsem mu pak vrátil. Cítil jsem, že jsem obdržel jeho požehnání, po kterém jsem toužil, položil jsem se pokorně před ním na zem a opustil vesnici. Pak jsem pokračoval v cestě.

Když jsem dojel do Tiruvannamalai, bylo mi řečeno, že tam žije jiný velký světec jménem Sašadri svámí a že by bylo velmi příznivé, kdybych mohl obdržet jeho daršan, než půjdu do Šrí Ramanášramu za Ramanou Maháršim.

Podobně jako Ramana Mahárši, Sašadri svámí přišel k Arunáčale ještě jako mladík a zůstal zde až do své smrti. Při svých procházkách městem Tiruvannamalai se obyčejně choval tak výstředně, že se mnoho lidí domnívalo, že je pomatený. Nicméně se v očích místních lidí vykoupil tím, že vykazoval řadu nadpřirozených sil, které otevřeně předváděl. Ačkoli některé ze svých sil používal tradičním způsobem, jako např. vykonání zázračného uzdravení, měl spíše sklon vykazovat je fantastickým a nepředvidatelným způsobem. Ku příkladu zpusťoval některé obchody na Tiruvannamalaiském tržišti, přičemž to byl čin požehnání. Majitelé obchůdků vítali jeho ničivé počínání, protože

ze zkušenosti věděli, že škoda bude během následujících týdnů více než nahrazena, buďto nesmírným nárůstem výdělku, nebo zaplacením již dávno zapomenutých půjček.

Když Ramana Maharši přišel v roce 1896 do Tiruvannamalai, Sešadri svámi byl jedním z prvních, kdo poznal jeho velikost. Snažil se Bhagavána chránit před nežádoucím rušením a někdy o něm mluvil jako o mladším bratrovi.

Bhagaván Sešadri svámiho vysoce oceňoval. Když Annamalai svámi vyprávěl Bhagavánovi o svém setkání se Sešadri svámím (jak se v následujícím odstavci uvádí), Bhagaván to komentoval: „V tomto městě není jediné místo, které by Sešadri svámi nenavštívil, ale nikdy nebyl chycen v máji (iluzi).“

Sešadri svámi zemřel v lednu 1929, několik měsíců po setkání s Annamalai svámím v Tiruvannamalai. Jeho samádhi, kam přichází stále mnoho návštěvníků, je od Šri Ramanášramu vzdáleno asi 400 metrů.

Ve své zprávě o jejich setkání Annamalai svámi zmiňuje, že Sešadri svámiho potkal v mandapamu. Mandapam představuje hinduistickou architektonickou stavbu. Jedná se zpravidla o halu podepřenou kamennými sloupy. Mandapam je vždy opatřen střešou, ale boky bývají otevřené.

Sešadri svámi nezůstával na místě, ale našel jsem ho brzy v mandapamu blízko hlavního chrámu. Bylo snadné ho najít, neboť asi 40 – 50 lidí čekalo, kdy z mandapamu vyjde. Asi se nějak zamknul. Když jsem jedním oknem nahlédl dovnitř, spatřil jsem, jak uvnitř nepřetržitě obchází jeden sloup. Chodil tak asi deset minut, pak vyšel ven a usedl se zkříženýma nohama na kámen. Přinesl jsem mu laddu (sladkost ve tvaru velké koule), kterou jsem mu chtěl podat, ale nebyl jsem si jistý, jestli to mám udělat. Sešadri svámi musel pocítit mou nerozhodnost, protože se na mne podíval a pokynem ukázal, abych laddu položil před něho na zem.

Sešadri svámiho zvykem bývalo, že žvýkal betel.

Betel je tvrdý, temně červený ořech. Předpokládá se, že jeho šťáva podporuje trávení. Často se pojídá spolu se zeleným listem, potřepeným citronem. V této kombinaci se nazývá „pán“.

Červená šťáva a sliny mu kapaly z úst, stékaly po jeho vousech a padaly na zem. Sešadri svámi vzal moje laddu, pomazal jej směsí slin a betelové šťávy, která potříšňovala jeho vousy a hodil jej na blízkou silnici, kde se

roztříštilo na mnoho kousků. Dav se tím směrem rozběhl a sbíral kusy jako prasád. Také se mi podařilo sebrat jeden kus a sníst jej.

Vše, co se nabízí Božství nebo světci, stává se prasádem, když se vrací darujícím nebo je rozdáno přítomným. Jídlo je nejběžnější formou prasádu.

Zdálo se, že se skupina místních lidí na Sešadri svámího zlobí. Utišil je tím, že po nich hodil několik kamenů. Namísto, aby tyto oblázky sledovaly normální dráhu, poskakovaly a tančily kolem jejich hlav jako motýli. Lidé, po kterých kameny hodil, se lekli a utekli. Zřejmě se nechtěli zaplést s někým, kdo měl takové nadpřirozené schopnosti. Když jsem se vrátil a stál opět před Sešadri svámím, začal na mne velmi hrubým způsobem křičet. „Ten blázen přišel do Tiruvannamalai! Blázen! Proč sem přišel?“

Tímto způsobem nějakou dobu pokračoval a říkal, že tím, že jsem vůbec do Tiruvannamalai přijel, marním čas. Napadlo mě, že jsem se zřejmě dopustil velkého hříchu, když mě tak velký světec tímto způsobem haní.

Začal jsem plakat, protože jsem si myslel, že jsem proklet. Nakonec ke mně přišel sluha Sešadri svámího, jménem Manikka svámí, a utišil mě tím, že mi řekl: „Vaše cesta do Tiruvannamalai bude mít úspěch. Dosáhnete všeho, kvůli čemu jste přišel. To je způsob jak Sešadri svámí poskytuje požehnání. Když takto někomu vynadá, pak mu ve skutečnosti žehná.“

Manikká svámí mě pak odvedl do nějakého hotelu, jehož vlastník byl stoupencem Sešadri svámího a řekl mu: „Sešadri svámí právě vylil své požehnání na tohoto člověka. Poskytněte mu jídlo zadarmo, prosím.“

Nebyl jsem nějak hladový, ale když majitel trval na svém, posadil jsem se a něco jsem si vzal. Když jsem snědl tolik, že už byl spokojen, vstal jsem a vypravil se na zbývající cestu ke Šrí Ramanášramu.

Dorazil jsem asi v jednu hodinu odpoledne. Když jsem se blížil k hale, část snu, který jsem doma prožíval, se mi sama promítla do skutečnosti. Spatřil jsem Bhagavána, jak sestupuje z hory, přechází ášram, zastavuje se na chvíli u haly, kde si ze svého kamandalu (konvice na vodu) umyl nohy. Pak zašel do haly. Pokropil jsem troškou té vody svou hlavu, trošku jsem se ji napil a vešel dovnitř, abych se s ním setkal. Bhagaván seděl na své pohovce, zatímco Madhava svámí mu osušoval nohy ručníkem. Po chvíli Madhava svámí vyšel ven, a tak jsem se v hale octnul s Bhagavánem sám. Koupil jsem malý balíček rozinek a trochu karamelu jako dárek. Dai jsem je na malý stolek, který stál blízko pohovky a pozdravil ho pokorným padnu-

tím před ním. Poté, co jsem vstal, spatřil jsem, jak si Bhagaván trochu bere z toho, co jsem přinesl. Když jsem viděl, jak polyká, přišlo mi na mysl, že to jídlo jde přímo do žaludku Šivy.

Posadil jsem se a Bhagaván na mne v tichu asi 10 – 15 minut hleděl. Zatímco se na mne Bhagaván díval, pociťoval jsem velkou fyzickou úlevu a uvolnění. Cítil jsem, jak mým tělem proniká nádherný klid. Bylo to, jako kdybych se nořil do chladné vody, zatímco venku pálilo horké slunce.

Požádal jsem, zda bych tu mohl zůstat, a to bylo se samozřejmostí odsouhlaseno. Byla mi přidělena malá chatka a jako host ášramu jsem v ní byl celý týden. Během oněch několika dnů jsem sbíral květy pro púdžu nebo jsem pouze seděl s Bhagavánem v hale.

Jak dny plynuly, stával jsem se více a více přesvědčen, že Bhagaván je mým Guruem. Zároveň jsem v sobě pociťoval silné naléhání, abych se zde v ášramu usadil, a tak jsem se zeptal Činnasvámiho, Bhagavánova mladšího bratra, zda bych mohl v ášramu pracovat a obdržet za to stravu a ubytování. Činnasvámi s mou žádostí souhlasil a sdělil mi, že bych mohl sloužit jako sluha Bhagavána. V té době totiž Madhava svámí vykonával tuto službu sám.

Činnasvámi mi řekl: „Madhava svámí je v současné době jediným sluhou. Vždy když vyjde z haly nebo si jde odpočinout, měl byste být s Bhagavánem a starat se o jeho potřeby.“

Asi deset dnů po mém příjezdu jsem se zeptal Bhagavána na to, jak se vyhnout utrpení. Byla to má první duchovní otázka, kterou jsem mu položil.

Bhagaván odpověděl: „Poznejte a stále se držte átmanu. Přehlížejte tělo a mysl. Když se s nimi ztotožníte, je to bída. Hluboce se ponořte do Srdce, které je zdrojem bytí a míru, a tam se upevněte.“

Pak jsem se ho zeptal, jak mohu dosáhnout seberealizaci a dostal jsem podobnou odpověď: „Pokud se přestanete ztotožňovat s tělem a budete meditovat o átmanu, kterým už jste, můžete dosáhnout realizaci Sebe Sama.“

Zatímco jsem přemýšlel o jeho poznámkách, Bhagaván mě překvapil tím, že řekl: „Čekal jsem na vás. Byl jsem zvědav, kdy přijdete.“

Jako nově příchozí jsem byl ještě příliš zakřiknutý, abych na to reagoval a ptal se ho, jak to, že to věděl a jak dlouho mne očekával. Byl jsem však potěšen tím, že to řekl, protože tím mohl naznačovat, že je mým osudem s ním zůstat.

Po několika dnech jsem mu položil jinou otázku: „Vědci vynalezli a postavili letadla, která nás mohou na obloze přenést do velkých vzdáleností.

Proč nám nevytvoříte a neposkytnete duchovní letadlo, které by nás rychle a snadno přeneslo přes oceán samsáry?“

Samsára je zdánlivě nekonečný cyklus zrození a smrti, promítající se ve vtěleních. Může také znamenat iluzi světa nebo zapletení se do světských záležitostí.

Bhagaván odpověděl: „Cesta sebezkoumání je letadlo, které potřebujete. Je přímé, rychlé a snadno použitelné. Již se pohybujete velmi rychle k seberealizaci. Jen vaše mysl způsobuje, že se zdá, že tu není pohyb. Za starých dob, když lidé poprvé jeli vlakem, se někteří domnívali, že stromy a krajina se pohybují a vlak stojí nehnutě. Stejně je to nyní s vámi. Vaše mysl způsobuje, že nevěříte tomu, že se pohybujete směrem k seberealizaci.“

Bhagavánovo učení náleží k indické filozofické škole myšlení, která se jmenuje advaita védánta. (On sám však řekl, že jeho učení vychází z jeho vlastní zkušenosti, než že by předtím o něm něco slyšel nebo četl.) Bhagaván i jiní učitelé advaity učí, že átman nebo brahman je jediná existující skutečnost a že všechny jevy jsou neoddělitelnými projevy či zdáním uvnitř nás. Nejvyšším cílem, podle Bhagavána a jiných učitelů advaity, je překonání iluze, že člověk je individuální osobou, která působí pomocí těla a myslí ve světě oddělených a vzájemně působících objektů. Když toto bylo jednou dosaženo, člověk si uvědomuje, čím ve skutečnosti je: imanentní (v něm jsou), beztvaré Vědomí. Tento závěrečný stav uvědomování se, známý jako seberealizace, je možno podle Bhagavána dosáhnout praxí techniky nazývané sebezkoumání.

Tuto techniku nutno vysvětlit v některých podrobnostech, a proto je v průběhu vyprávění Annamalai svámiho několikrát zmiňována. Následující vysvětlení shrnuje jak teorii, tak praxi, z které vychází.

Základní tezí Šrí Ramany bylo, že individuální já není nic jiného, než myšlenka či idea. Zastával názor, že tato myšlenka, kterou nazýval já myšlenkou, pochází z místa, které nazývá Srdečním centrem, jež umísťoval na pravé straně hrudi. Odtud vystupuje já myšlenka k mozku a ztotožňuje se s tělem jakožto: „já jsem toto tělo.“ Tím se pak vytváří klam, že existuje mysl neboli individuální já, které obývá tělo a které kontroluje všechny jeho myšlenky a činnosti. Já myšlenka to dosahuje tím, že se ztotožňuje se všemi myšlenkami a vjemy, které vstupují do těla. Například: „Já (tj. já myšlenka)

toto dělám“, „já na toto myslím“, „já jsem šťastný“, apod. Tímto se vytváří idea, že člověk je individuální osoba a je udržován já myšlenkou, jejímž zvykem je trvale se přidržovat všech myšlenek, které vystoupí. Šrí Ramana tvrdil, že člověk může změnit tento proces, když já myšlenky odejme všechny myšlenky a vjemy, se kterými se normálně ztotožňuje. Šrí Ramana učil, že tato myšlenka je ve skutečnosti nereálná, že se její existence pouze jeví, a to tehdy, když se ztotožní s jinými myšlenkami. Říkal, že pokud jsme schopni přerušit spojení mezi já myšlenkou a myšlenkami, se kterými se ztotožňuje, pak se já myšlenka utiší, až nakonec zmizí. Šrí Ramana podotýkal, že toto může být dosaženo, když se přidržíme já myšlenky, to jest vnitřního pocitu „já“ nebo „já jsem“, za vyloučení všech jiných myšlenek. Jako pomoc, která umožňuje udržovat naši pozornost na vnitřní pocit „já“, doporučoval neustále hledat odpověď zkoumáním „Kdo jsem já?“ nebo „Odkud to „já“ vystupuje?“. Říkal, že pokud dokážeme udržet pozornost na vnitřní pocit „já“, a když vyloučíme všechny ostatní myšlenky, pak já myšlenka začne klesat do centra Srdce.

To je vše, co podle Šrí Ramany může stoupenec sám učinit. Když stoupenec osvobodil svou mysl od všech myšlenek, vyjma já myšlenky, pak síla átmanu přitáhne já myšlenku zpět do centra Srdce a nakonec ji zničí úplně, a to tak, že už nikdy nevystoupí. To je okamžik realizace Sebe Sama. Když se toto stane, pak mysl a individuální já (což obojí Šrí Ramana pojmenovává jako já myšlenku) jsou navždy zničeny. Pouze átman zůstává.

Následující praktický pokyn napsal Bhagaván sám někdy po roce 1920. Pochází z „Učení Šrí Ramana Maháršiho“ – 1992, str. 56 (od Davida Godmana, pozn. překladatele) – a zahrnuje jeho základní učení o tomto subjektu. Jedná se o výťah ze statě „Kdo jsem já?“, která byla vydána jako příručka a Bhagaván povzbuzoval vedoucího ášramu, aby ji vydal levně v mnoha jazycích tak, aby byla dostupná všem novým lidem a byla zároveň autoritativním souhrnem jeho praktického učení.

Mysl ztichne jedině zkoumáním „Kdo jsem já?“. Myšlenka „Kdo jsem já?“ zničí všechny ostatní myšlenky a nakonec se zničí sama, podobně jako louč, která byla použita pro zapálení pohřební hranice. Když vystoupí jiné myšlenky, pak aniž byste se snažili je doplňovat, zkoumejte „Komu myšlenky vzchází?“ Co na tom, kolik myšlenek vyvstane? V okamžiku, kdy nějaká myšlenka vystoupí, pozorně zkoumejte „Komu vzešla?“, pak bude známo „Mně“. Když se pak dotazujete „Kdo jsem já?“, mysl se vrátí ke svému zdroji

a myšlenka, která vyvstala, utichne. Když toto budete opakovaně provádět, pak vzroste síla mysli přebývat u svého zdroje.

V následujících letech se uskutečnilo mnoho duchovních hovorů s Bhagavánem, ale jeho základní poselství se nikdy nezměnilo. Stále znělo: „Provádějte sebezkoumání, přestaňte se ztotožňovat s tělem a snažte se být vědom átmanu, který je vaší pravou přirozeností.“

Před těmito rozhovory jsem strávil mnoho hodin denně tím, že jsem vykonával pracné púdzí a anuštány.

Když jsem se zeptal Bhagavána, zda v nich nám pokračovat, odpověděl:

„Žádnou púdzu již nemusíte provádět. Provádění sebezkoumání úplně stačí.“

Mé povinnosti sluhy byly poměrně jednoduché a brzy jsem se naučil co mám dělat. Když stoupenci přinesli nějaký obětní dar, bylo mým úkolem část vrátit jako prasád. Také bylo na mně, abych zařídil, aby muži seděli na jedné straně haly a ženy na druhé. Když Bhagaván vyšel ven, jeden sluha s ním chodil venku a druhý zůstával v hale a uklízel. Měli jsme za povinnost dbát, aby potah na jeho pohovce byl čistý, dále jsme prali jeho osobní prádlo, brzy zrána jsme zatápěli pod kotlem, abychom ohřáli vodu na jeho koupel a když během dne vyšel někam na procházku, vždy bylo na nás, abychom ho doprovázeli.

Bhagavánovo osobní prádlo tvořily kaupíny a dhóti. Po většinu času měl pouze kaupínu, kus látky, který pokrýval genitálie a střed hýždí. Ve správné poloze byla látka držena jinou, která omotávala bedra. Když bylo chladno, zahaloval se pomocí dhóti. Dhóti je kus látky, která se nosí jako košile. Bhagaván upřednostňoval v podpaží utažené dhóti, které sahalo až po stehna.

Když v roce 1896 přijel do Tiruvannamalai, Bhagaván zahodil všechn svůj majetek, včetně oblečení. Od té doby se již jinak neoblékal.

Bhagaván chodil zpravidla třikrát denně na procházku. Někdy šel do Palakottu, což je území sousedící se Šrí Ramanášramem, kde také bydleli někteří stoupenci a někdy se procházel po nižším úbočí Arunáčaly. S giri pradakšinou skončil v roce 1926, nicméně někdy zašel i na dlouhou procházku.

Procházet se okolo někoho nebo něčeho ve směru hodinových ručiček, jako projev úcty či zbožňování, se nazývá pradakšina. Giri znamená horu. V uvedené souvislosti giri pradakšina znamená obcházet kolem hory Arunáčaly. Silnice, která sleduje obvod kolem Arunáčaly, je osm mil dlouhá. Tuto silnici pro giri pradakšinu využívají pravidelně tisíce stoupců.

Vzpomínám si, že jsem s ním byl dvakrát u jezera Samudram, které leží asi jednu míli jihovýchodně od ášramu. Poprvé to bylo, když jezero přetévalo a podruhé když bylo v provozu čerpadlo. Jindy jsem ho také doprovodil do lesa blízko Kattu Šiva ášramu, vzdáleného asi dvě míle od Šrí Ramanášramu. Při první vycházce nás doprovázel Ganapati Muni, protože mu Bhagaván chtěl ukázat speciální strom, který tam rostl. Kvůli této zvláštní záležitosti jsme vyklouzli z ášramu v době, kdy lidé obvykle po obědě spali. Každý, kdo by nás uviděl, by se snažil jít s námi. Bhagaván chodil na procházky velmi rád. Měl ve zvyku říkat, že když alespoň jednou za den nevyrazí na horu, že mu tuhnou nohy a bolí ho.

Bhagaván nespal víc než čtyři až pět hodin denně. To znamená, že sluhové měli dlouhý pracovní den, protože jeden sluha s ním vždy musel být, jakmile byl vzhůru. Nikdy nespal po obědě, i když většina stoupců tehdy odpočívala. Bhagaván často využíval tuto dobu ke krmení všech možných zvířat, která byla v ášramu nebo procházel ášramem, aby se přesvědčil, jak pokračují stavební práce na rozestavěných budovách.

Bhagaván obvykle usínal okolo desáté hodiny večer, ale v jednu hodinu po půlnoci se probudil a zašel vykonat svou potřebu. Když se vrátil, seděl často půl až celou hodinu na pohovce, než opět ulehl. Pak, mezi třetí a čtvrtou hodinou ráno, vstal a zašel do kuchyně, aby nakrájel zeleninu.

Noční vycházky na záchod se staly pro Bhagavána a sluhy jakýmsi rituálem. Když se Bhagaván probudil, sluha musel vzít Bhagavánovu kamanđalu, naplnit ji horkou vodou a podat mu ji. Voda byla ohřívána na kumutti (pánev s dřevěným uhlím), která byla vždy blízko Bhagavánovy pohovky. Sluha pak podal Bhagavánovi jeho hůl a baterku, otevřel mu dveře a vyšel za ním do noci. Bhagaván obvykle navštívil místo, blízko kterého je nyní Muruganarovo samádhi (hrobka a svatyně). Tehdy totiž ještě nebyly vybudovány náležité záchody. Jakmile jsme se vrátili, sluha očistil Bhagavánovy nohy kusem látky.

Bhagaván nikdy nebudil své sluhy. Jejich povinností bylo, být v jednu hodinu vzhůru a připraven. Jednou jsem se takto ráno v jednu hodinu

neprobudil, protože jsem před tím měl sen, že jsem se probudil a že jsem splnil všechny své povinnosti, jak jsem je popsal. Na konci mého snu jsem se vrátil a ulehnu, spokojen s tím, že jsem vše vykonal. O něco později mne Bhagaván probudil, když se sám vrátil do haly. Omluvil jsem se za zaspání a vyprávěl jsem Bhagavánovi, že jsem ve snu vykonal všechno, co bylo mou obvyklou povinností, a když jsem mu posloužil, že jsem si spokojeně zase lehnul.

Bhagaván se zasmál a řekl: „Služba, kterou jste vykonal pro snového svámího je určena jen mně.“

Když jsem přišel do ášramu, tak v té době se v okolí ještě potulovali levharti. Málokdy přišli až do ášramu, ale v noci přicházeli až k místu, kam Bhagaván chodil vykonávat potřebu. Vzpomínám si na jedno takové noční setkání. Bhagaván nebyl ani v nejmenším postrašen. Jen se na levharta podíval a řekl: „Pódá (Běž pryč!)!“ A levhart odešel.

Brzy na to mi Bhagaván dal nové jméno. Moje původní jméno znělo Sellaperumal. Jednoho dne Bhagaván náhodou řekl, že mu připomínám někoho, kdo se jmenoval Annamalai svámí a byl jeho sluhou ve Skandášramu. Začal mne oslovovat touto přezdívkou. Když jeho přezdívku zaslechli stoupenici, začali ji také používat a během několika dní mi nikdo jinak neřikal.

Bhagaván žil v letech 1916 až 1922 ve Skandášramu, který je na východním úbočí Arunáčaly. Annamalai svámí tam zemřel v roce 1922 na dýmějový mor.

Když jsem byl sluhou asi tak dva týdny, přišel výběrčí z Vellore (nejvyšší státní úředník místní vrchní správy), aby od Bhagavána obdržel daršan. Jmenoval se Ranganathan a přinesl sebou velký táč sladkostí a nabídl vše jako obětní dar Bhagavánovi. Bhagaván mne požádal, abych každého v ášramu podělil jedním kouskem, a to i ty, kteří nebyli přítomni v hale. Když jsem rozděloval sladkosti, došel jsem na místo, kde mne nemohl nikdo spatřit a dal jsem si jeden kousek navíc. Poté, co jsem vše rozdál, vrátil jsem se do haly a táč jsem položil pod Bhagavánovu pohovku.

Bhagaván se na mne podíval a zeptal se: „Vzal jste si dvakrát tolik, co ostatní?“ Vyděsilo mne to, protože jsem si byl jistý, že mne nikdo nemohl vidět.

„Vzal jsem si kousek navíc, když mne nikdo neviděl. Jak to Bhagaván ví?“

Bhagaván neodpověděl. Tato příhoda mne však poučila, že není možné něco před Bhagavánem skrývat. Od toho okamžiku jsem automaticky věděl, že Bhagaván vždy ví, co právě dělám. Toto nové poznání mne učinilo ještě ostražitějším a pozornějším v mé práci, protože jsem nechtěl, aby se podobná chyba ještě opakovala.

Úkolem sluhu také bylo, aby chránil Bhagavána před výstředním chováním stoupenců, kteří žili v mylných představách. Velmi jasně si vzpomínám na jednu takovou příhodu. Mladík, ve věku asi dvaceti let, přišel do haly a měl na sobě jen bederní roušku. Když každému řekl, že je džánin, šel a sedl si vedle Bhagavána. Bhagaván k tomu nic neřekl, ale velmi brzy poté vstal a vyšel z haly. Zatímco Bhagaván byl nepřítomen, využil jsem příležitosti a podvodníka jsem vyhodil. Všichni jsme byli znechuceni jeho drzým chováním i troufalostí a musím přiznat, že jsem s ním zacházel trochu hrubě, když jsem ho vyhazoval. Také jsem mu nakázal, aby se neopovažoval znovu do haly vstoupit. Když se opět rozprostřel mír, Bhagaván se vrátil do haly a zaujal na pohovce svou obvyklou polohu.

Byl jsem velmi šťastný, že jsem našel tak velkého Gurua, jakým je Bhagaván. Jakmile jsem ho spatřil, měl jsem pocit, že se dívám na samého Boha. Nicméně zpočátku na mne ášram a ani stoupenci, shromáždění kolem něho, neučinili velký dojem. Vedení na mne působilo velmi autokraticky a většina stoupenců mi nepřipadala, že má zájem o duchovní život. Podle mě vlastně většinou tlachali. Tyto rané dojmy mne rušily.

Řekl jsem si: „Bhagaván je opravdu veliký. Ale budu-li žít ve společnosti těchto lidí, ztratím láskyplnou oddanost, kterou jsem získal.“

Došel jsem k názoru, že pro mne nebude prospěšné zůstat s lidmi, kteří nevypadají na to, že by byli nějak láskyplně oddáni. Víím, že nyní to zní velmi namyšleně, ale mé pocity byly tehdy prostě takové. Tyto myšlenky mě rušily do té míry, že jsem asi tři až čtyři dny nebyl schopen v noci usnout. Nakonec jsem se rozhodl, že si Bhagavána ponechám jako svého Gurua, ale žít že budu jinde.

Pamatuji se, že jsem si myslel: „Odejdu a budu meditovat o átmanu kdesi jinde. Nebude mne tak rušit společnost lidí, půjdu na neznámé místo a budu meditovat o Bohu. Budu chodit pro bhikšu (žebrať jídlo) a povedu život o samotě.“

V době, kdy jsem začal pociťovat, že bych měl začít nový život, uběhly od mého příchodu do ášramu asi tři týdny. Nikomu jsem nic o svém rozhodnutí neřekl, ani Bhagavánovi. Odešel jsem v jednu hodinu odpoledne

v den úplňku a šel jsem směrem k městu. Prošel jsem městem, minul Easanya math (klášterní instituce na severovýchodní straně města) a vydal se cestou do Poluru. Neměl jsem nic určitého na mysli, pouze jsem chtěl odejít z ášramu. Šel jsem celou noc a dosáhl Poluru (dvacet mil severně od Tiruvannamalai) právě po rozbřesku. Cestou jsem velmi vyhládl a rozhodl jsem se, že půjdu do města žebrať o jídlo. Neměl jsem žádný velký úspěch, žebrať jsem asi na pěti stech místech, v domech, ale nikdo mi nic nedal. Jeden muž mi řekl, abych šel zpátky do Tiruvannamalai a jiný, který právě podával jídlo, na mne křičel, abych koukal zmizet. Nakonec jsem toho nechal a šel na okraj města, kde jsem našel v polích studnu. V ní jsem strávil snad půl hodiny až po krk ve vodě v naději, že chlad vody zažene svírání hladu. Nemělo to však účinek. Pak jsem zašel k samádhi (svatyni) Vitthoby a na chvíli se tam posadil.

Vitthoba byl výstřední světec, něco jako Sešadri svámi, který žil v Poluru v prvních desetiletích tohoto století. Zemřel o několik let dříve, než Annamalai svámi toto místo navštívil.

Konečně jsem vstal, abych někde sehnal něco k snědku, když tu přišla jedna stará žena provádět půdžu. Podívala se na mne a řekla: „Vypadá to, že jste velmi hladový. Začínáte mít zapadlé oči. Moc toho nemám, ale mohu vám dát trochu ragi (proso) kaše.“ Dala mi pak jeden a půl pohárku kaše. Moc mi to hlad neutišilo, ale byl jsem velmi šťastný, že jsem vůbec něco dostal. Dlouhá cesta a nedostatek jídla mi způsobily velkou zsláblost. Když jsem se posadil, začal jsem přemýšlet o tom, zda bylo moudré odejít od Bhagavána. Bylo jasné, že se věci nevyvinuly tak, jak jsem očekával. To bylo pro mne znamením, že mé rozhodnutí asi nebylo správné. Udělal jsem si plán, který měl ukázat, zda mé rozhodnutí bylo správné či nikoli. Sesbíral jsem více květin, položil je na náhrobek Vitthoby a začal z nich brát vždy po dvou. Dopředu jsem si řekl, že pokud mně zbude liché číslo květin, vrátím se k Bhagavánovi. Pokud vyjde sudý počet, budu v původním plánu pokračovat. Výsledek ukázal, že se mám vrátit k Bhagavánovi. Okamžitě jsem přijal rozhodnutí a vydal se na cestu zpět do Poluru.

Od okamžiku, kdy jsem přijal můj prárabdha (osud), že budu zůstat v Bhagavána, se štěstí ke mně přivrátilo. Když jsem vcházel do města, majitel hotelu mne pozval do svého podniku a dal mi najíst, a dokonce mi dal i nějaké peníze. Také se přede mnou hluboce poklonil. Rozhodl jsem se, že se

vrátím do Tiruvannamalai po železnici, protože jsem chtěl být u Bhagavána co nejdříve. Než jsem však byl schopen dorazit na nádraží, byli tu další lidé, kteří mě zvali do svých domů a nabízeli mi jídlo. Pojedl jsem trochu a pak se omluvil, že už jsem toho právě hodně snědl. Snažil jsem se cestovat bez jízdenky, protože jsem se mylně domníval, že peníze, které jsem obdržel, nebudou stačit na jízdné. Štěstí mne však neopustilo ani ve vlaku. Na poloviční cestě do Tiruvannamalai přišel průvodčí, aby zkontroloval všechny jízdenky. Zdálo se, jakoby bych byl pro něho neviditelný, protože jsem byl jediný ve vagónu, na kom nechtěl, aby mu ukázal jízdenku.

Podobná věc se stala na konci mé cesty. Když jsem čekal ve frontě, která vedla ke kontrolorovi jízdenek na nástupišti, ten řekl: „Už jste mi jízdenku ukazoval. Běžte! Zdržujete ostatní!“ Tak se stalo, že Bhagavánovou milostí jsem unikl oběma hrozcím situacím.

Zbývající vzdálenost k ášramu jsem šel pěšky. Když jsem dorazil, zašel jsem přímo k Bhagavánovi, pokorně se před ním položil na zem a řekl mu vše, co se událo. Bhagaván pak potvrdil, že je mým osudem zůstat v Ramanášramu.

Díval se na mne a řekl: „Máte tady práci. Pokud budete chtít odejít, aniž byste vykonal, co je vám předurčeno, kam můžete jít?“

Když toto prohlásil, Bhagaván se na mne intenzivně díval po dobu asi patnácti minut. Během toho jsem v sobě slyšel verš, který opakovaně zazníval. Bylo to tak hlasité a zřetelné, až jsem si myslel, že tu někdo instaloval rozhlasový přijímač. Nikdy předtím jsem ten verš neslyšel. Teprve později jsem objevil, že to byl jeden z veršů z Ulladu Nárapadu Anubandham (jedna z Bhagavánových filozofických básní, která se zabývá povahou skutečnosti). Verš zněl takto: „Svrchovaný stav, který je veleben a který je dosahován zde v tomto životě pomocí sebezkoumání, které vzniká v Srdci, když je dosaženo ve společenství se sádhuem, není možno získat poslechem toho, co kážou kazatelé, nebo studiem a učením se významu písma, ctnostnými činy ani žádným jiným způsobem.“

Ačkoli slovo sádhu se obecně týká někoho, kdo se věnuje duchovní cestě v celé její plnosti, v této souvislosti znamená někoho, kdo realizoval átmán.

Význam byl zcela jasný: zůstat v blízkosti Bhagavána mi přinese daleko více dobrého, než když budu provádět sádhanu na jiném místě.

Na konci oněch patnácti minut jsem se poklonil Bhagavánovi a řekl: „Vykonám každou práci, kterou mi určíte, prosím však, poskytněte mi osvobození (mókša). Nechci se stát otrokem máji (iluze).“

Bhagaván na to nedal odpověď, ale nebyl jsem jeho mlčením znepokojen. Nějak se stalo, že samotným vyslovením prosby, se má mysl naplnila mírem. Bhagaván mi pak pokynul, abych něco pojedl. Odpověděl jsem mu, že nejsem hladový, protože jsem nedávno jedl. Přidal jsem k tomu: „Netoužím po jídle. Vše co chci je mókša, osvobození od utrpení.“ Tentokrát se na mne Bhagaván podíval, kývnul a řekl: „Ano, ano.“

Verš z Ulladu Nárpadu Anubandham o velikosti společenství s bytostí, která realizovala Sebe Sama, je jedním z pěti témat, které Bhagaván přebásnil. Původní sanskrtský text objevil vytištěný na kusu papíru, který byl použit k zabalení nějakých sladkostí. Idea obsažená v textu se mu tak zalíbila, že ji sám přeložil do tamilštiny a zařadil verš na začátek Ulladu Nárpadu Anubandham. Následují další čtyři verše:

Satsangem (spojení se skutečností nebo, což je běžnější, s realizovanými bytostmi) se odstraňuje sdružování s objekty světa. Když je odstraněno, připoutanosti či tendence mysli jsou zničeny. Ti, kteří jsou oproštěni od mentální připoutanosti, zaniknou v tom, co je nehybné. Tak dosahují stavu džívanmukti (osvobození za živa v těle). Jejich společnosti si važ.

Když člověk dosáhne sdružení se sádhu, k čemu jsou náboženské předpisy? Když vane skvělý chladný vánek z jihu, k čemu je vějíř v ruce?

Horka zbaví svit chladného měsíce, chudoby nebeský strom, který splní všechna přání a hřích je odstraněn koupelí v Ganze. Věz však, že vše to, počínaje horkem, bude odstraněno pouhým daršanem (pohledem) jedinečného sádhu.

Místa, kde se provádějí posvátné koupele, jsou vytvářena vodou, sochy božstev jsou zhotoveny z kamene a hlíny, obojí však nesnese porovnání s těmito velkými dušemi (mahátmové). Ach, jaký to zázrak! Místa pro koupele a božstva poskytují čistotu mysli po až nespočetných dnech, zatímco jakmile sádhuové pohlédnou do očí lidí, je taková čistota poskytována okamžitě.

O několik let později po této příhodě se Annamalai svámi zeptal na tento verš následujícím způsobem:

„Víme, kde je měsíc a víme, kde je Ganga, ale kde je strom, který splní přání?“

Bhagaván mu odpověděl: „Když vám řeknu kde je, budete schopen od něj odejít?“

Odpověď jsem byl uveden do rozpaků, protože byla tak zvláštní, ale dále jsem se záležitostí nezabýval. O několik minut později jsem otevřel knihu Jóga Vasišta, která ležela nedaleko Bhagavána. Podíval jsem se na její první stránku, kde stálo: „Džňánin je stromem, který splňuje přání.“ Okamžitě jsem porozuměl Bhagavánově podivné odpovědi na moji otázku. Než jsem měl možnost o tom říci Bhagavánovi, podíval se na mne a usmál se. Zdálo se, že věděl, že jsem našel správnou odpověď. Zmínil jsem se Bhagavánovi o tomto verši, on však na to nic neřekl, pouze se dále usmíval.

Stavební práce – I

Jako sluha jsem nesloužil déle než jeden měsíc. Na konci této doby Bhagaván rozhodl, že budu lépe zaměstnán, když budu vykonávat stavební dozor nad pracemi, které budou v ášramu probíhat. První signál, že Bhagaván toto pro mne plánuje, přišel ještě v době, kdy jsem vykonával svou běžnou práci v hale.

Bhagaván se najednou na mne obrátil a prohlásil: “Jeden muž staví zeď u vodní nádrže. Běžte a podívejte se, co dělá.”

Zdalo se, že se jedná o neurčitý pokyn, ale vyplnil jsem ho, jak jsem nejlépe dovedl. Díval jsem se na zedníka několik minut, a pak jsem se ho zeptal, co dělá.

Odpověděl: „Ramasvámí Pillai mi poručil, abych zde postavil zeď, tak to dělám.“

V indické angličtině se výraz „mason – zedník“ používá k označení někoho, kdo staví z kamene a cihel. Nepoužívá se k označení lidí, kteří ote-sávají a obrábějí kameny.

Vrátil jsem se do haly a oznámil Bhagavánovi, co mi zedník řekl a zároveň jsem mu sdělil, jak práce pokračuje.

O několik minut později se na mne Bhagaván opět podíval a opakoval svůj původní pokyn: „Běžte a podívejte se, co dělá.“ Byl jsem tím trochu zmaten, ale vyšel jsem ven a znovu se zedníka zeptal, co dělá.

Odpověď zedníka zněla: „Už jsem vám to jednou řekl, stavím zeď.“

Jelikož jsem nemohl zjistit nic špatného na stavbě zdí ani na tom, jak si počíná, nechápal jsem, proč Bhagaván trvá na tom, abych ho při jeho činnosti kontroloval. Vrátil jsem se k Bhagavánovi a vylíčil jsem mu, jak práce pokračuje.

O několik minut později Bhagaván opakoval svůj příkaz potřetí: „Běžte a podívejte se, co tam dělá.“

Je zcela pochopitelné, že zedník byl poněkud znechucen, když jsem k němu zase přišel a potřetí se zeptal, co dělá.

„Zbláznil jste se?“ odpověděl. „Už jsem vám řekl, že stavím zeď. Copak sám nevidíte, co dělám?“

Vůbec jsem se nedivil, že si začíná myslet, že jsem se pomátl, protože

každému bylo zcela jasné, že normálním a správným způsobem staví zeď. Pro mé otázky skutečně nebyl žádný důvod. Otázky jsem mu pokládal jen z důvodu, že Bhagaván chtěl jasně vědět, jak práce pokračuje. Vrátil jsem se potřetí do haly a řekl Bhagavánovi, co mi zedník odpověděl.

Bhagaván po několik minut nic neřekl, pak se však obrátil ke mně a prohlásil: „Od nynějška může někdo jiný převzít vaši práci v hale. Běžte a dohlížejte na zedníka. Zajistěte, ať svou práci dělá správně.“

Má první reakce na tento postup byla: „Proč mi Bhagaván nedal tento příkaz hned od začátku? Proč mě posílal třikrát sem a tam, než mi řekl, co je jeho opravdovým záměrem?“

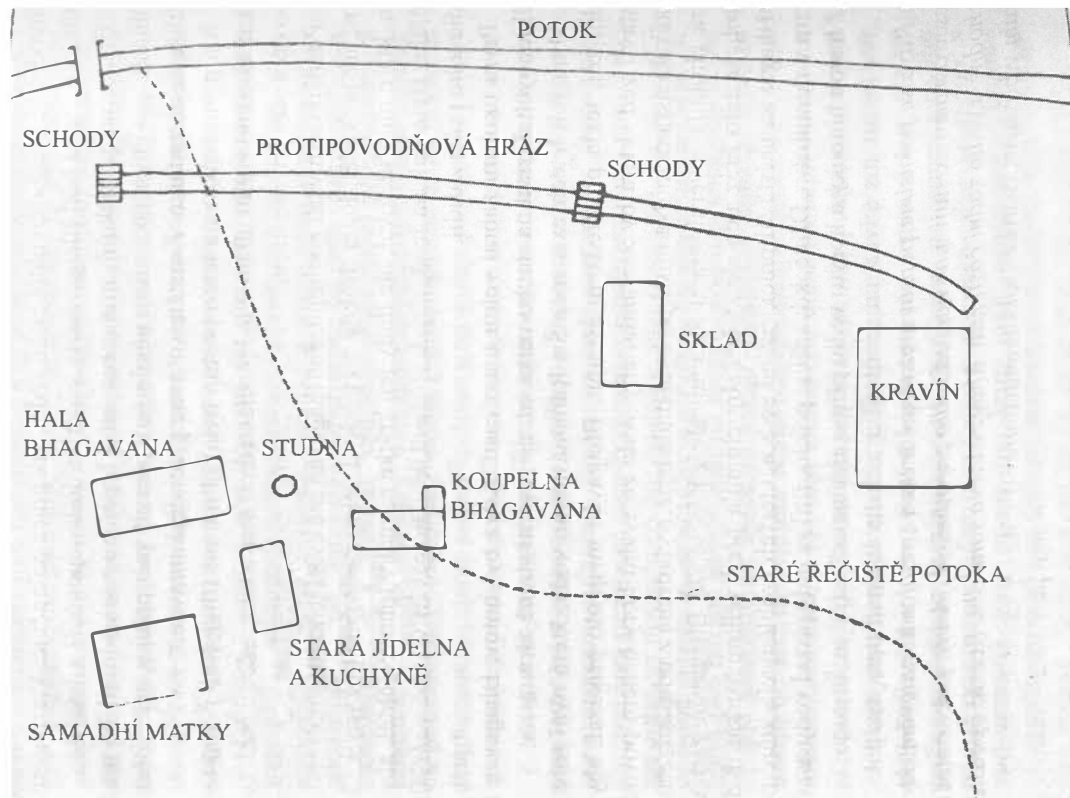
Později jsem však pochopil, že Bhagaván mě cvičí jeho vlastním způsobem, jak provádět dozor. Někdy mi poskytl velmi podrobné pokyny k úkolům, které mi přiděloval, ale jindy jen krátké náznaky toho, co chtěl, aby se udělalo. Bylo pak na mně, abych rozhodl, co Bhagaván vlastně zamýšlí a podle toho práci zařídil.

První úkol mi zabral velmi málo času. Když byl hotov, Bhagaván mi sdělil, abych dozíral na stavbu velké zdi na severní straně ášramu.

V raných letech existence Šrí Ramanášramu, voda, která nyní teče za zadní zdi, tekla prostředkem ášramu. Bhagaván mi proto přikázal, abych postavil zeď, která by zabránila, aby voda ze svahů hory během povodní protékala ášramem. Na místě již byla malá hráz, vytvořená z udusané země, která chránila severní stranu ášramu, ale zdálo se, že Bhagaván zastával názor, že tato hráz nebude stačit, aby chránila před velkou vodou. Když mi Bhagaván načrtával práci, zmínil se o některých problémech, které měl ášram v minulosti: „Dříve, když silně pršelo, řítily se tudy proudy vody asi tak 5 až 6 stop hluboký a koryto vedlo přímo ášramem.“

Když se pokusíme popsat umístění koryta ve vztahu k budovám, které dnes v ášramu existují, pak napřed vedlo západně od jídelny, pak se stočilo východně a vedlo zadní částí haly Bhagavánova samádhi. Koryto opouštělo ášram v blízkosti svatyně Dakšinamurtiho.

Bhagaván mi řekl, že by chtěl, aby se vybudovala velká zeď ze země a kamenů asi tak 100 yardů dlouhá, která by trvale odkláněla proud a koryto, aby ústilo do Agni Tirtamu, což byla velká vyhloubená nádrž ležící asi 300 yardů východně od ášramu.

Hlavní budovy a uspořádání Šrí Ramanašramu v letech 1928 - 35.

Bylo mi řečeno, že správný anglický výraz pro takový druh stavby je „obezdění“. Bhagaván sám používal slovo „rakšana“, což znamená „ochrana“. Několikrát mně zdůraznil, že toto obezdění ochrání ášram před všemi dalšími záplavami.

Bhagaván mi sám poskytl pokyn vystavět z kamenů dvě souběžné, mírně k sobě nakloněné zdi. Měly být šest stop vysoké a nahoře osm stop široké.

„Až budete zdi stavět,“ poradil mi Bhagaván, „naplňte prostor mezi nimi bahnem. Když smícháte zem s vodou a směs stlačíte, pak to bude velmi pevné.“

Když jsem podle jeho pokynů stavěl, několik skupin stoupenců přišlo, aby se na věc podívalo. Velikost a šíře zdi se jim zdála přehnaná a někteří žertovali, že buduji násep pro železnici. Jiní se mne bodře ptali, zda buduji hráz nebo zeď. Všichni si mysleli, že plýtvám penězi (ášram jich měl tehdy velmi málo), když stavím tak velkou a tlustou zeď. Jejich kritiky a vtipy mne vůbec nevzrušovaly, protože jsem věděl, že pouze vykonávám Bhagavánovy příkazy.

Jednou, když jsem na zdi pracoval, přišel se na mou práci podívat munsif (výběrčí daní) Tiruvannamalai. Po několika minutách poznamenal: „Proč budujete tak mohutnou zeď? Který blázen vám to přikázal?“

Nesnášel jsem, když někdo Bhagavána nějakým způsobem urážel, a tak jsem mu hněvivě odpověděl: „Zajděte do úřadu Činnasvámiho a dejte si tam kávu. Pokud byste měl mít výhrady k mé práci, tak se sem už nevracejte. Jestliže přijdete a budete mít takové poznámky, tak si sundám sandály a namlátím vám.“

Mluvil jsem s ním takovým způsobem, protože jsem se kdesi dočetl, že Ramakršna Paramhansa řekl: „Pokud někdo urazí vašeho Gurua, tak mu nabijte.“

Munsif odešel k Činnasvámi a stěžoval si, že jsem mu vyhrožoval. Činnasvámi přivedl munsifa ke mně a chtěl vědět, proč jsem s ním takovým způsobem mluvil.

Řekl jsem mu: „Tento člověk přišel ke mně a prohlásil, ‚který blázen vám to přikázal?‘ a já pracuji podle Bhagavánových plánů. Kdo je on, že si dovoluje urážet mého Gurua?“

Vypadalo to, že Činnasvámi přijímá mé vysvětlení, protože odešel s munsifem, aniž by řekl slovo. Měl bych své zvláštní chování vysvětlit tím, že jsem v těch dnech byl poněkud horkokrevný a dychtivý chránit Bhagavánovu čest a dobré jméno.

Když byla práce téměř dokončena, přidal jsem dva kamenné schody na západní straně a jeden uprostřed, aby Bhagaván a stoupeneci mohli zeď snadno přejít, když šli směrem na Arunácalu.

Bhagavánův odhad a předtucha se nakonec potvrdily. Při monzunu, který přišel po dostavění zdi, proud protrhl valy nad ášramem a voda vystoupila až do výše tří čtvrtin zdi. Bylo štěstím, že zeď byla tak mohutná, že odolala tlaku a svedla veškerou vodu mimo ášram.

Jakmile byla zeď dokončena, Ramasvámí Pillai zaplnil staré koryto. Tehdy zastal mnoho práce tím, že srovnával terénní hrboly a nerovnosti v prostoru ášramu. Když se Bhagaván v roce 1922 přistěhoval do Ramanášramu, bylo tam plno výmolů a jam, hlavně proto, že lidé odsud brali zem, kterou používali pro své domky. Během několika let Ramanasvámí Pillai vyplnil všechny jámy a vyrovnal pozemek. Byl pro tuto práci tak nadšený, že pracoval dokonce i v noci.

Zeď nyní není vyšší než šest stop, protože brzy po jejím dokončení byl pozemek na druhé straně zdi zdvižen a srovnán. V současné době převyšuje úroveň pozemku pouze o pět stop. Jako závěrečnou poznámku bych chtěl dodat, že několik stoupenců plánovalo postavit další zeď, ale pro nedostatek peněz z toho sešlo.

Poté, co byla zeď dokončena, požádal mě Bhagaván, abych dohlédl na stavbu skladiště, které je nyní naproti dveřím do kuchyně. Než začnu s vyprávěním, jak se tato budova a mnoho dalších v ášramu stavěly, bude vhodné, když vysvětlím, jak ášram v oněch dobách vypadal.

Když jsem poprvé dorazil v roce 1928 k Bhagavánovi, žil ve staré hale. Ta byla teprve nedávno dokončená. Před tím žil Bhagaván po dobu pěti až šesti let v malé místnosti, která byla součástí budovy postavené nad samádhi Matky.

Šrí Ramanášramam (tamilsky, pozn. překladatele) vyrostl kolem samádhi Matky Ramana Maháršiho. Když realizovala svrchované Já v okamžiku smrti v roce 1922, její tělo pak bylo pohřbeno na jižní straně Arunácaly. Bhagaván se přestěhoval ze Skandášramu ke svatyni, která tam byla o několik měsíců později postavena.

Činnasvámí jej prosil, aby v této místnosti zůstával, protože pocítoval, že samádhi Matky by mělo být středem ášramu. Jiní stoupeneci byli názoru, že by Bhagaván měl mít svou vlastní halu. Stoupeneci, kteří chtěli oddělenou

halu, obelstili Činnasvámiho odpor tím, že ho zaskočili. Oznámili, že vystavějí jídelnu a kuchyni, začali s prací a vybudovali halu. Aby budova vypadala náležitě, postavili na střeše velký komín, který byl nad ohništěm, jež bylo na zemi. Když byla budova dokončena, stoupenci přemluvili Bhagavána, aby se tam nastěhoval a žil tam. Činnasvámi, který tehdy ještě neměl příliš moci, tuto ránu přijal a podvolil se vůli většiny. Komín zůstal na vrcholu haly po mnoho let. Odstraněn byl až někdy v pozdních třicátých letech.

Činnasvámi převzal úřad ášramu někdy na konci roku 1928. Zprvu přišel žít s Bhagavánem v období, kdy Bhagaván dlel ve Skandášramu. Tam přijal sannjásinství a obdržel pojmenování Nirandžánanda svámi. Jelikož byl mladším bratrem Bhagavána, mnoho lidí ho nazývalo jeho přezdívkou Činnasvámi, což znamená „malý svámi“ nebo „mladší svámi“.

Ještě jedna zajímavá událost se váže k raným dnům haly. Zpočátku tam nebyla žádná pohovka a Bhagaván seděl jednoduše v rohu místnosti na dřevěné lavici. Později muž jménem Rangasvámi Gounder přinesl pohovku a požádal Bhagavána, aby na ní seděl. Když Bhagaván odmítl, Rangasvámi Gounder začal plakat. Po tři dny naříkal v hale s prosbou, aby Bhagaván jeho dar přijal. Konečně, večer třetího dne, Bhagaván vstal ze své lavice a šel si lehnout na pohovku ke spánku. Od toho dne strávil většinu svého času na pohovce, ať v sedě nebo ve spánku.

Existuje ještě další zmínka, která není obecně známá a týká se stavby vybudované nad samádhi Matky. Původně byl lingam zakryt malou chýší z kokosového listí.

Lingam je kamenný svislý válec, který má zakulacenou hořejší část. Je symbolem neprojeveného Šivy a je uctíván ve všech chrámech, zasvěcených Šivovi. Lingamy jsou často usazovány na hroby (samádhi) šivaistických světců.

Někdy okolo roku 1920 se skupina cihlářů nedaleko ášramu pokusila vypálit cihly. Když se cihly dobře nevypálily, cihláři je tam nechali a odešli. Bhagaván odmítal plýtvání s jakýmkoli materiálem, který i jen vzdáleně mohl něčemu sloužit, a tak rozhodl, že cihly by se mohly použít pro stavbu zdi okolo samádhi Matky. O několik dní později, uprostřed noci, Bhagaván a všichni v ášramu bydlící stoupenci vytvořili řadu, sahající od cihlářské

pece až k samádhi. Tím, že jeden druhému podávali cihly, byli schopni je všechny přemístit během noci. Druhý den se postavila zeď kolem samádhi. Venku stavěli profesionální zedníci, zatímco uvnitř všechnu práci vykonával Bhagaván sám. Nová stavba byla dokončena doškovou střechou, která byla vztyčena nad zdí.

Mezi touto stavbou a starou halou – tam, kde je dnes Bhagavánovo samádhi – byla dlouhá stavba z tvárnice, kde byla kuchyně a jídelna. Dokud nebyla vystavěna jeho koupelna, Bhagaván se ráno myl v rohu této budovy.

Tyto tři budovy – samádhi Matky, stará jídelna a stará hala – byly jediné větší budovy, které byly postaveny do roku 1928, kdy jsem do ášramu dorazil. Mimo toho tu byly chatky zastřešené kokosovými listy, které byly obývány stoupenci a dále několik doškových přístřeší.

Takový byl stav ášramu, když mne Bhagaván požádal, abych dohlížel nad výstavbou skladiště. Rangasvámí Gounder, muž, který daroval pohovku, věnoval ášramu peněžitou částku s přáním, aby byla použita na postavení chlěva pro krávy. Nadto ještě přislíbil, že daruje nějaké krávy, až bude chlév dokončen. Činnasvámí byl názoru, že sklad by byl pro ášram užitečnější než kravín. Začal tedy se stavbou v podobě chlěva, aby uspokojil Rangasvámí Goundera, ale jakmile byla stavba dokončena, změnil ji ve skladiště. Změna byla pouze částečná. Ještě dnes visí na vnitřních zdech ocelové kruhy, ke kterým se přivazují krávy. Rangasvámí Gounder byl pochopitelně změnou plánu znechucen. Dostavil se a vynadal Činnasvámímu nevybíravými slovy a obvinil ho, že zneužil jeho peníze, ale Činnasvámí neřekl ani slovo a všechno přijal.

Toto skladiště bylo mým prvním velkým úkolem. Při převzetí úkolu jsem měl hodně obav, protože jsem předtím neměl s výstavbou žádné zkušenosti. Můj otec byl vynikajícím stavitelem, ale nikdy mě v tomto směru neučil a nic mi neukázal. Bhagaván věděl, že jsem nervózní z nedostatku zkušeností, tak mi při splnění úkolu pomáhal. Dělníci tušili, že toho o stavbě moc nevím, ale byli tak diplomatičtí, že o tom mlčeli. Nicméně jakmile jsem od Bhagavána pochytil trochu znalostí, sebral jsem odvalu a nakreslil jsem pár jednoduchých plánů pro dělníky. Museli to být dobří pracovníci, protože když jsem jim začal plány vysvětlovat, začali si mne více vážit.

Zatímco zedníci stavěli, ženy prováděly pomocné práce, a tak řeč nikdy nestála a mluvilo se stále o světských věcech. Zedník, který zastával nejvyšší funkci, zřejmě jejich chování podporoval, neboť s nimi žertoval velmi

hrubými vtipy. Doposud jsem žil spíše v ústraní, a tak mi připadalo jejich chování skandální.

Nakonec jsem zašel za Bhagavánem a řekl mu: „Musím být nablízko zedníkům a ženám, které jim pomáhají, abych na ně dával pozor, ale oni stále mluví o světských věcech velmi hrubým způsobem. Jejich řeči mou mysl poněkud rozrušují.“

Bhagaván pokývnul, ale neodpověděl. Po několika dnech jsem byl potěšen, že vedoucí zedník byl vyměněn a místo něho přišel muž jménem Kuppusvámí. Proti svému předchůdci to byla velká změna. Četl a studoval Kaivalja Navanitam a Ribhu Gítu (tamilský text o filozofii advaity), dokonce navštěvoval védántická školení v Easanya mathu. Dobře se nám spolu pracovalo.

Zdálo se, že Bhagaván měl přirozenou náklonnost ke stavebním pracím, což více než nahrazovalo nedostatek jeho zkušeností. Vypadalo to, že vždy věděl jak si počínat, aby se rozhodnul správně a v pravý čas. Například ve skladišti byla tři veliká klenutí. Zedníci, kteří je původně vybudovali, odvedli špatnou práci, neboť na vrcholku každé klenby se objevily praskliny. Bhagaván mi poskytl podrobnou radu, jak praskliny omítnout a jak vsunout svorníky do vrcholku klenutí, aby se celá klenba posílila. Nemám představu, jak takové porobnosti mohl znát. Jsem si jistý, že nikdy předtím nevybudoval klenutý oblouk. Svorníky jsou stále vidět, neboť vyčnívají asi tak čtyři centimetry na každé straně zdi.

Bylo to při stavbě skladiště, kdy jsem měl svůj první střet s Činnasvámím. Měl své vlastní představy a trval na tom, aby se uskutečnily. Musel jsem je odmítnout, protože jsem již od Bhagavána obdržel instrukce, které byly protichůdné. Nemohl porozumět tomu, že musím vždy dávat přednost plánům Bhagavána a nemohu brát v úvahu jeho. Měli jsme o tom mnoho rozmíšek, protože jsem nikdy nesouhlasil s tím, abych dal přednost jeho pokynům. Můj nekompromisní postoj Činnasvámího velmi zlobil, protože měl pocit, že záměrně podkopávám jeho autoritu. Jeho nesouhlas mne vůbec nevzrušoval. Držel jsem se svých instrukcí, neboť jsem si byl jist, že by bylo zcela nevhodné jít proti vůli Bhagavána. Tehdy jsem o tom ještě nevěděl, ale bylo nám určeno, že se budeme s Činnasvámím přít téměř kvůli každé budově, kterou jsme měli stavět.

V době, kdy jsem se ještě učil, jak si mám správně počínat, jsem z toho byl občas otrávený. Stále bylo třeba řešit mnoho problémů. Navíc to bylo právě uprostřed léta, nikde žádný stín a vedro bylo mnohdy nesnesitelné.

Často mě napadala myšlenka: „Proč mě Bhagaván uvádí do všech těch potíží, když na mě chce, abych pracoval pod přímým sluncem?“

Jednou, když mi právě taková myšlenka vyvstala, přišel za mnou Bhagaván, aby se podíval, jaký pokrok jsem docítil.

Odkryl v jaké náladě jsem, a tak řekl: „Myslel jsem, že když vám řeknu, abyste vykonal nějakou práci, že budete ochoten a připraven ji udělat. Byl jsem názoru, že toho jste schopen. Jestliže ji však nemůžete vykonat nebo je pro vás příliš obtížná, tak ji nechte.“

Bhagaván mi dal možnost, abych uznal porážku, ale já jsem ji odmítl přiznat. O několik minut předtím, než Bhagaván přišel, jsem se těmito vzbuřeneckými myšlenkami zabýval. Avšak nyní, když jsem uslyšel Bhagavánova slova, vystoupila ve mně velká odhodlanost: „I když ve službě u Bhagavána celé toto tělo bude zničeno, vždy naplním jeho příkazy, ať mne požádá o cokoli.“ Toto mé rozhodnutí jsem Bhagavánovi sdělil.

Když bylo skladiště vybudováno, Bhagaván mne požádal, abych vytvořil nízký reliéf Arunáčaly nad vchodem. Chtěl, abych použil vápennou štukaturu. Naučil jsem se již dobře zpracovávat vápno, ale neměl jsem ponětí jak jej trojrozměrně vymodelovat.

Proto jsem Bhagavánovi řekl: „Nemám představu jak mám začít s takovou formou. Co mám dělat?“

Bhagaván vzal kus papíru a namaloval na něj obraz Arunáčaly. Mimo vrcholu namaloval ještě tři nižší vrcholky. Když obraz dokončil, řekl mi, že hlavní vrchol reprezentuje Šivu, zatímco ty tři menší představují Ambal, Vinajaku a Subramaniu. Bhagaván mi předal obraz s tím, abych vytvořil takový tvar, který by mu odpovídal.

Ambal je jiné jméno pro Parvatí, Šivovu manželku, Vinajaka (známý též jako Ganapati) a Subramania jsou synové Šivy. Hora Arunáčala se dle tradice pokládá za projev Šivy.

Namítl jsem však Bhagavánovi: „Ale Bhagaváne, já nemám ponětí o tom, jak vytvarovat z vápna takový tvar. Jak to mám udělat?“ Tentokrát však Bhagaván odmítl na mou námitku odpovědět.

„To je Annamalai“, prohlásil, „vy jste Annamalai. Vy byste měl vědět, jak to udělat, aniž bych vám co řekl.“

Annamalai je jedno z tamilských jmen pro Arunáčalu. Jeho význam je „nedosažitelná či nepřístupná hora.“

Přijal jsem příkaz a začal usilovat o jeho vykonání. Co se týkalo mých schopností, měl jsem hluboké obavy, že neodvedu dobrou práci, ale jelikož Bhagaván mi dal pokyn k vykonání, nemohl jsem to odmítnout. Postavil jsem si jakési lešení, abych mohl sedět před zdí. Po tři dny jsem tam seděl, pohrával si s vápnem a snažil se vytvořit něco, co by mohlo vypadat jako Arunáčala. Všechny mé pokusy byly marné.

Mé rozhodnutí, že musím uspět, bylo bohužel nedostačující, neboť nahradilo můj nedostatek dovedností a zkušeností. Někdy uprostřed třetího dne, když Bhagaván viděl, že nečiním žádný pokrok, vylezl po žebříku a usedl vedle mne. Vysvětlil mi, jak se má práce dělat a předvedl mi správnou techniku s několika kousky vápna. Když jsem poslouchal, co Bhagaván říká a pozoroval jej několik minut při práci, náhle jsem pochopil, jak se má práce vykonávat. Když se Bhagaván upokojil, že jsem tuto techniku ovládnul, nechal mě, abych práci sám dokončil. S prací jsem byl hotov ještě téhož dne večer. Další den jsem dle pokynu Bhagavána vytvořil stejný nízký reliéf i nad vnitřkem vchodových dveří. Oba tyto výtvořky jsou stále na místě. Bylo mi řečeno, že nyní jsou natřeny na modro, takže vystupují z bílých zdí.

Byl jsem sám překvapen, jak snadno jsem zvládnul dovednosti nezbytné k dohlížení nad stavebními pracemi. Většina stoupenců, kteří v ášramu byli usazeni, byla také překvapena, jak rychle jsem se to naučil. Tenamma Patti, jedna z ášramových kuchařek, se na to Bhagavána jednou zeptala: „Annamalai svámí je Bhagavánovi velmi oddaný. To je zcela pochopitelné. Ale on se také stal odborníkem na stavby, zjevně bez studií a praxe. Jak je možno toto vysvětlit?“

Bhagavánova odpověď ji překvapila, když řekl: „V minulém vtělení byl stavebním inženýrem.“

Z jeho různých náznaků a podle zastřených komentářů bylo jasné, že Bhagaván si byl vědom předchozích životů alespoň některých stoupenců. Zpravidla si tuto znalost nechával pro sebe. Bylo zcela nezvyklé, že učinil tak určité prohlášení. Bylo to prohlášení, které přesně poukazovalo, čím stoupenec v předchozím životě byl.

Mým dalším velkým úkolem byl dohled nad výstavbou kravína. Čin-nasvámí se dohodl s jedním místním zedníkem, že vybuduje malý kravín,

který by nestál víc než 500 rupií. Činnasvámí byl názoru, že malý chlév bude dostačující, protože v té době byla Lakšmí jedinou krávou v ášramu. Bhagaván chtěl větší chlév, ale z nějakých důvodů se rozhodl, že to Činnasvámímu nesdělí.

Přibližně v 10 hodin dopoledne, než se se stavbou začalo, Činnasvámí uspořádal malé muhurtam (zasvěcovací obřad) na místě, kde měl stát malý chlév. Když pak všichni odešli, Bhagaván mne vzal stranou a řekl mi, že plán musí být změněn.

Prohlásil: „V příštích letech tu bude mnoho krav. I když vystavíme velký chlév, bude tolik krav, že některé budou muset být venku. Musíme postavit větší kravín, a vy, spíše než ten zedník, musíte dohlížet na výstavbu.“

Vzal mě do míst, kde je kravín nyní postaven a ukázal mi, kde ho mám začít stavět a vyznačil čarami na zemi, kde má stát. Neměřili jsme délku linií, ale Bhagaván mi řekl, že si přeje, aby každá zeď byla čtyřicet osm stop dlouhá.

Když si byl jist, že vím, co mám dělat, přidal ještě zcela zvláštní pokyn: „Pokud sem přijde Činnasvámí a bude vám ten plán vytykat, neříkejte mu, že jsem vás o to požádal. Předstírejte, že to činíte z vlastního rozhodnutí.“

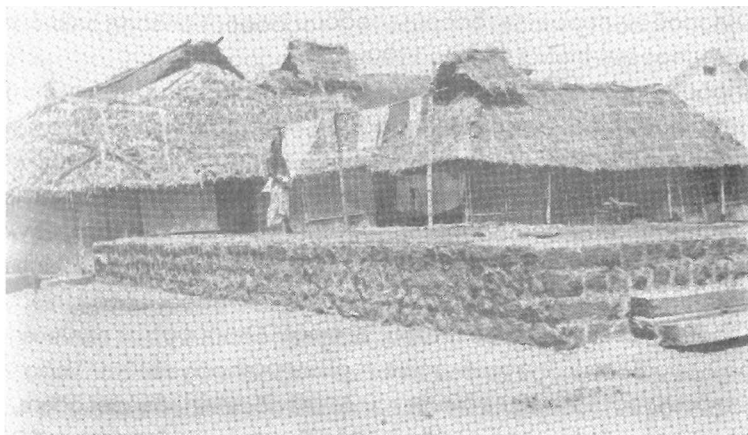
Nikdy jsem se Bhagavána nezeptal na to, proč chtěl svou roli v tomto záměru utajit. Dne dnešního dne je mi to úplnou záhadou. Kdyby byl Činnasvámí řekl, že je zapotřebí vystavět větší kravín, Činnasvámí by sice trval na svém rozhodnutí, a to proto, že by si stěžoval na nedostatek peněz pro vystavění velkého kravína, ale nakonec by přijal Bhagavánovo rozhodnutí. Namísto toho Bhagaván zaranžoval takový postup, který nevyhnutelně musel vést k velkému střetu mezi mnou a Činnasvámím.

Ohledně sehnání několika dělníků, aby vykopali prostor pro základy. Činnasvámí se vrátil do svého úřadu, takže jsme mohli začít s novým plánem, aniž by o tom věděl. Asi v jednu hodinu odpoledne, kdy práce již byly pořádně v proudu, se rozhodl, že se půjde podívat, jak jsme pokročili.

Na začátku zůstal v němém šoku, ale když mu došly důsledky toho, co dělám, otočil se na mne a dosti sarkastickým způsobem se mě zeptal: „Ach tak, vy jste změnil plán. Stal se z toho velký podnik. Kdo vám dal právo, abyste toto dělal?“

Odpověděl jsem, že jsem se tak sám rozhodl. Činnasvámí mi přikázal, abych se vrátil k původnímu plánu, ale já jsem odmítl. Řekl jsem mu, že je třeba, aby chlév byl prostornější a že tedy budu pokračovat ve své práci.

Činnasvámí se pochopitelně velmi rozzlobil, že jsem ho odmítl uposlechnout.

Ramanášram v pozdních dvacátých letech. Vpravo je hala Bhagavána. Dvě souběžné budovy uprostřed jsou jídelna a kuchyně. Vlevo je budova nad samádhi Matky

„Jak to, že jste změnil plán, aniž byste se se mnou poradil?“ tázal se. „Já jsem sarvádhikáří (nejvyšší panovník) tohoto ášramu.“

Když jsem se odmítl podrobit, křičel na mne a nadával mi, ale žádné z jeho slov či hrozeb mne nepohnuly k tomu, abych ho poslechl. Následující slova pronesl spíše z pocitu prohry než hněvu. „Já tady začínám rozvíjet ášram. Jak to mám dělat, když vy mne neposloucháte? Tak ať jste vy sarvádhikáří. Já půjdu někam jinam.“

Když Činnasvámi zjistil, že nehodlám změnit své rozhodnutí, odešel a posadil se na balvan za bránou ášramu. Byla to pro něj situace, která ho vyvedla z míry. Nikdy se mu ještě nestalo, že by ho někdo z pracovníků v takových do očí bijících situacích neuposlechl. Někteří stoupenci přišli a řekli mi, že strávil dlouhou dobu za vraty, ponořen do svého hněvu. Sám jsem se vrátil ke své dozorčí práci, a to, co se pak stalo, popisují očitá svědectví jiných stoupců.

Činnasvámi seděl venku za branou několik hodin a pronášel o mně kritické poznámky každému, kdo šel okolo.

Stěžoval si kolemdoucím opakovaně: „Chystám se, že opustím ášram, protože ten člověk jde proti mým plánům. Tak ať se začne o ášram starat. Budu žít v Čengamu (městečko vzdálené asi 15 mil) nebo někde jinde.“

Tři stoupenci – T. K. Sundařeša Ijer, Rámakršna svámí a Mungala Venkataramiah – zašli za Činnasvámím, aby zjistili, co ho tak rozzlobilo.

Činnasvámí jim oznámil: „Opouštím ášram, protože Annamalai svámí se staví proti mým plánům. Tak půjdu někam jinam. Vráťím se jedině, pokud Annamalai svámí bude z ášramu vyhozen.“

Tito tři stoupenci zašli za Bhagavánem a řekli mu: „Činnasvámí je velice rozzloben. Chce odejít z ášramu. Říká, že se vrátí jedině tehdy, pokud bude Annamalai svámí vyhozen.“

Bhagaván normálně nikdy nezasahoval do záležitostí, když Činnasvámí propustil nějakého pracovníka nebo požádal nějakého stoupence, aby opustil ášram, ale při této příhodě mne podpořil, když řekl: „Když Annamalai svámí odejde, já odejdu také.“

Činnasvámí stáhnul svou hrozbu, že opustí ášram a přijal okolnost, že tu mám zůstat, ale stále byl proti „mému“ plánu výstavby chléva. Večer svolal všechny obyvatele ášramu a stoupence do haly a zahájil diskusi o tom, který z obou plánů, můj či jeho, je výhodnější. Bhagaván se diskuse nezúčastnil, pouze seděl a poslouchal. Všichni stoupenci byli pro malý chlév. Byl jsem jediný, který podporoval velký, ale během celé diskuse jsem mlčel. Když se každý vyjádřil, Činnasvámí ukončil diskusi.

„Nyní bychom měli všichni hlasovat,“ prohlásil. „Je lepší řídit se mým plánem, nebo tím od Annamalai svámího?“

Každý hlasoval pro plán Činnasvámího. Domnívám se, že tak učinili proto, že se ho obávali. Já jsem vůbec nehlasoval. Bhagaván si všiml, že nehlasuji a zeptal se mne: „Jaký je váš názor?“

Řekl jsem mu: „Myslím si, že by se měl postavit velmi velký chlév na základech, které jsem začal dnes ráno budovat.“

Bhagaván neučinil ani nejmenší náznak, které ze stran dává přednost. Když jeden ze stoupenců během debaty naznačil, že možná plním plán, který mi Bhagaván ve skrytu poskytl, Bhagaván tento názor nepodpořil ani nezamítl. Až do konce zůstal zcela neutrální.

Když jsem poskytl svůj názor o věci, Bhagaván poznamenal: „Vypadá to tak, jakoby zde lidé byli rozděleni na dvě skupiny. Uvidíme, který z těchto dvou plánů se nakonec uskuteční.“

To byla jeho poslední slova, která k tomu pronesl. Pak se zvedl a odešel z haly.

Ačkoli výsledek debaty nikam nevedl, Bhagaván mi poskytl trochu prostoru k manévrování. Tím, že odmítl Činnasvámímu, aby mne propustil

a tím, že Činnasvámiho plán nepodpořil, připadalo mi, že mlčky odsouhlasil stavbu velkého chléva. Na základě tohoto předpokladu jsem pokračoval ve výkopu základů. Činnasvámi se nesnažil mi zabránit v pokračování, ale neustále mne zaplavoval množstvím stížností, které se nejčastěji týkaly výše nákladů.

Pro Činnasvámiho to byla velmi ojedinělá situace. Byl zvyklý absolutně prosazovat svou moc. Často propouštěl dělníky pro zcela nepodstatné důvody a Bhagaván nikdy nenaznačil ani nejmenší nesouhlas. Jeho zakročení v můj prospěch bylo cosi zcela výjimečného. Důsledky této neobvyklé reakce Činnasvámi vytušil. Došel k závěru, a to správně, že musela existovat tajná dohoda o stavbě chléva mezi Bhagavánem a mnou. To bylo jediné vysvětlení, které vyjasňovalo dvě ne zcela běžné události: mou neposlušnost a Bhagavánův zákrok v můj prospěch.

Činnasvámi nebyl schopen svou teorii potvrdit. Neměl odvalu se Bhagavána přímo zeptat, protože Bhagaván ho odmítal úsečným „Pódá!“ (Běž pryč!), když si začal na něco v hale stěžovat. Ani ze mne nemohl dostat žádné potvrzení. Držel jsem se Bhagavánových slov a když se mne někdo zeptal, trval jsem na tom, že všechno je můj vlastní nápad.

Večer třetího dne jsem zašel za Činnasvámi, abych vyzvedl peníze na mzdu pracovníků. Obyčejně jsem mu předal listinu obsahující částku, která se měla každému zaplatit.

Onen večer, dříve než jsem mu mohl předat listinu, se na mne velice rozhněval a křičel: „Nemáme peníze! Dnes dělníky nemůžeme zaplatit, protože jste změnil plán! Jak můžeme zaplatit za stavbu takové velikosti?“

Pak, aniž by se podíval na listinu, mrštil pytlík peněz, ve kterém byly mzdy pro dělníky, směrem na mne. Měl jsem štěstí, že nemířil dobře. Váček minul mou hlavu o několik coulů.

Pro mne to byla poslední kapka. Zašel jsem přímo za Bhagavánem a řekl mu, že Činnasvámi po mně hodil váček s mincemi. Bhagaván poslouchal, co říkám a chvíli mlčel. I když jsem vyplňoval jeho příkaz, neschvaloval stížnosti, které mu stoupenci předávali. Konečně na mě promluvil. Předal mi dlouhý seznam věcí, včetně jídla, o kterých řekl, že je nepotřebuje. Aniž by to přímo vyslovil, chtěl vyjádřit, že pokud nebudou peníze utráceny na tyto zbytečné věci, ášram jich bude mít dostatek, aby mohl krávin postavit. Za nějakou chvíli na to se Madhava svámi pokusil nanést na Bhagavánovy nohy balzám utišující bolest.

Bhagaván reagoval hněvivě: „Nepotřebuji takový balzám. To jsou zby-

tečné výdaje. Takové věci nechci, ani nepotřebuji.“ Krátce nato ze stejného důvodu odmítl betel.

Stoupenci, kteří byli zrovna v hale, si všimli toho, co se dělo. Když pochopili, že ášram nemá dost peněz, aby vyplatil dělníky, kteří tam ten den pracovali, každý přispěl nějakou částkou, aby peněz bylo dost. Vybraná částka se ukázala dostačující pro zaplacení dělníků toho dne, ba byla dostatečná pro další dva dny.

Od toho dne, kdy se zdálo, že peníze nebudou, začaly se objevovat finanční prostředky pro Bhagavánův kravín téměř zázračným způsobem. Před několika týdny přišel pro Bhagavánův daršan vydavatel novin The Sunday Times z Madrasu. Setkání na něj učinilo náležitý dojem, a tak napsal a vytiskl dlouhý pochvalný článek o Bhagavánovi. Tento článek si přečetl také jeden princ ze severní Indie. I na prince učinil článek velký dojem, ale bezprostředně s tím nic nepodnikl. O několik týdnů později se princ rozhodl, že půjde na lov tygra do jednoho ze svých lesů. Tygra vystopoval, ale když zvedl svou pušku, aby ho zastřelil, přemohla ho náhlá, nečekaná vlna strachu. Jasně si uvědomoval, že pokud nevystřelí, tygr se na něho vrhne a zabije ho. Navzdory tomu jeho paralyzované svaly nebyly schopny jakékoli akce.

Náhle si vzpomněl na článek o Bhagavánovi a začal se k němu modlit: „Jestli z tohoto lovu šťastně vyvážnu, pošlu ti nejen 1000 rupií poukázkou, ale také hlavu a kůži tohoto tygra.

Rupie (zkratka Rs.) je indická platební jednotka. Běžný kurs se pohybuje okolo 35 rupií za 1 dolar. Směnná hodnota byla v tehdejší době samozřejmě daleko vyšší. Pomocný dělník tehdy obdržel zpravidla čtvrt rupie za den – což stačilo k pokrytí všech základních životních potřeb.

Jakmile vyřknul modlitbu, ochrnutí svalů pominulo a princ skolil tygra jediným výstřelem.

Princ dodržel svůj slib. Dva dny po rozmišce o kravínu se objevil pošťák s tisícem rupií. Zcela zvláštní okolností bylo, že předal peníze mně, místo Činnasvámímu.

Vzal jsem je k Bhagavánovi, který lhotejně poznamenal: „Ano, očekával jsem tuto peněžní zásilku. Vezměte je a dejte je Činnasvámímu do úřadu.“

Když jsem předal peníze Činnasvámímu, okamžitě zapomněl na naše neshody a široce se na mne usmál. Slíbená kůže tygra došla o týden později.

Bhagaván se na ni posadil, zatímco místní fotograf učinil několik snímků.

Tento podivuhodný dar rozpustil na chvíli většinu Činnasvámiho nepřátelství. Přišel za mnou a omluvil se za předchozí chování.

Řekl mi: „Dostal jste odvalu, protože Bhagaván vám řekl, abyste ten plán vykonal. Bhagaván mi teď své plány neříká a ani vy nevypadáte na to, že byste mi je chtěl sdělit. To je ta jediná potíž, kterou s vámi mám. Snad je nevyhnutelné, že za takových okolností dochází k hádkám a potyčkám. Pouze se snažím vykonávat svou práci, tak se, prosím, na mne nezlobte.“

Použil jsem peníze na zakoupení cementu, dřeva a stavebního železa pro kravín. Po čtyřech dnech, kdy se všechny peníze spotřebovaly, si Činnasvámi opět začal stěžovat na vzrůstající výdaje. Stoupenec, který tu byl právě na návštěvě, nás zaslechl a chtěl se dozvědět, co je příčinou naší debaty. Odpověděl jsem mu, že Činnasvámi mě kritizuje, že plánuji velký kravín, když na to nejsou peníze. Stoupenec, který přijel z Madrasu, aby uviděl Bhagavána, řekl: „Když nic jiného nepotřebujete, možná, že bych vám mohl pomoci.“

Sděлил jsem mu, že co nejdříve potřebujeme pět až šest tun teakového dřeva. Věděl jsem, že to stojí mnoho peněz, ale stoupenec to nezastrašilo. „To není problém“, prohlásil, „mohu vám to množství snadno poslat z Madrasu.“

Činnasvámi byl potěšen, když to slyšel, protože věděl, že dřevo bude hlavním výdajem konečného účtu. Řekl stoupenci, že dřevo nutně potřebujeme a žádal ho, zda by hned mohl zajet do Madrasu a věc tam zařídit. Zdůraznění naléhavosti Činnasvámi učinilo na stoupence zřejmý dojem. Zašel do haly, obdržel Bhagavánův daršan, a pak se vrátil do Madrasu, aby se postaral o naši záležitost.

Teakové dřevo dorazilo za několik málo dní po železnici. S dřevem však neočekávaně přišel také účet na tři tisíce rupií. Když stoupenec nabídl, že pošle dřevo, všichni jsme přirozeně očekávali, že chce dřevo ášramu věnovat. Činnasvámi téměř vybuchl, když uviděl účet, protože částka, která se měla zaplatit, byla daleko vyšší než všechny naše úspory, které jsme tehdy měli. Bylo štěstím, že někteří bohatší stoupenci se doslechli o našem tísnivém stavu. Sešli se a všichni dohromady vybrali potřebnou částku a účet vyrovnali. Kdyby teakové dřevo a účet nedorazily do ášramu, nenapadlo by je, aby peníze věnovali.

Naše finanční situace bývala vždy v ohrožení, když jsme stavěli v ášramu velké budovy. Bylo štěstím, že budovy byly stavěny na příkaz Bhagavána, nikdy jsme proto nezažili finanční pohromu. Zatímco jsme stavěli,

docházelo dosti darů, abychom stačili pokrýt náklady. Když se neplánovala žádná stavba, pak dary nepřicházely. Po všechny léta, co jsem dohlížel na stavby budov, které Bhagaván naplánoval, nebylo nikdy dne, kdy by nám bylo zabráněno stavět pro nedostatek peněz. Činnasvámí nakonec došel k závěru, že když nějaká stavba měla požehnání Bhagavána, není třeba se strachovat o peníze.

Když se stavba kravína blížila k dokončení, přišel za mnou a řekl: „Tato stavba bude úspěchem, protože je Bhagavánovým plánem. Pouze z jeho milostí jsme ji byli schopni uhradit. Nyní vám věřím.“

Bhagaván často chodil do kravína, poskytoval instrukce a díval se, jaké pokroky jsme učinili. Chodíval na prohlídku někdy i v noci.

Jednou, když jsme společně prohlíželi pracoviště, Bhagaván mi řekl: „Jestliže tento chlév vystavíte pro Lakšmí, získáme všechny nezbytné punja (zásluhy nashromážděné za provádění dobrých činů) a vystavíme prodejnu knih, jídelnu a chrám pro Matku. Všechno to se uskuteční v pravý čas. Nakonec se z tohoto prostoru stane město.“

Lakšmí se sama často přicházela podívat, jak pokračujeme s přípravou jejího nového domova. Když býval Bhagaván v takovou chvíli přítomen, často ji zlehka poplácal na hlavě a řekl: „Musíš ještě pár dní počkat. Práce ještě není dodělaná.“

Tehdy se Lakšmí mohla potulovat všude, kde se jí zachtělo. Občas ji někdo zavedl na pastvu blízko jezera Samundram, ale většinou pobývala v ášramu.

Než byla stavba ukončena, Bhagaván přišel a řekl mi, že by bylo dobré, kdybychom chlév vybavili hmoždířem a tloukem, aby se tam dalo připravit pro krávy jadrné krmivo. Ukázal mi i místo, kde by měl hmoždíř stát. Když jsem Činnasvámímu pověděl, že hodlám na určitém místě instalovat hmoždíř, tak trochu nevraživě ukázal na jiné místo v rohu chléva. Jakmile odešel, nedbal jsem jeho příkazů a postavil ho na místo, které označil Bhagaván. Bhagaván mne ochránil před další nesmyslnou hádkou tím, že sledoval Činnasvámího do chléva při jeho další návštěvě.

Než se Činnasvámí zmohl na stížnost, Bhagaván se objevil a řekl: „Zeptejte se Činnasvámího, který plán je lepší. Jeho nebo váš?“

Bhagaván neřekl, že to byl jeho nápad, ale Činnasvámí správně vytušil, že tato cílená poznámka znamenala, že Bhagaván sám byl tím, kdo tak určil. Činnasvámí tu možnost vzal v potaz a souhlasil, že se má uskutečnit moje idea.

Bhagaván věděl, že Činnasvámí mi způsobuje mnoho nepříjemností, ale odrazoval mne od toho, abych si stěžoval. Odhlédnuto od událostí s váčkem mincí stěžoval jsem si na jeho chování jen dvakrát. V obou případech mne za to Bhagaván pokáral. Při jedné příležitosti mne Činnasvámí žádal, abych házel kameny na psa, a tak ho odehnal z ášramu. Nechtěl jsem trestat neškodné zvíře, a tak jsem zašel za Bhagavánem a stěžoval si: „Činnasvámí na mně chce, abych házel kameny po nevinném psovi.“

Bhagaván mě překvapil tím, že obhajoval svého bratra: „Když vaříte doma nějaké jídlo a přiblíží se pes, nemáte snad právo, abyste ho zahnal dříve, než vám jídlo ukradne?“

Bhagaván byl ke zvířatům velmi laskavý. Kdyby někdo házel po nevinném psovi kameny, pravděpodobně by ho pokáral. Takto mi odpověděl pouze proto, aby ukázal, že nemá rád, když si mu stoupenci stěžují.

Když mu přednesli nějaké stížnosti, obyčejně je za to zkritizoval. To však neznamenal, že souhlasil s tím, kdo zavdal příčinu ke stížnosti. Pouze tím chtěl dát najevo, že neschvaluje, když stoupenci hledají chyby na jiných lidech.

Nepamatuji si, co byla má třetí a poslední stížnost, ale Bhagavánova odpověď při této příležitosti jasně ukazovala, jaký má postoj ke stížnostem a stěžovatelům.

Napřed řekl: „V praktických záležitostech nevyhnutelně vznikají rozdílné názory. Nenechte se jimi vyvést z míry.“

Pak se mne zeptal: „Z jakého důvodu jste přišel sem do ášramu?“

Odpověděl jsem, že jsem se v jednom komentáři k Bhagavadgítě dočetl, že když se mysl stane čistou, stane se átmanem. Dále jsem pokračoval: „Chtěl bych mít tak čistou mysl, abych mohl realizovat átman. Jenom z tohoto důvodu jsem sem přišel.“

„Neznamená to, že když vidíme nedostatky na jiných, že tím krmíme mysl?“ zeptal se Bhagaván. „Já sám jsem se snažil Činnasvámího mnohokrát napravit, ale neuspěl jsem. Proč se snažíte do této věci zasahovat?“

Přijal jsem Bhagavánovu kritiku a řekl mu, že v budoucnu se budu snažit nevidět nedostatky na jiných lidech.

Na závěr mého pokání jsem padl k nohám Bhagavána a řekl mu: „Od nynějška si nebudu stěžovat vůbec na nikoho.“ A své slovo jsem dodržel. Po všechna další léta jsem si ani jednou Bhagavánovi nestěžoval na žádného stoupence.

Ačkoli Bhagaván neměl rád, když si někdo stěžoval, přece si vzpomínám na jeden případ, kdy byl velmi tolerantní vůči stěžujícímu si návštěvníkovi. Celé se to odehrálo o několik let později. Oběd právě skončil a my jsme se s Bhagavánem chystali na procházku k Palakottu. Zrovna jsme mířili k zadní bráně, když nás zastavil potulný mnich, který nedávno přišel a začal si stěžovat na ášram.

„Vaši žáci jsou jako Guruové. Přišel jsem do vašeho ášramu a požádal o nějaké jídlo, ale nikdo mi žádné nepodal. Svámi Vivékánanda mnohokrát zmiňoval anna dána (dávání jídla pocestným nebo poutníkům) a vychloval takové počínání. Mnoho mluvil o védántě a siddhántě (filozofii), ale také zdůrazňoval důležitost anna dána.“

Když jsem uslyšel všechny stížnosti jak na Bhagavána, tak na ášram, začal ve mně stoupat hněv. Nakonec jsem ho přerušil a řekl mu: „Proč vyrušujete Bhagavána s takovými věcmi? Jděte pryč!“

Bhagaván mne umlčel hněvivým pohledem a dovolil sádhuovi, aby pokračoval se svými stížnostmi. Sádhu si uvědomil, že nebude přerušován, a tak sděloval Bhagavánovi asi půl hodiny všechny nedostatky o ášramu a lidech, kteří tam pracují. Když nakonec skončil se svými stížnostmi, Bhagaván se ho velmi klidně a zdvořile zeptal, zda-li nemá ještě něco, co by mu mohl sdělit. Sádhu na to neodpověděl.

Bhagaván pak prohlásil: „Dostávám zde jídlo zadarmo. Každý den krájím zeleninu, starám se o krávy, poskytují daršan stoupencům a odpovídám na jejich otázky a pochyby. Proto mi dávají jídlo.“

Pak se zdálo, že Bhagavána poněkud obměkčil. Otočil se ke mně a řekl: „Co máme dělat? Vezměte ho do kuchyně a dejte mu nějaké jídlo.“

Sádhu snědl jídlo, odešel z ášramu a už se nikdy nevrátil.

Činnasvámiho styl řízení ášramu odrazoval mnoho stoupenců. Bhagaván ho však z principu téměř vždy podpořil, když se dostal do debat se stoupenci. Často ho také kritizoval, ale to byla výsada, kterou měl jen on sám. My ostatní jsme museli tiše trpět. Pamatuji se na jednu událost, která to dobře vystihuje. Jakási žena přišla, aby obdržela daršan Bhagavána. Byla velmi ostýchavá a nechtěla jíst v přítomnosti mužů, tak jedla sama v blízké chatě nedaleko jídelny. Namísto, aby stoupenkyni poslal jídlo po Sampurnammale, Činnasvámi se rozhodl, že jí jídlo zanese a obslouží ji sám.

Jakmile Bhagaván zjistil, co se děje, veřejně ho pokáral: „Proč nepošleš nějakou z žen, aby ji obsloužila? Proč ji sám neseš jídlo? Vždyť je tak ostýchavá a není zvyklá být v přítomnosti cizích mužů.“

Někteří stoupenci, kteří byli u tohoto pokárání, si začali myslet: „Když Bhagaván takto zachází s Činnasvámím, proč bychom mu my měli prokazovat úctu?“

V následujících dnech stoupenci začali s Činnasvámím zacházet dost nedobрым způsobem. Bhagaván tomu několik dní mlčky přihlížel. Když však viděl, že pokud nezasáhne, rozladění stoupenci nezmění svůj postoj, tak jim řekl: „Vy jste názoru, že Činnasvámí je killukirái (malá rostlinka), kterou lze vyrvat nehty snadno ze země a zahodit? Činnasvámí je zde sarvádhikári. Měli byste brát na zřetel jeho postavení a dbát jeho pokynů.“

Po úplném dostavění kravína Činnasvámí napsal Rangasvámí Gounderovi, muži, který původně věnoval peníze na chlív přeměněný ve skladiště: „Dokončili jsme velký chlív. Přijďte a sám se podívejte. Prosím, už se na nikoho nehněvejte.“

Rangasvámí Gounder přijal nabídku a byl potěšen, když uviděl, jak velká stavba se vybuďovala. Zachoval se podle původního slibu a věnoval ášramu několik krav.

Zatímco ho prováděli kravínem, prohlásil: „Jakmile jsem zjistil, že Činnasvámí utratil mé dřívě věnované peníze za sklad namísto chléva, přirozeně jsem se na něho zlobil. Myslel jsem si, že utratil všechny mé peníze. A nyní, když vidím hotový tento nový kravín, který je daleko větší než ten, který jsem plánoval, jsem šťastný a spokojený. Nakonec vše dobře dopadlo.“

Činnasvámí byl také šťastný. V závěru prací na kravínu obdržel pro stavbu tolik darů, že zbylo mnoho peněz i poté, kdy bylo vše hotovo. Činnasvámí z toho měl neobyčejně dobrou náladu a řekl mi: „Kdykoli v budoucnu budete pracovat pro ášram, neberte ohled na to, kolik to bude stát peněz. Bhagaván zajistí vše, co je potřebné.“

Ášram měl v té době mnoho volných prostředků, a tak se Činnasvámí s Bhagavánovým svolením rozhodl postavit další stavby.

Zašel za mnou a pověděl mi: „Odjedu na několik týdnů do Burmy koupit dostatek teakového dřeva, abychom tu mohli postavit velkou jídelnu a kuchyni. Zatímco budu na cestách, začněte pracovat na koupelně pro Bhagavána, úřadovně a knihkupectví. Věřím tomu, že odvedete dobrou práci, protože ze svých zkušeností vím, že budete pracovat podle Bhagavánových plánů.“

Mahárádža z Mysore již poskytl dar na vybudování koupelny pro Bhagavána, takže jsem mohl se stavbou začít téměř okamžitě.

Práce na těchto nových projektech probíhala velmi hladce, a tak jsem byl schopen je dokončit bez jakýchkoli překážek. Pro informaci bych měl říci těm, kdo navštěvují ášram, že stavby, které jsou nyní na půdě ášramu, např. úřadovna a knihkupectví, byly vystavěny po smrti Bhagavána. Budovy dřívějšího úřadu a knihkupectví, které stály už za Bhagavánova života, jsou stavby připojené k severovýchodnímu rohu haly samádhi Bhagavána. Nyní jsou využívány jako sklad a místo, odkud se rozesílají publikace ášramu. Bhagavánova koupelna je malou místností, která je připojena ke staré úřadovně. Má malé dveře ústící směrem k hoře.

Když byl Činnasvámí v Burmě bylo mým úkolem vyplácet dělníkům mzdu za práci. Ačkoli jsem se sám naučil číst, abych mohl studovat písmo, nikdy jsem se neobtěžoval naučit se základním počtům. Proto jsem nebyl schopen se vypořádat se všemi peněžními záležitostmi. Často jsem se dopouštěl chyb, když jsem psal vyúčtování. Po několika dnech mi bylo jasné, že k tomu nemám dostatečné znalosti.

Zašel jsem za Bhagavánem a oznámil mu: „Udílet patřičné příkazy zedníkům a jiným pracovníkům mi nečiní potíže, ale mít v pořádku účty a správně vyplácet mzdy je pro mne velmi složité. Domnívám se, že nejsem schopen zastávat tuto práci správně, neboť se dopouštím mnoha chyb. Jestliže nebudeme mít dost peněz, obávám se, že to bude kvůli mým chybám.“

Bhagaván na to nic neřekl, ale zaslechl to jeden stoupenec jménem Raghavendra Rao, který seděl v hale. Nabídl se, že bude dobrovolně pečovat o účty. Tento Raghavendra Rao byl inženýrem na odpočinku, který většinu svého volného času trávil čtením a studiem Bhagavadgíty. Nabídl se, že kromě účtů mi pomůže i s dohledem nad stavbami. Jako inženýr toho znal daleko více o stavbách než já, přesto se však nikdy k mým plánům nevyjadřoval. Souhlasil s tím, že bude mým radcem, protože věděl, že vykonávám pouze pokyny, které mi uděluje Bhagaván.

Když Bhagaván přidělil nějakému pracovníkovi ášramu práci, vždy očekával, že bude dobře vykonána. Nesnášel nedbalost. Pokud někdo z obyvatel ášramu nevykonal práci k jeho spokojenosti, odvolal ho z ní nebo trval na tom, že ji musí předělat. V některých případech, kdy nebyl Bhagaván spokojen s vykonáním určitého druhu práce, osobně zasáhl a udělal ji sám.

Velice zdůrazňoval správné způsoby práce, pokud ji vykonávali lidé z ášramu, ale již tak nezasahoval, když ji dělali zvenčí najmutí pracovníci. V případě, že námezdní dělníci odvedli špatnou práci, pak obvykle požádal

někoho z usedlíků, aby škodu napravil nebo práci znovu vykonal. Během let jsem takových úkolů obdržel celou řadu.

Jednou byly zapotřebí kleště k Bhagavánovu koši na žhavé dřevěné uhlí. Kovář, který obdržel zakázku, vyrobil dobré kleště, ale povrch kovového nástroje byl hrubý a nerovný. Bhagaván přijal kleště bez nejmenší stížnosti, ale když kovář odešel, obrátil se na mne, abych dodělal práci tím, že je obrousím pilníkem a smirkovým papírem.

Když kovář příště zašel do ášramu, Bhagaván mu předal nově vyleštěné kleště a řekl: „Podívejte se a řekněte mi, zda jste tyto kleště vyrobil vy?“

Kovář přijal ve slovech obsaženou kritiku s úsměvem a vyjádřil svou pochvalu, jak jsme vylepšili jeho výrobek.

Někdy se stalo, že malé žhavé kousky uhlí vystřelily z koše ven na podlahu. Bhagaván, který nepromarnil žádnou příležitost k tomu, aby poskytnul duchovní poučení, vysvětlil vztah mezi myslí a átmanem.

„Mysl vystupuje z átmanu jako jiskra vyskakuje z ohně. Tak jako ten kousek uhlí vychladne, když je oddělen od ohně, podobně mysl nemá vlastní sílu či energii, když si představuje, že je oddělená od átmanu.“

Pak pomocí kleští sebral uhlík a vrátil jej do ohně se slovy: „To je dživa (individuální já). Je třeba ho přimět k tomu, aby se vrátil k Šivovi, átmanu.“

Jinou práci jsem dostal poté, co nějací námezdní dělníci dobře nepostavili zeď kolem studny ášramu. Práce byla odbyta tak chvatně a špatně, že některé kameny vystupovaly z roviny zdi, zatímco jiné ustupovaly. Ti, co to dělali, ani nevyplnili cementem všechny spáry mezi kameny. Jakmile zeď Bhagaván uviděl, přikázal mi, abych srovnal povrch a vyplnil mezery. Nemohl jsem zeď úplně vyhladit, ale dělal jsem co jsem mohl a vložil malé kameny a cement do děr a menších prasklin. Když zedníci, kteří odvedli takovou špatnou práci, znovu přišli do ášramu, Bhagaván použil stejnou taktiku, jako použil u kováře.

Aniž by je přímo kritizoval, ukázal jim zeď a řekl: „Podívejte se, jak Annamalai svámí spravil zeď, kterou jste postavili.“

O několik let později, mne Bhagaván požádal, abych provedl podobnou opravu v chrámu Matky. Při jedné z jeho inspekčních procházek si Bhagaván všiml, že tu a tam se mezi dlažebními kameny objevily mezery, zvláště ve vnitřní svatyni. Některé díry byly až velikosti jednoho palce. Také upozornil na škvíry mezi kameny zdi a požádal mne, abych vše vyplnil. Tato práce, kterou jsem provedl někdy ve čtyřicátých letech, byla jednou z posledních zednických prací, které jsem pro ášram vykonal.

Když jsem začal dohlížet na budování objektů, myslíval jsem si: „Má práce bude brzy hotová. Až ji skončím, vrátím se zpět do haly a budu opět sedět s Bhagavánem.“

Bhagaván mi nikdy neřekl, že bych se měl celodenně věnovat stavebním pracím. Předpokládal jsem, že v době, kdy není žádná práce k vykonání, budu schopen se vrátit do haly a sedět s Bhagavánem. Byl to sám Bhagaván, který mne vyvedl z této klamné myšlenky. Jakmile jsem skončil s jedním úkolem, vždy pro mne našel něco jiného na práci. Po všechna léta, co jsem pro něho pracoval, se stěží našel jeden pracovní den, kdy jsem měl možnost sedět s ním v hale.

Tuto ztrátu jsem nepocíťoval příliš nepříjemně, neboť byla vyvážena několika malými výsadami. Brzy ráno, než začaly stavební práce, Madhavasvámí a já jsme pomáhali Bhagavánovi s koupelí. Než se vykoupal, oba jsme mu dělali olejovou masáž zad a nohou. Také večer, mezi osmou a půl desátou, mi bylo dovoleno, abych masíroval Bhagavánovi nohy olejem. Přitom jsem s ním hovořil buď o duchovních otázkách, nebo s ním probíral plán staveb. Večer po masáži mi Bhagaván také dovolil, abych měl po dobu několika minut hlavu položenou na jeho nohách.

Než budu pokračovat s vyprávěním dalších příhod, myslím, že by bylo vhodné vysvětlit, proč se obecně v Šrí Ramanášramu mužům říkalo „svámí“. Správně by titul „svámí“ měli mít jen ti, kteří byli formálně zasvěceni do některého tradičního řádu sannjásy. Ani jeden „svámí“ z ášramu nebyl formálně zasvěcen. Většina z nich získala tento titul, protože Bhagaván jim tak začal říkat. Bhagaván vždy oslovoval lidi velmi ohleduplným způsobem. Když chtěl nějakého sádhu v ášramu zavolat, pak řekl jeho jméno a přidal slovo „svámí“, jako výraz úcty. Činil to tak často, že sádhuové ášramu přidali nakonec titul „svámí“ ke svému jménu. Běžné je, že když se někdo stane sannjásinem, dostává úplně nové jméno s tímto titulem.

Mnoho stoupenců chtělo na Bhagavánovi, aby je zasvětil a uvedl je do formální sannjásy, ale pokud si pamatuji, nikdy nepřistoupil na jejich žádost. Někteří vytrvalí stoupeneci přinášeli sebou kášajam (oranžové roucho, nošené sannjásiny) do haly a prosili Bhagavána, aby se jej dotkl a tím ho posvětil, ale Bhagaván ani takové omezené posvěcení neposkytoval.

Sádhu Natananánada, který sestavil Upadéša Mandžari (v anglickém překladu Spirituální instrukce), byl jedním ze stoupenců, kteří usilovali o to, aby jim Bhagaván předal kášajam. Bhagaván to ale odmítl se slovy: „Není mým zvykem předávat někomu kášajam.“

Natananánada pak položil kášajam na stolec před Bhagavánovu pohovku, tam kam stoupeneci pokládali obětní dary. Bhagaván se odmítl látky dotknout, a tak si ji Natananánada za několik minut vzal zpět.

Sádhu Natananánada však šel dále a stal se sannjásinem, ale tento životní styl ho nakonec neuspokojoval. Po několika měsících se vrátil do ášramu, odložil oranžové roucho a opět začal nosit běžné oblečení.

Mou povinností bylo podat Bhagavánovi každý večer zprávu, jak pokračily stavební práce. Vždy jsem mu říkal, co bylo doděláno a co zůstává ještě k uděláním. Někdy mi Bhagaván poskytoval pokyny pro další den. Jindy jsem mu zase předestřel své vlastní plány, abych získal jeho schválení. Tak jsem se ocitl v záviděníhodné pozici, že jsem měl poměrně dlouhé intimní hovory s Bhagavánem každý večer. Jiní stoupeneci, kteří se báli s Bhagavánem mluvit, protože byli jeho majestátem a vznešeností zastrašeni, mne využívali jako prostředníka. Jelikož věděli, že běžně hovořím s Bhagavánem každý den, sdělovali mi své problémy s prosbou, abych se zeptal Bhagavána, jak by je mohli rozluštit.

Měl jsem ještě další privilegium, kterého jsem si velmi považoval. Jídlo se podávalo jak v poledne, tak večer na dvakrát. Bhagaván vždy jedl při prvním podávání, kdežto já jsem se obvykle zúčastňoval druhého kola. Bhagaván zpravidla končil se svým jídlem, když já jsem vcházel do jídelny. Pokud ještě jedl a já přišel, pak jsem seděl naproti němu a čekal. Za mou trpělivost jsem byl často odměněn. Mnohokrát se stalo, že Bhagaván strčil svůj banánový list ke mně, aby ukázal, že mohu svou porci obdržet na něm. Ženy, které podávaly jídlo, to braly za pokyn, srovnaly list přede mnou a daly mi na něj jídlo.

Malý zbytek jídla, které zůstalo na plátu, se považoval za prasád Gurua. Proto se někdy odehrávaly vášnivé boje o získání Bhagavánova listu.

Má velká touha pojídat zbytky toho, co bylo na Bhagavánově plátu, způsobila, že jsem z toho jednou onemocněl. Stalo se to tak, že jsem byl inspirován vyprávěním o jogínovi, který se jmenoval Guru Namašivaja a který žil na Arunáčale před mnoha sty lety. Jednoho dne jogínův Guru zvrátil a požádal jogína, aby zvrátky odklidil.

Řekl svému žáku: „Dej to tam, kudy nechodíme, abychom na to nešlápli.“

Guru Namašivaja zvrátky přesto snědl, neboť je považoval za prasád Gurua. Jeho Guru tím byl velmi potěšen a blahopřál mu k takové oddanosti.

Jednou Bhagavána velice bolel zub, a tehdy jsem si na ono vyprávění vzpomněl. Aby zmírnil bolest, Bhagaván vtisknul na několik minut kus tabáku mezi zuby a pak tabák vyplivl. Rozhodl jsem se dost nerozumně prokázat oddanost tím, že napodobím Gurua Namašivaju. Sám sebe jsem utvrdil v tom, že tabák je prasád Bhagavána, rozdrtil jej mezi zuby a spolkl jej. Skoro okamžitě poté jsem měl velké žaludeční potíže a nevolnost. Chtělo se mi několikrát zvracet, ale zažehnal jsem to tak, že jsem vypil velké množství vody.

Mnohé z chemikálií v tabáku jsou velmi jedovaté. Během kouření je velká část z nich spálena a působením řasinek v plicích odlučována. Když člověk tabák sní, pak všechny chemikálie vstupují do těla.

Když jsem měl dozor při stavebních pracích, Bhagaván mi často říkal: „Tvrdě pracujete v denním horku. Jezte cokoli chcete.“

Ženy, které podávaly jídlo, si byly vědomy starostlivosti, kterou o mne Bhagaván jevil, a vždy mi dávaly velké porce kyselého mléka a ghee (přepuštěné máslo), které působily proti horku. Také jsem měl svůj vlastní lék. V létě, kdy bylo vedro skoro nesnesitelné, jsem zjistil, že když smíchám své jídlo s rozsekanými kousky syrové cibule, pak mi toto jídlo pomáhá tělo ochlazovat. Jeden rok v létě jsem snědl takové množství cibule, že mi lidé začali říkat „cibulový svámí“.

V raných dobách, kdy ještě do ášramu nechodilo tak velké množství lidí, jsem mohl s Bhagavánem mluvit, když jedl v jídelně. Jednou jsem seděl vedle Bhagavána a on pojídal svou snídani – iddlies.

Iddly je malý, v páře vařený koláč, vyrobený z kvašeného těsta, rýže a černé fazole. Iddlies byly nejčastějším jídlem, které se v ášramu k snídani podávalo.

Položil jsem mu několik duchovních otázek. Než mi však mohl zcela odpovědět, Činnasvámí nás přerušil poznámkou: „Proč kladete otázky, zatímco Bhagaván jí? Ptejte se ve vhodnější čas.“

Než Bhagaván pokračoval ve své odpovědi, obrátil se k Činnasvámímu a řekl: „Džňána je důležitější než požívání iddlies. Tento čas se již nikdy nevrátí. Když nyní přestaneme mluvit, vhodná příležitost nemusí nastat.“

Mnoho lidí chtělo jíst z Bhagavánova listu, takže se nakonec zavedl kolovací systém. V raných dobách jsme jedli ve staré jídelně a tam nějaký přesný systém nebyl. Úmyslně jsem chodil do jídelny a sedl si blízko Bhagavána v době, kdy končil se svým jídlem, takže jsem dostal jeho list častěji, než jsem si bral svůj vlastní. Někdy si některý ze stoupců stěžoval na mé téměř monopolní postavení: „Vy máte Bhagavánův list skoro každý den. Tím získáváte tolik punja. Máte tolik možností obdržet Bhagavánův list. Prosim vás, nechte mne jíst z jeho listu alespoň jednou.“

Když si někdo takovým způsobem stěžoval, přenechal jsem list jemu. Když byla nová jídelna dokončena, podařilo se mi získat list jen málokdy. V pozdějších letech Bhagaván předávání listu zarazil. Když zpozoroval, že lidé postávají po každém jídle kolem a pouze čekají na jeho list, ukončil tuto praxi tím, že oznámil, že od nynějška nebude nikomu dovoleno, aby z něj jedl.

Byly ještě jiné možnosti jak získat prasád v jídelně. Na konci každého jídla si Bhagaván umyl ruce v malé nádobě, kterou měl blízko listu. Snad každý den jsem tuto vodu vypil. A navíc jsem také pil vodu, kterou mu přinesli. Službu mající ženy vždy přinesly horkou vodu v kalíšku k Bhagavánovu listu. Obyčejně vypil půlku a druhou nechal. Kdykoli se tak stalo, vypil jsem zbývající vodu. V pozdějších letech, když jsem žil v Palakottu a sám si vařil jídlo, přece jsem příležitostně tuto vodu mohl vypít. Mudaliar Patti, jedna z žen, která každý den přinášela Bhagavánovi jídlo, někdy vodu vzala z jídelny a přinesla mi ji, protože věděla, jak velice si této vody cením.

Bhagaván mě velmi tvrdě zaměstnával, ale současně byl ke mně velmi laskavý a ohleduplný. Jedna událost, která se stala v jídelně, to velmi dobře ukazuje. Celé ráno jsem strávil u zedníků, když jsem dohlížel, jak budují schody u lékárny pro chudé. Kdybych u toho nebyl, pravděpodobně by nedali dostatek malty pod kameny, nebo by dali kameny na nesprávná místa. Práce se prodloužila, takže jsem přišel pozdě k obědu. Když jsem přišel do jídelny, zjistil jsem, že jídlo, které bylo přichystané na mém plátu, již vystydlo a že na něm sedělo několik vos. Jedna z posluhujících žen mi vynadala, že jsem se tak opozdil.

„Možná, že pracujete, ale my také pracujeme,“ řekla, „nemáte přicházet tak pozdě, máte chodit včas.“

Bhagaván byl v té době náhodou venku, čistil si tam zuby a zaslechl, co se v jídelně říká. A tak hlasitě zvolal: „Annamalai svámi nezahálí. Kdyby byl přišel dříve, práce, na kterou dohlížel, by nebyla dobře provedena. Jestliže

si potřebujete odpočinout, běžte a odpočívajte. Já půjdu a posloužím Annamalai svámímu sám.“

Bhagavánův zásah zaskočil ženy tou měrou, že sebraly mé staré jídlo a přinesly mi čerstvé a teplé na novém listě.

Pamatuji si ještě dvě další události, které ukazují, jak laskavou starostlivostí mne Bhagaván zahrnoval. První se stala, když jsem se zranil tím, že mi na prst u nohy spadl velký žulový kámen. Rozhodl jsem se, že budu jeden den odpočívát ve svém pokoji, protože mě noha příliš bolela. Mnoho lidí vědělo, že jsem zraněn, ale nikoho nenapadlo, aby mi přinesl jídlo či nějaký lék. Bhagaván si povšiml mé nepřítomnosti během oběda a začal se po mně vyptávat. Když zjistil, že mne nechali umdlévajícího v mé místnosti bez jídla a léků, byl z toho velice rozmrzelý.

„Všichni dostáváte od tohoto muže tolik práce,“ prohlásil, „a říkáte, jaké to bude pěkné, až všechny ty nové budovy budou stát. Nyní však, když je nemocný, nikdo se nezajímá o to, aby o něho pečoval.“

Bhagaván zřejmě tím způsobem ještě pokračoval. Následkem toho jsem byl překvapen trochu zahanbenou delegací, která nesla dary, jídlo a léky. Omluvili se za své předchozí přehlédnutí a vypravovali mi, jak na to Bhagaván reagoval.

Druhá událost se odehrála po džajanti oslavě.

„Džajanti“ znamená „vítězství“. V celé této knize znamená tento výraz den, kdy se oslavují narozeniny Bhagavána.

Ášram obdržel darem velké množství zeleniny. Bylo zřejmé, že pokud nebude nějakým vhodným způsobem zpracována, většina se zkazí dříve, než bude použita. Bhagaván rozhodl, že nejlepší bude, když se zelenina nakrájí na kousky a usuší na slunci. To by jí uchovalo na několik týdnů. Jelikož to znamenalo mnoho práce, Bhagaván požádal Činnasvámího, aby svolal všechny stoupence na pomoc s krájením. Odešel jsem od své stavební práce a přišel s ostatními.

Když jsem se ohlásil a chtěl se někam zařadit, Bhagaván řekl: „Toto pravidlo pro vás neplatí a týká se jen ostatních. Vy stejně pracujete celý den bez přestávky. Tím příkazem jsem měl v úmyslu svolat jen ty lidi, co nic nedělají, jen jedí a spí.“

Bhagaván mi však nevykazoval přízeň vždy, když jsem byl nemocen nebo zraněn. Jednou se stalo, že jsem měl velkou bolest v noze, která mi

připadala, jakoby mě někdo opakovaně mlátil železnou tyčí. Přitom na noze nebylo nic vidět, takže jsem s tím nemohl nic dělat. Zrovna ten den mi Bhagaván dal k vykonání mnoho práce. Pokulhával jsem po ášramu a pracoval jsem, jak jsem dovedl, ale vynechal jsem jednu věc, protože jsem ji časově nestihl. Když jsem dokončil všechnu práci, až na tu jednu, zašel jsem za Bhagavánem a postěžoval si mu, že mne noha velmi bolí. Bhagaván si mé poznámky nevšímal a zeptal se mě, zda jsem vykonal právě onu práci, kterou jsem vynechal. Přiznal jsem se, že jsem ji neprovedl pro velkou bolest nohy.

Bhagaván mi řekl: „Běžte a vykonejte tuto poslední práci a bolest zmizí. Zatímco budete pracovat, bolest přestane.“ Jako obvykle, Bhagavánova předpověď se potvrdila, bolest zmizela.

Nemohu říct, že by mne tvrdá práce vždy bavila. Bylo by příjemné, mít příležitostně den volna. Jednou jsem se pokusil o krátké přerušení, ale to mělo tak nešťastné následky, že už jsem to nikdy neopakoval. Bylo to v den, kdy jsem se cítil velmi unavený, protože jsem již dlouhou dobu pracoval bez odpočinku. Zašel jsem za Bhagavánem a zeptal se ho, zdali bych nemohl na krátko dostat volno od svých povinností a provést giri pradakšinu (chození kolem hory). Také jsem se přiznal, že touhu uskutečnit pradakšinu, chovám v sobě již dlouho. Bhagaván věděl, že mám ještě mnoho nevyřízené práce, a tak mi zpočátku odmítl dát svolení. Neřekl přímo „ne“, pouze neřekl nic. Měl jsem jeho mlčení přijmout jako odpověď, ale já trochu hloupě trval na své žádosti.

Nakonec mi Bhagaván dal pozitivní odpověď: „Často říkáte, že byste rád měl nějaký volný čas, abyste mohl meditovat. Vypravte se na giri pradakšinu a meditujte, když budete chodit.“

Začal jsem obcházet horu, ale má mysl byla tak nepokojná, že jsem nemohl meditovat. Cítil jsem se vinen, že jsem opustil svou práci, a to i přesto, že mi Bhagaván váhavě poskytl svolení. Můj pocit provinění se nesmírně prohloubil, když jsem se vrátil do ášramu. Tam mě přivítala velká skupina stoupců a všichni chtěli vědět, kde jsem byl. Sdělili mi, že jakmile jsem odešel z ášramu, Bhagaván vstal z pohovky a začal dohlížet na práci, o které jsem si řekl, že ji vynechám. Byl venku na slunci a dohlížel na práci po všechny ty hodiny, co jsem byl pryč. Nikdo ho nedokázal přimět k tomu, aby se vrátil do haly. Stoupcenci, kteří přišli pro jeho daršan, museli provést namaskáram v blátě a vápně, které byly kolem jeho nohou. Činnasvámi a jiní stoupcenci byli pochopitelně znechuceni tím, že jsem přivedl Bhagavána

do takových nesnází. Bhagaván sám neřekl nic, ale já jsem jasně porozuměl jeho lekci; vykonávat práci, kterou Bhagaván přidělí, je daleko důležitější, než si vzít volno pro meditaci či giri pradakšinu.

Bhagaván mi více vycházel vstříc, když v ášramu nebylo dohlížecí práce třeba. V jednom takovém volném období jsem se rozhodl, že vystoupím na vrchol Arunáčaly. Poprosil jsem Bhagavána o dovolení, a pak jsem ho požádal, aby mi ukázal, která z cest vede k vrcholu nejrychleji. Bhagaván mne zavedl k zadní části ášramu a ukázal mi vlnící se výběžek, který se vine od vrcholu až téměř k ášramu.

Ukazoval na onen výběžek a poznamenal: „Na tom výběžku jsou tři špičky. Všimněte si jich, když půjdete nahoru. Držte se očima vždy každé špičky a jděte tím směrem. Když dosáhnete třetího vršku, zjistíte, že nemůžete přímo pokračovat k vrcholu. Uhněte trochu stranou a vystupte pak přímo na hlavní vrchol.“

Ramasvámí Pillai poslouchal, jak Bhagaván uděluje pokyny. Když Bhagaván skončil, poznamenal: „Čtyři vrcholy jsou jako vrcholy karmy, jógy, bhakti a džňány. Člověk je musí jeden po druhém zdolat.“

Řídil jsem se Bhagavánovými radami a dosáhl jsem vrcholu velmi snadno. Jelikož jsem měl trochu obavy, že budu mít hlad a že nebudu mít dostatek energie, vzal jsem si tašku a v ní iddlies, burské ořechy, banány, kokosový ořech a vodu. Pravidelně jsem něco zakousl, a tak jsem hlad ani nedostatek energie neměl.

Když jsem se vrátil, tak jsem s trochou pýchy oznámil Bhagavánovi: „Po celý den mne hlad netrápil.“ Bhagaván se smál a dělal si ze mne legraci, když prohlásil: „Jak byste mohl mít hlad? Vždyť jste jedl celý den.“

Bhagaván přestal chodit na vrchol někdy okolo roku 1925. Rád se procházel po hoře, ale věděl, že kdyby vyrazil k vrcholu, každý z ášramu by ho následoval.

V roce 1938 se jeden stoupenec ze Salemu, jménem Rádžagopala Ajer, zeptal Bhagavána, jaké různé cesty vedou na vrchol hory.

Bhagaván popsal nejlepší cesty, a pak mu poradil: „Jestliže budete vystupovat pomalu, nebudete mít žádné potíže.“

Subramaniam Ajer zaslechl, co Bhagaván říká a snažil se Bhagavána získat do své skupiny, která se chystala vystoupit na horu: „Pokud nás Bhagaván doprovodí, nikdo nebude mít problémy.“

Bhagaván mu v žertu odpověděl: „Jestliže půjdu já, každý z ášramu se ke mně přidá, i ty budovy by šly s námi!“

Jedna žena, která poslouchala, co si říkáme, se zeptala Bhagavána, zda by ještě svedl na horu vystoupit. Bhagaván se zasmál a odpověděl: „Na horu stále dovedu vystoupit, ba dovedu vylézt na každou jinou horu!“

Arunáčala je 2 600 stop vysoká. Tehdy, když byla tato otázka položena, bylo Bhagavánovi 58 let. Když byl mladší často se vypravil ze Skandášramu, který je ve výši asi 600 stop, vzhůru na vrchol a zpět během jediné hodiny. Průměrně zdatný mladík by obvykle na tuto vzdálenost potřeboval dvakrát více času. Tato Bhagavánova schopnost je ještě obdivuhodnější, když si uvědomíme, že nikdy nenesil boty.

V raných dobách, kdy Bhagaván bydlíval v jeskyni Virúpákša, se často vypravil na vrchol sám, zůstal tam nějakou dobu, a pak se vrátil do jeskyně. Vypravoval mi, že když jednou sám stoupal k vrcholu, tajně ho sledoval stoupenec jménem Coutrallam svámí. Asi deset minut poté, co dosáhl vrcholu, se objevil Coutrallam svámí s hliněnou nádobou plnou vody. Nesl nádobu na svých zádech, aby Bhagaván, až dorazí na vrchol, netrpěl žízní po tak dlouhé cestě.

Coutrallam svámí, který byl znám jako Šivája nebo Manui svámí, posléze opustil Bhagavána a stal se slavnou duchovní osobností. Byl hlavou několika klášterů, měl mnoho stoupenců a vlastnil i veliký vůz, což bylo v té době zvláštností.

Někteří o něm hovořili spíše jako o nadutci, ale Bhagaván se mnou jednou o něm mluvil nadšeným způsobem: „Je velmi dobrým stoupenecem, ale nemá ve zvyku svou oddanost vyjadřovat. Celá jeho oddanost je uvnitř a neukazuje jí. Skrývá ji tak dobře, že většina lidí si myslí, že není dobrým stoupenecem. Takové oddanosti si velmi vážím.“

Jídlo v ášramu

Mezi třetí a čtvrtou hodinou ráno se Bhagaván obvykle probudil a zašel do kuchyně, kde krájel zeleninu, která se měla ráno uvařit. Ostatní pracovníci kuchyně, kteří spali déle, se k němu přidali trochu později. Než Bhagaván začal s prací, obvykle nakrájel kousek zázvoru na malé kousičky, přidal trochu soli a vše spolknul. To byl domácí způsob léčby jeho chronických zažívacích potíží.

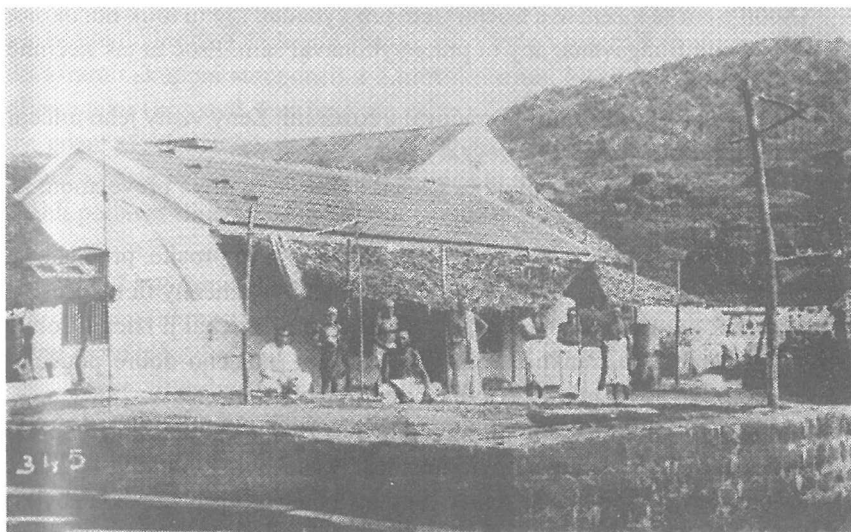
Zdalo se, že Bhagaván je velmi demokratickým hlavním kuchařem. Vždy než začal s denní prací, zeptal se pracovníků v kuchyni, co navrhnou k obědu. Každého se zeptal na jeho nápady a plány, i na různé možnosti, dokud nedošli k určité shodě. Zelenina se pak nakrájela podle přijatého plánu, ale když došlo na vaření, Bhagaván, aniž by se kohokoli ptal, často změnil recept.

Když bylo ranní vaření téměř u konce, Bhagaván často zcela nevině prohlásil: „Plánovali jsme vařit podle určitého předpisu, ale vypadá to, že to dopadlo docela jinak.“

Ti z nás, kteří s ním pracovali, měli často pocit, že ony ranní hovory se udály prostě proto, aby v nás vzbudil zájem o práci. Nad těmito ranními hovory se nikdo nikdy nepohoršil. Všichni jsme přijímali absolutní autoritu Bhagavána a byli jsme vždy šťastní, že můžeme postupovat podle některých jeho návrhů či změn.

Jelikož zpravidla byl Bhagaván prvním, kdo dorazil do kuchyně, na něm také bylo, aby zatopil. Muž jménem Ranga Rao, který také časně vstával, se někdy snažil Bhagavána v zatápění vystřídat, ale málokdy uspěl. Jiní se snažili, aby ho předešli při roztírání, ale ani ti neměli mnoho úspěchu. Když byla zelenina nakrájena, Bhagaván si ovázal hlavu ručníkem a roztíral čatney (ostrá indická směs z ovoce, bylinek, koření apod., pozn. překladatele) v jednom z kamenných hmoždířů. Do roztírání vkládal všechnu svou sílu a energii a dovolil vystřídání jen když ho chtěl vyměnit nějaký silný a zkušený stoupenec. Když bylo čatney hotovo, umyl si ruce a odešel do haly k ranní páráně (zpěvy z písma).

Bhagaván měl povědomí o práci v kuchyni i tehdy, když seděl v hale. Sampurnammal, případně jiná kuchařka, přinášela k ochutnání sambar (kořeněná jihoindická omáčka, pozn. překladatele) či zeleninu, jakmile byly hotové. Když přinesené ochutnal, Bhagaván buď chuť schválil nebo ještě

Stará jídelna, kde se podávalo jídlo do roku 1938.

zmínil, aby se přidalo trochu soli a podobně. Když kuchařky někdy zapoměly poslat ochutnávkou, Bhagaván sám opustil halu a zašel do kuchyně, aby se přesvědčil, zda jídlo bylo správně připraveno.

Obyčejně každý poslechnul Bhagavánovy pokyny rád, ale několikrát se stalo, že musel použít svou autoritu. Pamatuji si zvláště, jak jednou učil kuchařky správně připravit avijal (jihoindické jídlo připravené ze zeleniny, koření, kokosu a tvarohu). Bhagaván mnohokrát prosazoval, že chilli a jiná koření je třeba rozetřít na pastu, než se přidají do zvolna se vařící zeleniny. Protože to byla velmi pracná a časově náročná činnost, kuchařky se jednou usnesly, že přidají do jídla prášková koření, namísto na pastu utřených. Bhagaván však nějakým způsobem přišel na to, co se stalo. Když se příště připravovalo avijal, Bhagaván sám přišel do kuchyně, aby koření utřel. Náhodou jsem tam zrovna přišel, když toto dělal.

Povšiml jsem si, že Bhagaván pracuje sám a ostatní ženy tam stojí a pozorují ho při práci, a tak jsem řekl: „V kuchyni pracuje mnoho lidí. Jak to, že Bhagaván to dělá sám?“ A Bhagaván mi vysvětlil, proč se tak děje: „Řekl jsem jim, aby vyrobily pastu z chilli, ale ony neuposlechly. Proto, abych měl jistotu, že jídlo bude správně připravené, vykonávám tu práci sám. Není to pro mne zátěž. Je to dobré cvičení pro ruce.“

Otočil jsem se k ženám a trochu jsem jim vynadal: „Je tu tolik lidí okolo, ale vy necháte Bhagavána, aby tu práci vykonával sám. Proč tu tak nečinně stojíte?“

Bhagaván nic neřekl, jen pokračoval v roztírání. Ženy vzaly jeho mlčení tak, že by souhlasil, aby práci převzal někdo jiný.

Všechny začaly volat, aby je to nechal dělat, že tu práci převezmou, že to dodělají.

Bhagaván se smál a odpověděl jim: „Tak nyní o to prosíte, proč jste se neptaly dříve?“ Dokončil práci, aniž by dovolil, aby kamenný tlouk převzal někdo jiný. Pak přidal hotovou pastu do avijalu a rozmíchal ji lžící. Osobně pak umyl kamennou třenku i tlouk. To bylo pro každého dobré poučení. Práškové koření se již nikdy do avijalu nepřidávalo.

Pamatuji si ještě na jednu příhodu, kdy nás Bhagaván učil tím, že práci vykonal sám. Blízko kuchyně byla místnost, která byla málokdy uklížena. Byla plná prachu a špíny a na zemi byla vrstva banánových slupek a zbytků zeleniny. Mnoho lidí místností procházelo, ale nikdo se nikdy nenamáhal, aby ji uklidil, dokud Bhagaván sám nevzal koště a úplně místnost neuklidil. Zatímco Bhagaván uklízel, někteří stoupenci se ho snažili zastoupit a říkali: „Prosím, Bhagaváne, nechte mě tu práci udělat. Já to tady uklidím.“ Bhagaván však koště z rukou nedal.

Všem dobrovolníkům říkal stejné: „Tak teprve teď to vaše oči vidí. Copak jste ten nepořádek neviděli předtím?“

Bhagaván shrábnul všechno smetí na velký kus papíru, vynesl ho ven a vyhodil. Od toho dne se místnost uklížela pravidelně.

Když jsem vyprávěl, jak se Bhagaván zapojoval do stavebních činností ášramu, tak jsem zmiňoval, že někdy začal budovat nějakou stavbu v době, kdy se nedostávalo peněz na dokončení. Jednou jsem si všiml, že něco podobného dělal v kuchyni. Jednou ráno, kdy v ášramu opravdu nebyly skoro žádné potraviny, měl Bhagaván dostatek víry, aby začal připravovat snídani s tím, že Bůh pošle nějaké jídlo, než ji dovaří. Bylo asi půl šesté ráno, když Bhagaván začal čistit rozlámanou rýži. Vymyl ji v hrnci, vyjmul všechny kamínky a začal ji vařit na ohništi. Jeho činnost mne uváděla do rozpaků, neboť jsem si říkal, že toto množství nebude stačit ani pro mne, natož aby se mohli najíst všichni ostatní.

Když se rýže začala vařit, objevil se stoupenec se dvěma litry mléka. Když byla rýže uvařena, Bhagaván ji dal do většího hrnce a začal na ohništi vařit rýži s mlékem dohromady. O několik minut později se dostavil jiný

stoupenec s nabídkou rozinek a karamelu. Bhagaván opláchl přinesené a vložil vše do hnce. Okolo půl sedmé, když bylo vše téměř uvařeno, dorazila do ášramu skupina stoupenců z Kumbakonamu. Nesli s sebou hniec s idlies, vadai (křupavé, smažené zákusky z čočkové mouky, koření a zeleniny, pozn. překladatele), čatney, horské banány a několik misek vyrobených z banánových listů. Tyto misky byly právě to, co jsme potřebovali, abychom mohli podávat Bhagavánem vyrobenou kaši (pajasam).

Jelikož pajasam, lepkavá sladká ovesná kaše, se zpravidla vyrábí z obilnin, mléka, cukru a někdy i ovoce, byly přísady, které Bhagaván použil, velmi nezvyklé.

Asi v sedm hodin, když byl Bhagaván po koupeli, jsme všichni zasedli k opulentní snídani.

Mnoho lidí již psalo o tom, jak Bhagaván nesnášel, když se nechávalo bez užitku něco, co se mohlo použít. Tento zvyk často projevoval v kuchyni. Jednou, když se připravoval oběd, spadlo na zem několik hořčičných semínek. Kuchařky toho nedbaly, ale Bhagaván jedno semínko po druhém sebral pomocí svých nehtů a dal je do malého hncu. Samma Ajer, bráhman, který pracoval v kuchyni, poznamenal: „Bhagaván sbírá těchto pár hořčičných semínek, aby nepřišla nazmar. Bhagaván také velmi šetří penězi. Pro koho to Bhagaván všechno dělá?“

„Všechny tyto věci stvořil Bůh“, odpověděl Bhagaván. „Neměli bychom nechat bez užitku ani tu nejmenší věc. Pro někoho se hodí, proto je dobré je uschovat.“

Bhagaván často přehlížel naše nedostatky, ale málokdy zůstal zticha, když zpozoroval, že nějaký stoupenec mrhá s věcmi. V červnu 1939, když se Bhagaván vracel ze své procházky po hoře, jsem spatřil, jak přistoupil k synovi T. K. Sundareša Ajera a uštědřil mu tvrdou lekci.

„Váš otec mi sděluje, že si pořizujete mnoho zbytečných věcí,“ řekl mu Bhagaván. „Nerozhazujte to, co vyděláváte. Musíte být šetrný. Oheň, dluh, smyslové objekty a jedy – i jediná kapka čehokoli z tohoto nás může zničit.“

Bhagaván mi jednou uštědřil podobnou lekci, když jsem dohlížel na výstavbu nové jídelny. Dal mi rezavé, ohnuté, asi 5 cm dlouhé hřebíky a přikázal, abych je očistil, narovnal a použil při stavbě jídelny.

Tehdy jsem namítal: „Ale Bhagaváne, právě jsme obdrželi mnoho kilogramů nových hřebíků. Není třeba, abychom používali tyto staré.“

Santammel, hlavní kuchařka v letech 1930 až 1940.

Bhagaván však nesouhlasil. Řekl mi, že všechno, co se dá použít, by se mělo použít a opakoval pokyn, že se mají hřebíky narovnat.

Bhagavánova hospodárnost a zároveň odpor k plýtvání ho přivedly k tomu, že vyrobil mnoho nástrojů a náčiní z materiálů, které byly k dispozici. Když ještě obýval Skandášram, tak jednou přitáhl velký žulový kámen, asi dva a půl stopy v průměru, a strávil mnoho dní tím, že jej vyhlazoval tak, že jeho povrch třel vlhkým pískem. Na konci této práce

byl povrch kamene tak hladký a vyleštěný, že jste mohli odrazem spatřit i svůj obličej. Tento kámen se používal k ochlazování uvařené rýže. Ke konci třicátých let se čtyři nebo pět stoupenců vypravilo do Skandášramu pro tento kámen, protože věděli, že ho opracoval Bhagaván. Snegli ho z hory dolů a instalovali v nové kuchyni. Bhagavánovo počínání inspirovalo některé stoupence, aby vyhledali nové kameny, asi velikosti deseti stop čtverečních, a používali je ke stejnému účelu.

I když Bhagaván často strávil hodně hodin v kuchyni, aby zjišťoval, zdali je jídlo pro ášram správně připravené, přece neměl rád, když se připravovalo jídlo složité, sestávající z mnoha chodů. Byl zcela spokojen jen s rýží se sambarem (omáčka) a zeleninou. Jedna žena z Keraly, jejímž zvykem bylo připravovat mnoho chodů ke každému jídlu, přišla jednou pro daršan a trvala na tom, že pro všechny uvaří. S velikou námahou a za delší čas úspěšně zvládla přípravu třiceti dvou chodů. Bhagaván jí dovolil, aby každý chod jednotlivě a odděleně podávala na banánový list, ale když byly všechny chody podány, smíchal všechnu tu nabídku v jednu homogenní hmotu.

Aby jí své počínání vysvětlil, řekl: „Přípravou jídla jste vydala mnoho energie. Jen sehnat všechny suroviny vás muselo stát mnoho času. Jedna

zelenina, aby vyčistila žaludek a zabraňovala zácpě – to postačí, ne? Nač to vše? Pak je tu ještě jiná potíž: když máte připravených třicet dva chodů, mysl neustále dumá: ‚Mám jíst to nebo tamto?‘ Takže mysl je i při jídle rozptýlená. Je-li jenom jedno jídlo, není problém. To jednoduše sníme. A co víc, taková jídla jako toto jsou špatným příkladem pro ty, co nemají co jíst. Když chudí lidé, kteří nemají co jíst, uslyší, že tady konzumujeme luxusní jídla, budou si myslet: ‚My jsme hladoví, ale ti lidé, o kterých se předpokládá, že jsou prostými sádhuy, jedí mnoho chodů.‘ Takové názory vyvolávají jen zbytečnou žárlivost.“

Později Bhagaván ještě přidal: „Kdyby Bhagaván byl první, kdo podaný pokrm snědl, pak by si žena, která jídlo roznáší, myslela, že Bhagaván to jídlo má velice rád. Pak by přišla a dala by mu na list další porci navíc. To je důvodem, proč všechno smíchávám na jednu hromadu.“

V prvních letech Bhagavánova pobytu na Arunáčeale většinu jídla přinášely stoupenkyně, které se jmenovaly Mudaliar Patti a Ečammal. Připravovaly jídlo ve svých domech, a pak ho přinesly buď do jeskyně Virúpákša, nebo později do Skandášramu. I když se v ášramu začalo vařit, přece obě pokračovaly v nošení jídla každý den. Mudaliar Patti přinášela jídlo, které dostačovalo pro čtyři lidi, Ečammal pro dva. Obě přinášely jídlo v poledne a osobně jej předkládaly Bhagavánovi a stoupenčům. Když ženy zestárly a možnosti kuchyně se rozšířily, Bhagaván se je snažil přemluvit, aby upustily od přinášení jídla, ale ani jedna z nich se nechtěla vzdát těžce vydaného privilegia, které spočívalo v každodenním osobním posluhování Bhagavánovi.

Bhagaván měl ještě další motiv, proč se snažil bránit Ečammal, aby mu nosila jídlo. Ačkoli byla velmi oddaným stoupencem, byla velmi špatnou kuchařkou. Její zavedenou nabídkou byla rýže s čočkou, která byla vždy nedovařená, a velmi často se stalo, že vše bylo smícháno se žluklým přepuštěným máslem. Každý den předávala tuto nepřilíš chutnou směs ve tvaru zmáčknuté koule Bhagavánovi. Bylo to často tak nedovařené, že Bhagaván míval potíže, aby jídlo rozdrobil na menší kousky, které by mohl spolknout. Asi jednu hodinu po tomto jídle Bhagaván míval zažívací problémy. Masíroval svůj žaludek a vydával hlasité sténavé zvuky.

Když se ho někdo zeptal, co je toho příčinou, odpovídal: „Je to můj osud, abych takto trpěl.“ Sluhové se často snažili Ečammal přemluvit, aby vařila pořádně a používala čerstvé přepuštěné máslo namísto žluklého, ale ona na to nikdy nedbala. Bhagaván sám ji několikrát žádal, aby přestala

s nošením jídla, ale ona byla tvrdohlavá a zřídka kdy někoho poslouchala. „Jestliže mne donutíte k tomu, abych s tím přestala,“ řekla Bhagavánovi, „pak spáchám sebevraždu a budete odpovědný za mou smrt.“ Bhagaván přijal porážku. „Co mohu dělat?“ zněla jeho odpověď. „Jíst toto jídlo musí být mým osudem.“

Ačkoli ji Bhagaván při několika příležitostech požádal, aby přestala donášet jídlo, nebyl schopen vydat přímý zákaz. Když jí jednou Činnasvámi v zájmu Bhagavánova zdraví zakázal přinášet jídlo, Bhagaván odmítl vstoupit do jídelny, když zvon zvonil k obědu. Nikdy to neobjasnil, ale stoupenci brzy vytušili, že tak jedná z protestu vůči zakazu přinášení jídla od Ečammal. Ečammal se vrátila do města, takže se musela vypravit delegace stoupenců, aby ji přivedla nazpět. Napřed se odmítala vrátit, protože byla stále rozzlobená na úřad ášramu, ale když jí bylo zdůrazněno, že Bhagaván bude pravděpodobně hladovět, dokud ona sama nepřijde s jídlem, tak se podvolila. Když požádala Bhagavána, aby zašel do jídelny a najedl se, Bhagaván vstal a šel jíst. V předešlých hodinách nebyl nikdo schopen ho přemluvit, aby odešel ze staré haly. Po této události již nikdy nebylo zpochybněno právo Ečammal podávat Bhagavánovi jídlo.

Ečammal v tom tedy pokračovala, ale Bhagaván se na ni vždy nesouhlasně díval, kdykoli k němu v jídelně přistoupila.

Mudaliar Patti se vždycky dostávalo jiného přivítání. Kdykoli ji spatřil přicházet, jeho obličej se rozzářil úsměvem. Často, když mu dala porci jídla, požádal o další. Někdy ji zavolal zpátky i po tom, kdy skončila s rozdáváním a vzal si to, co jí zbylo v košíku. To bylo velmi neobvyklé, protože Bhagaván často kritizoval jídlonoše, že mu dávají na list příliš velké porce. Výjimkou byla právě Mudaliar Patti, jinak jen vzácně požádal o přidání. Všichni jsme pociťovali, že to byla její láska a oddanost k Bhagavánovi, která způsobovala jeho laskavé a vlídné reakce.

Někteří bráhmani si všimli, jak vysoce Bhagaván oceňoval oddanost Mudaliar Patti a její nabídky, takže občas zašli i na stranu jídelny pro nebráhmany, aby mohli obdržet její nabídku přímo z jejích rukou. Jelikož nebyla bráhmanka, nebylo jí dovoleno, aby podávala jídlo v jejich části. Bylo však i několik bráhmanů, kteří se ortodoxně drželi svých zvyků. Nejedli by ani z Bhagavánova plátu, což bylo privilegium, po kterém jiní stoupenci velice toužili, protože jídlo bylo podáváno nebráhmanskou Mudaliar Patti.

Jelikož jsem nebyl bráhmanem, nebylo mi dovoleno, abych v kuchyni pomáhal při vaření. Bylo jen velmi málo příležitostí, kdy jsem v kuchyni něco dělal. Tehdy jsem směl jen krájet zeleninu. Jenom jednou Bhagaván porušil pravidla a nechal mne pomáhat při vaření. Bylo to ráno po narozeninových oslavách Bhagavána. Tehdy všechny kuchařky zaspaly, neboť byly zcela vyčerpány, když den předtím navařily jídlo pro tisíce návštěvníků. Bhagaván vzal mne, Madhava svámiho a Rámakršna svámiho do kuchyně, abychom připravili uppuma, protože bylo zřejmé, že se kuchařky neprobudí v potřebném čase. Pod dohledem Bhagavána jsme nakrájeli zeleninu, nastrouhali kokosový ořech a připravili velký hrnec rava uppuma.

Uppuma je hustá obilná kaše, vyrobená z pšenice, smažených kousků zeleniny a koření. Rava – její základní složka – je tvořena rozdrčenými pšeničnými zrny.

Když byla kaše hotová, Bhagaván mi dal kousek k ochutnání. Napřed jsem odmítal, protože jsem neměl čas si ráno vyčistit zuby, neboť mne Bhagaván odvedl přímo z mého pokoje. Bhagaván však nebral stav mých úst v úvahu a řekl: „Jen ochutnejte, zuby si vyčistíme později.“ Po chvíli k tomu přidal: „Ostatním neříkejte, že jsme to vařili. Bráhmani by to nejedli, kdyby zjistili, že jste vařil jejich jídlo.“

To bylo dobrým příkladem, jaký přístup měl Bhagaván k ortodoxním způsobům bráhmanů. Vynaložil mnoho námahy, aby se nedotknul jejich cítění, zvláště pak dovoloval vařit ášramové jídlo pouze bráhmanům, ale nebyl tak přísný, aby trval na pravidlech i ve výjimečných případech. Jeho postojem bylo spíše se vyhnout stížnostem a neshodám, než aby naplňoval nařízení kasty.

Stala se ještě jiná příhoda, která nebyla spojena s prací v kuchyni, ale která ukazovala, jak by byl nerad, kdyby se něco dotklo citů bráhmanů v ášramu. Bhagaván a já jsme šli směrem ke kravínu, když jsme si povšimli, jak několik žen čistí rýži blízko jednoho domu pro hosty. Jedna z žen vyplivla betelovou šťávu na cestu, kterou jsme přicházeli. Co učinil Bhagaván? Jednou bosou nohou nahrabal trochu země a přikryl jí toto místo. Nechtěl jsem, aby Bhagavánova noha přišla ve styk se slinou, snažil jsem se ho zastavit a řekl jsem: „Proč to Bhagaváne děláte? Já to udělám.“

Bhagaván mé nabídky nedbal a prohlásil: „Jaký je rozdíl mezi ‚vy‘ a ‚já‘? Mnoho bráhmanů tudy chodí k páthasála (škola, kde se vyučuje správná

znalost véd – jejich přesnému prozpěvování – určená pro bráhmanské chlapce, pozn. překladatele). Kdyby toto na cestě spatřili, byli by velmi rozčilení. Pouze to přikrývám, abych zabránil poranění jejich citů.“

Již jsem se zmínil, že někteří pracovníci ášramu měli přílišnou úctu, než aby přímo hovořili s Bhagavánem, a že mne někdy používali jako jejich prostředníka. Santammal, hlavní kuchařka, mne jednou požádala, abych Bhagavánovi vyřídil její zprávu.

Až do pozdních dvacátých let byl hlavním kuchařem Činnasvámí. Když byl pověřen vedením ášramu, přípravu jídel v kuchyni převzaly bráhmanské vdovy: Santammal, Sampurnammal, Tenamma Patti, Likammal a Subbalakšmi Ammal.

Dlouhými hodinami práce v kuchyni velmi zeslábla. Řekla mi: „Vy stále mluvíte s Bhagavánem, prosím, sdělte mu, že kvůli vši té práci, kterou vykonávám, mám mnoho bolestí. Prosím, zeptejte se ho, co mám dělat.“

Když jsem její zprávu předal, Bhagaván ji nepřijal s přílišnými symptomy. „Ona dělá všechno ve prospěch svého ega. Pocit'uje: já tuto práci vykonávám a jsem za vše v kuchyni odpovědná. Snaží se lidem ukazovat, že všechnu tu práci dělá a doufá, že tím získá uznání. Stěžuje si, aby si lidé uvědomili, jak mnoho toho dělá. Řekněte jí, ať dělá méně. Řekněte jí, ať jen dohlíží na ostatní ženy. Na těžkou práci v kuchyni je tam dost lidí. Není třeba, aby se takto vystavovala na odiv. Když se bude řídit mými pokyny, bolesti přestanou.“

Než jsem jí však mohl zprávu vyřídít, Bhagaván šel do kuchyně sám, aby jí řekl: „Od nynějška budete na ostatní ženy pouze dohlížet. Ony ať vykonávají těžkou práci.“

V onom čase pracoval v kuchyni také muž jménem Natesa Ijer. Byl nesmírně pokorný, téměř bez vlastní vůle. Kuchařky toho využívaly a dávaly mu velmi těžkou práci. Ať mu daly jakoukoli práci, vždy ji ochotně vykonal, aniž by si stěžoval, i když byl často velice znaven. Když ženy objevily, že si nikdy nestěžuje a jak je poddajný, tak mu přidělovaly všechnu těžkou práci.

Po nějakém čase se začalo jeho zdraví horšit. Přišel za mnou a řekl: „Ženy mi ukládají mnoho práce. Řekněte to Bhagavánovi, prosím. Řekněte mu, že mě od té práce bolí celé tělo. Často s ním mluvíte, tak to je pro vás snadné se o tom zmínit.“

Bhagaván na to neodpověděl. Nevím, proč do této záležitosti otevřeně nezasáhl tím, že by Natesa Ijerovi ulehčil, nebo proč s ním o tom nepromluvil. Pro Bhagavána však bylo typické, že dva podobné případy řešil rozdílným způsobem. Bhagaván vždy reagoval na stav mysli stoupenců, spíše než na okolnosti, ve kterých se nacházeli. Kdybych se měl pokusit ozřejmit tento zvláštní případ, pak bych uvedl, že Bhagaván ze všech ctností nejvíce oceňoval pokoru. Asi byl názoru, že bude pro Natesu Ijera lepší s pokorou v práci pokračovat, i když ho kuchařky stále využívaly.

Následující výtah je z článku pojednávajícím o úmrtí jmenovaného a pochází z „Arunáčala Ramana“, září 1983, str.20. Je napsán podivným stylem, protože se jedná o špatný překlad z původní telugštiny, z článku, který se nepodařilo identifikovat.

Šrí Natesa Ijer přišel k Bhagavánovi již v dětství. Začal pracovat v kuchyni, která se stala jeho světem. Nebyl obeznámen s úskoky a podvody ve světě, a proto se stal středem žertů a výsměchů ášramitů. Tropili si z něho šprýmy, ale on o to nikdy nedbal. Kdykoli měl trochu volna, meditoval a prozpěvoval „Ramanésa, Ramanésa“ (Pán Ramana, Pán Ramana).

Natesa Ijer se nikdy nedotknul peněz. Říká se, že měl pocit pálení, když s nimi přišel do kontaktu. Bylo běžné, že stoupeni, kteří navštívili ášram, obdarovávali penězi ty, kteří Bhagavánovi sloužili. Tak se také stávalo, že byly peníze nabízeny Natesa Ijerovi, ten je však nikdy nepřijal. Když se přihodilo, že někdo po něm peníze hodil, velice ho to rozčílilo a peníze ze sebe odstraňoval nějakým klacikem či papírem. Lidé kolem něho o tyto peníze bojovali mezi sebou. Děti v ášramu se z legrace snažily nalepit peníze na jeho tělo, ale on jim utíkal. Tak ho proháněly několikrát kolem celého ášramu.

Natesa Ijer mne oslovil s velkou duchovní vážností: „Šrí Rádžu, Bhagaván mě volá. Za deset dní odcházím.“

Další den, když mne zase spatřil, začal opět stejným tónem radostně: „Bhagaván mě volá a já půjdu za devět dní.“

„Ten je zdravý jako ořech. Kam by šel? Je pomatený. To je ten blázen, kterého Bhagaván volá?“ Lidé si z něho dělali legraci.

Po třech dnech Natesa Ijer ztratil chuť k jídlu. Lékaři, kteří ho prohlíželi, na něm nemohli nic najít. Spal v rohu kuchyně. Stoupeni ho násilně nutili, aby pil pomerančovou šťávu. Když mě spatřil,

řekl: „Šrí Rádžu! Už jenom pět dní! Za pět dní půjdu.“ Když toto řekl, ukázal na svou hrud' a položil tam svou dlaň. „Bhagaván mne volá,“ pronesl s nadšením. Jeho stav se zhoršoval a jeho hlas byl stále plný energie.

Jiní říkali: „Bláznovství mu stouplo do hlavy. Chtěli bychom vědět, co je to za divnou věc?“

Natesa Ijer velmi zeslábnul, ani tekutou stravu nemohl pozřít. Z obavy, že by mohl zemřít, odnesli ho do vzdáleného zákoutí ášramu.

Zašel jsem za ním a přinesl jsem mu grepy. Když jsem k němu přišel, otevřel oči, ukázal dva prsty a řekl: „Ještě dva dny! Za dva dny odcházím.“ Jeho oči svítily jako světla, jako by tomuto světu nenáležel a odcházel domů.

Někdo mu sdělil: „Není třeba žádných obav. Ještě budete živ po mnoho dní.“

„Obavy? Já nemám žádný strach. Je to prostě volání Bhagavána,“ odpověděl Natesa Ijer. Příští den ho odvezli do nemocnice.

Zašel jsem za ním, abych ho viděl. „Šrí Rádžu! Už jenom jeden den! Jdu se vnořit do Šrí Ramana Paramátmanu.“

Byl desátý den. Natesa Ijer ztratil vědomí. Náhle se jeho obličej rozzářil. Radostným tónem se zeptal: „Bhagaván už přišel? Já odcházím!“ To byla poslední slova, která vyřknul. (Natesa Ijer zemřel o pět minut později.)

V den džajanty (den, kdy se slaví Bhagavánovy narozeniny) nebylo možné zvládnout pohoštění tisíce návštěvníků najednou. Pohoštění v jídelně se odehrávalo na vícekrát a Bhagaván vždy jedl s první skupinou. Když byla první skupina obsloužena, Bhagaván, dříve než se vrátil do staré haly, vyšel na krátkou procházku po kopci. Od poledne asi až do půl třetí zůstával Bhagaván uvnitř haly. Během této doby byly dveře zamčené, aby se zabránilo tomu, že se tam natlačí příliš mnoho lidí. V den narozenin Bhagavána bylo zvyklostí ášramu dát najíst všem, kdo se dostavili, takže v ten den se dostavilo obrovské, nezvládnutelné množství dychtivých lidí. Spousta návštěvníků přišlo pouze proto, že obdrží zadarmo jídlo. Když byli návštěvníci pohoštěni a dav se rozptýlil, Bhagaván začal poskytovat daršan.

Pro obrovský počet návštěvníků, kteří toužili po tom ho spatřit, nebylo možné, aby jim poskytoval daršan z jeho běžného místa, rohu ve staré hale.

Proto služebníci postavili jeho pohovku hned za dveře haly, návštěvníci a stoupenci pak přicházeli ke vchodu, obdrželi daršan a šli dále.

Při jedné narozeninové slavnosti, právě před obědem, Bhagaván zaslechl, jak Činnasvámí hlasitě volá: „V první vlně ať nejsou žádní sannjásinové!“

Bhagaván, který byl právě na cestě do jídelny, se otočil a zašel do staré haly. Jelikož se pokládal za sannjásina, pocítoval, že mu je zabraňováno, aby vstoupil do jídelny. To způsobilo velký problém, protože bylo dlouho zavedeným zvykem, že se nezačalo s jídlem dřív, dokud Bhagaván nezačal sám jíst. Činnasvámí přišel do haly, omluvil se, že vyřknul takový diskriminující příkaz a požádal Bhagavána, aby přišel a jedl s první skupinou. Několik starších stoupenců také přišlo a připojilo se k žádosti. Bhagaván odpověděl, že nebude jíst dříve, dokud nebude všem sannjásinům dovoleno jíst s ním. Činnasvámí s touto podmínkou samozřejmě okamžitě souhlasil, protože celý program podávání pokrmů, který zahrnoval tisíce lidí, nemohl započít, dokud Bhagaván nezasedl v jídelně.

Když poskytoval daršan v den oslav jeho narozenin, tak se Bhagaván obyčejně vyhýbal všem příležitostným hovorům se svými služebníky i návštěvníky, protože nechtěl, aby noví návštěvníci získali dojem, že by s ním měli promluvit. Po většinu času seděl na své pohovce jako socha, s otevřenými očima, aniž by tyto byly na něco zaměřeny. Byl tak tichý, že i jeho břicho a hrud', které by se měly jemně zvedat a klesat jak dýchal, nevykazovaly žádný pohyb. Mnoho stoupenců včetně mne cítilo, že v ten den vyzařoval sílu a milost ještě více než tomu bylo v jiné dny. My všichni jsme tu sílu velmi intenzivně pocítovali, když Bhagaván takto nehybně sedával ve stavech podobných samádhi.

Zvířata, která žila v ášramu

Několik stoupenců jednou přivedlo do ášramu malou laňku, abychom si ji tam nechali. Zpočátku Bhagaván nebyl ochotný ji přijmout. „Na co bychom měli mít v ášramu laň? Kdo by o ni pečoval?“ zněla jeho otázka.

Madhava svámí, Bhagavánův sluha, se nicméně přihlásil, že o ni bude pečovat, a tak jí bylo dovoleno zůstat. Laň obdržela jméno Valli a vyrůstala jako miláček všech. Bhagaván ji pravidelně krmil rýží, čočkou a kešu oříšky, což byla směs, kterou obzvláště milovala. I někteří stoupeneci ji příležitostně krmili burisony a čočkou. Ale Valli se nezajímala o burisony. Vybírala čočku kousek po kousku a zbytek nechala. Valli často přicházela do haly a položila svou hlavu na Bhagavánova chodidla. Když to učinila, Bhagaván si s ní někdy hrál tak, že pevně zatlačil chodidlem proti její hlavě. Valli na to odpovídala tím, že trkala proti jeho nohám. Jindy zase, když Valli tančila na svých zadních nohách, Bhagaván se postavil vedle ní a napodoboval ji tím, že také tančil a mával rukama.

Jednou se Valli vyrazila pást s nějakými kozami. Když byly blízko Easanja mathu, což je asi dvě míle od ášramu, někdo jí tak ošklivě poranil nohu, že nebyla schopná se vrátit do ášramu. Ležela tam bez ošetření celý jeden den. Když se Valli v noci nevrátila do ášramu, Bhagaván vyslal mne a Rangasvámího, abychom ji hledali. Někdo nám dal špatné informace, když říkal, že laň viděl někde u Muslimské ulice. Vypravili jsme se tam s obavou, že mohla skončit v nějakém kuchyňském hnci. Nikdo v okolí ji však neviděl.

Valli byla objevena až druhý den skupinou stoupenců, když byli blízko Easanja mathu. Ovázali jí nohu a přinesli ji do ášramu. Místní veterinář, který byl také stoupenecem, ji prohlédl a usoudil, že má nohu zlomenou. Zabandážoval ji a poučil nás, jak o ni máme pečovat. Ustlali jsme jí v rohu staré jídelny, ale Valli se ze svého zranění již nikdy neuzdravila. Asi o měsíc později, to již Bhagaván věděl, že laň umírá, přistoupil ke košíku, ve kterém ležela. Brzy ráno, asi ve čtyři hodiny, se posadil vedle ní a položil jednu ruku na její hlavu a druhou na její srdeční centrum.

Bhagaván toto někdy dělal pro stoupence, když umírali. Chtěl docílit toho, aby se mysl vrátila zpět do Srdce, a tam zemřela. Když se tento postup setkal s úspěchem, šťastný stoupenec dosáhl seberealizace. Poprvé toto zkusil s Palanisvámím, který byl jedním z jeho nejranějších sluhů, ale tehdy

toho docíleno nebylo. V pozdějších letech úspěšně přivedl k seberealizaci svou matku i krávu Lakšmí tím, že se jich takto dotýkal během toho, co umíraly.

Bhagaván své ruce držel přiložený asi jednu hodinu. Jednou během té doby ho Valli pomohla, on však tomu nevěnoval pozornost. Zůstal u ní a dotýkal se její hlavy a srdečního centra, dokud asi v pět hodin ráno nezemřela. Nedomnívám se, že Bhagaván docílil její seberealizace, neboť o této události nikdy nepromluvil. Kdyby to bylo úspěšné, jsem si jist, že by nám to sdělil.

Samadhí zvířat, zleva do prava: laň Valli, vrána, pes Jackie a kráva Lakšmí.

Nedávno jsem náhodou narazil na jiný případ, kdy Bhagaván na stoupence takto dotekem působil. Pokud vím, tato událost nebyla nikdy plně uvedena.

V roce 1939 umíral muž jménem Sathja Nárájana Rao v kterémsi místnosti ášramu. Zřejmě velice trpěl. Jeden stoupenec přinesl tuto zprávu do haly. Zpočátku se zdálo, že Bhagaván o tuto záležitost nejeví zájem.

Zvolal: „Co mohu dělat? Jsem lékařem?“ Nicméně po několika minutách se zvedl a šel s Kršnasvámím do místnosti, kde muž umíral. Sathja Nárájana Rao ležel na posteli v malé místnosti, která sousedila se skladištěm. Bhagaván k němu přisedl a položil jednu ruku na jeho hlavu a druhou na srdeční centrum. Sathja Nárájana Rao se předtím kroutil a otáčel v posteli,

jak se pokoušel si ulevit od bolesti. Avšak několik vteřin poté, co se jej Bhagaván dotknul, se úplně uklidnil, zavřel oči a ležel tiše v posteli. Asi za půl hodiny Bhagaván prohlásil: „Zde jsme skončili, můžeme jít a pojíst.“

Bhagaván totiž odmítnul jít k obědu, protože chtěl dokončit svou práci se Sathja Nárájanou Rao. Ve chvíli, kdy Bhagaván jedl, přišel mu jeden stoupenec oznámit, že Sathja Nárájana Rao zemřel. Nicméně než zemřel, usmál se a snažil se dotknout svých dvou sester.

Když to Bhagaván uslyšel, zvolal: „Ach, ten zloděj se vrátil. Měl jsem dojem, že jeho mysl se zcela utišila. Jeho vášně a tendence se znovu vynořily. Jeho připoutanost k jeho sestřím způsobila, že po nich sáhl, aby se jich dotkl.“

V případě Palanisvámiho prohlásil, že jeho já myšlenka utekla očima v okamžiku smrti a znovu se zrodila. Je možno předpokládat, že něco podobného se událo i v tomto případě.

Tuto příhodu mi vyprávěl Kršnasvámi, který byl svědkem těchto událostí. Také jsem našel mnoho nevydaných poznámek o těchto okolnostech, jak je sepsal Narasimha Rao, který byl bratrem Sathja Nárájany Rao.

Dopoledne mne Bhagaván požádal, abych vybuodoval pro Valli v ášramu malé samádhi. Řekl mi, že nepotřebujeme žádné zedníky, že my dva na to stačíme.

Prováděl jsem zednické práce a Bhagaván mi pomáhal podávat cihly. Když byla hlavní konstrukce samádhi dohotovena, Bhagaván mě požádal, abych tam vztyčil malý lingam a vykonal púdžu (obřadní bohoslužba hinduistickým božstvům, pozn. překladatele). Vyplnil jsem oba úkoly a Bhagaván stál celou dobu u mne. To všechno zabralo několik hodin. Po dobu výstavby samádhi a pohřební ceremonie se Bhagaván nevzdálil a neodešel do haly. Stoupeneci, kteří přišli pro daršan, museli všichni zajít tam, kde jsme pracovali.

Vedle Valli jsou ještě dvě další samádhi: psa Jackieho a neznámé vrány. O vráně se toho ví málo. Madhava svámí ji jednoho dne našel v bezvědomí na zemi před halou. Podal ji Bhagavánovi, který ji hladil po hlavě a chvíli ji lehce masíroval. Když vrána v jeho dlani zemřela, přikázal vybudovat malou svatýňku, přímo vedle samádhi Valli.

Výraz samádhi se často používá jako eufemistické vyjádření „smrti“. Toto slovo má další dva běžné významy: pohřební schránka nebo transu podobný stav, při kterém je přímá zkušenost s átmanem.

Kromě dvou zvířecích samádhi v Ramanášramu vybudoval Bhagaván ještě dvě v době, kdy žil na hoře. První z nich bylo hrobkou pro páva, který žil na Skandášramu, a druhé bylo pro papouška. Ečammal spatřila tohoto papouška, jak byl napaden vránou, když byla na cestě ke Skandášramu. Zraněného ptáčka přinesla Bhagavánovi. Bhagaván jej ošetřoval asi pět dní než papoušek zemřel.

Když ho na hoře pohřbil, poznamenal: „Tady bude stát budova.“

Jeho předpověď se ukázala správnou, neboť brzy na to tam budova vyrostla a jeskyně blízko ní obdržela jméno „Kili Guha“, jeskyně papouška.

Pokud je mi známo, historika o samádhi papouška nebyla ještě nikdy otištěna. Sám jsem tuto verzi našel v nevydané zprávě o životě Ečammal, kterou napsal Kršna Bhikšu.

Pes Jackie, který byl pochován vedle laňky a vrány, byl přinesen do ášramu jako odrostlejší štěně. Nikdy se nesdružoval s jinými psy, ani si moc nehrál. Žil vlastně život sádhu. Sedával před Bhagavánem na oranžové látce, kterou mu jeden stoupenec opatřil, a intenzivně se díval Bhagavánovi do očí. Protože ho měl Bhagaván velmi rád a protože se stále choval tak příkladným způsobem, bylo o něj velmi dobře pečováno. Obzvláště se o něj staral Ramasvámi Pillai. Každý den Jackieho umyl mýdlem a vodou a odstraňoval z něj hmyz, který ho obtěžoval. Když byl rozdělován prasád, Jackie nejedl dříve, než Bhagaván ujedl ze své porce. V takových okamžicích intenzivně hleděl Bhagavánovi do očí. Jakmile Bhagaván vzal sousto do úst, Jackie začal jíst vlastní přidělenou porci.

Pamatuji se na příhodu, která se týkala Jackieho. Bhagaván seděl u studny a byl obklopen stoupenci. Jackie seděl mezi nimi a díval se pozorně na Bhagavána, když tu se zadními vraty přiblížil cizí pes. Jackieho vyrušila přítomnost vetřelce a začal štěkat. Bhagaván ho jemně plásl a domlouval mu: „Musíš zavřít oči. Jen je musíš zavřít. Jen zavři oči. Jakmile to uděláš, už psa nevidíš.“

Jackie okamžitě poslechl, ale někteří z nás pokračovali v jeho pozorování. Když jsem viděl, co se děje, smál jsem se a poznamenal: „To je dobré poučení a není jen pro Jackieho, je pro každého.“

Jackie žil mnoho let v ášramu, ale nevzpomínám si, jak nakonec zemřel. Muselo se to stát někdy po roce 1930, kdy jsem vykonával dohled nad stavebními pracemi. Pamatuji se totiž, že jsem na Bhagavánovu žádost vystavěl malou schránku, která je nad jeho tělem.

O smrti Jackieho jsem našel tuto zprávu od Narasimha Rao, která nebyla jinde zmíněna:

„Když jsme začali chodit do ášramu okolo roku 1930 , žil tam pes Jackie. Byl velmi nemocný. Bhagaván pro něj zařídil měkké lůžko, velice pečlivě se o něj staral a splnil mu každé jeho přání. Po několika týdnech ještě více zeslábl a odporně zapáchal. To však pozornost Bhagavána k němu nikterak nezmenšovalo. Brával ho do náruče a přivinul ho vždy k sobě a mile se s ním mazlil. Pes nakonec v jeho náručí zemřel. Byl pohřben v ášramu a byl mu postaven malý náhrobek. Pes nikdy neprojevil sebemenší utrpení z bolesti a vše snášel velmi statečně.“

Další samádhi v této řadě patří Lakšmí. O jejím osudu se vypravuje v mnoha knihách, proto jej zde nebudu zmiňovat. Pouze se omezím na dvě události, o kterých si myslím, že ještě nebyly zveřejněny.

Kdykoli šla Lakšmí pro daršan, počínala si velmi rychle a nebrala ohled na nikoho, kdo jí stál v cestě. Bylo na stoupenci, zda uhne nebo se vystaví nebezpečí, že bude pošlapán. Došla k pohovce Bhagavána, stála před ním a často položila svou hlavu na jeho nohy. Když ještě poněkud přistoupila, pak ji jemně laskal na hlavě a krku. Lakšmí byla často tak blízko, že její sliny potřísnily tělo Bhagavána. Když se v ášramu vařila určitá speciální jídla, Bhagaván ji sám krmil v hale. Viděl jsem, jak jí podává iddlies, pajasam a vadai, vše na banánových listech, jakoby byla lidskou bytostí. Někdy brával jídlo přímo do chléva a podával jí ho tam.

Jednou bylo na pozemku ášramu velmi málo trávy a Bhagaván si všiml, že Lakšmí nedostává dostatek jídla. Ten den, když vešel do jídelny, odmítl jídlo, které mu bylo předloženo a jídlonošům nakázal, aby ho donesli Lakšmí. Když se tato zvláštní novinka roznesla po ášramu, pracovníci kravína si uvědomili, že to byl nepřímý protest proti tomu, jak se s Lakšmí zachází. Nějaké krmivo se nakoupilo na trhu, čímž se umožnilo, že jak Bhagaván, tak Lakšmí, se opět normálně stravovali.

Mnohokrát již bylo zmíněno, že Lakšmí častoporodila tele na Bhagavánovy narozeniny. Jednou jsem viděl takové čistě bílé tele, jak sedí před Bhagavánem v hale. Pro jeho barvu a postoj vypadalo právě jako Nandí (jízdni zvíře Šivy). Tehdy Bhagaván seděl na tygří kůži a laň Valli seděla blízko něho, kumuti (kamínka na dřevěném uhlí) byla umístěna před pohovkou a vedle byl stojánek na vonné tyčinky ve tvaru stříbrné kobry. Celé to nápadně připomínalo scénu z Mount Kailasu (hora v Himalájích, o které se říká, že je obydlím Šivy).

To mi připomíná jinou malou příhodu, která sice není spojena se zvířaty, ale odehrála se také v hale. Jeden stoupenec přinesl album náboženských obrázků namalovaných velkým malířem Ravi Varmou. Bhagaván nám ukazoval v hale jeden obrázek za druhým. Když přišel k obrázku, kde Pán Šiva medituje se zavřenýma očima, poznamenal jsem, že je velice dobře provedený.

Bhagaván k tomu krátce pronesl: „Šiva! Když sedíte se zavřenýma očima, tak jako zde, kdo bude pečovat o všechny činnosti ve světě?“

Mnoho stoupenců věřilo, že Lakšmí byla dalším vtělením Kíraipatti, ženy, která dávala Bhagavánovi jídlo v dobách, kdy žil ještě na hoře. Bhagaván to nikdy nepotvrdil, ani to nepopřel. Jiní stoupeneci byli zase názoru, že bílý páv, který žil s Bhagavánem v roce 1940, byl dalším vtělením Madhava svámího, sluhy, který sloužil Bhagavánovi mnoho let. V tomto případě se zdá, že byl Bhagaván ochotnější připustit, že jeden jeho stoupenec se vtělil do zvířecího těla.

Byl jsem přítomen v hale, když se někdo jednou Bhagavána zeptal: „Jak je to možné, že se Madhava svámí vrátil jako bílý páv?“

Bhagaván se neobtěžoval tím, že by popřel nebo se vyhnul takovému úsudku, a na otázku odpověděl: „Stalo se to stejně jako se nové tělo vytvoří ve snu.“

Madhava svámí byl Bhagavánovým sluhou velmi dlouhá léta. Začal mu sloužit někdy po roce 1920 a sloužil asi do let čtyřicátých. Výškou, stavbou těla a pletí se mi velmi podobal. Měl telepatické schopnosti. Když Bhagaván někdy něco chtěl, Madhava svámí zachytil myšlenku a přinesl příslušný předmět.

Ačkoli byl neustále v přítomnosti Bhagavána, jeho mysl se neustále toulala. Meditovat tak bylo pro něho obtížné a nelibě nesl skutečnost, že tráví celý čas tím, že slouží Bhagavánovi v hale. Když poprvé přišel do ášramu, měl představu, že celý čas stráví v meditaci. Namísto toho, podobně jako já, byl týden po svém příchodu zaměstnán po celý den jako sluha Bhagavána.

Svou práci Madhava svámí neměl nikdy rád a neustále žárlil na stoupence, kteří měli volno a mohli medитovat celý den. Po tom, co mi Bhagaván udělil svolení jít z ášramu, abych se mohl plně a stále věnovat meditaci, Madhava svámí přišel za mnou a stěžoval si na svůj úděl.

„Byl jsem s Bhagavánem ještě dříve, než vy jste přišel,“ oznamoval, „Bhagaván vám dal volno, kdežto já musím stále pracovat.“

Mnoho stoupenců by bylo asi udiveno, kdyby ho takto slyšeli mluvit.

Jako sluha měl výsadu být po celý den Bhagavánovi nablízku. Bhagaván s ním často mluvil o duchovních otázkách a on byl jedním z mála lidí, kterému bylo dovoleno se dotknout a masírovat Bhagavánovo tělo. Madhava svámího toto však neutěšovalo.

Jednou mi vyprávěl, že stoupenci, kteří přicházejí do haly Bhagavána, si myslí, že přicházejí do ráje, ale pak zvolal: „Pro mne se však hala Bhagavána podobá peklu.“

Madhava svámí otevřeně vykazoval odpor k ženám, zvláště ke krásným. Když takové ženy přišly pro daršan, pak hlasitě poznamenal: „Proč takové ženy přicházejí k Bhagavánovi?“

Po této poznámce ho Bhagaván pokáral: „Proč je vidíš jako ženy? Spatřuj jen svůj átman.“

Ke konci svého působení v ášramu začal pohrdat všemi návštěvníky, ať muži nebo ženami.

Jednou řekl Bhagavánovi: „Pokud být sádhuem znamená žít v jeskyni a stále meditovat, proč přicházejí ty davy lidí, aby spatřily Bhagavána?“ Měl představu, že všichni by měli sedět ve svých domech a meditovat. Bhagaván mu na to odpověděl: „Proč vidíte ty lidi jako ‚jiné‘ a činíte rozdíly? Vykonavejte své povinnosti a pozorujte svůj átman. Na jiné hleďte jako na formy Boha nebo se na ně dívejte jako na formy átmanu.“

Na začátku, když přišel do ášramu, byl velmi mírumilovný a spokojený. Teprve v pozdních třicátých letech mu začala mysl dělat potíže. Nakonec byl tak rozrušený, že z toho začal bláznit. Vzpomínám si, jak jednou, když viděl, jak zahradníci kopou jámu na kompost, začal se domnívat, že někteří lidé v ášramu plánují jeho zabití a že ho v té jámě zakopou. Když mu sdělili, že je to jen jáma na kompost, křičel: „Ne! Ne! Tito lidé kopou jámu, protože mě tam chtějí pohřbít!“

Madhava svámí se nakonec vzdal své služby a opustil ášram. Občas přišel na návštěvu, ale většinu času putoval po svatých místech s nadějí, že nalezne mír myslí. Nikdy jej nenašel. Jak léta plynula, jeho nepokoj a mentální vratkost ještě stoupaly. V polovině čtyřicátých let do ášramu došla zpráva, že Madhava svámí žije v Kumbakonam a že potřebuje nějakou pomoc. Bhagaván za ním poslal Kundžu svámího, aby zjistil, jak se mu dá pomoci. Kundžu svámí byl otřesen, když zjistil, jak se jeho mentální i fyzický stav zhoršil.

Předal mu zprávu, kterou mu Bhagaván vzkázal: „Sloužil jste Bhagavánovi mnoho let. Byl jste neustále v jeho přítomnosti. Proč jste sem odešel?“

Proč se nevrátíte do ášramu?“ Ale Madhava svámí se příliš obával návratu a toho, že spatří Bhagavána. Měl dojem, že jeho mentální problémy by se v přítomnosti Bhagavána ještě zhoršily.

Řekl Kundžu svámímu: „Sláva a milost Bhagavána jsou nepopsatelné. Ale můj karman je pro mne příliš. Co mohu dělat? Nesu svůj karman jen z milosti Bhagavána. Je velmi intenzivní. Musím takto trpět.“

O několik měsíců později spáchal sebevraždu tím, že snědl jedovatá semena. Podle příkazu Bhagavána zajel Kundžu svámí do Kumbakonam a zařídil všechno, co souviselo s pohřbem. Naštěstí to tím pro Madhava svámího neskončilo. Jeho oddanost k Bhagavánovi mu umožnila, že se znovuzrodil jako Bhagavánův bílý páv.

Existuje pár příhod, které připomínají, jak mnoho lidí si myslí, že Madhava svámí se skutečně narodil jako tento páv. Kdykoli vstoupil do haly, prohlížel si hřbety knih, které byly v knihovně. Starat se o knihovnu, to byla jedna z prací, které měl Madhava svámí na starosti. Jeho starostí také bylo, aby opravoval nebo převázal každou knihu, která byla poškozená. Když páv přišel na inspekci, pak často d'obnul do knih, které Madhava svámí kdysi převázal, ale jiných se nedotknul. Další jejich společný znak vycházel z toho, že Madhava svámí byl nepřitelem žen, až do té míry, že často pronášel hrubé poznámky, když vstoupila žena do haly. Páv zůstal tomuto ladění věren a odmítal mít něco společného s jakoukoli pávicí, kterých bylo v ášramu plno. Ještě přidám jednu vlastní historku. Když Madhava svámí navštěvoval můj domek, sedával vždy na lavičce blízko dveří. Když o několik let později za mnou přicházel bílý páv, pokaždé seděl na stejném místě jako dříve Madhava svámí.

Máme-li se z těchto vyprávění i poučit, pak si myslím, že se to může týkat malé příhody, které jsem byl v ášramu svědkem. Bhagaván se bezúspěšně snažil přimět bílého páva, aby seděl v hnízdě, které pro něj nechal v ášramu zhotovit. Když páv odmítal spolupráci, Bhagaván poznamenal: „Ty téměř nikdy nedbáš na to, co ti říkám.“

Když někdo přinesl nebo přivedl nové zvíře do ášramu, Bhagaván jej obyčejně odmítal přijmout, pokud se nenašel stoupenec, který se dobrovolně přihlásil, že bude o zvíře pečovat. Bhagaván zprvu odmítal dokonce i Lakšmí a bílého páva. Až poté, kdy ho stoupenci ujistili, že budou náležitě o nového člena pečovat, pak teprve odsouhlasil, že může zůstat. Když některá zvířata nenašla pečovatele, byla dárci navracena. Jeden stoupenec ze severní Indie, který přinesl tygří mládě, byl právě takovým, kdo si musel zvíře opět

odnést. I když bylo malé, bylo již divoké. Zlobilo se na každého, kdo se pokusil k němu přiblížit, vyjma Bhagavána. Bhagaván si ho vzal na kolena a byl tak fotografován. Nikdo jiný tygříka však nedovedl zvládnout. Po týdnů, kdy bylo zřejmé, že se s nikým nesnese, Bhagaván vzkázal vlastníkově, aby si tygříka vzal zpět.

Nutno zmínit, že mimo ášramových miláčků a krav existovala i řada divokých zvířat, která přicházela, aby obdržela Bhagavánův daršan. Vyprávění o opicích je velmi dobře známé, ale vím o jedné události, která se týká dvou vrabců, o které si myslím, že ještě nebyla otištěna.

Jednou přilétli dva vrabci a sedli si na dvoukřídle dveře, které tehdy byly na jižní straně haly. Každý z vrabců seděl na jednom z křídel a oba intenzivně hleděli celý den na Bhagavána. Žádný z nich se nelekl, když nějaký stoupenec dveřmi vešel nebo vyšel. Dveře se zpravidla na noc zavíraly, ale když vrabci odmítali odletět, i když již byla tma, Bhagaván přikázal sluhům, aby je nechali otevřené. Vrabci zůstali po celou noc a brzy ráno odletěli. Když odlétli, Bhagaván nám řekl, že dva siddha purušové (dokonalé bytosti) přišli ve tvaru vrabců, aby měli jeho daršan.

V Tiruvannamalai existuje tradice, že na Arunáčale žije mnoho dokonalých bytostí, které se nazývají siddhové a žijí v neviditelných tělech. Píše se o několika případech, které Bhagaván zmiňoval, kdy jedna či více takových bytostí vzaly na sebe zvířecí tvar, a pak ho navštívily, aby měly jeho daršan.

V sousedství byli i obyčejní vrabci. Jeden z nich se jednou opakovaně snažil vybudovat hnízdo nad pohovkou Bhagavána. Nikdy ve stavbě moc nepokročil, protože Madhava svámí vždy zničil hnízdo dlouhou tyčí. Když několik pokusů bylo takto zmařeno, vrabec zalétl na vršek vchodových dveří, díval se na Bhagavána a cvrlikal na něho. Lidé v hale to pokládali za obyčejný ptačí projev, ale Bhagaván si uvědomil, že vrabec si stěžuje.

Bhagaván se obrátil na Madhava svámího a zeptal se: „Kdo poničil její hnízdo? Ona si mi stěžuje.“

Madhava svámí odpověděl: „Já to byl. Pokud vybuduje hnízdo na některém jiném trámu, pak nebude žádný problém. Ale když hnízdo vystaví přímo nad pohovkou, pak budou stále nesnáze. Na Bhagavánovu hlavu bude stále padat tráva.“

Bhagaván souhlasil a zařídil, aby se přibila dvě prkénka na trámy v rozích haly. Vrabec se tím nechal přesvědčit, že má vystavět hnízdo na těchto prkénkách. Jelikož hnízdo nebylo rušeno, vrabčice tam snesla vajíčka a vychovala mladé. Na závěr tohoto vyprávění bych měl zmínit, jak jeden malý vrabčáček jednou z hnízda vypadl. Bhagaván mu dal trochu mléka, a pak požádal jednoho stoupence, aby mládě dal zpět do hnízda. Vrabec tam zůstal po několik měsíců. Když se všechna mláďata naučila létat, jednoho dne také odlétl a již se nikdy nevrátil.

Bhagaván byl vždy znepokojen, když nějaké zvíře v jeho blízkosti bylo raněno nebo poraženo, ať už to bylo jakýmkoli způsobem. Jednou jsem doprovázel Bhagavána brzy zrána na Arunáčale, když před námi padl k zemi holub. Byl poraněn nějakým větším ptákem, který ho zle zranil na hlavě. Bhagaván mne požádal, abych ho vzal a zanesl do ášramu. Když jsme se vrátili do haly, Bhagaván si vzal holuba na klín a masíroval mu hlavu bobřím pižmem. Čas od času také ránu jemně pofoukal. Pták se nijak nebránil, neboť byl buď v šoku, či v bezvědomí. Po léčbě, kterou Bhagaván zahájil, holub učinil rychlý pokrok, ba možno říci zázračný skok v uzdravení. Druhý den jsme jej vzali zpět na horu a pustili ho. Odletěl beze znaků nějakého vážnějšího zranění, které tak krátce předtím utrpěl.

Bhagaván často krmil ášramová zvířata asi tak hodinu po obědě, v čase, kdy většina stoupenců držela spánek. Veverky krmil v hale, protože jich tam mnoho bydlelo, ale jiná zvířata byla krmena venku, mimo halu. Opice, které všechny byly více či méně agresivní, dostávaly krmení vždy venku. Bhagaván nechtěl, aby si zvykly pro krmení chodit do haly, protože věděl, že jejich přítomnost by rušila mnoho stoupenců.

Bhagaván krmil veverky v hale každý den, asi tak v jednu hodinu odpoledne. Deset až patnáct těch, které žily v hale a jejím okolí, již čekávalo, kdy je začne krmit. Číhali i v jinou dobu, zvláště když uslyšely, jak Bhagaván otevírá plechovou krabici, kterou měl blízko pohovky a kde míval oříšky. Veverky se v přítomnosti Bhagavána ani v nejmenším nebály. I když to byla divoká zvířata, přece radostně skákala přes jeho nohy, ruce a hlavu, když čekala, že obdrží něco „na zub“. Tato jejich nebojácnost způsobila jednou nepříjemnou příhodu: jedna veverka, která zalezla mezi dva polštáře, se buďto udusila, nebo byla rozdrcena, když se Bhagaván, který to nevěděl, opřel o polštář. Nehody tohoto typu byly naštěstí vzácné.

Bhagavánův soucit ke zvířatům se netýkal hmyzu, a nic nenamítal proti jeho zabíjení, když obtěžoval.

Abych uvedl příklad, jednou dopoledne krátce před obědem si Bhagaván všiml, jak odtokovým otvorem leze do haly velké množství černých mravenců.

V Indii se kamenné či cementové podlahy pravidelně myjí vodou. V rohu místnosti bývá malý odtokový otvor, velikosti asi 2 – 3 cm, kde je podlaha mírně skloněná, takže voda snadno odtéká.

Bhagaván se otočil ke mně a řekl: „Najděte, odkud sem ti mravenci lezou. Mají-li někde hnízdo, tak cestu mravencům zataraste, aby nemohli lézt do haly. Musíte to udělat rychle, protože všichni stoupenci se vrátí ve tři hodiny odpoledne.“

Vypáčil jsem plochý kámen, který byl podkladem odtokové díry. Jakmile se mi podařilo kámen vyjmout (byl totiž několik palců hluboko), odkryl jsem tam velkou kolonii černých mravenců, kteří tam v díře žili. Mravenci reagovali na odkrytí tím, že se okamžitě rozlezli po celé hale. Někteří se dokonce hrnuli na Bhagavánovu pohovku. Na zemi jich byl takový počet, že jste nemohli udělat krok, aniž byste jich několik zašlápli. Bhagaván si povšiml, že stojím nehybně ze strachu, že budu zbytečně zabíjet mravence.

„Proč tu stojíte a jenom na ně koukáte?“ zeptal se mne Bhagaván. „Musíte ucpat díru dřívě, než se stoupenci vrátí. Řekněte mi, co potřebujete, abyste tu díru pořádně uzavřel. Jíl, vodu, cihly, já vám to hned přinesu.“

Jelikož mi bylo líto zabíjet mravence, Bhagavánovi jsem neodpověděl. Ten však svou nabídku opakoval: „Řekněte mi, co potřebujete a já to přinesu. Mám přinést kousky cihel a trochu cementu?“

Tehdy jsem se rozhodl vysvětlit, proč se nehýbu. „Všude tu jsou mravenci, Bhagaváne. Jak se pohnu, nějaké zabiji.“

Bhagaván zamítl mou omluvu. „Co je hřích?“ zeptal se. „Jste to vy, kdo to dělá? Děláte to pro dobro každého. Když se vzdáte myšlenky ‚já to dělám‘, pak nebudete mít žádné nesnáze. To není něco, co jste se sám od sebe rozhodl. Máte to dělat jen proto, že vás o to žádám.“

Bhagaván pocíťoval, že se pořád zdráhám šlápnout na nějakého mravence, tak se rozhodl pro jiný přístup.

„V Bhagavadgítě Kršna žádal Ardžunu, aby zabil nepřítele. Když Ardžuna váhal, tak mu Kršna vysvětlil, že již rozhodnul, že tito lidé mají zemřít. Ardžuna že bude pouze nástrojem, který vykoná božskou vůli. Po-

dobně, když já vám říkám, že máte tuto práci vykonat, pak žádné karmanové následky za vykonání nemorálních činů pro vás nevzniknou.“

Když mi Bhagaván poskytl toto ujištění, naplnil jsem díru kousky cihel a cementem. Při této práci zahynulo mnoho mravenců.

Později jsem zjistil, že Bhagaván obecně odrazuje stoupence od toho, aby zabíjeli hmyz, pokud nezpůsobuje nebo nehodlá způsobit poranění či utrpení lidem nebo zvířatům. Jakmile však způsobil problémy, pak neprojevoval nejmenší lítost, když byl zabíjen. Jednou jsem viděl Bhagavána, jak zbavuje jednoho ášramového psa klíšat a jak je házel do ohniště kamen s dřevěným uhlím.

Jeden stoupenec to jednou zahlédl a zeptal se, zda to není hřích, takto zabíjet hmyz. Ramasvámí Pillai, který zbavoval psy od hmyzu stejným způsobem, ospravedlnil tuto činnost tím, že vyprávěl příhodu o Ramakršna Paramhansovi. Líčil, jak jeden z jeho stoupenců byl na pochybách, zda není hřichem zabíjet štěnice. Rozhodl se, že zajde za Šrí Rámakršnou, aby se ho na to zeptal. Když k němu přišel, byl svědkem toho, jak Rámakršna právě zabíjí štěnice ve vlastní posteli. Nejistota stoupence byla rozptýlena přímou ukázkou.

Bhagaván sám na otázku tazajícího se stoupence neodpověděl, ale když Ramasvámí Pillai skončil se svým vyprávěním, kývnul a řekl: „Ano.“

Při jiné příležitosti vyjádřil návštěvník názor, že by člověk neměl zabíjet hmyz vůbec. Bhagaván mu na to odpověděl: „Jestliže vaříte a krájíte zeleninu, nemůžete se vyhnout tomu, že nějaký hmyz při tom zabijete. Když si myslíte, že zabít červíka je hřichem, pak nemůžete jíst zeleninu.“

Když Bhagaván uviděl, že lidé svévolně zabíjejí neškodný hmyz, pak obyčejně vyjadřoval určitý nesouhlas. Jednou například přišel do haly bráhmanský chlapec a začal chytat a zabíjet mouchy, jen tak pro zábavu. Zabíjel je tak, že tlesknul dlaněmi. Bhagaván mu řekl: „Nezabíjej mouchy pro nic za nic. To je hřích.“

Chlapec tím nebyl vyveden z míry, a tak Bhagavánovi odpověděl způsobem, který považoval za protiargument: „Vy jste zabil šest stop velkého tygra a sedíte na jeho kůži. Copak to také není hřichem?“ Bhagaván se smál a nechal věc být.

Lidé se občas Bhagavána ptali, proč si zvolil sedět na tygří kůži. Většina z nich pocítovala, že tím toleruje zabíjení tygrů. Bhagaván zpravidla odpovídal tak, že kůže přišly do ášramu jako nechtěné dary a že nikdy nežádal, aby se kvůli němu nějaký tygr zabíjel.

Bhagaván velmi přísně odmítal zabíjení vyšších forem života. Vydal příkaz, že ani hadi či štíři se v ášramu nesmějí zabíjet. Hlavním pravidlem bylo asi toto: hmyz se mohl zabíjet, pokud způsoboval bolest nebo byl potenciálně nebezpečný, ale všechny vyšší formy života, včetně nebezpečných a jedovatých zvířat, byly nedotknutelné.

Moskyti byli trvalým problémem pro většinu stoupenců a Bhagaván nikdy nekritizoval stoupence, když připlácli moskyty, kteří je štípali. Bylo to někdy po roce 1940, kdy Bhagaván dokonce dovolil, aby kravín byl ošetřen přípravky proti hmyzu, aby jím krávy nebyly obtěžovány. Nicméně, když byl dotazován na morální aspekt zabíjení moskytů, pak obvykle odpovídal, že by se člověk neměl ztotožňovat s tělem, když je bodáno.

Jakýsi stoupenec, který se na toto zeptal, obdržel následující odpověď: „Pokud byste předložil stížnost na moskyty soudu, pak by moskyti při vyhráli. Jejich dharma (pravidla, podle kterých musí žít) představuje kousání a bodání. Oni vás učí, že nejste tělem. Máte námitky vůči jejich bodání pouze proto, že se ztotožňujete s tělem.“

Život v ášramu

Jak káral sluhy a pracovníky

Bhagavánovi sluhové byli vybírání a doplňování Činnasvámím. Pokud vím, Bhagaván nikdy nežádal někoho, aby byl jeho sluhou, ani se nikdy nesnažil zbavit někoho, kdo mu byl jako sluha přidělen. Stávalo se, že lidé dobrovolně chtěli tuto službu provádět, ale jejich nabídky nebyly nikdy přijaty. V ášramu se stalo tradicí, že sluhové Bhagavána měli být mladí a svobodní.

Jednou dobrovolně nabídla svou službu kvalifikovaná zdravotní sestra ze severní Indie a Bhagaván jí odvětil: „Zeptejte se lidí v hale.“

Kršnasvámí, který byl vedoucím sluhů, a spolu s ním i jiní v hale namítali: „Ne! Ne! Nemůžeme tady mít ženy, které by posluhovaly Bhagavánovi. Nebylo by to vhodné.“

Bhagaván se obrátil k ženě a řekl: „Všichni ti lidé mají stejný názor. Co mohu dělat?“

Bhagaván byl přísný, když ukládal úkoly, a vždy vyžadoval, aby se práce v ášramu prováděly správně a přesně. Výsledkem toho bývalo, že sluhové, kteří pracovali pod jeho stálým dohledem, se často setkávali s kritickými poznámkami z jeho strany. Bhagaván se málokdy na někoho rozhněval, ale když už se tak stalo, tak to bývalo pro nějakou chybu některého z jeho sluhů.

Kršnasvámí, který byl hlavním sluhou v hale ve čtyřicátých letech, býval častým terčem kritiky Bhagavána, protože byl dost líný a zapomnětlivý. Když byl Kršnasvámí ve službě krátkou dobu, Bhagaván se na něho jednou velmi rozzlobil, protože odmítl z haly vyhnat opice. Místní opice už věděly, že halu navštěvuje mnoho lidí, kteří přinášejí obětní dary ve formě ovoce, proto sedávaly poblíž a usilovaly o to, aby ho nic netušícím návštěvníkům ukradly. Bhagaván odmítal, aby se opice krmily v blízkosti haly, protože nechtěl, aby si navykly čekat tam na jídlo. I když se někdy smál, pokud se nějaké opici podařilo ukrást banán nebo mango, přece se na své sluhy zlobil, když se v hale opicím povedlo uspořádat pořádný nájezd. Bhagaván často vytýkal Kršnasvámímu, že opice neodehnal a že jim dovolil, aby vstoupily do haly.

Jednou mu doslovně vytknul: „Zdá se, že nejste hotov poslouchat, ať vám řeknu cokoli. Službu budete vykonávat, jen když Činnasvámí přijde a vynadá vám.“

Bhagaván pak sdělil věc Činnasvámímu a ten mu velmi tvrdě domluvil v tom, jak je nezbytné vykonávat službu náležitým způsobem. Na základě toho začal Kršnasvámí opice horlivě vyhánět. Měl v hale prak a použil ho, jakmile opice začaly i s nejmenší provokací.

Jiný sluha se jmenoval Rangasvámí a ten také prošel obdobím, kdy byl nepozorný. Jakmile vykonal své povinnosti v hale, na nějaký čas jim přestal věnovat pozornost, a místo toho si sednul k meditaci. Nestaral se ani o opice. Když návštěvníci přinesli oběti ve formě ovoce a položili je blízko Bhagavána, opice klidně ovoce sebraly a odnesly beze strachu před Rangasvámím, který měl ovoce hlídat, neboť ten seděl na zemi se zavřenýma očima.

Bhagaván dovolil takové chování po několik dní, ale nakonec ho pokáral, když řekl: „Chcete-li takto medítovat, pak běžte někam jinam. Když chcete žít zde, musíte sloužit jako každý jiný. Meditace je obsažena ve službě Guruovi.“

Rangasvámí si uvědomil svou chybu a vrátil se k vykonávání svých povinností.

Jednou se však Bhagaván na něho velmi rozzlobil, protože lhal. Rangasvámí ladil rozhlasový přijímač v hale a přitom zakroutil s jedním knoflíkem tak, že rádio přestalo hrát. Namísto toho, aby se Bhagavánovi doznal, že překroutil knoflík, řekl: „Vypadá to, že někdo poškodil přijímač.“ Později mi Rangasvámí v tajnosti přiznal, že rozbil přijímač a že Bhagavánovi zalhal. Ve mně vystoupil pocit, že by měl Bhagaván znát pravdu, a tak jsem zašel do haly a sdělil jsem Bhagavánovi, co mi Rangasvámí pověděl.

Bhagaván reagoval hněvivým výkřikem: „On lže dokonce i mně! Neměl bych se na něj ani podívat!“

Svou hrozbu uskutečnil tím, že si nevšímal nešťastného Rangasvámího po celý zbytek dne.

Bhagaván se také někdy zlobil na sluhy, když byli hodně nedbalí. Vaikunta Vas, jeden z pozdějších sluhů, vyvolal jednou jeho hněv, když mu náhodně popálil nohu. Bylo asi devět hodin večer a Vaikunta Vas byl trochu ospalý, protože se příliš najedl při večeři. Duchem nepřítomen připravil do nádoby horkou vodu pro Bhagavánovy nohy, aniž by předtím vyzkoušel její teplotu. Bhagaván ucuknul s bolestí, rozzlobil se a řekl, aby Vaikunta Vas odešel z haly. Vaikunta Vas se cítil svou chybou tak zahanben, že opustil ášram a okamžitě se vrátil do své vesnice, nedaleko Pondičerry. O nějaký čas později na něho kdosi zaútočil a bodnul ho nožem do žaludku. Nabyl dojem, že je to potrestání za špatné zacházení s Bhagavánem a cítil, že

hřích proti Bhagavánovi byl takto vyrovnán. Vrátil se tedy do ášramu a ujal se opět svých povinností.

Bhagavánova přísnost a jeho vyžadování absolutní poslušnosti se týkala pouze těch, kteří byli celodenně v ášramu zaměstnáni. Když se nějaké chyby dopustil návštěvník, pak mu vyčinil jen málokdy. Jednou jeden lékař z Madrasu, Šrinivasa Rao, dostal povolení, aby masíroval Bhagavánovi chodidla a nohy. Jinak tento úkol prováděli jen sluhové, nicméně za určitých okolností bylo některým dlouholetým stoupencům dovoleno, aby to činili.

Bhagaván řekl lékařům, aby ho masíroval od kolen dolů ke kotníkům a nikoli opačným směrem. Lékař však nedbal jeho rady. Myslel si totiž, že jeho lékařské znalosti jsou nadřazeny Bhagavánovým a trval na tom, že bude masírovat opačně. Bhagaván nic nenamítal, ale po několika minutách řekl lékařům: „A dost!“

Když lékař odešel z haly, Bhagaván poznamenal: „Protože je lékařem, nechce poslouchat mou radu. To, co říkal, a jeho metoda masáže nebyly správné.“

Bhagaván dovolil muži pokračovat v jeho způsobu masáže, protože to nebyl člověk z ášramu. Kdyby se některý ze sluhů pokusil chovat obdobným způsobem, to jest navzdory jeho přání, byl by okamžitě Bhagavánem pokárán.

Bhagaván se někdy zlobil i na jiné ášramové pracovníky, jestliže ho záměrně neuposlechli. V úřadě pracoval úředník jménem Mauni Šrinivasa Rao, který si jednou vysloužil Bhagavánovu nelibost tím, že přehléžl jeho pokyn. Jednou z povinností Mauni Šrinivasy Rao bylo připravit odpovědi na všechny duchovní otázky, které došly poštou do ášramu. První koncept se předkládal Bhagavánovi, který jej prošel a udělal všechny nezbytné opravy. Jednou se stalo, že Mauni Šrinivasa Rao odmítl přijmout Bhagavánovy úpravy. Přinesl nový koncept do haly a usiloval o to, aby jej Bhagaván přečetl, ten se však odmítl na koncept podívat. Vzal dopis, nahněván jej hodil Mauni Šrinivasovi Rao a řekl: „Dělejte si s tím, co chcete!“

Někdy Bhagaván vyjádřil nelibost jemnějším způsobem. Jednou pozdě večer, po večeři, vypukla v jídelně velká hádka s tím výsledkem, že Subramaniam svámí udeřil Kršnasvámího do obličeje. Kršnasvámí se okamžitě sebral a stěžoval si Bhagavánovi. Bhagaván však měl výraz, který vyjadřoval naprostý nezájem o celou záležitost.

Druhý den někdo přispěl značným obnosem na velké pohoštění, což s sebou neslo mnoho práce pro každého v kuchyni. Bhagaván se zpravidla

dostavil do kuchyně ráno okolo třetí hodiny, aby Subramanioví pomohl s krájením zeleniny. Toto ráno však zůstal v hale a nechal na Subramanioví, aby všechnu práci prováděl sám. Subramaniam pracoval první dvě hodiny sám a divil se, že Bhagaván se tak opožďuje, až mu nakonec došlo, že je to trestem za to, že udeřil Krišnsvámiho. Bhagaván jeho myšlenku potvrdil tím, že s ním odmítal po celý den hovořit, ba se na něho ani nepodíval.

Ačkoli Subramaniam pracoval v ášramu na plný úvazek, bylo o něm známo, že jeví málo zájmu o duchovní život. Jednou, když se mnou Bhagaván mluvil v hale o nerealitě světa, vstoupil Subramaniam svámí a chvíli poslouchal. Po několika minutách nás přerušil a zeptal se: „Jak je možné docílit toho, aby svět z mysli vymizel?“

Bhagaván o něm věděl, že nemá opravdový zájem o duchovní záležitosti, tak mu na jeho otázku odpověděl takto: „Běž a spolkni pořádný kus konopí. To způsobí, že svět zmizí,“ a pokračoval se mnou v rozhovoru.

Bhagaván vždy odrazoval každého od užívání konopí, ale v tomto případě byla jeho uštěpačná odpověď na místě. Jak Subramaniam, tak jeho otec, byli navyklí brát konopí a oba neměli o duchovní záležitosti zájem.

Rámakršna svámí

Rámakršna svámí byl zaměstnancem ášramu a měl za úkol nákup věcí ve městě pro potřeby ášramu. Jeho výpravy do města byly tak pravidelné, že stihnul i milostnou pletku se ženou z jedné ulice, kde bydleli zedníci. Ta žena byla také zaměstnankyní ášramu, takže ji viděl každý den. Ovšem takovou věc nebylo možno udržet v tajnosti, a tak rodina ženy brzy odkryla, co se děje. Řekli Rámakršna svámímu, že mu namlátí, pokud jim nezaplatí 1000 rupií. Hrozba se nikdy neuskutečnila, ale jeho pověst byla tak pošramocena, že opustil město a žil v Kumbakonam. Po několika měsících nabyl dojmu, že se hněv rodiny již utišil, a tak se tajně vplížil do Tiruvannamalai. Měl však stále strach z rodiny oné ženy, proto jakmile došel na kraj města, vybíral si okrajové cesty, aby se vyhnul středu města. Jelikož byl stále pln rozpaků, nezašel přímo do ášramu, ale usídlil se v chatě Kundžu svámího v Palakottu.

Poutníci, kteří provádějí giri pradakšinu, vždy chodí okolo hory ve směru hodinových ručiček. Část této osmimílové trasy vede městem. Rámakršna

svámí zvolil směr proti směru hodinových ručiček, a tím se vyhnul dvěma milím, které vedou městem.

Zůstal v chatě několik dní, ale nemohl sebrat odvalu a předstoupit před Bhagavána. Nakonec Bhagaván sám přišel do chaty a požádal Rámakršna svámího, aby se s ním vrátil do ášramu. K všeobecnému překvapení, namísto aby ho kritizoval, požádal ho, aby na nějakou dobu pracoval v hale jako jeho sluha.

Někteří stoupenci zastávali názor, že Ramakršna svámí pokazil jméno ášramu, a proto nesouhlasili s jeho pověřením. Byli však příliš zdvořilí, než aby vyjádřili své pocity. Bhagaván pocítoval jejich nesouhlas. Aby je upokojil, vysvětlil své chování: „Když tady předtím pracoval, strávil mnoho času mimo ášram, ale v rámci prací pro ášram. Nikdy se nezúčastnil páráyana (zpívání písma), ani nikdy nenaslouchal rozprávám o učení v hale. Jeho mysl byla stále zaměřená ven, protože neprováděl žádnou meditaci. Jestliže ho podržíme nějakou dobu v hale, jeho mysl se zlepší.“

Bhagaván se pak na chvíli odmlčel, než přidal závěrečnou poznámku: „Jeho případ se stal široko daleko známý. Ale co dělali a stále dělají jiní lidé se takto nikdy neprovalilo.“

Ramakršna svámí byl vždy oblíbencem Činnasvámího. Pilně pracoval, vždy se řídil pokyny Činnasvámího a jevil malý zájem o duchovní činnosti ášramu. Činnasvámí mu jednou skutečně řekl toto: „Nestuduj písmo, nemedituj, drž svou pozornost na tuto vnější činnost.“ Takto s ním Činnasvámí hovořil proto, že věděl, jak je Ramakršna svámí dobrým a spolehlivým pracovníkem. Nechtěl ho ztratit, a kdyby začal medítovat, nebylo by jisté, co by se s ním stalo.

Bhagaván tuto radu později komentoval tím, že řekl: „Neposlouchal, co mu Bhagaván říká, pouze naslouchal slovům Činnasvámího. Choval se tak, jak se choval, protože nikdy nečetl písmo.“

Návštěva Gándhího

V roce 1930 přijel Mahátma Gándhí do Tiruvannamalai, aby tam pronesl politickou řeč. Jelikož volná plocha, kterou organizátoři vybrali pro setkání, byla vzdálena asi 400 yardů od ášramu, mnozí z ášramu doufali, že Mahátma také navštíví Bhagavána. Když přišel den, kdy se měl uskutečnit

proslov, mnoho stoupenců včetně mně čekalo u brány ášramu v naději, že alespoň zahlédnou Gándhího, jak pojedje kolem. Když konečně projížděl kolem nás, bylo snadné ho vidět, protože jel na setkání v otevřeném voze. Rádžagopalačari, přední politik z kongresu, který měl na starosti organizační stránku zájezdu po jižní Indii, seděl ve voze vedle Gándhího. Jelikož vůz se pohyboval velmi pomalu, běžel jsem vedle něj a zdravil Gándhího tím, že jsem držel sepnuté ruce nad hlavou. K mému překvapení a velkému potěšení mi Gándhí odpověděl stejným způsobem, stejným gestem. Vůz na několik okamžiků zastavil u brány ášramu, ale znovu se rozjel, když Rádžagopalačari nutil řidiče, aby jel dál a do ášramu nezajížděl.

Rádžagopalačari se stal později ministerským předsedou Madraské oblasti, která zahrnovala většinu jižní Indie. Po získání nezávislosti se stal prvním Indem, který zastával úřad generálního guvernéra.

Jeden z obyvatelů ášramu, T. K. Sundareša Ijer, se zúčastnil setkání a věnoval Gándhímu dvě knížky: Akšaramanamálai a Ramana Sannidhi Murai. Když předával knížky, citoval verš z Akšaramanamálai: „Ó Arunáčalo! Ty klenote uvědomování, který svítí ve všech bytostech, nízkých i vysokých, znič nízkost v mém srdci.“ Gándhí nechal knížky vydražit a výtěžek věnoval haridžanskému sociálnímu fondu.

Akšaramanamálai je dlouhou básní, kterou Bhagaván napsal ku chvále Arunáčaly. Ramana Sannidhi Murai pochází od Muruganara a je sbírkou básní velebících Bhagavána.

Když setkání skončilo, šel jsem do haly a vyprávěl Bhagavánovi, jak mne Gándhí zdravil na silnici. Také jsem se zmínil, že Rádžagopalačari přiměl řidiče, aby jel přímo na místo setkání, čímž znemožnil Gándhímu, aby vykonal krátkou návštěvu ášramu. Bhagaván k tomu měl zajímavou připomínku.

„Gándhí by sem byl rád přišel, ale Rádžagopalačari si dělal starosti, jaké následky by to mohlo mít, jelikož věděl, že Gándhí je pokročilou bytostí. Obával se, že by zde mohl vejít v samádhi a zapomenout na vše, co se politiky týká. To byl důvod, proč pokynul řidiči, aby jel dál.“

O několik dní později, když byl Gándhí v Madrasu, Kršnasvámímu se podařilo ho potkat a dokonce s ním i mluvit. Když se představil Gándhímu a

řekl, že bydlí v Ramanášramu, Gándhí poznamenal: „Velmi rád bych přišel a navštívil Bhagavána, ale nevím, kdy ten čas nastane.“

Jeden či dva Bhagavánovi stoupenec, kteří se zúčastnili setkání s Gándhím, sdělili, že Gándhí učinil vážný pokus Bhagavána navštívit. Zkrátil svou řeč, která byla původně plánována na deset minut, na pouhých pět, s nadějí, že se mu podaří nakrátko navštívit ášram. Nicméně Rádžagopalačari nebyl Bhagavánovi dlouhodobě nakloněn a přemlouval Gándhího, aby od takové návštěvy upustil. Po několikaminutové diskusi se Rádžagopalačari jasně vyjádřil, že je zcela proti této návštěvě. Gándhí tedy odvolal svoje přání a dovolil, aby se jelo k dalšímu politickému setkání.

Rádžagopalačari otevřeně projevoval svůj nesouhlas s Bhagavánem. Když Bhagavánův stoupenec jménem Amritanátha Jatendra navštívil Gándhího, ten pro Bhagavána zformuloval několik ušlechtilých dotazů.

Rádžagopalačari, který byl také přítomen, se obrátil na Néhrua, budoucího ministerského předsedu a řekl: „Co má za smysl sedět v jeskyni s bederní rouškou, když je v zemi tolik problémů a Gándhí byl uvržen do vězení, protože bojuje za nezávislost?“

Gándhí se k němu otočil a položil ukazovák na rty na znamení, že by takto neměl kritizovat. I když Gándhí stále vyjadřoval svůj zájem navštívit Bhagavána, již nikdy do Tiruvannamalai nepřijel.

Zatoulané verše

Jednou jsem se zeptal Bhagavána, který verš je z Kaivalja Navanítam ten nejdůležitější. Současně jsem mu předal mou knížku a on okamžitě vybral verše dvanáct a třináct z první kapitoly:

Podívej se můj synu! Ten, kdo zapomněl na svou pravou přirozenost, ten se střídavě rodí a umírá, a je otáčen stále dokola v nepřestávajícím kole času, jako pírkó zachycené vzdušným vírem, dokud nerealizuje svou pravou přirozenost átmanu. Když pochopí a pozná individuální já a jeho podklad, átman, pak se stane substrátem, kterým je brahman, čímž unikne znovuzrození. Když bys poznal sám sebe, tak žádnou újmu neutrpíš. Jak jsi se ptal, tak jsem ti odpověděl.

Když jsem toto přečetl Bhagavánovi, on poznamenal: „Všechny další verše v Kaivaljam jsou jen rozvedením a komentářem těchto dvou.“

V anglickém překladu tohoto díla, které vydal Šrí Ramanášram, je uvedeno jiné číslování. Tyto verše z první kapitoly nesou čísla devatenáct a dvacet.

Bhagaván zřejmě podobný komentář sdělil i jiným, protože Mangala Venkataramiah, vydavatel a překladatel vydání Ramanášramu, pod těmito verši poznamenal: „S tímto bodem je učení úplné.“

Jednou jsem Bhagavána požádal, zda by mi vybral díla, která bych měl prostudovat. Poskytl mi krátký seznam šesti knih: Kaivalja Navanitam, Ribhugíta, Aštávakragíta, Ellám Ondré, Svarúpa Sáram a Jóga Vásištha.

Zvláštní význam kladl na Ellám Ondré, k čemuž mi řekl: „Chcete-li dosáhnout osvobození, opisuje, čtete a říd'te se pokyny v Ellám Ondré.“

Ribhugíta je sanskrtským textem, které je uvedeno v díle, jež se nazývá Šíva Rahásja. Kniha, která se v Šrí Ramanášramu četla a studovala, byla tamilským překladem tohoto díla. Aštávakragíta je védántické dílo, které se připisuje Aštavakrovi, a vzniklo přibližně ve stejné době jako pozdní upanišady. Svarúpa Sáram obsahuje učení Svarúpánandy, což byl tamilský Guru žijící v sedmáctém století. Ellám Ondré je málo známý tamilský advaitický text z devatenáctého století, stylem podobný Ribhugítě. Kaivalja Navanitam je advaitické tamilské dílo a Jóga Vásištha je sanskrtské dílo, ve kterém mudrc Vásištha předává své advaitické učení Pánu Rámovi.

V únoru 1938 jsem přemluvil Bhagavána, aby napsal krátký verš o advaitě v tamilštině. Má prosba vznikla na základě řeči, kterou Bhagaván pronesl v hale:

„Advaita (nedvojnost) by se neměla vkládat do běžných činností. Zcela stačí, když nerozlišování je v mysli. Pokud v sobě chováme množství nerozlišujících myšlenek, pak bychom neměli předstírat, že venku je vše jediné.

Západ'ané vstupují do smíšených manželství a jedí každý s každým. Co z toho všeho vzniklo? Výsledkem jsou jen války a bojiště. Kdo při těchto činnostech dosáhl štěstí?

Tento svět je obrovským divadlem. Každý člověk musí jednat podle úlohy, která mu byla přiřčena. Je přirozeností vesmíru se rozdělovat, ale v člověku by neměl být pocit oddělenosti.“

Byl jsem nadšen tímto krátkým proslovem a poprosil jsem Bhagavána, zda by tyto ideje neshnul do krátkého tamilského verše. Bhagaván souhlasil

a vzal sanskrtský verš z Tattvópadeša (verš 87), který vyjadřuje podobnou ideu a přeložil jej do tamilské venby.

Tattvópadeša je filozofické dílo, připisované Adi-Šankarovi. Venbá je tamilský verš, tvořený třemi řádky se čtyřmi stopami a jednou řádkou, která má tři stopy.

Když byl se svým překladem spokojen, podařilo se mi ho přemluvit, aby mi první verš vepsal do mého diáře. Verš, který dále uvádím, byl nakonec uveden jako 39. verš Ulladu Nárpadu Anubándham (Doplňk ke čtyřiceti veršům o skutečnosti).

Ó synu, vždy zaživej nedvojnost (advaitu) v Srdci, ale nezaváděj nedvojnost do činnosti. Nedvojnost je vhodná k vyjádření ve třech světech (Brahmy, Višnu a Šivy), ale věz, že nedvojnost není vhodná, aby se vyjadřovala ve styku s Guruem.

Verš dvacet devět stejného díla byl také napsán na mou žádost. Jednoho dne jsem požádal Bhagavána, aby mi vysvětlil toto: „Když člověk dosáhne džňánu, podle čeho se pozná, že byl také dosažen duchovní cíl?“ Bhagaván odpověděl tím, že napsal následující verš:

Věz, že síla intelektu a jeho záře automaticky vzrostou v těch, kteří poznali Skutečnost, podobně jako stromy na této zemi vyraší jako krása se všemi kvalitami, jakmile přijde jaro.

Tento verš není originální, ale je tamilským překladem z Jóga Vásišthy (kniha 5, 76.20).

O několik roků později, když jsem šel navštívit Bhagavána, zavolal na mě Mauni Šrinivasa Rao a sdělil mi, že právě dorazily výtisky Bhagavad Gíta Sáram od tiskaře.

Činnasvámí mi věnoval jeden výtisk, který jsem zanesl do haly ukázat Bhagavánovi. Když Bhagaván knížku prohlížel, zjistil, že z nepozornosti byl vynechán poslední verš. Než mi knížku vrátil, napsal verš na příslušné místo. Když jsem seděl v hale a pročítal verše, žena jménem Venamma, což byla sestra Ečammal, zpozorovala, že Bhagaván dopsal chybějící verš do mé knížky. Také si obstarala jeden výtisk, předstoupila před Bhagavána a poprosila ho, aby také do její knihy připsal chybějící verš.

Bhagaván nasadil přísný pohled a předstíral, že se na mne zlobí: „Seděl

jsem tiše jako Šiva. Proč jste mi podal tu knihu a přiměl mne, abych do ní psal? To je vaše chyba. Když to té ženě napíšu, pak všechny ženy v hale na mne budou chtít, abych jim to také napsal. To vše nastalo, protože vy jste mne přiměl, abych dopsal verš.“

Bhagavánova verze o tom, jak jsem ho nutil, aby psal do mé knihy, byla jen variací na skutečnost. Věděl jsem, že jen zahrál hněv, aby se vyhnul tomu, že by měl dopisovat verš do stovky knih. Jeho výbuch měl požadovaný výsledek, protože žádní stoupenci z haly se už neodvážili přijít se svými knížkami.

Arunáčala

Bhagaván Arunáčalu nazýval „Horou léků“. Říkával, že na všechny bolesti těla i mysli je giri pradakšina dobrým lékem.

Aby přiměl lidi tuto medicínu užívat, často předepisoval každodenní pradakšinu pro ty sádhuy, kteří většinu času trávili v sedě v meditaci. Říkal jim, že když jednou za den budou obcházet horu, je to dobrý způsob, jak udržet mysl pod vlivem sattva guny (v harmonickém stavu).

Bhagaván jednou vyložil velikost Arunáčaly, když ji srovnával se slavnou horou, která je zmíněna v Rámájaně: „Když Ráma, Lakšmana a jejich vojsko vstoupili na Lanku, Indržit, syn Ravany, vystřelil na ně velmi mocný šíp. Šíp způsobil, že Ráma a Lakšmana upadli do bezvědomí. Všichni až na Hanumána ztratili vědomí. Nakonec se Hanumán vrátil do Indie a přišel s celou horou, na které rostla léčivá bylina sandživini. Když vzduch, který se dotknul této byliny, zavanul k Rámovi, Lakšmanovi a vojsku, všichni se probudili a byli vyléčení.“

Bhagaván ukončil své vyprávění tím, že prohlásil: „Hora Arunáčala je mocnější než zmiňovaná hora.“

Často se stalo, že když se stoupenci Bhagavána ptali na velikost této hory, zůstal sedět v tichu. Odpověď na tyto otázky vyjádřil maunou (tichem). Jindy však byl ochotnější o tom hovořit. V březnu 1938, v odpovědi na dotaz návštěvníka, Bhagaván předal krátký přehled některých sdělení písma o Arunáčale: „Velikost hory byla různými lidmi popsána mnoha způsoby. V puránách (písmo, zabývající se hlavně mytologií) se uvádí, že vnitřek Arunáčaly je podobný jeskyni. Také se říká, že zde žije mnoho siddhů (dokonalých jogínů) a asketů. Guru Namašivája opěvoval velikost Arunáčaly. V jednom ze svých veršů říká, že hora přivolává ty, kteří

intenzivně provádějí tapas džňány. Když Ambal, manželka Šivy, prováděla tapas okolo Annamalai (jedno z tamilských jmen Arunáčaly), přišel k ní buvolí démon Mahišasura a zeptal se jí: „Proč se za mne neprovdáš? Co za štěstí nacházíš tím, že provádíš tapas?“

„Když Ambal rázně odmítla jeho nabídku, stal se násilným, ale Ambal se pouhým přáním proměnila v Durgu, což je forma Ambal nahánějící strach. Tato změna tak nesmírně postrašila Mahišasuru, že se rozhodl vrátit domů, aby sebral vojsko a připravil ho do boje. Ambal znala jeho plán a poslala Saruga Muniho, aby mu předal Hitópadeša.“

Hitópadeša je malé dílko, které obsahuje radu Mahišasurovi. Význam tohoto slova je „dobrá rada“.

Jelikož Hitópadeša existovalo jen v sanskrtu, požádal jsem Bhagavána, aby jej napsal v tamilštině. Bhagaván milostivě sepsal překlad části, která obsahovala následující verš:

Toto posvátné místo (Arunáčala) je odedávna příbytkem spravedlivých lidí a stoupenců. Zde lidé nízcí, kteří chtějí jiným škodit, zahynou, neboť je postihnou mnohé nemoci, a síla zlých se ztratí ve vteřině a nezbude po ní ani stopa. Proto nespadni do divokého ohně hněvu Pána Arunáčaly, jehož tvarem je hora ohně.

Bhagaván uzavřel své poučení tím, že nám řekl: „Kdo může opravdu vyličit velikost Arunáčaly?“

Během let pak Bhagaván přeložil jako jeden celek sedm veršů ze Šri Arunáčala Mahátmyam (Velikost Arunáčaly), což je sanskrtské dílo, které je hlavním zdrojem vyprávění o Arunáčale. Všechny sedm veršů je vytištěno v „Pěti hymnech o Arunáčale“.

Po několika měsících Bhagaván opět promluvil o velikosti Arunáčaly: „Tato hora nevyvstala v určitém čase a nezanikne v nějakém jiném. Je to svajambú (spontánně se projevující) lingam. Slovo lingam můžeme rozdělit na: ‚ling‘ – spojení a ‚gam‘ – to, co tvaruje. Toto slovo má mnoho jiných významů jako Bůh, átman, tvar a Šiva.“

Svajambú lingamy se spontánně objevují jako boží dílo. Nejsou stvořeny ani zapříčiněny nějakou lidskou nebo přirozenou geologickou aktivitou.

„Tato hora ve skutečnosti není na zemi. Všechna nebeská těla jsou k ní připojena. Jméno toho, co je zdrojem obojího - jak vznikání, tak zanikání - je lingam.“

Když Bhagaván takto uvažoval, zmínil se i o jiných vyprávěních z purán: „Purány vyprávějí, že Bůh sbírá prach z nohou svých stoupců do krabice. Pak ji ováže hedvábím a říká se tomu, že provádí púdžu. Počíná si tak, aby prokazoval, že uctívá své stoupence. Říká: „Velebím toho, kdo Mne na této zemi velebí.“

Lakšman Šarma

Koncem dvacátých let se Bhagaván zeptal Lakšmana Šarmy, který byl jeden z jeho velmi vzdělaných stoupců, zda studoval Ulladu Nárpadu. Lakšman Šarma odpověděl, že nikoli, protože tamilština je pro něho příliš obtížná.

Ulladu Nárpadu je báseň o 42 verších, kterou Bhagaván složil v tamilštině a která vysvětluje povahu skutečnosti a prostředky, kterými ji lze odhalit. Ačkoli Lakšman Šarma sám byl Tamilec, nebyl obeznámen se všemi pravidly literární tamilštiny. Hovorová a literární tamilština mají různá gramatická uspořádání. Rozdily jsou tak závažné, že i vzdělaný Tamilec, který nestudoval klasicky psanou tamilštinu, má potíže s pochopením těchto textů.

Protože Bhagaván byl názoru, že Lakšman Šarma by měl být seznámen s tímto dílem, nabídl mu, že mu jej řádek po řádku vysvětlí. Mnoho týdnů, den po dni, měl Lakšman Šarma vzácnou výsadu, že dostával soukromé lekce od Bhagavána. Zapisoval si poznámky tak, jak Bhagaván vysvětloval smysl každého verše, a později tyto informace, které mu Bhagaván sdělil, použil k sepsání tamilského komentáře o tomto díle.

Aby se ujistil, že správně porozuměl smyslu, Lakšman Šarma přeložil každý verš do sanskrtu. Bhagaván prohlížel překlad tak důkladně, že se stávalo, že přinutil Lakšman Šarmu, aby přepracoval verš pět až šestkrát. Tyto sanskrtské verše a jejich anglický překlad vyšly později pod názvem „Revelation“ (Odhalení). Původní tamilský komentář Lakšman Šarmy je stále k dostání, ale v angličtině nikdy nevyšel.

Tyto komentáře vycházely původně jednou za týden v novinách „Džana Mittiran“ na pokračování. Když tato důležitá vydání došla do ášramu, Bhagaván každé pokračování vystříhl a komentář uložil blízko své pohovky.

Lakšman Šarma chtěl po ášramu, aby komentáře vydal knižně, ale Činnasvámí to odmítl, protože on a Lakšman Šarma měli několik rozepří v jiných záležitostech. Lakšman Šarma byl nucen knihu vydat sám.

Bhagaván téměř nikdy nezasahoval do každodenních provozních záležitostí úřadu, ale když se dozvěděl, že Činnasvámí odmítl vytisknout tuto knihu, udělal výjimku. Zašel k místnosti, kde Činnasvámí úřadoval, a oknem se na něho díval snad čtvrt hodiny. Činnasvámí si ho nevšiml, protože byl zabrán v nějakých účetnických záležitostech. Nakonec muselo několik stoupců vejít a sdělit mu, že Bhagaván stojí již dlouhou dobu venku za oknem.

Když tedy Činnasvámí vstal, aby přivítal Bhagavána, Bhagaván mu řekl: „Každý je názoru, že komentář Lakšman Šarmy k Ulladu Nárapadu je nejlepší. Nikdo nestudoval Ulladu Nárapadu tak jako Šarma. Proč nevytiskneš jeho knihu?“

Činnasvámí pochopil pokyn a souhlasil s vydáním knihy jako publikace ášramu, jakmile bude Lakšman Šarmovo soukromé vydání vyprodané. Mezitím vykoupil většinu neprodaných výtisků Lakšman Šarmy a přilepil jméno Šrí Ramanášramu nad jméno a adresu původního vydavatele a nabízel knihu v prodejně knih v ášramu.

Vyčištění Pandava Tírtham

Tírtham je obvykle ve tvaru čtvercové nádrže a obsahuje posvátnou vodu, k jejíž hladině vedou schody.

Za ášramem, u nižšího úbočí hory, je malá vodní nádrž, nazývaná Pandava Tírtham. Okolo roku 1940 se zjistilo, že je tam na dně mnoho bahna, protože se po léta nevyčistila. Bhagaván, který toto místo často navštěvoval, se domníval, že by se Činnasvámí měl ujmout vyčištění nádrže. Věděl však, že se Činnasvámí bude zdráhat vydávat peníze za projekt, který nebyl ve vlastnictví ášramu, a proto se rozhodl pro určitý trik.

Řekl Činnasvámímu: „Pokud vyčistíš tuto nádrž, pohrne se k nám zlato a mnoho peněz.“

Činnasvámí, zaujat sny o zatopených pokladech, poslal všechny pracovníky ášramu, aby plnili tento úkol. Napřed vykopali malý odvodňovací příkop, vedoucí od nádrže k ášramu. Jelikož dno nádrže leželo výše než ášram, bylo jednoduché všechnu vodu odvést. Když se odhalilo bahno, nechalo se trochu zaschnout, a pak se vybíralo. Něco se navezlo do květinové zahrady ášramu, celkem se vyvezlo asi 300 dvoukolových vozů bahna.

Činnasvámí k nádrži poslal stráž, aby nikdo nemohl ukrást poklad. Také nechal uschlé bahno prosévat, aby si byl jist, že z pokladu nic neunikne. Jeho honba za pokladem nebyla zcela bezúspěšná. Našel velké množství měďáků, které tam zanechali koupající. Tehdy totiž někteří používali nádrž k rituálním koupelím a před tím, než vstoupili do vody, dali si na hlavu minci. Avšak tyto mince byly poněkud hubeným úlovkem, který nemohl vyrovnat náklady a úsilí, kterého bylo k vyčištění zapotřebí.

V týdnech, které následovaly, však obdržel ášram mnoho neočekávaných a významných darů, aby mohly začít základní práce s chrámem Matky. Činnasvámímu bylo zdůrazněno, že Bhagaván opravdu neřekl, že peníze jsou pohřbeny v bahně. Pouze prohlásil, že když vyčistí nádrž, že získá zlato a mnoho peněz. Tyto dary byly naplněním předpovědi Bhagavána. Činnasvámí, který byl velmi zklamán tím, že nádrž nevydala nějaký poklad, si nakonec uvědomil, že když poskytnete lidem službu, tak to samo o sobě přinese dobrý karman.

Menší krádeže

Na začátku třicátých let, bývalo v ášramu tak málo lidí, že stará hala byla často prázdná. Jednou, když se šel Bhagaván vykoupat a v hale nikdo nebyl, vešel tam zloděj a ukradl Bhagavánovi brýle. Brýle měly zlaté obroučky a byly dárkem od jednoho stoupence.

Když byla krádež objevena, Bhagaván kriticky pronesl na adresu svého sluhu: „Byly ukradeny proto, že jste nechal otevřené dveře.“

Od toho dne, až do doby okolo roku 1935, kdy se začaly dostavovat davy lidí, se dveře vždy zavíraly, kdykoli Bhagaván šel ven.

Ačkoli Bhagavána se hmotné vlastnictví nedotýkalo – říkával, že vlastní jenom hůl a nádobu na vodu – často nás varoval, abychom si dávali pozor na zloděje. Zvláště nám zdůrazňoval, že máme vždy zamykat dveře, když opouštíme místnosti. Sám dal dobrý příklad tím, že přikázal, aby se vrata

ášramu zamykala v devět hodin večer. Tehdy byla vrata v blízkosti velkého iluppai stromu, ne tak blízko silnice. Lidé, kteří bydleli v ášramu, zavedli ve třicátých letech zvyk scházet se na večer před vrata. V devět hodin přicházel Bhagaván a zamykal dveře, i když mohl vidět, že ještě všichni sedíme venku. Zprvu jsem se divil, proč si Bhagaván tak počíná. Později jsem však pochopil, že nás takto jemně upozorňuje, že vrata je nutné na noc zamykat.

Obecně nás Bhagaván varoval před zloději a také, abychom si chránili majetek. Přesto však byl velmi shovívavý, když byli zloději chyceni uvnitř ášramu. Vzpomínám si na dvě události, kdy Bhagaván dovolil, aby zloději odešli nepotrestáni. První případ byl, když dozorce chytil člověka, jak v noci pomocí velké sítě chytá ryby v Pali Tírthamu. To tehdy bylo zakázané. Z viníka se vyklubal člověk jménem Činna, který vlastnil pole blízko kravína ášramu. Když hlídač předvedl Činnu před Bhagavána s tím, že ho předá policii, Bhagaván řekl: „Nechte ho jít, vždyť je to jen náš Činna.“

Jiná krádež se odehrála za bílého dne. Stoupenec jménem Somasundaram svámí chytl muže, jak krade plody manga z jednoho našeho stromu. Nastala krátká pře, která vrcholila tím, že Somasundaram svámí dovlékł zloděje až do přítomnosti Bhagavána. Když se Bhagaván dozvěděl, co se stalo, řekl Somasundaram svámímu, aby muže nechal jít.

Druhý den byl donesen do ášramu veliký balík zralých plodů manga. Na jeden z plodů kdosi dal štítek „Ramana Bhagaván“.

Byl přiložen vzkaz, ve kterém byla prosba na Bhagavána, aby snědl označené mango a ostatní manga že jsou pro stoupence ášramu.

Když Bhagaván uviděl manga, štítek a list s poznámkou, otočil se k Somasundaram svámímu a prohlásil: „Včera jste bojoval za to, co jste si myslel, že jsou naše manga. Ale vidíte, že naše manga rostou na nejrůznějších místech. A podívejte se! Ony jsou dokonce označeny naším jménem.“

Rámanátha Brahmačari

Rámanátha Brahmačari poprvé přišel k Bhagavánovi, když ten žil v jeskyni Virúpákša. Byl zvláštního vzhledu. Byl malý vzrůstem, nosil velmi silné brýle a celé tělo měl pokryté vrstvou vibhúti (posvátný popel). Za oněch dnů měl ve zvyku chodit vyžebrávat jídlo do města. Jakékoli jídlo, které vyžebral, donesl do jeskyně Virúpákša, kde ho podával Bhagavánovi a nakonec snědl to, co zbylo.

Jednoho dne, kdy nesl nějaké jídlo Bhagavánovi, potkal na kopci svého otce. Ten seděl na plošině svatyně Guhaj Namašivája, což je asi v půlce cesty mezi městem a jeskyní Virúpákša. Jeho otec mu říkal, že má velký hlad, a proto prosil syna o trochu jídla.

Rámanátha Brahmačari byl názoru, že by bylo nevhodné a neuctivé, dříve než nabídne jídlo Bhagavánovi, podat je někomu jinému, vlastního otce nevyjímaje. Proto řekl svému otci: „Pojď se mnou k Bhagavánovi, tam se o jídlo podělíme.“

Jeho otec však neměl zájem o Bhagavána, a tak odmítl se synem jít. Požadoval na synovi, aby mu dal nějaké jídlo a že pak může jít, ale Rámanátha Brahmačari odmítl.

Bhagaván se na všechno díval z plošiny jeskyně Virúpákša. Když Rámanátha Brahmačari konečně dorazil, Bhagaván mu pověděl, že si nevezme žádné jídlo dříve než poslouží svému otci.

Rámanátha Brahmačari se vrátil k chrámku Guhaj Namašivája, ale namísto, aby se řídil pokyny Bhagavána, opět žádal na svém otci, aby přišel a jedl s Bhagavánem nahoře u jeskyně Virúpákša. Když jeho otec podruhé odmítl přijít nahoru, Rámanátha Brahmačari opět vylezl k jeskyni, aniž by mu dal nějaké jídlo.

Bhagaván mu opět řekl, tentokrát však rozhodněji: „Budu jíst jediné, když napřed nakrmíte svého otce. Běžte a dejte mu jídlo.“

Tentokrát Rámanátha Brahmačari poslechl, nakrmil svého otce, a pak se vrátil k jeskyni Virúpákša se zbylým jídlem. Zmiňuji tento příběh jen proto, abych ukázal, jak hluboká byla jeho oddanost k Bhagavánovi a jak málo dbal o vše další a jiné, včetně své vlastní rodiny.

Rámanátha Brahmačari podával jídlo Bhagavánovi s takovou láskou a oddaností, že Bhagaván pociťoval, že je jeho láskou zajat. To je důvodem, proč Bhagaván při jedné příležitosti řekl: „Bojím se jen dvou stoupenců. Jsou to Rámanátha Brahmačari a Mudaliar Patti.“ Nebyl to ovšem fyzický strach, spíše to byl pocit bezmocnosti. Když stoupenec chová ke Guruovi silnou, spalující lásku, Guru je přinucen učinit cokoli, o co uctívající poprosí. Kdykoli se Rámanátha Brahmačari objevil, Bhagaván se projevoval velmi bystře a chápavě, protože věděl, že bude nemožné, aby odmítl jakoukoli jeho prosbu. Rámakršna Paramhansa vyjádřil jednou podobnou ideu, když řekl: „Když jste dosáhli extatického stavu lásky, pak jste našli lano, kterým svazujete Boha.“

Několik roků poté, co se ášram přestěhoval k úpatí hory, Činnasvámí a Rámanátha Brahmačari se dostali do sporu. Nevím již, o co šlo, ale výsledek

toho byl, že Rámanátha Brahmačari byl vykázán z ášramu, kde nesměl už spát ani jíst. Advokát ve městě jménem Nílkanta Šástri mu přišel na pomoc tím, že mu vždy poskytnul jídlo.

Řekl Rámanátha Brahmačarimu: „Nedělejte si starosti s jídlem. Ode dneška můžete ke mně přijít každý den. Mám fotografie Bhagavána a Vina-jaky. Jestliže budete každý den provádět púdžu před těmi obrazy, pak vám v mém domě poskytnu snídani a oběd. To, co zbude od oběda, si můžete odnést v nějaké nádobě k večeři.“

Když byl takto vyloučen z ášramu, Rámanátha Brahmačari si vybudoval malou chatku v Palakottu. Již v dobách, kdy žil Bhagaván na hoře, ho přitahovaly Gándhího ideje. Mimo tkaní bavlny, které bylo tehdy příkazem pro všechny stoupence Gándhího, na něho navíc velice zapůsobila idea služby. Když se odstěhoval do Palakottu, začal provádět službu všem sádhuům, kteří tam žili a zametal jim chaty a obstarával pro ně vše, co potřebovali. Než se vypravil do města, tak se každého v Palakottu zeptal, zda něco nepotřebuje. Vždy se vrátil s požadovaným, ať to bylo cokoli. Z důvodů všech těchto aktivit mu Kundžu svámí dal přezdívku „Palakottu Sarvádhikári“ (Nejvyšší vládce Palakottu).

Rámanátha Brahmačari byl ochotný učinit pro sádhuy z Palakottu cokoli. Někteří to využívali a dávali mu bezvýznamné či nepříjemné úkoly. Nikdy si však nestěžoval. Vzhledem k tomu, s jakou pokorou a radostí prováděl úkoly a s jakou velkou láskou a oddaností sloužil Bhagavánovi, je možno ho uvést za vynikající a mimořádný příklad, jak by měl dobrý stoupenec vypadat.

Různé sádhany

Jednou jsem se doslechl, jak nějací vesničané přišli za Bhagavánem se spirituální prosbou. Požádali ho, aby jim sdělil nejpřímější cestu, která vede k osvobození. Bhagaván jim, jako obvykle, sdělil, že sebezkoumání je nejpřímější cestou k osvobození, že to je nejúčinnější technika. V hale byl přítomen jeden ze žáků Ganapati Muniho, později za ním zašel a pověděl mu o tom, co se v hale odehrálo.

Ganapati Muni na to prohlásil: „Jak tomu mohou takoví lidé rozumět a provádět sebezkoumání? Kdyby přišli za mnou, dal bych jim nějakou nama džapu (opakování jména božeho), což by mohli snadno provádět.“

Když se Bhagaván o této poznámce dozvěděl, řekl lidem v hale: „Když se mne lidé zeptají na meditaci, dám jim vždy tu nejlepší odpověď. To znamená, že jim říkám, že mají provádět sebezkoumání. Kdybych jim řekl, že mají provádět něco jiného, pak je podvádím, neboť jim dávám méně účinnou metodu. Ať dává lidem džapu, chce-li tak činit. Já budu pokračovat v tom, že jim dávám nejlepší odpověď, to jest, aby prováděli sebezkoumání.“

Ačkoli Bhagaván potvrzoval pravdu tohoto prohlášení tím, že radil návštěvníkům, aby prováděli cestu sebezkoumání, přece se někdy stalo, že předepsal jinou techniku. Jednou doporučil stoupenci (haridžanovi), aby opakoval mantru, a při několika příležitostech řekl návštěvníkovi, aby opakoval některé nebo všechny jeho básně, které napsal o Arunáčale.

Když skupina venkovanů, která právě obdržela Arunáčala Stuti Paňčakam (Bhagavánových pět básní o Arunáčale), odešla z haly, aby dílo recitovali, jeden stoupenec vznesl otázku: „Jak mohou tací nevzdělání lidé rozumět literární tamilštině těchto básní?“

„Oni nemusí rozumět smyslu,“ odpověděl Bhagaván, „budou mít prospěch už z toho, že to budou opakovat.“

Vzpomínám si na jeden obdobný případ. Kdykoli přišla vnučka Ečam-mal k Bhagavánovi, vždy ji žádali, aby nahlas předčítala Upadéša Undijár (filozofické dílo o třiceti verších, které Bhagaván napsal v tamilštině). Pokud se dopustila nějaké chyby, Bhagaván opravil její výslovnost.

Jelikož mi připadalo, že je spíše světského zaměření, obrátil jsem se jednou na Bhagavána s otázkou: „Toto děvče nevypadá, že by mělo nějakou touhu po džáně. Proč ji žádáte, aby pokaždé, když přijde, četla Upadéša Undijár?“

Bhagaván mi svůj postoj vysvětlil: „V budoucnosti, až se setká s potížemi, jí vzpomínka na tyto verše pomůže.“

Z děvčete je nyní stará žena. Když jsem ji náhodou před několika měsíci potkal – předtím jsme se mnoho let neviděli – připomněl jsem jí lekce, které jí Bhagaván dával.

Její odpověď zněla: „Ty verše mi zůstaly v paměti po celý život. Ale teprve nedávno, milostí Bhagavána, jsem začala rozumět jejich smyslu.“

Opravování sama sebe

Bhagaván zdůrazňoval, že člověk by měl raději změnit sám sebe než nacházet chyby u jiných. V praxi to znamenalo, že by člověk měl hledat zdroj své vlastní mysli a nestěžovat si na myslí jiných lidí a jejich činy. Pamatuji si na typickou odpověď, kterou Bhagaván k tomu tématu poskytl.

Jeden stoupenec, který byl s Bhagavánem ve velmi blízkém vztahu, se ho zeptal: „Někteří stoupenec, kteří žijí s Bhagavánem, se chovají velice podivně. Zdá se, že dělají mnoho věcí, s kterými Bhagaván nesouhlasí. Proč je Bhagaván neopraví?“

Bhagavánova odpověď zněla: „Napravit sama sebe znamená napravovat celý svět. Slunce je prostě jasné. Nikoho nenapravuje. Jelikož svítí, celý svět je naplněn světlem. Přeměna sama sebe je prostředkem jak poskytnout světlo celému světu.“

Jednou, když jsem byl v hale, někdo si stěžoval Bhagavánovi na nějakého stoupence, který tam seděl, že nemedituje, ale že tam spí.

„Jak to víte?“ zeptal se Bhagaván. „Jen pokud jste vy sám zanechal meditace, tak se na něho můžete dívat. Napřed hleďte na sebe a nezabývejte se zvyky jiných.“

Bhagaván občas prohlašoval: „Někteří lidé, kteří sem přicházejí, mají dva cíle: chtějí, aby Bhagaván byl dokonalý a stejně dokonalý aby byl i ášram. K dosažení tohoto cíle přednášejí různé stížnosti a návrhy. Nepřicházejí, aby se sami napravili, přicházejí jen, aby změnili jiné. Zdá se, že tito lidé zapomínají, že přišli v první řadě za Bhagavánem. Když provedou před námi jedno namaskáram, myslí si, že ášram je již pak jejich královstvím. Ti lidé se domnívají, že se máme chovat jako jejich otroci a že budeme dělat jenom to, co si myslí, že máme učinit.“

Arunáčala Mudaliar a jeho dcera

V Tiruvannamalai je ulice jménem Avarangattu, kde na začátku století byla samostatná Šivova bhadžanová skupina (bhadžan - zpěv zbožných písní, pozn. překladatele). Vedoucí této skupiny, Arunáčala Mudaliar, chodil za Bhagavánem na návštěvu do jeskyně Virúpákša. Po dlouholeté přestávce se dostavil opět někdy okolo roku 1930. Provedl namaskáram, a pak intenzivně hleděl na Bhagavána jako by ho studoval.

Nakonec prohlásil: „Bhagaváne, když jste pobýval na hoře, svítil jste jako slunce, ale nyní už tomu tak není. Teď, když přišel váš bratr, všechny ty krávy, hospodářství, nábytek, zkazilo vás to.“ Bhagaván mu ochotně přisvědčil, kývnul hlavou a řekl, že ano.

Když Bhagaván přiznal, že ztratil veškerou svou sílu, Arunáčala Mudaliar se tvářil velmi spokojeně. Hluboce se opět poklonil a šel si popovídat s Činnasvámím.

Když odešel z haly, zeptal jsem se Bhagavána, proč souhlasil s tím mužem, když říkal, že je Bhagaván zkažený? Bhagaván se smál a odpověděl: „Protože to je pravda. Moje já je natrvalo zkažené.“

Napřed jsem byl šokován, když Bhagaván souhlasil s prohlášením onoho muže. Když jsem však slyšel vysvětlení, byl jsem najednou velmi šťastný, protože mi to připomnělo verš od Manikkavačagara (tamilský světec z 9. stolcí): „Moje já bylo zkaženo, má mysl byla zkažená, mé tělo bylo zkažené, můj džíva byl zkažený.“

Bhagavánovo „já“ bylo zkažené dávno předtím, než přišel do jeskyně Virupákša. Mluvil tak proto, protože ten muž nebyl schopen rozumět, že je pro džňánina nemožné, aby znovu upadl do samsáry (cyklus zrození).

Něco podobného se odehrálo v době, kdy Bhagaván ještě pobýval na hoře. Arunáčala Mudaliar dlouze vysvětloval filozofii, která se naprosto lišila od Bhagavánovy. Bhagaván během rozpravy občas kývnul, aby v Arunáčala Mudaliarovi vyvolal dojem, že s ním souhlasí.

Když Arunáčala Mudaliar odešel, jeho syn se Bhagavána zeptal: „Proč jste předstíral, že s ním souhlasíte? Vždyť víte, že to, co říkal, nebylo správné.“

Bhagaván mu odpověděl takto: „Jelikož pravdu nelze slovy přesně sdělit, je nesmyslné vznášet námítky proti chápání pravdy jednoho člověka pomocí další zásoby slov. Víím o tom, že nesouhlasíte s jeho názory, ale neměl byste se s ním přít. On je starší než vy. Nic se vám nestane, když se mu podrobíte a budete s ním souhlasit, kdykoli on začne takto mluvit.“

Kolem roku 1908 Bhagaván zestručnil objemné tamilské dílo, nazývané Vičára Ságaram (Oceán zkoumání), na několik stran. Tento výtah nazval Vičára Ságara Sára Sangraham. Arunáčala Mudaliar požádal Bhagavána, zda by mohl toto dílo vytisknout pod vlastním jménem. Bhagaván o autorství ani v nejmenším nestál, takže mu to dovolil. Když kniha v roce 1909 vyšla, byla to druhá věc, která vyšla Bhagavánovi v tisku. První byl v roce 1908 překlad Vívéka Čúdámáni. Bhagaván připustil, že je autorem Vičára Ságara

Sára Sangraham o mnoho let později, když se připravoval první anglický překlad tohoto díla. Překladačem byl Mungala Venkataramiah (viz časopis Šri Ramanášramu „The Mountain Path“, ročník 1984, str. 93). Když Bhagavánovo autorství bylo potvrzeno, jméno díla se změnilo a vyšlo jako „Vičára Mani Málai“.

Je možné, že Arunáčala Mudaliar čerpal svůj názor o Bhagavánových dřívějších silách z nešťastné nehody, která se stala, když Bhagaván ještě žil v jeskyni Virúpákša. Tehdy jednou Arunáčala Mudaliar šplhal vzhůru se svou dcerou a chtěl se setkat s Bhagavánem. Ještě než dorazil k jeskyni, pocítil náhlou nutnost se vyprázdnit. Svě dceři řekl, aby šla napřed a zašel za křoví, aby si ulevil. Když po několika minutách pokračoval směrem k jeskyni, zaslechl hněvivý výkřik Bhagavána: „Či“! (jihoidický výkřik, vyjadřující hněv nebo znechucení).

O několik vteřin později dcera vyšla z jeskyně a vypadala otřeseně a rozrušeně. Arunáčala Mudaliar se rozhodl, že by bylo nemoudré navštívit Bhagavána, když je v tak hněvivé náladě a vzal svou dceru zpátky do města. Ten večer, když jeho dcera připravovala večeři, její sári chytlo od ohně a ona uhořela. Tajemství toho, co se stalo v jeskyni, vzala do hrobu, protože její otec se jí neodvážil zeptat, co se v jeskyni událo.

Nedokonalý svět

Bhagaván mi jednou vypravoval mytologickou povídku o hádce mezi Subramaniou a Brahmou.

Subramania se jednou podíval na svět, který Brahma stvořil, a uzřel, že všichni lidé jsou posedlí emocemi – žárlivostí, hněvem a chtivostí. Díval se poněkud déle a zjistil, že ti lidé jsou na tom bídně a že se mezi sebou velmi často perou a hádají. Řekl Brahmovi, že jeho tvorba je ničemná.

„Měl jste stvořit vesmír naplněný dokonalostí a ne nedokonalostí,“ řekl mu. „Proč jste svět naplnil tak špatnými lidmi?“

Brahma odmítal přiznat, že se dopustil nějaké chyby, a tak se začali oba bozi vzrušeně dohadovat, což nakonec skončilo tím, že Subramania Brahmou přemohl, uvěznil ho a zrušil všechno, co stvořil. Aby dokázal správnost svého tvrzení, Subramania se rozhodl, že vytvoří nový svět, který bude v každém směru dokonalý. Když začal se svým počínáním, brzy zjistil, že

není možné do světa vložit život nebo nějaký pohyb. I slunce a měsíc, které stvořil, se odmítali na obloze pohybovat. Jelikož jedinými obyvateli na zemi byli džňáninové, všude panovalo naprosté ticho.

Po nějaké době přišel Šiva a zeptal se ho: „Proč jsi uvěznil Brahma?“

Subramania odpověděl: „Vždyť se dopustil spousty chyb. Neustále tvořil lidi, kteří se hádali a jen vytvářeli obtíže. Podívej se na mé stvoření. Všichni jsou upevněni v átmanu.“

Šiva svět po nějakou dobu pozoroval a poznamenal: „V tomto světě chybí pohyb. Žádné slunce, žádný měsíc. Vytvořil jsi svět súnja (prázdno).“

Subramania prostudoval svou tvorbu a musel připustit, že Šiva má pravdu. Pustil Brahma z vězení a dovolil mu, aby vytvořil nový nedokonalý svět.

Bhagaván říkával, že tu nemůže existovat dokonalý svět, protože svět je stále výtvorem nedokonalé mysli. Dokonalost nemůže být vytvořena nedokonalým nástrojem.

Také říkával: „Když existuje mysl, existuje dobro a zlo, ale pro džňániny, kteří nemají mysl, není dobro, zlo ani svět.“

Bylo by dobré si připomenout ještě jiné vyprávění o stvoření. Džňána-sambadhar, šivaistický světec ze 6. století, putoval po jižní Indii, když došel k chrámu, který dříve nikdy nenavštívil.

Než vstoupil, měl sen, ve kterém se mu zjevil Pán Šiva a řekl mu: „Dostaneš baldachýn z perel.“

Ve stejný den se Šiva objevil ve snu jednomu členu správní rady chrámu a sdělil mu: „Ve skladu máte baldachýn z perel. Dejte ho Džňanasambadharovi, ať ho používá.“

Člen správní rady zašel do skladiště, našel baldachýn a předal ho světci. Baldachýn nebyl součástí vlastnictví chrámu. Mysteriálně se objevil v ten den, kdy se Šiva objevil správci ve snu.

Bhagaván nám toto vypravoval, když jsme seděli shromážděni v hale. Na závěr jeho vyprávění jsem se ho zeptal, jak se mohl baldachýn z ničeho nic objevit ve skladu?

Bhagaván odpověděl: „Bůh má moc stvořit celý vesmír v jediném okamžiku, může být pro takovou bytost problém stvořit jeden malý baldachýn?“

Samádhi a párájana

Bhagaván někdy vstoupil do transu podobnému samádhi, zatímco naslouchal tamilské párájaně (každodenní prozpěvování vybraných částí z písma; dělo se v jeho přítomnosti). Bylo mi vyprávěno, že toto se často stávalo ve Skandášramu a na začátku dvacátých let v Ramanášramu, ale časem takové stavy nastávaly stále řidčeji.

Když jsem toto poprvé u něho upozoroval, byl Dandapani svámí ještě vedoucím ášramu. Bhagaván vešel do stavu samádhi během večerní párájany a nevystoupil z tohoto stavu ani když zvonil zvon, který zval k večeři. Ve snaze ho probudit, Dandapani svámí opakovaně troubil lasturou Bhagavánovi do ucha a jiný stoupenec začal potřásat s Bhagavánovými nohama. Žádná z těchto činností však neměla výsledek. Bhagaván nabyl normální vědomí asi o pět minut později, bez jakékoli pomoci ze strany někoho jiného.

Jelikož jsem byl poněkud zmaten, zeptal jsem se Bhagavána, co že samádhi je. Bhagaván mi odpověděl tím, že mi předložil Ribhugítu, kapitolu čtyřicátou třetí, dvacátý pátý verš, kde Nidaga vysvětluje svému Guruovi Ribhuovi, jak dosáhl samádhi.

„Já“ je navždy brahman a brahman je vskutku „Já“. Když je toto přesvědčení stále silně prožíváno, je známé jako nepohnuté samádhi. Samádhi nastává tehdy, když se přebývá ve stavu oproštění od myšlenek, ve stavu nirvikalpa (oproštění bez rozdílů), volném od všeho projevení ve dvojnosti. Můj pane, těmito dvěma typy samádhi jsem dosáhl stavu blaha dživanmukti (osvobození za živa) a stal jsem se ničím neposkvřeným Svrchovaným.

Bhagaván jednou definoval pravou povahu nirvikalpa samádhi následujícím způsobem: „Pouhé nevnímání vnějších rozdílů (vikalpa) není skutečnou povahou pevného nirvikalpa. Vězte, že jedině nevyvstávání rozdílů v mrtvé mysli je pravé nirvikalpa.“ Guru Vachaka Kovai, verš 893.

Bhagaván vstupoval do samádhi i při jiných příležitostech. Jednou jsem připravoval věnce v chrámu Matky, když vešel Bhagaván a posadil se na blízku. Po výměně několika slov Bhagaván vstoupil do hlubokého samádhi s otevřenými očima a zůstal nepohnut asi třicet minut. Byl jako socha, i jeho dech se zastavil. Nemrknul a oči se mu nepohnuly, žádný projev dýchání

– dal jsem svou ruku před jeho obličej – v jeho těle nebylo pohybu. Když se vrátil do normálního stavu, smál se a pokračoval ve všem, jako by se nic neudálo.

I když takové hluboké samádhi nebylo běžné, přece se zdálo, že při prozpěvování párájany byl Bhagaván ve stavu nižšího transu. Podobal se soše, jeho pohled byl stmulý a často přiznal, že později si nemohl vzpomenout na to, co bylo prozpěvováno.

Vzpomínám si na jednu lehce zábavnou příhodu, která se stala jednou brzy z rána, právě než se začala prozpěvovat párájana. Po několik večerů toho Bhagaván příliš mnoho nejedl. Výsledkem bylo, že míval okolo čtvrté hodiny ranní trochu hlad. Aby ho utišil, pražil na svém ohništi na dřevěné uhlí burské oříšky a pojídal je. Nabízel také Kršnasvámímu, svému sluhovi, případně komukoli, kdo byl v tu dobu přítomen.

Toho rána, o kterém vypravuji, Bhagaván vzal upražené burské oříšky a řekl Kršnasvámímu: „Než začne véda párájana, uděláme si oříškovou párájanu.“

Véda párájana byla zpívána každý den od roku 1935 v sanskrtu. Před tím rokem párájana – která se zpívá dvakrát denně – obsahovala jen tamilské verše.

K pravidelné párájaně jsme zpívali také mnoho z Ribhugíty. Bhagaván tak vysoce cenil toto dílo, že několika z nás uložil, abychom ho pravidelně pročítali jako součást naší sádhany. Dokonce se vyjádřil, že pravidelné čtení této knihy vede k samádhi. Byl jsem jedním z těch, kterým uložil, aby tuto knihu četl pravidelně. Párájana se prováděla ve stanoveném čase ráno a večer, ale čtení Ribhugíty nebylo pravidelné. Někdy jsme ji četli ve tři hodiny odpoledne a někdy v osm hodin večer.

Když skončila pravidelná párájana, Bhagaván a shromáždění stoupenci často zůstávali sedět v tichu další půlhodinu. Jednou, bylo to v čase kdy jsem dozoroval nějaké stavební práce, jsem vstoupil do haly v oné době ticha a pokorně jsem se položil v pozdravu před Bhagavána. Bhagaván, který tehdy seděl se zavřenýma očima, je okamžitě otevřel a začal hovořit o stavebních záležitostech.

Když naše rozmluva skončila, jeden ze stoupenců poznamenal: „Bhagaváne, sedíte se zavřenýma očima, ale když se objeví Annamalai svámí, vy je okamžitě otevřete a začnete mluvit o stavebních pracích.“

Bhagaván na skrytou otázku odpověděl: „Mysl Annamalai svámího byla plná myšlenek o stavbě. Vy tu sedíte v tichu a míru. Já byl také v tichu. Annamalai svámí nosí všechny stavební práce ášramu ve své hlavě. Když vstoupil, pak všechny ty myšlenky ohledně staveb mě přiměly k hovoru.“

Namaskáry (padnutí na tvář v pozdravu)

Bhagavána někdy popuzovalo, když stoupenci přílišně nebo nepozorně a bez oddanosti padali na zem. Víím o více případech. Kdysi jsem vyráběl věnce pro bohoslužbu Matce, když Bhagaván vešel do chrámu a posadil se v lotosovém sedu.

Padl jsem před ním na tvář a on mne začal kritizovat: „Jestliže budete toto dělat, všichni ostatní budou cítit, že mají dělat totéž. Proč byste mi měli dělat namaskáram tímto způsobem? Já si nemyslím, že jsem někdo větší než vy. Jsme všichni jedno.“

Ostatní lidé neposlechli jeho pokynu a pokračovali v jejich klanění.

Když někteří stoupenci seděli na zemi a Bhagaván vycházel z haly, vstávali na znamení úcty. Toto mechanické prokazování úcty ho někdy obtěžovalo.

Při jedné příležitosti řekl stojícím stoupencům: „Proč takto stojíte? Proč nesedíte na zemi? Jsem snad tygr nebo had, že musíte vyskočit, kdykoli se objevím?“

Jindy, když Bhagaván šel na procházku kolem hory, spatřil jej zaměstnanec ášramu, nechal vší práce a v celé délce před ním padl na tvář. Bhagaván mu řekl: „Pokud vykonáváte správně svou povinnost, to samo představuje velké namaskáram. Kdyby každý vykonával povinnost mu svěřenou, aniž by od ní uhnul, bylo by snadné dosáhnout átmanu.“

Bhagaván se jednou rozhovořil o teorii, která je za namaskáram, a vysvětlil, proč nemá rád soustavné klanění.

„Zpočátku byla praxe namaskáram zavedena velkými lidmi jako pomůcka, jak věnovat svou mysl a tělo Bohu. Tento původní záměr se nyní zcela vytratil. Nyní si lidé myslí, že když nějakému svámímu prokážou namaskáram, tak ho tak okouzlí, že učiní všechno, co si přejí. To je velký omyl, protože svámího nemůžete nikdy podvést. Pouze ti sobečtí lidé, kteří provádějí namaskáram s falešnými motivy, budou ošizeni. Nemám rád, když lidé přicházejí a provádějí namaskáram. Jaké namaskáram je zapotřebí?“

Držet svou mysl na správné duchovní cestě je samo o sobě nejlepší namaskáram.“

Bhagaván nic nenamítal, když jsme prováděli namaskáram s láskou. Měl námitky pouze tehdy, když se domníval, že jsme se mu klaněli spíše ze zvyku než z oddanosti.

Pamatuji si na jednu takovou příhodu, která o tom všem velmi dobře vypovídá. Jednoho dne po obědě jsem šel s Bhagavánem do Palakottu. Bhagaván zašel za křoví, aby si ulevil, neboť tehdy nebyly v ášramu ještě postaveny záchody. Zatímco jsem čekal na Bhagavána až se zase objeví, zpozoroval jsem, jak velký oddíl vojáků odjíždí směrem k Bangalore. Jeden z vojáků, který byl zřejmě stoupencem, zastavil své kolo, vykročil z oddílu a běžel do ášramu. Patrně byl ve velkém spěchu, neboť měl být na přesunu s oddílem. Později jsem se dozvěděl od stoupenců, kteří byli v ášramu, že přiběhl do ášramu a okamžitě se ptal po Bhagavánovi. Když mu bylo řečeno, že šel směrem k Palakottu, pokračoval v běhu a doběhl za chvíli až ke mně.

Když opakovaně a opakovaně volal, kde že je Bhagaván, Bhagaván vstal a vyšel z křoví.

Bylo poledne a byla nejteplejší část roku. Písek a kameny byly tak rozpálené, že bylo obtížné se jich dotýkat. Voják se přesto položil před Bhagavánem na zem v celé své délce.

A poté zvolal: „Můj karman je velmi obtížný. Nemohu se tu zdržet víc než na pár vteřin. Prosim, požehňte mi.“

Bhagaván na něho s citem pohlédl a „požehnal“ mu milostiplným úsměvem. O několik vteřin později voják vstal a utíkal ke svému jízdnímu kolu, které před tím odložil.

Když jsme se vraceli do ášramu, Bhagaván chválil počínání vojáka: „Navzdory tomu, že má velmi složitý karman, pocíťoval silný impulz přijít a spatřit mne. Jeho čin sám o sobě ukazuje, že dosáhl vysokého stupně oddanosti.“

Když Bhagaván šel na procházku do Palakottu nebo na Arunáčalu, bylo pravidlem, že jej směl doprovázet jen jeden sluha. Sluha měl instrukce vždy odrazovat jiné lidi, aby se k Bhagavánovi přibližovali nebo mu kladli otázky. Někdy se však stalo, že někteří stoupenci, pokud měli problémy, o kterých nechtěli otevřeně mluvit v hale, počkali na Bhagavána a prohodili je s ním při chůzi. Taková výhoda byla však udělována jen velmi blízkým stoupencům. Ostatní lidé se museli držet stranou. Kdybych se byl přísně držel tohoto pravidla, měl jsem vojína odehnat od Bhagavána, ale protože

byl zřejmě ve velkém spěchu, neudělal jsem žádný pokus, abych zabránil krátkému daršanu.

Vzpomínám si na jinou příhodu, kdy Bhagaván souhlasil s tím, že stoupenec padl k jeho nohám. Bhagaván seděl na pohovce před halou, kam přicházelo mnoho stoupenců, padli před ním na zem a poté odcházeli. Ášram navštívil také jeden katolický kněz, ale nepřiblížil se k Bhagavánovi ani nepadl na zem. Jen stál a z určité vzdálenosti se díval se zřejmou zvědavostí asi tak čtyřicet pět minut na Bhagavána. Nakonec padl k zemi jako podřatý, vykonal namaskáram, a pak odešel. Zřejmě měl nějaký prožitek, který ho přesvědčil o velikosti Bhagavána, ale nikdy jsme se od něj víc nedozvěděli, protože odešel beze slova.

Bhagaván se pak usmál a poznamenal: „Už se nedovedl déle ovládat, aniž by neučinil namaskáram.“

Jakýsi stoupenec se jednou přiblížil k Bhagavánovi a požádal ho, zda by mohl provést namaskáram a dotknout se jeho nohou.

Bhagaván odpověděl: „Skutečné nohy Bhagavána jsou v srdci stoupence. Držet se neustále těchto nohou je pravým štěstím. Budete zklamán, když se budete držet mých fyzických nohou, protože ony jednoho dne zmizí. Nejvyšší způsob uctívání je uctívání Guruových nohou, které jsou uvnitř nás samých.“

Vedoucí ášramu a rádoby vedoucí

Když jsem poprvé dorazil do ášramu, byl tehdy jeho vedoucím Dandapani svámí, tchán Muruganara. Byl to velký a silný muž, který snadno utrácel peníze a rád dobře jedl. V letech, kdy byl vedoucím, zacházel s penězi ášramu velmi nevázaně, tak volně, že jsme se často ocitali v dlužích. V těch dnech byl ášram velmi chudý. Peněz bylo poskrovnu, a pokud se vyskytly nějaké peněžité dary, byly použity k zaplacení dluhů. Naštěstí byly naše potřeby skromné. Mimo jídla jsme nemuseli nic kupovat. Když jídla, které jsme od stoupců obdrželi, nebylo dostatek, aby nás uživilo, zbylé jsme kupovali od jednoho stoupence, který měl obchod s potravinami ve městě. Tento obchod byl nazýván Poluran, protože majitel pocházel z Poluranu. Nacházel se v blízkosti velkého chrámu, přímo na ulici Tiruwoodal. Majitel nám poskytoval neomezený úvěr, protože věděl, že dříve nebo později přijdou nějací bohatí stoupenec a dluhy vyrovnají.

Tomuto stavu „z ruky do úst“ přispívala Dandapaniho rozhazovačnost. Dandapani svámí peníze utrácel za nákladné potraviny jako vadai, pajasam či badi halva (sladkosti vyrobené z mandlí). Dva dny jsme hodovali královsky a třetího dne musel někdo z nás jít do Poluranu a zakoupit potraviny na dluh. Dandapani svámí snadno utrácel, i když bylo peněz málo nebo dokonce nebyly žádné. Jednou se stalo, že najal jednoho svého příbuzného jako kuchaře za 15 rupií měsíčně. Ášram neměl prostředky jak ho zaplatit a jídlo, které vařil, se kupovalo na dluh. Bhagaván s takovými zbytečnými výdaji nesouhlasil.

Pamatuji se, jak jednou vytykal Dandapani svámímu: „Proč takto utrácíte peníze? Mohl jste připravit kaši nebo jiné laciné jídlo a omezit tak naše výdaje a peněžité dary mohly vydržet dlouhou dobu. Utrácíte peníze za zbytečně nákladné věci a druhý den si stěžujete, že nejsou.“

Dandapani svámí se snažil vyrovnat příjmy a výdaje tím, že vybíral peníze ve jménu Bhagavána nebo ášramu. Bhagaván se proti tomu rázně postavil. Neměl nic proti tomu, když stoupenec dobrovolně věnoval peníze, ale často se rozzlobil, když se doslechl, že úředníci ášramu žádali peníze jeho jménem. Bhagaván o této záležitosti mluvil několikrát s Dandapani svámím, ale věc dostoupila vrcholu, když k nám přišel na návštěvu rádža z Ramanathapuramu.

Když přijel, Bhagaván byl v kuchyni a čistil nějaké zelené listy. Byl zpraven o tom, že se rádža dostavil, ale nevěnoval tomu pozornost. Nako-

nec, když práci dokončil, odešel do haly a posadil se na svou pohovku. Rádža se Bhagavánovi hluboce uklonil, zůstal asi jednu hodinu, položil několik otázek, a pak odešel.

Když rádža odcházel z ášramu, Dandapani svámí jej doprovázel až k svatyni Dakšinamurthiho.

Zatímco šel vedle něho, řekl mu: „Jak jste mohl vidět, Bhagaván nemá náležité bydlení. Na takové věci nemáme peníze. Někdy se nám stává, že se nám nedostávají ani ke koupí jídla.“

Aniž by přímo požádal o peníze, jasně naznačil, že by peněžitý dar byl velice vítán.

Někteří stoupenci zaslechli tyto poznámky a sdělili je Bhagavánovi. Když se Dandapani svámí vrátil, Bhagaván mu velmi ostře vyčínil.

Prohlásil: „Vy jste toho rádžu zkazil! Má palác a mnoho peněz, ba všechna potěšení, která mu peníze mohou dát, ale všechno ho znechutilo, protože si začal uvědomovat, že si za peníze nemůže koupit štěstí. Přišel za mnou, za člověkem, který má jen bederní roušku a nic jiného a zeptal se: „Jsem nešťastný. Existuje nějaký způsob, jak dosáhnout štěstí?“ Přišel sem, aby našel štěstí, ale vy jste oťrásl jeho nadějami tím, jak jste žebral a stěžoval si. Nyní si bude myslet, že člověk ve své chudobě nemůže být šťastný. Že stále prosí o věci. Až se vrátí do paláce, bude si říkat, že chudoba není odpovědí a že štěstí lze získat jedině z peněz a věcí, které se dají koupit. Vy jste toho člověka svými řečmi zkazil. Ať sem v budoucnosti přijde kdokoli, nikdy mu už neříkejte, že svámí potřebuje peníze. Už nikdy o peníze nežádejte!“

Dandapani svámí také způsoboval problémy svou agresivní a hádavou povahou. Pár let před tím, než jsem přišel do ášramu, dokonce fyzicky napadl Činnasvámího během vybírání jídla, které ve jménu Bhagavána probíhalo v Palakottu. Celá věc začala tím, že Činnasvámí začal některé stoupence kárat za jejich špatné chování. Bhagaván si toho všiml a vytýkal mu to.

Když to Dandapani svámí uviděl, začal na Činnasvámího hněvivě křičet: „Jak to, že jsi jednal proti přání Bhagavána?“

Činnasvámí mu nějak odpověděl a strhla se mezi nimi velká hádka. Dandapani svámího popadl takový vztek, že chytil Činnasvámího pod krkem a začal jej strkat směrem k nádrži Palakottu. Bhagaván to tiše pozoroval, ale když už se zdálo, že Dandapani svámí hodí Činnasvámího do vody, zasáhl a udeřil Dandapani svámího přes záda holí. Půtka tím okamžitě ustala.

Bhagaván pak k oběma promluvil: „Je mi jedno, kdo z vás vyhraje. To mne nezajímá. Oba však máte na sobě oranžové roucho sannjásina. Když

jeden druhého zabijete, sannjásinové budou mít všude špatné jméno. Tak toho nechte!“

Našel jsem tři zmínky o této události: jedna je od Sádhu Natananandy, druhá pochází od M. V. Kršnana a další je od Ra Ganapatiho. Každé vyprávění se od ostatních poněkud liší. Všechny však zmiňují fyzickou potyčku mezi Činnasvámím a Dandapani svámím, kterého Bhagaván udeřil holí, aby spor zastavil. Annamalai svámí věc na vlastní oči neviděl, znal ji pouze z doslechu. Verze, kterou udává, se velmi blíží té, kterou uvádí Sádhu Natanananda.

Během let, co Dandapani svámí vedl ášram, se jak Bhagaván, tak Činnasvámí snažili napravit jeho způsoby, ale žádný z nich nesklidil úspěch. Když přemlouvání nikam nevedlo, Činnasvámí začal s kampaní proti němu a jak obyvatelům ášramu, tak i návštěvníkům sděloval, že Dandapani svámí vede ášram špatně a že plýtvá penězi. Nakonec sehnal dostatečnou podporu k tomu, že Dandapani svámí byl nucen odejít.

Vedoucí ášramu nebyli dosazováni Bhagavánem, vždy je určovali stoupenci. Když vedoucí ztratil důvěru většiny stoupenců, jeho pozice se stala neudržitelnou. Právě toto se stalo v případě Dandapani svámího. Výsledkem Činnasvámího kampaně bylo, že se z města dostavila deputace nespokojených stoupenců, kteří Dandapani svámímu sdělili, že ho nadále již jako vedoucího nechtějí. Řekli mu, že nehodlají dále snášet jeho přemrštěná vydání a přinutili ho, aby ještě týž den ášram opustil. Dále mu řekli, že když se někdy v budoucnu bude chtít vrátit, nebude mu povolen pobyt delší než tři dny. Dandapani svámí se obrátil na Bhagavána, aby ochránil jeho postavení, ale Bhagaván odmítl do věci zasahovat.

Odpověděl Dandapani svámímu: „Dříve, když jste používal svou moc, vládl jste nad každým. Nyní vládnou oni vám. Co na to mám říci? Mou rolí je pouze všem těmto událostem přihlížet.“

Když si Dandapani svámí uvědomil, že ho Bhagaván nezachrání, vyhořel požadavkům stoupenců a ášram opustil.

Po uskutečnění tohoto „převratu“ se sešli stoupenci z ášramu i z města a dohodli se, že novým vedoucím ášramu by měl být Činnasvámí. Bhagaván se celé diskuse vůbec nezúčastnil. Pouze schválil návrh stoupenců, když mu byl předložen. Činnasvámí byl usnesením potěšen, protože o tuto funkci stál již mnoho let.

Ne každý byl s touto volbou spokojen. Například Ganapati Muni chtěl tento úřad pro sebe, ale pro svůj nárok nedokázal nashromáždit dostatečně velkou podporu. Její nedostatek ho však neodradil. Několik měsíců poté, co Činnasvámi převzal řízení, se Ganapati Muni rozhodl, že stoupence obejde a sám požádá Bhagavána, zda by mohl převzít vedení ášramu.

Když přicházel k ášramu, doprovázen několika svými příznivci, začal se Sešadri svámi, který mu přečetl jeho myšlenky, hlasitě smát. „Ho! Ho!“ volal, „jdete velet Ramanášramu, že ano?“

Sešadri svámi byl výstředním světcem, jehož setkání s Annamalai svámím bylo popsáno v první kapitole. V období kolem roku 1920 lidé, kteří měli nějaké prosby a chtěli, aby jim je Bhagaván splnil, často nejdříve navštívili Sešadri svámiho, aby jim naznačil, zda bude jejich touha naplněna. Sešadri svámi četl v jejich myslích a reagoval negativně, když pociťoval, že Bhagaván nebude s jejich přáním souhlasit.

Odmítavá reakce, kterou Sešadri svámi tak výsměšně vyjádřil, by většinu lidí odradila, ale Ganapati Muni se svou delegací pokračoval. Zašel do staré haly a začal Bhagavánovi sdělovat, že Činnasvámi nevede ášram vhodným způsobem.

Když sdělil Bhagavánovi, že by rád vedl ášram sám, Bhagaván jej přerušil tím, že řekl: „Přišli jste z tohoto důvodu? Činnasvámi tuto funkci již zastává. Usiloval mnoho let, aby ji mohl vykonávat. Proč se do toho pletete?“

Když si Ganapati Muni uvědomil, že Bhagaván jeho nároky podporovat nebude, vrátil se do města a již nikdy tuto otázku nezmínil.

Bhagaván nezasahoval do věcí, když se Dandapani svámi a Činnasvámi přeli ve věcech vedení ášramu, ale rozhodně byl proti Ganapati Munimu, když měl k chodu ášramu poznámky. Brzy po této události jsem zaslechl, jak Bhagaván mluvil s Činnasvámi o Ganapati Munim a jeho přívržencích. Řekl mu: „Pika, dej si na ty lidi pozor. Jakmile jim udělíš nějaké pravomoci, zmocní se všeho tak, že budeš muset žádat o povolení zavrtět zadkem!“

Pika, to byla rodinná přezdívka Činnasvámiho, kterou obdržel v dětství. Bhagavánova zdánlivě podivná odpověď je překladem běžného tamilského přísloví.

Během těchto sporů o vedení ášramu docházelo k mnoha třenicím mezi Činnasvámím a Ganapati Munim. Oba byli velmi silnými osobnostmi a často se střetávali, když přišla řeč na postup v jednání jménem ášramu. Přeli se i o bezvýznamných a podřadných záležitostech. Velmi dobře si pamatují na spíše dětinskou hádku, kterou veřejně předvedli. Ganapati Muni prohlásil, že je hlavním žákem Bhagavána. Toto oznámení Činnasvámího znepokojilo, protože byl přesvědčen, že nejpřednějším žákem Bhagavána je on. Činnasvámí odmítl tvrzení Ganapati Muniho a řekl mu, že je lepším stoupencem než on. Když toto prohlášení zase odmítl přijmout Ganapati Muni, vypukla mezi nimi hádka. Nakonec svá tvrzení předložili Bhagavánovi a žádali ho, aby spor rozhodl on. Bhagaván o tom odmítl mluvit. Když však hádka veřejně pokračovala v hale po několik dalších dní a nekončila, rozhodl se Bhagaván, že zasáhne. V té době jsem byl Bhagavánovým sluhou a měl jsem dobrou možnost pozorovat, jak se diskuse vyvíjí a být svědkem jeho odpovědi. Bhagaván napřed řekl několik hezkých věcí o Činnasvámím, a pak také vyslovil několik pochval o Ganapati Munim, avšak jakkoli se odmítl vyjádřit k pořadí, o které oba spor vedli. Potom jim oběma jemným způsobem připomenul, že na duchovní cestě je nezbytná pokora.

„Ať člověk vyvine jakékoli úsilí, to, co je skutečností, vždy zůstává. Nikdo, třeba sebevětší, nemůže jinému člověku poskytnout osvobození či vázanost.

Pro člověka je přirozené, že si myslí, že je známý a že je lidmi chválen. Je-li však zaujímán tento postoj, pak nemůžete nikdy dosáhnout pravé velikosti a štěstí. Bůh nemá zájem o ty, kteří prosazují nároky na svou velikost. Ten, který není Bohu vyhovující, je nižší bytostí, nikoli velkou. Když někdo odevzdá svou mysl i tělo jakýmkoli myslitelným způsobem, Bůh jej učiní slavným a budou ho chválit lidé po celé zemi.“

Bhagaván pak podpořil své poznámky tím, že uvedl verš z Vajrágja Satakam:

Ó myslí, ty přemýšlíš o tom, jak přimět lidi světa k tomu, aby tě považovali za velkého. Jedině vždy existující Bůh je ten, kdo uděluje nevědomost i osvobození. K čemu je, že tě jiní pokládají za velkého? Ó myslí, prováděj vzácné tapas, kterým je podrobení se zlatým nohám Boha. Pak tě Bůh pozvedne tak, že svět pozná tvou velikost a bude tě chválit. To věz.

Později, ten samý den, když jsem sám provázel Bhagavána na hoře, zmínil jsem se o této události.

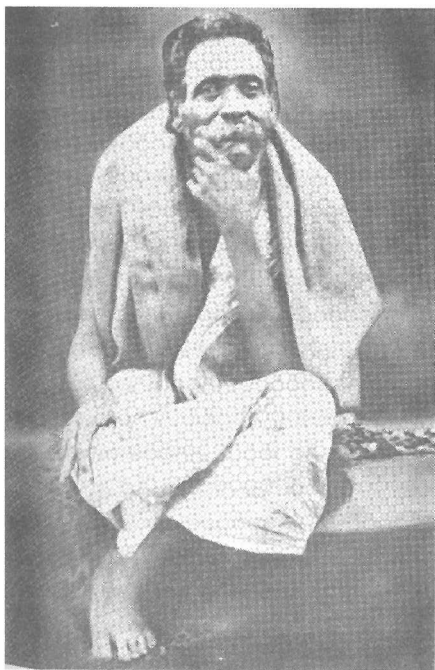
„Když jste chválil střídavě Ganapati Muniho a Činnasvámiho, nemohl jsem postihnout z vašich poznámek, které straně opravdu dáváte přednost.“

Bhagaván se smál a řekl: „Činnasvámi si myslí ‚já jsem velký člověk‘ a Ganapati Muni si myslí ‚já jsem velký člověk‘. Pravdou je, že žádný z nich není velký.“

Když jsme se vrátili do haly, Bhagaván mi dal tamilské dílo, zvané Šivabhoga Sáram a ukázal mi verš 96:

● těch, kteří potlačují myšlenku „já jsem veliký“ a nevěnují ji žádnou pozornost, o těch védy hovoří jako o velkých. Ti, kteří říkají „já jsem velký“, jsou malí lidé. Kdo jiný, než tito, budou podrobeni bídě tohoto světa?

Annamalai svámi napsal o této příhodě záznam ve svém diáři v roce 1938. Událost sama se odehrála v roce 1928. Když si Mungala Venkataramiah vypůjčil diář, aby našel nějaký nový materiál pro rukopis, který byl nakonec vydán jako „Hovory s Ramanou Maháršim“, tak několikrát zkrátil a cenzuroval toto vyprávění. To, co zůstalo po cenzuře, bylo vytištěno jako hovory č. 544. V této krátké zmínce jsou Ganapati Muni a Činnasvámi zmiňováni jako dva bhaktové.

Sešadri svámi

V té době byl v ášramu jeden stoupenec, který alespoň pro mne byl příkladem Bhagavánova učení o pokoře a nesobecké oddanosti. Jmenoval se Viran a byl v ášramu zaměstnán jako nosič vody.

V raných dobách ášramu býval vždy nedostatek vody. Jelikož ve studni nebylo dost vody pro všechny naše potřeby, byli jsme nuceni přinášet ji zvenčí. Asi ve čtyři hodiny odpoledne bylo

povinnosti každého, mimo Bhagavána, jít s vědrem do Palakottu a donést odtamtud vodu. Každý měl povinnost přinést denně pro ášram deset věder. To byla dosti namáhavá činnost, protože od budovy ášramu to bylo k nádrži na vodu asi 150 yardů. V létě, kdy hladina vody v nádrži Palakottu byla velice nízká, jsme vodu přiváželi z nádrže Bumanda, která je ve městě blízko mešity. Všechna voda se musela v ášramu uchovávat ve velkých nádobách.

Jelikož se naše úsilí nestačilo k zajištění dostatečné zásoby vody, zaměstnali jsme muže jménem Viran, aby nosil celý den vodu z nádrže Palakottu do ášramu. Kromě toho byl navíc využíván k jiným menším pracím, které bylo nutno udělat v okolí ášramu i v něm. Ačkoli byl prvotně zaměstnán pracemi pro ášram, byl ochoten pomoci každému z jeho obyvatelů s jejich každodenními úkoly. Když ho kdokoli zavolal, aby udělal nějakou práci, okamžitě přišel. Žádná práce nebyla pro něho příliš ponižující. Byl ochotný pracovat i uprostřed noci, pokud ho o to někdo požádal. Byl velmi pokorný a zdálo se, že jeho hlavním cílem v životě bylo potěšit jiné lidi. Když ho někdo oslovil neuctivě, protože pocházel z nízké kasty, Bhagaván okamžitě vyjevil svůj nesouhlas. Tehdy zvolal: „Proč ho voláte takovým způsobem? Když chcete, aby vykonal nějakou práci, máte ho volat s láskou a citem.“

Bhagaván mu projevoval hodně lásky, protože věděl, že se jedná o velmi pokorného člověka, který vykonává všechny úkoly s láskou a oddaností.

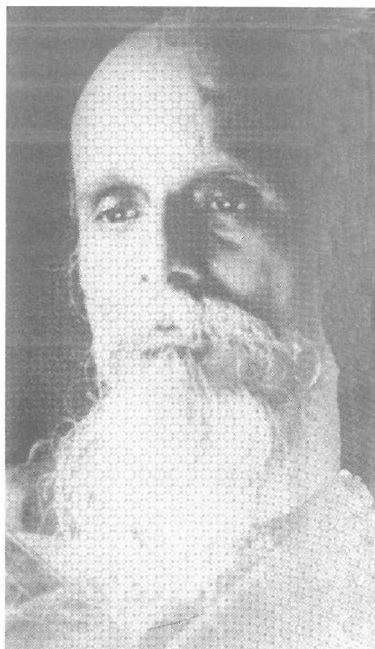
Bhagaván nebyl jediný, kdo obdivoval jeho způsob práce. Když jeden bohatý stoupenec viděl, jak Viran pracuje, rozhodl se, že mu pomůže se vzděláním jeho syna. Zařídil, aby ho přijali do dobré školy v Madrasu a uhradil všechny jeho výlohy. Ášramité Viranovi také pomáhali tím, že mu přenechávali zbytky jídla z kuchyně, aby je mohl vzít domů pro rodinu.

Jeho pokora byla zářivým příkladem Bhagavánova učení v praxi.

Při mnoha příležitostech mi Bhagaván připomínal: „Žárlete na každého, kdo je níže než vy. Musíte se stát velmi malým. Ve skutečnosti se musíte stát ničím. Jen ten, kdo je ničím, může přebývat ve svrchovaném Já.“

Často nám Bhagaván zdůrazňoval nezbytnost pokory. Při jiné příležitosti mi sdělil: „Nikdo by pro nás neměl být nižší než jsme my. Ten, kdo se naučil být nízkým, se stane vyšším než všichni ostatní.“

Mimo Činnasvámiho, Ganapati Muniho a Dandapani svámiho chtěl být vedoucím ášramu ještě jeden muž jménem Perumal svámi.

Ganapatí Muni

Sága o Perumal svámím je jednou z nejvíce udivujících a nejméně známých kapitol v historii ášramu. Je to dlouhé a občas neradostné vyprávění o muži s touhou po moci a pomstě. Je to také užitečný příklad jak síla, kterou džňánin vyzařuje, tu a tam ego více stimuluje než uklidňuje či utiňuje. Když jsem po této události pátral, mimochodem jsem řekl Annamalai svámímu, že žádná zvláštní zmínka o činech Perumal svámího nebyla nikde dosud publikována.

Annamalai svámí se smíchem poznamenal: „Snažit se vyprávět příběh Bhagavána a nezmiňovat při tom Perumal svámího, se podobá pokusu vyprávět příběh Rámajány a nezmínit se o Ravanovi“ (princip zla v eposu).

Když se mi podařilo sebrat všechny informace o této události, dospěl jsem k

závěru, že o tom napíše dlouhou zprávu.

Nyní přicházím pravděpodobně k nejvhodnějšímu místu, kde bych měl vložit svou osobní zkušenost. Když jsem dokončil první koncept této knihy, zdál se mi sen, ve kterém jsem seděl ve staré hale před Bhagavánem se složkou, která obsahovala rukopis této knihy a položil jsem si ji na kolena.

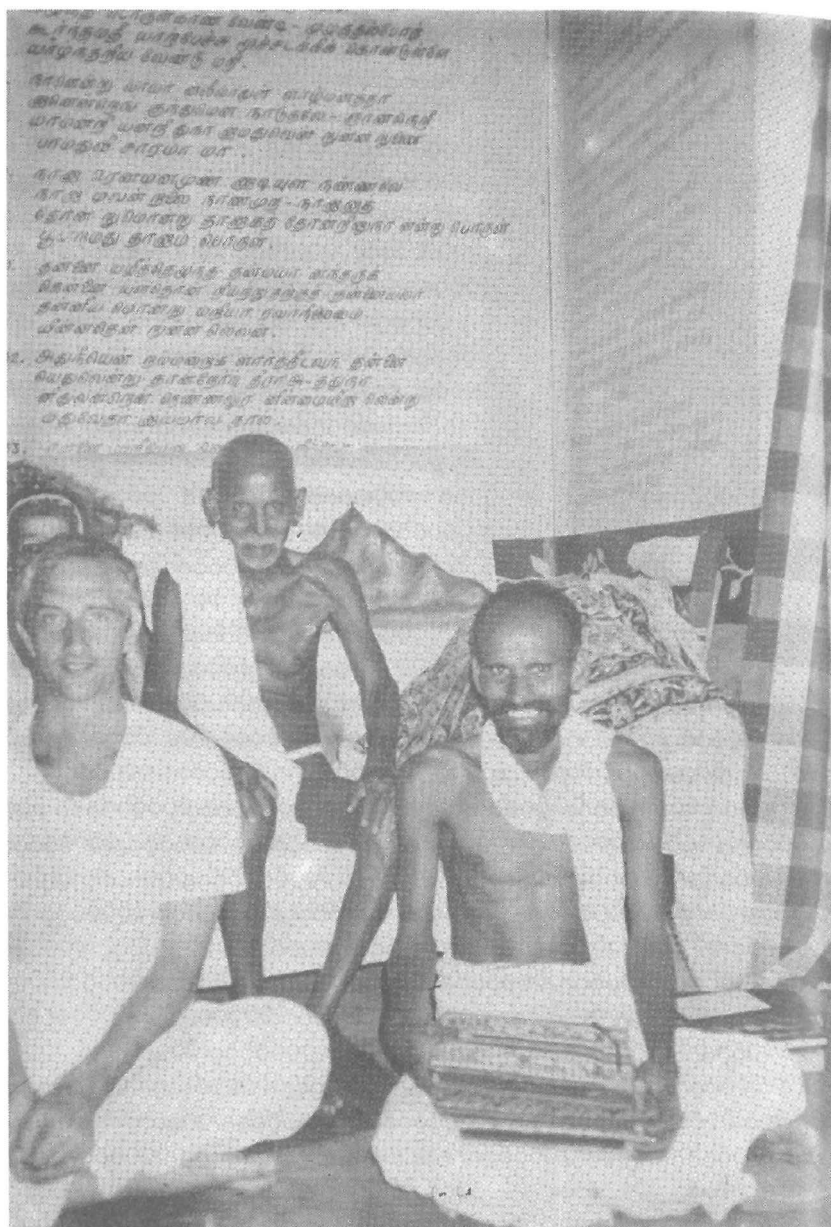
„Co je to?“ zeptal se Bhagaván a ukázal na složku.

„Napsal jsem knihu o Annamalai svámím,“ zněla má odpověď. „Některé části jsou diskutabilní, a tak nevím, co si s tím mám počít.“

„Ukažte mi to,“ řekl Bhagaván.

Podal jsem mu rukopis. Bhagaván si vzal brýle a začal číst list za listem a vždy pečlivě zkoumal každou stránku. Začal prohlížení s vážným a intenzivním pohledem ve tváři, ale když otočil několik stránek, zjistil jsem, že se začíná usmívat.

Nakonec propukl ve smích, podíval se na mne a řekl: „To je velmi dobré. Vydejte to tak, jak to je.“

Zleva do prava: David Goodman, Annamalai svami a Sundaram, jeho sluha a překladatel, listopad 1993.

Perumal svámí poprvé přišel do ášramu v roce 1914, v době, kdy Bhagaván ještě žil v jeskyni Virúpákša. Na začátku sloužil jako Bhagavánův sluha, ale po několika letech převzal také pozici vedoucího ášramu. Když Bhagaván sešel z hory a žil v Rámanášramu, Perumal svámí ášram opustil a začal žít v Mula Mandapamu, v chrámu Arunáčalesvary. Občas přišel, aby spatřil Bhagavána, ale po roce 1922 se vedení ášramu nezúčastňoval. Po jeho odchodu přišli a zase odešli tři jiní vedoucí – Gopal Rao, Vasudéva Šástri a Dandapani svámí – než nakonec převzal vedení Činnasvámí a stal se sarvádhikárim.

Před tím, než se Činnasvámí stal vedoucím ášramu, některé jeho části fungovaly skutečně samostatně. Když Činnasvámí převzal kontrolu nad veškerými činnostmi, sám si dal titul „Sarvádhikári“, znamenající „vládce nad vším“. Osvoji si titul, aby dal každému na vědomí, že on jediný je odpovědný za celý ášram.

Několik let po roce 1922 ášram neměl žádného vedoucího, který by bydlel v místě svého působení. Problémy byly projednávány se skupinou sádhů, kteří žili ve městě Mula Mandapam. Oni opatrovali finanční prostředky a jídlo a předávali je všem stoupencům, kteří žili v Šrí Ramanášramu. Také vydávali Bhagavánovy práce a prodávali je v prodejně knih Ramanija Vani, která také byla v Mula Mandapamu. Z této skupiny byl nejenergičtější Gopal Rao. Téměř samostatně dal dohromady částku použitou pak k postavení staré haly. Tato skupina, ke které patřil i Perumal svámí, Íšvara svámí a další, si dala jméno „Brahmačariášram“.

Když jsem v roce 1928 přišel do ášramu, měla tato skupina stále na starosti jeho finanční záležitosti. Zjistil jsem to, když mi jeden návštěvník - stoupenec věnoval 200 rupií jako dar pro ášram.

Snažil jsem se je předat Činnasvámímu, ale on je odepřel přijmout, se slovy: „Nemám právo přijímat dary. Musíte to předat Vasudéva Šástrimu ve městě“.

Většina usedlíků Šrí Ramanášramu měla pocit, že členové Brahmačariášramu nepředávají všechny obdržené dary ášramu a že je používají pro vlastní účely. Činnasvámí toto změnil tím, že po převzetí vedení ášramu sdělil všem stoupencům, aby se této skupině vyhýbali a všechny dary předávali přímo Šrí Ramanášramu. Také vyzvedl všechny knihy z prodejny Ramanija

Vani a sám otevřel prodejnu knih v asramu. Tím, že toto učinil, odňal Brahmačariášramu jeden z jeho základních zdrojů příjmu. Činnasvámiho pomlouvalo mnoho lidí, ale nemohla se mu upřít zásluha, že zavedl silné centralizované vedení, které dávalo jistotu, že všechny dary budou použity ve prospěch ášramu.

Publikace, kterou sestavil Paul Brunton a která byla později vydána pod názvem Vědomá nesmrtelnost (Cosciuous Immortality) Šrí Ramanášramem, zmiňuje několikrát Perumal svámiho a problémy vedení v tomto období. Bohužel, všechny tyto zmínky byly před vydáním publikace vypuštěny. V dalších komentářích budu o této knize pojednávat jako o „Bruntonově rukopisu“. Na straně 114 tohoto dokumentu Brunton uvádí, jak sám Bhagaván byl nespokojen s těmi, kteří se starali o vedení ášramu před Dandapani svámím.

„Mahárši řekl Dandapani svámimu, který si stěžoval na materialistické chování vedoucího ášramu (jednoho z předchůdců Činnasvámiho), že se často stává, že ášram ztrácí své původní zaměření, kterým bylo soustředit lidi, kteří se chtěli stáhnout ze světa, aby mohli dosáhnout duchovního rozvoje. Někdy docházelo k tomu, že ášram se začal zabývat spíše detailními organizačními a méně duchovními záležitostmi. Tím se odkláněl od duchovní cesty. Nicméně Mahárši prohlásil, že materiální služby, manuální a úřednická práce v ášramu jsou skutečně zamýšleny pro nižší druh myslí, zatímco ti, kteří jsou více pokročilí, mohou své meditace provádět mimo ášram, někde o samotě.“

„Mahárši dokonce přiznal, že mlčí k většině lidí z ášramu, protože jejich srdce se ani tak nezajímají o duchovní seberealizaci jako spíše o práci a materiální stránku chodu ášramu, takže došel k názoru, že nemá smysl s nimi hovořit o vyšších věcech.“

V roce 1928, když jsem přišel poprvé do ášramu, Perumal svámi si stále činil nárok na to, že je skutečným vedoucím ášramu. Byl názoru, že ti tři stoupenci, kteří zastávali tuto pozici po něm, se nepatřičně zmocnili jeho postavení. Bylo v něm mnoho hněvu a hořkosti, protože měl zvláštní ideu, že jedině on sám je povolán k tomu, aby vedl ášram. Když přišel k Bhagavánovi, byl zdvořilý a uctivý, ale bylo snadné poznat, že své pravé ladění skrývá. Všechnen vztek se vylil, jakmile byl jako vedoucí určen Činnasvámi.

Perumal svámi nebyl vždycky takový. V raných dobách Skandášramu vykazoval mnoho oddanosti k Bhagavánovi. Jednou, když byl Bhagaván

Paul Brunton

zesláblý po průjmech, zůstal u něho celý den i noc. Také se stalo, že když měl Bhagaván těžký průjem, Perumal svámí vzal exkrementy do svých rukou a vynesl je ven, protože věděl, že pro Bhagavána by to byla nesmírná námaha, kdyby měl vstát a jít ven. Prokazoval svou oddanost také jiným způsobem. Když se stal vedoucím ve Skandášramu, podařilo se mu vybrat od lidí tolik peněz, že mohl velkým způsobem oslavovat Bhagavánovi narozeniny. Každý rok, v den Bhagavánových narozenin, financoval velké procesí, které procházelo ulicemi Tiruvannamalai a v čele se nesl obraz Bhagavána. Také se mu podařilo vybrat dostatek peněz

na zhotovení sochy z pěti různých kovů, která byla asi tři stopy vysoká. Ještě mnoho let po tom, co přestal být vedoucím Skandášramu, pokračoval v oslavách Bhagavánových narozenin tím, že organizoval průvod.

Zdá se, že Činnasvámího příchod do ášramu byl bodem obratu v jeho životě. Jako nově příchozí se měl Činnasvámí zeptat Perumal svámího, zda může v ášramu zůstat.

Když se Perumal svámí o tom zmínil Bhagavánovi, ten mu v žertu odpověděl: „Ten člověk se stane vaším nepřítelem. Chcete-li být v bezpečí, pošlete ho pryč.“

Perumal svámí tuto radu odmítl a dovolil mu zůstat.

Bhagavánova poznámka se brzy potvrdila jako správná. Činnasvámí se usadil v ášramu a začal mít o jeho vedení zájem, což často vedlo k věcem, se kterými Perumal nesouhlasil. Vedení Perumal svámího bylo spojeno s činnostmi Dandapani svámího, který se také snažil ovlivňovat způsob, jak by se ášram měl vést. V tomto konfliktu osobností usuzoval Perumal svámí zcela nesprávně, že Bhagaván protěžuje Činnasvámího, protože to je jeho bratr. Pociťoval, že jeho autorita a postavení jsou ohroženy. Perumal svámí reagoval tak, že se stal nesmírně diktátorským. Trval na tom, že jediným vedoucím ášramu je on a že se všechno bude dít podle něj. Tento postoj vedl jen k dalším konfliktům.

Ramasvámi Pillaj (jeden z obyvatel Skandášramu během doby, kdy tam Bhagaván pobýval) při jednom našem rozhovoru poznal, že otázka kast byla hlavním faktorem zdejší politiky. Perumal svámí, spolu s několika dalšími nebráhmanskými stoupenci, pociťovali, že bráhmáni se snažili nabýt vrchu. Perumal svámí odporoval jejich snahám o rozšíření jejich odpovědnosti, protože měl dojem, že jsou to všechno pokusy podkopat jeho autoritu.

Jednou jsem se Bhagavána zeptal, proč se z Perumal svámího stal takový nepřítel, když přece původně byl dobrým stoupencem.

Bhagaván odpověděl: „Nesloužil s pokorou, vždy sloužil s pocitem ega. Stále měl pocit, že musí být jediným vedoucím tohoto ášramu.“

Bhagaván mi pak začal vypravovat o Džajovi a Vidžajovi, které Višnu určil za strážce Vaikunty (jeden z nebeských světů). Oba byli Višnuovi velice oddáni, byli však také velice pyšní na své postavení. Stali se sobeckými. Byli velmi mocní, protože každý, kdo chtěl vstoupit do Vaikunty, musel od nich napřed obdržet svolení. Jednoho dne přišli na návštěvu Vaikunty čtyři mudrci – Sandana, Sanatkumara, Sanaka a Sanatsudžata – chtěli navštívit Pána Višnu. Džaja a Vidžaja se na ně rozzlobili a odmítli je vpustit dovnitř. Rozhněvání nad odmítnutím, mudrci se rozhodli, že Džaju a Vidžaju proklejí. Ustanovili, že se ve třech po sobě jdoucích zrozeních narodí jako nepřátelé Pána Višnu, a teprve potom jim bude dovolen vstup do Vaikunty. Když se kletba začala plnit, Džaja a Vidžaja se narodili jako rakšasové (démoni) během vtělení Narasimhy, Rámy a Kršny.

Bhagaván uzavřel historku slovy: „Jelikož sloužili se silným pocitem ega, museli se zrodit jako Višnuovi nepřátelé. Perumal svámí také sloužil na Skandášramu se silným pocitem ega. Když ho ego přemohlo, stal se z něho nepřítel ášramu.“

Sebestřednost a zaujatost vůči Bhagavánovi byla na Perumal svámím jasně viditelná v posledních letech na Skandášramu. Bhagaván mi vyprávěl příhodu, která to velmi dobře přiblížila. Tehdy jsem mu zrovna pomáhal při lázni. Všiml jsem si, že jeden z palců u nohy je pokřivený, a tak jsem se ho zeptal, jak se mu to stalo.

„Stalo se to v době Skandášramu,“ prohlásil Bhagaván. „Matka byla tehdy nemocná a já se o ni staral. Myslel jsem si, že bude dobré, když bude mít trochu zvednutou hlavu, tak jsem požádal Perumal svámího, aby mi podal krátké prkénko, abych ho použil jako podhlavník. Perumal svámí byl

z nějakého důvodu ve špatné náladě. Namísto aby mi prkénko podal, hodil ho po mně. Poranilo mi to palec a vyvrátilo jej. Od té doby je nakřivo. Nic jsem tehdy Perumal svámímu neřekl. Jen jsem podložil prknem matčinu hlavu a ošetřoval ji dál.“

Poslední měsíce na Skandášramu se Perumal svámí zřekl úlohy sluhy a skutečně začal Bhagavánovi udílet rozkazy.

Doslechl jsem se, jak jednou řekl Bhagavánovi: „To je můj ášram a vy musíte dělat, co přikážu.“ Bhagaván na to odpověděl: „Jestli je to váš ášram, tak si ho nechte. Já odejdu a budu žít někde jinde.“

Netrvalo dlouho a Bhagaván Skandášram opustil a začal žít v Ramanášramu. Bhagaván nikdy neřekl, že tyto hádky byly příčinou jeho odchodu, ale možná přispěly k tomu, že se rozhodl odejít.

V Bruntonově rukopisu, str. 124, je zmíněno, že Perumal svámí jednou řekl Bhagavánovi: „Skandášram je mojí budovou, mým vlastnictvím. Já jsem jej postavil.“

Bhagaván mu odpověděl: „Jste plný ‚já‘, jsme úplně opační, takže od vás odejdu.“

Pak, podle Bruntona „se Mahárši neočekávaně vzdal Skandášramu, nechal tam Perumal svámího... a šel k úpatí hory a zůstal v chatě, blízko matčina hrobu, dokud nebyla postavena současná hala.“

V pozdějších letech, když se Bhagavána ptali, proč opustil Skandášram, buď řekl, že k tomu nebyl žádný zvláštní důvod, nebo říkal, že to byla „Boží vůle“, která ho donutila se odstěhovat.

Několik knih také zmiňuje, že Bhagaván říkal, že se odstěhoval k samádhi Matky na úpatí hory, aby byl snadněji přístupný stoupencům. Skutečně, mnoho ze starších stoupenců muselo vynaložit velkou námahu, aby vyšplhali několik set stop na horu a navštívili Bhagavána na Skandášramu. V žádném vydaném textu jsem nenarazil na zmínku od Bhagavána, která by tuto teorii podporovala.

Když Bhagaván začal žít v Šrí Ramanášramu, Perumal svámí se k němu na začátku choval velmi dobře. Učinil namaskáram, chvíli klidně seděl a pak se vrátil do města. Jednou jsem ho viděl, jak nese kávu Bhagavánovi v malé mosazné nádobě. Avšak jakmile byl Činnasvámí ustaven jako vedoucí, Perumalův starý vztek se roznítil a začal zlomyslnou kampaň jak proti Bhagavánovi, tak proti vedení ášramu.

Začal vybírat dopisy ášramu z hlavní pošty ve městě. Přesvědčil poštmistra, že je stále vedoucím ášramu, vybíral tak dopisy a ukradl mnoho peněžitých darů. Aby zakryl své krádeže, opatřil si gumové razítko s nápisem Šrí Ramanášram. Když vybíral peníze, zaslal stoupencům oznámení o obdržení jimi věnovaném obnosu a opatřil každý dopis razítkem, aby vypadal úředně.

Když se tato novinka donesla do ášramu, Bhagaván nechal vypracovat dokument, který dovoloval, aby pouze Činnasvámi mohl vyzvedávat dopisy adresované buď Ramanovi Maháršimu osobně nebo na Šrí Ramanášram. Jako další bezpečnostní opatření Činnasvámi také napsal všem Bhagavánovým stoupencům a v dopise upozornil, že všechny dary ášramu mají být posílány pouze na jeho jméno.

Před těmito událostmi Činnasvámi razítkoval všechnu korespondenci razítkem, které neslo označení „Azgammal Puram“.

Azgammal bylo jméno matky Bhagavána a „Puram“ znamená místo. Do této události měl Činnasvámi v úmyslu pojmenovat ášram spíše po matce než po Bhagavánovi.

Poté, co Perumal svámi začal své dopisy razítkovat znakem „Šrí Ramanášram“, vzdal se Činnasvámi razítka „Azgammal Puram“ a začal také používat razítko s označením „Šrí Ramanášram“. Udělal to proto, že chtěl vyloučit všechny pochyby o tom, kde se nachází pravý Šrí Ramanášram. Když byl Bhagaván o mnoho let později na toto dotazován, odpověděl: „Kdekoli jsem, to místo je Šrí Ramanášram.“

Když byla záležitost s poštou vyřešena, Perumal svámi přemluvil jednoho bráhmana, Iengara, aby se vypravili z města do ášramu a uráželi Bhagavána. Než ho přivedl, Perumal svámi ho napájel arrakem a domácí kořalkou, aby se lépe předvedl. Přišli společně do ášramu a stáli u jižního vchodu do staré haly. Iengar vykřikoval urážky na Bhagavána, zatímco Perumal svámi stál vedle něho a tiše se usmíval. Nebyl jsem v té době v hale. Byl jsem v chrámu a spolu s Rangasvámi jsme vyráběli věnce. Když přišel Ramakršna svámi a pověděl nám, že jeden opilec uráží Bhagavána, velice jsem se rozhněval.

Pamatuji si, co říkal Rámakršna Paramhansa: „Pokud někdo uráží tvého Gurua, tak ho vyhod' z ášramu nebo zanech sám sebe v hanbě.“

Rozhodl jsem se, že budu jednat podle rady. Když jsem přesvědčil Rangasvámiho, že je naší povinností ochránit Bhagavána před takovými

nepříjemnostmi, oba jsme spěchali k hale. Ačkoli Perumal svámi byl pouze tichým svědkem scény, z jeho úsměvu bylo jasné, že za tím vším stojí. Pln hněvu jsem k němu přistoupil a zamával svou pěstí před jeho nosem.

„Jestliže vás udeřím na tuto stranu obličeje,“ řekl jsem mu a ukazoval na levou stranu jeho obličeje, „tak vás tak praštím, že druhá strana vašeho obličeje,“ a ukázal jsem na pravou, „také oteče.“

Tehdy jsem měl svalnaté tělo a opravdu jsem mohl hrozbu vyplnit. Když Perumal svámi viděl, že to myslím vážně, řekl Iengarovi, aby toho nechal. Aniž by řekli ještě slovo, opustili ášram.

Činnasvámi a několik jiných bráhmanů nám blahopřáli k naší statečnosti. Všichni říkali, že jsou velmi šťastní, když vědí, že v ášramu jsou ještě dva nebojácní lidé, kteří jsou ochotni bránit Bhagavána před podobnými útoky. V dřívějších letech spoléhali na Dandapani svámiho a jeho sílu, že je ochrání. Těžší bylo odhadnout Bhagavánův postoj. Zatímco se scéna odehrávala, seděl se zkříženýma nohama a zavřenýma očima na pohovce. Jeho tělo se lehce tráslo. Mně se zdálo, že vypadá jako někdo, kdo se snaží ovládnout svůj hněv. Nikdy o této události se mnou nemluvil, ale zdálo se, že souhlasil s tím, co jsem udělal. V následujících dnech byl ke mně neobyčejně laskavý. Bral jsem to jako tichý souhlas s mým zásahem.

Z Bruntonova rukopisu, str. 114, vyjímám: „Jednou, když byl Mahárši vášnivě urážen nějakým vyslancem Perumal svámiho, tiše tomu naslouchal. Pak řekl: „Jednoho dne vstanu a úplně odejdu.“ Annamalai si na takovou poznámku Bhagavána nepamatuje.

Přibližně v té době Perumal svámi pojal úmysl zničit svou slavnou sochu Bhagavána. Byla uložena v Pavalakundru, což byl jeden z chrámů, kde Bhagaván žil, než se odstěhoval na horu. Perumal svámi ukázal sochu jednomu kováři a požádal ho, aby pro ni zhotovil malý voziček. Když se kovář zeptal, na co ten malý voziček potřebuje, Perumal svámi mu řekl, že chce sochu táhnout ulicemi Tiruvannamalai a že na ni bude neustále plivat. Až se k tomu sejde dostatek lidí, veřejně ji rozbije. Kovář, který byl stoupencem Bhagavána, odmítl s tou věcí mít cokoli společného. Nemám představu, co se s tou sochou nakonec stalo. Jediné, co vím, je, že mu v Tiruvannamalai nebyl nikdo ochoten vozík vyrobit.

Brzy po události s Iengarem jsme se doslechli, že Perumal svámi plánuje vybudovat chatu blízko stromu iluppai, který stojí uvnitř, u vchodové brány

ášramu. Pravděpodobně si myslel, že bude moci lépe pokračovat v kampani, když bude bydlet v samotném ášramu. Protože věděl, že Činnasvámi mu nikdy nedá povolení ke stavbě na tomto místě, rozhodl se, že svou chatu postaví tajně v noci. Jeden stoupenec ve městě se o tom plánu dozvěděl a dopředu nás varoval.

V Tiruvannamalai žil zástupce policejního inspektora, který byl stoupenecm Bhagavána. T. K. Sundareša Ijer jej šel navštívit a zeptal se ho, co si s tou poslední hrozbou máme počít. Zástupce inspektora řekl, že pokud bychom mohli postavit dočasně plot k uzavření ášramu a vpředu nechali malý vchod, přidělí k němu pak dva strážníky, kteří by zabránili Perumal svámímu vstoupit v noci na pozemek. Ášram tehdy měl velmi málo volných peněz, ale radu zástupce policejního inspektora jsme poslechli a ášram ohradili plotem z bambusových dřev a provazů. Před touto událostí nebyl ášram nikdy oplocen. Perumal svámí zřejmě nebyl o plotu ani o strážnících informován. Přijel o několik nocí později s vozem naloženým bambusovými tyčemi a kokosovými listy a zřejmě pomýšlel postavit chatku. Strážník u vchodu mu v tom zabránil s tím, že má instrukce nepustit ho dovnitř.

Když pokus nastěhovat se do ášramu Perumal svámímu nevyšel, rozhodl se, že podá žalobu k soudu na Bhagavána a Činnasvámiho. Neznám všechny detaily, protože Činnasvámi nikdy o věcech ášramu se stoupeneci nehovořil. Víím však, že Perumal svámí vznesl nárok, že skutečným vedoucím ášramu je on.

Ve svém soudním podání Perumal svámí podepřel svůj případ poněkud spletitou logikou. Za prvé prohlásil, že jelikož je Bhagaván sannjásin, nemůže legálně vlastnit nějaký pozemek nebo majetek. V takovém případě nemá Bhagaván právo na majetek známý jako Šrí Ramanášram. Perumal z toho dále dedukoval, že když Bhagaván nemůže vlastnit majetek ášramu, nemůže mít též autoritu, aby určil Činnasvámiho, aby ášram řídil. Když takto vyřídil nárok Činnasvámiho na úřad, pokračoval svým vlastním případem. Říkal, že jelikož byl nesporným vedoucím Skandášramu, musí být stále vedoucím ášramu, protože jak Bhagaván, tak kdokoli jiný nemá právo odvolat ho a nahradit jiným.

Stížnost Perumal svámího předložená soudu chytře přehlížela dva důležité body:

Za prvé, Bhagaván si nikdy nečinil nárok, že je sannjásinem. Nikdy

nebyl formálně zasvěcen do žádného řádu sannjásinů, proto měl stále právo vlastnit majetek a zacházet s ním.

Za druhé, Perumal svámi se dobrovolně vzdal pozice vedoucího ášramu v roce 1922. Od té doby (soudní spor byl zahájen v roce 1933) v ášramu nikdy nežil ani se žádným způsobem nepodílel na jeho vedení.

Ačkoli nárok Perumal svámího byl jasně sporný, Bhagaván byl vyzván, aby se dostavil k soudu a odpovídal na obvinění. Britský diplomat jménem Grant Duff, který byl Bhagavánovým stoupencem, přemluvil britské úřady, že Bhagaván je nevinná duše a že by se k soudu dostavovat neměl. Namísto toho zařídil, že slyšení Bhagavánova svědectví se uskuteční v samotném ášramu.

Když se právníci dostavili, bylo nám dovoleno, abychom byli svědky procesu. Bhagavánovi odpovědi byly tak zajímavé, že jsem některé zapsal do svého diáře.

Právní zástupce: Svámi, jaké je vaše jméno?

Bhagaván: Lidé mne nazývají různými jmény. Které z nich můžeme označit jako moje? (smích)

Právní zástupce: V nynější době vás nazývají Ramana Mahárši. Je to správné?

Bhagaván: Ano.

Právní zástupce: Podle hinduistického písma jsou čtyři ášramy: brahmačarja, grhastha, vánaprastha a sannjása. Ve kterém ášramu se nacházíte?

Bhagaván: Jsem v ativarnášramu. Ten překonává všechny ostatní ášramy.

Tradiční hinduismus zná čtyři stavy života, které se nazývají ášramy: brahmačarja, kde se vede život v celibátu a studují se náboženská díla; grhastha, kde se žije život hospodáře a je možné být ženatý; vánaprastha, kde se vzdává světa a věnuje svůj čas meditaci; sannjása, kdy zamítá všechny svazky s rodinou a světem. Život v každém ášramu podléhá určitým pravidlům a nařízením.

Ativarnášrama znamená „nad všemi kastami a ášramy“. Jelikož toto není zmiňováno v tradičních formách ášramů, právní zástupce se zeptal Bhagavána, je-li takový stav zmiňován v písmu. Annamalai svámi dotaz zapomněl zaznamenat, ale je to uvedeno v soudním spise. Bhagaván odpověděl tím, že citoval spis Síta Sanhitá, což je pododdíl ze Skandá Purány (viz. „Talks with Sri Ramana Maharshi“, odst. 291).

Súta Sanhitá je vysoce uznávaným textem. Bývá uváděno, že Adi-Šankara (9. století) četl text osmnáctkrát, než začal psát jeho slavný komentář. V části Súta Sanhity, známé jako Mukti Kanda, v páté kapitole, verších 14 - 30, je popisován a definován stav ativarnášrama. Verše 29 a 30 shrnují Bhagavánovo postavení:

Tím, že realizuje vlastní svrchované Já, omezení, která se týkají varnaášramu (kastovní povinnosti a závazky), odpadají samy od sebe. Taková bytost překračuje hranice ášramů a kast a zůstává ve svém vlastním Já. Tím, že bytost překračuje všechny ášramy a kasty a spočívá ve svém vlastním svrchovaném Já, je všemi védantickými odborníky označována za ativarnášrama.

Právní zástupce: Je-li toto pravda, existují nějaká pravidla pro tento ášram?

Bhagaván: Ativarnášram nemá žádná pravidla.

Právní zástupce: Máte nějaké touhy po věcech světa?

Bhagaván: Není žádné nenávisti vůči čemukoli ve světě.

*Zdá se, že tu chybí část odpovědi. Ve verzi, kterou zapsal soudní steno-
graf, Bhagaván odpověděl: „Nemám touhu, abych něco vlastnil, ale majetky
přicházejí a já je přijímám. Připouštím, že je světské mít majetek, ale nemám
nic proti záležitostem světa.“ (Přepis od O.S. 30/36, district Munsif, Tiru-
vannamalai, 15. listopadu 1936).*

Právní zástupce: Každý den vás navštěvuje mnoho lidí. Proč přicházejí?

Bhagaván: Každý člověk má svůj důvod, proč přichází. Neříkám jim, aby přišli, odešli nebo zůstali.

Právní zástupce: Máte nějaké nepřátele?

Bhagaván: Pro mne nejsou nepřátelé ani přátelé.

Právní zástupce: Kdo je váš Guru?

Bhagaván: Pro mne není žádný Guru ani žák.

Právní zástupce: Může člověk dosáhnout bez Gurua?

Bhagaván: To vskutku nelze.

Právní zástupce: Tak kdo je váš Guru?

Bhagaván: Pro mne je svrchované Já Guruem.

Právní zástupce: Dotýkáte se peněz?

Bhagaván: Ne.

Právní zástupce: Lidé říkají, že jste vtělením Pána Subramanii (jeden z hinduistických bohů).

Bhagaván: Tento i ostatní bohové jsou jen mnou. (smích)

Právní zástupce: Perumal svámí napsal ve svém zápisníku, že jste avatára (vtělení) Pána Subramanii. (Právní zástupce pak ukázal Bhagavánovi verš z deníku Perumal svámího.) Tento verš říká, že jste Subramania. Je rukopis váš vlastní?

Bhagaván: Rukopis je můj, ale idea byla Perumal svámího.

Bhagaván složil tento verš, když žil v jeskyni Vírúpákša. Tehdy několik stoupenců počalo sepisovat verše ke chvále Bhagavána. Perumal svámí si stěžoval, že je vynechán, protože není schopen složit žádný podobný verš. Bhagaván mu vypomohl tím, že složil tento verš, kde se chválil jako Subramania a napsal to do diáře Perumal svámího. Na konci verše napsal jméno „Perumal svámí“, aby ukázal, že Perumal svámí, bude-li chtít, může se k tomu hlásit jako autor. Zdá se, že Bhagavánovým úmyslem bylo, že kdykoli přišel nějaký učený stoupenec a složil verš, který chválil Bhagavána, Perumal svámí mohl takto recitovat tento verš a říkat o něm, že je jeho vlastní. Verš zní:

Pán šesti tváří, který přišel na svět zrozen matkou Azhagu a Sundaramem v Tíručuzhi, aby odstranil nedostatky svých stoupenců tím, že řekl „neboj se“ a který má dvanáct rukou, aby udělal svůj vlastní stav tím, že zničí karman těch, kteří hledají útočiště u jeho nohou. Podrobil pět smyslů, jezdí na pávovi své povznesené lotosové myslí a při hře hází kopí, které je zábleskem džňány. Ten je vskutku tím, kdo blahaplně přebývá jako Arunamalai-Ramana.

Překlad je vzat z časopisu „The Mountain Path“ 1984, str. 94. Pán šesti tváří je Subramania; Azhagu a Sundaram jsou Bhagavánovi rodiče; Tíručuzhi je Bhagavánovo rodiště; dvanáct rukou, kopí a páv, jsou ikonografické podoby Subramanii.

Mnoho stoupenců věřilo, že Bhagaván byl vtělením Subramanii. Ačkoli se zdá, že Bhagaván si v tomto verši činí nárok pro sebe, nesmíme zapomenout, že jej psal z postoje Perumal svámího a nikoli vlastního. Perumal svámí byl jedním z lidí, kteří věřili, že Bhagaván byl božským vtělením. Bhagaván na to upozorňuje, když říká, že rukopis je jeho, ale idea je Perumal svámího. Bhagaván sám nikdy neučinil žádné takové prohlášení. Právní zástupce kladl tyto otázky podle všeho s nadějí zlehčit důvěru v Bhagavána,

když ho donutí připustit, že si uplatňuje nárok a že je vtělením hinduistického boha.

Právní zástupce: Říkal jste, že jste ativarnášrama. Znáte někoho jiného, kdo byl v podobném stavu?

Bhagaván: Ne.

Právní zástupce: Existoval někdo podobný v minulosti?

Bhagaván: Sukha, Džadabharata (mudrci staré Indie) a několik jiných.

Právní zástupce: Proč říkají různí lidé odlišné věci o vašem ášramu?

Bhagaván: Protože mysl každého člověka to pojímá jinak.

Právní zástupce: Chováte obzvláštní lásku ke svému bratru?

Bhagaván: Mám ho rád stejným způsobem, jak mám rád všechny ostatní lidi.

Právní zástupce: Kdo je ten, kdo přebírá dary, jež přicházejí do ášramu?

Bhagaván: Jsou všechny nadepsány mým jménem, ale já nejsem sám, kdo je používá. Podílejí se na nich všichni lidé.

Právní zástupce: Když Perumal svámí bude chtít znovu zůstat v ášramu, dovolíte mu, aby zůstal?

Bhagaván: Jestli se bude chovat jako ostatní stoupenci, bude mu dovoleno přebývat.

Právní zástupce: Když chtějí lidé zůstat v ášramu, koho musejí požádat o dovození?

Bhagaván: To není má záležitost. Musí se zeptat sarvádhikářiho.

Právní zástupce: Byl Perumal svámí vedoucím Skandášramu?

Bhagaván: Byl vedoucím v době, kdy jsem byl ve Skandášramu, ale ani tam jeho chování nebylo dobré. Utrácel mnoho peněz.

Záznam odpovědi Bhagavána (nikoli otázek) pořídil během rozhovoru jeden stoupenec žijící v ášramu. Tento rukopis, který má 17 stran, je uložen v pořadačích úřadu Šrí Ramanášramu. Verze Annamalai svámího se tomuto rukopisu velice podobá, i když je daleko kratší a pořadí otázek je poněkud pozměněné. Jiné části o dotazování je možno nalézt v „Talks with Sri Rama Maharsi (odst. 281 a 291) a Bruntonově rukopisu. Zpráva Annamalai svámího končí odpovědí: „Protože mysl každého člověka to pojímá jinak.“ Ještě si vzpomněl na další otázky a odpovědi, když jsem s ním o tom mluvil, ale on je tenkrát nezapsal a ani se neobjevují v jiných zprávách. Je možné, že se Bhagaván takto při různých příležitostech vyjádřil.

Padlo ještě mnoho jiných otázek a většinou se týkaly záležitostí vedení úřadu. Právní zástupce byl zbytečně neuctivý a svárlivý. Během několika týdnů se jeho syn pomátl a začal chodit ulicemi Tiruvannamalai s lidskými výkaly v rukou. Pak se pomátl i právní zástupce. Oba, on i syn, brzy nato zemřeli. Mnoho stoupenců zastávalo názor, že se tak stalo proto, že byl neuctivý k Bhagavánovi.

Perumal svámi prohrál svůj spor, ale pokračoval ve své kampani proti ášramu tím, že vydal malou knihu, která nesla název „Ramana Maharshiyin Nija Swarúpam“ (Skutečná povaha Ramany Maháršiho). Obviňoval Maháršiho ze sexuálního cizoložství se ženskými stoupenkyněmi a uváděl i dlouhý seznam jeho charakterových nedostatků. Činnasvámi chtěl podniknout právní kroky proti Perumal svámímu, ale Bhagaván mu to rozmluvil.

Když Bhagaván četl část pojednávající o jeho charakterových vadách, smál se a řekl: „Proč ke mně nepřišel dříve, než toto vše napsal? Mohl jsem mu vyjmenovat daleko více vad, věcí, o kterých vím jen já sám.“

Na konci knihy, která byla dost tenká, Perumal svámi připsal poznámku tohoto znění: „Mohl bych o špatném charakteru Bhagavána ještě mnoho vyprávět, ale bohužel nemám dosti peněz, abych to vše vytiskl.“ Když Bhagaván toto četl, znovu se smál a poznamenal: „Proč nepřišel sem, když měl málo peněz? Mohli jsme mu poskytnout dar.“ Perumal svámi doufal, že soudní případ dá publicitu jeho knížce. Když ášram odmítl jakkoli zasáhnout, vyvolal právní spor, kde předstíral, že je poškozený stoupenec. Dévarádža Mudaliar, jeden Bhagavániův stoupenec, který byl právníkem, byl Bhagavánem požádán, aby se případu ujal v zastoupení ášramu. Mudaliar byl v této věci tak úspěšný, že se mu podařilo celou věc zastavit dříve, než došla k soudu. Krátkou zprávu o této události je možno nalézt v jeho Pamětech na str. 12.

Zmínil jsem se Bhagavánovi o knize Perumal svámího, když jsem mu pomáhal s koupelí. Bhagaván poznamenal: „Ať tu knihu prodávají před branou ášramu.“ Mluvil přitom z části vážně a z části žertem.

A pokračoval ve vysvětlování: „Budou-li obyčejní lidé číst tuto knihu, tak tomu uvěří, a to je odradí, aby vstoupili do ášramu. Dobří stoupeneci těm řečem neuvěří a budou navštěvovat ášram dále.“

Bhagaván nestál o to, aby ho navštěvovaly davy lidí. Byl přesvědčen, že pokud vážnost jeho jména poklesne, počet návštěvníků se zmenší.

Z Bruntonova rukopisu, na str. 113: „Jeden žák se rozzlobil, protože někdo mluvil znevažujícím způsobem o Bhagavánovi.“

Mahárši odpověděl: „Dovoluji mu to. Ať řekne třeba i víc. Ať ostatní ho v řadách následují. Jen ať mne nechají o samotě. Jestliže někdo chce věřit všem těmto skandálními slovy, budu to považovat za velkou službu, kterou mi prokazuje, protože jestli on (Perumal svámi) přesvědčuje lidi, aby si mysleli, že jsem falešný svámi, už sem nebudou chodit na návštěvu, a pak budu mít klidný život. Toužím po tom být sám, a proto vítám tu hanlivou příručku. Trpělivost, více trpělivosti – toleranci, více tolerance.“

Schopnost Perumal svámího provádět potměšilosti byla zdánlivě nekonečná. Po několika měsících klidu vymyslel nový způsob jak obtěžovat ášram. V té době byly budovy ášramu umístěny na části půdy, která byla majetkem instituce jménem Bavadžhi math. Představený tohoto mathu bydlel v Tiruvannamalai. Ášramu poskytl povolení, aby využil pozemek, protože si Bhagavána velice vážil. Při jedné příležitosti, kdy přišel pro daršan, prohlásil, že je velmi šťastný, že na jeho pozemku žije mahátma. Ášram se od něho kdysi snažil pozemek zakoupit, ale bezúspěšně, protože v právní smlouvě byl dodatek, který zakazoval prodej Bavadžhi mathu.

Když Perumal svámi prohrál svůj první spor s ášramem, jakýmsi způsobem přemluvil vedoucího tohoto mathu, aby začal spor s Bhagavánem. Mathádhípan (vedoucí mathu) ho zažaloval u místního soudu s žádostí, aby Bhagaván opustil jeho pozemek. Nevím nic o tom, jak se podařilo Perumal svámímu přemluvit vedoucího, aby otevřel tento případ. Jelikož Mathádhípati dříve choval k Bhagavánovi takovou úctu, domnívám se, že byl nějakým způsobem podplacen. Avšak tento případ nebyl tak obtížný jako předchozí. K Mathádhípatimu byla poslána vyjednávací deputace a celá záležitost byla vyřešena přátelsky mimo soud. V podmínkách smlouvy bylo, že Šrí Ramanášram zakoupí v Tiruvannamalai pozemek přesně stejné velikosti jako pozemek, na kterém jsou postaveny ášramové budovy. Tento nově zakoupený pozemek obdržel Bavadžhi math výměnou za pozemek, který ášram používal.

To byl poslední případ, kdy se Perumal svámi snažil dělat nesnáze ášramu. Brzy na to se jeho zdravotní stav zhoršil do té míry, že posledních dvacet let strávil jako invalida ve svém domě. Jak léta ubíhala a jeho zdravotní stav se zhoršoval, začal si uvědomovat, jak špatně se choval. Při jedné z jeho posledních návštěv ášramu (přijel na voze taženým koněm,

protože byl příliš slabý, aby šel pěšky) vstoupil do haly a řekl Bhagavánovi: „Bhagaváne, přijdu do pekla, protože jsem se dopustil mnoha špatných činů. Prosím, odpusťte mi a nezapomeňte na mě.“ Bhagaván odpověděl: „I když vy zapomenete na mne, já nezapomenu na vás.“ Perumal svámí však vykřikl: „Ale já budu v pekle!“

Bhagaván se na něho chvíli díval a pak řekl: „I tam jsem přítomen.“

V posledních dnech života byl Perumal svámí opuštěn všemi přáteli a přišel o všechny peníze. V té době žil v domě muže, který se jmenoval Mudaliar. Ten muž si půjčoval peníze, které patřily Perumal svámímu, a pak mu je odmítl vrátit. Když Mudaliar zjistil, že Perumal svámí již nemá žádné peníze, které by z něj vymámil, snažil se ho z domu vypudit. Najal vůz tažený koněm, posadil Perumal svámího do vozu a vozkovi přikázal, aby ho vzal do Šrí Ramanášramu.

Řekl mu: „Posílám vás do Šrí Ramanášramu. Mnoho lidí tam dostává jídlo. Sloužil jste jim mnoho let, takže je jisté, že se o vás postarají.“ Když toto prohlásil, řekl vozkovi, aby ho hned zavezl za bránu a odjel co nejdříve.

Vedení ášramu odmítlo od Mudaliara tuto zásilku přijmout. Najali jiný povoz a poslali ho přímo zpět do Mudaliarova domu. Mudaliar, který ho zpátky nechtěl, jej odmítl vpustit. Místo toho najal další povoz a řekl vozkovi, aby ho zase zavezl zpátky do ášramu. Ášram jej znovu odmítl přijmout a znovu jej poslal k Mudaliarově domu. Mudaliar nakonec ustoupil a dovolil Perumal svámímu, aby u něj opět zůstal.

Perumal svámí nakonec zemřel v padesátých letech, opuštěn, bez jakékoli péče, na kamenné lavici kdesi ve městě. V té době s ním sympatizovalo velmi málo lidí. Každý došel názoru, že všechny jeho potíže a bída byly důsledkem toho, že řídil kampaň proti Bhagavánovi.

Stavební práce – II

Od začátku třicátých let až do roku 1938 jsem byl více či méně zaměstnán vykonáváním stavebních prací. Největší stavbou, nad kterou jsem v té době měl dozor, byla výstavba nové jídelny a kuchyně. Na ploše ve tvaru čtverce, jehož každá strana měla délku asi 25 yardů, denně pracovalo 30 až 40 zedníků. Naštěstí Bhagaván projevoval velký zájem o stavbu a vedl mne v každém směru. Večer, když jsem k němu přišel, abych mu podal zprávu o tom, co se ten den vykonalo, dával mi pokyny, jaká práce by se měla provádět druhý den. Když bylo něco složitějšího, pak vysvětloval, jak se to má provést.

Jedna z prvních prací, kterou jsem měl vykonat, bylo zbourat mé vlastní obydlí. Na místě, kde měla stát nová kuchyně, bylo asi deset chatek se střechami z kokosových palmových listů. Moje chatka byla jednou z nich. Všechny se musely rozebrat a postavit na jiném místě. Ve stejné době bylo přímo před skladištěm vybudováno obydlí se střechou pokrytou taškami. Odstěhoval jsem se do této místnosti a zůstal tam mnoho let.

Jednoho dne, kdy výstavba jídelny byla v plném proudu, strhla se silná bouřka, která mi zabránila, abych obdržel od Bhagavána nějaké plány. Bývalo tehdy zvykem probírat s Bhagavánem záležitosti týkající se stavby v okamžiku, když po večeři vyšel z jídelny. Tehdy se pro silný déšť odebral přímo do haly, aniž by se mnou promluvil. Ten večer se mi žádná jiná příležitost k promluvě nenaskytla, zvláště pro to, že Bhagaván nebyl nakloněn probírat tyto plány na veřejnosti.

Druhý den ráno, dříve než bylo započato s prací, zašel jsem za Bhagavánem a zeptal jsem se ho, jaké jsou plány pro dnešní den.

Bhagaván odpověděl: „Svámí je uvnitř vás. Běžte a proved'te práci.“

Pro mne to bylo něco jako šok, protože jsem si navyknul záviset na Bhagavánových radách. Ve skutečnosti mi Bhagaván svým způsobem učinil poklonu. Jeho odmítnutí pomoci mi ukazovalo, že je nyní s tím, co jsem se naučil, spokojen a že mohu dozor nad výstavbou zvládnout sám. Vždy před tím, než jsem odcházel ze staveniště a vydal instrukce, vyslovoval jsem tichou modlitbu k Bhagavánovi s prosbou, aby mne vedl v mé práci. Tak asi okolo deváté hodiny dopoledne Bhagaván vycházel z haly, aby se podíval, jak si počínám. Když prohlédl vykonanou práci, udělil mi „stavební diplom“ tím, že se na mne usmál a pronesl jediné slovo „Beiš,“ což znamená „dobře vykonáno“.

Tedy se udály ve spojení se stavbou jídelny dvě příhody, které stojí za

to zmínit. První pojednává o tom, jak Bhagaván neměl v oblíbě stoupence, kteří mu prokazovali příliš mnoho pozornosti. Byl jsem tehdy na plném slunci a dohlížel na vykládání vápna. Měl jsem deštník, aby mne chránil před sluncem a navíc tmavé brýle kvůli prachu z vápna. Když Bhagaván přišel, aby se podíval, co dělám, sundal jsem sandály a sklapnul deštník jako projev úcty. Bhagaván mi to okamžitě vytknul.

„Proč děláte tyto věci, když mě vidíte? Proč mi věnujete speciální pozornost tímto způsobem? Tyto věci jsou tu k tomu, aby vás chránily před sluncem a vápenným prachem. Příště přijdu jedině pod podmínkou, když mi slíbíte, že si necháte rozevřený deštník a budete mít sandále.“

Druhá příhoda je ještě zvláštnější. Tehdy jsem dohlížel nad prací výstavby jídelny, když jsem si uvědomil, že mé ego velice nabralo na síle. Pocítil jsem, jak ve mně narůstá nevídaný pocit pýchy a dosažení. „Jsem za toto všechno zodpovědný! Jen já sám dohlížím na toto velké dílo!“

Zatímco jsem byl postižen těmito mocnými myšlenkami, Bhagaván mě přišel navštívit. Než ke mně došel, spatřil jsem, jak z mého těla odchází černý, stínu podobný mrak. Jakmile mne opustil, mohl jsem jasně pocítovat, že ode mne mé egoistické myšlenky odpadly. Tuto zvláštní událost jsem hned sdělil Bhagavánovi.

Souhlasil s tím, že se cosi neblahého událo a citoval tamilské přísloví: „Zlí duchové odejdou, jakmile spatří kněze.“

Než se stavěla jídelna, Bhagaván měl vždy ve zvyku poskytovat mi pokyny ke stavbě, když nebyl nikdo jiný přítomen. Jelikož nikdo nikdy neviděl, že Bhagaván se mnou hovoří o stavebních záležitostech, stoupenčí docházeli k názoru, že uskutečňuji své vlastní představy, nikoli Bhagavánovy. U těch lidí, kteří byli tohoto názoru, jsem byl dlouho velmi neoblíbený, protože si všichni mysleli, že plýtvám penězi tím, že stavím nesmírně veliké budovy. Nikdy jsem jejich námitky nemohl vyvrátit, protože v prvních letech, kdy jsem dohlížel nad výstavbou, Bhagaván nikdy veřejně nedoznal, že je to on, kdo mi poskytuje plány.

Z jakýchsi důvodů si Bhagaván přál, aby jeho role při stavebním programu zůstala v tajnosti.

Mnohokrát mi řekl: „Nikomu neříkejte, že jsem vám pověděl, abyste toto učinil, jen vykonajte tu práci. Také nesdělujte lidem, co v budoucnosti zamýšlíte udělat. Když se lidé dozví, co plánujete příště provést, přijdou se svými vlastními nápady a budou se je snažit uplatnit. Kdyby toto nastalo, byl byste úplně popleten.“

Bhagaván mi také sdělil, jak se vyhnout odpovědím na otázky: „Když k vám přijdou nějací technici a zeptají se vás, jak chcete v další práci pokračovat, řekněte jim: ‚Jsem momentálně velice zaměstnán a nemám žádný čas k vysvětlování.‘ Pak běžte pryč a začněte dělat nějakou práci. Je tu mnoho lidí, kteří se zajímají o tyto stavební práce. Ti všichni chtějí přijít a podělit se s vámi o svoje plány. Jestliže se s nimi budete pouštět do diskuze, jen to vaši práci stíží.“

Tento postoj naprosté tajnosti se změnil brzy poté, když do ášramu přišel major Chadwick. Někdy se chodil dívat, jak pracuji, a když jsme s Bhagavánem prováděli

naši polední inspekční procházku, často nás doprovázel. Bhagaván mi v tu dobu poskytoval rady, protože v tom čase jsme mohli být na staveništi sami. Bhagaván pokračoval v poskytování rad i tehdy, když se Chadwick začal zúčastňovat našich poledních inspekcí. Když se Chadwick později doslechl, že je v ášramu mnoho lidí, kteří si myslí, že jedním z vlastní vůle, zdůraznil každému, že byl osobně svědkem toho, jak mi Bhagaván poskytoval instrukce. Jakmile se toto „tajemství“ provalilo, Bhagaván přestal předstírat, že on nemá s plánováním nic společného a začal mi dávat pokyny přímo v hale.

Před touto změnou jsem zažil mnoho nepříjemností s úředníky a s některými dalšími pracovníky ášramu. Ti, kteří byli názoru, že plýtvám penězi na svých vlastních grandiózních plánech, odmítali se mnou spolupracovat, když jsem potřeboval jejich pomoc. Například v zahradě ášramu pracovalo na plný úvazek vždy šest až osm lidí. Kdykoli jsem však požádal o pomoc kohokoli z nich, jejich nadřízený ho odmítl pustit. Chvillemi bylo mé postavení v ášramu tak nízké, že mi nikdo nebyl ochoten pomoci. Musel jsem spoléhat jedině na placené pracovníky.

Jednou, když jsem s Bhagavánem jedl iddlies, řekl mi: „Než teď ráno přijdou zedníci, chtěl bych po vás, abyste odstranil pár velkých kamenů.“

Major Chadwick

Když mi Bhagaván řekl, o jaké kameny se jedná, bylo mi okamžitě jasné, že to není práce pro jednoho člověka.

Zeptal jsem se Bhagavána: „Jak mám tu práci udělat? To vyžaduje více lidí. Lidé z úřadu nedovolí, aby mi někdo z ášramových pracovníků pomohl.“

„V tom případě přijdu a pomohu vám já sám,“ řekl Bhagaván.

Jakmile se lidé z úřadu doslechli, že Bhagaván sám dobrovolně vykonal těžkou manuální práci, protože se nemohl nikdo jiný najít, okamžitě poslali muže jménem Muni svámí na pomoc. Jelikož se brzy roznesla zpráva, že Bhagaván sám chtěl, aby se práce vykonala, rychle povolali dalšího člověka, jménem Danupillai. My tři, s malou pomocí Ragavendra Rao, jsme stihli práci dříve, než dorazili zedníci.

Podobnou neochotu ke spolupráci jsem zažil i od kuchyňského personálu. Neměl jsem problémy pokud šlo o mne samého, protože jak Bhagaván, tak Činnasvámí řekli lidem v kuchyni, že si odtud mohou vzít, co chci. Nicméně tito lidé neobdrželi pokyn, že by měli poskytovat jídlo mým pracovníkům, které jsem najímal. Ostatním, kteří byli najímáni k jiným pracím, bylo v jídelně jíst dovoleno.

Jednoho dne za mnou přišel jeden z mých pracovníků a řekl mi, že ráno nejedl. Doufal, že mu ášram poskytne snídani. Zmíněný muž měl ten den vykonat velmi důležitý úkol, bez jehož dokončení nebude moci nikdo z ostatních pracovníků provést svou práci.

Abych toho člověka uspokojil, zašel jsem do kuchyně a řekl tamním ženám, že mám ještě hlad, ať mi dají nějaké iddlies.

Jedna z žen však řekla: „Vždyť jste právě jedl. Jak to, že chcete ještě další jídlo?“

V tom jsem uslyšel Bhagavána, jak se hlasitě smál. Pracoval v části kuchyně, která byla ukrytá mým zrakům, takže jsem ho neviděl. Nebyl jsem schopen znovu lhát v přítomnosti Bhagavána, a tak jsem řekl ženě: „Jen mi je dejte, když vám to říkám, ale ve skutečnosti jsou pro jednoho mého pracovníka.“

Pak přišel Bhagaván a s širokým úsměvem na tváři řekl ženě, aby mi iddlies, o které jsem žádal, dala.

Všichni jsme Bhagavána považovali za naprosto čestného a pravdomluvného, o to větší překvapení bylo, že jsem od něho jednou slyšel, že on sám ode dne, co opustil domov a přišel k Arunáčale, třikrát zalhal. První lež byla v domě Muthukršna Bhagavatára, zatímco ještě směřoval k Arunáčale. V tomto domě nesprávně řekl, že ztratil všechny své peníze i majetek.

V domě Muthukršna Bhagavatára zastavil své náušnice, aby získal peníze a mohl tak pokračovat do Tiruvannamalai. K žádné ztrátě nedošlo, prostě neměl dostatek peněz k dokončení své cesty.

Druhou lež pronesl v den, kdy s ním byla jeho matka na Pavalakundru.

Pavalakundru je chrámem, který je na vrcholku malého výčnělku skály. Nachází se asi 300 yardů od hlavního chrámu Arunáčaly. Bhagaván zde žil nějaký čas okolo roku 1898. Tato událost se musela uskutečnit při jedné z jeho pozdějších návštěv, protože matka za ním přišla natrvalo až v roce 1915. Zdá se, že S. S. Cohen (Guru Ramana, str.13 – 14) popisuje tutéž událost, ale umísťuje ji na Skandášram. Když jsem toto zmínil, odpověděl mi, že si je jistý, že mu Bhagaván říkal, že se to stalo na Pavalakundru.

Když Bhagaván seděl uvnitř chrámu, zdánlivě v samádhi, jeho matka se rozhodla, že půjde navštívit Ečammal do města. Než odešla, rozhodla se, že Bhagavána uzamkne uvnitř chrámu, aby ho nikdo nerušil nebo mu neublížil. Bhagaván ve skutečnosti v samádhi nebyl, pouze seděl se zavřenýma očima. Jakmile matka odešla, prostrčil dírou, která byla ve dveřích ruku, uvolnil zástrčku a vyšel ven. Když se takto dostal na svobodu, opět dveře za sebou zavřel. Když se vrátila, byla otřesena tím, že ho vidí sedět před zamčenými dveřmi. Bhagavánovi bylo jasné, že si matka myslí, že získal nějaké nadpřirozené síly, které mu umožnily projít pevnou hmotou. Z legrace její domněnky potvrdil, když se ho zeptala, jak se dostal ven. Velmi vážně se na ni podíval a odpověděl: „Prostorem.“

Třetí lež byla pronesena ve Skandášramu. Když matka trpěla bolestmi ucha, Bhagaván jí řekl, aby náchýlila hlavu tak, aby jí mohl do ucha nahlédnout. Nic tam nemohl vidět, předstíral však, že tam vidí vosu. Průběžně matce sděloval, co se v uchu děje.

„V uchu je vosa. Leze ven a zastavila se na jeho kraji. Ted' odlétá!“

Matka byla přesvědčena, že pomyslná vosa je příčinou její bolesti, a když Bhagaván prohlásil, že vosa odletěla, její bolest naprosto zmizela.

Jako pracovní síly jsem pro stavbu jídelny najímal jak muže, tak i ženy. Některé ženy byly velmi přitažlivé a musím přiznat, že mne občas začaly obtěžovat sexuální touhy. Již na začátku svého působení v ášramu jsem se

o tom Bhagavánovi zmínil a řekl mu: „Nechci mókša (osvobození). Jen chci, aby mi touhy po ženách nevstupovaly do mysli.“

Tehdy se Bhagaván smál a řekl: „Všechny velké duše (mahátmové) usilují pouze o toto.“

Jeho odpověď mne ujistila, že nejsem jediný, kdo trpí tímto problémem, ale neposkytl mi tím návod, jak tento problém překonat. Vymyslel jsem si teorii, že když se nebudu po celý den na práci žen dívat, bude daleko snadnější se sexuálními myšlenkami vyhnout. Tehdy jsme platili mužským zaměstnancům čtyři anny a ženám tři anny (jedna anna představovala šestnáctinu rupie). Napadlo mě, že když nahradím všechny ženské pracovníce mužskými, tak za cenu několika ann budu schopen nabýt trochu míru mysli. Sdílel jsem proto ženám, že napříště tu práce pro ně nebude.

Večer se Bhagaván jako obvykle ptal, jakou práci plánuji na příští den. Odpověděl jsem mu, že základy jsou již dokončeny a že plánuji navést dovnitř stavby mnoho písku a srovnat podklad na úroveň podlahy jídelny.

Bhagaván se mne zeptal: „Kolik mužů a kolik žen jste najal?“ Má odpověď zněla, že jsem nenajal žádné ženy a vysvětlil jsem mu i důvody, které mne k tomu vedly. Bhagaván však nesdílel názor, že by ženy měly trpět jen proto, že nejsem schopen svou mysl držet na uzdě.

„Proč jste řekl, že pracovníce z řad žen již nadále nebudou zapotřebí?“ prohlásil. „Zaměstnávejte ženy. Zaměstnávejte ženy. Zaměstnávejte ženy.“

Již dříve jsem si všiml, že když Bhagaván chtěl zdůraznit důležitost určité ideje či vyjádření, pak to opakoval třikrát. Uposlechl jsem jeho pokynu a najal jsem všechny ženské pracovníce.

Vzpomínám si ještě na jednu událost, kdy mne mé sexuální myšlenky téměř přemohly. Bylo tak jednu hodinu po poledni. Seděl jsem před skladištěm, když jsem spatřil, jak jedna velmi krásná žena přichází pro daršan Bhagavána. O několik minut později vyšla z haly a vydala se cestou k hoře. Její zjev mne tak okouzil, že jsem si nebyl jist, zda není bohyní v lidské podobě. Pocítil jsem, jak ve mne narůstá silná sexuální touha. V ten okamžik se objevil Bhagaván a poznal stav mé mysli. Zavolal mne a přikázal mi, abych se v horkém slunci postavil na velký balvan, který byl blízko skladiště. Protože jsem neměl na nohou sandály, rozpálený kámen způsoboval mým chodidlům velkou bolest. Bhagaván zcela přehlížel mé nepohodlí a klidně si se mnou několik minut povídal o některých stavebních záležitostech. Pálivá bolest mých chodidel se stala téměř nesnesitelnou, ale neodvážil jsem se pohnout, protože Bhagaván mi

výslovně přikázal stát na kameni. Po nějakém čase mi došlo, že bolest, kterou pociťuji, zcela vytěsnila touhu po oné ženě. V okamžiku, kdy tato myšlenka vystoupila z mé mysli, Bhagaván náhle ukončil náš rozhovor a odešel. Byl jsem šťasten, že jsem mohl odejít do chládku. Bhagavánovo zacházení vedlo k úplnému vyloučení. Když bolest ustoupila, zjistil jsem, že již nemám o ženy žádný zájem.

Pro Bhagavána bylo charakteristické, že na stejné situace odpovídal různým způsobem. V roce 1938, kdy mne znovu obtěžovaly sexuální touhy, reagoval zcela rozdílně. Po tři dny jsem měl hlavu tak plnou sexuálních myšlenek, až jsem si začal říkat: „Jak mám dosáhnout osvobození, když mne stále obtěžují takové myšlenky?“

Tyto myšlenky mne tak vzrušovaly, že jsem po tři dny nebyl schopen normálně jíst ani spát. Nakonec jsem se rozhodl, že Bhagaván je jedinou osobou, která mi může pomoci. Večer jsem následoval Bhagavána, když vyšel na procházku a vysvětlil mi svůj problém.

„Přepadla mne touha po ženách, poslední tři dny jsem pořádně nejedl ani nespal. Co se se mnou nakonec stane, napadají-li mne často takové myšlenky?“

Bhagaván několik minut mlčel, a pak odpověděl: „Proč byste měl pořád myslet na to, že se nějaká špatná myšlenka tehdy a tehdy objevila? Budete-li místo toho meditovat, komu ta myšlenka vzešla?“, sama od sebe zmizí. Nejste tělo ani mysl, jste átman. Meditujte o tom a vaše touhy vás opustí.“

Stalo se mnohokrát, že když se stavělo, Bhagaván přišel, posadil se na kámen a díval se na vše, co jsme dělali. Někdy se i připojil.

Říkával: „Když jsem venku, cítím se zdravější. Ta šest stop dlouhá pohovka, na které jste mne vy lidé přiměli sedět, to je jako vězení.“

Bhagaván často trávil hodiny v naší společnosti. Měl-li náladu dohlížet, vracel se zpět do haly jedině tehdy, když mu bylo sděleno, že tam přišli noví stoupenci pro jeho daršan. V takových případech přicházel Madhava svámí, který dohlížel v hale a oznamoval příchod nových lidí. Vzpomínám si, jak ho jednou Bhagaván viděl jít k nám. Evidentně mu šel oznámit, že se dostavili nějací další lidé.

Bhagaván se ke mně otočil a řekl: „Blíží se nový rozkaz. Musím jít zpátky do vězení.“

Bhagaván vždy vítal možnost, když se mohl přidat k práci. Mohu uvést jeden dobrý příklad z doby, kdy jsem byl v ášramu teprve krátce. Tehdy

nebylo žádné vhodné místo pro uskladnění rýže. Bylo zapotřebí místo, které by bylo zabezpečené proti vlhkosti, aby rýže nezvlhla. Bhagaván mně přikázal, abych zhotovil plochu z cihel a cementu v jedné malé chatě, která bývala umístěná v blízkosti staré kanceláře. Když jsem práci dodělal, začal jsem uhlazovat povrch pomocí staré cihly, aby byl hladký. Bhagaván si vybral jinou cihlu a přidal se k mé práci. Cihlu držel v obou rukách a začal intenzivně oškrabovat podlahu.

Snažil jsem se ho zastavit a řekl jsem mu: „Proč Bhagaván vykonává tuto práci? Vždyť mohu všechno snadno oškrábat sám.“

„Dělám to proto, že potřebuji cvičit,“ odpověděl Bhagaván. „Když vykonávám nějakou práci, mé tělo tím zesílí. Nemám teď vůbec chuť k jídlu. Budu-li mít víc práce, pominou i mé problémy s plynatostí.“

Nesnažil jsem se ho přemlouvat, protože bylo jasné, že mu to bylo nesmírně příjemné.

Jelikož jsme obvykle nechtěli, aby Bhagaván dělal těžké práce v ášramu, udržoval své zdraví častými procházkami po hoře. Ve čtyřicátých letech dokonce Bhagaván kombinoval tyto časté procházky s každodenním cvičením, aby si vylepšil trávení. Vztyčil své ruce nad hlavu a s nataženýma nohama se ohnul v pase a snažil se dotknout prstů u nohou. Dělal to třicetkrát každé ráno. Obvykle tato cvičení prováděl na místech, na kterých by ho lidé neměli spatřit. Několikrát se však stalo, že ho objevily ženy, které prohledávaly horu a sbíraly dříví na otop.

Když ho jedna z nich spatřila, jak činí opakované předklony, poznamenala, že Bhagaván zřejmě snědl příliš mnoho jídla a nyní se to snaží vyzvracet.

Jiná žena, která měla více fantazie, s tím nesouhlasila a řekla: „To jsou speciální cvičení. Bhagaván bere kameny z hory a přeměňuje je ve zlato. Zlato používá k tomu, aby získal prostředky pro stavbu Matčina chrámu. Jak jinak by to mohl zaplatit? Ten muž, kterého vidíš vedle něho (Bhagavánův sluha), slouží jako hlídač. Zajišťuje, aby nikdo nerušil Bhagavána, když přeměňuje zlato. Také brání, aby jiní lidé zlato nekradli a pomáhá ho odnášet do ášramu.“

Rozkvět ášramu po roce 1940 byl široce diskutovaným tématem místních lidí. Mnozí z nich neměli ponětí o tom, jak je ve skutečnosti financován a došli k závěru, že vedení padělá peníze, a tak umožňuje jeho růst. Tato teorie se šířila zvláště mezi těmi, kteří nebyli stoupenci. Jednou, když jsem stál nedaleko úřadu ášramu, viděl jsem, jak se jeden z místních vesničanů

dívá na Mauni Šrinivasa Rao, jak píše na stroji. Vesničan nikdy před tím psací stroj neviděl, a tak došel k závěru, že to je zřejmě onen stroj, který tiskne všechny ty padělky. Blízko ášramu bylo malé příruční skladiště, kde návštěvníci mohli odložit svá zavazadla dříve, než šli pro daršan. Jelikož však toto místo bylo pod neustálým dohledem hlídače, který dával pozor na odložené věci návštěvníků, mnoho z místních bylo přesvědčeno, že toto musí být ono místo, kde se peníze tisknou a skladují.

Bhagaván pokračoval ve svých častých procházkách, částečně aby si zlepšil zažívání, a pak také proto, aby zmírnil ztuhlost svých kolen. Již brzy po příchodu do ášramu jsem zpozoroval, že Bhagaván má revmatické otoky a bolesti v obou kolenech. Jak léta přibývala, problémy se zhoršovaly. Bhagaván o tom obvykle při různých příležitostech vtipkoval takto: „Hanumán se chytal nohou Rámy, zatímco jeho otec chytá moje nohy.“

V hinduistické mytologii platí, že otcem Hanumána je Váju, bůh větru. Hanumán, král opic, je jedním z nejpřednějších ctitelů Rámy. V TAMILSKU vždy říkáme, že je Váju v noze, když noha začne otékat.

Sluhové Bhagavánovi pravidelně masírovali olejem nohy, ale moc to nepomáhalo. Bolest byla tak krutá, že museli jeho kolena podkládat polštářem, protože pro Bhagavána bylo příliš bolestivé sedět s nataženýma nohama. Když se díváme na slavný obraz, který je nyní na pohovce ve staré hale, je možno vidět, že polštář slouží jako podklad pro jeho lehce ohnuté nohy. Bhagaván dovoloval svým sluhům, aby mu masírovali nohy, ale více věřil cvičení než prostředkům utišujícím bolest.

Říkával, že když každý den nevyrazí na procházku, nohy ho bolí.

Jednou jsem masíroval Bhagavánovi nohy jakýmsi olejem, když vstoupila nějaká stará paní a ptala se mně, jaký je problém. Odpověděl jsem: „Masíruji Bhagavánovi nohy, protože ho bolí.“

Žena se nad mým vysvětlením ušklíbla a prohlásila: „Bhagaván nepociťuje žádnou bolest. Tím, že to děláte, jen očišťujete své hříchy.“

Bhagaván se snažil pomáhat s našimi každodenními úkoly. Tím ale vyvolával mnoho odporu u těch, kdo žili v ášramu. Většina z nás pociťovala, že mu neprokazujeme náležitou úctu, jestliže mu dovolujeme vykonávat nižší práci. Uvádím jeden příklad z mých raných let v ášramu. Jednou se stoupenci sešli, aby si rozdělili práci, kterou bylo nutno každý den udělat. Jeden člověk se přihlásil k vaření, jiný k úklidu a podobně.

Na konci setkání, kdy Bhagaván neobdržel žádný úkol, prohlásil: „Zapomněli jste přidělit jeden úkol. Nikdo nebyl určen k tomu, aby pral prádlo. Když mi dáte své prádlo, vezmu je k nádrži Jama Tirtham a všechno tam vyperu.“

Nikdo nechtěl, aby tuto práci Bhagaván vykonával. Přidělili jsme prání prádla někomu jinému a Bhagaván zůstal bez práce.

Jama Tirtham je vodní nádrž (tank) vzdálená asi jednu míli od ášramu. V indické angličtině tank znamená lidskými silami vytvořenou nádrž větší než studnu, která je vyhloubená za účelem zadržování dešťové vody. Jama Tirtham má vodu po celý rok, tanky blíže ášramu v létě často vyschnou. Dá se předpokládat, že vypravovaná událost se odehrála v létě. V zimě by se prání provádělo někde poblíž.

Bhagaván někdy naplánoval nějaké práce sám pro sebe, a pak je i úspěšně vykonával. Jednou se rozhodl, že v přístřešku staré kuchyně vybuduje z cementu a cihel polici. Měl v plánu uskladnit zde nádoby s nakládanou zeleninou. Sám Bhagaván pomocí šest stop dlouhého sochoru vydlabal zem. Santammal, jedna z kuchařek, z toho udělala bláto. Bhagaván tuto práci prováděl sám a nenechal mi ji vykonat, protože nebráhmani nesměli do kuchyně. Měl jsem nějakou práci v jídelně, která je hned vedle kuchyně, přesto jsem však neviděl, co Bhagaván dělá, protože jedna velmi ortodoxní bráhmanská žena, držela před vchodem do kuchyně sáří. Zřejmě si myslela, že já, nebráhman, bych neměl vidět, co se v kuchyni děje.

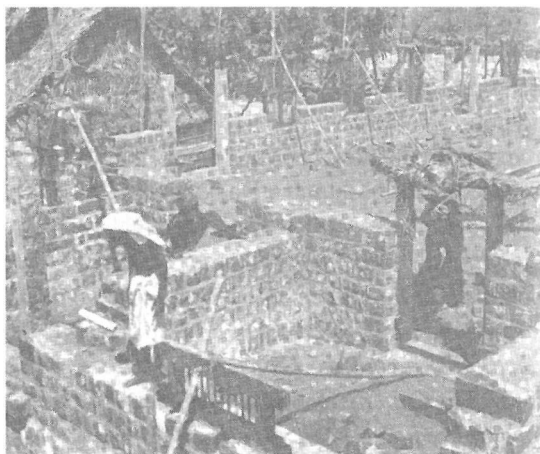
Když Bhagaván vzhlédl od pokládání cihel a spatřil, co žena dělá, řekl: „Proč držíte sáří takovým způsobem? Vždyť je to jen Annamalai svámí.“

V tom okamžiku se najednou objevil Činnasvámí. Usmál se na mne a řekl: „Bhagaván vám právě udělil nový titul, „išta-bráhman“ (dobře vyhlížející bráhman).

Měl bych zmínit a vysvětlit, že zatímco Bhagaván dodržoval kastovní ortodoxní předpisy v záležitostech přípravy jídla hlavně kvůli bráhmanským stoupencům, kteří by jinak v ášramu nejedli, s některými extrémními projevy kastovních předpisů nesouhlasil.

Bhagaván měl v oblíbě ještě další aktivitu, kterou byla výroba vycházkových holí. Dělal to tehdy, když nebyl žádný požadavek, aby něčemu věnoval čas či pozornost. Jednou jsem ho viděl, jak jich pár velmi energicky vyrábí. Činnasvámí koupil otýpku dřeva na topení. Bhagaván tehdy požá-

dal své sluhy, aby z ní vybrali pět nebo šest rovných klacků. Napřed očistil malým nožem povrch holí, a pak je ohlazoval kusem skla. Konečné vyhlazení prováděl listem. Jeho tělo bylo poseto pilinami. Některé zůstaly tam, kam spadly, jiné odplavily potůčky potu, které stékaly po jeho těle.

Snažil jsem se ho ovívat, ale Bhagaván mne zarazil a prohlásil:

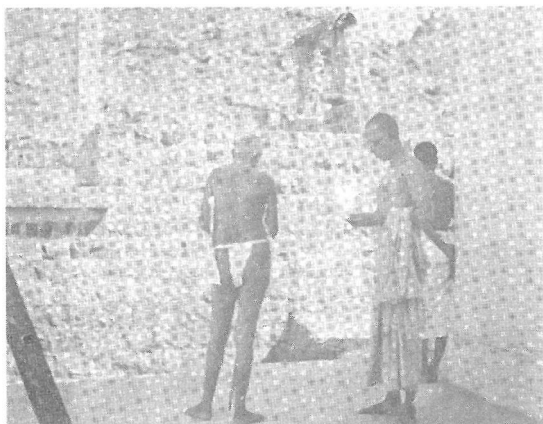
Annamalai svámi při stavbě jídelny, okolo hlavy má omotaný ručník

„Pracuji proto, abych se zpotil. Když nebráníte stékání potu, tělo bude zdravé. Když mne budete takto ovívat, pot se nevytvoří.“

Tehdy tu nebyly elektrické větráky, takže veškeré ovívání se muselo provádět ručně. Když lidé začali Bhagavána ovívat, obvykle jim říkal, aby toho nechali. Avšak někteří stoupenci byli ve svých pokusech vytrvalí jako na příklad Mudaliar Patti. Jednou, uprostřed léta, když se Bhagavánovo tělo lesklo potem, jsem spatřil, jak Bhagaván z rukou Mudaliar Patti vytrhl vějíř, protože se ho snažila tajně ovívat, přestože jí před několika minutami řekl, aby to nedělala.

Když ji vzal vějíř z rukou, opakoval svou obvyklou připomínku: „Jestliže se volně potíme, je to pro tělo dobré. Proč tomu chcete zamezit tím, že mne ovíváte?“

V dobách než jsem přišel, nebylo v ášramu mnoho práce. Bhagaván trávil většinu času tím, že seděl v hale. Pravidelně pracoval v kuchyni a chodil po hoře, ale většinu dne vedl sedavý život. To vše se změnilo, jakmile se začalo s pracemi kolem výstavby. Často se chodil dívat, jak si počínáme, bombardoval nás svými radami a pokyny a také se stávalo, že se přidával k práci. Některé lidé byli názoru, že ášram spontánně vyrostl kolem Bhagavána, bez jakéhokoli zásahu z jeho strany. Tito lidé by byli nuceni změnit názor, kdyby kolem roku 1930 spatřili Bhagavána při práci. Byl to Bhagaván, a jedině

Bhagaván, kdo rozhodoval, kdy a kde budou budovy postaveny, určoval jejich velikost, materiál, který se má na ně použít a kdo bude na výstavbu dohlížet.

Bhagaván říkával: „Nedělám si starosti se žádnou z těchto činností. Pouze svědčím tomu, co se tady děje.“

Z pohledu átmana to může být pravdou.

Bhagaván a Činnasvámí prohlížejí odvedenou práci.

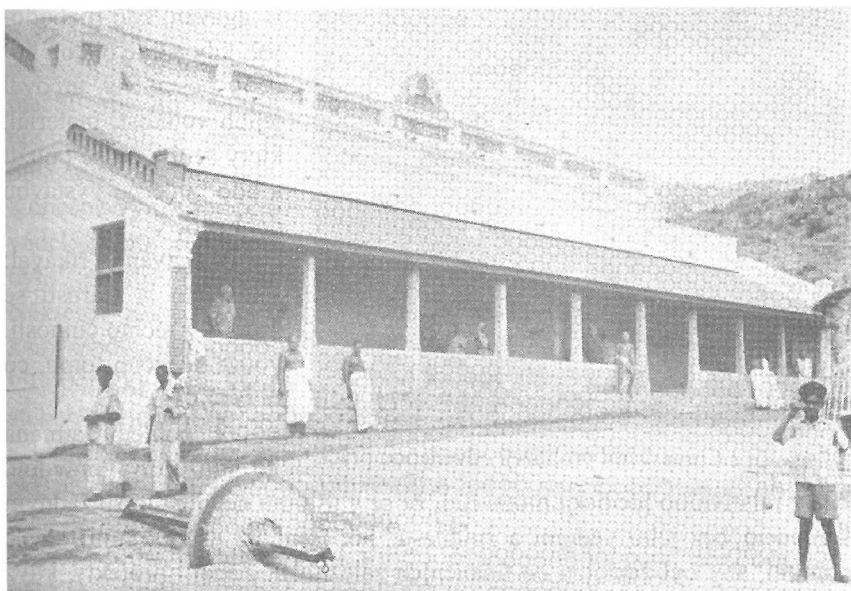
Ale z relativního hlediska mohu říci, že se v ášramu nepohnulo se žádným kamenem bez jeho vědomí a souhlasu. Jak jsem již dříve zmínil, zcela odmítal, aby byl zapleten do finančních záležitostí. Zahájil projekty, když nebyly k dispozici žádné peníze a bezstarostně přehlížel všechny Činnasvámího předpovědi o bezprostředně hrozícím finančním krachu. Nikdy nikoho nepožádal o peníze a zakazoval i Činnasvámímu, aby prosil o peněžité dary ve jménu ášramu; vždy však nějakým způsobem přišlo dostatek darů, aby se stavby mohly dobudovat.

Činnasvámí, který se cítil jako nejvýše odpovědný za všechny finanční záležitosti ášramu, si dělal velké starosti, když se Bhagaván angažoval v plánech, které nebyly kryty náležitým finančním zajištěním.

Při takových příležitostech jsem často slyšel poznámku Bhagavána: „Jsem zde, není třeba, aby si dělal starosti.“

Kdykoli něco takového Bhagaván pronesl, sdělil jsem ona slova Činnasvámímu. Po takové zprávě se vždy vzmužil, nicméně jeho nově nabytá důvěra se obyčejně vytratila, jakmile došel další velký účet.

Bhagaván očekával, že i ostatní stoupenci budou sdílet stejnou bezstarostnost v souvislosti s finančními záležitostmi ášramu. I když jim dovolil věnovat ášramu dary, pokud se tak rozhodli, nechtěl, aby se dárci zaplétali do finančních problémů ášramu. Například, jednou, když Bhagaván velmi onemocněl, Maurice Frydman věnoval Činnasvámímu tisíc rupií a požádal ho, aby za ně nakoupil pro Bhagavána ovoce. Tehdy to představovalo velkou částku peněz. Činnasvámí věděl, že Bhagaván by ovoce nejedl, dokud

Dostavěná jídelna s Bhagavánem jak sedí u vchodu. Plaketu s nápisem a datem, rýsující se proti obloze, zhotovil Annamalai svámí.

by každý nedostal stejný podíl, a tak se rozhodl, že by to bylo rozhazování peněz, kupovat každý den ovoce pro všechny v ášramu. Když se po několika měsících Frydman objevil, zeptal se Činnasvámiho, zda s penězi naložil tak, jak si Frydman přál. Činnasvámi se s ním dostal do sporu a řekl mu, že výdaje ášramu jsou jeho záležitostí. Tehdy se Bhagaván Činnasvámiho zastal.

Když Frydman přišel do haly a stěžoval si, že jeho dar nebyl užít, jak si přál, Bhagaván mu řekl, a to trochu hněvivě: „Když něco věnujete, měl byste se dívat na tu věc jako uzavřenou. Jak se odvažujete využít dar k podpoře svého ega?“

Pro samotného Bhagavána nebyly činnosti ani dobré ani špatné; více se vždy zajímal o motivy a mentální stavy, které je vyvolávaly.

V době, kdy jsem stavěl budovy ášramu, několik inženýrů - stoupců se rozhodlo, že nabídne své služby a vyhotoví detailně propracované plány budov, které se měly vystavět. Činnasvámi na mně požadoval, abych postupoval podle těchto plánů, ale to nebylo snadné, protože se křížily a jednotlivé budovy byly ve vzájemném rozporu. Když všechny naše pokusy najít uspokojivý kompromis způsobovaly jen více zmatků a odkládání výstavby, navrhl jsem,

Chrámatky z pohledu přes Pali Tirtham. Schody vpravo vedoucí k vodě zhotovil Annamalai svámí.

aby se všechny plány odnesly do staré haly a předložily Bhagavánovi k posouzení. Vzal jsem je tam, ale Bhagaván se ani neobtěžoval je rozbalit.

Dal výkresy stranou a prohlásil: „Než jsme sem přišli, všechny tyto budovy byly vyšší silou již naplánovány. V příslušný stanovený okamžik nastane vše podle této vyšší síly. Tak na co si dělat starosti se všemi těmi načrtnutými plány?“

Byl to sám Bhagaván, kdo koncipoval všechny budovy ášramu. Na začátku každého dne mi říkal, co mám dělat. Když byl pokyn příliš složitý, tak někdy načrtl několik čar na kus papíru, aby objasnil či znázornil to, co vyjadřoval. Tato malá grafická znázornění byla jedinými plány, které jsme kdy měli. Mimo chrámatky, který byl postaven podle plánu hlavního architekta a potom skladiště, které bylo původně navrženo místním podnikatelem, byly všechny ostatní budovy vybudovány podle pokynů Bhagavána.

Když mi Bhagaván předával plánek, vždy říkal, že je to pouze návrh. Nikdy jsem neměl dojem, že mi něco přikazuje.

Obyčejně prolašoval: „Tento postup mne jen tak napadl. Jestli se vám líbí, můžete to tak udělat. Pokud ne, tak to tak nedělejte.“

Samozřejmě, když takto promluvil, bral jsem to jako příkaz. Nikdy jsem neodmítl žádnou práci a nikdy jsem nenavrhl, aby se Bhagavánovy plány nějak měnily.

Když byla jídelna s kuchyní téměř dokončena, Činnasvámí za mnou přišel s vlastním tajným plánem. Požadoval, abych na střeše přímo nad jídelnou postavil místnost pro Bhagavána. Také chtěl, abych k místnosti vybudoval výtah, který by spojoval místnost s jídelnou. Prosazoval to proto, aby stoupenci museli mít jeho dovolení, když by chtěli mít Bhagavánův daršan. Do výtahu by směli vstoupit jen ti, kterým by to povolil.

Činnasvámí mě požádal, abych plán sdělil Bhagavánovi. Když mi nastínil podrobnosti, řekl: „Chodíte do koupelny pomáhat Bhagavánovi s koupelí každý den. Bhagaván dává každý den pokyny přímo vám. Běžte a proberte s ním tuto záležitost a uvidíte, jestli s tím bude souhlasit. Pokud se vám podaří získat jeho souhlas, poskytnu vám titul, něco jako ‚velký Annamalai svámí‘. Možná, že vám poskytnu ještě větší.“

Celá myšlenka byla nesmyslná a věděl jsem, že s ní Bhagaván nebude nikdy souhlasit. Před mnoha lety, když se vlastník jeskyně Virúpákša snažil kontrolovat přístup k Bhagavánovi, Bhagaván na to odpověděl tím, že opustil jeskyni. Věděl jsem, že nikdy nebude souhlasit s nějakým záměrem, který by zabraňoval stoupencům, aby k němu měli přístup. Přesto jsem si myslel, že nebude na škodu, když mu o plánu Činnasvámího povím. Měl jsem v úmyslu říci zcela jasně, že to není můj nápad.

Když jsem se v ten den blížil ke dveřím koupelny se záměrem sdělit Bhagavánovi plán, volal na mne zevnitř: „Stůjte! Nevstupujte dovnitř! Dnes nechod'te!“

Byl jsem ohromen. Za celá léta, co jsem Bhagavánovi pomáhal s koupelí, mi nikdy nebyl do koupelny zabráněn přístup. Došlo mi, že je nesporné, že tento neobvyklý zákaz ukazoval na to, že Bhagaván věděl, proč přicházím. A co víc, cítil jsem, že jeho odmítnutí mne vůbec vidět znamenalo, že je tak silně proti plánu, že o něm se mnou nechtěl ani hovořit. Šel jsem zpátky k Činnasvámímu a vysvětlil mu, co se stalo a zároveň jsem mu pověděl, že už nechci mít s plánem nic společného, protože jsem si jistý, že Bhagaván je zcela proti němu. Připojil jsem poznámku: „Pokud chcete Bhagavánův souhlas, musíte o něj požádat sám.“

Činnasvámí přiznal porážku. Jelikož se příliš obával přijít za Bhagavánem s tak fantastickým plánem, celá věc skončila.

Můj vztah s Činnasvámím se po neshodách se skladištěm a krávním brzy zlepšil. Sice se i nadále snažil poskytovat mi instrukce ohledně staveb, ale jelikož věděl, že pracuji přímo pod vedením Bhagavána, nikdy si moc nestěžoval, když jsem se jimi odmítl řídit. Stále však zastával podivný názor,

že bych současně měl vykonávat dva naprosto proti sobě stojící soubory instrukcí – jeho a Bhagavánovy.

Říkával mi: „I když posloucháte Bhagavánovy příkazy, měl byste také poslouchat mé.“

Činnasvámí se stále pokoušel mít úplnou kontrolu nad vším, co se v ášramu odehrávalo. Skutečnost, že ji neměl nad výstavbou a nade mnou, ho velmi roztrpčovala. Domnívám se, že toto bylo nejvážnější příčinou všech našich sporů.

Ačkoli navenek zachovával zdání nepřátelskosti, jak léta běžela, začal mou práci hluboce oceňovat a vyvinul i laskavý zájem o mé blaho. Často se ptal na mé zdraví a připomínal, abych náležitě jedl. Vydal i pokyny, aby pro mne byla připravována horká voda ke koupeli, abych se po práci mohl vykoupat.

Říkával: „Když onemocníte, kdo bude dohlížet na práci? Musíte dost jíst a pečovat o dostatek odpočinku.“

Součástí jeho kampaně za mé zdraví byl také pokyn pro kuchyň, aby mi pravidelně během práce přinášeli podmáslí.

Bhagaván rozhodl, že střecha jídelny by se měla udělat ve stylu, který se nazývá „Madrasova terasa“, což je plochá střecha z vrstvy cihel a malty podepřená dřevěnými trámy. V den, kdy jsme měli začít s pokládáním střechy, jsem najal asi třicet zedníků. Z nějakého důvodu to vypadalo, že nikdo nechce odvést pořádný kus dobré práce.

Když jsem zjistil, jak špatně svou práci vykonávají, řekl jsem jim: „My všichni brzy odejdeme, ale tyto budovy by měly přetrvat ještě mnoho let po naší smrti. Měli bychom je tedy udělat tak pevné, jak je to jen možné.“

Řekl jsem zedníkům, aby dávali správné množství malty mezi cihly, jinak že nebudou pevně držet.

Zedníci to samozřejmě dávno věděli, ale mnoho z nich, včetně jejich vedoucího, můj pokyn přehlíželo.

Nakonec jsem na vedoucího začal křičet: „Vy jste jejich vedoucí! Když si nebudete správně počínat vy, jak můžete očekávat, že budou dobře pracovat ostatní?“

Můj křik však neměl velký dopad na kvalitu jejich práce. Okolo desáté hodiny jsem křičel tak, až jsem ztratil hlas.

Šel jsem za Bhagavánem a hlas mi úplně přeskakoval: „Já už s těmi lidmi nemohu vyjít. Už jsem ztratil hlas, jak jsem na ně křičel. Ale když na ně nehulákám, oni dobře nepracují.“

Bhagaván měl pro můj problém pochopení a řekl, ať si jdu odpočinout, že se na tu práci půjde podívat sám.

Bhagaván vyšel z haly, zavolał Činnasvámiho a ještě jednoho muže jménem Subramaniam, vylezli na střechu a začali dohlížet na práci. Subramaniam, který měl velmi silný hlas převzal úlohu „hlavního řvouna“, zatímco Bhagaván a Činnasvámi dávali pozor na zedníky, zda řádně pracují. Když měl vedoucí nad sebou trojnásobný dohled, tak se kvalita pokládání cihel velmi zlepšila a celá práce byla brzy dokončena.

V té době jsem často trpěl bolestmi krku, protože jsem na pracovníky musel mnohdy křičet. Jedna z kuchařek, Sampurnammal, mi připravovala nápoj z rýžové vody, medu a cukrové třtiny, který mně podávala ve sklenici. Říkávala přitom, že je to dobré proti bolestem v krku. Pil jsem tuto směs každý den, neboť to opravdu, jak Sampurnammal říkala, bolesti zmenšovalo.

Podávala mi nápoj vždy s takovou láskou a citem, že jsem se jí jednou odvážil zeptat: „To vás Bhagaván požádal, abyste ten nápoj pro mne připravovala?“

Trochu posměšně mi odpověděla: „Pro koho tu pracujete? Je zapotřebí, aby mi Bhagaván takové věci přikazoval?“

Aby byla práce udělána dobře, musel jsem se často na pracovníky rozčilovat. Brzy na začátku mého působení jsem zjistil, že pokud jsem dostatečně nezvýšil hlas, kvalita práce se nedodržovala. Jednou jsem zašel příliš daleko a skutečně jsem jednoho pracovníka udeřil, protože mne schválně neuposlechl. Bylo to tehdy, když jsem dohlížel na práci při výstavbě jídelny. Brzy ráno, než dělníci přišli, Bhagaván mě požádal, abych kameníkovi řekl, aby sekal kameny jeden a půl stopy dlouhé. Rozměry musely být přesné, neboť kameny byly určeny pro jídelnu na zcela určitém místě. Jelikož Bhagaván mi poskytl tak přesné pokyny, řekl jsem kameníkovi, aby byl při odsekávání kamene velmi pečlivý. Podrobně jsem mu vysvětlil, jak si počínat, aby kámen nerozštípl. Když jsem dohlížel u jiné práce, kameník vůbec mých pokynů nedbal a kámen roztránil tím, že zvolil jiný pracovní postup. Když jsem se k němu vrátil, dostal jsem takový vztek, že jsem ho udeřil do zad.

To se stalo asi tak okolo deváté hodiny dopolední. Po celý zbytek dne jsem se cítil provinile, že jsem ztratil trpělivost. Večer, když jsem hovořil o tom, co se ten den událo, přiznal jsem toto Bhagavánovi a poprosil o prominutí svého činu.

Bhagaván se mě zeptal: „Kdy vystoupil hněv a kdy jste ho uhodil?“ Sdělil jsem mu, že se událost odchrála okolo deváté hodiny ranní. „Hněv,

který vystoupil v devět hodin, již odezněl,“ řekl Bhagaván. „Proč si stále myslíte, že jste se na někoho rozhněval a udeřil jej? Proč nosíte ty myšlenky stále ve své mysli? Místo toho, abyste se pořád cítil vinen tím, co jste učinil, zkoumejte ‚komu ten hněv vyvstal?‘ Naleznete pravou přirozenost vaší osobnosti, která se dnes ráno rozčílila.

Pro tuto činnost byla zloba nutná. Nyní je po všem, dále již na to nemusíte vůbec myslet. Tak upusťte od vzpomínky na hněv a přejděte k další práci.“

Během let mého pobytu v Ramanášramu mě Bhagaván dvakrát udeřil po zádech, ale vždy to bylo v duchu hravosti, ne ve zlobě.

První plácnutí jsem obdržel, když jsme stáli před starou halou a hovořili o zhotovení několika nových schodů. Byla to malá práce a vyžadovala tři „padi“ cementu. Jedno „padi“ je míra asi dvou litrů.

Když se Bhagaván zeptal: „Kolik budeme potřebovat schodů?“ domníval jsem se, že se ptá na množství cementu, protože v tamilštině znamená „padi“ jak schod, tak cement. Odpověděl jsem mu, že tři „padi“ cementu k té práci bude stačit. Bhagaván se na počet schodů ptal celkem třikrát a třikrát jsem mu řekl, kolik cementu bude k práci stačit.

Bhagaván se nakonec rozhodl vyřešit situaci tím, že mě plácl přes záda a řekl, že mluví o schodech, kdežto já mluvím o cementu. Okamžitě jsem pochopil svou chybu a oba jsme se srdečně zasmáli.

O několik let později jsem dostal druhou ránu. Kuchařky ášramu připravily k jídlu kambu, což je obdoba prosné kaše.

Zatímco se v jídelně již jedlo, Bhagaván se zeptal Santammal, jedné z ášramových kuchařek, kde že je Annamalai svámí?

Santammal mne začala hledat a našla mě právě před vchodem do jídelny. Řekla, že kambu je již připraveno a Bhagaván mě patrně zve k jídlu, když se po mně shání. Vstoupil jsem do jídelny a začal jsem jíst, co pro mne bylo připraveno. Jelikož jsem dorazil pozdě, ještě jsem jedl, zatímco ostatní již vstávali. Když vycházeli, zastavil se Bhagaván u mne a díval se, jak dojídám.

Ukázal svou holí na moje jídlo a zeptal se: „Víte z čeho je to připraveno?“ Když jsem řekl, že je to kambu, Bhagaván vypadal velmi překvapeně, neboť si myslel, že hlavní složka je velmi dobře překrytá.

„Jak jste se dozvěděl, že je připraveno z kambu?“ zeptal se. Pověděl jsem mu, že mi to sdělila Santammal, když mne zvala k jídlu.

Bhagaván se smál a ušetřil mi hravou ránu do zad svou holí se slovy „To je také kambu.“ (Kambu je i tamilské označení pro hůl.)

Jednou z posledních prací na jídelně bylo připevnění jména na vrchol budovy na východní straně. Písmena měla být vyrobena z cementu a měla být dvě a půl stopy široká a devět coulů vysoká. Bhagaván sám napsal tamilské slovo „pákasálai“, znamenající „jídelna“, velkými písmeny na kus papíru. Chtěl mi ukázat tvar a odstup jednotlivých písmen tak, aby se dal veškerý prostor, který byl k dispozici, využít.

Když pečlivě kreslil jednotlivé znaky, prohlásil: „Dnes jsem cítil, že nebudu moci klidně sedět. Pociťoval jsem, že mám vykonat nějakou práci. Takže vypracovávám nákres pro vás. Jestliže jste si jist, že dokážete tato písmena vytvořit z cementu v odpovídajícím tvaru, velikosti a souměrnosti, tak, jak jsem to nakreslil, pak se do toho dejte. Když ne, tak to přenechejte někomu jinému.“

Jeden přihlízející, jménem Šrinivasa Rao, který celou dobu byl přítomen, přikročil k Bhagavánovi se slovy: „On je venkovský chlapec. Neumí ani správně psát. Já to udělám za něho.“

Bhagaván však odmítl jeho vměšování a řekl mu, aby se nepletl do práce. „Běžte někam jinam a starejte se o své věci.“

Bhagaván mi tak dal jasně najevo, že si přeje, abych tu práci vykonal, a tak jsem do toho vložil své nejlepší schopnosti. Letopočet 1938 jsem umístil na vrchol a slovo „pákasálai“ v tamilštině pod něj. Pak jsem podle jiného nákresu Bhagavána vespod napsal v dévanágari nápis Ramanášram.

Dévanágari je písmo používané v jazyku hindu a sanskrtu. Vyprávění, které nyní následuje, se zabývá výstavbou vědecké školy ášramu. Tyto instituce, známé jako Páthasálás, vyučují bráhmanské chlapce znalosti véd.

Současně se stavbou jídelny, jsem také dohlížel na výstavbu Páthasály. Původní nápad vystavět tuto budovu pocházel od Radžu Šástriho, což byl místní bráhma, který byl stoupencem Ganapati Muniho. Mnoho let navštěvoval ášram, aby tam zpíval védy před samádhi Matky. Jelikož byl velkým stoupencem véd a jejich tradic, navrhl Činnasvámimu, že by ášram měl mít též „Véda Páthasála“. Když Činnasvámí a Bhagaván vyslovili svůj souhlas, byl jsem určen, abych podle plánů dohlížel na výstavbu.

Vzhledem k tomu, že to byl daleko snadnější úkol než stavba jídelny, zvládl jsem jej bez větších obtíží. Jediná zvláštní událost, na kterou si vzpomínám, nastala, když jsem hned po ukončení stavby vystoupil na plochu střechu budovy. Neměl jsem zvláštní důvod proč na ni vylézt. Našel jsem

tam Bhagavána, jak se převaluje po střeše sem a tam. Své podivné počínání mi nevysvětlil a ani jsem se ho nikdy neodvážil zeptat, co to dělal. Mou vlastní teorií bylo, že tím dodával budově sílu.

Jestliže to zní trochu podivně, měl bych se zmínit, že takovýto akt dodávání síly či posvěcení jsem viděl i u jiných staveb ášramu. Když byl Bhagaván přítomen slavnostnímu otevření úřadu, posadil se do křesla Činnasvámiho a naprosto neočekávaně tam zůstal čtvrt hodiny. Zatímco seděl, vtáhnul se do svrchovaného Já stejným způsobem, jak to činil během párajan (prozpěvování písma). Ti, kdo byli přítomni, mohli pociťovat sílu jeho ticha. Mnozí došli k závěru, že takto dodával sílu úřadu a sarvádhikárimu, který bude jednat v jeho jménu a řídit ášram. Samozřejmě, jedná se pouze o dohad. Sám Bhagaván nepodal nikdy žádný výklad, proč se ten den tak choval.

Když byla celá práce kolem jídelny i v ní dokončena, konalo se veliké slavnostní otevření. Všichni byli přítomni, včetně Bhagavána. Během slavnosti Činnasvámi zhotovil velký věnec a snažil se jím ověřit Raghavendra Rao, který byl penzionovaným inženýrem a který mi pomáhal. Ten ho však odmítl přijmout a řekl: „Jsem jen pomocníkem Annamalai svámího, který k tomu byl povolán. Ten velmi tvrdě pracoval na dokončení díla. Ověřčete jeho.“

Činnasvámi neměl v úmyslu veřejně oznámit mou roli, i když soukromě mi sdělil, že jsem učinil dobrý kus práce. Po nějaké chvíli váhání ověřčil fotografii Bhagavána a posadil se.

Nevzpomínám si přesně kdy, ale v té době mne Bhagaván požádal, abych postavil pár schodů k Pali Tírthamu tak, aby stoupenci mohli od ášramu snadno sestupovat k vodě. Vzal mne k tanku (nádrži) a ukázal, kde si představuje, aby schody byly i jaká bude jejich šířka.

Pali Tírtham je velká čtvercová nádrž, jejíž každá strana měří padesát yardů a nachází se na západní straně ášramu. Je napájena proudy vody stékajícími z Arunáčaly. Když je plná, má hloubku asi patnácti stop.

V té době k ní nevedly žádné schody. Stoupenci, kteří chtěli k vodě, museli přelézat mnoho balvanů, které se nacházely na východní straně nádrže. Ten den bylo příliš pozdě, abych ještě stihl najmout nějaké dělníky, a tak jsem začal s prací sám. Snažil jsem se s některými balvany pohnout, ale byly příliš těžké. Když jsem to takto neúspěšně vyzkoušel, obrátil jsem se na

Ramasvámí Pillaie, zda by mi půjčil několik pracovníků. V tehdejší době se staral o zahradu ášramu spolu se sedmi až osmi lidmi. Sdělil mi, že nemůže zapůjčit žádného člověka, protože jsou všichni zapojeni do důležité práce. Vrátil jsem se k Bhagavánovi a oznámil mu, že sám nejsem schopen balvany pohnout a popsal také odmítnutí od Ramasvámí Pillaie.

Bhagaván si vyposlechl mé problémy, a pak k mému překvapení prohlásil: „Když tedy nemůžete nikoho najít, kdo by tu práci dělal, půjdu vám pomoci sám.“ Bhagaván se vydal k nádrži, ukázal na velký vyčnívající kámen a řekl, abychom začali s tímto kusem.

Když jsme se jím oba snažili pohnout a zdvihnout ho, Bhagavánovi sklouzl ručník z ramen a spadl do bláta. Brzo bylo jasné, že kámen je pro nás příliš těžký. Na jedné straně jsme ho dokázali několik coulů zvednout, ale nebyli jsme schopni s ním jinak pohnout. Bhagaván mi řekl, abychom kámen nechali tak, jak je, že je pro nás příliš těžký. Když kámen dopadl zase na své místo, zachytil pevně Bhagavánův ručník a vtlačil jej do bláta. K mému údivu Bhagaván zanechal svůj ručník tak, jak byl a vrátili jsme se do haly. Uvědomil jsem si, že Činnasvámí je jediným člověkem, který mi bude schopný pomoci.

Zašel jsem za ním a pověděl mu: „Víte kde je Bhagavánův ručník? Nachází se pod jedním balvanem v blátě u Pali Tírthamu.“

Vzal jsem ho k nádrži, ukázal mu ručník a krátce jsem mu vyprávěl, co se ten den událo.

Činnasvámí byl otřesen tím, že Bhagaván byl nucen pracovat jako kuli, když jsem v ášramu nemohl nalézt nikoho jiného, kdo by mi pomohl. Zašel za Ramasvámí Pillaiem a vyžadoval na něm, aby všechny zahradní dělníky poslal k vodní nádrži. Ramasvámí Pillai měl znovu námitky: „Vždyť to jsou zahradníci. Proč bych je měl všechny poslat, aby zvedali balvany u nádrže? Kdo se bude starat o zahradu, když tam budou všichni?“

Činnasvámí mu to však přikázal, a tak mi všichni zahradníci museli u nádrže pomáhat. Když se na to dívám zpátky, tak Bhagavánova krátká pomoc byla vlastně taktickým manévrem, jak získat pracovníky navíc. Bhagaván mi přikázal, abych uvolnil první kámen, přičemž dobře věděl, že mu spadne ručník. Z minulých zkušeností také věděl, jak bude Činnasvámí na takovou zprávu reagovat.

Často bylo pro mne obtížné některé Bhagavánem zadané úkoly splnit. Dvakrát nebo třikrát jsem byl nucen mu sdělit, že určitý úkol je zcela nad mé síly. Bhagaván pokaždé nabídl svou osobní pomoc. Ostatní stoupenci

neradi viděli, když Bhagaván vykonává manuální práci, a proto přemlouvali Činnasvámiho, aby mi dal k ruce stálého pomocníka, a to pro všechny menší práce, které bylo zapotřebí vykonat. To se později naplnilo, ale v čase, kdy se stavěly schody k Pali Tírthamu, jsem musel všechny menší práce vykonávat sám.

Ramasvámi Pillai byl Činnasvámiho zákrokem znechucen. Dospěl k názoru, že Činnasvámi i Bhagaván jsou na mé straně. Řekl, že už tu nemá co dělat, vrátí se tedy do své vesnice a bude tam žít.

Opustil ášram, ale brzo litoval svého rozhodnutí. Napsal Činnasvámiému záhadný dopis, kde uvedl: „Snažil jsem se prodávat jehly v ulici kovářů. Když je tam všichni vyrábějí, kdo by je chtěl kupovat?“

Nenapsal přímo, že by se chtěl vrátit, ale všichni jsme se domnívali, že to byl důvod jeho dopisu. Činnasvámi ukázal dopis Bhagavánovi a ptal se, co by měl udělat. Bhagaván mu na to odpověděl, že nemá odepisovat. Asi o měsíc později, když se Ramasvámi Pillai sám od sebe vrátil, Činnasvámi mu beze všeho vrátil staré místo.

Bhagaván mi dal pokyn, aby se udělala dvě schodiště, jedno uprostřed východní strany nádrže se širokými schody a druhé blízko ášramu s poněkud užšími schody. Pracoval jsem mnoho dní a dodělal všechny široké schody a až na čtyři či pět i ty úzké. Taková situace byla v pracovním dnu běžná, zvláště uprostřed léta. Najednou jsem pocítil silný tlak, abych práci dokončil ještě ten samý den. Věděl jsem, že ji sám nezastanu, a tak jsem dělníkům nabídl zvláštní příplatek, když mi pomohou. Všichni souhlasili že zůstanou, dokud práce nebude dokončena. Zdálo se, že Bhagaván schvaluje můj plán. Požádal Kršnasvámiho, sluhu v hale, aby narychlo instaloval elektrické světlo, abychom viděli. Prohlásil: „Annamalai svámi najednou pociťuje intenzivní odhodlání práci dnes večer ukončit. Běžte a pomozte tím, že mu posvítíte.“

Vše pokračovalo poměrně hladce a zvládli jsme to tak, že poslední schod byl dokončen okolo jedenácté v noci. Asi o hodinu později se strhla dravá letní bouřka. Než přišla, byla nádrž téměř prázdná, avšak pak se přiřítíl během několika minut proud vody asi pět stop široký a dvě stopy hluboký. Nádrž byla tak plná, že voda nezmizela ani po několika týdnech. Kdybychom netrvali na dokončení práce ještě týž den, musela by se o několik týdnů odložit. Byl to Bhagaván, kdo mi vštípil odhodlání pokračovat v práci až do noci? Nemohu to tvrdit jistě, ale byl bych překvapen, kdyby to nebyla pravda.

Pracovat v noci pro mne nebylo nic neobvyklého. Co se týče Bhagavána, byl jsem hotov mu sloužit dvacet čtyři hodin denně. Často jsem uprostřed noci musel vstávat, abych dohlédl na skládání velkých žulových kamenů, které jsem objednal z Adiannamalaie. Manipulace s těmito kameny, některé z nich byly deset až dvanáct stop dlouhé, byla velice namáhavá. Ti, co je přivázeli na těžkých dvoukolových vozech, nechtěli jezdit v horku dne, a proto přijížděli mezi půlnocí a druhou hodinou ráno. Když dodávka dorazila, Bhagaván přišel do mého pokoje a probudil mne. Stále jsem měl ve své místnosti tlakovou petrolejovou lampu pro případ, že bychom během noci obdrželi neočekávanou zásilku kamene.

Bhagaván vždy přišel a řekl: „Vezměte svou petrolejovou lampu a ukažte lidem, kde mají kameny složit. Také jim dejte páčidlo, aby s kameny mohli snadněji zacházet.“

Objednávání kamenů byla jedna z prací, kterou jsem dělal rád. Vesnice Adiannamalai se nachází na silnici, kudy vede giri pradakšina a byla od ášramu vzdálená asi tři a půl míle. Kdykoli jsme potřebovali další kameny, vydal jsem se na cestu v šest hodin ráno a šel k vesnici. Vždy jsem si sebou bral malý balíček, obsahující iddlies, banány a rýži, protože vyjednávání se často protáhlo na několik hodin. Než jsem vyrazil, vždy jsem to Bhagavánovi oznámil. Myslím si, že Bhagaván by to rád udělal i sám.

Několikrát mi pověděl: „Kdyby mi dali takové jídlo jako vám, pak bych tu práci s chutí vykonal.“

Cesta k vesnici trvala tak jeden a půl hodiny. Nejvíce času zabíraly přesné pokyny kameníkům. Když jsem zařídil potřebné, zašel jsem do chrámu Adi-annamalai, protože tam byla dobrá pitná voda, a tam jsem také snědl své jídlo. Asi hodinu po poledni jsem se vrátil do ášramu tak, že jsem dokončil giri pradakšinu.

Přestože jsem měl tak nabitý pracovní program, Bhagaván jednou trval na tom, abych se naučil nazpaměť deset veršů z Šivánanda Lahari, které sám vybral. Při jiné příležitosti mi řekl: „Chcete-li dosáhnout osvobození, pak opište do svého záznamníku tuto knihu (Ellám Ondré). Studujte ji a žijte podle pravidel tam uvedených.“

Odповěděl jsem Bhagavánovi, že mě velmi pilně zaměstnává, takže nemám čas k jejímu opsání. Kdyby ji opsal někdy jiný, že ji budu rád číst a studovat.

Ellám Ondré (Vše Je Jediné) je tamilský advaitický text pocházející z devatenáctého století. Jak jsem zjistil, jediný anglický překlad byl vydán soukromě v roce 1950 v Kolombu k uctění Bhagavánových sedmdesátých prvních narozenin.

Bhagaván odmítl přijmout mou omluvu: „Máte čas napsat denní zprávu, ze které vyplývá, kolik má Činnasvámi zaplatit každému dělníkovi. Snažte se dosáhnout osvobození tím, že za to někomu zaplatíte? Žádal jsem vás, abyste to napsal vy sám, protože tak se vám to vtiskne do mysli. Každý den napište pár řádek. I když to bude trvat měsíc, udělejte to sám. Není žádný spěch.“

Od toho dne jsem každý den věnoval trochu času opisování. Bhagaván mi sám pomáhal při nadpisech každé kapitoly i s obsahem jednotlivých stran v zápisníku. Dokončil mé opisování tím, že sám napsal poslední řádek vlastní rukou. Když jsem byl s opisováním hotov, Bhagaván to prošel a opravil všechny mé chyby. Ačkoli jsem dovedl dobře číst, nikdy jsem se nenaučil správně psát. Jindy zase, když mi předával plány k nějaké budově, vypsal z „Tirukkural“ verš a dal mi ho. Zněl: „Stav jednoty, ve kterém je člověk v átmanu usazen, je větší než velká hora.“

Stále ten verš mám. Je nyní v mém pokoji přilepen pod fotografií Bhagavána. Bhagaván mi často připomínal, že si mám být vědom átmanu, když pracuji. Opakovaně mi říkal: „Nezapomínejte na svou pravou přirozenost. Není třeba abyste seděl a meditoval. Měl byste meditovat neustále, i při práci.

Na začátku, když jsem přišel k Bhagavánovi poprvé, žádal jsem ho o mantru. Jeho odpověď zněla, abych nepřetržitě opakoval „Šiva, Šiva“. Později mi Bhagaván poradil, abych udržoval svou pozornost v Srdci. Dočetl jsem se, že se Bhagaván zmiňuje o místě zvaném centrum Srdce, které umístoval na pravé straně hrudi. Domníval jsem se, že si Bhagaván přeje, abych se soustředil na toto určité místo. Avšak, když jsem začal s tímto způsobem praxe, Bhagaván mě zastavil a opravil. Řekl: „Skutečné Srdce se nenachází ani na pravé straně hrudi. Není umístěno nikde. Je vše pronikající“ a pokračoval: „Přestaňte meditovat na centrum Srdce. Najděte zdroj. To je pravé Srdce. Tak jako elektřina nepochází z našeho domácího elektroměru, ale z jediného zdroje, tak také celý svět má jediný zdroj, kterým je átman, pravé Já, čili Srdce. Hleďte a zkoumejte zdroj neomezené energie. Kdyby centrum átmanu bylo opravdu umístěno v těle, pak by átman zemřel, když zemře tělo.“

Z jeho řeči jsem vyrozuměl, že člověk nemůže poznat přirozenost a zdroj elektřiny tím, když bude koukat na elektroměr v bytě, podobně nemůžeme získat přímou zkušenost proudu átmanu, pravého Já, tím, že se soustředíme na centrum Srdce. Vzdal jsem soustřeďování na toto centrum a snažil se jednat podle Bhagavánovy rady.

Abych udržel pozornost na átman, zatímco jsem pracoval, osvojil jsem si s Bhagavánovým svolením tradiční postup „néti – néti“ (ne to, ne to), a dále tvrzení: „Nejsem tělo, nejsem mysl; jsem átman; jsem všechno.“

Když mluvíme o duchovních záležitostech, musím zmínit, že jednou jsem obdržel druh „hasta díkšá“ (zasvěcení dotekem) od Bhagavána, ačkoli Bhagaván sám by bezpochyby řekl, že to nebylo jeho záměrem.

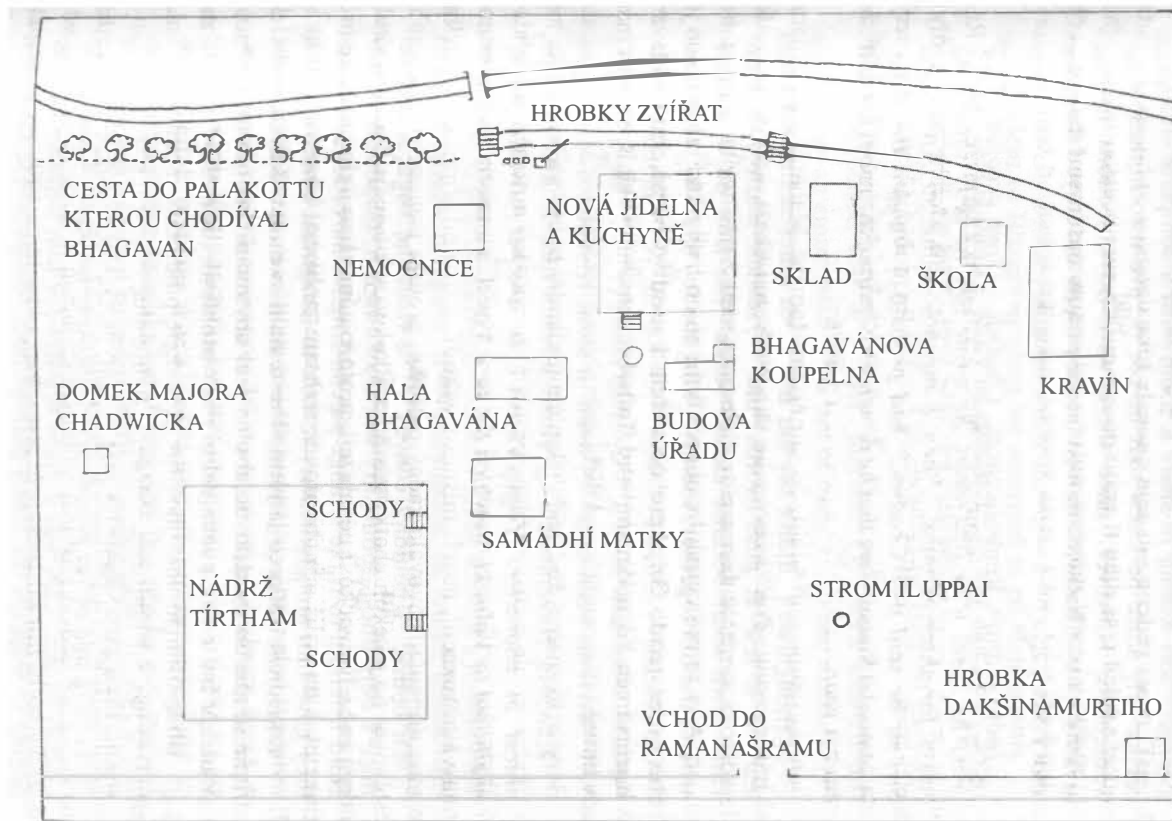
Stalo se tak ve staré jídelně. Byl tam umístěn kohout hlavního zdroje vody pro ášram. Stoupenci z něho naplňovali svá vědra a někteří vodu hned používali ke koupání. Protože neustálé nabírání vody způsobovalo, že půda kolem kohoutku byla blátivá, Bhagaván mne požádal, abych tam vytvořil plochu z cihel a cementu. Prováděl jsem to, zatímco Bhagaván seděl nedaleko v křesle. Když jsem jednou od práce vstal, nešťastně jsem se úderem o kohoutek poranil na hlavě. Okamžitě se na tom místě objevila podlitina. Bhagaván požádal Madhava svámího, aby pro mne opatřil džambak (balzám proti bolesti). Když ho přinesl, Bhagaván mou hlavu namazal balzámem, a pak asi čtvrt hodiny oběma rukama masíroval postižené místo, zatímco jsem pokračoval v práci.

Napadla mě myšlenka: „Bhagaván stále říká, že nejsme tělo. Co bych se měl trápit nad takovou maličkostí jako je tato?“

Pak se mi vynořila jiná myšlenka: „Stala se nepříjemnost, ale je požehnáním. Jedině díky této nehodě mám to štěstí, že na mé hlavě spočívají obě ruce Bhagavána. Ačkoli jsem si toho zprvu nebyl vědom, Bhagaván mi nyní uděloval požehnání „hasta díkšá“.

Bhagaván vždy odmítal poskytovat formální způsob „hasta díkšá“, i když ho o to několik lidí prosilo. Jedním z těch, kteří chtěli být takto zasvěceni byl Chadwick. Někdy ve třicátých letech se snažil, aby Bhagaván zašel do jeho pokoje, kde by ho mohl požádat o „hasta díkšá“. To bylo v době, kdy Bhagaván každý den asi tak v jednu odpoledne chodíval do Palakottu cestou, která vedla okolo banyánových stromů, před kterými je nyní ošetřovna. Chadwick požádal Rangasvámího, který byl tehdy sluhou Bhagavána, aby ho přivedl zpět k ášramu cestou okolo jeho místnosti. Chadwick v těch místech vytvořil speciální cestu, kterou Bhagaván mohl snadno použít při

Plánek Ramanášramu kolem roku 1938.

návratu do ášramu a která vedla kolem jeho místnosti. Bhagaván ale zřejmě nějak musel vědět co se děje, protože toho dne, kdy se ho Rangasvámí pokoušel odchýlit, se odmítl vrátit do ášramu normální cestou. Místo toho zvolil dlouhou procházku a nakonec se do ášramu dostal směrem od hory. Chadwick věc pochopil a od svého plánu upustil.

Majora Chadwicka jsem potkal hned první den, kdy přišel do Šrí Ramanášramu. Ve skutečnosti jsem byl první z ášramitů, kterého potkal, když vcházel branou v roce 1935. Stál jsem pod velkým iluppai stromem, který se stále nachází blízko vchodu. Chadwick zašel přímo ke mně v domněni, že musím být Ramana Mahárši a položil se mi k nohám.

Snazil jsem se mu sdělit, že já nejsem Ramana Mahárši, že Ramana Mahárši je uvnitř. Pokud chce jeho daršan, že mu ukáží, kde je. Toto vše bylo sdělováno gestikulací a slovy, ale ani jeden z nás neznal jazyk toho druhého. Aby se vše vyjasnilo, odvedl jsem ho do haly a ukázal mu, kdo je opravdový Bhagaván. Když proběhlo představení, Chadwick a Bhagaván pak hovořili několik hodin anglicky. To bylo zcela nezvyklé. Bhagaván málokdy hovořil déle anglicky, i když jazyk plynně ovládal.

Brzy bylo známo, že Chadwick plánuje dlouhý pobyt v ášramu. To pro nás představovalo menší problém, protože jsme pro něho neměli odpovídající ubytování. Jelikož jsem obýval jednu z největších místností v ášramu, Činnasvámí rozhodl, abych místnost vyklidil a uvolnil ji pro Chadwicka. Pro mne to nepředstavovalo žádný problém, protože jsem se snadno mohl přestěhovat do jakékoli chatky zastřešené kokosovými listy. Podobný druh chatky jsme Chadwickovi nenabízeli, protože nám všem bylo jasné, že pro cizince by byla příliš primitivní, než aby tam mohl žít. Chadwickovi ukázali mou místnost, zatímco já jsem si ještě balil své věci. Když Chadwick zjistil, že se musím vystěhovat, aby on měl ubytování, tak odmítl místnost přijmout. „Mám toho člověka velmi rád,“ prohlásil, „neměl by se vykázat z místnosti kvůli mně. Jestli ho přinutíte odejít, půjdu také a budu žít někde jinde. Toto je velká místnost. Můžeme tu být oba.“

Všichni jsme byli poněkud překvapení, že tento významně vyhlížející člověk se chce dělit o místnost s úplným cizincem, zvláště když jsme věděli, že by mohl mít místnost sám pro sebe, pokud bude chtít. Když se pak neozvaly žádné námitky proti jeho návrhu, Chadwick se nastěhoval do mé místnosti a zůstal tam celých 18 měsíců.

V „Sádhuových vzpomínkách“, kde Chadwick vzpomíná na léta, která strávil s Bhagavánem, sám zmiňuje, že se dělil o místnost pouhé tři měsíce. Když jsem toto sdělil Annamalai svámímu, odpověděl mi, že Chadwick pravděpodobně na data zapomněl. Annamalai svámí říkal, že si vzpomíná, že se o místnost dělili více než jeden rok.

Zprvu jsme si nemohli nic říct, ale později jsem se naučil pár slov anglicky a Chadwick se naučil trochu tamilsky, a tak se z nás brzo stali blízcí přátelé. Často jsme chodili kolem hory, spíše však lesní cestou než po silnici. Tehdy jsem ho při chůzi bavil vyprávěními z Jóga Vasišthy a Kaivalja Navanítam.

Kaivalja Navanítam je tamilský advaitický text, převážně filozofického charakteru. Jóga Vasištha je jiné advaitické dílo připisované Válmikimu, v němž mudrc Vasištha odpovídá na otázky, které klade Ráma.

Samozřejmě jsem byl schopen sdělit jen neurčité nástiny, protože jsem znal asi tak padesát slov. Chadwickovi však nevdalo poslouchat mou lámanou hantýrku a tato vyprávění, protože mu to dávalo příležitost o nich později hovořit s Bhagavánem.

Kdykoli jsme se vrátili z naší procházky, oznamoval Bhagavánovi: „Annamalai svámí se mi snažil vyprávět něco z Jóga Vasišthy, ale nepodařilo se mi tomu moc porozumět.“

Bhagaván se pak vždy ptal, o čem jsem vyprávěl. Pověděl jsem mu název příběhu a Bhagaván jej popsal Chadwickovi anglicky.

Během jedné naší pradakšiny se roztrhl řemínek na Chadwickových sandálech. Byla to pro něho pohroma, protože nebyl schopen jít lesní cestou bos. Posadil se na zem a začal hlasitě volat „Arunáčala! Arunáčala!“ Za několik vteřin později jsme uslyšeli odpověď: „Óm Arunáčala!“ Tím, kdo odpověděl, byl místní pastýř, který se vynořil někde za skálou a ptal se nás, proč tak voláme. Vysvětlil jsem mu, že se Chadwickovi právě rozbil sandál a ukázal jsem mu roztržený řemínek. Pastýř zřejmě přišel, aby nás zachránil, neboť řemínek spravil tím, že z vlastních sandálů vypáčil dva hřebíky, kterými jej opravil. Za několik minut nás opustil, když tvrdil, že má pár koz, které musí sehnat. Po návratu do ášramu, vyprávěl Chadwick tuto příhodu Bhagavánovi. Když mu událost dovyprávěl, uzavřel ji slovy: „Volal jsem Arunáčalu a Arunáčala přišla a pomohla mi.“ Bhagaván s ním souhlasil a řekl: „Ano, Arunáčala Sama přišla, aby vám pomohla.“

V době, kdy jsme byli s Chadwickem spolu, trval na projevech úcty ke mně, až mě to přivádělo do rozpaků. Jednou se položil přede mne a požádal svého sluhu, aby nás vyfotografoval. Také pořídil mnoho snímků, jak dohlížím při stavebních pracích. Nevím, co se s těmi snímky nakonec stalo, protože Činnasvámí Chadwicka přiměl, aby mu je odevzdal.

Prošel jsem všechny fotografické archivy Šrí Ramanášramu v naději, že bych mohl tuto knihu zmíněnými fotografiemi doplnit. Nezdá se však, že by se jediná dochovala. Obrázky otištěné v této knize většinou pocházejí z jiných archivních zdrojů.

Po jednom a půl roce se Chadwick rozhodl, že by chtěl nějakou místnost sám pro sebe. Činnasvámí mu dal povolení, aby si postavil domek v areálu ášramu, což byla výsada, která byla tehdy udělována zřídka. Bhagaván zřejmě s rozhodnutím souhlasil, protože mi pomáhal s dohledem nad stavbou nového obydlí. Také se zúčastnil grhapravésam (obřad zahájení) a předsedal obřadu ve velké dřevěné židli, kterou pro něho Chadwick pozorně nechal zhotovit.

Zakrátko, když bylo obydlí dokončeno, se Chadwick rozhodl, že na jeden měsíc odjede do Japonska. Zřejmě měl tuto touhu již mnoho let.

Zatímco byl pryč, Bhagaván mě požádal, abych kolem Chadwickovy střechy zhotovil žlab, protože si všiml, že dešťová voda protékala mezi přední a doškovou střechou verandy. Dal mi pokyny, jak práci vykonat a později se přišel podívat, aby se ujistil, že vše bylo dobře provedeno. Chadwickův malajalský sluha obdržel povolení se vrátit do Keraly, po dobu, co jeho pán bude v Japonsku. Když Chadwick poslal dopis s datem svého návratu, dal Bhagaván pokyn úřadu, aby se sluha včas vrátil a mohl tak vykonat všechny nutné přípravy. Zmiňuji tuto malou, ba nepatrnou událost, abych ukázal, s jakou péčí a starostlivostí se Bhagaván vždy staral o své opravdové stoupence.

V době, kdy byl Chadwick v ášramu již několik měsíců, stoupenec jménem Sešajer si stěžoval Bhagavánovi, že Chadwick dostává poštou balíčky s masem. Bylo to nesmyslné obvinění, jelikož však úřad ášramu nedovoloval konzumaci masa na území ášramu, Bhagaván pro mne poslal a zeptal se, zda je to pravda. Jelikož jsem s Chadwickem bydlel v jedné místnosti a každý den jsem viděl co dělá, mohl jsem Bhagavána ujistit, že takové tvrzení nemá žádný základ. Bhagaván uzavřel záležitost tím, že citoval verš od Appara:

Když se člověk, který je tak špatný, že jí hovězí maso, stane stoupencem Pána Šivy, který má Gangu ve svých vlasech, tak přesto, že

se dopouští takového špatného činu, je mým Bohem a musím před ním padnout na zem.

Než budu pokračovat s vyprávěním Annamalai svámiho, rád bych popsal, jak jsem sbíral a shromažďoval materiál pro tuto knihu. Rozmlouval jsem s Annamalai svámím v roce 1987 po dobu asi šesti týdnů. Ačkoli vykazoval pozoruhodnou paměť pro malé detaily, které se udály padesát či šedesát let před tím, nebyl schopen udat sled událostí, ani konkrétní datum, kdy se věc stala. Abych zjistil rozumnou a spolehlivou časovou posloupnost událostí, ověřoval jsem si jeho vyprávění s uveřejněnými zprávami jiných stoupenců a sám jsem prošel staré účetní knihy Ramanášramu, abych našel, které projekty kdy probíhaly. Také jsem srovnával všechny staré fotografie ášramu, a tak zjistil, v jakém sledu byly stavby budovány. Kde jen to bylo možné, spolupracoval jsem se stoupenci, jako například Ramasvámi Pillaiem nebo Kundžu svámím, kteří žili a pracovali v ášramu v letech 1920 - 1930. Z výsledku tohoto prověřování vyplývá celková struktura této knihy, v níž jsou uvedené jak vlastní vzpomínky Annamalai svámiho, tak i ty z jeho diáře; vzpomínky jsou však řazeny zcela podle mého vlastního uspořádání. Pro závěrečné ověření sám Annamalai svámi dvakrát prošel rukopis a po několika malých korekturách vyjádřil uspokojení, že jeho vyprávění byla podána správně.

Při jedné či dvou příležitostech se mi podařilo přesvědčit Annamalai svámiho, že data, která jsem při svém zkoumání objevil, byla spolehlivější než jeho vlastní vzpomínky. Například, dokud jsem mu neprokázal, že Sešadri svámi (muž, kterého potkal při své cestě do Ramanášramu) zemřel v lednu 1929, tak byl zcela přesvědčen o tom, že poprvé přišel k Bhagavánovi v roce 1930. Dále existuje několik vyprávění spojených s vybudováním chrámu Matky, při kterých jsme se nikdy neshodli. Annamalai svámi opustil ášram (okolnosti, za jakých se to stalo, budou v této kapitole později vylíčeny) v roce 1938 a začal žít v Palakottu, aby se zcela věnoval meditaci. Všechny důkazy, které se mi podařilo sehnat, ukazují, že práce na chrámu Matky byly započaty v roce 1939. Slavnostní zahájení stavebních prací bylo provedeno v září téhož roku a datovanou plaketu, připomínající tento obřad, je stále možno nalézt na vnější jižní straně zdi. I když jsem Annamalai svámímu ukázal všechny tyto důležité záznamy, on stále věřil, že práce, které na chrámu prováděl, se uskutečňovaly uprostřed roku 1938. S ohledem na jeho přání, jsem zařadil vyprávění o pracích na chrámu do této kapitoly. Osobně jsem

názoru, že patří na začátek či doprostřed roku 1940, což bylo období, kdy Annamalai svámi opět vykonával stavební dozor v ášramu.

Mou poslední větší prací pro ášram byl dohled nad stavbou vnitřní svatyně chrámu Matky. Hlavní chrámový architekt měl výstavbu všobecně na starosti, kdežto já jsem dohlížel na několik pracovníků a rozhodoval, kolik kdo dostane zapláceno. Činnasvámi již po dlouhá léta chtěl vybudovat velký chrám nad ostatky své matky. Bhagaván s jeho myšlenkou vybudovat chrám souhlasil, ale jeho výstavba byla odložena, dokud se nevybudovala jiná velká stavení v ášramu. Někdy ke konci třicátých let mne Činnasvámi požádal, abych zjistil, jaký má Bhagaván skutečný názor na vybudování chrámu. Řekl: „Bhagaván vám vždy přímo sděluje své plány. Prosím, zeptejte se ho na jeho názor na chrám Matky, zda ho máme vystavět velký nebo malý.“

Tento dotaz jsem předložil Bhagavánovi a jeho odpověď zněla: „Bude-li postaven dobře a patřičně veliký, budu spokojený.“

Činnasvámi, který po léta pochyboval o záměrech Bhagavána, byl touto novinkou nesmírně rozradostněn. Okamžitě začal s přípravami na výstavbu.

Jelikož se nejednalo o běžnou zednickou práci, musel se pozvat odborník z daleka. Celý projekt byl svěřen člověku jménem Vaidjanátha Sthapati, který byl odborným znalcem chrámové architektury a inženýrství. Přivedl sebou mnoho zkušených zedníků a kameníků, kteří měli velké zkušenosti s výstavbou chrámů. Protože všichni pracovníci byli denně vypláceni, měl jsem na některé dohlížet, aby za peníze odvedli odpovídající práci. I když jsem neměl žádné zkušenosti s výstavbou chrámů, přesto jsem měl dostatek znalostí, abych si všiml, že kameníci pracují naschvál velmi pomalu. Byli vnímáni jako odborní pracovníci a dostávali denně vysoké mzdy za málo práce. Připadalo mi, že to, co udělají za tři dny, by se dalo udělat za den. Řekl jsem jim, že podvádějí ášram a snažil se je přemluvit, aby postupovali čestněji, ale oni odmítali svůj způsob práce změnit.

Jeden z nich mi řekl: „Vy všichni zde spíte a jíte zadarmo. Co nás obtěžujete svými názory na práci? Když pracujeme pomalu, nevzniká vám žádná ztráta.“

Po několika marných pokusech, aby dělali lépe, jsem věc předložil Bhagavánovi: „Ti, co pracují na stavbě chrámu, jsou velmi pomalí. Večer jim Činnasvámi zaplatí to, co napíšeš na mzdový list. Nelíbí se mi, že plýtáme penězi ášramu, když platíme nepoctivé pracovníky, ale nemám moc je pustit. Každý den píší na mzdový list, že mají dostat plnou sazbu. Ale

pracují tak třikrát pomaleji. Když potvrzují, že mají dostat mzdu za práci, kterou neudělali, nepodvídám také ášram?“

Bhagaván mi odpověděl: „Nedělejte si v té věci starosti. Když takto podvádějí a dostávají peníze, které si nezasloužili za práci v ášramu, pak ty peníze u nich nevydrží. Nakonec zjistí, že jejich jediným majetkem jsou kladiva a dláta. Peníze, které získali nečestně, se rozpráší. Nemohou podvést Bhagavána, podvádějí pouze sami sebe. Bhagavána vykořisťovat nemohou.“

Chvilí se odmlčel, a pak pokračoval: „Vykořisťují a berou peníze ášramu. Ty peníze se jich nebudou držet. Neměli bychom si dělat finanční starosti se stavbou, protože Bůh nám poskytne všechny peníze, které budeme potřebovat.“

Jako vždy, Bhagavánova víra byla naprosto oprávněná. Stavba chrámu sice způsobila ášramu velkou finanční tíseň, ale vždy jsme ji nějak zvládli. Byly dny, kdy ášram závisel na darech, které ten den přišly, a tak se mohly zaplatit večerní mzdy. Ráno jsme najímali pracovníky, i když jsme věděli, že nemáme peníze na jejich zaplacení. Během dne nejrůznějšími způsoby přicházely dary a večer jsme tak měli vždy peníze, abychom mohli vyrovnat mzdu najatým lidem.

Nakonec mi svědomí nedovolovalo, abych dále dohlížel na dělníky, kteří pracovali na stavbě chrámu. Činnasvámímu jsem řekl, že již dál nechci tuto práci vykonávat, protože pokaždé, když vyplňuji mzdový list, pocít'uji, že podvádím ášram.

Činnasvámí přijal mou rezignaci a požádal hlavního architekta stavby, aby dohlížel na celou stavbu. Vrátil jsem se k dohledu nad ostatními projekty ášramu, které byly ještě v chodu.

Je velmi dobře známo, že Bhagaván nikdy nepřijímal peníze, s jednou výjimkou, a to bylo během stavby chrámu Matky, kdy měl peníze v rukách dokonce několik minut. Jeden z architektů, který velmi dobře pracoval, byl propuštěn jen z důvodu, že ho hlavní architekt osobně nesnášel.

Muž zašel za Bhagavánem, vložil všechno své odstupné do jeho rukou a popsal mu situaci: „Pracoval jsem velmi svědomitě, ale ten muž mne požádal, abych odešel. Kéž mne Bhagaván požehná.“

Bhagaván mu tiše požehnal tím, že se mu díval upřeně asi deset minut do očí. Na konci požehnání Bhagaván vrátil muži peníze.

Hlavní architekt byl trochu ničema. Přijímal veliké sumy od ášramu, aniž by za ně odvedl patřičnou práci. Normálně byl Činnasvámí tvrdým

dozorcem, ale nějak se bál si na něj stěžovat. Říkával lidem: „Když se s ním dostaneme do sporu, odvede špatnou práci na chrám. Pokud to nebude přesně odvedeno, nebude v chrámu světlo ani síla.“

Životní touhou Činnasvámiho bylo vybudovat velký a mocný chrám nad samádhi Matky. Byl ochoten za dosažení tohoto cíle zaplatit jakoukoli cenu. Někdy jsem si z této situace tropil žerty a říkával mu: „Po léta jste ovládal pracovníky ášramu. Tak, a konečně je zde někdo, kdo ví, jak ovládat vás.“

Ale hlavní architekt si peněz nikdy neužil. Vážně onemocněl již během stavby chrámu. Doslechl jsem se, že ho nemoci doprovázely až do konce života.

Když stěny vnitřní svatyně dosahovaly až ke stropu, Bhagaván mě požádal, abych napsal jméno chrámu na přední stranu. Díváme-li se od vchodu na vnitřní svatyni, spatříme dva kamenné slony. Pod jejich nohama se nachází kamenný svitek. Plné jméno chrámu, Mátrubhútéšvarálajam (chrám Boha ve tvaru Matky), je vytesáno na těchto sviticích. Bhagaván napsal tento nápis v sanskrtu. Jeho myšlenkou bylo, abych vytvořil šablonu, a pak přenesl písmena na svitek a později jeden z architektů vytesá či vydlabe ta místa, která jsou pokryta mými malovanými písmeny.

Seděl jsem v hale v přítomnosti Bhagavána a pečlivě jsem vystříhával ono jméno. Věnoval jsem práci celou svou pozornost, protože jsem věděl, že neodejdu, když tam bude sebemenší chyba. Celou dobu, co jsem pracoval, mne Bhagaván pozoroval. Okolo třetí odpoledne vycházel Bhagaván z haly, aby vykonal potřebu. Také tehdy vstal a šel ke dveřím. Každý, mimo mne, se postavil. Právě jsem byl uprostřed vystřihování jednoho písmene a nechtěl jsem riskovat, že ho zkazím, když přeruším stříhání papírové šablony.

Slyšel jsem, jak za mnou někdo reptá: „Bhagaván vstal, ale tenhle nemá žádnou úctu. Sedí si dál na zemi. Ani nepřestal pracovat.“

Bhagaván to vše zřejmě musel zaslechnout, protože najednou jakoby změnil svůj názor a nevyšel ven. Namísto toho přišel ke mně a sedl si velmi blízko. Položil mi ruku na rameno a intenzivně vše sledoval, dokud jsem nevystříhl písmeno. Pak, aniž by se obtěžoval pokračovat v očekávané cestě ven, vstal a posadil se opět na pohovku. Pak už neměl nikdo poznámky k mé neúctě.

Když jsem ukončil vystřihování, namaloval jsem písmena na svitek, který byl pod nohama slona. Jak jsem pracoval, hlavní architekt se mě snažil zastavit. Neměl mě příliš v lásce, protože jsem s ním hovořil o lenivosti jeho pracovníků. Zavolal na mne: „Přestaňte s tím! Já jsem jediný, kdo je způsobilý psát taková písmena! Jak můžete takové věci správně vykonat?“

Bhagaván mě však přišel ochránit. Stál blízko a pozoroval jak maluji písmena. Uklidnil architekta tím, že mu řekl, že to nečiním ze své vůle, ale že to byl on, kdo mi to přikázal. Architekt věděl, že nemůže Bhagavánovi nic nařizovat, tak mi dovolil, abych práci dokončil.

Když se stavební práce blížily ke konci, povolali sochaře - specialistu, který byl pověřen, aby z pěti různých kovů vytvořil sochu Jógambiky (ženská složka tvořivé energie, šakti, boha Šivy, pozn. překladatele) pro svatyni. Byla vyráběna metodou „ztraceného vosku“. Při této technice se soška zhotoví nejprve z vosku, pak se celá obalí jílem a ponechá se malý otvůrek. Jakmile jíl uschne, vypálí se, aby ztvrdl. Vysoká teplota způsobí, že vosk vyteče malým otvorem a zanechá po sobě tvrdý hliněný tvar, do kterého se nalije roztavený kov.

Vlévání roztaveného kovu se musí provádět ve vhodném čase. Na radu astrologů byl určen přesný den a lítí se mělo uskutečnit mezi půl osmou a půl dvanáctou téhož dne večer. Kadlub byl vyroben dopředu, protože bylo nutné také jej zhotovit v příhodný čas.

Sochař zapálil oheň v půl deváté určeného dne, v prostoru mezi ošetřovnou a banyánovými stromy. Intenzivně pracoval několik hodin, ale nedařilo se mu roztavit kovy v kelímku. Nejsem odborníkem v této záležitosti, ale i já jsem viděl, že oheň je skutečně velmi rozpálený. Sochař byl nucen často polévat své šatstvo studenou vodou, aby tak snížil horko a stále pracoval pomocí dlouhých kleští.

Bhagaván si šel lehnout v jeho obvyklou dobu, ale když se blížila půl dvanáctá a kovy stále nejevily znaky roztavení, pokládal jsem za správné ho probudit. Zašel jsem do haly, vysvětlil Bhagavánovi celou situaci a zeptal se, co mám dělat. Bhagaván mi nedal žádnou odpověď, avšak vstal a sám se šel podívat, jak práce pokračuje. Posadil se na židličku, asi deset stop od kelímku a upřeně se díval do ohně. Během jedné či dvou minut, aniž by sochař nějak zasahoval, kovy roztály.

Bhagaván pozorně sledoval, jak se roztavené kovy lijí do otvoru, který byl naspodu kadlubu. Když se ujistil, že práce byla řádně vykonána, vrátil se zpět do haly a pokračoval ve spánku. Druhý den, když sochař rozlámal kadlub a prohlédl sochu, velmi pyšně ohlásil, že je bezvadná.

Někdy po roce 1930, když jsem již vystavěl více ášramových budov, přijel neočekávaně na návštěvu můj otec. Vzal jsem ho do haly a představil Bhagavánovi.

Cestou jsem mu řekl: „Jelikož jsi způsobil, že jsem se zrodil, přivedl jsem tě ke Bhagavánovi. Přijmi, prosím, od něho každé požehnání, které po-

třebuješ.“ Můj otec byl viditelně potěšen, že jsem se stal horlivým stoupen-
cem Bhagavána. Dále mi sdělil: „Když jsi byl mladý, nechtěl jsem, abys byl
sádhuem. Teď jsem však rád, že jsem dal život takovému synovi. Podobně
jako otec Márkandéji jsem šťasten, že jsem dal život takovému tapasvinovi
(ten kdo provádí tapas).“

*Než se Márkandéja narodil, jeho otec prováděl tapas mnoho let, aby měl
syna. Šiva se mu nakonec objevil a položil mu následující otázku: „Toužíš po
tom mít ctnostného syna, který však bude žít jen šestnáct let, nebo přihloup-
lého a zlomyslného syna, který se dožije vysokého věku?“ Márkandéjův otec
zvolil, že chce zbožného syna, i když bude žít jen krátce.*

Když jsem vzal otce k Bhagavánovi, Bhagaván mu začal sdělovat, kolik
práce jsem v ášramu vykonal. „Všechna tato velká stavení byla vystavena
vaším synem!“

Okamžitě jsem toto tvrzení odmítnul. „Ne! Ne!“ řekl jsem Bhagavánovi.
„Ta stavení byla vybudována pomocí vaší milosti. To všechno je částí vaší
boží hry. Jak bych mohl sám od sebe něco takového postavit?“

Tu však můj otec překvapivě prohlásil: „Kamkoli půjdeš, tam to bude
vzkvétat. Četl jsem to v tvém horoskopu. Byla tam zvláštní konjunkce, která
naznačovala, že tam, kde budeš žít, budou vznikat chrámy a stavení. Proto
jsem usiloval o to, abys zůstal doma. Chtěl jsem, aby ona stavení vznikala
v naší vesnici. Věděl jsem, že když se staneš sannjásinem, odejdeš a budeš
žít jinde. Snažil jsem se ti zabránit stát se sannjásinem tím, že jsem ti zakazo-
val chodit do školy. Myslel jsem si, že když se nenaučíš číst, nebudeš nikdy
studovat písmo, a tak nebudeš mít zájem o Boha. Ale můj plán nevyšel,
protože bylo tvým osudem, abys sem přišel. Ničeho nelituji, jsem šťastný,
že se věci udály tak, jak se staly.“

Můj otec zůstal asi jeden měsíc a během té doby jsme vykonávali giri
pradakšinu téměř denně. Na konci jeho návštěvy jsem ho doprovodil na
nádraží, abych se s ním rozloučil. Zatímco jsme čekali na vlak, začal pla-
kat. Skrže slzy se mě zeptal, zda-li se ještě někdy v tomto zrození setkáme.
Vnitřně jsem pociťoval, že nikoli.

Abych ho utěšil, řekl jsem: „Nemyslím si, že se v tomto životě ještě
sejdeme. Ale možná, že v příštím zrození ty přijdeš ke mně a v tom zrození
se oba budeme mít velice rádi. Bůh může všechno zařít.“

Můj pocit se ukázal být správný. Svého otce jsem již nikdy nespatriil.

O nějaký čas později přišla také má matka a byla tu asi jeden měsíc. Představil jsem ji Bhagavánovi a také jsme vykonávali giri pradakšinu téměř každý den. Na konci měsíce prohlásila, že by chtěla zůstat v ášramu a pečovat o mě tak, jako se Bhagavánova matka starala o Bhagavána ve Skandášramu. Jelikož jsem silně pocíťoval, že to není její osud, požádal jsem ji, aby zašla za Bhagavánem a prohovořila tu věc s ním. Bhagaván jí nehodlal dát povolení. Prakticky ani nechtěl o té věci s ní hovořit.

Když se zeptala, zda má jít nebo zůstat, Bhagaván prohlásil: „Pó! Pó! Pó! Pó!“ (Běžte! Běžte! Běžte! Běžte!) a propustil ji mávnutím ruky.

Po několika letech jsem obdržel dopis, že můj otec zemřel. Když jsem dopis ukázal Bhagavánovi, poprosil jsem: „Prosím, požehnejte mu, protože mi dal zrození. Bez tohoto zrození bych nemohl být ve vaší přítomnosti.“ Bhagaván kývnul a řekl: „Ano.“ Když zemřela má matka, požádal jsem stejně a obdržel stejnou odpověď.

Mé dny ášramového pracovníka se pomalu chýlily ke konci, i když jsem si to tehdy neuvědomoval. Když se dívám zpět, vzpomínám si jen na jednu malou událost, která naznačovala, že Bhagaván věděl, že můj čas v ášramu se chýlí ke konci.

Právě jsem kopal pomocí páčidla, když ke mně Bhagaván přistoupil a zeptal se: „Rozhodl jste se sám pro tuto práci nebo vás o ni požádal Činnasvámi?“

Sdílel jsem mu, že mě o to požádal Činnasvámi. Bhagaván nevypadal příliš potěšen. „Tak on vám dal práci. Tak on vám dal práci. Proč vám dává takovou práci?“

O něco později Jógi Ramiah poznamenal: „Annamalai svámi pracuje velmi tvrdě. Jeho tělo velmi zhublo. Měl byste mu Bhagaváne poskytnout nějaký odpočinek.“

Bhagaván s ním souhlasil: „Ano, musíme mu dát volno.“

O několik dní později jsem zašel do Bhagavánovi koupelny, abych mu byl nápomocný při ranní koupeli. Madhava svámi a já jsme mu poskytovali běžnou olejovou koupel a masáž.

Když koupel skončila, Madhava svámi položil otázku: „Bhagaváne, lidé kteří užívají gandžá léhijam (ajurvédický přípravek, jehož hlavní složkou je konopí), zažívají jakýsi druh ánanda (blaho). Jaká je povaha tohoto ánanda? Je to stejné ánanda o jakém mluví písmo?“

„Požívat gandžá je velmi špatným zvykem,“ odpověděl Bhagaván. Pak se hlasitě zasmál a přešel ke mně, objal mne a zvolal: „Ánanda, ánanda! Takto se chovají lidé, kteří berou gandžu.“

Jak mě později Madhava svámi vyprávěl, nebyl to krátký stisk. Držel mne tak asi dvě minuty. Po prvních vteřinách jsem úplně ztratil uvědomování si těla a světa. Zpočátku jsem měl pocit štěstí a blaha, to však brzo přešlo ve stav, ve kterém nebyl žádný pocit ani prožívání. Neztratil jsem vědomí, pouze jsem si přestal uvědomovat všechno, co se kolem mě dělo. V tomto stavu jsem přebýval asi patnáct minut. Když se mi vrátilo mé normální uvědomování světa, stál jsem v koupelně sám. Madhava svámi i Bhagaván se již dávno odebrali snídat. Vůbec jsem si nevšiml, že otevřeli dveře a odešli, ani jsem neslyšel, že zvon zvoní ke snídani.

Tento prožitek zcela změnil můj život. Jakmile jsem opět nabyl normální vědomí, věděl jsem, že můj život s prací v Ramanášramu skončil. Věděl jsem, že od nynějška budu žít mimo ášram a většinu času strávím v meditaci. Bylo pravidlem, že jen ti, kdo pracovali pro ášram, v něm mohli stále žít. Ti, kdo chtěli strávit čas v meditaci, museli žít někde jinde. Věděl jsem, že musím opustit ášram a starat se sám o sebe, ale myšlenka, že ztrácím své pravidelné jídlo mne nikdy netrápila.

Do jídelny, k mému poslednímu jídlu, jsem dorazil opožděně. Jakmile jsem snídani skončil, vydal jsem se na horu, abych našel Bhagavána. Našel jsem ho, jak sedí na velkém kameni.

Pověděl jsem mu, že jsem se rozhodl opustit ášram, že chci žít v Palakottu sám a meditovat.

Palakottu je malá oblast, která bezprostředně sousedí s ášramem na jeho západní straně. Několik Bhagavánových stoupenců, kteří nechtěli být celý den v ášramu, zde žilo a meditovalo.

„Ó! Velmi dobře! Velmi dobře! Velmi dobře!“ zvolal Bhagaván. Rozhodnutí tak bylo jasně potvrzeno a schváleno. Jak jinak tomu mohlo být, když Bhagaván sám byl tím, kdo zážitkem uspořádal mé rozhodnutí?

Jakmile jsem obdržel povolení Bhagavána, sbalil jsem své věci a uzamkl místnost. Také jsem zavřel všechny ostatní prostory, jejichž obhospodařování jsem měl na starosti.

Činnasvámímu jsem předal svazek klíčů a řekl jsem mu: „Rozhodl jsem se odejít do Palakottu a žít tam. Prosim, vezměte si tyto klíče a ponechte si je.“

Činnasvámí byl přirozeně velmi překvapený a prohlásil: „Proč odcházíte? Tyto budovy jste postavil. Tolik jste tu vykonal. Jak můžete odejít, když

jste zde udělal tolik práce? Kde budete spát? Co budete jíst? Budete mít nesmírné potíže, protože nemáte z čeho žít. Neodcházejte, zůstaňte tu.“

Řekl jsem mu, že své rozhodnutí nezměním. Snažil jsem se mu předat klíče, ale on odmítal. Nechtěl jsem se s ním dál přít, a tak jsem předal klíče Subramaniamovi, který byl také v úřadovně, a odešel jsem.

Byla to náhlá změna mého života. Po uplynutí několika hodin po prožité zkušenosti jsem vyšel směrem k Palakottu a velmi dobře věděl, že za sebou nechávám můj život naplněný prací.

Palakottu

Když jsem požádal Bhagavána o povolení přestěhovat se do Palakottu, nepřišlo mi na mysl, kde budu žít a jak se budu zaopatřovat. Myslel jsem si, že to jsou záležitosti menšího významu, které se patřičně uspořádají. Jelikož Bhagaván mé rozhodnutí jednoznačně odsouhlasil, měl jsem důvěru, že o mne bude pečovat i nadále. Má víra v něj se brzy potvrdila. Když jsem šel směrem k Palakottu, potkal jsem Mungalu Venkataramiaha, kompilátora „Hovorů se Šrí Ramanou Maháršim“.

Řekl jsem mu: „Právě jsem odešel z ášramu a jdu do Palakottu, abych tam našel místo, kde budu přebývat. Od nynějška jsem se rozhodl, že strávím svůj čas v meditacích.“

Mungala Venkaramiah byl překvapen, když tuto novinku uslyšel, ale zároveň byl velmi šťastný, protože hledal někoho, kdo by dával pozor na jeho obydlí.

Sděлил mi, že brzy ráno obdržel telegram z Bombaje, aby okamžitě přijel. „Právě jdu na stanici. Zde si vezměte klíče od mé chaty a zůstaňte tam, dokud se nevrátím. Nemusíte nic kupovat, je tam všechno, co byste mohl potřebovat. Vrátím se asi tak za měsíc.“

Předal mi klíče a spěchal na nádraží, ani neměl čas mi ukázat, kde to je.

Přestěhovat můj majeteček zabralo jen pár minut. Zůstával tu však problém jídla. Neměl jsem žádné peníze, abych si něco koupil. Má mysl však odmítala věnovat pozornost tomuto problému. V mém euforickém stavu jsem předpokládal, že Bhagaván bude o vše pečovat. Má víra se opět naplnila. Několik hodin nato se objevil sluha majora Chadwicka a přinesl kamínka, pár hrnců a dostatek zásob, aby mi mohl uvařit jídlo. Vysvětlil své počínání tím, že mu Chadwick prikázal, aby ke mně přišel a uvařil mi oběd. Nebyl jsem zaskočen tím, že se Chadwick rozhodl mi pomoci. Byli jsme dlouholetí přátelé. Co mne však překvapilo, byly okolnosti, které Chadwickovu pomoc doprovázely. Brzy zrána seděl Chadwick s Bhagavánem ve staré hale a snažil se medítovat. Byl ale neúspěšný, protože kdykoli zavřel oči, objevila se mu v mysli moje podoba. Když se toho několikrát bezúspěšně pokusil zbavit, vzdal se meditačních pokusů a odešel z haly. To všechno mi později ten den vypravoval. Zamířil do svého pokoje a jeho neschopnost medítovat ho mrzela. Docházel k názoru, že není dobře být blízkým přítelem jiného stoupence, protože takové vztahy ruší meditaci.

Když došel do své místnosti, jeho sluha mu oznámil: „Annamalai svámí dnes ráno opustil ášram a bude žít v Palakottu.“

Jako každý jiný byl Chadwick překvapen, když se toto doslechl, ale jeho překvapení bylo brzy vystřídáno pocitem úlevy. Pochopil, že intenzivní obrazy mé tváře, které před několika minutami spatřoval, nebyly nechtěné rušení, jak předtím předpokládal. Byly to zřejmě zprávy od Bhagavána, že mi má poskytnout nějakou pomoc.

Obrátil se na svého sluhu a udělal mu tyto pokyny: „Annamalai svámí je dobrým stoupencem, který mnoho let sloužil Bhagavánovi. Cítím povinnost mu pomoci. Vezmi nějaké zásoby a připrav mu u něho v chatě jídlo. Teď je deset hodin. Až ášramový zvon v půl dvanácté zazvoní k obědu, chtěl bych, aby si Annamalai svámí mohl sednout a dobře poobědvat. Nechci, aby byl v nesnázích jen z toho důvodu, že odešel z ášramu.“

Chadwick sám později přišel, aby se podíval, jak se věci mají. Řekl mi: „Po mnoho let jsem se díval, jak uskutečňujete Bhagavánovy stavební plány. Nyní, když vás ášram dále již nezajišťuje, převezmu péči o vaše potřeby. Zajistím, že nebude nutné, abyste chodil někam pro jídlo.“

Abyste podepřel svá slova, dodal mi kamínka, potřeby k vaření a dostatek jídla na několik dní. V týdnech, které následovaly, kontroloval stav mých zásob při každé návštěvě. Nikdy se nezeptal, zda něco potřebuji, sám se vždy na vše podíval. Když se mu zdálo, že mi něco z potravin dochází, dal příkaz sluhovi, aby věc koupil a přinesl mi ji.

Toto uspořádání bylo pro mne velmi vyhovující, protože mi Bhagaván krátce poté, co jsem přišel do Palakottu, dal tento pokyn: „Od nikoho si nic nevyprošujte. Žijte z toho, co se vám Bůh rozhodne poslat. Držte se stranou všech věcí, které se kolem vás odehrávají. Co nejvíce zůstávejte ve své chatě a nemarněte čas tím, že budete navštěvovat jiné.“

Bhagaván mi jednou vypravoval zvláštní povídku o skupině stoupců - hospodářů, kteří žili v dávných dobách se svými rodinami v jakémsi městě, ale s jinými lidmi se stýkali jen zřídka. Každé ráno něco uvařili a pojedli, zašli do blízkého lesa a většinu času trávili tím, že pospávali pod stromy. Před západem slunce se vrátili do svých domů a zpívali bhadžany (zbožné písně) a vykonávali jiná duchovní cvičení. Jelikož měli dostatek prostředků, aby mohli žít, aniž by museli pracovat, počínali si tak každý den. Tito lidé se nikdy moc nestýkali s běžnými lidmi. Žili zcela odpoutaným způsobem a celý svůj čas věnovali tomu, že přemýšleli o Bohu a uctívali ho.

Bhagaván nikdy nepodporoval krajnosti v chování, ale když mluvil o těchto lidech, bylo zřejmé, že s jejich stylem života souhlasil. Myslím si, že se snažil, abych pochopil, že sdružovat se s běžnými lidmi představuje v sádhaně překážku. Když jsem se v roce 1938 přestěhoval do Palakottu, snažil jsem se žít odpoutaný, samotářský život.

V Mungalově chatě jsem zůstal asi dva měsíce. Když se vrátil z Bombaje, našel jsem si jinou prázdnou chatu, kterou před krátkým časem uvolnil Tambiram, syn Mudaliar Patti. Byl velmi rád, že mi přenechává chatu, protože jsem mu kdysi, když ji stavěl, trochu pomáhal.

„Všechny předměty, které sádhu potřebuje, jsou uvnitř,“ prohlásil. „Vezměte klíče a ubytujte se tu, zatímco budu pryč.“ Později, když se vrátil, odmítl chatu převzít zpět. Řekl: „Nabídl jsem vám tuto místnost, proč bych ji nyní měl požadovat zpátky? Je tu mnoho chatek, budu žít v některé jiné.“

V té době jsem se dost přátelil s Vaikunta Vasem, mužem, který se stal okolo roku 1940 jedním z Bhagavánových sluhů. Tehdy žil v Pondicherry, ale často ke mně přicházel s velkou skupinou stoupců na návštěvu. Kdykoli přišli, všichni spali v mé chatě. Při jedné z jejich návštěv zrovna hustě přšelo. Pro vaření nebylo uvnitř místo, poněvadž tam bylo příliš mnoho lidí a dešť znemožňoval vařit venku. Nakonec se Vaikunta Vas rozhodl poslat několik lidí do města, aby pro nás nakoupili jídlo.

Zatímco byli nakupovat, řekl mi, že toto obydlí je příliš malé a tak vždy, když přijdou, vznikají potíže a že bych jej měl zvětšit nějakou verandou, kde by mohli všichni zůstat, aniž by mne přitom rušili. Dále říkal, že s výdaji si nemám dělat starosti, že vše zaplatí.

Každý stoupenec věnoval, co mohl a já jsem také přidal padesát rupií, jelikož jsem to považoval za dobrý nápad. Poslal jsem pro zedníka jménem Arumugam, který mně pomáhal v dobách mé práce v ášramu. Okamžitě přišel a já jsem ho požádal, aby mi pomohl s postavením přístavku. Zatímco jsme s Arumugamem stáli na místě budoucího staveniště a rozhodovali se, co máme učinit, zahlédl nás Bhagaván a přišel se podívat blíže, co děláme. Šel totiž kolem vody u zadní části Palakottu a když nás uviděl, změnil směr a zašel, aby se s námi setkal.

„Plánujete pro svámiho postavit dům?“ zeptal se Ramana. „Z malty či cihel? S doškovou, nebo plochou střechou?“

Byl jsem jeho otázkami velmi překvapen, neboť takto jsme vůbec neplánovali, ale Arumugam náhle spustil: „Ano, postavím ho. Myslím, že jej postavím z cihel a s plochou střechou.“

Úplně mě to zaskočilo. Než Bhagaván přišel, nemluvili jsme o ničem větším než o přístřešku z palmových listů. V přítomnosti Bhagavána se však Arumugam zavazoval (pravděpodobně i mně), že postaví nákladný dům.

Připadalo mi, že Bhagaván plán schvaluje, neboť prohlásil: „Uvidíme, jak se to postupně uskuteční.“ Tím svůj rozhovor s námi uzavřel a pokračoval v cestě.

Zeptal jsem se Arumugama, proč dal tyto velkorysé sliby, když věděl, že plánuji postavit jen malou chatu.

Arumugam mi to vysvětlil takto: „Já nevím. Slova mi automaticky naskočila, když se mne Bhagaván otázel. Když jsem to však nyní Bhagavánovi slíbil, je mou povinností slovo dodržet. Bhagaván způsobil, že jsem tato slova pronesl, takže si zřejmě přeje, aby se takové stavení postavilo. S výdaji si nedělejte starosti. I kdybych měl prodat vlastní dům, abych ten váš zaplatil, tak to udělám.“

Stavební práce měly šťastný začátek. Den po Arumugamově slibu jsem obdržel nečekaný dar ve výši jednoho sta rupií. Arumugam za ně koupil čtyři tisíce cihel a složil je na nápadné místo – před chatu Kundžu svámiho – jakožto znamení, že slib daný Bhagavánovi míníme vážně.

Arumugam nemusel nikdy prodávat svůj dům. Bylo tomu tak, jak se to dělo u všech Bhagavánových projektů. Peníze se prostě objevily, kdykoli bylo zapotřebí. Počáteční dar od Vaikunta Vase a jeho společníků nám umožnil, abychom začali se stavbou okamžitě. Začali jsme s kopáním pořádných základů, které byly až šest stop hluboké. Kopání bylo pracné, neboť pozemek byl kamenitý. Než byla jáma na základy hotova, museli jsme vykopat více než 200 žulových kamenů.

Když Bhagaván při jedné ze svých každodenních procházek k Palakottu spatřil vykopané kameny, usmál se a prohlásil: „Našli jste zakopaný poklad.“

Mně však nepřipadaly nijak cenné, vypadaly jako obyčejné kameny. Bhagaván však pokračoval: „I v případě, že byste našli zakopaný poklad, co byste museli udělat? Museli byste poklad prodat, abyste mohli koupit kameny pro základy. A podívejte se, co se zde stalo. Bůh vám nejen poskytl jednotlivé kameny, ale ještě vám je sem dodal.“

Bhagaván se stavěl k mému domu, jako by to bylo stavení ašramu. Přicházel každý den, aby se podíval, jak pokračujeme. Poskytoval nám pokyny a často se ptal na naše další plány. Když Arumugam zjistil s jakým zájmem Bhagaván stavbu sleduje, byl jí stále více nadšen. Protože pocíťoval, že to byl Bhagaván, kdo ho přiměl, aby s prací začal, stále choval v hlavě myšlenku, že nevykonává svůj plán, nýbrž Bhagavánův.

Peníze nám došly, když zdi dosáhly výše horních okrajů oken. Jelikož nebyly peníze, ani práce k vykonávání, rozhodl jsem se, že sundám lešení. Neměl jsem ponětí o tom, kdy zase budeme moci pokračovat v práci. Bhagaván si musel všimnout toho, co dělám, když šel na svou procházku k Palakottu. Když jsem později téhož dne zašel do staré haly, Bhagaván se mne okamžitě zeptal, proč jsem sundal lešení. Sdělil jsem mu, že už nemáme žádné peníze.

Bhagaván se otočil ke Kršnasvámímu, svému sluhovi, a dost důrazně řekl: „Annamalai svámí nemá peníze. Říká, že nemá žádné peníze.“

Když jsem slyšel Bhagavána mluvit tímto zvláštním způsobem (Kršnasvámí již slyšel, co jsem řekl), věděl jsem, že náš problém s penězi bude nějakým způsobem vyřešen. Jakmile se Bhagaván začal zajímat o problém nějakého stoupence, jak to učinil i v tomto případě, jako by nějaká božská síla automaticky zařídila jeho vyřešení. Bhagaván sám nic nečinil. Nikdy neprohlašoval, že vyřeší určitý problém, ani nikdy nepřijímal odpovědnost za pozoruhodné události, které způsobily, že se problémy stoupenců vyřešily. Pouze z dlouhé zkušenosti věděl, že když mu nějaký stoupenec předloží určitý problém, tak se často rozřeší prostřednictvím mysteriózního a spon-tánního projevu átmanu, svrchovaného Já.

Hned druhý den jsem obdržel částku dvou set rupií jako dar od Rámasvámí Mudaliara, stoupence, který byl ke mně velmi přátelský v dobách, kdy jsem pracoval pro ášram. Žil v Ačarapakkamu, což je vesnice mezi Madrasem a Tiruvannamalai. Když se doslechl, že si stavím domek, poslal mi peníze a později mi přišel sám pomáhat. Vaikuntha Vas mě také navštívil a pomohl mi. Jelikož práce už byla z poloviny hotová, naše trojice zvládla její dokončení za necelý měsíc.

Právě jsme chtěli začít stavět střechu, když se dostavil Bhagaván s návrhem: „Bylo by dobré, kdybyste na nosníky použili palmyrové dřevo. Toto dřevo jsme použili v našem domě v Tiručuzi (městečko, v němž se Bhagaván narodil a žil až do svých dvanácti let).“

Nechali jsme si poradit a za pár dní Rámasvámí Mudaliar zašel do nedaleké vesnice, kde a nakoupil tam palmyrové kmeny.

Sdělil jsem Bhagavánovi, že jsme poslechli jeho rady a opatřili si palmyrové kmeny. Začal se vyptávat na jejich rozměry a zeptal se mne, jaká bude spodní šíře trámů. Již si nepamatuji, co jsem mu přesně odpověděl, ale on řekl: „Beiš,“ což znamenalo „velmi dobře“.

„A co jejich tloušťka?“ zněla další jeho otázka. Odpověděl jsem mu, že

je plánuji mít pět coulů silné. Bhagaván se zatvářil trochu starostlivě. „Bude to stačit?“ zeptal se.

Když jsem ho ujistil, že to bude stačit, usmál se a řekl: „Tak co ještě potřebujete?“

Vypravuji tento rozhovor jen proto, abych vysvětlil, jakou starostlivost Bhagaván projevoval při každém kroku výstavby.

O několik týdnů později se mne zeptal, zda jsem nezapomněl instalovat hmoždíř. Když jsem odpověděl, že jsem nezapomněl, zeptal se: „Co více potřebujete? Co více potřebujete? Co více potřebujete?“ Pokládal jsem tyto komentáře za požehnání pro můj dům.

Dům byl dokončen bez dalších komplikací. Netoužil jsem po tom, aby se prováděla velká slavnost při otevření. Jednoduše jsem zašel do haly a řekl Bhagavánovi: „Hodlám dnes poprvé vstoupit do svého domu. Prosím, požehnejte mi.“

Bhagaván však lidem nikdy veřejně nepožehnal. V mém případě pouze kývnul hlavou, aby tak ukázal, že mohu ve svém plánu pokračovat. Místo, abych při otevření provedl formální obřad, uspořádal jsem neformální pohostění opic v Palakottu. Rozhodil jsem dva litry rýže uvažené dohromady s čoučkou na skály okolo nádrže a dovolil opicím, aby přišly a najedly se. Pak jsem vstoupil do svého nového domu. Žiji v této místnosti již déle než padesát let.

Bhagaván si zřejmě přál, abych zůstával na tomto místě raději než kdekoli jinde. Když jsem ještě žil v Tambiramově chatě, dříve než se vůbec vymyslela nová stavba, Arumugam mi nabídl, že mi koupí dva akry země u silnice vedoucí kolem hory, asi jeden kilometr od Šrí Ramanášramu. Arumugam slíbil, že nejen koupí pozemek, ale také, že mi tam postaví dům. Pověděl jsem o této nabídce Bhagavánovi, když procházel Palakottem, ale on to jasně odmítal. Aniž mi dal odpověď, otočil hlavu stranou a náhle odešel.

Než byla má místnost dokončena, naskytl se ještě jiná možnost, kdy jsem se pokusil žít někde jinde. Pociťoval jsem touhu medítovat v jeskyni na Arunáčale. Jednu jsem našel a učinil ji obyvatelnou. Stále jsem spal ve své chatě a k jeskyni jsem docházel během dne. Probouzel jsem se ve čtyři ráno, připravil jsem si jídlo a odnesl je do jeskyně. Tak jsem si počínal asi týden. Neměl jsem velký úspěch, protože mou meditaci rušili často návštěvníci. K jeskyni třikrát denně chodívala skupina mužů a žen a vedli velmi vulgární hovory. Dokonce se snažili ode mne vyžebrať jídlo. Nemohli pochopit, že chci být sám, nerušený a medítovat. Toužil jsem po samotě pro svůj tapas,

ale tito lidé se bavili tím, že mne rušili. Nakonec jsem se sebral, zašel jsem k Bhagavánovi a řekl mu, co se děje. Když jsem mu popsal vyrušování, která jsem zažil, vyličil jsem mu, proč jsem se do této situace dostal.

„Mám touhu žít v místě, kam nikdo nepřijde. Další touhou je dostávat jídlo bez úsilí. Také bych rád neustále meditoval se zavřenýma očima, aniž bych vůbec vnímal svět. Tyto touhy ke mně často přicházejí. Jsou dobré, nebo špatné?“

Bhagaván prohlásil: „Jestliže máte takové touhy, musíte se znovu zrodit, abyste je naplnil. Co záleží na tom, kde se nacházíte? Držte svou mysl stále v átmanu. Kde je mysl, tam je přeplněno. Není nutné mít zavřené oči, když meditujete. Úplně stačí, když zavřete oči v mysli. Není světa mimo vás, když ho není v mysli. Kdo žije správný život, nikdy si nebude dělat takové plány. Proč? Protože Bůh již rozhodl, co s námi bude dříve, než nás poslal na svět.“

Měl jsem takovou odpověď předvídat, protože byla obsažena v jednom verši v Šivánanda Lahari (verš dvanáct), který Bhagaván chtěl, abych znal nazpaměť.

Člověk může provozovat sebekázeň v jeskyni nebo doma či volně venku, v lese nebo na vrcholu nějaké hory nebo vestoje ve vodě či obklopen ohni, ale k čemu to? Ó Šambu! (Šivo!) Skutečná jóga je stav, kdy naše mysl bez přestání dlí u tvých nohou. Ten, kdo realizoval tento stav, je pravým jogínem. On jediný zažívá blaho.

V třicátých letech jsem si v ášramu často všiml Paula Bruntona, autora knihy „Tajnosti indické“. Blížeji jsme se seznámili, když jsem se přestěhoval do Palakottu. Zásahu na tom mělo nedorozumění, které vysvětlím později. Bruntonova kniha, první publikace vydaná na západě pojednávající o Bhagavánovi, přivedla do ášramu mnoho nových stoupenců. V roce 1939, kdy jsem žil v Palakottu, se mu Činnasvámí snažil zabraňovat ve vstupu do ášramu.

Řekl mu: „Už byste víckrát neměl přicházet pro Bhagavánův daršan. V budoucnu byste již neměl psát o Bhagavánovi a neměl byste Bhagavánovi pokládat žádné otázky.“

Činnasvámí se na něho zlobil, protože nežádal o povolení psát o Bhagavánovi a neposkytl ášramu přiměřený zisk z této knihy.

Brunton se obrátil na Bhagavána a řekl: „Píšu o vás pro dobro světa. Je správné mi to takto zakazovat?“

Bhagaván se, tak jako obvykle, i v tomto případě zastával Činnasvámího: „Když se zeptáte Činnasvámího, také prohlásí, že pracuje pro dobro

světa. Vy říkáte, že pracujete ve prospěch světa. Co k tomu mám říci?“ Pak se Bhagaván odmlčel a odmítl dále cokoli na toto téma říkat. Činnasvámí, povzbuzen tím, že Bhagaván odmítal do záležitosti zasahovat, řekl Bruntonovi: „Už jsem vás vyzval, abyste odešel. Pokud tak neučiníte, zavolám policii.“

Annamalai svámí byl očitým svědkem této události. Jinou zajímavou zprávu o Bruntonově vykazání lze najít v rukopisu „Hovorů s Ramanou Maháršim“. Následujících šest záznamů o poslední návštěvě Paula Bruntona bylo před vydáním vynecháno.

1. Hovor 638, s pravděpodobným datem 2. 3. 1939: „Šrí Bhagaván se zmínil někomu v hale, že jedna americká univerzita udělila titul Ph.D. panu Bruntonovi. Takže je nyní Dr. Bruntonem. Brzy přijede.“

2. Datováno 7. 3. 1939: „Dr. Paul Brunton, Ph.D., přijel ranním vlakem do Tiruvannamalai. Do ášramu se dostavil okolo půl deváté dopoledne. Vypadá dobře, ale říká, že se necítí tak dobře, jak vypadá. V komplexu ášramu byl nezvyklý klid a ticho. Proč? Byl velký rozdíl mezi tehdejšími přijetím a přijetím při jeho poslední návštěvě. Tehdy byl zbožňován; dnes se s ním nikdo neodvažuje promluvit. Tehdy se každý předháněl, aby mu nějak posloužil; dnes se nikdo neodvažuje mu přiblížit. Je ale stejný, jako byl vždycky. Odešel z haly asi ve tři čtvrtě na deset dopoledne.“

3. Datováno 11. 3. 1939: „Dr. Brunton přinesl dvě krásné vycházkové hole a nádherné plnicí pero, dary Šrí Bhagavánovi od všech možných lidí. Všechno bylo vysoce oceněno.“

4. Rozhovor 649 končí Bhagavánovým prohlášením: „...átman není oddělen od brahman.“ Mungala Venkataramiah pak napsal: „Tento zajímavý rozhovor náhle skončil, protože právě v tomto okamžiku vznikla hádka mezi sarvádhikarim a Dr. Paulem Bruntonem.“

5. Datováno 19. 3. 1939: „Dr. Brunton se náhle v noci odstěhoval.“

6. Datováno 21. 3. 1939: „Dr. Brunton napsal panu V. G. Šástrimu, že napříště nebude hovořit či psát o ášramu a o Šrí Maháršim a že bude spokojen, když uvidí Šrí Maháršiho ve svém srdci.“

Šrí Bhagaván řekl, že Dr. Brunton byl nucen opustit toto místo působením vyšší síly. Nemohl zde zůstat déle, než bylo vyšší silou dovoleno; stejně, jakoby nemohl zůstat vzdálen, když by byl stejnou silou přitážen.“

Brunton už pak do konce Bhagavánova života ášram nikdy nenavštívil.

Brunton odešel a bydlel u stoupence jménem Ganapati Šástri ve městě. Tento Šástri sdělil Bruntonovi nesprávně, že i já jsem byl z ášramu vykázán. Brunton měl účast s někým, o kom se domníval, že se podobně jako on také stal obětí Činnasvámiho rozmaru, a proto mi přinesl dhóti a velký pytel rýže.

Když mi to předával, řekl: „Jsem velmi nešťasten, že jste opustil ášram. Jsem připraven vám poskytnout vše, co byste mohl potřebovat. Stačí, když pošlete lístek, pokud budete něco potřebovat.“

Hned jsem mu vysvětlil, že jsem z ášramu odešel dobrovolně, ale ani to nezmenšilo jeho ochotu mně pomoci.

Ganapati Šástri byl také vypovězen z ášramu, protože se Činnasvámi doslechl, že pomáhal Bruntonovi. Ganapati Šástri, podobně jako Brunton, přišel k Bhagavánovi a stěžoval si na toto rozhodnutí: „Činnasvámi mi vzkázal, abych nechodil do ášramu. Bhagaván tu sedí, podoben kamenné soše Vinájaky. Sloužil jsem ášramu dlouhou dobu. Také jsem věnoval ášramu tři skříně knih. Neoptá se Bhagaván Činnasvámiho, proč mi nedovoluje do ášramu přijít?“

Při této příležitosti se Bhagaván ani nenamáhal odpovědět. Nutno říci, že Činnasvámi zřídka kdy svolení odpíral trvale. Omluva, slib a vyhovění Činnasvámiho přáním do budoucna obecně stačilo, aby byl znovu do ášramu povolen přístup. Činnasvámi používal vyloučení nebo hrozbu vyloučení, aby držel stoupence a pracovníky ášramu na uzdě. Bhagaván jej zpravidla podporoval, protože nesouhlasil s tím, když se stoupenci s vedením ášramu přeli. Bhagavánova obvyklá odpověď každému, kdo chtěl na Činnasvámiho nebo na úřadu ášramu nacházet chyby, byla: „Starejte se o to, proč jste sem přišel.“

Mnoho stoupenců mělo důvody si stěžovat, jak s nimi Činnasvámi zacházel, ale Bhagaván je vždy odrazoval od toho, aby to vyjadřovali.

Zatímco sluha Annamalai svámiho překládal tyto řádky pro nějaké tamilsky mluvící návštěvníky, Annamalai svámi přerušil čtení a učinil následující velkodušnou poznámku: „Neměli byste si myslet, že Činnasvámi byl špatným člověkem. On pouze vykonával svou povinnost. Bhagaván by sám nemohl řídit ášram, protože neměl úmysl ani touhu to dělat. Potřeboval někoho s velmi vyvinutým egem, aby velel, někoho, kdo by ostatní dovedl postavit do řady. Činnasvámi byl ideálním člověkem, protože byl loajální, spolehlivý a velmi pilný. Bhagaván vložil svou sílu do Činnasvámiho a

ta Činnasvámímu umožnila se starat o všechny záležitosti ášramu. Vykonával Bhagavánovu práci pomocí Bhagavánovy milosti. Musel být občas diktátorský a nemilosrdný, protože bylo mnoho lidí, kteří se do úřadování ášramu snažili zasahovat. Existovali i lidé, kteří se snažili organizovat samotného Bhagavána a říkat mu, co má dělat. I když to bude znít podivně, Bhagaván a Činnasvámí byli v mnohém jako dvě strany jedné mince. Bhagaván byl Šiva, nehybné, tiché centrum ášramu, zatímco Činnasvámí byl šakti, síla, která pochází ze Šivy a která organizuje všechny činnosti kolem něho.“

Při všech hovorech, které jsem s Annamalai svámím měl, jsem nikdy nepocítil, že by v něm vůči Činnasvámímu či někomu jinému, byla nějaká nevole. Všechna vyprávění, která sděloval, byla beze stopy hněvu či zahořklosti. Snažil se je podávat přesně. Pokud se vůbec vyskytly nějaké emoce, pak to spíš byl ironický humor, se kterým vzpomínal na své bouřlivácké příhody z mládí.

Při různých příležitostech mi říkával: „Povím vám všechny historky, ale nikdy je nepoužijte k tomu, aby nastartovaly proti někomu kampaň. Napište je tak přesně, jak jen můžete. Není dobré, když o někom špatně smýšlíme. Držte se pouze faktů.“

Držel jsem tuto zásadu v mé mysli po celou dobu, co jsem připravoval tuto knihu. Když Annamalai svámí procházel závěrečnou korekturu, sdělil mi, že je rád, jakým způsobem jsem vylíčil jeho vyprávění, i způsob, jakým jsem tak úspěšně přiblížil atmosféru Šrí Ramanášramu z dvacátých, třicátých a čtyřicátých let dvacátého století.

Po několika měsících, které jsem strávil v Palakottu, jsem zjistil, že se má mysl stává klidnější a klidnější. V době, kdy jsem pracoval, má mysl byla neustále zaměstnávána myšlenkami, které se týkaly stavebních záležitostí. Mysl pokračovala ve své neustálé činnosti, i když pracovní den již skončil. Plány, problémy a jejich teoretická rozluštění nepřestávaly naplňovat mou mysl ještě dlouho poté, co má skutečná práce skončila. Bylo pro mne velmi obtížné meditovat za takových okolností.

Bhagaván mi říkával: „Nejste tělo, nejste mysl. Jste čiré Vědomí, jste átman. Jste všepronikající. Buďte si toho stále vědom, a to i tehdy, když pracujete.“

Usilovně jsem se snažil toto poučení převádět do praxe, ale nemohu říci, že jsem byl nějak moc úspěšný.

Když jsem se přestěhoval do Palakottu, zjistil jsem, že uskutečňovat Bhagavánovo učení je daleko snadnější. Má mysl se uklidňovala a i mé tělo se změnilo. Když jsem pracoval v Ramanášramu, v mém těle jsem pociťoval horko. Práce s vápnem způsobovala, že tělo pociťovalo horkost a dále k tomu přispívalo, že jsem každý den strávil venku na slunci. Po několika měsících meditace v Palakottu se má mysl začala relativně uklidňovat, byla tichá a v mém těle se rozhostil nádherný chlad, který ho celý prostupoval. Během doby, po mnoha letech praxe, se tyto stavy staly trvalými.

Bhagaván mne často navštěvoval, když se ubíral na svou každodenní procházku Palakottem. Jednou se zastavil, právě když jsem vařil jídlo a zeptal se, co vařím. Když jsem odpověděl, že pouze rýži se sambarem, byl velmi potěšen a zvolal: „To je velmi dobré, jednoduchý život je nejlepší!“

Sambar je kořeněná omáčka, která se podává k většině jihoindických jídel. Jídlo sestávající se pouze z rýže a sambaru by bylo většinou lidí v jižní Indii považováno za velmi prosté. Obyčejně se podává alespoň jeden zeleninový chod a dále podmáslí, rasam (kořeněná tekutina) a ostré okurčičky.

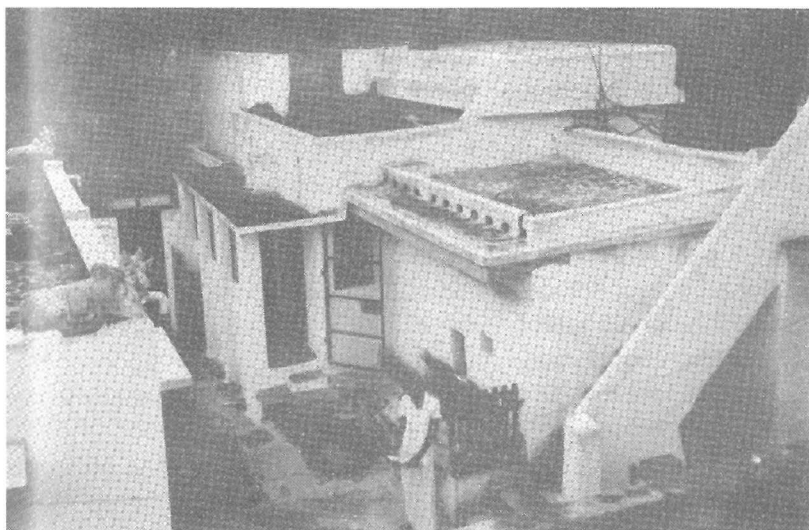
Při jedné z dalších jeho návštěv mi poradil, abych si připravil čatney ze zelených listů, které se nazývají tiruvakši. Již několikrát předtím mi zmiňoval, že květy a listy z této rostliny jsou pro tělo velmi dobré. Při jedné z jeho dalších návštěv jsem mu nabízel čatney, abych ho tak ujistil, že poslouchám jeho rady a že čatney pravidelně připravuji. Vzal si trochu na ochutnání, ale odrazil mne od toho, abych mu dále nabízel.

„To je pro vaše dobro, nikoli mé,“ prohlásil „Mám dostatek jídla v ášramu. Tato rada byla míněna pouze pro vás.“

Podánilo se mi, že Bhagaván třikrát jedl v mém novém domě, dvakrát rýži a jednou toto čatney.

Jeden ze sádhuů, který žil v Palakottu, viděl, že Bhagaván jí v mém domě, tak žertovně poznamenal: „Jídlo, které Bhagaván dostal z ášramu, mu nestačilo, tak přišel k Annamalai svámímu, aby dostal mandapappadi.“

Arunáčaléšvara, hlavní Božství v hlavním chrámu v Tiruvannamalai, se příležitostně vozí po silnici, kudy se chodí giri pradakšina. V pravidelných přestávkách se procesí zastavuje, aby uctívající mohli nabídnout jídlo. Toto obětování jídla se nazývá mandapappadi.

Annamalai ášram. Stavení vzadu je budova jejíž povolení stavby Bhagaván podpořil. Annamalai svámi tam žil přes 50 let.

Tu a tam jsem Bhagavánovi nabídl ovoce, které v Palakottu divoce rostlo. Jednou jsem mu nabídl zvláštní druh jablek a jindy elandai, které rostly před mým domem. Asi týden potom, co jsem je dal Bhagavánovi, jsem šel do haly pro daršan. Když jsem se položil v pozdravu před Bhagavánem, sdělil mi, že ášram právě obdržel balík velmi sladkých elandai plodů se severní Indie.

Bhagaván mi jeden plod podal a žertovně poznamenal: „Minulý týden jste mi dal kysele chutnající elandai. Dnes vám dávám na oplátku sladce chutnající.“

Bhagaván mi dal tento prasád vlastníma rukama, zatímco sám jedl. To bylo zcela neobvyklé, neboť když seděl v hale, tak prasád vždy rozdělovali sluhové, a nikoli samotný Bhagaván.

Ačkoli mi již nebylo dovoleno jíst v ášramu, vyjma speciálních příležitostí, Bhagaván mi přesto někdy dával jídlo z jídelny. Jednou jsem asi tak v osm hodin večer přišel zadními vraty do ášramu, když jsem spatřil Bhagavána a Subramaniu, jak stojí blízko ošetrovny. Bhagaván požádal Subramaniu, aby mi přinesl nějaké jídlo. Řekl: „Když tu Annamalai svámi býval, rád jedl avijal (jídlo z tvarohu, kari, kokosu a zeleniny). Dnes avijalu

připravili hodně, daleko víc, než bylo třeba. Běžte do kuchyně a přineste nějaké na misce. Můžeme mu to dát tady.“

Subramaniam přinesl avijal a Bhagaván mi ho sám podal. Stál blízoučko mne, zatímco jsem jedl a svítil mi svou lampou, abych viděl.

Snažil jsem se ho odradit, když jsem řekl: „Světlo měsíce mi stačí.“ Ale on na to nedbal. Svítil mi dál, dokud jsem nesnědl poslední sousto.

Když jsem byl čtvrtý rok v Palakottu, Bhagaván mi přikázal, abych omezil svoji stravu. Poradil mi takto. „Každý den byste měl sníst jen jeden kokos, hrst burských oříšků, jedno mango a malý kousek hnědého cukru. Když nebudou čerstvá manga, můžete jíst sušená.“

Bhagaván také řekl, že tato dieta vyčistí mé tělo a pomůže, aby se mysl stabilně držela átmanu.

Dále mě upozornil, že první dny budu mít průjem, abych si z toho však nic nedělal, že ten problém se po několika dnech srovná.

Po nějakém čase mi sdělil, že bych měl držet maunu (mlčení) a meditaci věnovat tolik času, kolik je jen možné. Pokyn, abych držel maunu, byl zcela nezvyklý. Normálně Bhagaván lidi odrazoval od slibu mlčenlivost a říkal: „Důležitější než kontrolovat svůj jazyk, je kontrolovat svou mysl. Jaký smysl má mlčení, když neudržíte mysl, aby byla tichá?“

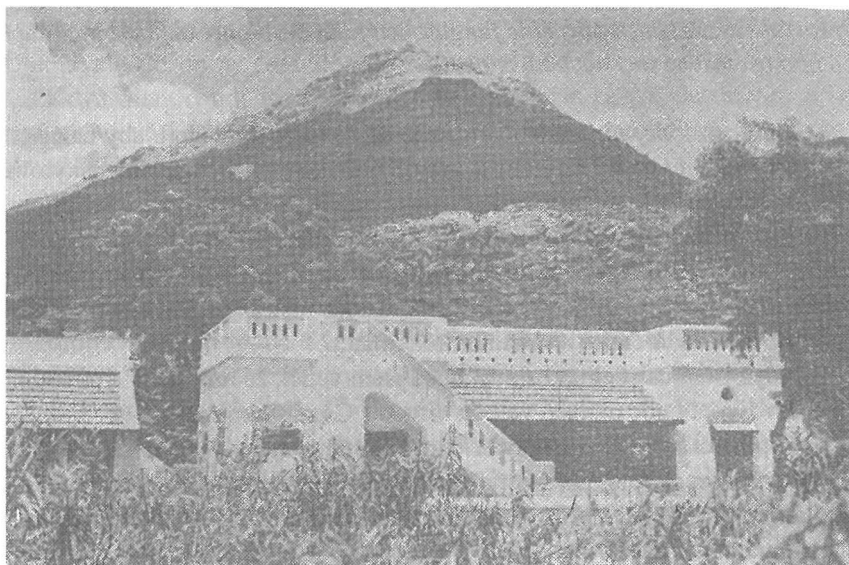
Během několika týdnů, co jsem se řídil novým režimem, jsem zhubnul do té míry, že mi začaly vystupovat kosti.

Lidé se mě ptali: „Copak nejíte? Máte hlad? Nepotřebujete peníze?“

Chtěl jsem se vyhnout takovým řečem, a tak jsem se celý zahaloval a ven vycházel jen v noci, abych se setkal s Bhagavánem. Mé tělo tak zesláblo, že jsem neměl ani sílu zvednout vědro s vodou. Abych neprozrazoval svůj stav, během dne jsem se zamykal. Přerušit styk s lidmi nebylo tak obtížné. Jakmile stoupenci poznali, že držím maunu, nechávali mě o samotě.

Většinu času jsem strávil v meditaci „Jsem átman. Já je všechno.“

Během meditace jsem často pociťoval, jak mi určitá energie stoupá do hlavy. Nevím, zda to byla kundalíni či jiná energie. Ať to bylo, co bylo, přišlo to samo od sebe. Nikdy jsem se nesnažil, aby to nastalo, či abych to nějakým způsobem kontroloval. Tyto meditace, ve spojení s dietou a maunou, měly ještě jiný zajímavý vedlejší výsledek: mé čelo začalo být velmi jasné a celý výraz obličeje se stal zářivým a plným světla. Někteří lidé si toho všimli a zmiňovali, co zpozorovali.

Nemocnice s Arunáčalou v pozadí.

Takto jsem žil asi jeden rok. Pak najednou, neočekávaně, se na mne Bhagaván jednoho dne v hale podíval a prohlásil: „Jídlo již nemusíte omezovat a můžete zase začít mluvit.“

Nevím, proč mne vybral pro tuto speciální sádhanu, ani nevím proč své pokyny zrušil. Všechno se vymykalo běžným způsobům. Nedovedu si vzpomenout, že by Bhagaván některému jinému stoupenci přikazoval, aby žil takovým způsobem.

Během mých prvních let života v Palakottu jsem navštěvoval Bhagavána pravidelně v hale. Zpravidla jsem přišel jednou ráno, a pak opět večer. V roce 1942, po několika letech takového života, mě Bhagaván povolal a přerušil mé ústraní.

Vešel do domku a řekl: „Moc se na veřejnosti neobjevujete. Pojd'te za mnou.“

Když jsme zadními vrátky vstoupili na půdu ášramu, Bhagaván mi řekl, že se plánuje postavit malá nemocnice, že bych tam ale měl postavit větší.

Bhagaván sám nazval budovu „vaidijasála“, slovem, které v překladu běžně označuje nemocnici. Tento název není zcela výstižný, protože budova má pouze tři menší místnosti. I když operace Bhagavánovy rakoviny byly

prováděny zde, dnes obyčejně funguje jen jako bezplatné ambulantní oddělení a ošetrovna pro pacienty z okolí.

Pohybem ruky ukázal směrem, kde nemocnice nyní stojí, aby naznačil, kde by měl být vchod. Již jsem se zmínil o tom, že mi Bhagaván poskytoval pouze stručné pokyny, a nikoli přesnější plány. A toto byl klasický případ. Tak jako označení vchodu i jeho další pokyny se omezily jen na spíše neurčité pohyby rukou. Než ode mne odešel, sdělil mi dobře známý pokyn: „Nikomu neříkejte, že jsem vám poskytl tyto instrukce. Začněte s prací a předstírejte, že to činíte z vlastního rozhodnutí.“

Když jsem uslyšel tato slova, hned jsem věděl, že můj tichý a pohodlný způsob života bude otřesen velkou bitvou s Činnasvámím.

V prostoru, který Bhagaván označil, stál mangový strom a dva jiné. Mou první prací bylo, porazit tyto stromy. Když jsem přemýšlel o pozemku a plánech pro základy, přišel jeden člověk, který pro mne příležitostně vykonával náhodné práce v Palakottu, aby se podíval, co dělám. Jelikož jsem věděl, že je spolehlivým pracovníkem, okamžitě jsem ho najal, aby mi pomohl ty stromy porazit. Začali jsme s prací, aniž bychom byli kýmkoli rušeni či dotazováni, protože v tu dobu si každý užíval po obědě spánek. Činnasvámí se přišel podívat, co se děje, až když byly stromy poraženy.

Na jeho očekávané otázky, co to děláme, jsem odpověděl tak naivně, jak jsem jen uměl: „Doslechl jsem se, že hodláte vybudovat malou nemocnici. Myslím si, že je zapotřebí větší, a tak jsem přišel, abych vám ji postavil.“

Činnasvámímu zřejmě nedošlo, že bych si nedovolil začít s prací, pokud by mě Bhagaván o to osobně nepožádal. Takže na mne začal křičet: „Už nejste zaměstnancem ášramu! Opustil jste ášram a šel do Palakottu! Proč jste přišel zpět? Abyste nás obtěžoval? Jakým právem si dovolujete porážet tyto stromy? Plány na nemocnici jsou již nakresleny jedním člověkem ve městě. Co se do toho pletete?“

Aby podpořil svůj argument, poslal Ramasvámí Pillaie pro plány nakreslené oním mužem. Křik Činnasvámího a hluk okolo kácení stromů způsobily, že se shromáždilo asi dvacet až třicet lidí. Mnozí z nich chtěli vědět, proč porážím ty stromy. Kdyby Činnasvámí byl postupoval podle svého vlastního plánu, stromy by mohly zůstat tam, kde byly.

Znovu jsem vysvětloval: „Vybuduji zde velkou nemocnici. Stromy se musely porazit, aby udělaly místo.“ Snažil jsem se o co nejpřijatelnější vyznění,

ale každému bylo zřejmé, že je v tom slabina. Když mi nikdo nedal povolení k tomu, abych stromy porazil, sám jsem nebyl oprávněn to udělat.

Když Činnasvámí došel k závěru, že si počínám ze své vlastní vůle a že hodlám ve věci pokračovat, zařval na mne: „Jak se opovažujete mě neposlouchat? Jakou pravomoc tu máte? Víte, kdo já jsem?“

Odpověděl jsem co nejkldněji, jak jsem jen mohl: „Vy nevíte, kdo jste a já nevím, kdo jsem já. Proto se tady takto přeme.“

Zástup diváků byl na straně Činnasvámího, většinou proto, že jsem nebyl schopen dát uspokojivé vysvětlení mého chování. Několik lidí se připojilo do pře na straně Činnasvámího. „Jak se to chováte? Vraťte se do Palakottu. Proč jste se vrátil do ášramu? Proč porážíte naše stromy?“

Celá situace se změnila v ošklivé srocení. Odešel jsem stranou do jednoho rohu a předstíral, že jsem přijal prohru. V tom okamžiku se Bhagaván rozhodl, že se tu objeví. Zpozoroval jsem, že se na vše dívá oknem v hale. Věděl dobře o hádce, která se odehrávala jen asi 30 yardů od jeho okna, ale rozhodl se nezasahovat, dokud věc nebyla téměř u konce.

Bhagaván ke mně přistoupil, naklonil svou hlavu k mé a zašeptal, co že ti lidé říkají, šeptem jsem mu odpověděl, že se ptají, jakým právem jsem přišel porážet jejich stromy.

Bhagaván si povzdechnul a řekl: „Avanga ištam, Avanga ištam, Avanga ištam („Ať se stane jejich vůle“, třikrát opakováno). Můžete se vrátit do Palakottu.“

Krátce na to, co jsem odešel, se jeden nový stoupenec, kterého přilákal hluk, zeptal jednoho z davu, co se stalo.

Oslovený muž prohlásil: „Muž jménem Annamalai svámí, který tu dříve pracoval, si myslel, že tu vybuduje velkou nemocnici. Nemůžeme si dovolit postavit velkou nemocnici, protože k tomu nemáme dostatek peněz. Poslali jsme ho zpátky z části proto, že k tomu neměl oprávnění a z části proto, že nemáme dostatek prostředků, abychom jeho plán uskutečnili.“

Nový stoupenec řekl: „Jestliže chcete velkou nemocnici, pak vám mohu dát všechny peníze, které potřebujete. Vynechejte otázku peněz. Pokud chcete vystavět velkou nemocnici podle plánu toho Annamalai svámího, já všechno zaplatím.“

To ovšem byl nečekaný přírůstek do příjmů ášramu. Starý plán padl a Činnasvámí mě osobně přišel požádat, abych se ujal dohledu nad novou výstavbou. Bhagavánovy metody a způsoby byly skutečně mysteriózní.

Nenastěhoval jsem se zpátky do ášramu. Jedl jsem tam, ale každou noc

jsem se vracel do Palakottu. Zpočátku jsem pokračoval ve vaření vlastního jídla, ale Bhagaván to brzo zarazil. „Proč si připravujete jídlo v Palakottu, když pracujete pro nás? Pojd'te a jezte všechna jídla zde, bude vám to více vyhovovat.“

Bhagaván se o nemocnici speciálně zajímal, snad i víc než o jakoukoli jinou výstavbu. Přicházel i tehdy, když se právě nepracovalo a pečlivě si prohlížel to, co bylo uděláno. I když bylo málo práce nebo se vůbec nepracovalo a nebylo nic zajímavého k prozkoumání, přicházel přesto na staveniště a dlouhou dobu tam sedával. Při těchto příležitostech se na mne často díval a poskytoval mi stejný typ daršanu, který obsahoval přímé předání milosti pohledem očí, jak to často činil u stoupců v hale.

Stavba byla dokončena bez nějakých velkých incidentů. Obdobně, jak tomu bylo u jídelny, poslední prací bylo napsání jména stavby nad vchodem. Bhagaván opět napsal písmena na papír a požádal mě, abych je okopíroval na zeď. Postavil jsem malé lešení, posadil se a začal pracovat. Když jsem v sedě pracoval, přišel Činnasvámi a začal trást s tyčemi lešení.

Řekl: „Každý běžný zedník umí tuto práci. Probíhá nějaká výstavba v Morvi, ubytovně pro hosty. Běžte a dohlédněte na tu práci.“

Ubytovna pro hosty, Morvi, je stavbou, která je na druhé straně silnice, naproti hlavnímu ášramu. Nyní se používá k ubytování stoupců, kteří přijedou na návštěvu.

Odmítnul jsem tam jít, poněvadž Bhagaván mne pověřil vykonáním pouze této jediné práce. Řekl jsem mu: „Nechme to chvíli stranou. Můj osud, jako pracovníka ášramu, je spojen s osudem nemocnice. Když tuto práci dokončím, vrátím se do Palakottu a zůstanu tam.“

Bhagaván se na vše díval z povzdálí, aniž by do toho zasahoval či něco poznamenal. Má předpověď se ukázala být správnou, neboť napsání slova „Vaidjasála“ nad vchodem do nemocnice, bylo poslední stavební prací, kterou jsem kdy v ášramu provedl.

V předchozí kapitole jsem řekl, že se domnívám, že Annamalai svámi dohlížel na budování chrámu Matky v roce 1940 a následujících letech. Myslím, že práce na chrámu probíhaly někdy v té době a že skončily dříve, než byla nemocnice dokončena. Projekt nemocnice započal v roce 1942, ale nevyprávěl jsem, kdy byl dokončen. Klenutý vchod s nápisem „Vaidjasála“

mohl Annamalai svámi přidělat ještě daleko později, když hlavní práce byla hotova. Na fotografii, která znázorňuje otvírací obřad nemocnice a která je pověšená v jídelně, klenutý vchod chybí.

Během té doby, co jsem pracoval na stavbě nemocnice, musel jsem snášet Činnasvámiho špatně skrývané nepřátelství. Někdy se stalo, že se jej ani zakrývat nesnažil.

Jednou, když jsem šel za ním směrem k hale, prohlásil velmi nahlas k lidem, kteří byli okolo něho: „Když chcete punjas (duchovní zásluhy), tak byste měli být jako Annamalai svámi. Bhagaván mu dává udělat hodně práce, a z toho důvodu je vztah s Bhagavánem velmi důvěrný. Chadwick se stará o všechny jeho fyzické potřeby, tak nač by se ještě staral o lidi jako jsme my?“

Byl to stejný případ jako předtím. Byl vyveden z míry, protože neměl nade mnou kontrolu. V té době pro mne bylo prostředí ášramu, ve kterém jsem pracoval, velmi utiskující. Když práce na nemocnici skončila, byl jsem šťasten, že jsem mohl uniknout zase do Palakottu.

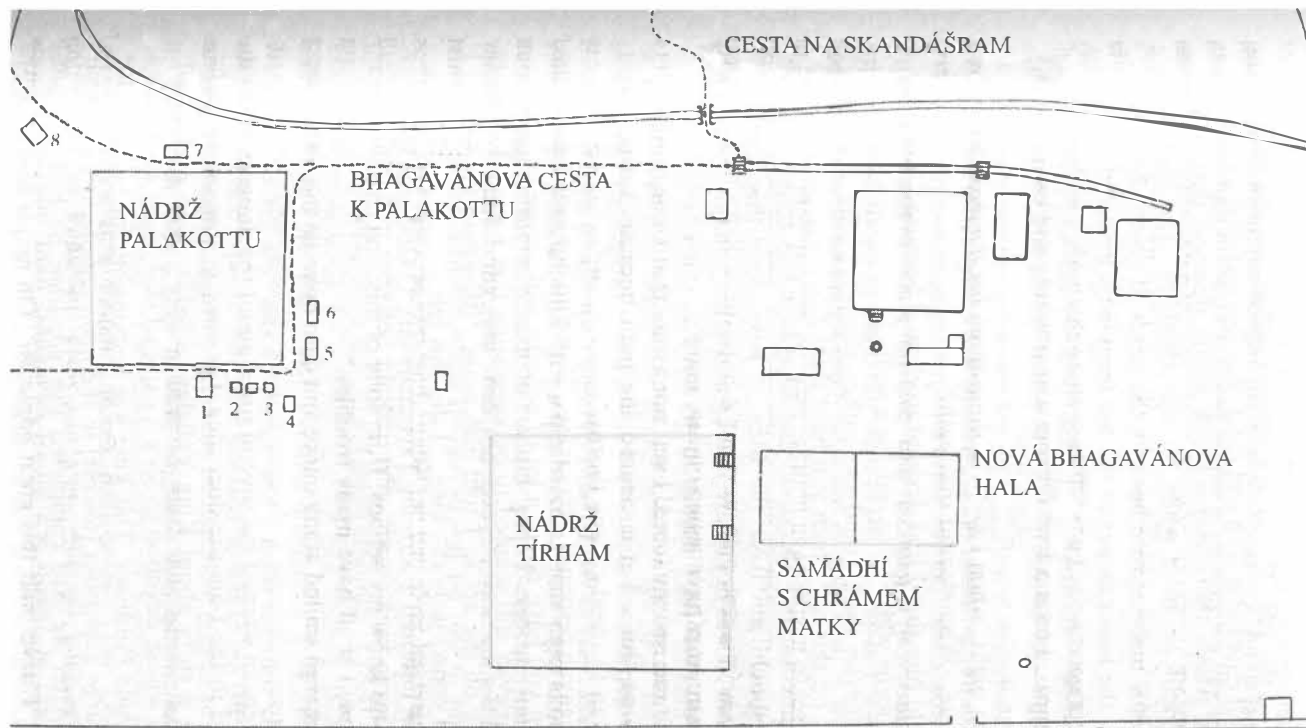
Když byla o několik měsíců poté práce na nemocnici dokončena, Bhagaván potvrdil, že moje životní etapa, jako pracovníka ášramu, je ukončena.

Seděl jsem v hale v době večerního daršanu, když se na mne Bhagaván obrátil a řekl: „Jste nezávislým člověkem. Jste nezávislým člověkem. Jste nezávislým člověkem. Váš karman (činnosti) skončil. Od nynějška nikdo, ať by to byl král, božské stvoření, démon nebo lidská bytost, vám nebude poroučet či říkat, co máte dělat.“

V hinduistické mytologii jsou dvě duchovní říše. Jedna je obydlena božskými bytostmi (dévové) a druhá asury, démony, kteří jsou velmi mocní a násilní. Obyvatelé obou říší proti sobě občas bojují.

Když Bhagaván pronesl tato slova, měl jsem pocit velké síly a míru. Nesmírně se mi ulevilo, když jsem se dozvěděl, že se nebudu muset vracet zpět do ášramu a pracovat tam.

Uprostřed čtyřicátých let, když pro Bhagavána začaly být procházky namáhavé, Arumugam a já jsme srovnali a vyčistili cestu, kterou se Bhagaván každodenně ubíral. Cesta vedla ášramem k Palakottu a pak nízkým úbočím hory zpátky k ášramu. Abychom uhladili povrch, vyplnili jsme díru zemí a zasypali ji jemným pískem. Také jsme přivalili velký kámen do míst, kde

Šrí Ramanášram a Palakottu. Chrám nad Matčíným hrobem a Nová hala Bhagavána byly dokončeny v roce 1949. Po odchodu Bhagavána v dubnu 1950, byl pohřben uprostřed mezi jeho starou halou a chrámem Matky. V roce 1960 byla nad jeho hrobem vybudována velká hala. Mnoho sádhuů, kteří jsou v této knize zmiňováni, žili v Palakottu v chatách nebo domcích okolo této nádrže. 1. Annamalai svámí; 2. Tarbiram; 3. Ramnátha Brahmačari; 4. Jógi Rámiah a Kršnasvámí; 5. Svámí Satjanánda a Mun-gala Venkataramiah; 6. Kundžu svámí; 7. Paul Brunton; 8. S. S. Cohen.

byl v úbočí zlom, takže se tam Bhagaván mohl podržet, když tudy stoupal. Cesta vyžadovala občasnou údržbu, protože kozy, které se potulovaly na nižších úbočích hory, tam často zavlekly větve s trny. Jednou, když jsem šel cestou, všiml jsem si, že se tam objevily nějaké nové trny. Vzal jsem větve z nedalekého stromu a cestu jsem vyčistil.

Ten večer, když jsem šel do ášramu pro daršan, Bhagaván se mne zeptal, kdo cestu vyčistil. Pověděl jsem mu, že jsem se sám rozhodl cestu vyčistit, protože když jsem tudy procházel, našel jsem tam trny.

Bhagaván se mne trochu ostře zeptal: „Proč uvažujete o tom činu, který jste vykonal?“

Okamžitě jsem pochopil, co se mi Bhagaván snaží sdělit: nemám si myslet „tuto službu jsem učinil pro Bhagavána“. Nebyl jsem si vědom, že se se tou myšlenkou zabývám, avšak Bhagaván ji musel v mé mysli vidět.

„Můžete číst v mé mysli. Nebyl jsem si vědom toho, že myslím ‚já jsem to učinil‘. Pouze jsem vyčistil cestu, protože jsem nechtěl, aby Bhagaván šlápl na nějaký trn.“

Bhagaván na to reagoval takto: „Když se nebude dívat zpět na činy, které jste udělal, vyplyne vám z toho mnoho dobrého.“ Zdálo se mi, že se Bhagaván stále domníval, že se vědomě zabývám tímto činem, tak jsem mu znovu řekl: „Bhagaván ví, že jsem vědomě nemyslel ‚udělal jsem tuto práci‘.“ Následně jsem uvedl verš z Tajumanuvara: „Ó Bože, ty znáš mou mysl, ty znáš mé činy. Když přesto mne od sebe odeženeš, budu mít mnoho potíží.“

Bhagaván se smál mé situaci a dále se tím již nezabýval.

Bhagaván mne několikrát varoval před nebezpečím připoutanosti k myšlence „já jsem konající“. Při jedné takové příležitosti mi vyprávěl povídku o králi Vallalanovi, Šivaistickém (Šivu uctívajícím) králi Tiruvannamalai, jehož oddanost k Šivovi je vychvalována v tamilském díle Arunáčala Puránam. Tento král byl zodpovědný za vybudování jedné z velkých věží hlavního chrámu v Tiruvannamalai. Když dodělal tuto věž, měl silný pocit „vybudoval jsem tuto věž“. Při velkých slavnostech je Arunáčaléšvara - božstvo chrámu - vzato ven a slavnostně se vozí městem. Při tomto desetidenním festivalu odmítal podle místní legendy Arunáčaléšvara projet průchodem věže, kterou král Vallalan nově nechal postavit, protože král byl na toto svoje dílo pyšný. Devět dní po sobě Arunáčaléšvara vždy volil jinou cestu, jak vyjet z chrámu. Poslední desátý den si král uvědomil svou chybu a stal se pokornější. Klesl na zem a v pláči prosil boha, aby použil průchod

věží alespoň jediný den. Arunáčaléšvara poznal, že králova pycha se zmenšila a splnil jeho přání.

Někdy po roce 1940 jsem zpozoroval, že Bhagaván stále hůř vystupuje po schodech, které jsou na začátku cesty na Skandášram. Jelikož se tou cestou často ubíral, když šel na procházku po hoře, domníval jsem se, že by bylo dobré, kdybych tam zhotovil kovové zábradlí, aby se mohl při sestupu či výstupu přidržovat. Sdělil jsem svůj plán Bhagavánovi s tím, že jsem ochoten nést všechny náklady a že to sám provedu.

Bhagaván odmítl mou nabídku se slovy, že to není nutné. Pak přidal: „Pokud máte nějaké ušetřené peníze, využijte je pro dodatečné budovy v Palakottu.“

Horšící se zdraví Bhagavána v oněch čtyřicátých letech činilo starosti každému mimo něj samého. Když lidé nějak dávali najevo, že mají starost o jeho špatný zdravotní stav, pak je jemně kritizoval, že ho mylně ztotožňují s tělem. Byl jsem svědkem zajímavého příkladu, když byl Bhagaván na jedné ze svých každodenních procházek do Palakottu. V té době míval značné problémy se zažíváním. Velmi zeslábnul, protože mohl požít jen velmi malá množství jídla. Byl tak slabý, že i jeho chůze se stala vrávoravou a nejistou. Když Bhagaván vstoupil do Palakottu, přistoupil k němu jeden stoupenec jménem Džadéša Šástri, který byl velkým védántickým učencem a řekl mu, jaké si dělá starosti, když ho vidí tak zesláblého.

Bhagaván chvíli naslouchal těmto s ním sympatizujícím slovům, a pak na to odpověděl: „Šankaračárja z Kančipuramu vám propůjčil titul Védánta Ratna Bhúšanam (diamantový ornament védánty). Jak můžete vy, se všemi vašimi znalostmi, stále brát Bhagavána jako tělo? Je toto tělo Bhagaván?“

Když jsem byl v Palakottu asi tak šest let, Činnasvámi vyvinul značný nátlak na Chadwicka a snažil se ho přemluvit, aby mne přestal podporovat. Od té doby mi Chadwick přestal posílat jídlo. Místo toho mi začal dávat padesát rupií každý měsíc. To bylo stejně dobré jako dřívější ujednání, protože mé potřeby byly pokryty více než dostačujícím způsobem.

Činnasvámi nezašel přímo za Chadwickem, ale použil k tomu muže jménem Nárájana Ajer, který dělal prostředníka. Tento muž sdělil Chadwickovi následující zprávu: „Musíte přestat s podporováním Annamalai svámiho. Před ostatními stoupenci to nevypadá dobře. Když se všichni stoupenci, kteří tu teď pracují, chytanou nějakého bohatého stoupence a opustí nás, pak tu nebude nikdo, kdo by sloužil Bhagavánovi a kdo by se staral o ášram.“

Zprvu Chadwick nedbal pokynu a pokračoval v mé podpoře. Ale když mu Činnasvámí opakovaně posílal podobné zprávy, věděl, že musí nějak zareagovat. Nacházel se v obtížné situaci. Chtěl mne nadále podporovat, ale nechtěl také urazit Činnasvámího. Ze zkušenosti se životem v ášramu věděl, že Činnasvámí často vyloučil nějakého stoupence, když se vzpíral jeho přání. Jelikož Bhagaván nikdy v takových případech nezrušil Činnasvámího rozhodnutí, věděl, že by mohl být vyloučen, pokud mne bude dále podporovat. Chadwick velmi správně usoudil, že Bhagaván je jedinou osobou, která může v té věci správně poradit. Když se spolu procházeli po hoře, Chadwick mu vysvětlil svou situaci.

„Podporoval jsem Annamalai svámího mnoho let. Nyní mi však Činnasvámí posílá opakované výzvy, že musím tuto pomoc zastavit. Mám mu nadále pomáhat, nebo toho mám nechat?“

Bhagaván odpověděl: „Kdo jste, že pomáháte Annamalai svámímu?“

Chadwick nechtěl přestat s podporováním ani po Bhagavánově pokynu. Pokračoval v podpoře ještě několik málo týdnů než pochopil, že jeho prvotní povinností je poslechnout pokyn Bhagavána.

To pro mne byla ovšem velmi obtížná situace. Když mi Chadwick pověděl o postupech Činnasvámího, věděl jsem, že má podpora může každým okamžikem přestat. Kdybych byl měl větší víru v Bhagavána, pak bych si byl jist, že se mne Bhagaván nikdy nezřekne. Mé obavy se rozptýlily při jedné podivné příhodě, která se udála na hoře. Potloukal jsem se v noci po nižších úbočích hory, byl právě úplněk a dělal jsem si starosti co bude, až mě Chadwick přestane podporovat.

Když tu se náhle hlasitě ozvalo za skalou: „Dítě, neboj se! Dítě, neboj se! Dítě, neboj se!“

Důkladně jsem prohlédl prostor a okolí, odkud hlas mohl vycházet, ale nikoho jsem nemohl najít. Nakonec jsem došel k názoru, že ke mně promluvil sám Bhagaván. Ačkoli to nebyl jeho hlas, přece třikrát opakovaná věta byla pro něho typická.

Nějaký čas předtím, než jsem obdržel ujištění od Bhagavána, jsem se rozhodl, že si budu jídlo vyžebřávat, abych tak zmírnil napětí, ve kterém se Chadwick nacházel. Došel jsem k závěru, že namísto závislosti na někom jiném, budu chodit pro bhikšá (vyžebřávání jídla) do města.

Jelikož to však vyžadovalo větší změnu mého životního stylu, bylo mi jasné, že napřed musím požádat Bhagavána o schválení. Původně mi říkal, že nemám o nic žebrot, ale myslel jsem si, že mi nyní poskytne povolení,

abych ušetřil Chadwicka dalších nesnází. Jednou večer, když jsem seděl v hale, vysvětlil jsem Bhagavánovi svou situaci a prosil jsem ho o povolení, abych mohl chodit pro bhikšu. Bhagaván asi patnáct minut nepromluvil. Po uplynutí toho času jsem vstal, abych odešel, neboť jsem věděl, že Bhagavánovo dlouhé mlčení naznačovalo, že mi povolení dát nehodlá. Bhagaván mi neočekávaně řekl, abych se zase posadil. „Tak dlouho jste seděl,“ prohlásil, „proč najednou stojíte?“

Tak jsem se znovu posadil. O několik minut později vešel do haly Arumugam, který mi pomáhal stavět domek a čistil cestu, po které chodil Bhagaván.

Všiml jsem si, že venku za dveřmi nechal velký pytel rýže.

Když jsem se ho zeptal, co ta rýže venku, odpověděl: „Přinesl jsem rýži pro vás. Náhle jsem pocítil nutkání vám něco dát.“

Časová shoda s příchodem Arumugama byla odpovědí Bhagavána na mou žádost: Nemám nikoho o nic prosit. Mám záviset na tom, co mi stoupenci sami od sebe poskytnou.

Činnasvámí byl velmi znechucen, když se doslechl, že Arumugam mě také podporuje. Řekl mu, že když bude pokračovat v poskytování potravin, zakáže mu vstup do ášramu. Pro Arumugama to bylo velká hrozba, neboť nebyl jen stoupencem, ale současně si většinu peněz vydělával stavebními pracemi v ášramu. Arumugam byl tímto příkazem vyveden z míry.

„Co jsem udělal špatného?“ ptal se Bhagavána. „Pouze jsem pomáhal Annamalai svámímu. Je to správné, že mám být vyhozen z ášramu jenom proto, že jsem pomáhal jinému stoupenci?“

Jak jsem již dříve zmínil, Bhagaván nikdy nezakročoval, když Činnasvámí propustil nějakého pracovníka nebo sdělil stoupenci, aby opustil ášram. Proto řekl Arumugamovi: „Proberte tu věc s Činnasvámím. Není mou věcí, abych do takových záležitostí zasahoval.“

Arumugam, podobně jako Chadwick před ním, se neochotně nařizení Činnasvámího podřídil.

Starosti o peníze a výhrůžky vyloučením, to všechno bylo součástí Bhagavánovy lílá (božské hry). Posílal na stoupence zkoušky a pokušení, ale nikdy neopustil ty, kteří v něho měli víru. To vše se mi zcela jasně vyjevilo, když mě Chadwick nakonec neochotně přestal podporovat. Hned následující den jsem dostal tři rupie, za okolností zcela podivuhodných. Jeden Bhagavánův stoupenec, jménem Adiviraghavan Pillai, žil ve vesnici Telur, která je nedaleko Vandavasi (třicet mil východně od Tiruvannamalai). Již několik dní

pocit'oval nutnost poslat peníze nějakému sádhuvovi ve Šrí Ramanášramu. Byla to nejasná pobídka, protože nikoho konkrétního neměl na mysli. Pak měl jednou v noci sen, při kterém viděl slova Annamalai svámí, Palakottu napsaná na kusu papíru. Tak mi následující den poslal tři rupie. Neposlal je přímo, ale jménem Džajaram Mudaliara, muže, který žil také v oné vesnici. Napsal jsem tomu Mudaliarovi děkovný dopis, ve kterém jsem se zmínil, že peníze jsem obdržel hned den poté, co se zastavil můj jediný zdroj příjmů.

Asi tak po týdnů se dostavila skupina stoupců z oné vesnice a pověděli mi, že chtějí pečovat o mé potřeby. Po mnoho let mi dávali dostatek peněz, abych se mohl uživit. Není to krásný příklad Bhagavánovy milosti? Když jsem poprvé přišel k Bhagavánovi, Šrí Ramanášram zabezpečoval všechny mé potřeby. První den, co jsem přišel do Palakottu, převzal péči Chadwick a vykonával ji po dobu šesti let. Den poté, co Chadwick zastavil svou podporu, Bhagaván poslal ony vesničany, aby o mne pečovali. Bhagaván mně zdůrazňoval, abych nikdy o nic nežádal. Jelikož by nikdy nedovolil, abych hladověl, musel vědět, že je mi osudem určeno, abych po celý život dostával materiální podporu.

Můj život s Bhagavánem mě naučil, co je to víra, poslušnost a podrobení se. Když jsem se řídil Bhagavánovými slovy nebo měl naprostou důvěru v to, že bude pečovat o veškeré mé duchovní a fyzické potřeby, běželo všechno dobře. Když jsem se pokoušel utvářet svůj osud sám (na příklad, když jsem chtěl žít v jeskyni nebo když jsem chtěl utéci do Poluru), věci dopadaly špatně. Život mne poučil o hodnotě a nezbytnosti úplného podrobení. Když se člověk zcela podrobí Bhagavánovi; když má člověk dostatek víry v Bhagavána, aby přestal dělat plány do budoucna; když se dokáže zbavit všech nejistot a obav tím, že má víru ve všemohoucnost Bhagavána – pak a jedině pak Bhagaván přizpůsobí, zformuje a přetvoří okolnosti tak, že naše duchovní i fyzické potřeby budou vždy uspokojeny.

Již jednou jsem se zmínil, že jsem navštěvoval Bhagavána každý večer mezi devátou a desátou hodinou. Naslouchal jsem jeho učení a co nejvíce vstřebával ticho naplněné jeho milostí. Během tohoto večerního času jsem užíval malou výhodu: Bhagaván mne často požádal, abych mu vytáhl trn z jeho chodidel. Dostával jsem tento úkol proto, že jsem to uměl lépe než jeho sluhové. Bhagavánovy nohy byly často plné trnů, protože se nikdy neobtěžoval nošením sandálů.

Když jsem vytahoval trny, Bhagaván se mě často starostlivě ptal: „Máte dostatečně dobrý zrak, abyste našel ty trny? Vidíte na to, co děláte?“ Jednou

se mně zeptal, zda vytahují nové nebo staré trny. Na to byla těžká odpověď. Bhagaván míval ve svých chodidlech trny často i několik týdnů, aniž si toho byl vědom.

Tyto večerní návštěvy pro mne byly výjimečným časem. Vždy, když jsem Bhagavána navštívil, hovořil se mnou s velkým citem a láskou. Bohužel jsem měl brzy zjistit, že toto období mého života se chýlí ke konci.

Když jsem o několik dní později vstoupil do haly, Bhagaván zakryl svou hlavu a obličej látkou. To bylo velice neobvyklé. Kdykoli předtím, když jsem vstoupil do haly, obvykle mne pozdravil a pronesl několik přátelských slov. Avšak jeho chování zůstalo i v dalších dvou dnech nezměněné.

Třetí den jsem se zeptal: „Proč Bhagaván zakrývá svůj obličej, podobně jako muslimská žena, kdykoli vstoupím do haly? Znamená to, že už sem nemám více chodit?“

Bhagaván odpověděl poněkud tajuplně: „Chovám se právě jako Šiva. Proč na mne mluvíte?“

První věta Bhagavánovy odpovědi je doslovným překladem fráze, která má všeobecnější význam. „Sedím zde a starám se pouze o vlastní záležitosti.“

Vzal jsem to jako pokyn, že si Bhagaván už nepřeje, abych ho dále navštěvoval. Vyšel jsem z haly a stál chvíli pod stromem. O něco později mne Bhagaván zavolał zpátky. Všiml jsem si, že v tu dobu nikdo jiný v hale nebyl.

Bhagaván se mě zeptal: „Jste ateistou, který nevěří v Boha?“

Byl jsem tak vyvedený z míry, že jsem nedokázal odpovědět.

Bhagaván po chvíli pokračoval: „Když člověk nemá víru v Boha, pak se dopouští mnoha hříchů a je to s ním špatné. Ale vy, vy jste zralý stoupenec. Když se mysl stala zralou a v tomto zralém stavu si člověk myslí, že je oddělen od Boha, upadne do stejného stavu jako ateista, který v Boha nevěří.

Vy jste zralým sádhakem (duchovní hledající). Pro vás není nutné, abyste sem nadále chodil. Zůstávejte v Palakottu a provádějte tam své meditace. Snažte se vymazat myšlenku, že jste odlišný od Boha.“

Opustil jsem ášram a již jsem se nikdy nevrátil, i když má místnost je vzdálená od brány ášramu jen asi 200 yardů. Od toho osudného dne, ve čtyřicátých letech, jsem ášram již nikdy nenavštívil.

Asi o dvacet dní později, když Bhagaván procházel Palakottu, zašel ke

mně, usmíval se a prohlásil: „Přišel jsem pro váš daršan.“ Slovy Bhagavána jsem byl nesmírně otřesen, i když jsem viděl, že žertuje.

Když jsem se ho zeptal na vysvětlení, řekl: „Vy se řídíte tím, co říkám. Žijete jednoduše a pokorně, jak jsem vás to učil. Není to vynikající?“

Ačkoli mě Bhagaván požádal, abych více do ášramu nechodil, přece jsem si myslel, že s ním mohu mluvit, když přišel do Palakottu. Ale Bhagaván mě vyvedl z omylu. Brzy na to, co jsem za ním vyšel na horu, kde se procházel, otočil se ke mně a řekl: „Vy jste šťastnější než já. Co jste měl dát, jste dal. Co jsem měl dát, to jsem dal. Proč za mnou stále chodíte?“

To byla jeho poslední slova, která na mne promluvil. Poslechl jsem ho a již nikdy jsem se k němu nepřiblížil. Stále jsem míval Bhagavánův daršan, když každý den Palakottu procházel, ale nikdy jsme spolu nemluvili. Když jsme se náhodou někde potkali, minul mě, aniž mou přítomnost bral na vědomí. Jednou mi Bhagaván řekl: „Nelpěte na tvaru Gurua, neboť ten zanikne. Ndržte se jeho nohou, sluhové vám v tom budou bránit. Pravý Bhagaván přebývá ve vašem Srdci jako vaše vlastní Já. Tím opravdu jsem.“

Tím, že mezi námi přetnul osobní pouto, se Bhagaván snažil, abych si uvědomil, čím opravdu je. Bhagaván mi často připomínal, abych nedával svrchovanému Já, átmanu, žádné jméno ani tvar a abych se na to nedíval jako na bytost.

Jednou, když jsem si prohlížel postavu bohyně, která byla oblékána pro Navarátri festival (desetidenní festival, který se zpravidla koná v říjnu) v ášramu, varoval mě slovy: „Nevěřte v opravdovost této postavy. Nevěřte, že Bůh má nějaký tvar. Átman je všepřonikající. Nemyslete si, že je omezen tvarem těla, i když je to tělo Božství.“

Bhagaván mi poskytl svou milost, a pak přetnul náš osobní vztah. Pouto lásky a oddanosti nebylo přerušeno, bylo jen omezeno na mysl a Srdce.

Když koncem čtyřicátých let vážně onemocněl, byl jsem silně sužován pokušením ho navštívit. Nikdy jsem tomu nepodleh, protože jsem věděl, že Bhagaván mi přikázal, abych se vyhýbal jeho společnosti. Někteří lidé, kteří nevěděli, co mi Bhagaván sdělil, byli toho názoru, že je to ode mne neuctivé, když nepřicházím. Jeden stoupenec se o tom i Bhagavánovi zmínil. „Annamalai svámi sloužil Bhagavánovi dlouhou dobu,“ prohlásil, „ale nyní ani nepřijde Bhagavána navštívit, když je Bhagaván těžce nemocný.“

Bhagaván odkryl určité pokrytectví v otázce, tak odpověděl: „On není z těch, kteří by dělali potíže.“ A pak přidal: „Vy lidé jste zde, ale vaše mysl jsou všude možně. On je jinde, ale jeho mysl je zde.“

O tom dni, kdy se to stalo, mi později vyprávěl Rangasvámí, Bhagavánův sluha. Byl jsem rád, když jsem slyšel, že Bhagaván si byl vědom, že na něho neustále myslím a že si dělám starosti.

V posledním roce Bhagavánova života jsem trpěl nepřestávající a silnou bolestí žaludku. Někteří z lékařů, kteří ošetřovali Bhagavána, přišli také za mnou, ale nikdo mi od bolesti nemohl ulevit. Nebyl jsem schopen jíst nic jiného než ovesnou kaši, a to jen ve velmi malém množství. Když jsem se snažil sníst více kaše, nebo jiný druh jídla, bolest v žaludku se stala nesnesitelnou. V posledních dnech jeho života se ještě zhoršila.

Byla tak krutá, že si pamatuji, jak mi probíhalo hlavou, abych odložil tělo dříve, než se Bhagaván vzdá svého, protože jsem už nemohl bolest déle snášet.

Nakonec jsem se rozhodl, že se pomodlím k Bhagavánovi, ne za uzdravení, ale o smrt. Tehdy existovaly schody, které vedly na mou plochou střechu. Vylezl jsem s bolestí velmi pomalu nahoru a díval se směrem k Bhagavánovi.

Modlil jsem se: „Prosím, Bhagaváne, nechte mne dosáhnout samádhi dříve, než vy dosáhnete samádhi (nechte mne zemřít dříve, než zemřete vy).“ V tom okamžiku jsem na obloze spatřil velké světlo, které oznamovalo, že Bhagaván zemřel. Mnoho lidí to světlo vidělo a většina říkala, že se podobalo meteoru. Mně připadalo jiné. Spatřil jsem uprostřed oblohy asi dvacet stop vysoký a jednu a půl stopy široký sloup světla. Světlo bylo k vidění pár minut, a pak pomalu sestupovalo k ášramu. O několik minut později přišel nějaký sádhu a oznamoval mi, že se Bhagaván odpoutal. Přesně v tom okamžiku, kdy mi to říkal, mé bolesti žaludku zmizely a už se nikdy neobjevily.

Následující den byl Bhagaván pohřben. Svámí Satjánanda, jeden z mých blízkých sousedů v Palakottu, se zúčastnil pohřbu. Viděl jsem ho, když se asi kolem půl deváté večer vracel. Celé jeho tělo bylo pokryto vibhúti (posvátný popel). Samozřejmě, že jsem se ho zeptal, jak se mu to stalo.

„Dával jsem tělo do pohřební jámy,“ řekl. „Jelikož tam stoupenci sypali mnoho vibhúti, napadlo hodně i na mne. Nemáte nějakou vodu na umytí?“

Než jsem mu podal vodu, pevně a těsně jsem ho objal a pokoušel se tak pokrýt své vlastní tělo vibhúti. Jelikož se dotýkal Bhagavánova těla, pokládal jsem to za závěrečný prasád. Ten večer jsem ještě obdržel dva druhy prasádu. Dívka, která pro mne pracovala, nabrala trochu vody, ve které koupali Bhagavánovo tělo a tu vodu mi přinesla. Vypil jsem ji s rozkoší.

Jiná žena, která byla pokládána za trošku nenormální, mi přinesla jeden z věnců, který zdobil Bhagavánovo mrtvé tělo. Velmi mnoho lidí ho chtělo ověčít (čin, který za živa nikdy nepřipustil), a tak každý věnec musel být po malé chvilce odstraněn, aby bylo místo pro další. Utrhl jsem několik květů z toho věnce a snědl je. Voda a květy byly posledními doteky, které jsem měl s tělem Bhagavána. V letech, které následovaly, jsem se snažil zůstat v kontaktu se skutečným Bhagavánem, Bhagavánem, který existuje věčně v Srdci.

Výňatky z deníku

V prvních deseti letech, které jsem strávil v Šrí Ramanášramu (1928-1938), kladl Bhagaván vždy velký důraz na to, abych byl celou dobu zaměstnán. Když mne někdy spatřil, že nemám nic na práci, obyčejně pro mne vymyslel nějaký nový úkol, abych byl zaměstnán. Z toho důvodu jsem měl v těch dobách velmi málo volna. Když jsem se odstěhoval do Palakottu, situace se obrátila. Neměl jsem co dělat a vyjma mých domácích povinností jsem měl téměř neohraničené volno. Rozhodl jsem se, že volný čas věnuji meditacím, studiu knih, které mi Bhagaván ke čtení předepsal a že začnu sepsovat deník, který bude obsahovat, co Bhagaván řekl nebo udělal. S deníkem jsem začal již v druhé polovině roku 1938 a pravidelně jsem ho vedl po mnoho let.

Některá vyprávění z předchozích kapitol jsem čerpal z tohoto diáře, a ta pocházela z let 1938 a 1939. Další záznamy jsem našel v „Hovorech se Šrí Ramanou Maháršim (Hovory 530 až 532 a 534 až 561).

Jelikož však mnoho dalších zajímavých hovorů zůstalo nevytištěných, rozhodl jsem se zbytek hovorů zařadit do této kapitoly.

Otázky a odpovědi dále uváděné nejsou systematickým podáním Bhagavánova učení. Spíše jsou dobrým reprezentativním vzorkem a typem rozhovorů, které se udály ve staré hale.

1

Následující otázky kladla aristokraticky vypadající Američanka. Bhagavánovy odpovědi byly krátkým shrnutím jeho praktického učení.

Otázka: Co je pravdou, kterou máme dosáhnout? Prosím vysvětlete mi to a dokažte mi to.

Bhagaván: Tím, co máte dosáhnout a po čem každý touží, je neomezené štěstí. Ačkoli o to usilujete všemi možnými způsoby, přece to není něco, co je nutno hledat či dosahovat jako novou zkušenost. Naší pravou přirozeností je pocitování Já, které zažívá každý a vždy. Je uvnitř vás a nikde jinde. Ač-

koli jej pořád zažíváme, naše myslí se toulají, stále hledají a v nevědomosti si myslí, že je to něco od nás odlišného. Je to jako když někdo svým vlastním jazykem říká, že nemá jazyk.

Otázka: Když je tomu tak, proč bylo vytvořeno tolik sádhan (duchovní praxe)?

Bhagaván: Sádhaný se zformovaly proto, abychom se zbavili myšlenky, že to (átman) je něco, co máme nově dosáhnout. Kořenem celé iluze je myšlenka, která přehlíží átman (svrchované Já) a která namísto toho myslí „já jsem tělo“. Jakmile tato myšlenka vyvstane, v okamžiku se rozšíří na mnoho tisíc myšlenek a zakryje átman. Skutečnost átmanu se rozsvítí jedině tehdy, když budou všechny myšlenky odstraněny. To, co pak zůstane, je brahmánanda (blaho brahman).

Otázka: Já nyní míruplně sedím, aniž bych měla myšlenku „já jsem toto tělo“. Je to stav realizace?

Bhagaván: Stav musí zůstat tak, jak je, beze změny. Pokud se po chvíli změní, budete vědět, že ostatní myšlenky ještě nepřestaly.

Otázka: Jak se zbavit jiných myšlenek?

Bhagaván: Je možné se jich zbavit jedině prostřednictvím mocné účinnosti sebezkoumání „komu ty myšlenky přišly“?

Druhý den se u Američanky objevily pochybnosti. Znovu přišla za Bhagavánem a začala klást víc otázek.

Otázka: Jak je možno spatřit Boha?

Bhagaván: Kde chcete vidět Boha? Předně, jste schopna vidět sama sebe? Když můžete vidět sama sebe, můžete vidět Boha. Může někdo vidět své vlastní oči? Jelikož je nemůžete spatřit, můžete říci „nemám oči“? A stejně tak, přestože vidíme neustále, nejsme schopni vidět Boha. Vzdát se myšlenky, že jsme Bohu cizí, je vidět Boha. První a největší div světa je myšlenka „jsem odlišný od Boha“. Není většího divu.

V Čhándogja upanišad se uvádí toto. Muž, který zdravě spal ve svém domě, začal mít sen. Zdálo se mu, že někdo přišel a dal mu do nosu nějakou drogu, pak ho oslepil, svázal mu ruce, nechal ho uprostřed lesa a odešel. Neznal cestu jak se dostat domů, plahočil se dlouho v lese, přes trní a kameny. Nakonec se rozplakal.

Objevil se tam jeden déva (duchovní bytost) a zeptal se ho, proč pláče, kým je a proč tam přišel.

Oslepený muž mu sdělil své jméno, vesnici odkud pochází a podobně. A pak řekl, že někdo přišel, omámil ho drogou, oslepil mu oči, svázal mu ruce a nechal ho uprostřed lesa a odešel.

Déva mu rozvázal ruce, otevřel mu oči, ukázal cestu a řekl „Když půjdete touto cestou, dostanete se do vaší vesnice.“

Muž poslechl pokynů dévy, došel do vesnice a vstoupil do svého domu. Ve stejný okamžik se probudil ze snu. Podíval se na dveře a zjistil, že jsou zamčeny. Pochopil, že celou noc ležel v posteli a že nebyl nikdy v onom lese, ani se z něho nevrátil. Pochopil tedy, že příčinou jeho utrpení byla jeho avičara buddhi (nedostatek rozlišovacího zkoumání).

Idea, že jsme odlišní od Boha a myšlenka, že musíme podstoupit určitou tvrdou sádhanu, abychom Boha dosáhli, jsou také klamně. Stejně jako ty, které měl ten člověk ve snu. Zatímco pohodlně ležel v posteli, jeho představitivost ho měla k tomu, že uvěřil prožitému utrpení v lese a že musí vyvinout velké úsilí, aby se dostal zpátky do postele. Člověk dosáhne Boha a zůstane ve stavu átmanu, když ustane myšlenka, že chce dosáhnout.

2

Následující otázky pocházejí od Maurice Frydmana:

Otázka: Šrí Bhagaván napsal v „Dodatku ke čtyřiceti veršům o Skutečnosti“, verši 38, že člověk nemá projevovat advaitu ve svých činnostech. Proč a nač? Vše je jediné. Proč rozlišovat?

Bhagaván: Chtěl byste sedět na tomto místě, kde já sedím?

Otázka: Nestojím o to tam sedět. Ale kdybych si tam sedl, pak sarvádhi-káří a ostatní lidé zde by mne vyhnali.

Bhagaván: Ano, nikdo by vám nedovolil, abyste tu seděl. Když byste viděl, jak někdo týrá ženu, nechal byste ho na pokoji s tím, že „vše je jediné“? O tom pojednává povídka v písmu. Jednou si několik lidí řeklo, že vyzkouší, zda-li je pravda to, co se uvádí v Bhagavadgítě, že džňánin vidí vše jako jedno. Vybrali bráhmana, jednoho nedotknutelného, krávu, slona a psa a přivedli je ke dvoru krále Džanaky, který byl džňáninem. Když všichni přišli, Džanaka poslal bráhmana k bráhmanům, krávu do chléva, slona na místo, které bylo pro slony, psa do psí boudy a konečně nedotknutelného na místo, kde žili nedotknutelní. Prikázal pak svým sluhům, aby pečovali o jeho hosty a poskytovali jim potravu pro ně přiměřenou.

Lidé se zeptali: Proč jste je od sebe oddělil? Copak není pro vás vše jedno a stejné?

„Ano, všechno je jedno,“ řekl Džanaka, „ale sebeuspokojení se různí podle přirozenosti jednotlivce. Bude člověk jíst slámu stejně jako kráva? Pochutná si kráva na tom, co jí člověk? Je třeba poskytnout každému jednotlivci či zvířeti to, co ho uspokojuje.“

Stejný člověk může hrát různé role a charaktery v divadelní hře, přičemž vždy jedná tak, jak mu to daná role určuje. Pokud hraje krále, bude sedět na trůnu a vládnout. Když stejná osoba bude hrát roli sluhy, ponese pantofle svého pána a bude ho následovat. Když hraje ony role, jeho átman se tím nerozšíří ani nezmenší. Džňánin nikdy nezapomíná na to, že on sám hrál všechny tyto role v minulosti.

3

Otázka: Četl jsem mnoho z véd a písma, ale žádné poznání Sebe Sama mi tím nevzešlo. Jak je to možné?

Bhagaván: Poznání Sebe Sama (átmadžňána) k vám přijde jedině tehdy, je-li v písmu uvedeno. Když se díváte do písma, poznání písma může nastat. Když zříte átmana, pak zazáří poznání Sama Sebe.

Otázka: Jak je možno zřít átman?

Bhagaván: Každý říká „já jsem“. Jak víme, že je to pravda? Poznáme

to tím, že se podíváme do zrcadla, nebo jen poté, co jsme to našli v písmu? Odpovězte mi.

Je-li átman něčím, co je možno vidět, pak by měly být dvě „já“ („já“, které spatřuje a „já“, které je viděno). Souhlasíte, že máte dvě já?

Otázka: Ne.

Bhagaván: Skutečnost, která existuje, je pouze jedna. Jak by mohlo být jiné „já“, které by se mohlo vidět? Všichni vidí átman (svrchované Já) všude, ale nerozumí tomu. Jaká je to škoda! Co se dá dělat? Když se vzdáte myšlenky „já jsem toto tělo“, pak to, co vidíte, je pouze átman.

Otázka: Co mám dělat? Co je mou povinností?

Bhagaván: Teď nemáte nic, co byste dělal. Zkoumejte „Kdo jsem já?“ Pak (když jste našel, kdo jste), zůstává-li ještě nějaká povinnost, ať je vykonána.

4

Jednou večer se jeden stoupenec zeptal Šrí Bhagavána: „Prohlásil jste, že átmavidjá (poznání átmanu) je velmi snadné. V čem je to poznání átmanu snadné?“¹

Bhagaván: „Jako příklad přímého vnímání každý uvádí plod nellikai umístěný na dlani.² Átman je i více vnímatelný než plod na dlani. Abychom viděli plod, musí tu být napřed plod, dlaň, na které leží a oči, aby ho viděly. I mysl musí být ve správném stavu (pro zpracování informace). Avšak i ti, kteří mají velmi málo poznání, tak bez kterékoli z předchozích čtyř podmínek mohou na základě přímé zkušenosti říci „já jsem“. Protože svrchované

1 Toto pochází z refrénu Átma Vidya Kirtanam:

Sebezpoznaní je snadnou věcí, nejsnadnější ze všeho.

Átman je něco, co je naprosto skutečné i pro toho nejobyčejnějšího člověka.

Možno říci, že jasně viděný angrešt (nellikai) je ve srovnání s tím iluzí.

2 Nellikai se podobá angreštu, roste však na stromech, nikoli na keřích; je-li něco samozřejmého, pak se v Tamiľsku často říká, že je to zřejmé jako nellikai na dlani.

Já (átman) existuje právě jako pocit „já jsem“. Átmavidjá je vskutku velmi snadné. Nejsnadnější cestou je zjistit, kdo chce dosáhnout átman.“

Jiný stoupenec položil o něco později podobnou otázku a Bhagaván mu odpověděl podobných způsobem:

Otázka: Proč není možné bezprostředně vnímat átman?

Bhagaván: Pouze o átmanu se říká, že se vnímá bezprostředně (pratyakša).³ Nic jiného se pratyakšou nenazývá. Ačkoli máme pratyakša, myšlenka „já jsem toto tělo“, jej zakrývá. Když se vzdáme této myšlenky, pak átman, který je bezprostředně zažíván každým, zazáří.“

Otázka: Šrí Bhagaván to prohlašuje tak jednoduše. Ale myšlenka „já jsem toto tělo“ nás neopouští.

Bhagaván: Ona vás neopouští proto, že je velice silná.

Otázka: Proč a jak vlastně tato myšlenka vystoupila?

Bhagaván: Vstoupila do existence pro náš nedostatek rozlišování. Verš z Kaivalja Navanítam (2,95) to vysvětluje stejným způsobem:

Protože nemůžeme určit její přirozenost, říká se o máje, že je nevyjádřitelná. V jejím úchopu jsou ti, kdo si myslí: „Toto je mé – já jsem tělo – svět je skutečný.“ Ó synu, nikdo nemůže zjistit, jak tento mysteriózní klam vstoupil do existence. U člověka vzniká nedostatkem jeho schopnosti rozlišovacího zkoumání.

Když zažíváme átman, pak objekty, které vidíme, se nám nejeví jako

³ V indické filozofii se pojem pratyakša často používá k označení přímé smyslové zkušenosti. Proto uslyšet hluk nebo ochutnat určitou chuť je pratyakša. Nicméně, jak Bhagaván v předchozí odpovědi ozřejmil, takové zkušenosti jsou nepřímé, protože mohou být zažity jen zprostředkovaně smysly a myslí. Když býval pojem pratyakša při rozhovorech použit, Bhagaván zpravidla poznamenal, že jediné subjektivní uvědomování si „já jsem“ je pratyakša, protože všechny jiné zážitky jsou zprostředkovávány funkcemi mysli a těla.

od nás oddělené. Když čteme písmena, zapomínáme na papír, který je základem. Podobně utrpení vzniká pouze proto, že vidíme jen to, co je na podkladu navalené, aniž bychom viděli samotný podklad. Co je navalené, by se nemělo vidět bez základu.

Jak jsme na tom, když spíme? Když usneme, pak nejrůznější myšlenky, jako například „toto tělo“, „tento svět“, ustávají. Mělo by být obtížné ztožňovat se s těmito stavy (bdění a snění), když vystupují a zase mizí (ale každý to činí).

Každý má zkušenost „já stále jsem“. Aby mohl říci „spal jsem dobře“, „probudil jsem se“, „snil jsem“, „když jsem byl v bezvědomí, nic jsem nevěděl“, k tomu je nezbytné, že jedinec existuje a ví, že existuje ve všech třech stavech. Když člověk hledá átman a říká „já se nevidím“, kde se může nalézt? Vědět, že všechno co vidíme je átman, stačí, aby myšlenka „já jsem tělo“ přestala existovat.

5

Otázka: Co je satsang?⁴

Bhagaván: Jedině átmasang (společenství s átmanem) je satsang. Pouze ti, kdo nemohou toto v praxi provádět, mají přebývat ve společnosti realizovaných bytostí nebo sádhuů.

Otázka: Kdy nacházíme společenství se sádhu?

Bhagaván: Možnost přebývat ve společenství se Sadguruem přichází sama od sebe těm, kdo v předchozích zrodech dlouho prováděli uctívání Boha, džapu, tapas, poutě k svatým místům a podobně. Existuje verš od Tajumanuvara, který zdůrazňuje stejné a zní: „Ó Pane prvních i posledních, ti, kdo začnou správným způsobem uctívat idoly, posvátná místa a posvátné vody, potkají Sadgurua, který jim sdělí slova pravdy.“

⁴ Obyčejně se uvádí „sdružování s těmi, kteří realizovali átman.“ Protože však „sat“ znamená „Bytí“, „pravdu“ nebo „skutečnost“, je možno (satsang) s větší přesností přeložit jako „sdružování s bytím“ nebo „sdružování s tím, co je skutečné“.

Pouze ten, kdo v minulých životech vykonal dostatek niškámija karmánů (činy vykonané bez jakékoli myšlenky na odměnu a následek), obdrží hojnost víry v Gurua. Když bude mít víru v jeho slova, bude sledovat cestu a dosáhne osvobození.

Otázka: Žijeme ve městě, kde není žádný sádhu. Co máme dělat? Nemůžeme mít daršan sadhuů každý den.

Bhagaván: Obrazy, jména boží a púdži (obřady) byly k tomuto účelu vytvořeny. Jenom ti, kdo dosáhli milost Íšvary, obdrží milost Gurua. Jenom milostí Gurua je možné obdržet milost átmanu, který je v nás. To jediné je osvobození.

Při jiné příležitosti Bhagaván vysvětlil význam a mimořádnost satsangu tím, že citoval ze Síta Samhitá:

Ti, kteří jsou spatřováni zraky džívanmuktů (ti, kteří jsou osvobozeni zaživa), jsou zbaveni mnoha hříchů a stanou se sami džívanmukty. Rodina džívanmukty je očištěna. Jeho matka je člověkem, který učinil to, co bylo třeba učinit. Celý svět je jím očištěn.

Bhagaván uvedl, že v Síta Samhitá je mnoho zmínek, které velebí džňániny, a tak pokračoval: „Když se na světě narodí džňánin, pak stoupenci, žáci i ti, kdo jsou lhostejní k Bohu, ba dokonce i hříšníci, všichni z toho mají prospěch. Vyprávění o životě mnoha lidí to dokládá.“

Jelikož Bhagaván často vyzdvihoval výtečnost satsangu a milosti, zeptal jsem se ho jednou sám: „Říká se, že osvobození lze milostí Gurua dosáhnout snadno. Jak to?“

Bhagaván odpověděl: „Osvobození se nenachází někde venku. Je v nitru každého člověka. Kdo má silnou touhu po osvobození, ten je přitahován Guruem, který je uvnitř – v nitru. Guru, který je vně, zvedne ruku a tlačí hledajícího dovnitř. Tak působí milost Gurua.“

Bhagaván pak citoval dva z jeho oblíbených veršů z Kaivalja Navanítam, ve kterých žák děkuje Guruovi, že mu poskytl milost, která mu umožnila realizaci átmanu.

1,86: Pane, ty jsi Skutečností, která trvá jako mé nejnvnitřnější Já, které mi vládlo v průběhu mých nespočetných vtělení. Sláva Tobě, který jsi vzal na sebe vnější formu, aby si mě mohl poučit. Nevidím možnost, jak bych mohl splatit tvou milost, která mne osvobodila. Sláva, sláva, Tvým svatým nohám!

1,87: Oči Mistra zářily, když k němu žák promlouval, přitáhl ho k sobě a láskyplně řekl: „Zůstávej upevněn v átmanu a nedovol, aby tvou zkušenost zastínily tři druhy překážek (nevědomost, pochyby a znalosti získané z klamných předpokladů), to je nejvyšší odměna, kterou mi můžeš na oplátku poskytnout.“

6

Otázka: Je projevení diferencovaného vesmíru pravdivé nebo nepravdivé?

Bhagaván: Záleží na tom, jak se díváme na pojmy pravdivý a nepravdivý. Když spatřujeme brahman, pak není vesmír.

Otázka: Proč se vesmír projevuje?

Bhagaván: Komu se projevuje? Vesmír neříká „já jsem“. Je tu nějaký důkaz, že se vesmír projevuje? Komu se tento vesmír projevuje?

Otázka: Mně.

Bhagaván: Kdo jste vy? Najděte, kdo jste. Pak mi řeknete, zda je nějaký vesmír.

Otázka: Stav samádhi se mi ještě neprojevil.

Bhagaván: Ten nepřichází a neodchází. Je to váš vždy existující přirozený stav.

Otázka: Svámí, mohu začít s bhávaná (mentální přístup) „já jsem brahman“?

Bhagaván: Když přijmete „já jsem brahman“, tak dostanete mnoho ran. Proč? Protože vše již je brahman. Tak proč by se mělo přijímat? Copak je třeba zaujímat názor „já jsem člověk“? Pokud je ve vás myšlenka „já jsem tělo“, pak je třeba si osvojit: „ne, to já nejsem.“

Otázka: Protože mám ženu a děti, mám mnoho problémů a nemůžu před nimi uniknout.

Bhagaván: Vnější samsára (světské činnosti) se vás nemůže dotknout. Pouze je třeba se vzdát samsáry vnitřní.

Otázka: To trvá tak pět minut. Pak se to zase změní.

Bhagaván: (nějakou dobu mlčel) Tento druh myšlenek musí zmizet.

7

Stoupenec z Trichy s sebou přivedl svého syna. Když pozdravil Bhagavána položením se na zem, posadil se. Chlapec, navzdory tomu, že bylo na něm vidět, jak je mladý, vypadal zjevně velmi ztrápeně. Když si oba sedli, Bhagaván se zeptal, kterým vlakem přijeli. Stoupenec oznámil, že přijeli vlakem v osm třicet. Bhagaván se zeptal otce zkroušeného chlapce: „Jak se má Dattatreja?“ Stoupenec odpověděl: „Neúspěšně jsme vyzkoušeli všechny možné léky a mantry, a tak jsme přišli za Bhagavánem jako za poslední nadějí.“ Když mluvil, sepjál ruce v prosbě.

Šrí Bhagaván promluvil k chlapci: „Když se jmenuješ Dattatreja, proč si tak smutný? Měl bys být stále blažený. Proč maříš blaho svou myslí?“

Bhagaván pak vyprávěl chlapci a všem přítomným o velkém džňáninovi Dattatrejovi, který žil v dávných dobách.

„Dattatreja se potuloval po lesích a dokonce ani nemíval bederní roušku. Byl stále naplněný blahem brahman. Když ho spatřil místní vládce Jadu Maharádž, řekl si, jak to, že je vždy plný blaha? Já mám všechno, a přece musím trpět.

Jsa naplněn touto otázkou, vypravil se jednoho dne za Dattatrejou a zeptal se ho: „Jak je to možné, že jsi stále plný blaha?“

Dattatreja odpověděl: „Co je jiného než blaho?“

Král se zeptal: „Jak se stalo, že jsi naplněn blahem?“

Dattatreja odpověděl: „Abych získal ánanda (blaho), měl jsem mnoho učitelů. Pomocí nich se to stalo.“

Když se ho král zeptal, kdo byli jeho učitelé, Dattatreja mu začal dlouze vyprávět: „Ó králi, měl jsem dvacet čtyři Guruů. Porozuměl jsem jim, když

jsem je svým intelektem začal zkoumat. Procházím světem jako mukta (osvobozený) jen proto, že jsem skrze tyto učitele dosáhl džňánu. Pochop, kdo ti ačárijové (učitelé) jsou: země, vzduch, obloha, voda, oheň, slunce, měsíc, divoký holub, krajta, moře, kobyłka, včela, slon, sběrač medu, jelen, kurtizána Pingala, dítě, malé děvčátko, lučištník, had a několik dalších. Mezi těmito dvaceti čtyřmi jsem několik zamítl.

Trpělivosti jsem se naučil od země, všudypřítomnost od vzduchu, nepřipoutanost od oblohy, neposkvrněnost od ohně, čistotu od vody a pravdu, že všechny změny se týkají těla a ne átmanu, od měsíce.

Slunce svítí na všechny věci, ale není jimi dotčeno. Z toho jsem se naučil, že i když jogín vidí objekty, přece by neměl být ovlivňován gunami, které interakci mezi objekty způsobují.

Od divokého holuba jsem se naučil, že ať se cokoli snaží dostat do jeho hnízda, sklouzne dolů, protože hnízdo je tak vysoko. Od krajty jsem se naučil, že mám brát každou potravu, která sama od sebe přijde. Od moře jsem se naučil, že mám být klidný, majestátný, nevyvedený z míry a obtížně poznatelný.

Kobyłky, které padnou do plamene lampy shoří, zmírají. Z toho jsem pochopil, že člověk, který spadne do ohně vášně k ženám, hyne. Od včely jsem se naučil, že člověk získá dostatek jídla pro udržování těla, aniž by jině nutil, aby mu jej poskytovali.

I silný sloní samec podstupuje utrpení, přijde-li do styku se slonicí. Z toho jsem se poučil, že podobně i člověk je podroben utrpení, když je dojat ženou nebo stráví čas v její blízkosti.

Med nasbíraný včelami za mnoho dní je ukraden sběračem medu. Od něho jsem se naučil, že bohatství, které je s velkou námahou získáno, se často stane kořistí jiných lidí.

Jelen je chycen v síti lovce, když byl přilákán tóny, které lovec vyluzoval. Podobně i sannjásin upadne do zajetí, když podlehne móha (pomatení způsobené touhou). Proto jsem od jelena pochopil, že sannjásin si nemá všímat objektů, které lahodí smyslům.

Pro neschopnost zvládnout svůj jazyk ryba zmírá, když je chycena na háček. Z toho jsem se ponaučil, že ten, kdo nezvládá svůj jazyk (to jest touhu po chutných jídlech), bude trpět. Je třeba zvládnout jazyk.

Když se kurtizána Pingala pěkně ustrojila, chvíli se procházela a čekala na milence, který jí slíbil, že jí přinese peníze. Protože nepřišel, velmi zasmutněla a byla zklamaná. V obličeji zbledla a její mysl byla zarmoucená. Začala zkoumat příčinu svého zármutku a pochopila bolestivost povahy

malicherných libostí. Jakmile zjistila, že zdrojem všeho štěstí je svrchované Já, získala vajrágja (odpoutanost). Když začala uctívat átman (svrchované Já) jako svého manžela, dosáhla pravého štěstí džňány. Od kurtizány Pingaly jsem se poučil, že není žádného štěstí ve vnějším a že jediným hodnotným dosažením je štěstí átmanu.

Od dítěte jsem se naučil, že mám přehlížet jak poctu, tak potupu.

Nyní vám povím o malém děvčátku. Stalo se to v čase, kdy její rodiče nebyli ve vesnici přítomni. Dostavilo se mnoho lidí, kteří chtěli, aby se provdala. Chtěla jim podat jídlo, ale když začala mlít neloupanou rýži, začala se ostýchat, neboť její náramky velmi cinkaly. Z každé ruky sundala jeden náramek a vida, cinkání přestalo. Z tohoto činu malého děvčátka jsem pochopil, že jogín má zůstat sám.

Od toho, kdo vyráběl šipy, jsem se naučil, že člověk má být jednobodový ve svých cílech.

Had žije spokojeně v díře, kterou vyhrabala krysa. Had mě poučil, že mohu žít šťastně v domech jiných lidí.

Ještě mám dvacátého pátého Gurua, a tím je moje tělo. Tělo zavdalo příčinu mé džňány a odpoutanosti. Když jsem se vnořil do Hariho (Boha), átmanu, s láskou a oddaností, můj stav se nyní podobá tomu, kdo nic nezná.

Tímto způsobem Dattatreja poučil Jadu Maharádže o celé džňáně, kterou získal od svých dvaceti pěti Guruů a skončil s vyprávěním.“

Když Bhagaván sdělil chlapci všechna poučení, která Dattatreja pověděl králi, tak mu laskavě řekl: „Jmenuješ se také Dattatreja, že? Přinejmenším pro své jméno bys měl být šťastný.“

8

Následují dva dotazy. První otázku položil Dr. Syed, druhou neznámý stoupenec.

Otázka: Bůh je všudypřítomný. Proč se má stát avatárem (vtělení ve fyzickém těle) vždy po mnoha staletích? Copak nemůže vykonávat svoji funkci jen tím, že je všudypřítomný?

Bhagaván: Z příkazu Ísvary jsou posílány pověřené bytosti spolu se svými stoupenci, aby se zrodili na zemi. Tyto bytosti se stávají avatáry, aby udělovaly

milost těm, kdo prováděli niškámija punjas (záslužně činy prováděné bez touhy po odměně). Přicházejí však také, aby potrestaly hříšníky. Když dovršily misi, kterou měly vykonat, vracejí se zpět do svého předchozího místa. I když avatára puruša prochází různými těly, jeho zkušenost jednoty s átmanem se nikdy nemění. Když se člověk narodí, prochází různými stavy života – dětstvím, mládím, dospělostí a stářím – ale ve všech těchto stavech se nemění myšlenka, že je stejnou osobou, která se narodila. Podobně i avatára puruša zůstává vědomě jako átman, i když prochází mnohými zrody. Pro něho je to spíše, jakoby měl deset různých snů během jediné noci.

Takové otázky nevzejdou, když znáte Sebe Sama. Pokud neznáte pravdu o sobě, pak je to jen marnění času, když se snažíte rozumět učení různých jiných lidí.

Otázka: Jaký je rozdíl mezi Íšvarou a muktou (osvobozeným)?

Bhagaván: Íšvara a džňánin jsou jedno a to samé, až na to, že mukta z počátku zapomínal na átman. Později dosáhne silou své praxe poznání átmanu. U Íšvary je to jiné, protože je věčně osvobozený. Bůh vykonává panča krijás (pětinásobnou funkci, tj. stvoření, zachovávání, zničení, zastírání a milost). Z toho důvodu se jeho vritti (vykonávání funkcí) nazývá brahmákára (aktivita ve formě brahman). Je to podobné jako když řeku, která splýnula s mořem, nazýváme řekou ve formě moře. Činnosti či fungování Íšvary a džňánina jsou stejné. Ale u avatára puruši se budou těla střídát až dokonce kalpy.⁵ To se však neděje u džňánina.

Tehdy jsem vstoupil do hovoru s vlastní otázkou: „Šrí Ráma musel mít myšlenku ‚já jsem tělo‘, jakmile se narodil. Je to tak správné?“⁶

Bhagaván vypadal, že nesouhlasí: „Šrí Ráma poskytl daršan Kausalje

⁵ Kalpa je největší jednotkou času hinduistické kosmologie a zpravidla se počítá na několik bilionů let. Na konci kalpy se všechny bytosti rozpustí v beztvarem brahman. To se nazývá mahá pralája čili velké rozpuštění. Za nějakou dobu začne nová kalpa a jsou stvořeny nové bytosti.

⁶ Šrí Ráma byl sedmým avatárem Višnu a zpočátku si nebyl vědom svého Božství. Teprve na konci Rámájany (to znamená „Rámova cesta“) si uvědomoval, kdo skutečně je. Je proto rozumné předpokládat, že on, podobně jako ostatní smrtelníci, se zpočátku ztotožňoval s myšlenkou „já jsem tělo“.

(jeho matce), jako Višnu; až pak se stal avatárem. Když byl Ráma později v lese, všude chodil a hledal (unesenou) Sítu. Pak se Parvatí, která se na to dívala z nebe, zeptala Íšvary: „Copak Ráma, který je avatárem, a proto je dokonalejší, neví, kde Síta je? Proč chodí po lese a hledá ji?“

Tehdy jí Íšvara odpověděl: „Jdi a objev se před Rámou v podobě Síty. Pak tomu budeš rozumět.“

Parvatí učinila tak, jak jí Íšvara navrhnul, ale Ráma ji naprosto přehlédl. Jen šel dál a hledal Sítu.⁷

Bhagaván se pak vrátil k druhé otázce a přečetl nám verš z Kaivalja Navanítam (2.36), který uvádí, že Íšvara a džňánin jsou si rovni:

Žák: „Ó Pane, ty, který jsi beztvarou funkcí jako Íšvara a objevuješ se (zde) v lidské podobě. Říkáš, že Íšvara a džňánin je to samé. Jak tomu může být?“

Pán: „Ano, Íšvara a džňánin jsou to samé, protože jsou volni od ‚já‘ a ‚moje‘. Džňánin je sám Íšvarou, souhrnem všech džívů a je také vesmírem.“

9

V srpnu 1939 jsem se Bhagavána zeptal na karman: „Bhagaván říká, že když jedinec dosáhne džňánu, všechny tři karmany⁸ přestávají účinkovat. Ale v Kaivalja Navanítam (1.103) se říká, že džňánin zažívá pouze prárabdha karman. Proč je to takto řečeno?“

Bhagaván odpověděl: „Prárabdha vládne před dosažením džňány. A tak se z pohledu diváka zdá, že džňánin prožívá prárabdha i po dosažení. Aby

⁷ Toto se stalo pravděpodobně v době, kdy si Ráma nebyl vědom, že je avatárem. Zdá se, že Bhagaván naznačuje, že kdyby si v té době Ráma byl vědom své pravé přirozenosti, bohové by ho snadno obalamutili.

⁸ 1) Sančita karman: skladiště karmických dluhů, nashromážděných v dřívějších životech.

2) Prárabdha karman: ta část sančita karmanu, která se musí prožít v současném životě. Protože zákon karmanu obsahuje determinismus, prárabdha se často překládá jako osud.

3) Ágámjakaarman: nový karman, nashromážděný v současném životě, který se přenáší do dalších životů.

se toto vysvětlilo, běžně se užívá několika příkladů: poté co byl elektrický ventilátor vypnut, vrtule se ještě nějaký čas otáčí, nebo spálené lano, vypadá sice jako lano, k svázání něčeho však již není použitelné. Dále poražený strom, vypadá jako živý, ale již není živý a hrách, který byl pražen, stále vypadá jako hrách, ale již nevyklíčí.

„Prárabdha džňánina se může srovnávat s podobnými případy. Když se jiní lidé dívají na džňánina, tak se jim zdá, že zažívá prárabdha karman, ale z vlastního pohledu džňánina tu žádný prárabdha karman není.“

O dva měsíce dříve jsem se zeptal Bhagavána podobně: „V písmu se uvádí, že i dživanmukta se bude chovat podle jeho prárabdha. Proč nám Bhagaván říká, že džňánin nemá prárabdha?“

Tedy Bhagaván odpověděl: „Pro džňánina není písmo ani prárabdha. Takové otázky nejsou pro džňánina důležité. Všechna pravidla v písmu jsou uvedena pouze pro adžňániny (ti, kteří nejsou džňániny). Dám vám příklad. Řekněme, že muž má tři ženy. Když muž zemře, kdo bude s námi souhlasit, když prohlásíme, že jen dvě z žen jsou vdovy? Copak není jasné, že všechny tři jsou vdovami?“⁹ Podobně, pro džňánina neexistují ony tři druhy karmanu. Prárabdha je pouze pro ty, kdo vidí problém a kladou k tomu otázky.“

10

Bhagavána se mnohokrát ptali na stav džňánina. Dával často vyhýbavé odpovědi nebo požádal tazajícího, aby našel, kdo otázku klade, ale vzpomínám si, že při jedné příležitosti dobrovolně poskytl nějaké informace, aniž by ho někdo o ně požádal. Zatímco se díval na malé dítě v hale, najednou poznamenal: „Blaho brahman lze dosáhnout jedině, když se mysl stane čistou a pokornou, jako mysl tohoto dítěte.“

To mne podnítilo k otázce: „Jaký je rozdíl mezi dítětem a džňáninem?“

Šrí Bhagaván odpověděl: „Dítě je nevědomým dítětem z důvodu adžňány, zatímco džňánin je moudrým dítětem, protože má džňánu.“

Po nějakém čase se jeden stoupenec zeptal Bhagavána: „Jak to, že džňá-

⁹ To bývala oblíbená odpověď Bhagavána na tuhle otázku. Bhagavána se často ptali na prárabdha karman džňánina, protože bylo široce známo, že jeho názory jsou jiné, než mají jiní učitelé advaity.

nin vypadá, jakoby někomu uděloval svou milost, kdežto na jiné se hněvá? Proč džňánin nenapravuje všechny, kdo k němu přicházejí? Jaké je působení džňánina?“¹⁰

Bhagaván odpověděl: „Zralost a minulý karman každého sádhaka je různý. Z tohoto důvodu musí džňáninové hovořit s různými lidmi různě.“

Pak citoval pět veršů z Kaivalja Navanítam:

2.60: Žák: „Ó Pane, který jsi vtěleným blahem, jak to, že Bůh, který je nestranný, některé podporuje a jiné ponižuje?“ Mistr: „Je jako otec, který povzbuzuje své syny, kteří jsou na správné cestě a mračí se na ostatní své syny, kteří jdou špatným směrem. Věz, že je velmi milosrdný, když hřešící jsou potrestáni a jsou nasměrováni na správnou cestu.“

2.61: „Ó synu, jehož pouta světského života jsou rozbita! Nebeský strom, který plní přání, oheň a voda, ochraňují ty, kdo hledají, tím, že jim naplňují touhy, drží je v teple a utiňují jejich žízeň. Tak také Íšvara je laskavý ke svým stoupencům a nikoli k jiným. Dobře si to promysli a posud', na čí straně je chyba.“

2.50: Mistr: „Můj synu, džívové jsou neomezení a podobně neomezené jsou jejich činnosti. Ve třech oddílech blahodárných véd se tyto předepisují (činnost, meditace a poznání) podle schopnosti hledajících, s předběžným příslibem na úplné ukončení, asi tak, jako po květech následují plody.“

2.59: „Blázní se říti do pohromy, když ve své nevědomosti Bohu připisují šest zel (vášeň, hněv, chtivost, mámení, domýšlivost a žárlivost), moudří dosahují ryzí osvobození, když poznali, že ne Bůh, ale oni si tato zla způsobují sami.“

2.35: „Můj dobrý chlapče, poslouvej mne dále. Činnosti mudrce jsou tu jedině pro pozvednutí světa. Nepodřizuje se tomu, že má něco získat či ztratit. Všemohoucí, který je světu jediným pramenem milosti, není dotýkán zásluhami či proviněními bytostí ve světě.“

¹⁰ Ačkoli tázající nekritizuje přímo Bhagavána, přece nepřímou poukazuje na to, že Bhagaván by měl své bloudící stoupence potrestat. Bhagavánův postoj k potrestání můžeme posoudit na základě následného výňatku z „Arunácala Ramany“, str. 22: Jednou si někdo stěžoval Bhagavánovi na věci proti pravidlům a korupci v ášramu. Bhagaván odpověděl: „Nepřišel jsem sem, abych vás trestal. Pokud bych měl začít s trestáním lidí, ani vrána by nebyla schopná zůstat v ášramu.“

Otázka: Bhagaváne, chtěl bych dosáhnout osvobození. Jste jediným mým Guruem. Nikoho jiného nehledám. Předejte mi laskavě svou milost.

Bhagaván: Dosažení osvobození není něčím, čeho by se mělo dosáhnout nově. My všichni jsme ve své přirozenosti osvobození. Jelikož však na to zapomínáme, a místo toho se mylně domníváme „já jsem toto tělo“, mnoho tisíc myšlenek ve vlnách vyvstává a zahaluje, co ve skutečnosti jsme. Osvobození zazáří, jedině když tato myšlenka (já jsem tělo) je zničena.

Otázka: Jak se zbavíme myšlenky „já jsem tělo“?

Bhagaván: Tím, že se modlíte ke Guruovi, zcela mu podrobíte.

Otázka: Guru nežije v naší vesnici. Co mohu dělat?

Bhagaván: Guru je ve vás. Tam se mu podrobte.

Otázka: Co je ve mně, je jedině můj vlastní átman.

Bhagaván: Guru, átman, Íšvara – to jsou jen různá jména pro to samé. Esence každého je stejná.

Otázka: Když se podrobím, budu moci pokračovat ve své práci?

Bhagaván: Samozřejmě! Ale myšlenka „já to konám“ nevyvstane.

Otázka: Když tu nebude „já myšlenka“, jak budu vykonávat své povinnosti?

Bhagaván: Za co jste placeni, to nestranně provádějte. Své rodinné povinnosti vykonávejte se stejnou nestranností, s jakou je vykonáváte v kanceláři. Záležitosti, které ve vaší kanceláři přicházejí a zase odcházejí, vás netrápí. Vykonávejte všechny vaše práce se stejnou odpoutaností.

Otázka: Mívám často potíže. Kdy to přestane?

Bhagaván: Když se vzdáte myšlenky „já jsem tělo“, všechny vaše potíže přestanou.

12

Otázka: Přemyslím o tom, že opustím svou vesnici a půjdu do lesa, abych tam mohl provádět intenzivní duchovní cvičení. Rozhodl jsem se, že tam půjdu se svolením Šrí Bhagavána.

Bhagaván: Člověk může opustit svou vesnici, ale nemůže opustit sám sebe. Jestliže vesnice existuje mimo vás, můžete ji opustit. Žít sám v místě átmanu, je jako žít v lese. Pokud opustíte átman a přitom půjdete žít do lesa, je to jako byste žil ve městě.

Ten, kdo si myslí, že je sannjásin, není sannjásinem.

Hospodář, který si nemyslí, že je tím, kdo všechno dělá, je nadřazený tomu, kdo si myslí, že je tím kdo všechno zamítnul.

13

Bhagaván někdy říkal: „Mauna (ticho) je nepřetržitá mluva. Zůstávat tichý znamená neustálou práci.“

Toto bylo jedno ze zarážejících prohlášení, které Bhagaván sem tam o mauně učinil a byl to i pojem, který často používal jako synonymum pro átman. Porozuměl jsem některým prohlášením, která měl o mauně jako takové: „Mauna je sádhana, kterou získáváme všechna duchovní bohatství.“ Byl jsem však zmaten jeho prohlášeními, že ticho se rovná nepřetržité promluvě a nepřetržité práci. Jednou, když se Bhagaván vracel z procházky, pověděl jsem mu o svých nejistotách.

„Bhagaván říká, že být tichý, znamená být stále aktivní a že mlčet, znamená vždy mluvit. Nerozumím tomu, jak to tak může být?“

„Opravdu?“ odpověděl Bhagaván. „Můžete pochopit to „já jsem“?“

„Ano, chápu to“, odpověděl jsem.

„Jak to chápete?“, tázal se Bhagaván.

Přiznal jsem se, že nevím.

Bhagaván mi poskytl následující vysvětlení: „Jak jsem řekl ‚být tichý‘, znamená ‚neustále pracovat‘. Pracovat neznamená práci s motykou v ruce. Pracovat znamená svítit stále jako ‚To‘ (átman). Pouze ticho je stálou promluvou. A navíc, obojí je stejné. To je to, co velcí mudrci vyjadřovali jako ‚vzpomínám si bez zapomínání‘, ‚uctívám, aniž bych byl oddělený‘, ‚myslím bez přemýšlení‘, ‚povídám, aniž bych mluvil‘, ‚naslouchám, aniž bych naslouchal‘ a podobně. Pokud vy nebudete mluvit, Bůh přijde a promluví. Nejvyšším písmem je výklad mlčením. Pouze tehdy, když budete takto studovat písmo, tak všechny nejistoty odpadnou. Jinak, i když budete mnohokrát číst milióny knih, pochyby nikdy neskončí.“

Bhagaván jednou podobně odpověděl na dotaz stoupence, který si začal stěžovat, že neví, kde to „já“ je.

Bhagaván mu odpověděl: „Buďte tam, kde je ‚já‘.“

Následující den stejný člověk řekl Bhagavánovi: „Nevím, zda se mám vrátit do své vesnice a dělat tam svou práci nebo být tichý.“

Bhagaván řekl: „Jíst, koupat se, chodit na záchod, mluvit, myslet a mnoho jiných činností spojených s tělem, to všechno je prací. Jak to, že jediné provádění určitého výkonu je prací? Být tichý, znamená být stále zaměstnán prací. Mlčet, znamená neustále promlouvat.“

14

Jednoho dne si přišla pro daršan žena, která byla oddanou pracovnicí Kongresové společnosti. Chvilí seděla v hale a posléze se zeptala Bhagavána: „Mnoho velkých mudrců, podobných vám, vyjíždí do světa a pořádá přednášky, na kterých předávají lidem moudrost. To lidem přináší prospěch. Vy jste pro sebe získal džňánu, ale sedíte v rohu a jste zticha. Jaký prospěch z toho plyne světu?“

Bhagaván odpověděl: „Znát átman a zůstat ve stavu átmanu, je samo o sobě největším prospěchem, který člověk může světu poskytnout. Všechny přednášky poskytované z pódia mívají účinek na některé lidi pouze tak dlouho, dokud je řečník na pódiu. Ale přednášku ticha můžete slyšet po celém světě, a vždy bude účinná.“

Ticho, o kterém Bhagaván mluvil, bylo spíše vnitřní než vnější. Bhagaván doporučoval lidem, aby drželi vnitřní ticho, ale obvykle je odrazoval od vnějšího ticha, když ho žádali o povolení ho provádět. Avšak v mém případě

se zdá, že s tím souhlasil. Když jsem jednou Bhagavánovi oznámil, že od druhého dne budu držet maunu, požehnal mi tím, že řekl: „Ano! Velmi dobře!“

Pak se mě ale zeptal: „Proč? Kam odcházíte? Vy tu nezůstanete?“

Odpověděl jsem: „Když jsem zde, někteří lidé ke mně přicházejí sami od sebe, plýtvají časem a žvatlají. Pouze z toho důvodu si myslím, že bude dobré, když přijmu mauna vratam (slib mlčenlivosti).“

Bhagaván dal najevo, že se mnou souhlasí.

Dva dny před touto událostí jsem se snažil Bhagavánovi předat dva plody z palmyry. Měl jsem je na verandě pana Cohena v Palakottu, protože to bylo vhodné místo, kde bych mohl potkat Bhagavána při jeho procházce. Když tam Bhagaván došel, podezřívavě se na mne podíval a několikrát se mne zeptal, proč jsem sem přišel.

Po chvíli otálení jsem sdělil Bhagavánovi, že jsem tam, abych mu rozřízl ty plody a dal mu je.

Bhagaván ovoce přijal, ale když si jej bral, s úsměvem řekl: „Měl jste ho jíst sám a přitom mít myšlenku ‚já jsem také Bhagaván‘.“

Bhagavánovo zdráhání jíst brzy pominulo. Bral si plody a vysával jejich šťávu. Nakonec zvolal: „Appadi (výraz vyjadřující spokojenost)! Už mám plný žaludek,“ a odešel.

15

Jednou večer jsem doprovázel Bhagavána na procházce a zeptal se ho: „Když medituji, zdá se, že se mi můj dech zastaví v břiše. Je to dobré?“

Bhagaván odpověděl: „To je velmi dobré.“

Potěšen touto kladnou odpovědí, položil jsem mu další otázku: „Budu-li pokračovat v meditaci, co se stane?“

„Dosáhnete samádhi,“ řekl Bhagaván.

„Znamená samádhi, že člověk si není ničeho vědom?“, zeptal jsem se.

„Nikoli,“ odpověděl Bhagaván. „Meditace bude pokračovat bez našeho úsilí. To je samádhi.“

„Co je tedy pak sahadža samádhi?“ zeptal jsem se.

Bhagaván na to odpověděl: „V tom stavu bude meditace stále pokračovat. Myšlenka ‚medituji‘ nebo ‚nemedituji‘ se neobjeví.“

Pak jsem se Bhagavána zeptal na tu část mé meditace, kdy jsem si pouze vědom vše pronikající prázdnoty. „Někdy není nic vidět,“ řekl jsem, „je to dobré?“

Bhagaván nevypadal, že by s těmito stavy souhlasil: „Na začátku,“ řekl, „je dobré, když meditující medituje s uvědomováním si sama sebe.“

Stav sahadža samádhi mne stále mátl, a tak jsem o několik týdnů později ještě položil jinou otázku: „Je možno zažívat sahadža samádhi úplně od začátku?“

Bhagaván řekl, že je to možné.

Na to jsem se zeptal: „Ale jak to provést a jak se provádí nirvikalpa samádhi? Kolik je vůbec druhů samádhi?“

Je pouze jeden druh samádhi,“ odpověděl Bhagaván, „ne mnoho druhů. Zůstávat dočasně utišen ve Skutečnosti, bez jakékoli myšlenky, je nirvikalpa samádhi. Neustále přebývat v átmanu, aniž bychom na něj zapomínali, to je sahadža samádhi. Oba stavy poskytují stejné štěstí.“

16

O stavech snění a bdění Bhagaván jednou vyřknul následující poznámky: „Vize světa, která se objevuje ve stavu bdění, a vize světa, která se jeví ve stavu snění, jsou obě stejné. Mezi nimi není ani stopa po rozdílu. Stav snění nastává pouze proto, aby dokázal neskutečnost světa, který vnímáme ve stavu bdění. To je jedno z působení boží milosti.“

Svět stavu bdění je stejný jako svět stavu snění. Oba jsou stejně nehmotné a stejně neskutečné.“

Někteří lidé toto vyvracejí tím, že říkají: „Ale ten svět, který jsem včera viděl, existuje i dnes. Svět snů však není nikdy stejný a každou noc je jiný. Jak proto můžeme věřit tomu, že svět bdění je neskutečný? Dějiny nám říkají, že svět existuje po tisíce let.“

„Bereme za prokázané, že tento měnicí se svět existuje po dlouhý čas a bereme to jako důkaz toho, že svět je skutečný. Tento závěr není udržitelný.“¹¹

Bhagaván, který nekompromisně zastával učení advaity, říkal, že jak

¹¹ Jako mnoho indických učitelů i Bhagaván zastával názor, že co se střídá a mění, nemůže být skutečné. Z jeho pohledu je neproměnlivost znakem Skutečnosti. Ti, kteří zastávají tento názor, říkají, že jelikož átman sám se nemění, je skutečný. Kdo zastává názor advaity, tj. filozofie, která tvrdí, že jedině beztvářý átman je skutečný a že není nic, co by mohlo být od něj oddělené nebo odloučené, říká, že projev stále měnicího se světa je iluzí, kterou promítá mysl.

mysl, tak svět, jsou v základu neskutečné, protože nejsou ničím jiným než iluzorním projevem neměnného átmanu.

„Svět se mění každou minutou. Jak? Naše tělo není stejné jako když jsme byli mladí. Lampa, kterou v noci rozsvítíme, se může zdát stejná i ráno, ale olej v plameni se změnil. Není tomu tak? Voda v řece plyne. Když vidíme řeku dva dny za sebou, říkáme, že je to stejná řeka, ale není to stejná řeka. Voda se naprosto změnila.

Svět se pořád mění. Není stálý. Ale my trváme nezměněně ve všech třech stavech – bdění, snění a spánku beze snů. Nikdo nemůže pravdivě říci, že neexistoval během těchto tří stavů. Z toho musíme odvodit, že ‚Já‘ je stálou substancí, protože vše ostatní je ve stavu neustále probíhajících změn. Když na to nikdy nezapomenete, pak je to osvobození.“

Jelikož tento pohled na svět je tak opačný, než jak mu běžně rozumíme, Bhagaván na něj byl často tázán. I jeho dlouholetí stoupenci se někdy pokoušeli, aby trochu pozměnil náhled. Například si vzpomínám na jeden večer v hale, kdy se major Chadwick pokoušel Bhagavána přemluvit, že svět je skutečný a trvalý.

„Jestliže svět existuje jen v mé mysli,“ začal, „zmizí také vnější svět, když se má mysl v meditaci a spánku utiší? Domnívám se, že ne. Když bereme v úvahu zkušenosti jiných, kteří si uvědomovali svět, zatímco jsem spal, musíme z toho vyvodit, že tehdy svět existoval. Není přesnější, když řekneme, že svět byl stvořen a je vždy existující v nějaké nesmírné kolektivní mysli? Je-li toto pravdou, jak můžeme říci, že není svět a že je to pouze sen?“

Bhagaván však odmítal pozměnit svůj názor: „Svět neříká, že byl stvořen v kolektivní mysli nebo že byl stvořen v individuální mysli. On se jen projevuje ve vaší malé mysli. Když bude vaše mysl zničena, nebude žádný svět.“

Aby to připodobnil, vyprávěl Bhagaván následující příběh:

„Je to už dávno, co žil muž, jehož otec zemřel před třiceti lety. Jednoho dne se mu zdál sen, ve kterém byl jeho otec živý. V onom snu byl on (snící muž) chlapcem, který měl čtyři mladší bratry. Jeho snový otec nashromáždil velké jmění, které rozdělil mezi pět bratrů. Čtyři z nich nebyli spokojeni s podílem, který obdrželi. Ze žárlivosti se vrhli na nejstaršího bratra a začali ho bít. Když ve snu dostával rány, probudil se.

Když se probudil, šťasten si uvědomil, že nemá otce ani bratry. Pochovil, že ze všech osob, o kterých snil, jedině on sám opravdu existoval.

Podobně, když vystoupíme nad sen a vnímáme pouze skutečný átman, objevíme, že není žádný svět a že nejsou žádní ‚jiní lidé‘. Na druhé straně, když se odotáhneme od átmanu a vidíme svět, pak zjišťujeme, že jsme v ne-svobodě.“

O něco později shrnul Bhagaván tyto pohledy takto: „Každý džíva (individuální duše) vidí oddělený svět, ale džňánin nevidí nic jiného než sám sebe. To je stav pravdy.“

17

Jednoho dne jsem se zeptal Bhagavána: „Často mám bolesti žaludku. Co s tím mám dělat?“ Doufal jsem, že mi navrhne nějaký lék.

Bhagaván odpověděl: „Co se s tím dá dělat? Tělo samo je velkou nemocí. Abychom tu nemoc zničili, vše, co máme dělat, je být tiší. Všechny ostatní nemoci vás pak opustí dokonce ještě dříve.“

Pak zažertoval, když prohlásil: „Vy přicházíte a sdělujete mi své choroby. Komu mám já říci o chorobách, které mám?“

Bhagaván si nikdy nestěžoval, když byl nemocný. Pamatuji si na dobu, kdy dlouho trpěl hemeroidy, aniž by se obtěžoval o tom někomu říci. Když to bylo objeveno, několik stoupenců připravilo nějaký lék a dali ho Madhava svámímu s tím, aby ho Bhagavánovi podával dvakrát denně.

Madhava svámí řekl Bhagavánovi, že má tento lék dvakrát denně užívat, ale ten jej odmítl se slovy: „Žádné léky pro mne nepřipravujte a nedávejte mi je. Když se bere lék, jen se nemoc zhoršuje. Jak osel (nemoc) přišel, tak zase odejde. Nechte, abych to klidně snášel, než to zase odezní. Není třeba, abyste mi radil.“

Když to řekl, odmítl se dokonce na lék i jen podívat. Nakonec Bhagaván prohlásil, že si lék vezme, pokud všichni stoupenci v hale obdrží stejné množství. Jelikož jsme si přáli, aby se Bhagavánovi ulevilo, všichni jsme souhlasili a prošli kolektivně léčením.

Bhagaván často říkal, že v átmanu není žádné utrpení, všechno utrpení musí být nevyhnutelně výtvořem mysli.

Když jsem se ho jednou zeptal, zda není nějaký způsob jak uniknout světskému utrpení, poskytl mi typickou odpověď: „Jediným lékem je zůstat ve stavu átmanu, aniž bychom si ho přestali uvědomovat.“

Utrpení bylo populárním tématem hovorů v hale, protože nikdo z nás, až na Bhagavána, nebyl odolný vůči náhodným výbuchům mentálních zmatků. Následující otázky a odpovědi, které jsem stručně zapsal, pocházejí z různých dob a obsahují výběr typických Bhagavánových odpovědí stoupencům, kteří chtěli porozumět utrpení a překonat ho.

Otázka: Bhagaváne, celý můj život není pro mě nic jiného než utrpení. Je to pro můj hříšný karman z mých předchozích zrodů? Jednou jsem se zeptal své matky, zda-li jsem byl v její děloze šťastný. Oznámila mi, že tehdy musela projít velkým utrpením. Jak je to možné, že jsem nasbíral tolik hříchů? Proč tolik trpím?

Bhagaván: Můžeme říci, že je to kvůli púrva karmanu (minulý karman). Avšak místo přemýšlení o tom, je-li ten karman například výsledkem bezprostředně předcházejícího vtělení, najděte, komu to současné vtělení nastalo. Jestliže je to toto tělo, co se zrodilo, pak ať se ono zeptá. Říkáte, že jste stále podroben utrpení. To jsou jen vaše myšlenky. Existuje jediné štěstí. To, co přichází a odchází, je utrpení.

Otázka: Jak je možné, že k těm, kdo se chovají správně, přichází tolik utrpení?

Bhagaván: Je dobré, když utrpení navštěvuje stoupence. Když dhóbi (pradlák) pere prádlo, mocně s ním mlátí o kámen. Ale dělá to jen proto, aby z látky odstranil špínu. Podobně, všechno utrpení se děje jen k tomu účelu, aby se očistila mysl stoupence. Jsme-li trpěliví, štěstí bude následovat.

Další dvě otázky jsem při různých příležitostech položil já.

Otázka: Štěstí a utrpení se projevují na základě předchozího karmanu.

Když člověk touží po tom, aby se některé události staly určitým způsobem, může se to naplnit?

Bhagaván: Když člověk vykonal v minulosti mnoho punjas (dobrých činů), pak v okamžiku, kdy se v myšlenkách na něco zaměří, stane se to. To, co je však určeno osudově, nezmění. Cokoli si přeje, bude podřízeno tomu, jak to stejně má nastat. Jeho touhy se přizpůsobí tomu, co je již určeno přáním či vůlí Nejvyššího. Je-li však mnoho pápam (nahromaděných hříchů), pak se projeví ovoce těchto činů také okamžitě. Plody výjimečně dobrých, či naopak špatných činů, které byly přineseny z minulých životů, se rovněž projeví v tomto životě. Na Vidjaranja svámího proto přšelo zlato.¹²

Otázka: Někdo dělá dobré skutky, ale zažívá utrpení. Ale jiný člověk, který učiní mnoho zlých skutků, netrpí vůbec. Jak je to možné?

Bhagaván: Každý obdrží štěstí či utrpení jako výsledek karmanu, který byl přenesen z minulých zrození. Přijímat obojí trpělivě a zůstat v átmánu, vykonávat každou činnost, kterou je člověk zaměstnán, aniž by očekával štěstí nebo utrpení, jediné to je dobré.

Zkoumání „Kdo jsem já?“ vede k ustání utrpení a získání svrchovaného blaha.

19

Otázka (učenec z Keraly): Snažím se jít cestou ctnosti, ale zjišťuji, že je to nemožné. Mé předchozí duševní návyky mi v tom brání. Kdy odpadnou?

Bhagaván: Zeptejte se sama sebe „Kdo jsem já?“ a vaše předchozí duševní návyky odpadnou, když zjistíte, kdo je má.

Otázka: Když medituji, přemáhá mě spánek. Nemohu se tomu vyhnout. Co bych měl dělat?

¹² Celý tento příběh je popsán na straně 264.

Bhagaván: Když řeknu „probudil jsem se“, vyplývá z toho, že jsem spal. Když nastane probuzení, musíme být ve stavu, ve kterém jsme byli, když jsme usínali. Když přichází spánek, musíme se probudit. To je stav bdělého spánku.¹³

Otázka: To pro mě není možné.

Bhagaván: Největší překážkou je myšlenka „to nedokážu“.

Otázka: Co dělat, když se vás taková myšlenka chytne a drží?

Bhagaván: Myšlenka nás nechytne a nedrží nás. Myšlenka nás chytne a cloumá sama sebou.

Otázka: Když je tomu tak, jak mám kontrolovat svou mysl?

Bhagaván: Kontrola mysli vyžaduje další mysl, která by tu první kontrolovala. Usilování o kontrolu mysli se podobá snaze změřit délku svého stínu, což je nemožný úkol.

Jací jsme byli ve spánku? Jsme nyní stejným „Já“ (bez těla a mysli), kterým jsme byli ve spánku. Naši první chybou je, že opouštíme tento stav a bereme tělo za „Já“.

Otázka: Adžňána (nevědomost) musí být zničena. Mám pravdu?

Bhagaván: Bude stačit, když budete zkoumat toho, jehož adžňána se má zničit.

¹³ Bhagaván často říkal, že stoupenci by měli být ve stavu, který nazýval „bdělým spánkem“. Během spánku mysl odpočívá v átmanu, ale není si vědoma blaha či míru, který tam je. Bhagaván zastával názor, že pokud je člověk schopen nechat mysl zcela klesnout do átmanu, aniž by ztratil vědomí, pak zažívá blaho vědomého spánku. Používají se dva podobné pojmy, aby popsaly tuto zkušenost: podržení plného vědomí během spánku se nazývá „bdělý spánek“; docílit, aby mysl zůstávala v átmanu, když jsme ve stavu bdění, se nazývá „spaní, zatímco bdíme“. Ačkoli jména jsou jiná, zážitek vědomí je v obou stavech stejný.

Bhagaván: „Když jsem žil v jeskyni Virúpákša, přicházelo mnoho lidí s různými zákusky a jídlem. Mnozí návštěvníci mě nutili, abych snědl velké porce, které obsahovaly speciální věci jako vadai a pajsam. Jednoho dne jsem se rozhodl, že se budu postit, aby si můj žaludek naprosto odpočinul. Věděl jsem, že by bylo nebezpečné zůstat v jeskyni Virúpákša, protože by mohli přijít návštěvníci s jídlem pro mne, a tak jsem se vydal na dlouhou procházku lesem na jihozápadní stranu hory. Když jsem byl tak uprostřed lesa, začalo mně sledovat sedm žen, z nichž každá nesla na hlavě balík. Když mě spatřily, uslyšel jsem, jak se mezi sebou baví: ‚Ten člověk před námi, to je náš svámí.‘ Když se ujistily, že já jsem ‚jejich svámí‘, pospíšily si ke mně. Jedna z nich řekla: ‚Svámí, prosím posaďte se a vezměte si od nás trochu jídla.‘ Jedna z žen mi podala iddliies, druhá murukku a třetí mi podala doša¹⁴ a tak dále. Takto soutěžily mezi sebou, jak mi poskytnout různá jídla.

Když jsem to snědl s myšlenkou: ‚Ach, jaký dobrý půst jsem dnes podstoupil,‘ a začal se od nich vzdalovat, abych jim utekl, ženy za mnou volaly: ‚Svámí, připravte se v poledne na oběd. My vás neopustíme.‘ Pak odešly směrem na horu.

Řekl jsem si, že mě později nesmí potkat, tak jsem pomalu ušel malý kousek a sedl si do stínu stromu, abych si odpočinul. Asi tak ve dvanáct hodin ženy vyšly z lesa a šly přímo ke mně. Když ke mně došly, trvaly na tom, že je musím zavést na místo, kde by byla také pitná voda. Zavedl jsem je k Soma Tírtham v lese, s myšlenkou: ‚Dnes se ale nádherně postím.‘

Když se ženy dostatečně napily, požádaly mne, abych se posadil k jídlu. Položily přede mne banánový list a začaly mi předkládat jídla o šesti chutích¹⁵, včetně rýže, zeleniny, sambar, rasam, vadai a pajsam.

Myslel jsem si: ‚Ó můj Pane! To, co jsem dnes ráno snědl, by mi stačilo na tři dny. Jak mám tohle všechno sníst?‘ a měl jsem pocit, že se dusím. ‚Svámí,‘ zeptala se jedna z žen, ‚proč se tak tváříte? Jezte, jakoby vám to vše podávala Unnamulai.‘¹⁶ Tak mně ženy poskytly duchovní poučení.

¹⁴ Murukku je tvrdý, křupavý, smažený pikantní dezert; doša je lívanec, připravený z rýžové a fazolové mouky.

¹⁵ Sladké, kyselé, slané, hořké, svíravé a ostré.

¹⁶ Unnamulai je místní pojmenování Parvatí, manželky Šivy.

Jakmile jsem dojedl, začaly se sbírat k odchodu a říkaly: ‚Svámí, co jsme se narodily, nikdy jsme dosud nebyly v tomto lese, dnes jsme sem přišly trhat listy!‘ Najednou se všechny ztratily.

‚Ó ty umějí kouzla,‘ říkal jsem si, pokračoval jsem v pradakšíně a zvolna procházel lesem. Pak jsem se rozhodl, že z něj vyjdu a půjdu k Vetrilai Mandapam, abych si tam odpočinul.

Mezitím jeden stoupenec, jmenoval se Rámasvámí Ajer, zakoupil dvě manga, veliká jako dýně. Udělal z nich rasam, uvařil rýži a vše přinesl do jeskyně Virúpákša. Jelikož mě neviděl, tázal se, kde jsem.

Když uslyšel od lidí, že jsem podnikl pradakšinu kolem hory, dostal nápad: ‚Svámí půjde okolo hory ve směru hodinových ručiček, já půjdu proti směru, potkám ho a podám mu rasam s rýží.‘

Rámasvámí Ajer mě potkal, právě když jsem vyšel z lesa. Jak mne spatřil, hned řekl: ‚Svámí, šel jsem k Virúpákše, abych vás viděl, ale nemohl jsem vás tam najít. Tak jsem se vydal vás hledat sem na trasu pradakšiny. Musíte si vzít, prosím, toto mango s rýží.‘

Řekl jsem mu, co mě ten den všechno potkalo, včetně toho, kolik jsem toho musel sníst, ale on žádné omluvy nechtěl slyšet. Trval na tom, že musím pojíst i trochu z jeho jídla.

Něco jsem snědl a pak jsem zvolal: ‚Dost! Dost! Dnešní potrestání bylo velmi dobré!‘ Pak jsem se vrátil do jeskyně Virúpákša, ačkoliv jsem se skoro nemohl pohybovat.“

Bhagaván pak začal vyprávět jinou příhodu, která se udála okolo roku 1903.

„Jednoho dne jsem se s Palanivasvámím (jeho tehdejší sluha) a ještě jedním mužem procházel po jižním úbočí hory, podél břehu potoka. Spatřili jsme starou ženu na vršku jednoho stromu, jak ulamuje suché větve na topení. Podíval jsem se vzhůru, kdo láme větve na topení v takové výšce. Žena se okamžitě otočila a podívala se na mne.

Vztáhla obě ruce a poskytla mi upaděša (duchovní poučení): ‚Hej ty! Hodit tě tak do pohřebního ohně!¹⁷ Proč se pořád potuluješ po lese a nesedíš klidně na místě, kde máš být?‘

¹⁷ V tamilštině je to dobrosrdečné, ale trochu vulgární zaklení. Přesto, že to bylo řečeno v žertu, bylo velmi neobvyklé, aby chudá pracující žena mluvila se svámím takovýmto způsobem.

„Matko,“ odpověděl jsem, „máte pravdu. Dělán chyb, opravdu chyb. Dám si za trest sám pohlavek.“

Když jsem se nad tou věcí zamyslel, vzhlédl jsem ke staré ženě, ale tu nebylo nikde vidět. „Ó to je další paní, která zná kouzla!“ usoudili jsme.¹⁸ Pak jsme se ještě chvíli potulovali lesem a vrátili se k jeskyni Virupákša.

21

Když se jeden návštěvník zeptal Bhagavána na siddhis (nadpřirozené síly), odpověděl: „Zůstávat nezměněně ve stavu átmanu je věčné siddhi, největší ze všech. Všechny ostatní siddhis jsou pouze prárabdha džňánina, který realizoval pravdu, a tyto siddhis jsou bezvýznamné.“

Podobnou odpověď jsem sám obdržel několik týdnů předtím. Když jsem se tehdy zeptal Bhagavána na siddhis, odpověděl: „Cvičit se v siddhis, znamená pouze další posilování ega. Největší siddhi je, nevidět nic jiného než átman. Všechny siddhis přijdou a čekají na dokonalého džňánina.“

Při této příležitosti citoval Ulladu Nárpadu, verš 35:

Realizovat átman, který je vždy přítomný a takto zůstávat, je (opravdovým) siddhi. Všechny ostatní siddhis jsou jako ty, které se objevují ve snech. Jsou skutečné, když se probudíme? Budou ti, co se zbavili klamu a jsou upevnění ve svém pravém stavu, znovu oblouzení?

22

V listopadu 1938 jsem šel s Bhagavánem na horu. Když jsme se vraceli, zeptal jsem se ho: „Co musím udělat, abych se vyhnul usínání během meditace?“

Bhagaván odpověděl: „Ti, co meditují, nesmí příliš mnoho pracovat,

¹⁸ Bhagaván tyto dvě události vypravoval častěji. Někdy nechával posluchače v dojmu, že oněch sedm žen, které ho krmily a žena, která ho proklínala, byly spíše duchové než obyčejní lidé. Ve verzi uváděné zde to vypadá, že žena na vrcholku stromu, ovládající kouzla, zmizela ve vzduchu, když předtím klela směrem k Bhagavánovi. Zdá se, že bylo nemožné, aby slezla ze stromu dolů a odešla, aniž by ji Bhagaván nebo někdo z ostatních dvou mužů nezahlédl.

ani by neměli mít příliš plný žaludek. Čím více plníme žaludek, tím nižší mentální stav nastává. Když bývá žaludek poněkud prázdný, dosahujeme vyšší duchovnosti. Struny víny (velký hudební nástroj, používaný v indické klasické hudbě) bychom neměli příliš napínat, ani příliš povolovat.

Tělo je nutné udržovat podobně. Je to tak i se spánkem. Třetinu noci věnujeme spánku, to znamená, že si jdeme lehnout v deset hodin večer a spíme do dvou. Neměli bychom spát během dne. Existuje potom ještě jiný systém. Člověk by měl vstát, jakmile se probudí a měl by spát, jakmile se spánek dostavuje. Neměl by si však myslet ‚spal jsem‘ nebo ‚vzbudil jsem se‘.“

Pak citoval verš 33 z Dévikálottara:

Mysl se často potlouká nebo usíná. Buďte bdělí a znovu a znovu jí stávejte do neposkvrněného stavu.

23

Jednou se někdo zeptal Bhagavána na mysl ve tvaru a beztvarou mysl. Bhagaván odpověděl tím, že řekl: „Čirá mysl se jmenuje manákáša (prostorová mysl nebo prázdná mysl). V okamžiku probuzení ze spánku vyvstává jasné uvědomování, a to u všech lidí. To je beztvará mysl. Myšlenky typu ‚já jsem tělo‘, ‚to je svět‘, vyvstávají později. To je mysl ve tvaru. Při filmovém představení se napřed objeví světlo. Teprve pak se objevují tvary na plátně. Podobně napřed vystupuje světlo átmanu a zajišťuje prostor pro vše, co následuje.“

Jiný stoupenec chtěl vědět: „Jakou metodu použít, abych měl svou mysl trvale pevnou?“

Bhagaván mu řekl: „Stačí, když vždy myslíte na jedinou věc. Jestliže mysl neposlechne, znovu začněte myslet na jedinou věc. Časem mysl poslechne vaše příkazy.“

Třetí stoupenec se ptal na světské činnosti: „Někdy meditujeme a jindy jsou nutné světské činnosti. Jaký je mezi tím rozdíl?“

Bhagaván odpověděl: „Být ve stavu meditace nebo činnosti je stejné: Je to jako nazývat stejnou věc jejím jménem ve dvou různých jazycích. Podobně jako vrána, která má pouze jedno oko,¹⁹ ale vidí na různé strany, jako slon,

¹⁹ Obecně se v jižní Indii věří, že vrány mají jednu velkou oční bulvu uprostřed lebky. Ti, kteří tomu věří, říkají, že oční bulva rotuje z jedné strany na druhou, takže vrána používá jen jednu oční jamku.

který používá stejný chobot ke dvěma činnostem, dýchání a pití vody, jako kobra používá své oči pro dvě různé funkce, protože jimi vidí i slyší.²⁰

Pak uvedl následující verš z Kaivalja Navanítam:

Když si budete stále vědom: „Já jsem dokonalé Vědomí“, co na tom záleží, jak mnoho myslíte nebo co děláte? Všechno je neskutečné jako snové vize po probuzení. Já jsem veškeré blaho!

Zdánlivá rozdílnost mezi meditací a světským životem mě donutila se zeptat za sebe samého: „Bhagaváne, jak to, že člověk obdrží stejné štěstí ze světských činností jako z meditace?“

Bhagaván vysvětlil, že všechny odlišné emoce jsou výtvoři mysli.

„Naše štěstí a utrpení jsou závislé na našem mentálním stavu. Štěstí je naším přirozeným stavem. Utrpení vyvstává, když opustíme átman a myslíme si, že tělo a mysl jsou ‚já‘. Co se s tím dá dělat? Myšlenka ‚já jsem tělo‘ se posilovala po mnohá zrození. To, co zůstane, když byla zničena, je štěstí.“

Bhagaván mi neodpověděl přímo na otázku, zda jsou různé typy štěstí, ale vše bylo vysvětleno, když se jeden stoupenec později zeptal podobně: „Bhagaváne, písmo uvádí mnoho druhů ánanda (štěstí či blaho). Je opravdu tolik různých typů?“

Bhagaván řekl: „Ne, ánanda je jen jedno. Toto ánanda je Bůh sám. Naším přirozeným stavem je ánanda. Protože je ánanda zažíváno z vnějšku, prostřednictvím různých smyslových potěšení, dostává rozdílná jména. Zažívá se tak mnoho druhů štěstí a je rovněž možno prožít mnoho miliónů druhů bídy. To vše však neplatí pro džňánina. Ten prožívá všechno štěstí, které každý ve světě zažívá, jako brahmánanda (blaho brahman). Brahmánanda je jako oceán. Vnější typy štěstí se podobají vlnám, vlnkám, pěně a bublinám.“

Ánanda všichni běžně zažíváme ve spánku. Všechno živé a všechny lidské bytosti, od žebráka po vládce, zažívají ánanda zatímco spí.“

²⁰ Jedná se o jinou lidovou pověru.

24

Otázka: Svámí, jakmile jsem uslyšel vaše jméno, zmocnila se mě velká touha vás spatřit. Teď jsem přišel. Jak ta velká touha ve mně nastala?

Bhagaván: Stejným způsobem, jakým k vám přišlo vaše tělo.

Otázka: Co je plodem života?

Bhagaván: Když si člověk myslí, že se má chovat podle pravých principů života, to samo je plodem velkého tapasu, který vykonal v předchozím životě. Ti, kteří takovým způsobem nemyslí, marní čas.

25

Jednou večer, když jsme všichni seděli na hoře, Bhagaván nám vyprávěl o dvou příhodách, které se staly v dobách, kdy žil v jeskyni Virúpákša.

„Jednou jsem seděl na kameni, když přišel nějaký chlapec, aby mne viděl. Bylo mu asi osm let. Když mě spatřil, řekl s velkým soucitem: ‚Svámí, proč jste takto odešel, abyste žil sám a bez oblečení?‘“²¹

Odpověděl jsem mu způsobem, který jeho mysl byla schopná přijmout. „Starší v mém domě se na mne rozzlobili, a tak jsem domov opustil a přišel sem.“

Chlapec se pak zeptal: „Svámí, co děláte, abyste měl co jíst?“

Odpověděl jsem mu: „Když mi někdo nějaké jídlo dá, vezmu si ho. Jinak nejím.“

Chlapce zaskočilo, že musím žít takový svízelný život. „Ach!“ zvolal, „pojd'te se mnou, promluví s mistrem a vy dostanete práci. Když budete několik dní pracovat jen za jídlo, později vám dá i plat.“ Na jeho návrh jsem odpověděl mlčením.²²

Jindy, když jsem seděl na lavičce u jeskyně Virúpákša, přišel za mnou

²¹ Bhagaván tehdy nenesl nic víc než bederní roušku.

²² Tento případ a onen následující jsou popsány v „Day by Day with Bhagavan (Den po dni s Bhagavánem)“. V oné verzi Bhagaván řekl chlapci, že se může mistra zeptat, zdali by bylo pracovní místo. Jelikož se však chlapec již nikdy neobjevil, Bhagaván zůstal nezaměstnaný.

malý chlapec a dlouze se na mne díval. Pak začal plakat a mocně vzdychat. Palanisvámí, který byl v jeskyni, vyšel ven a zeptal se ho, proč pláče.

„Je mi to moc líto, když se na něho dívám,“ řekl chlapec a pokračoval ve vzdychání.

Bhagaván – tak, jak to často dělával – vyprávění oživil tím, že před námi hrál role těch, kteří ve vyprávění vystupovali. Při této příhodě výborně imitoval chlapcova slova a vzdechy.

26

Otázka: V Puránách se uvádí, že mókša znamená žít v Kailašu, Vaikuntě či Brahmaloce (hinduistická nebe), a tam mít daršan Boha. Je tomu tak? Nebo mókša nastane jen tehdy, když se bytost vnoří do brahman, ve stavu, při kterém neví o těle, světě a myslí?

Bhagaván: Žít ve Vaikuntě, Kailašu není mókšou (osvobozením). Kdyby všichni šli do Kailašu či Vaikunty, kde by se tam pro všechny našlo místo? Když mám žít a zažívat blaho s Bohem, pak Bůh musí být džáda (interní). Jestli je džáda, kde můžeme zažívat blaho?²³

Bhagaván pak uvedl třicátý první verš z Ulladu Nárpadu, který popisuje skutečný stav osvobození:

Co ještě zbývá dovršit tomu, kdo zničil sám sebe (své ego) a je probuzen do své blahaplné přirozenosti? Nevidí nic jiného (jako jsoucí), než sebe sama. Kdo může pochopit takový stav?

27

Pro Bhagavánův daršan přišli nějací lidé z jihu. Byl mezi nimi malý pětiletý chlapec. Položil se v pozdravu na zem, pak se přiblížil k Bhagavánovi

²³ Některé dualistické sekty věří, že člověk musí zůstat oddělený od Boha, aby mohl zažívat jeho blaho. Tito dualisté často uvádějí skutečnost, že sladkost cukru může okusit jen ten, kdo je oddělený od cukru, aby mohl ochutnat. Bhagaván často říkal, že analogie není použitelná, protože Bůh není netečným, odděleným od zažívání „Já“.

a upřel na něj svůj milující pohled. Bhagaván dal svou levou ruku na jeho hlavu a zeptal se ho, co si přeje.

Chlapec naprosto pevně řekl: „Já nechci nic.“

„Ohó,“ řekl Bhagaván, „ty patříš k nám.“

Pak se obrátil na lidi, se kterými chlapec přišel a dodal: „Pokud zůstane ve stavu ‚nechci nic‘, všechno k němu přijde.“

To připomnělo Bhagavánovi jednu starou událost z jeho vlastního života: „Když jsem přebýval v chrámu Pačajamman, má bederní rouška se roztrhla. Nikdy jsem o nic nikoho nepožádal, tak jsem ji musel sešít sám. Místo jehly jsem použil kaktusový trn. Na konci trnu se mi podařilo udělat štěrbinu, do které se dala zachytit nit, kterou jsem vytáhl z mé bederní roušky. Oprava vydržela celé dva měsíce.

Také můj ručník měl v té době tolik děr, že vypadal spíš jako síť. Když šel kolem pastýř a ručník uviděl, dělal si ze mě legraci, když říkal, že místní guvernér po takovém ručníku touží.

Když jsem ručník vypral a usušil, omotal jsem si ho okolo ruky, takže nebylo poznat, jak vypadá. Ti, co byli se mnou, si nějak povšimli stavu mého prádla a jednoho dne přinesli tři bederní roušky a tři ručníky. Můj starý ručník mi sebrali a donutili mne, abych si vzal novou bederní roušku.

Když setrváte ve stavu ‚nechci nic‘, všechno k vám přijde. Proto stavy libosti a nelibosti nejsou vítány.“

28

Maurice Frydman: Když medituji, tak někdy vstoupím do stavu, ve kterém nevím vůbec nic. Je to stav manólaja nebo manónása?²⁴

Bhagaván: V obou stavech, manólaja či manónása, se otázky nevyskytují.

Frydman: Co je manónása?

Bhagaván: „Když trvale zůstáváte jako Jedno, aniž by vám vystupovali nějaké pochyby nebo myšlenky, jako ‚nic nevím‘ nebo ‚něco vím‘, to je manónása.

²⁴ Bhagaván definoval manólaja jako „dočasné zastavené všech mentálních schopností“ a manónása jako „úplné, trvalé zničení mysli“.

29

Otázka: V písmu se uvádí, že pozornost se má umisťovat do středu mezi obočí. Je to správně?

Bhagaván: Pocit „já jsem“ je bezprostředně každému zřejmý. Jaké je to štěstí, když vidíte určitého Boha, ale přehlížíte tento pocit? Není žádné větší bláznovství, než si myslet, že Bůh je na určitých místech, jako například mezi obočím. Zavěšení pozornosti na tato místa je pouze násilnou formou sádhany, jejíž cílem je koncentrovat mysl, aby se všude nerozptylovala. Zkoumání „Kdo jsem já?“ je o mnoho snadnější metodou, jak kontrolovat mysl.

Všechny náboženské metody jsou dobré jen do určité úrovně vývoje. Májá, stvořená myslí, se musí samotnou myslí zničit.

Otázka: Jaké jídlo by měl spirituálně hledající jíst?

Bhagaván: Nijama (pravidlo) jíst sattvické jídlo v přiměřeném množství je lepší než všechny jiné nijamy.

Otázka: V písmu se doporučují nejrůznější ásany. Která je nejlepší? Kterou bychom měli procvičovat?“

Bhagaván: Nididihjásana (nekolísavá meditace) je nejlepší. Stačí když budete cvičit ji.

30

Tu a tam mne napadalo, abych si napsal krátké odpovědi či prohlášení Bhagavána, které mě z různých důvodů inspirovaly v době, kdy byly proneseny. Zpravidla jsem vynechal otázku či souvislost s odpovědí, protože jsem si v tom okamžiku nemyslel, že jsou zvlášt' zajímavé. Uvádím nyní dvanáct takovýchto bodů:

a) Proud řeky se zastaví, jakmile dosáhne moře a splyne s ním. Podobně, když naše mysl stále medituje o átmanu, nakonec se stane átmanem (tj. bude stejné povahy jako átman).

b) Když se někdo zeptal Bhagavána, jak se zbavit hněvu, ten odpověděl: „Hněvejte se na hněv. Touha je zdrojem hněvu. Beztužebnost je absolutním štěstím.“

c) Přirozeným jménem každého je mukti (stav osvobození).

d) Opravdovým mužem je ten, kdo nepustí svůj úchop stavu átmana, zatímco se zabývá nejrůznějšími problémy tak, jak samy od sebe přicházejí, bez tužeb z jeho strany.

e) Ten, kdo si myslí „já jsem tělo“, dopouští se hříchu sebevraždy. Kdo si myslí „já jsem átman“, je člověkem, který má velké štěstí. Okamžik meditace „já jsem átman“ zničí všechn sánčita karman tak, jako slunce zničí temnotu. Jak by mohl karman odolat zničení, když jeho nositel stále takto medituje?

f) Přejde-li spánek, bděte. Spěte, když bdíte. To je spánek bez spánku. Být volný od všeho utrpení znamená spát bez spánku.

g) Touha je májá. Beztužebnost je Bůh.

h) Člověk, který miluje vše podporujícího Boha s porozuměním, že nic nemůže vlastní činností dosáhnout, a který namísto toho očekává, že všechny činnosti budou vykonány samotným Bohem, takový je každou minutu Bohem veden cestou pravdy.

i) Každý všude vidí sebe. Člověk je ve stejném stavu jako Bůh a svět je v něm.

j) Přirozené uctívání je znát átman a nepřetržitě zůstat v tom stavu bez zapomenutí.

k) Bůh je menší než atom a větší než vesmír. Všechno jsou boží tvary. Pro náš sklon k odlišnosti si myslíme, že jsme individuální osobou. Ve světě není větší chyby než je tato.

l) Člověk může myslet na to, že zkazí jiné, až tehdy, když zkazil sám sebe.

31

Otázka: (předána ve formě více písemných dotazů)

a) Stvořil Bůh svět na začátku s tolika různostmi, jaké jsou nyní? Nebo různosti vstoupily do existence až po nějakém čase?

b) Je-li Bůh společný všem, proč jsou někteří lidé dobří a jiní špatní? Jeden je chromý; jiný je slepý; jeden je džňánin, zatímco mnoho jiných jsou adžňáninové. Proč stvořil všechny ty rozdíly?

c) Existují dnes ašta dik pálakas (ochranní duchové), třicet tři milióů dčvů (vtělených duchů) i maháršiové (velcí mudrci)?

Bhagaván (když si dotazy prohlédl): Odpovědi na tyto otázky samy od sebe vysvitnou, když se sám sebe zeptáte „Komu vyvstaly tyto otázky?“

Když se napřed sami poznáte, a až pak se podíváte na svět stvořený Bohem, tehdy porozumíte pravdě. Snažit se poznat Boha, aniž bychom poznali napřed sami sebe, je opravdu nevědomostí. Názory člověka, který nezná sám sebe, se podobají tomu, kdo trpí žloutenkou a říká jiným lidem, že všechno je žluté. Kdo s ním bude souhlasit?

Malé semínko obsahuje obrovitý banyánový strom, ale co bylo první, strom nebo semeno? Kdo může dát odpověď na tuto otázku? Je na ni jediná skutečná odpověď: „Pokud znáte sami sebe, není žádný svět.“

Bhagaván pak podpořil toto prohlášení tím, že uváděl citáty z vlastních filozofických děl:

Copak není nevědomostí znát vše ostatní, aniž byste znali vlastní Svrchované Já, které je zdrojem všeho poznání ? Může toto být poznání? (Ulladu Nárpadu, verš 11, první a druhý řádek)

Když je jedinec ve tvaru, svět a Bůh jsou také ve tvaru. (Ulladu Nárpadu, verš 4, první řádek)

Co ještě má člověk poznat, když poznal samotný átman? (Átma Vidyá Kirtanam, verš třetí, druhý řádek)

O něco později poskytl Bhagaván jinému stoupenci, který na něm chtěl informaci o Bohu a stvoření, podobnou odpověď.

Otázka: Proč Bůh, o kterém se předpokládá, že je zbavený všech tužeb, stvořil svět?

Bhagaván: Pro takovou otázku je místo jedině, když tato otázka leží mimo Boha. Proč se ptáte na takové věci? Kdo se vůbec ptá? Existuje tato otázka, když spíte?

„Já jsem nějaký, Bůh je jiný.“ Kdo vám poradil, abyste takto uvažoval? Jedině když známe naše vlastní danosti, budeme schopni poznat i boží. Není to správné? Napřed najděte, kdo jste vy. Co je átman a co je Bůh, to se naučíte později.

32

Otázka: Jelikož mám velice mnoho práce, zapominám na meditaci. Když takto často zapominám, dosáhnu nějakého pokroku?

Bhagaván: Nevadí. Džňánu nedosáhnete za den. Samskára (mentální návyky) odpadají postupně. Dnes nás může napadnout myšlenka „Ó, zapomněl jsem medítovat“ každou čtvrtou hodinu. Zítřka si vzpomeneme každou tři a půl hodinu. Další den každou třetí hodinu. Tímto způsobem pomalu přichází zaujetí pro meditaci.

Proč si myslíte „Proč jsem nemeditoval?“ nebo „Proč jsem nepracoval?“. Když se vzdáte myšlenek „já jsem udělal“, „já jsem neudělal“, pak všechny činnosti skončí v meditaci. Tehdy se nemůžete vzdát meditace. To je stav sahadža samádhi.

Otázka: Vykonal jsem v minulém vtělení punjas ?

Bhagaván: Kdyby tomu tak nebylo, jak by se taková otázka mohla vyskytnout?

33

Následující otázka vznesla členka Kongresové společnosti, nazývané Ráméšvari Néhrú.

Otázka: Jaký je názor Bhagavána na to, že haridžanové vstupují do chrámů?²⁵

Bhagaván: Nemám na to vyhraněný názor. Všechny věci se dějí z moci Boha. Všechny věci, které je zapotřebí, aby vznikly, jsou provedeny Bohem v patřičný čas, na patřičném místě a správným způsobem.

²⁵ Haridžanové, nebo ti, kteří jsou mimo kasty, jsou hinduisté, kteří nenáleží k žádné ze čtyř hlavních kast. Do třicátých let neměli povolený přístup do hinduistických chrámů. Nyní jsou všichni haridžanové oprávněni vstoupit do každého posvátného hinduistického místa.

Otázka: Je dobré, aby člověk vykonával sociální službu? Nebo je dobré, abychom namísto toho šli do jeskyně a meditovali?

Bhagaván: Obojí je správné. Ale jedině ten, který učinil službu sobě ví, jak posloužit společnosti.

34

Do ášramu přijela se svými přáteli a doprovodem Lady Bateman a zůstala několik dní. Když přišla se svou skupinou pro daršan, zeptala se Bhagavána: „Stejně jako my, Bhagaván jí, hovoří, bere si léky proti bolení zubů a podobně. Jaký je tedy rozdíl mezi námi a Bhagavánem? Žádný nevidím.“

Bhagaván vysvětlil rozdíl mezi džňáninem a adžňáninem tím, že uvedl několik analogií.

„Malý chlapec začal plakat krátce předtím, než šel spát a prosil matku, aby mu dala nějakou rýži, že má hlad. Matka mu odpověděla, aby chvíli počkal, že se rýže ještě vaří. Chlapec usnul dříve, než byla rýže hotová. Za chvíli ho matka probudila a ukázala mu různé druhy rýží, které připravila: ‚Podívej se, to je rýže s čočkou, toto je rýže s rasam, a to rýže s kyselým mlékem.‘ Chlapec byl velmi ospalý, ale dříve než znovu usnul, zvládl se ještě najíst. Druhý den ráno, jakmile se probudil, se zeptal matky, proč mu nedala rýži. Všichni lidé v domě věděli o tom, že chlapec jedl, ale chlapec sám si toho nebyl vědom, protože pro něj to byla mezihra v polospánku uprostřed noci. Činnosti džňánina jsou určitým způsobem podobné chování toho malého chlapce. To znamená, že jiní lidé vidí, že se zúčastňuje různých činností, ale džňánin si není vědom, že něco dělá.

Existují dvě jiné analogie: možno říci, že stav džňánina se podobá tomu, kdo naslouchá povídce, zatímco jeho mysl je jinde, nebo že je jako spící kočí vozu taženého voly, kteří pokračují v cestě po silnici, i když on sám spí.

Dám vám ještě jiný příklad. Dva muži spali na stejném místě. Jednomu z nich se zdálo, že oba trpí, zatímco putovali mnoha lesy. Druhý z nich spal dobře, beze snů. Ten, který snil, si myslel, že ten druhý, který dobře spal, také trpěl. Snící se jeví jako adžňánin: vytváří si pro sebe snový svět a v onom snu trpí, protože není schopen rozpoznat, že je to pouze sen, a věří, že všichni lidé v tom snu také trpí. Na druhé straně džňánin vůbec nevytváří

snový svět. Nevynalézá žádné utrpení ani pro sebe, ani pro jiné. To je proto, že džňánin se dívá na vše jako na džňánu, jako na vlastní átman, zatímco adžňánin vidí kolem sebe jen adžňánu.“

Čemu džňánin usnul, tomu adžňánin bdí. Čemu adžňánin usnul, tomu je džňánin bdělý.

Svámi Ráma Tirtha prováděl jednou džapu jména Šivy na vrcholku vysoké budovy. Jeden adžňánin přišel nahoru a řekl mu: „Skočte odsud dolů. Pak budeme moci zjistit, zda slovo, které opakujete, vás může zachránit.“

Svámi Tirtha se ho zeptal: „Kdo je dole a kdo nahoře? Pro džňánina, který vidí pouze džňánu, takové rozdíly neexistují.“

Adžňánin je jako ten, který se dívá na jména a tvary objevující se na promítacím plátně. Na druhé straně džňánin si je stále vědom plátna, na kterém se jména a tvary objevují.“

35

V roce 1939 přišli dva pracovníci Kongresu a začali dávat Bhagavánovi otázky.

Otázka: Můžeme vaší milostí obdržet džňánu a učit lidi ve světě?

Bhagaván: Napřed poznejte sami sebe; zanechte myšlenku na učení jiných. Zůstane-li svět a jeho lidé i po vaší realizaci, můžete je učit. Snažit se pomáhat světu, aniž byste znali sebe sama, se podobá tomu, když se slepec snaží léčit oční choroby jiných. Napřed uzdravte vlastní oči. Pak, když uvidíte oči jiných jako svoje vlastní, mohl byste existovat, aniž byste jim pomáhal?

Otázka: Proč není člověk schopen dosáhnout džňány ani po přečtení mahávákja (velké rčení) „aham brahmásmi“²⁶ z védanta šáster (upanišady)?

²⁶ Aham brahmásmi znamená „já jsem brahman“. Jsou čtyři mahávákjas, čili velká rčení, uvedená v upanišadách (zde nazývaných védánta šástras), která potvrzují skutečnost átmanu nebo brahman. Ti, co tradičně cvičí advaitickou sádhanu, opakují jedno či více rčení, mahávákjas, aby dosáhli neměnného přesvědčení nebo lépe zážitku ticha, že existuje jedině átman.

Bhagaván: Poznání átmanu není ve védanta šastrách. Poznání átmanu lze dosáhnout jedině, když budeme studovat sami sebe.

Otázka: Jak máme studovat sami sebe?

Bhagaván: Můžete to studovat jedině, když jsou dvě já (jedno, které studuje a jiné, které je studováno). Zůstávat jako átman, znamená studovat átman. Když budete studovat vědy a šastry, získáte patřičný respekt ve světě. Společnost vám pak dá věnec kolem krku, listiny vyjadřující úctu, budou vás zvat na hostiny, budete slavný a budete mít hodně peněz. Ale všechny tyto věci budou pro džňánu a sádhanu velkou překážkou.

Otázka: Ať se jakkoli snažíme, utrpení pocházející ze samsáry neodchází.

Bhagaván: Když zjistíte, kdo je v samsáře, utrpení přestane.

Otázka: Tvrdí se, že poznání átmanu můžeme dosáhnout Patandžaliho jógou. Je tomu tak?

Bhagaván: Jóga znamená spojení dvou. Budete souhlasit s tím, že jsou dvě „já“?

Otázka: Ne.

Bhagaván: Kde je ten, kdo má dosáhnout poznání átmanu? Jelikož my jsme již átmanem, utrpení vzniká jedině, když máme názor „já jsem tělo“, „existuje átman, kterého je nutno dosáhnout“. Átman není něco, k čemu vede dlouhá cesta. Nemusíme ho hledat s použitím vlaků a letadel. Kdybychom si tak počínali, bylo by to jako s tím člověkem, který stál po krk ve vodě a volal: „Mám žízeň!“ Jak by bylo možné chtít dosáhnout átmanu, když už átmanem jsme?

Otázka: Prosím, sdělte mi metodu, jak zničit mysl.

Bhagaván: Nalezněte, komu mysl náleží. Bude-li tu mysl i tehdy, když

budete úspěšní, pak se můžete podívat po metodě, která ji zničí.

Otázka: Já mám mysl.

Bhagaván: Kdo jste vy? Jste tím tělem? Proč ve vás nevyvstávají takové otázky, když spíte? Souhlasíte s tím, že mysl a prána (životní síla, která oživuje tělo) nejsou vámi?

Otázka: Nejsou.

Bhagaván: Vy jste átman. Je-li tu od vás něco odlišného, můžete přemýšlet, jak na to v dobrém nebo ve zlém působit. Ale pokud vy jste jedinou věcí, která existuje, jak mohou být nějaké libosti a nelibosti? Beztužebnost je absolutním blahem.

Otázka: Ptáme se znovu kvůli naší nevědomosti. Prosíme Bhagavána, aby nám odpustil a dal nám odpověď. Uvádí se, že chceme-li se zbavit myslí, je třeba provádět spirituální praxi. Jak by se měla dělat?

Bhagaván: Zkoumejte myslí: „Čí je ta mysl, která má být zničena?“ To je spirituální praxe, která vede ke zbavení se myslí.

Otázka: Kdo jsem já? To nevím.

Bhagaván: Aniž bychom znali, kdo sami jsme, chceme dosáhnout něco jiného. To, co chceme dosáhnout, je to, čím už jsme. Zážitek nějakého stavu nebo nebeský svět přicházejí a nakonec opět odcházejí. Co přichází a zase odchází, není átmanem. To, co je zkušeností každého, to jedinečně je naše skutečně svrchované Já. To je mókša (osvobození).

Otázka: Jaké dobrodiní může Guru žákovi poskytnout?

Bhagaván: Guru a Bůh mohou pouze ukázat cestu a říct „Ty jsi To.“ Nic jiného nelze učinit. Jít onou cestou je věcí žáka.

Otázka: Chci sám sebe poznat. Musíte mi říct jak.

Bhagaván: Souhlasíte s tím, že máte dvě „já“?

Otázka: Je to něco, o čem nic nevím. Co mám udělat, abych uklidnil mysl?

Bhagaván: Úplně stačí, když začnete pozorovat místo, odkud mysl vychází.

36

Jednou, když jsem doprovázel Bhagavána na procházce po hoře, požádal jsem ho o dar: „Bhagaváne, na světě nechci nic jiného, než dar, abych neměl myšlenku ‚já jsem tělo‘.“

Bhagaván kývnul lehce hlavou a vliďně odpověděl: „Všichni velcí namáhavě usilovali pouze o toto. Vy jste také To.“

Rozhovory

Ačkoli Annamalai svámí dává přednost životu v ústraní, zpravidla vítá návštěvníky, kteří chtějí hovořit o Bhagavánovi a jeho učení. Po dobu devíti měsíců v roce 1986 americký sannjásin jménem Satja zachytil a písemně zaznamenal mnoho z těchto rozhovorů. Tato závěrečná kapitola obsahuje to nejlepší z otázek a odpovědí, které v tom období zazněly. Všichni tázající byli cizinci a většina z nich přišla za Annamalai svámím pro radu, jak správně meditovat. Annamalai svámí jim odpověděl tím, že jim poskytl elegantní a působivý přehled Bhagavánova učení o spirituální praxi.

Každý z očíslovaných rozhovorů, které následují, obsahuje nauku, která byla v ten den probírána. Totožnost tázajících jsem nebyl schopen zjistit, ale měl bych upozornit, že v některých dnech se ptalo více tázajících. To vysvětluje, proč zaznamenáváme náhlé změny v tématicce a některé zřejmé rozpory v postojích, praxi a zkušenostech těch, kteří otázky kladli.

Abych ochránil soukromí Annamalai svámího, měl bych zdůraznit, že nepodněcuje lidi k tomu, aby ho navštěvovali a hovořili s ním. Nemá zájem vidat náhodné návštěvníky, ani nemá zájem debatovat o podstatě různých filozofií. Ba ani nemá rád návštěvníky, kteří jen přijdou, aby s ním seděli a meditovali. Když takoví lidé přijdou, pak jim obyčejně říká, aby šli do staré haly a meditovali tam. Návštěvníci by měli vědět, že budou vítáni, jen když budou mít závažné otázky o Bhagavánovi, o jeho učení nebo k něčemu z jejich vlastní spirituální praxe.

1

Otázka: Která cesta je nejsnadnější, abychom se zbavili „malého já“?

Annamalai svámí: Přestaňte se s ním ztotožňovat. Když dokážete sama sebe přesvědčit, že nejste tím „malým já“, ono prostě tím zmizí.

Otázka: Jak to udělat?

Annamalai svámí: „Malé já“ je něčím, co se zdánlivě jeví jako skutečné. Když pochopíte, že nemá opravdovou vlastní existenci, zmizí a zanechá

po sobě zkušenost jediného svrchovaného Já, átmanu. Pochopíte, že nemá skutečnou existenci a přestane vás obtěžovat.

Vědomí je všudypřítomné. Není v něm žádné omezení, či „malé já“. Pouze když se omezíme na tělo a mysl a ztotožníme se s nimi, zrodí se „malé já“. Pokud však sledujete sebezkoumáním zdroj „malého já“, zjistíte, že se rozpouští v nicotu.

Otázka: Jsem ale velmi navyklý pociťovat se jako „malé já“. Nejsem schopen takový zvyk přerušit pouhou myšlenkou „nejsem to malé já“.

Annamalai svámí: „Malé já“ ustoupí pravému Já jedině tehdy, když o něm budete neustále meditovat. Nemůžete se ho zbavit přáním na základě několika toulavých myšlenek. Vzpomeňte si na analogii o laně, které v příšeří vypadá jako had. Spatřujete lano jako hada a skutečná podstata lana je pro vás zakrytá. Pokud vidíte pouze lano, pak had neexistuje. Nejen to, vy dokonce vidíte, že tu had nikdy nebyl. Když máte jasnou a přesnou představu, že had nikdy neexistoval, pak otázka, jak zabít hada, je zcela zbytečná. Použijte tento příklad pro „malé já“, s kterým se trápíte. Když pochopíte, že mimo vaši představivost toto „malé já“ nikdy ani na chvíli neexistovalo, pak vás přestanou zajímat způsoby, jak se ho zbavit.

Otázka: To vše je velmi jasné, ale cítím potřebu pomoci. Nejsem si jist, že budu schopen sám vyvinout dostatek porozumění.

Annamalai svámí: Touha po pomoci je částí vašeho problému. Nedopouštějte se chyby, že je tu nějaký cíl, který se má dosáhnout. Když budete takto uvažovat, začnete hledat metody praxe a lidi, kteří by vám pomohli. Tím jen prodlužujete problém, který se snažíte ukončit. Měl byste namísto toho intenzivně pěstovat uvědomování „já jsem átman, já jsem To, já jsem brahman, já jsem vše“. Abyste se zbavil mylných názorů, které o sobě máte, k tomu nepotřebujete žádné metody. Vše, co máte udělat, je přestat v ně věřit. Nejlépe je nahradit je myšlenkami, které přesněji odrážejí skutečný stav věcí. Když budete myslet a meditovat „já jsem átman“, pak bude výsledek daleko úspěšnější, než když si budete myslet „já jsem malé já“, jak se ho mám zbavit? V átmanu jsme neustále, je vždy realizován. Není to něco, co se má hledat, dosáhnout nebo objevit. Vaše vásany (mentální zvyky a tendence) a všechny vaše mylné názory, které o sobě máte, blokují a

zakrývají zkušenost zážitku átmanu, svrchovaného Já. Když se s mylnými názory přestanete ztotožňovat, přirozenost vašeho átmanu již nebude zakrytá.

Říkal jste, že potřebujete pomoc. Jestliže vaše touha získat správné pochopení bude dostatečně intenzivní, pak přijde pomoc zcela automaticky. Chcete-li vybudit uvědomování si vlastní přirozenosti, pak získáte nezměrnou pomoc, když se setkáte s džňáninem. Síla a milost, kterou džňánin vyzařuje, uklidňuje mysl a automaticky vylučuje klamně názory, které o sobě máte. Učiníte pokrok, když budete mít satsang s realizovaným Guruem, a když se stále budete věnovat duchovní praxi. Guru však nemůže udělat všechno za vás. Když se chcete zbavit zvyků, které vás omezují po mnoho životů, musíte neustále praktikovat.

Většina lidí bere projevení se hada v laně za skutečnost. Rozpracovávají svá mylná vnímání a vymýšlejí nejrůznější způsoby, jak hada zabít. Nikdy však nemohou mít úspěch a hada se nezbaví, dokud se předem nevzdají ideje, že tu opravdu nějaký had je. Ti, kteří chtějí zabít nebo kontrolovat mysl, mají stejný problém. Představují si, že je to mysl, která potřebuje kontrolu, a tak podnikají drastické kroky, jak ji porazit, aby se podrobila. Kdyby místo toho rozpoznali, že žádná taková věc jako mysl není, všechny jejich problémy by skončily. Musíte v sobě vytvořit přesvědčení „jsem všepromítající Vědomí, ve kterém se všechna těla a mysli světa objevují a mizí. Já jsem toto Vědomí, které zůstává nedotčené a nezměněné, když se jevy objevují či mizí“. Upevněte se v tomto přesvědčení. To je vše, co máte udělat.

Bhagaván jednou vyprávěl o muži, který chtěl pohřbít svůj vlastní stín v hluboké jámě. Vykopal jámu a stoupl si tak, aby jeho stín dopadal na dno jámy. Muž se pak snažil pohřbít svůj stín tím, že jej zasypával zemí. Kdykoli však hodil zem do díry, stín se opět objevil na povrchu. Samozřejmě nemohl mít úspěch, stín nepohřbil. Když lidé medituji, chovají se podobně. Berou mysl jako opravdovou, snaží se s ní bojovat, zabít ji a nemají úspěch. Tyto boje s myslí jsou mentální činnosti, která mysl posiluje namísto toho, aby ji oslabovala. Když se chcete zbavit mysli, vše, co máte poznat, je, že to nejste vy, že to není vaše já. Rozvíjejte v sobě uvědomování „jsem ve mně jsoucí Vědomí“. Když se toto pochopení ve vás upevní, pak vás přestane obtěžovat neexistující mysl.

Otázka: Nemyslím si, že opakování „nejsem mysl, jsem Vědomí“, by mě mohlo přesvědčit, že nejsem mysl. Bude to přece jen jiná myšlenka,

kteřá působí v mysli. Kdybych to mohl jen na okamžik zažít, abych poznal, jaké to je – být bez mysli. Domnívám se, že jediná vteřina zažití Vědomí takového, jaké opravdu je, by byla přesvědčivější, než mnoho let mentálního opakování.

Annamalai svámí: Vždycky, když jdete spát, zažíváte, jaké to je, být bez mysli. Nemůžete popírat, že existujete, když spíte a nemůžete popřít, že vaše mysl nefunguje, když spíte bezesným spánkem. Tato každodenní zkušenost by vás měla přesvědčit, že je možné pokračovat v existenci i bez mysli. Samozřejmě nezažíváte plnost vědomí, když spíte, ale budete-li přemýšlet o tom, co se děje během tohoto stavu, musíte dojít k závěru, že vaše bytí je nepřetržitě a není nijak závislé na vaší mysli a na vašem ztotožňování se s ní. Když se mysl každé ráno znovu projeví, vyvodíte okamžitě skokem závěr „to je mé pravé Já“. Budete-li nad tímto závěrem nějakou dobu přemýšlet, přijdete na to, že je absurdní. Jestliže to, co skutečně jste, existuje pouze když funguje vaše mysl, pak z toho musíte odvodit, že jste během spánku neexistoval. Takový absurdní závěr však nemůže nikdo přijmout. Když budete zkoumat střídající se stavy, kterými procházíte, zjistíte, že vašim bezprostředním zážitkem je zkušenost, že existujete. Z této jednoduché zkušenosti snadno poznáváte, že mysl je něčím, co přichází a odchází. Vaše existence není vyhlazena pokaždé, když mysl přestane fungovat. Nesdělují vám nějakou filozofickou teorii; říkám vám to, co si můžete ověřit prožitkem v jakémkoli čtyřiašedesátihodinovém úseku vašeho života.

Vezměte si tyto skutečnosti, které můžete odhalit přímým zážitkem a důkladněji je prozkoumejte. Když se mysl každé ráno objeví, neskočte na navykly závěr „to jsem já, to jsou mé myšlenky“. Místo toho pozorujte tyto myšlenky, jak přicházejí a odcházejí, a nijak se s nimi neztotožňujte. Pokud se vám podaří odolat tomu, abyste si činili nárok na každou myšlenku jako na vlastní, pak přijdete k překvapivému závěru: odhalíte, že vy sami jste Vědomí, ve kterém se myšlenky objevují a mizí. Zjistíte, že ona věc, která se nazývá myslí, existuje jen tehdy, když je myšlenkám dovoleno, aby se svobodně pohybovaly. Podobně, jako odhalíte hada, který se jeví v lanu, odhalíte, že i mysl je jen určitý druh iluze, která se objevuje skrze nevědomost a chybné vnímání.

Chcete prožít určitou zkušenost, která by vás přesvědčila o tom, že je pravdou to, co vám říkám. Takovou zkušenost můžete mít, pokud se vzdáte zvyku, který žijete celý život. Vynalézáte totiž „já“, které si činí nárok na

všechny myšlenky, jako na vlastní. Buďte si vědom sebe sama jakožto pouhého Vědomí a pozorujte všechny myšlenky, jak přicházejí a odcházejí. Přímo zkušeností dojdete k závěru, že jste opravdu Vědomím samým o sobě a že nejste jeho pomíjivými obsahy.

Na čiré obloze se objevují mraky a zase odplouvají, ale jejich objevení a odplutí se oblohy nijak nedotýká. Budete-li pečovat o tento stav nepřipoutanosti k mysli, postupně se s ní přestanete ztotožňovat.

2

Otázka: Když jsem začal provádět sádhanu, všechno napřed probíhalo hladce. Prožíval jsem mnoho míru a štěstí a džňána se zdála blížká. V současné době je sotva kdy mír, jen překážky a zábrany.

Annamalai svámí: Kdykoli se objeví překážky na cestě, pak si o nich myslíte, že se vás netýkají. Držte se postoje, že skutečno je mimo dosah všech překážek a zábran. Pro átman nejsou překážky. Pokud si jste schopni vzpomenout, že jste stále átman, překážky budou bezvýznamné.

Jeden z álvárů (skupina višnuistických světců) jednou poznamenal, že když jedinec neprovádí spirituální praxi, neuvědomuje si problémy mysli. Prohlásil, že jedině když začneme s meditacemi, uvědomujeme si různé způsoby, kterak mysl činí problémy. To je velkou pravdou. Ale z překážek bychom si neměli nic dělat, ani se jich obávat. Pouze se na ně dívejte jako na „ne-já“. Mohou vám činit problémy, jedině když si myslíte, že jsou vaše.

Překážející vásany (mentální zvyky a tendence), mohou vypadat jako vysokánské hory, které brání vašemu pokroku. Nenechte si nahnat strach jejich velikostí. Není to skála, je to hora kafru. Když zapálíte jeden okraj plamenem rozlišovací pozornosti, shoří a nic po ní nezůstane.²⁷ Odstupte od hory problémů, odmítněte vzít na vědomí, že jsou vaše, a ony se rozpustí a zmizí před vašimi očima.

Nenechte se oklamat vašimi myšlenkami a vásanami. Snaží se vás oklamat, abyste věřili, že jste skutečnou osobou, že svět je skutečný a že všechny

²⁷ Kafr je vysoce hořlavý a snadno jde zapálit. Když shoří, nezanechává po sobě popel. Jakmile je zapálen, hoří nepřetržitě a zbude po něm jen černá skvrna.

vaše problémy jsou skutečné. Nebojujte s nimi, jen je ignorujte. Nepřijímejte příval všech klamných myšlenek, které k vám stále přicházejí. Upevněte se v přesvědčení, že jste átman a že se vás nic nemůže držet či ovlivnit vás. Jakmile jednou máte toto přesvědčení, zjistíte, že si automaticky nevšímáte zvyků mysli. Když se odmítání mentálních činností stane nepřetržité a automatické, zažíváte átman.

Když uvidíte, že se dva cizinci kvůli něčemu hádají, ale jsou od vás dost vzdáleni, nevěnujete jim mnoho pozornosti, protože víte, že se vás jejich pře netýká. Obdobně zacházejte s obsahem vaší mysli. Namísto, abyste naplňovali svou mysl myšlenkami, a pak organizovali boj mezi nimi, o mysl se vůbec nestarejte. Spočívejte klidně v pocitu „Já jsem“, který je Vědomím, a pečujte o postoj, že všechny myšlenky a vjemy jsou „ne-já“. Když jste se naučili dívat se na svou mysl jako na úplného cizince, pak nebudete věnovat pozornost všem možným překážkám, které si na vás neustále vymýšlí.

Mentální problémy jsou živeny pozorností, kterou jim věnujete. Čím více se nad nimi trápíte, tím se stanou silnějšími. Když si jich nebudete všímat, ztratí svou sílu a nakonec zmizí.

Otázka: Stále na to myslím a věřím, že je jen átman, ale nějak je tu stále pocit, že chci nebo potřebuji ještě něco víc.

Annamalai svámí: Kdo je ten, kdo chce? Když naleznete odpověď na tuto otázku, pak tu už nebude nikoho, kdo by si něco přál.

Otázka: Děti se narodí bez ega. Když však vyrůstají, narůstá v nich ego a zakrývá átman, jak to?

Annamalai svámí: Malé dítě jen vypadá, jakoby nemělo ego, ale všechny jeho skryté vášny, které s ním jdou, jsou v semenné formě. Jak tělo dítěte roste, ego také narůstá. Síla máji (iluze) vytváří ego. Májá je jednou z šakti (sil) átmanu.

Otázka: Jak májá působí? Jak vzniká? Když neexistuje nic jiného než átman, jak to átman zařídí, že zakryje před sebou svoji přirozenost?

Annamalai svámí: Átman je neomezenou silou i zdrojem vši síly a je nerozdělitelný. Avšak v tomto nerozdělitelném átmanu je pět šakti, sil, které

mají různé funkce, ale působí zároveň. Těmito pěti silami jsou stvoření, zachování, zničení, zastírání (to je májá šakti) a milost. Pátá šakti, milost, ruší a odstraňuje čtvrtou šakti, kterou je májá. Když je májá zcela nečinná, tj. když odpadlo ztotožnění s tělem a myslí, nastane uvědomování si Vědomí, Bytí. Když je bytost zakotvena v tomto stavu, pak není těla, myslí ani světa. Ony jsou jen idejemi, které byly přivedeny do zdánlivé existence, když je májá přítomná a aktivní.

Když je májá aktivní, jediným účinným způsobem, jak ji rozpustit, je cesta, kterou ukázal Bhagaván: je třeba provádět sebezkoumání a rozlišovat mezi skutečným a neskutečným. Je to síla máji způsobující, že věříme ve skutečnost věcí, jenž mimo naši představivost skutečné nejsou. Když se zeptáte „Které to jsou ty neskutečné věci?“, pak odpovědí je: „Všechny, jež nejsou beztvarym átmanem“. Átman sám je skutečný, všechno ostatní je dílem naší představivosti.

Nepomáhá, když zkoumáme, proč tu je májá a jak působí. Když jste v lodi, do které zatéká, nemarníte čas tím, že se začnete ptát, zda tu díru způsobil Francouz, Ital nebo Ind. Stačí, když ucpete otvor. Nedělejte si starosti, odkud májá pochází. Vložte celou svou energii do toho, abyste unikli jejím účinkům. Když se snažíte svou myslí vyzkoumat původ máji, jste odsouzeni k nezdaru, protože každá odpověď, která vyvstane, bude odpovědí máji. Jestliže chcete poznat, jak májá působí a vzniká, měl byste se upevnit v átmanu, tj. v jediném místě, kde jste od ní volní, a pak pozorujte, jak pokaždé převezme vedení, když vaše pozornost k átmanu poklesne.

Otázka: Říkáte, že májá je jedna z šakti. Co přesně chápete pod pojmem šakti?

Annamalai svámí: Šakti je energie či síla. Je to jméno pro dynamický aspekt átmanu. Šakti a šánti (mír) jsou dva aspekty stejného Vědomí. Pokud je chcete vůbec oddělit, můžete říct, že šánti je neprojeveným aspektem átmanu, zatímco šakti je projeveným. Ve skutečnosti však nejsou od sebe oddělené. Plamen má dvě vlastnosti: světlo a horko. Ty dvě nemůžete od sebe oddělit.

Šánti a šakti jsou jako moře a jeho vlny. Šánti, neprojevený aspekt, je nesmírná, nehybná masa vody. Vlny, které se objevují a pohybují na hladině, představují šakti. Šánti je bez pohybu, nesmírné, všeobsahující, zatímco vlny jsou aktivní.

Bhagaván říkával, že dživámukta po realizaci zažívá šánti v sobě a je stále ve stavu šánti upevněn. V tomto stavu realizace spatřuje, že všechny činnosti způsobuje šakti. Po realizaci si člověk uvědomuje, že nejsou žádní individuální jedinci, kteří by něco dělali. Namísto toho nastává uvědomění, že všechny činnosti pocházejí od šakti jediného átmanu. Džňánin, který je zcela upevněn v šánti, si je stále vědom, že šakti od něj není oddělená. V tomto uvědomování je vše jeho átman a všechny činnosti jsou jeho. Jinak lze také říci, že nikdy nic nekoná. To je jeden z paradoxů átmanu.

Vesmír řídí jediná šakti, někdy nazývaná Paraméšvara šakti (síla svrchovaného Pána). Ta hýbe vším a uspořádává všechny věci. Přírodní zákony, například zákony, které udržují planety na jejich dráhách, jsou všechny projevem této šakti.

Otázka: Říkáte, že vše je átman i májá. Když je tomu tak, proč nejsem schopen jasně vidět átman? Proč je přede mnou schovaný?

Annamalai svámí: Protože se díváte špatným směrem. Máte představu, že átman je něco, co můžete vidět nebo zažít. Tak tomu není. Átman je uvědomování nebo Vědomí, ve kterém se zření a prožívání odehrává.

I když nevidíte átman, átman je stále zde. Bhagaván někdy s humorem poznamenal: „Lidé jen otevřou noviny a prolétnou je. Pak poznamenají, že je viděli. Ale ve skutečnosti neviděli noviny, viděli pouze písmena a obrázky tam otištěné. Bez papíru nemůže být jediné slovo či obrázek, ale lidé vždy zapomínají na papír, když čtou slova.“

Bhagaván používal tuto analogii, aby ukázal, že zatímco lidé vidí jména a formy, jak se objevují na plátně vědomí, samotné plátno přehlízejí. S takovým neúplným viděním docházíme snadno k závěru, že všechny formy jsou navzájem nespojené a jsou oddělené od osoby, která je vidí. Kdyby si lidé byli vědomi Vědomí, namísto forem v něm se jevících, uvědomili by si, že všechny formy jsou jen jevy, které se projevují v rámci jediného, nedělitelného Vědomí.

Toto Vědomí je átman, který hledáte. Můžete tím Vědomím být, ale nikdy ho nemůžete vidět, protože není něčím, co by bylo od vás oddělené.

3

Otázka: Hovoříte často o vásanách. Můžete mi, prosím, přesně říci, co jsou a jak fungují?

Annamalai svámí: Vásany jsou zvyky mysli. Jsou to chybná ztotožnění a myšlenkové modely, které se opakují a objevují se vždy znovu. Vásany jsou tím, co zakrývá zkušenost átmanu. Vásany se projeví, zachytí vaši pozornost a vytáhnou vás ven, spíše ke světu než dovnitř, směrem k átmanu. Toto se děje soustavně a tak často, že mysl nemá nikdy příležitost, aby spočívala v klidu a poznala svou skutečnou přirozenost.

Kohouti rádi hrabou v zemi. Je to jejich stálý zvyk. Pořád se o to snaží, i když stojí na holé skále.

Vásany fungují velmi podobně. Jsou to zvyky a myšlenkové vzorce, které se stále a znovu objevují, dokonce nechtěně. Většina našich myšlenek a idejí není správná. Když vyvstanou, obyčejně jako vásany, tak nás oblužují, abychom si o nich mysleli, že jsou pravdivé. Základní vásany typu „já jsem tělo“ nebo „já jsem mysl“ se v nás projevily tolikrát, že je automaticky přijímáme jako pravdivé. I naše touha překonat vásany, je vásanou. Když si myslíme, že musíme meditovat, nebo že musíme vynaložit úsilí, pak jenom organizujeme boj mezi dvěma různými vásanami. Zvykům mysli můžete utéci jedině tím, že budete přebývat ve vědomí jako Vědomí. Buďte tím, čím jste. Buďte pouze tiší. Přehlížejte všechny vásany, které v mysli vystupují, a místo toho upevněte svou pozornost na átman.

Otázka: Bhagaván často říkal svým stoupencům, „buď tichý“. Mínil tím mentální ticho?

Annamalai svámí: Bhagavánově slavné instrukci „summá iru“ (buď tichý) nebývá často správně rozuměno. Neznamená, že máme být fyzicky nehybní. Mínil se tím, že máme stále přebývat v átmanu. Máme-li příliš málo fyzické aktivity, vyvstane guna tamas (stav mentální strnulosti) a bude převládat. V takovém stavu se pocit'ujete velmi ospale a mentálně tupě. Guna radžas (stav přílišné mentální aktivity) na druhé straně plodí emoce a činí mysl nepokojnou. Když převládá guna sattva (stav mentálního klidu a jasu), pak je ticho a harmonie. Když převládá guna sattva a nastane nutnost mentální aktivity, pak k ní dojde, ale v ostatním čase je ticho. Když

převládají guny radžas a tamas, pak není možné pociťovat átman. Když převládá guna sattva, zažíváme mír, blaho, jas a nemáme toulavé myšlenky. To je ono ticho, které Bhagaván předepisoval.

Otázka: Bhagaván v „Hovorech se Šrí Ramanou Maháršim“ zmiňuje bhóga vásany (vásany, které způsobují potěšení) a bandha vásany (vásany, které způsobují nesvobodu). Říká, že pro džňánina jsou jen bhóga vásany, ale žádné bandha vásany. Mohl by být svámí tak laskav a vysvětlit rozdíl?

Annamalai svámí: Nic nemůže džňánina vázat, činit nesvobodným, protože jeho mysl je mrtvá. V nepřítomnosti myslí zná sama sebe jen jako Vědomí. Jelikož je mysl mrtvá, není již schopen se ztotožňovat s tělem. I když ví, že není tělo, je zřejmé, že tělo nadále žije. Tělo bude žít dále a džňánin si ho bude uvědomovat, dokud se karman těla nevyčerpá. Jelikož džňánin si stále tělo uvědomuje, je si také vědom myšlenek a vásan, které v těle vystupují. Žádná z těchto vásan nemá moc ho nějak znesvobodňovat, protože se s nimi nikdy neztotožňuje, ale mají moc, aby se tělo určitým způsobem chovalo. Tělo džňánina užívá a zažívá vásany, avšak džňánin jimi není dotčen. Z toho důvodu se někdy uvádí, že pro džňánina existují bhóga vásany, ale ne bandha vásany.

Bhóga vásany se liší u každého džňánina. Někteří džňáninové hromadí bohatství, jiní sedí v tichu; někteří studují písmo, zatímco jiní zůstávají nevzdělání; někteří se ožení a mají rodinu, avšak jiní zase žijí v celibátu jako mniši. Bhóga vásany džňánina určují jeho životní styl. Džňánin si je vědom následků všech jeho vásan, ale nikdy se s nimi neztotožňuje. Z toho důvodu nespadne nikdy zpět do cyklu zrození a smrti.

Vásany vyvstávají na základě návyků a činností předchozích životů. Proto se od džňánina k džňáninovi liší. Když vyvstanou vásany u běžných lidí, kteří se ztotožňují s tělem a myslí, způsobují jim potěšení i nelibosti. Některé vásany jsou vítány z celého srdce, zatímco jiné se odmítají jako nežádoucí. Tyto libosti a nelibosti dávají vzniknout touhám a obavám, které zase vytvářejí karman. Zatímco stále posuzujete, co je dobré a co je špatné, ztotožňujete se s myslí a vytváříte pro sebe nový karman. Když se takový karman vytvoří, znamená to, že se musíte zrodit znovu, abyste ho užil.

Tělo džňánina vykonává všechny činnosti, které jsou pro něj určeny. Protože však džňánin nedělá žádné soudy, co je pro něho dobré a co špatné

a protože neprožívá libosti a nelibosti, žádný karman pro sebe nevytváří. Jelikož ví, že není tělo, svědčí všem činností, ale není do nich nijak vtažen.

Pro džňánina není žádného dalšího zrození, protože když jednou byla mysl zničena, neexistuje možnost nový karman vytvářet.

Otázka: Takže všechno, co se v našem životě stane, je kvůli našim dřívějším radostem a nelibostem?

Annamalai svámí: Ano.

Otázka: Jak se může člověk naučit nereagovat, když vyvstanou v mysli vášny? Je to něco speciálního, na co bychom měli dávat pozor?

Annamalai svámí: Musíte se naučit je poznat, jakmile se vyskytnou. To je jediný způsob. Když je můžete dostatečně brzo a často zachytávat, pak vám moc potíží nezpůsobí. Když si budete chtít dávat pozor na určitou nebezpečnou oblast, pak pozorujte jak působí pět smyslů. Je povahou mysli hledat podněty pomoci pěti smyslů. Mysl se chopí smyslových dojmů a zpracovává je tak, že vytvoří dlouhé řetězce nekontrolovatelných myšlenek. Naučte se, jak se vaše smysly chovají. Naučte se, jak mysl reaguje na smyslové dojmy. Pokud se naučíte zastavit mysl, aby nereagovala na vlivy smyslů, pak se vyhnete velkému množství vašich vášní.

Otázka: Aby realizovali átman, museli džňáninové ve svých předchozích životech vykonat mnoho punjas a tapas. Když džňáninové zažívají plody všech svých předchozích punjas ve svém posledním životě, pak by jejich poslední životy měly být plné potěšení. Ale to v praxi neodpovídá. Mnoho z nich těžce onemocní. Musejí se často potýkat s řadou tělesných problémů.

Annamalai svámí: Pro to je několik důvodů. Tělo je někdy seberealizací velmi zeslabeno. Bhagavánovo tělo se hodně trásl. Když se ho na to ptali, pak někdy odpovídal: „Když slon vstoupí do chatrné chýše, co se s ním stane?“ Slon znamenal seberealizaci a chatrná chýše byla jeho tělem.

Někteří džňáninové přijímají karman některých svých žáků a zažívají jej ve formě nemoci. V takových případech nemůže být nemoc připisována něčemu, co se událo v předchozích životech džňánina.

Velmi mnoho džňáninů se zbavilo většiny svého karmanu, jak dobrého, tak špatného, dříve než začal jejich poslední život. Všichni prováděli v předchozích životech tapas. Když začíná jejich poslední život, pak jim často zbývá nepatrně karmanu. Jen málokterému, jako například Vidjaranja svámímu, zůstalo ještě mnoho punjas k prožití.

Vidjaranja svámí žil před mnoho staletími. V jednom z jeho životů, kdy byl velmi chudý a hladový, ho jeden z jeho Guruů zasvětil a řekl mu, aby prováděl upásaná (meditaci) o bohyni Lakšmí (bohyni bohatství). Tuto meditaci prováděl po mnoho let s nadějí, že zbohatne, nicméně v onom životě nezbohatl.

V jednom z následných životů obdržel zasvěcení od džňánina, velice mnoho meditoval a nakonec realizoval átman. Po realizaci byl zakotven ve stavu naprosté beztužebnosti. Teprve po jeho realizaci uzrály jeho meditace o bohyni Lakšmí.

Ve městě, kde žil, začalo padat z nebe zlato. Vidjaranja svámí pochopil, že se tak děje díky jeho předchozím meditacím, ale protože již byl bez přání, neměl nejmenší zájem shromažďovat peníze či zlato. Řekl králi, že zlatý déšť padá na základě jeho předchozího tapasu a že žádné zlato nechce. Král oznámil lidem ve městě, že si mohou ponechat zlato, které k nim spadlo. To, co padlo na veřejná prostranství, si nechal pro vlastní použití. Král později použil zlato ke stavbě chrámů a vodních nádrží.

Zlato, které spadlo do ulic, použil k výrobě zlatých cihel. Aby vyzkoušel, zda Vidjaranja svámí je opravdu beztužebný, král položil pár cihel do blízkosti domu Vidjaranja. Král a královna se pak potajmu dívali, co s nimi Vidjaranja udělá. Ten po nějakém čase vyšel ze svého domu a když spatřil cihly, sedl si na ně a vyprázdnil se. Protože již neměl zájem o peníze, byl to pro něj jediný užitečný způsob jak s nimi naložit.

Otázka: Lidé i dnes používají zlaté cihly na výrobu záchodu. Sedátko na toaletě soukromého letadla iránského šáha bylo z čistého zlata. Když šáh musel utéci ze země, nechal letadlo tam, kde bylo. Když ho prohlíželi lidé z nové vlády, toto zlaté sedátko našli.

Annamalai svámí: Návštěvníci se vždy snažili, aby Bhagaván používal luxusní věci, ale on o ně neprojevoval nejmenší zájem. Jedna paní přinesla sametovou deku, aby na ní seděl, ale on ji odmítl přijmout.

Žena na Bhagavána začala naléhat: „Bhagaváne, prosím, přijměte mou

deku a posadte se na ni.“ Nikdo ji nedokázal umlčet. Po čtyřech hodinách úpěnlivého prošení Bhagaván přijal její dar, jen aby ji umlčel. Seděl na dece asi půl hodiny, a pak ji poslal Činnasvámimu do skladu. Nikdy deku již nepoužil.

Někdo jiný mu přinesl sandále, zhotovené ze stříbra a stříbrný banánový list, aby z něj mohl jíst. Bhagaván použil list na jedno jídlo, aby uspokojil stoupence, a pak sandále i list poslal do chrámu. Nikdy se ani neobtěžoval sandále vyzkoušet. Ášram měl místnost, ve které byly uloženy všechny dary, které lidé Bhagavánovi přinesli. Bhagaván z nich nikdy žádný nepoužil. Dozvěděl jsem se, že brzo poté, co Bhagaván zemřel, rozdál Činnasvámí téměř všechny dary stoupencům.

Když se advokát při sporu s Perumal svámím zeptal Bhagavána, zda má nějakou touhu po penězích, odpověděl: „Nemám je ani rád, ani nerad.“

Bhagaván nikdy neměl něco rád či nerad. Když máme něco v oblíbenosti či neoblíbenosti, když někoho či něco nenávidíme či milujeme, vzniká tím v mysli vazba. Džňáninové nemají nic rádi nebo neradi. Proto jsou volní od vší vázanosti.

4

Otázka: Jak poznám, zda dělám pokroky v mé meditaci?

Annamalai svámí: Ti, kteří mnoho meditují, často rozvíjejí jemnou formu ega. Těší je myšlenka, že udělali nějaký pokrok, těší je stavy míru a blaha, které zažívají, těší je, že se naučili dosáhnout určité kontroly nad toulavou myslí, nebo nacházejí uspokojení v tom, že našli dobrého Gurua nebo dobrou metodu meditace. Všechny tyto pocity jsou pocity ega. Když jsou přítomny pocity ega, uvědomění átmanu není přítomné. Myšlenka „meditují“ je myšlenka ega. Když se uskuteční opravdová meditace, pak tato myšlenka nevyvstane.

Nedělejte si starosti s tím, zda činíte pokroky nebo ne. Jen pozorujte átman dvacet čtyři hodiny denně. Meditace není něco, co bychom měli provádět v určité pozici nebo čase. Je to uvědomování si a postoj, ve kterém máme setrávat celý den. Aby meditace byla působivá, musí být nepřetržitá.

Pokud chcete zavodnit pole, vykopete k němu příkop, kterým po dlouhou dobu pouštíte vodu. Když voda poteče jen deset vteřin, a pak přestane,

vsákne se dříve než dosáhne pole. Átman nedosáhnete a nesetrváte v něm, pokud nevyvinete dlouhé nepřerušované úsilí. Pokaždé, když se vzdáte snahy nebo necháte odvést svou pozornost, něco z vašeho předchozího úsilí bude promarněno.

Nepřetržitě nádechy a výdechy jsou pro běh života nezbytné. Neustálá meditace je nutná pro ty, kteří chtějí přebývat v átmanu.

Svůj život rozdělujete do různých činností: „já jím“, „já medituji“, „já pracuji“ a podobně. Pokud se vás drží takové myšlenky, pak se stále ztotožňujete s tělem. Zbavte se těchto myšlenek a nahraďte je jedinou „já jsem átman“. Držte se této myšlenky a nedopouštějte, aby vám utekla. Myšlenice „já jsem tělo“ nevěnujte žádnou pozornost.

„Teď musím jíst“; „teď musím jít spát“; „teď se vykoupu“, všechny tyto myšlenky jsou „já jsem tělo“ myšlenky. Naučte se je poznávat a jakmile vyvstanou, naučte se je přehlížet nebo je zamítat. Buďte upevněni v átmanu a nedovolte mysli, aby se ztotožňovala s něčím, co tělo vykonává.

Otázka: Jaký je správný způsob provádění sebezkoumání?

Annamalai svámí: Bhagaván říkal: „Jakmile myšlenky vystoupí, zastavte hned jejich rozvíjení tím, že se dotazujete ‚komu ta myšlenka přišla?‘. Co na tom záleží, vystupuje-li mnoho myšlenek? Zkoumejte jejich zdroj nebo hledejte, komu se ty myšlenky objevují a dříve nebo později se proud myšlenek zastaví.“ To je způsob, jak se má provádět sebezkoumání.

Když o tomto Bhagaván hovořil, používal někdy analogii o obléhání pevnosti. Uzavřeme-li systematicky všechny cesty vedoucí do pevnosti, a pak zabijíme její obránce jednoho po druhém, kdykoli někdo z nich vyrazí ven, pevnost bude dříve nebo později prázdná. Bhagaván říkal, abychom stejnou metodu také použili na mysl. Jak si máme počínat? Uzavřete vstupy a výstupy mysli tím, že nebudete reagovat na vystupující myšlenky, úsudky, libosti či nelibosti a podobně a nedovolte, aby se myšlenky rozvíjely a rušily vaši pozornost. Jakmile jste tímto způsobem zapečetili mysl, pak napadněte vždy každou myšlenku, která se objeví tak, že se dotazujete: „Kdo je to, kdo vnímá tu myšlenku?“ Pokud se vám toto podaří provádět nepřetržitě s plnou pozorností, pak se nové myšlenky objeví jen přechodně a hned zase zmizí. Když se vám podaří dostatečně dlouho pevnost mysli obléhat, pak přijde chvíle, kdy se už žádné další myšlenky neobjeví. Pokud přece, budou to jen pomíjivé nerušící obrázky, které se objeví na okraji

vašeho vědomí. V takovém stavu, oproštěném od myšlenek, se sami začnete zažívat jako Vědomí, nikoli jako tělo nebo mysl.

Když však v bdělosti i jen na pár vteřin povolíte a dovolíte, aby nové myšlenky bez zábran unikly a rozvíjely se, obléhání tím povolí a mysl znovu nabude určitou nebo veškerou předchozí sílu.

Aby obránci ve skutečné pevnosti vydrželi obléhání, potřebují dodávky jídla a vody. Když dodávky ustanou, obránci se musí vzdát nebo zemřou. V pevnosti myslí potřebují obránci, což jsou myšlenky, myslícího, aby jim věnoval pozornost a popustil uzdu. Odtáhne-li však myslící svou pozornost od myšlenek nebo je napadá dříve, než se mohou rozvinout, zajdou vyhledováním. Napadáte je opakovanou otázkou: „Kdo jsem já? Kdo má tyto myšlenky?“. Má-li být napadání účinné, musíte jej provádět dříve, než má vystupující myšlenka šanci se rozvinout v myšlenkový proud.

Mysl je jen souborem myšlenek a toho, který je myslí. Myslící je já-myšlenka, prvotní myšlenka, která vystupuje z átmanu přede všemi ostatními, ztotožňuje se se všemi dalšími myšlenkami a říká: „já jsem toto tělo“. Když jste vyhledali všechny myšlenky kromě té na myslícího samotného tak, že jste nepřetržitě prováděli sebekoumání nebo tak, že jste jim odmítali věnovat pozornost, pak já-myšlenka klesne do Srdce, vzdá se a zůstane jen uvědomování si Vědomí. Toto podrobení nastane jedině, když se já-myšlenka přestala ztotožňovat s vystupujícími myšlenkami. Pokud se však stále objevují náhodné myšlenky, které vás přitahují či naopak unikají vaší pozornosti, pak bude pozornost já-myšlenky nasměrována spíše ven než dovnitř. Účelem sebekoumání je přimět já-myšlenku, aby směřovala dovnitř, směrem k átmanu. To nastane zcela samovolně, jakmile se přestane zajímat o jakoukoli vystupující myšlenku.

Otázka: Mnoho lidí je názoru, že sebekoumání je velice obtížné. Zdá se, že i většina Bhagavánových stoupenců sleduje cestu bhakti (lásky). Když člověk není schopen úspěšně provádět sebekoumání, neměl by napřed očistit mysl džapou?

Annamalai svámí: Ne. Pokud máte zájem o cestu sebekoumání, měli byste ji sledovat i tehdy, když cítíte, že v ní nejste příliš dobří. Když chcete provádět sebekoumání účinně a správně, měli byste se držet jedině této metody. Jiné metody mohou být samy o sobě dobré, ale nebudou dobré jako průprava sebekoumání. Pokud například chcete hrát dobře na housle, pak

budete brát hodiny od dobrého učitele a budete cvičit tolik, kolik jste schopni. Když narazíte na obtížné pasáže, nepřejdete kvůli nim na několik měsíců ke hře na klarinet. Zůstáváte u svého zvoleného nástroje a budete cvičit a cvičit, dokud se to správně nenaučíte. Nejlepší přípravou pro sebezkoumání je sebezkoumání.

Otázka: Prošel jsem některými tibetskými zasvěceními. Obdržel jsem různé mantry i vykonával rituály. Mám s tím pokračovat?

Annamalai svámí: Nejlepší mantrou je „já jsem átman“, „všechno je můj átman“, „všechno je pouze jedno“. Když toto budete stále držet v mysli, átman se nakonec sám od sebe odhalí.

Nespokojte se s rituály a jinými technikami pro mateřské školy. Pokud jste opravdový, směřujte přímo k átmanu. Držte se ho tak pevně, jak můžete, a nedovolte, aby vám cokoli nebo kdokoli uvolňoval váš úchop.

Otázka: Mysl se stále pohybuje jako nezadržitelná řeka. Většinu času ani nejsem schopen átman dosáhnout. Jak se mohu něčeho držet, když se tomu ani nemohu přiblížit?

Annamalai svámí: Když mysl vyvstane, automaticky se obrací ke světu. Když budete provádět sebezkoumání, můžete ji trénovat, aby plynula dovnitř, k átmanu. V hlubokém spánku jde mysl k átmanu automaticky, ale vy si to neuvědomujete. Vytrvale prováděnou praxí sebezkoumání můžete mysl vycvičit tak, že automaticky plyne směrem k átmanu, jak ve stavu bdění, tak i snění. Na začátku je to velmi obtížné, ale praxí se to podaří. Opakované sebezkoumání způsobuje, že se mysl vrací do átmanu. Jiné metody mohou poskytovat dobré zkušenosti, ale dobré zkušenosti nezpůsobí, aby se mysl vrátila do átmanu.

Otázka: Kolik meditace je vhodné? Kolik hodin denně?

Annamalai svámí: Meditace musí být souvislá. Proud meditace musí být přítomen ve všech vašich činnostech. S pokračující praxí bude meditace a práce probíhat společně.

Otázka: Provádím džapu. Zasvětil mne jeden bengálský světec. Prová-

dím to způsobem, který Bhagaván doporučoval. Snažím se vypátrat zdroj zvuku.

Annamalai svámí: Vaše praxe bude účinnější, když budete usilovat poznat toho, kdo džapu provádí.

Otázka: Mohou se touhy vykořenit meditací, nebo musí být naplněny, aby se mohly nakonec utišit?

Annamalai svámí: Všechny touhy tvoří ego a ego se rozpustí vytrvalým přebýváním v átmanu. Když podlehnete vašim touhám, ztotožňujete se s vaším egem. Když svou mysl soustředíte na átman a tam ji podržíte, ztotožňujete se s átmanem. Pokud je mysl pevně zakotvena v átmanu, většina tužeb se vůbec neobjeví. Těch pár, které se objeví, vás nebudou obtěžovat, protože v nich nebude impuls k činnosti.

Otázka: Je dobré věnovat nějaký čas udržení zdraví? Měli bychom se věnovat například hathajóze, abychom udrželi tělo v dobré kondici?

Annamalai svámí: Je obtížné provádět sádhanu, když tělo není v dobrém stavu. Hathajóga je jedním ze způsobů, jak udržet zdraví. Avšak Bhagaván říkal, že ze všech ásan je nididhjasana tou nejlepší. A k tomu dodával, že nididhjasana je přebývání v átmanu.

Nevčnujte tělu přílišnou pozornost. Když budete mít starost o prospěch vašeho těla, budete se s ním stále více ztotožňovat. Pohlížejte na tělo jako na užitečné vozidlo. Udržujte jej, dodávejte mu patřičné pohonné látky a opravte jej, když bude poškozené, ale nebuďte k němu připoutáni. Když budete svou pozornost udržovat na átmanu, aniž byste byli rušeni nepříjemnými tělesnými pocity, pak jste dostatečně zdraví, abyste mohli provádět sádhanu. Budete-li provádět sebekoumání opravdově a nepřetržitě, začnete si uvědomovat, že vás vaše zdravotní problémy již neruší. Když budete v átmanu přebývat pevně a silně, přestanete si uvědomovat tělo a jeho bolesti.

Annamalai svámí: Bhagaván jednou říkal: „Napravit sama sebe znamená napravit celý svět.“ Když se člověk naprosto napravit, pak zjišťuje, že není nikoho jiného, koho byste mohli napravit. Člověk se stane tichý a plný míru a spontánně začne vyzařovat štěstí na všechny bytosti.

Když svítí silné světlo, pak není třeba, aby sdělovalo temnotě „prosím ustup“. V přítomnosti silného světla temnota okamžitě mizí. Podobně džňánin samovolně vyzařuje spirituální světlo, které automaticky rozptyluje temnotu duchovní nevědomosti.

Otázka: Proč Bůh stvořil svět tak nedokonale? Jaký je smysl světa, když je v něm každý stále sužován utrpením? Proč je tu temnota, kterou má džňánin rozptýlit?

Annamalai svámí: Nejvyšším smyslem života je zkoumat přirozenost átmanu a pevně se v něm ustálit.

Ze všech zrození je to lidské nejvzácnější, protože v tomto zrození jsme obdrželi schopnost zkoumání. Pomocí této schopnosti je v naší moci zkoumat pravou povahu átmanu. Takové vzácné vtělení nám není poskytováno k tomu, abychom je vyplývali ve smyslových libostech. Je nám poskytnuto pouze k tomu, abychom poznali naše pravé Já.

Světec Tajumanuvar zpívá v jednom verši:

Přišel jsem na svět, jen abych realizoval sám sebe, ale zapomněl jsem na účel, proč tu jsem. Má mysl byla oklamána shromažďováním bohatství a hověním si ve smyslových libostech. Byl jsem podveden, ztracen v máje, vyhledával jsem pomíjivá potěšení v bohatství a u žen. Abych tento klam zničil, můj Guru mi poskytl nádherný meč džňány.

Otázka: Jak dlouho máme zůstat s Guruem?

Annamalai svámí: Dokud se neotevře „oko moudrosti“, je pro nás nutná společnost sádhuů, kteří realizovali átman, abychom si uvědomovali naše vlastní svrchované Já, átman. Také bychom měli učení Gurua studovat a uskutečňovat.

Když budete ve společnosti špatných či světských lidí, jejich myšlen-

kové proudy budou rušit vaše meditace. Je nejlepší se jejich společnosti vyhýbat. Neměli bychom je nenávidět nebo k nim mít nechuť, pouze bychom měli být stranou.

Otázka: Měl by se člověk vyhýbat světským záležitostem, dokud nezískal určitý stupeň kontroly myslí?

Annamalai svámí: Když tělo žije, potřebuje jídlo, oblečení a přístřešek. Džňáně není na překážku, když se vydělávají peníze, aby se pokryly základní potřeby.

Otázka: Některým lidem je dáno, že se mohou vzdát světských věcí. Jiným ne. Musí neustále žít a pracovat se světskými lidmi.

Annamalai svámí: Než jsme přišli na tento svět, všechny události našeho života byly předurčeny: kde budeme žít, jaké činy budeme vykonávat a podobně. Pokud toužíme po něčem jiném, než nám bylo prárabdha karmem předurčeno, nemůžeme to dosáhnout.

Otázka: Takže nemá smysl plánovat budoucí věci. Je lepší žít s tím, co přichází, den po dni.

Annamalai svámí: Správně! Všechny potíže, které máme v životě prožít, nám poskytl Bhagaván k tomu, aby stočil naši mysl k átmanu.

Jeden člověk se jednou zeptal Bhagavána: „Proč Bůh zvolil tento způsob udělování milosti skrze prožívání utrpení? Proč nezvolil nějaký jiný způsob?“. Bhagaván odpověděl: „To je jeho věc. Kdo jste vy, že ho vyslýcháte?“

Jindy se jeden stoupenec zeptal: „Proč se mi Bůh neobjevuje?“. Bhagaván odpověděl: „Kdyby se vám osobně projevil, vy byste ho nenechal v klidu odejít. Důvod toho, že se vám Bůh neobjevuje, není v tom, že by se vás bál. Spíše se obává projevit ve tvaru, který byste mohl vidět, protože ví, že kdyby tak učinil, předali byste mu dlouhý seznam toho, co byste si přáli.“

Otázka: Je žádoucí, abychom spatřili Boha?

Annamalai svámí: Manikkvačagar vyjádřil v jedné ze svých písní: „Bůh není osobou, ani není nějakou určitou věcí. Avšak mimo Boha není nic, protože on sám je vším.“

Spatřit vlastní átman a ten samý vidět ve všem, co je, to je spatřování Boha.

Otázka: Takže je lepší chtít jen beztvary átman?

Annamalai svámí: Jednou jsem zaslechl, jak Bhagaván říká Paulu Bruntonovi: „Budete-li provádět meditaci o všepronikajícím átmanu, získáte nesmírnou energii.“ Všechny bytosti, všechny věci, všichni lidé na světě jsou vaším vlastním átmanem. Všichni jsou nedělitelnou součástí vás. Pokud můžete všechny vidět jako váš átman, jak byste mohl někomu ublížit? Když máte jasné zření, pak víte, že cokoli činíte jiným, činíte jen vašemu átmanu.

Mít rád jednu věc namísto jiné je samsára, mít rád a milovat všechny věci je moudrost. Když člověk s tímto pochopením vidí, že všichni lidé jsou jeho vlastní átman, pak zažívá stejný mír, který prožívá ve spánku. Rozdíl je pouze v tom, že jej zažívá tady a nyní, když bdí.

Otázka: U džňánina nejsou v uvědomování si átmanu vůbec žádná přerušení? Například je-li zabrán do čtení dobré knihy, nebude celou svou pozornost věnovat knize? Bude si zároveň uvědomovat, že je átmanem?

Annamalai svámí: Pokud existují přerušení v uvědomování Sebe Sama, pak to znamená, že ještě není džňáninem. Než se jedinec upevní v tomto stavu bez přerušení, beze změn, musí tento stav mnohokrát dosáhnout. Vytrvalou meditací se nakonec stane nepřerušovaným.

Přebývání v átmanu se dosahuje velmi obtížně, ale když je jednou dosaženo, jeho podržení se děje bez úsilí a není nikdy ztraceno. Je to jako když chceme vyslat raketu do prostoru. K tomu, aby se překonalo pole zemské přitažlivosti, se vyžaduje mnoho úsilí a energie. Jestliže raketa nevyvine potřebnou rychlost, zemská přitažlivost ji přitáhne zpět. Jakmile však unikla účinkům přitažlivosti, zůstává v prostoru zcela volně, aniž by spadla zpět.

Otázka: Četl jsem mnoho zpráv o Guruech a světcích, kteří poskytují požehnání. Nerozumím však tomu, co požehnání je. Světec vám poskytuje

nebo vydává určitou energii ze svého nitra? Vytvoří nějaký souhlas, aby se ve vědomí něco stalo? Jak to funguje?

Annamalai svámí: Je požehnáním, máme-li rádi jinou lidskou bytost a hněvat se na ní znamená kletbu.

Otázka: Znamená to, že když milujeme Gurua, přitahujeme jeho požehnání? Je to karman člověka, že nalezne Gurua a miluje ho?

Annamalai svámí: Jedině když začne dobrý karman člověka nést ovoce, nalezne kontakt s mudrcem. Jenom ti, kdo nashromáždili dobrý karman z mnoha předchozích životů, dostanou příležitost, aby potkali mudrce, kterého budou milovat.

Otázka: Je mudrcovo požehnání, které jedinec obdrží, součástí osudu? Může mudrcovo požehnání odejmout část karmanu nebo jej nějak změnit?

Annamalai svámí: Mudrcovo požehnání snižuje intenzitu prarabdha karmanu (karman, který musí být prožit v současném životě). Být pod ochranou Gurua, je jako být ve stínu velkého stromu. Když člověk, který byl venku na plném slunci, začne odpočívat ve stínu stromu, pocítuje, že jeho nepohodlí se zmínilo.

Otázka: To je naposled, co jsme mohli přijít a setkat se s vámi. Zítra se vracíme do Francie. Chtěli bychom vám poděkovat za užitečné rady, které jste nám poskytnul.

Annamalai svámí: Až se vrátíte do Francie a budete mít ještě nějaké pochyby, zkoumejte a uvažujte: „Komu ty pochyby vyvstávají?“ Když je takto napadnete, brzy se rozplynou.

Otázka: Zde, na tomto místě, je pocit átmanu velmi jasný. Ve Francii pro nás nebude snadné zůstat v kontaktu s tímto cítěním.

Annamalai svámí: Pokud bude meditace konstantní, nejistoty tohoto druhu se nebudou ve vaší mysli vyskytovat.

Otázka: Návštěvy u svámiho byly nejsvětějšími místy naší cesty po Indii.

Annamalai svámí: Pokud jste z toho měli užitek, je to všechno Bhagavánova milost.

Otázka: Když pročítám knihy Ramanášramu, zdá se mi, že Bhagaván byl často přísný a tvrdý. Byl k vám Bhagaván tak laskavý, jako jste byl vy k nám?

Annamalai svámí: Různí lidé od něj dostávali různé odpovědi. Ke mně byl vždy laskavý a pozorný. Ale neměli byste posuzovat Bhagavána podle jeho chování. Když se na někoho rozhněval nebo někoho přehlížel, pak to bylo vždy k dobru toho člověka. Svou milost předával jak laskavostí, tak hněvem.

Otázka: Bhagavánovo tělo nyní odešlo, intelektuálně vím, že on je átman, svrchované Já, že je všude, avšak někdy si ještě přeji, abych měl to štěstí a mohl sedět v jeho fyzické přítomnosti. Víím, že tělo není nakonec důležité, ale cítil bych se velmi šťastný a bezpečný, kdybych věděl, že bych k němu mohl jít a hovořit s ním, nebo mohl s Bhagavánem pouze sedět, kdykoli bych měl problém.

Annamalai svámí: Cokoli vidíte je Bhagavánovo tělo. Přítomnost vedení, po kterém toužíte, svítí skrze všechny tvary a oživuje je. Nebuďte připoután k Bhagavánovu tvaru či tělu. Skutečný Bhagaván je nad tvarem a smrtí.

Když voda teče z tlamy kamenné sochy tygra, každý ví, že nepochází z tygra. Všichni víme, že vytéká z nádržky. Podobně Bhagaván hovoří nyní skrze každého, kdo ho zná a zažívá tak, jaký skutečně je.

6

Annamalai svámí: Bdění, snění a hluboký spánek jsou jako dlouhý sen, který se odehrává ve vědomí. Když prožíváme sen a jsme do něj zapleteni, pak všechno, co vidíme, se zdá být po dobu snu opravdové. Ale když se

probudíme, sen zmizí a my si uvědomíme, že se vlastně mimo naši mysl nic nestalo. Když se probudíte do pravého Vědomí, pak celý proces bdění, snění a spánku zmizí jako sen minulé noci. Ihned pochopíte, že nikdy nebyl skutečný. Právě nyní, protože si nejsme átmanu vědomi, sníme tento svět a představujeme si, že je skutečný. V tomto snu jsme tak ponořeni, že věříme, že je to jediná skutečnost.

Když jsme vzhůru, život je jen dlouhým snem, který drží naši pozornost venku, abychom nevěděli, kdo ve skutečnosti jsme. Když si osvojíte přístup, že všechny události ve světě jsou jen snovými událostmi, vaše mysl se uklidní. Pouze když berete snový svět jako skutečný, mysl se vzruší.

Otázka: Jasně pocítuji, že život je dlouhým snem, ale nemohu jej prohlédnout. To mi trvá již mnoho let.

Annamalai svámí: Pokud byste opravdu uvěřil v to, že celý život je snem, nic ve světě by se vás nemohlo dotknout. Pokud však stále máte problémy a trápení, jako že nejste schopni vidět, jak sen probíhá, znamená to, že jste se ještě úplně nepřestal ztotožňovat s tím, co se dočasně objevuje ve vašem vědomí.

Měl byste zkoumat: „Kdo není schopen proniknout snem?“

Pravé Já se neztotožňuje se snem. Když nezapomenete na vaše pravé Já, pak se vás bdění, snění a spánek vůbec nedotýkají. Věci kolem nás se vždycky mění, ale to, co skutečně jsme, zůstává beze změny.

Čirá existence „Já jsem“, bez čehokoli předurčeného nebo k ní připojeného, je společná všem. Nikdo nemůže svou vlastní existenci popřít. V tomto „Já jsem“ nejsou žádná omezení, ale když mylně toto „Já jsem“ ztotožňujeme s tělem a myslí a vytvoříme pro nás omezenou totožnost, pak začíná bída.

Pouze při lidském zrození jsou tři stavy – bdění, snění a hluboký spánek – zároveň doprovázené pocitem, že je něco, co je nad nimi, cosi, co je možné zažít a prožít.

Zažíváme sen, ale po probuzení sen zmizí a my existujeme ve stavu bdění. Když usneme, celý svět zmizí. Když tyto tři stavy pozorujeme, docházíme k závěru, že jejich povahou je objevovat se a mizet. Když tuto záležitost dále zkoumáme a podrobně prohlédneme přirozenost té věci, kterou nazýváme myslí, uvědomíme si, že čiré Vědomí není dotčeno žádnými změnami nebo událostmi, které se zdají v něm probíhat.

Jediným smyslem života je naučit se, jak přebývat v onom Vědomí. Máme se naučit, jak spočívat v turíja, které je čtvrtým i prvotním stavem a je svědkem ostatních tří stavů.

Provádět nějakou formu sádhany, aniž bychom napřed věděli, že individuální já neexistuje, je hovnění sobě samému. Je to druh spirituální zábavy, ve které klamně já provozuje hry samo se sebou.

Světce Tajumanuvar jednou prohlásil: „Na co všechny ty mahájógy? Všechny tyto jógy jsou májou!“

Když se snažíte meditovat, aniž byste poznali, že vaší skutečnou povahou je átman a jediné átman, pak vás vaše meditační praxe zavede jen do větší mentální nesvobody.

Bhagaván jednou řekl: „Abyste udrželi mysl v átmanu, vše co máte dělat, je být tichý.“

Abyste realizovali átman, opravdu nemusíte dělat nic, mimo toho být tiší. Vzdejte se ztotožňování s myslí a držte se átmanu. To úplně stačí. Buďte tiší a věnujte pozornost uvědomování si „já jsem átman, átman je vše.“ Jaké nesnáze vzniknou z provozování takové jednoduché praxe?

Otázka: Mysl nemá ráda, když je přehlížena. Ráda se neustále toulá a přemýšlí. Přišel jsem k vám, protože jsem si myslel, že mi pomůžete získat určitou kontrolu nad toulavou myslí.

Annamalai svámí: Kdo sem přišel pro pomoc? Najděte, kdo je ta bytost. Nevyvozujte automaticky, že ta osoba existuje a že potřebuje pomoci se svými problémy. Když budete takto přemýšlet, vaše problémy se nezmění, ale zvětší.

Ztotožňování s tělem a myslí vede jen k nepoznávání átmanu. Tím se zrozuje ego. Oddělit se od něho a nezabývat se tělem a myslí má za následek smrt ega.

Bhagaván jednou řekl: „Kdo omezuje átman tím, že věří, že je tělo a mysl, ten svůj vlastní átman zabíjí. Zabíjení átmanu musí být potrestáno. Trestem je zrození a smrt a neustálá bída.“

Otázka: Je ukončení bidy určeno prárabdha karmanem nebo můžeme sami přispět osobním úsilím?

Annamalai svámí: Utrpení končí jediné realizací átmanu a žádným jiným způsobem.

Otázka: Může to nastat kdykoli?

Annamalai svámí: Zde a nyní již jste átmanem. Nepotřebujete žádný čas, abyste realizovali átman. Všechno, co potřebujete, je správné porozumění. Každým okamžikem se ztotožňujete s tělem a myslí, a tím se ubíráte cestou ega a utrpení. V okamžiku, kdy se vzdáte tohoto ztotožnění, pohybujete se směrem ke skutečnému Já, směrem ke štěstí.

Otázka: Všichni jsme navyklí činit rozdíly mezi věcmi. Říkáte: „Meditujte, že jste átmanem.“ Když se snažím vytvořit pocit „já jsem átman“, nebude to skutečné. Bude to jen jiná idea v mysli. Může mi přemýšlení o takové ideji opravdu pomoci?

Annamalai svámí: Jestliže vám říkám „meditujte o átmanu“, žádám vás, abyste byli átmanem, nikoli o něm přemýšleli. Buďte si vědom toho, co zůstává, když se myšlenky zastaví. Buďte si vědom Vědomí, které je zdrojem všech vašich myšlenek. Buďte tím Vědomím. Pociťujte, že to je to, co skutečně jste. Pokud toto děláte, pak meditujete o átmanu. Ale když se ve Vědomí nemůžete ustálit, protože vaše vásany jsou příliš silné a aktivní, je prospěšné se držet myšlenky „jsem átman, jsem vše“. Meditujete-li tímto způsobem, pak nebudete spolupracovat s vásanami, které blokují vaše sebeuvědomování. Když s nimi nespolupracujete, dříve nebo později vás musí opustit.

Pokud vám tato metoda nevyhovuje, pak jen s plnou pozorností pozorujte mysl. Kdykoli se mysl zatoulá, uvědomte si to. Sledujte, jak se myšlenky navzájem spojují a pozorujte, jak duchu podobná mysl zachycuje a drží všechny vaše myšlenky a říká „to je má myšlenka“. Pozorujte metody mysli, ale nijak se s nimi nezotožňujte. Jestliže věnujete mysli vaši plnou odpoutanou pozornost, začnete chápat marnost všech mentálních činností. Dávejte pozor, jak se mysl toulá sem a tam, jak vyhledává neužitečné a zbytečné věci nebo myšlenky, které nakonec samy stvoří jen utrpení. Když sledujeme mysl, získáváme poznání jejích vnitřních pochodů. Toto nás podněcuje, abychom zůstávali odpoutáni od všech myšlenek. Nakonec, když se dostatečně snažíme, poskytuje nám schopnost zůstávat jako Vědomí a být nedotčeni přechodnými myšlenkami.

Otázka: Je lepší meditovat takto sám nebo je výhoda, když meditujeme spolu s jinými?

Annamalai svámí: Když je hledající ve společnosti světských lidí, kteří berou tělo a mysl jako já, stává se, že se nakazí jejich způsobem myšlení. Nevědění o átmanu je nakažlivé. Nestýkejte se se světskými lidmi. Meditujte buďto sami nebo s lidmi, kteří také usilují odpoutávat se od mentálních připoutaností.

Otázka: Myslím si, že to je velmi užitečná rada. Ale na západě je těžké najít možnost meditace s lidmi, kteří jsou stejného mentálního ražení. Duchovních lidí tam moc není.

Annamalai svámí: Co říkáte, bude asi pravda. Avšak pokud se vám podaří trvale upevnit vaši meditaci, pak vás nemůže nikdo vyrušit. Je našim osudem žít s neduchovními lidmi. Zevně se máme chovat jako oni, avšak uvnitř má celá naše pozornost plynout k átmanu.

Otázka: Praxe, o které mluvíte, představuje zcela nový způsob života.

Annamalai svámí: To je skutečný život. Všechno ostatní je májou. Neberte život v máje za opravdový. Světec Manikkavačagar jednou řekl: „Pán Šiva mi poskytl dar, že nejsem schopen dát opravdovost životu v máje.“

Otázka: Jsme máje tak přivyklí, že je pro nás obtížné dosáhnout duchovního pokroku.

Annamalai svámí: Znovu říkám, zkoumejte: „Čí jsou tyto potíže?“ Nepřisuzujte skutečnost každé věci, která vám způsobuje všemožné problémy.

Otázka: Ve světě nemáme jiný úkol než objevit naše vlastní pravé Já? Není naší povinností věnovat trochu lásky a soucitu jiným lidem?

Annamalai svámí: Když objevíte Sebe Sama, budete schopni dávat lásku a soucit celému světu. Bude to z vás automaticky proudit. Slunce je plné světla, které dává světu zcela neúčastněně. Jestliže jste realizovali átman, naplníte se spirituálním světlem, které se rozlije všude. Toto přetékaní z va-

šeho átmanu je láskou a soucitem pro celý vesmír. Člověk se může snažit poskytovat dobro jiným, ale jen málo skutečného dobra nastane, pokud neznáme Sebe Sama. Jak může slepec pomáhat jiným lidem?

Otázka: Chápu to, co říkáte: že nejsme tělem ani myslí a že musíme tuto pravdu zažívat víc a víc. Ale musíme pečovat o tělo i mysl. Také musíme dělat něco ve světě. Nemůžeme jen stále sedět a meditovat. Když to budeme dělat, staneme se pro ostatní přítěží.

Annamalai svámí: Je třeba pečovat o tělo tím, že mu dáváme jídlo, přístřeší a šatstvo. To je nutné, neboť cesta za átmanem je snadná pouze v případě, kdy je tělo zdravé. Je-li loď v dobrém stavu a nepotřebuje opravu, můžeme s ní snadno vyplout. Nezapomínejme ale na účel, proč jsme toto tělo dostali. Neměli bychom odsunovat Sebe Sama na vedlejší kolej tím, že příliš přemýšlíme o zdraví, nebo se rmoutíme nad problémy jiných lidí. Účelem našeho života je realizovat átman. Je snadné opatřit si trochu jídla a nalézt někde vhodné podmínky k životu a meditaci. Když jsme toto dosáhli, neměli bychom mít další zájem o svět a jeho problémy.

Otázka: Zdá se, že lidé této země uctívají mnoho různých bohů. Kdo jsou tato různá božstva a proč jich je tolik zapotřebí?

Annamalai svámí: Je jenom jeden Bůh, ale má mnoho projevů. Když tvoří, je nazýván Brahma, když ochraňuje a zachovává, nazývá se Višnu, když ničí, nazývá se Šiva. Je to podobné jako různé funkce jedné vlády nebo různé funkce těla. Je mnoho různých orgánů, které fungují různě, ale tělo je jediné.

7

Otázka: Včera jsem vystoupal ke Skandášramu. Seděl jsem tam a jen tak z ničeho nic mi najednou začaly stékat slzy. Plakal jsem a plakal. Jsem z toho na rozpacích. Proč se něco takového stává?

Annamalai svámí: Jednou se mi stala podobná věc. Když jsem byl ještě velmi mlád, šel jsem do chrámu ve městě, kde se Šiva poprvé objevil

Manikkavačagarovi. Když jsem si v chrámu sednul, slzy mi stékaly po tvářích. Slzy tohoto druhu jsou často znakem milosti. Když jsou vaše slzy určeny spíše Bohu, než světským věcem, vaše mysl a srdce jsou očistěny. Když toužíte po Bohu tak, že pláčete, když ho voláte, pak si buďte jisti, že přijde. Když děťátko pláče, matka přijde, aby ho nakrmila. Když stoupenec pláče, protože hladoví po milosti, Bůh mu poskytne milost, aby ho nasýtil.

Otázka: Opakuji Óm Namó Bhagavaté Šrí Ramanája (Óm, projev nejhlubší úcty Bhagavánovi Šrí Ramanovi) a také provádím některé zenové meditace, měl bych pokračovat v obojím?

Annamalai svámí: Bez lásky ke Guruovi nemůže být žádná džňána. Ale je lepší, když naplňujeme jeho učení, než když pouze opakujeme jeho jméno. Nejlepší tapas je, když jdeme cestou, kterou Guru vyjevil. Pokud rozumíte učení Bhagavána a uskutečňujete jej tím, že stále přebýváte v átmanu, pak se s Bhagavánem sjednotíte. To je pravá láska, bhakti, ke Guruovi. Ve Vivékačúdámání se říká: „Z nesmírného počtu cest jak realizovat átman je bhakti nejlepší.“ Šankara však jde dále a definuje bhakti takto: „Nejvyšší bhakti je vytrvalé uctívání átmanu tím, že v něm stále přebýváme.“

Otázka: Mnoho lidí pociťuje pobídku, aby uctívali něco, co je mimo nich samých. Átman je moc nepřitahuje. Namísto toho chtějí uctívat vnějšího Gurua nebo Boha.

Annamalai svámí: Zbožné uctívání božstev nebo Gurua je užitečnou pomůckou do doby, než je aspirant dostatečně zralý k tomu, aby poznal beztvárovou skutečnost. Tyto tvary jsou jen ukazateli vedoucími k neprojevené skutečnosti.

Když chcete někomu ukázat určitou hvězdu, tak třeba řeknete: „Vidíte špičku toho listu na stromě? Hvězda je nalevo od ní.“ List je pouze bodem, který pomáhá posunout vaši pozornost k tomu, co opravdu chcete vidět. Podoba Gurua je podobným ukazatelem směru. Existuje ve tvaru jako neustálá připomínka, aby naše pozornost byla zaměřena na beztvárovou skutečnost.

Otázka: Sleduji cestu uctívání a podrobení se. Rád provádím bohoslužby a jiné rituální činy, protože mi pomáhají podržet pozornost u Boha. Je dobré, když omezíme náš koncept Boha na určitou formu?

Annamalai svámí: Bohoslužby a různé podoby Boha jsou pro ty, kteří chtějí světské věci. Jelikož Bůh je přítomen ve všech věcech, nejlepší bohoslužbou je uctívat ho ve všech formách. Celý vesmír je projevem božím. Když jste schopni milovat stejně všechny bytosti vesmíru, pak provádíte nejvyšší a největší bohoslužbu.

Otázka: Usiluji o to podrobit se Guruovi. Jak budu vědět, že jsem úspěšný? Velmi snadno se řekne „podrobuji se“, ale to je pouze slovní prohlášení. To ještě neznamená, že skutečné podrobení nastalo. Myslím si, že jsem dosáhl určitého úspěchu při své praxi, jak mohu mít jistotu?

Annamalai svámí: Pokud jste se opravdu podrobil Guruovi, pak ho spatříte ve všech tvarech. Kamkoli půjdete, uvidíte jen Gurua. Jestliže vaše mysl není stálá, je to znamením, že vaše podrobení není úplné. Váš Guru na sebe může vzít více tvarů. Když je vaším osudem, abyste šel na různá místa, váš Guru může vzít na sebe tvar různých světců. I když toto učiní, přece je stále jediným Guruem, protože Guruem je beztvarý átman. Musíte se naučit spatřovat Gurua ve všech věcech; musíte se naučit vidět Gurua všude.

Kundžu svámí jednou navštívil klášter Quilon. Když se vrátil, řekl Bhagavánovi, že neučinil namaskáram (pokorné pozdravení) Guruovi kláštera. Bhagaván mu odpověděl: „Proč omezujete Bhagavána na tento tvar? Guru je jen jediný, ne mnohý.“

Sešadri svámího jednou viděli, jak provádí namaskáram oslu. Když byl dotázán, proč tak učinil, odpověděl: „To není osel, to je brahman.“ Když se ho někdo při jiné příležitosti zeptal, proč se upřeně dívá na buvola, odpověděl, že nevidí žádného buvola, že vidí jediné brahman.

Otázka: Někdy se Bůh objeví před uctívajícím ve fyzickém tvaru. Je tato forma Boha skutečná nebo je pouhou představivostí?

Annamalai svámí: Když vidíte jména a tvary, pak je vidíte ve své představivosti. Když vidíte pouze átman, pak vidíte skutečnost.

Namdev a Tukaram velice láskyplně uctívali Kršnu. Mysleli na něho tolik, že se před nimi často projevil a hovořil s nimi.

Jednou jsem se zeptal Bhagavána: „Jak tito světci viděli Kršnu? Byl tvar, který viděli, skutečným tvarem?“

Bhagaván odpověděl: „Jak ho světci viděli? Úplně stejným způsobem, jakým já vidím vás a vy mne. Spatřili fyzickou formu stejným způsobem, jako běžní lidé vidí jiné běžné věci.“

Tato slova na mne tak mocně zapůsobila, že jsem okamžitě vstoupil do stavu plného blaha, při kterém se mi zježily všechny vlasy.

Když stoupeneci sdělovali Bhagavánovi, že měli vizi Rámy nebo Kršny, někdy jim odpovídal: „Ó, skutečně, a kde je Ráma nyní?“ Jestliže stoupenec připustil, že další vizi již nemá, Bhagaván říkával: „Vize přicházejí a odcházejí, nejsou trvalé. Najděte, kdo má vizi.“

Beztvarý átman je jedinou skutečností. Je to skutečná podoba Boha. Ve své skutečné podobě nepodléhá objevování a mizení; je stále přítomný. Když svou pozornost stočíte k átmanu a tam ji podržíte, zažijete ho takového, jaký skutečně je.

Otázka: Svámí, někdy pociťuji nesmírnou milost a mám pocit velké pohody. Takový pocit vytrvá několik dní, a pak odchází. Proč je tomu tak?

Annamalai svámí: Jestliže vaše uvědomování milosti není trvalé, znamená to, že vaše podrobení je jen částečné. Nebud'te připoutáni k vašim problémům a nic si z nich nedělejte. Nechte všechny problémy být a vložte je do Bhagavánových rukou. Rozvíjejte pocit: „Ten problém je Boha, ne můj.“

Když se podrobíte Bhagavánovi, pak byste si neměl dělat starost s žádným problémem či potřebami. Měli byste mít víru, že Bhagaván se postará o cokoli. Děláte-li si ještě s něčím starosti, pak jste se plně nepodrobil.

Tajumanuvar jednou žádal Šivu, aby mu poskytl dobrodiní:

Ty, který neseš problémy celého světa, prosím, vezmi si také všechny mé. Zbav mne pocitu, že jsem konající. Ty jediný konáš. Ty všechno činíš skrze mne.

Zcela se podrobte a přijměte, že vše, co se stane vám i ve světě, je boží vůlí.

Otázka: Jak se má rozlišovat mezi činy, které se dějí z vůle boží, a činy, které mají původ v egu?

Annamalai svámí: To je velmi jednoduché. Je-li podrobení úplné, pak všechno je Boha. Všechno, co pak nastane, je jeho činností. V takovém stavu je mír, harmonie a nepřítomnost myšlenek. Dokud není dosažen tento stav, všechny činy vykonává ego.

Otázka: Zmiňujete velice úsilí, ale málokdy mluvíte o milosti. Vy nepřičítáte milosti velkou důležitost?

Annamalai svámí: Milost je důležitá. Ve skutečnosti je podstatná. Je dokonce důležitější než úsilí. Realizace átmanu nastává jak úsilím, tak milostí. Když člověk vyvine vytrvalé úsilí, aby přebýval v átmanu, pak obdrží hojnost milosti. Milost nepřichází jenom ve tvaru našeho Gurua. Když opravdově meditujete, pak všichni minulí i současní dživanmuktové odpovídají na vaše úsilí tím, že vám posílají pozhánání a světlo.

Otázka: Měli bychom mít silnou touhu po realizaci? Je taková touha nezbytná, když chceme vážně provádět sádhanu? Nebo bychom se měli vzdát i této touhy a jen pokračovat v naší meditaci?

Annamalai svámí: Jednou, když se Nárada ubíral k Vaikuntě,²⁸ potkal dva sádhuy, kteří prováděli tapas. Zeptali se ho kam jde a on jim odpověděl: „Vaikunta.“ Oba chtěli vědět, zda jejich tapas je úspěšné a prosili Nárada, aby se zeptal Višnu, kdy dosáhnou realizaci. Nárada zašel k Višnuovi a vrátil se se zprávami.

Prvnímu sádhuovi řekl: „Vy jste velmi blízko. Ještě čtyři nebo pět zrození a obdržíte realizaci.“ Sádhu byl však zprávou spíše rozzloben, protože se cítil být téměř osvíceným. Říkal: „Provádím tapas od narození a vím, že jsem jej prováděl i v mém předchozím životě. Proč mám čekat ještě další čtyři nebo pět zrození? Tato předpověď nemůže být správná.“

Druhému sádhuovi Nárada sdělil: „Prováděl jste tapas pod tamaryškovým stromem. Vy se také nakonec dočkáte osvobození, ale napřed se musíte narodit tolikrát, kolik je listů na tomto tamaryškovém stromě.“

²⁸ Vaikunta je nebeský svět, kterému předsedá Višnu. V hinduistické mytologii je Nárada poslem bohů. Má čtveráckou povahu, způsobuje nesnáze jak na zemi, tak v nebeské říši. Jeho šprýmy jsou spíše žertovné než zlomyslné. Jeho zásahy do záležitostí jiných lidí jim vždy nakonec přinesou dobrodiní.

Druhý sádhu byl velmi šťastný, když to uslyšel. Zvolal: „Osvobození je pro mne jisté. Jednoho dne přijde. Sám Višnu mi to zaručil!“

V tom okamžiku se zvedl silný vítr a odfouknul ze stromu všechny listy. Když se poslední list dotknul země, sádhu realizoval.

Sádhu, který byl trpělivý a spokojený, prokázal, že je opravdu podrobný. Druhý sádhu prokázal svou nezralost svým zklamáním a netrpělivostí. Pokud jste se opravdu podrobili, nepožadujete od Boha realizaci. Jste spokojeni s čímkoli, co vám poskytne.

Otázka: Vypadá to, že k realizaci átmanu je třeba mnoho času; vlastně mnoho životů. Pro mne se zdá být realizace záležitostí daleké budoucnosti.

Annamalai svámí: K realizaci átmanu nepotřebujete stovky životů. Ve skutečnosti nepotřebujete vůbec žádný čas. Čas je jedna z vlastností mysli. Osvobození nepřichází po nějakém časovém období, protože v átmanu není čas. Osvobození přichází, jakmile plně rozumíte a zažíváte, že tu není nikoho, kdo potřebuje osvobození. Toto pochopení a zážitek vystoupí jedině, když mysl a její zakořeněné ideje času přestanou fungovat. Když začnete přemýšlet o čase a začnete si dělat starosti, jak dlouho to ještě bude trvat, než realizujete átman, vaše pozornost bude prodlévat u mysli a nikoli u átmanu. Pokrok můžete učinit jedině tehdy, když vaše mysl bude zaměřena na átman.

Otázka: Často říkáte, že satsang je důležitý. Mohu mít satsang s Bhagavánem, i když je nyní mrtvý? Ptám se proto, že jsem měl onehdy ve Švýcarsku mocný zážitek jeho přítomnosti. Tehdy byl Bhagaván mrtvý již mnoho let.

Annamalai svámí: Bhagaván je tu neustále a na všech místech. Jelikož je átmanem a ne nějakým určitým tvarem, není zvlášť důležité, že tělo, které jsme pokládali za Bhagavána, je nyní mrtvé. Rozhlasové vlny můžete zachytit kdekoli. Pokud se naladíte na vlnovou délku Bhagavána, což znamená přebývat v átmanu, můžete si uvědomit, jak se jeho milost rozlévá, ať jste kdekoli.

Od Bhagavána nejsme nikdy odděleni. Každý atom v hmotném vesmíru je Bhagaván. Každý čin, který ve světě nastane, je způsoben jedině Bhagavánem. Každá bytost, každý tvar, je Bhagavánovým tvarem. Když jste s Bhagavánem úplně sladění, zažíváte jas a mír. Obdržíte vedení, ať jste kdekoli.

8

Otázka: Jsem přesvědčen, že jsem, ale nejsem přesvědčen o tom, čím jsem. Intelpektuálně chápu, že jsem átman, ale nezažívám to. Musím vynaložit mnoho úsilí.

Annamalai svámí: Abyste zažil átman, musíte se hluboko ponořit do Vědomí „Já jsem“.

Otázka: Mínete tím, že tam mám podržet mysl?

Annamalai svámí: Pokud vidíte lano jako lano, pak není žádného hada. Také víte, že tu žádný had nikdy nebyl.

Když si přestanete představovat, že jste tělo a mysl, skutečnost sama od sebe začne zářit. Ustálíte-li se v tomto stavu, poznáte, že mysl se nikam nepohybovala, protože pochopíte, že nikdy opravdu neexistovala. „Držení mysli v jejím zdroji“ je jen jiným označením pro „pochopení, že nikdy neexistovala“.

Otázka: Ale jak se má člověk probudit z neustálého tělesného vědomí? Aby se Vědomí mohlo projevit, člověk musí mít tělo.

Annamalai svámí: Když se dosáhne neustálá meditace, při které je Vědomí jedinou skutečností, ve které se všechny jevy objevují a zase mizí, pak taková meditace se děje na základě sattvické mysli. Taková aktivita likviduje a rozpouští tamas a radžas, které způsobují zakrývání skutečnosti.

Lidské tělo je jediným vhodným nástrojem pro realizaci neprojeveného átmanu. Tělem a myslí můžeme zkoumat i odkrýt, že skutečnost zůstává tělem a myslí nedotčena. S dobrým vozem můžeme dosáhnout místo určení rychle. Víme, že vůz není osobou a že osoba je ve voze. Neměli bychom si myslet „já jsem tělo“. Měli bychom se dívat na tělo stejným způsobem, jako se díváme na vůz. Měli bychom zastávat názor: „Tělo je užitečným vozidlem. Když ho budu udržovat a dávat mu dostatek pohonné látky, mohu jej použít, aby mě dovezlo k cíli.“

Otázka: Je jedno, do jaké míry jsem klidný a jakou mám mysl, nikdy

nevidím svět jako nedělitelný celek. I když mysl je úplně tichá a já otevřu oči, stále vidím svět jako oddělený objekt.

Annamalai svámi: Když ten, který vidí, zmizí, odchází s ním svět mnohosti. Když ten, který vidí, zmizí, nevidíte jednotu a nedělitelnost, ale vy jste onou jednotou. Nikdy nemůžete vidět átman nebo brahman, můžete tím pouze být.

Na náhrdelníku je mnoho perel, ale uvnitř nich je jedna spojující nit. Podobně je jedno Vědomí, které se projevuje ve všech formách, ve všech tělech. My ho takto nevidíme. Myslíme si: „Já jsem perla, proto všechny ostatní perly jsou ode mne odlišné.“ Když myslíme takto, pak samovolně přehlízíme společnou nit, která vše spojuje. Když prohlédneme každou jednotlivou perlu, může se zdát, že je mezi nimi mnoho rozdílů, ale uvnitř nich je všem společná nit. Nití, která spojuje celý vesmír do jediné bytnosti, je váš vlastní átman. Těla se mohou zdát zevně rozdílná, ale Vědomí, které je oživuje, je jediné a stejné ve všech.

Není to ovšem úplně bezchybná analogie, protože z hlediska átmanu není žádného rozdílu mezi perlami a nití. Všechny jsou jedinou skutečností. Tělo, mysl i svět jsou všechno projevy jediné skutečnosti.

Všichni děláme velkou chybu: pokládáme tělo a mysl za pravé Já a zapomínáme na neomezené, v nich jsoucí Vědomí, které je naší skutečnou existencí. Džňánin si uvědomuje, že všechna těla, myslí a tento svět, existují uvnitř jeho vlastního Já, átmanu. Ale ten, kdo nerealizoval pravdu o svém svrchovaném Já, vidí sebe a ostatní jako rozdílné bytosti, cítí se od nich odlišný.

Otázka: Jsme zvyklí vidět rozdíly. Je nemožné to zastavit.

Annamalai svámi: Zvyku vidět rozdíly, rozličnosti, se můžeme vzdát, když realizujeme átman. Dokud zůstáváme v úrovni těla a myslí, není možné se toho vzdát. Proto jděte ke zdroji projevení. Tam není žádných rozdílů.

Vzdát se totožnosti s tělem a myslí je tapas, samádhi, dhjána a ništhá (přebývání v átmanu jako átman).

Spirituální hledající mají zvláštní zvyk: očekávají, že najdou cestu, dosáhnou, objeví, zažijí nebo realizují átman, svrchované Já. Zkoušejí tolik věcí, protože nemohou pochopit, že již átmanem jsou. Je to jako bychom chodili sem a tam a hledali vlastníma očima naše oči.

Proč si představujete, že máte zažít nějaké nové zkušenosti, které máte objevit či nalézt? Právě nyní jste átmanem a jste si toho právě nyní vědom. Pocit „já existuji“ je átman. Předstíráte, že ho nezažíváte nebo ho zakrýváte všemi možnými klamnými idejemi, a pak běháte a hledáte, jakoby to bylo cosi vnějšího, co by se mělo dosáhnout či nalézt. Existuje příběh vyprávějící o někom podobném.

Byl jednou jeden král, který si najednou začal představovat, že je chudým sedlákem. V tom stavu dostal nápad, že by měl zajít za králem, protože ten mu bude moci pomoci tím, že mu dá nějaké peníze.

Začal hledat krále na mnoha místech, ale nikde ho nemohl najít. Na konci hledání byl velmi sklíčený, protože at' dělal, co dělal, k žádnému výsledku se nedobral. Jednoho dne na silnici potkal člověka, který se ho ptal, proč je tak smutný. Odpověděl mu: „Hledám krále, neboť si myslím, že může vyřešit mé problémy a učinit mne šťastným, ale nikde ho nemohu nalézt.“

Muž ho však již poznal a řekl mu s určitým podivením: „Ale vždyť vy jste král!“

Králi všechno došlo a vzpomenu si, kdo je. Všechny jeho problémy skončily v okamžiku, kdy si uvědomil svou skutečnou totožnost.

Možná, že si myslíte, že ten král byl pěkně hloupý, ale nakonec měl dostatek rozumu, že poznal pravdu, když mu byla řečena.

Tisíckrát může Guru říkat svým žákům: „Vy jste átman, nejste tím, co si představujete, že jste,“ ale žádný z nich mu nevěří. Všichni Gurua žádají o metody a cesty, aby dosáhli místa, kde už jsou.

Otázka: Proč se nevzdáme klamné ideje v okamžiku, kdy je nám řečeno, že je klamná?

Annamalai svámí: S klamnou ideou jsme se ztotožňovali po mnoho předchozích životů, a proto je zvyk velmi silný. Není však tak silný, aby se nemohl rozpustit neustálou meditací.

Otázka: Sádhak má mnoho idejí, jako například „jsem individuální já“, „jsem nesvobodný“, „musím provádět sádhanu“, „mám dosáhnout realizaci“. Máme zapomenout na všechny tyto myšlenky? Představují všechny jen překážky pro správné porozumění?

Annamalai svámi: Ano, zapomeňte je všechny. Držte se uvědomování „jsem átman“ nebo „jsem vše“. Všechny ostatní cesty jsou oklikami.

Otázka: Bhagaván říkal, že opakování „já jsem átman“ nebo „já nejsem toto tělo“, jsou pomůckami pro zkoumání, ale netvoří samotné zkoumání.

Annamalai svámi: Meditace „nejsem tělo a mysl, jsem imanentní átman“ je velkou pomocí, dokud člověk není schopen provádět sebezkoumání správně a trvale.

Bhagaván říkal: „Držet mysl v Srdci je sebezkoumání.“ Pokud toto nedokážete dotazováním „Kdo jsem já?“ nebo tím, že já-myšlenku vracíte k jejímu zdroji, pak meditace zacílená na uvědomování „já jsem všepronikající átman“ je velkou pomocí.

Bhagaván často říkal, že máme pravidelně číst Ribhugítu. V Ribhugítě se uvádí: „Bhávaná (mentální postoj) já nejsem tělo, nejsem mysl, já jsem brahman, já jsem vše, máme znovu a znovu opakovat, až se to stane přirozeným stavem.“

Bhagaván s námi sedával každý den, když jsme prozpěvovali výňatky z Ribhugíty, které potvrzují realitu átmanu. Je pravda, že říkal, že tato opakování jsou jen pomůckou pro sebezkoumání, ale že jsou pomůckou velmi mocnou. Mysl se tím víc a více sladuje se skutečností. Když se touto praxí očistí, je snazší ji stahovat zpět k jejímu zdroji a tam ji podržet. Když je člověk schopen přímo přebývat v átmanu, pak takové pomůcky nepotřebuje. Ovšem pokud to není možné, je toto cvičení opravdovou pomocí.

9

Otázka: Mám sestru, která věří, že svět zanikne nukleární katastrofou. Je mnoho jiných, kteří smýšlejí podobně. Jaký je názor svámiho na tuto záležitost?

Annamalai svámi: Nemyslím si, že svět bude v blízké budoucnosti zničen. Ale i kdyby se tak mělo stát, není to něco, na co byste měl myslet nebo se nad tím strachovat. Mějte svou pozornost zakotvenou v přítomnosti - držte ji v átmanu. Když se upevníte v átmanu, nemusíte si dělat starosti s budoucností světa. Když realizujete átman, nic se vás nemůže dotknout.

Můžete zničit tělo džňánina, můžete zničit svět, ve kterém žije, ale nemůžete se dotknout nebo změnit jeho uvědomování si Sebe Sama.

Zmizení celého vesmíru se džňánina nedotkne, protože džňána je nezničitelná. Vědomí, které je substrátem celého vesmíru, se nemůže nijak změnit. Když se svět objeví ve Vědomí, Vědomí samo nepodstupuje žádnou změnu. Takže, když vesmír zanikne, Vědomí je tím nedotčeno.

Všechno, co se jeví, jednoho dne zmizí. Ve světě tvarů není stálosti. Ale neměnné Vědomí, ve kterém se všechny formy objevují, nikdy neubude, nezničí se, ani se nijak nezmění. Když pochopíte, že jste ono Vědomí, úplně se vám ozřejmí, že se vás nic nemůže dotknout nebo vás zničit. Když se však naopak ztotožníte s nějakou přechodnou formou, budete stále v obavách, že ona forma zanikne.

Nevědomost je tím, co způsobuje, že se bojíme možného zničení těla. Pokud učiníte váš stav spokojenosti závislý na blahu těla, budete se stále strachovat a trpět. Když z přímé zkušenosti víte, že jste átman, uvědomíte si, že není zrodu ani smrti. Uvědomíte si, že se vás smrt netýká, že jste nesmrtelný. Seberealizace bývá někdy nazývána nesmrtelným stavem, protože nikdy nekončí a protože nikdy není zničena či změněna. Když budete svou pozornost držet v átmanu, tuto nesmrtelnost můžete dosáhnout. Když ji dosáhnete, pak v nejzazším stavu Bytí zjistíte, že není zrození, smrt, žádné touhy, obavy, mysl a žádný svět.

Otázka: Aby se podržela mysl v átmanu, člověk nesmí mít touhu po ničém jiném než po átmanu. To je stav velmi obtížně dosažitelný. Touha nalézat radost ve vnějším světě se stále zdá být silnější, než touha najít radost v átmanu. Proč tomu tak je?

Annamalai svámí: Všechno štěstí nakonec pochází z átmanu. Nemá původ v mysli, těle nebo vnějších objektech. Když máte velkou touhu sníst mango a nakonec ho sníte, pak pocítíte velké uspokojení. Když se taková podobná touha naplní, pak mysl klesne na malou chvíli do átmanu a zažívá něco z uspokojení, blaha, které tam vždy je. Pak se zase zaktivizuje. Pamatuje si na štěstí a snaží se opakovat onen zážitek tím, že jí další manga nebo vyhoví jiným tužbám.

Většina lidí si vůbec není vědoma, že potěšení a štěstí pochází z átmanu, ale jsou názoru, že je z mysli a těla. Je tomu proto, že zažili mír átmanu jedině když se jim naplnila velká touha, a tak docházejí k závěru, že sledování tužeb je jediným způsobem, jak zažít štěstí či mír.

Pokud budete sledovat běžný způsob jak dosáhnout štěstí, tak skončíte v nesnázích a zklamání. Příležitostně můžete zažít krátké chvíle potěšení, ale zbytek času budete prožívat bolest nenaplněných tužeb, které často nepřinesou příjemný pocit, i když se naplní.

Když se snažíte opakovat potěšení znovu a znovu, pak se pocit novosti časem vytratí. Mango, na které jste se mnoho dní těšili, vám může poskytnout několik vteřin radosti, když ho jíte, ale vaše uspokojení se neprodlouží, když jich sníte dalších pět nebo šest. Prodloužené dopřívání si spíše plodí bolest než potěšení.

Většina lidí ve světě stráví své životy tím, že se honí za svými vlastními cíli, o kterých si myslí, že jim přinesou štěstí. Většina těchto lidí se nikdy opravdu nezastaví, aby si udělali své mentální zúctování. Kdyby to učinili, zjistili by, že po každých deseti vteřinách štěstí, následují hodiny až dny, kdy štěstí naprosto chybí. Někteří lidé si to uvědomují, ale namísto, aby se tohoto způsobu života vzdali, oddávají se mu ještě víc. Jsou názoru, že když přidají trochu více úsilí, citu a mentálního zaměření, mohou prodloužit ony krátké úseky štěstí a zkrátit dlouhá období, kdy se štěstí nezažívá.

Takový přístup však nikdy nemá úspěch. Když je mysl obsazena silnými touhami, nemůže klesnout úplně do átmanu a zažít plnost míru a blaha, které je v něm přítomno. Mysl může zažít trochu míru, když se splní velká touha, ale to bude jen na krátkou chvíli, bude to dočasný zážitek. Mysl nemůže zůstat v átmanu, protože je plná tužeb a aktivit. Vystane za několik vteřin znovu a začne sledovat další vnější cíl.

Mysl, která je naplněná přáními, zažívá blaho átmanu jen ve velmi zředěné formě. Pokud chcete plnost blaha átmanu a chcete ho zažívat trvale, musíte se vzdát všech vašich tužeb a připoutaností. Jiné cesty není. Mysl není schopna zůstat v klidu v hloubkách átmanu, dokud se nenaučila přehlížet všechny impulzy, které usilují o to, aby mysl vyhledávala libost a uspokojení z vnějšího světa.

Všechny touhy, včetně duchovních, vám mohou způsobit obtíže. Někdy může být překážkou i touha meditovat. Když jsem jednou chtěl meditovat o samotě v jedné jeskyni na Arunáčale, Bhagaván poznal, že to není součástí mého prárabdha karmanu, tak mi poradil, abych se té touhy vzdal. Říkal, že kdybych tuto touhu chtěl naplnit, způsobila by další zrození. Řekl: „Provádějte meditaci jen v Palakottu. Tam buďte v tichu a nikam jinam nechoďte.“

Předtím, když jsem poprvé přišel do Palakottu, řekl jsem Bhagavánovi, že mým jedinými přáními je tam žít, k jídlu si vařit rýžovou kaši a o samotě meditovat. Bhagaván mi na to odpověděl: „Proč vůbec taková přání? Co se má stát, to již bylo určeno. Buďte tichý, bez tužeb a necht' se stane vše, co má přijít.“

Otázka: Jádrem učení jak Bhagavána, tak svámího se zdá být: „nejsem tělo ani mysl, jsem átman“. Zdá se, že všechny touhy vyvstávají pouze proto, že se ztotožňujeme s tělem a myslí. Z toho logicky vyplývá, že pokud by tento zvyk odpadl, automaticky by nastal stav beztužebnosti. Je tomu tak?

Annamalai svámí: To je pravda. Když se člověk vzdá myšlenky, že je tělo a mysl, již tím žije na vyšší pláni.

Otázka: Téma vyšších plání mne zajímá. Někde jsem četl, že Bhagaván kdysi prohlásil, že realizovat átman v jediném životě je velmi těžké. Také myslím řekl, že pokud se člověk snažil a neuspěl, zrodí se jinde, v jiné formě. Chtěl bych vědět, zda je to pravda, a pokud ano, jak to funguje. Existují-li takové pláně, jsou všichni tamní lidé stejné úrovně? Dosáhnou všichni osvobození za stejnou dobu? Je velmi obtížné, zde na zemi, být volný od tužeb, protože tu je tolik rozptylujících činitelů. Je život na vyšší pláni stejně obtížný nebo je snadnější? Mohou na sebe vzít lidé z těchto plání opět lidské zrození?

Annamalai svámí: Některé zralé duše, kterým se nepodařila realizace átmanu, se mohou zrodit na vyšší pláni. Aby se člověk narodil na takové pláni, musí být velmi čistý. Nesmí mít žádné světské touhy. Jenom ti, kteří věnovali své celé životy sledování džňány, mohou doufat v takové znovuzrození. Takoví lidé se někdy zrodí na vyšší pláni, a tam obdrží realizaci.

Sádhakové, kteří nevyhladili všechny touhy, mimo touhy po džňáně, ti se znovu narodí na zemi. Zem je tréninkovým hřištěm pro odpoutanost. To je důvodem, proč je život zde tak zrádný a klamný. Je třeba se naučit odpoutanosti zde na zemi, než můžeme začít myslet, že dosáhneme džňánu nebo znovuzrození na vyšší pláni.

Otázka: Stále se snažím být si vědom stavu Já-Já. Pociťuji, že toto Já je středem, ze kterého hledím na svou osobnost a mysl. Pociťuji, že mysl vyvstala z tohoto centra. Někdy mám pocit, že i tento střed by měl zmizet. Je to správné?

Annamalai svámí: Když je člověk ve středu „Já jsem“, pak není žádné vcházení či vycházení. Je to takové, jaké to je. Když si neuvědomujete, jaké to ve skutečnosti je, může vám připadat, že věci z toho středu vystupují a zase vstupují. Když máte však správné uvědomování tohoto středu, Srdce, pochopíte, že není žádné vcházení či vycházení, žádný pohyb a žádná změna.

Otázka: Je lepší meditovat po dlouhý časový úsek, nebo jsou lepší krátké časové úseky?

Annamalai svámí: Vyjma toho, když spíte, by měla snaha o meditaci probíhat neustále. Tak jako řeka stále teče směrem k moři, tak i naše uvědomování by mělo plynout bez přestání. Neměli bychom mít představu, že máme meditovat v určitém čase. Meditace o átmanu by se měla dít, zatímco se procházíme, pracujeme, jíme a podobně. Měl by to být přirozený plynulý tok, na všech místech a v každém okamžiku.

Otázka: Jaký je rozdíl mezi dháranou (koncentrací) a dhjánou (meditací)?

Annamalai svámí: Neustálá meditace se nazývá dháraná. V Kaivalja Navanítam je otázka: „Jak se má zničit příčinné tělo, ve kterém jsou vásany drženy v semenném tvaru?“

Guru odpovídá: „Já jsem absolutním, dokonalým Vědomím. V tomto dokonalém Vědomí existují všechny vesmíry pouze jako jevnosti. Pokud tato dhjána protéká vaší myslí, jak může vyvstat nevědomost?“

Otázka: Pan Cohen říká v jedné ze svých knih, že když máme zážitek sfurany²⁹, Srdce je připravené se samo projevit. Je sfurana před nebo po dháraně?

Annamalai svámí: Sfurana přichází po dháraně. Sfurana je prožitek Srdce, když se samo začne projevovat pokročilému sádhakovi. Je to dočasný zážitek átmanu, který je prožíván, když mysl začíná být pohlcována Srdcem.

Otázka: Každý, kdo jde cestou sebezkoumání, zažívá nakonec sfuranu?

Annamalai svámí: Je-li schopen, aby se mu mysl zastavila v Srdci, pak ji bude prožívat.

Otázka: Lidé, kteří jdou jinými cestami, zažívají někdy stavy samádhi. Mohou také zažívat sfuranu?

Annamalai svámí: Když jedinec nepřetržitě sleduje cestu jógy nebo džapy, jeho mysl se nakonec ponoří do sfurany. V daném čase zážitek ponoření nastane.

Sfurana je světlem nebo září „Já jsem“. Když jste blízko ponoření se do skutečného Já, pak pocítíte jeho emanace. Skutečné Já je pravým jménem a tvarem Boha. První a nejpřesnější jméno Boha je „Já“. Uvědomování si „Já jsem“ je původní a prvotní mantrou.

Otázka: Takže „Já“ mantra je důležitější než pranava,³⁰ zvuk Óm?

Annamalai svámí: Ano, to Bhagaván prohlásil při několika příležitostech. Vědomí „Já jsem“ existuje a svítí stále, ale jeho uvědomování vám zakrývá ego stejným způsobem, jako stín zakrývá měsíc při zatmění. Stín, zakrývající měsíc, je viditelný proto, že za ním je světlo měsíce. Podobně, jenom díky světlu átmanu jsme si vědomi těla, mysli a světa, i když tyto nám zakrývají jasnou vizi. Pomocí světla átmanu je toto všechno viditelné.

²⁹ Toto je výňatek z knihy „Den po dni s Bhagavánem“, str. 4: „Vždy jsem choval nejistotu, co přesně slovo sfurana znamená. Tak jsem se zeptal Bhagavána a on mi řekl: „...co svítí a osvětluje...“ Zeptal jsem se Bhagavána, co je to, co svítí, zda je to ego nebo átman. Odpověděl, že to není ani jedno ani druhé, ale něco, co je mezi oběma dvěma a je kombinací Já (átmana) a já-myšlenky (ega) a že átman je zcela bez sfurany.“

³⁰ Hinduistická kosmologická teorie říká, že se vesmír původně projevil z pranavy, což je zvuk Óm.

Otázka: Jak se toto jediné neporušené „Já“ stalo tolika různými věcmi a lidmi, které vidíme ve světě?

Annamalai svámí: To nenastalo. Zůstává stále jediné a neporušené. Váš zkreslený pohled a špatné pochopení způsobuje, že u vás vzniká dojem, že jedno se stalo mnohým. Átman nikdy nepodstoupil žádnou změnu nebo přeměnu, pouze ve vaší představě.

Když se ztotožňujeme s tělem a myslí, jediné je zdánlivě mnohé. Když se naše pozornost odvrátí od myšlenek a vnějšího světa směrem k átmanu, pak iluze mnohosti vybledne. Chtějte hluboko do pocitu „Já“. Buďte si ho tak silně a intenzivně vědomi, aby žádná jiná myšlenka neměla sílu vyvstat a rušit. Když tento pocit „Já“ podržíte dostatečně dlouho a silně, pak klamné já zmizí a zanechá po sobě nepřerušované uvědomování skutečného, imanentního Já, Vědomí samo o sobě.

Otázka: Vše vypadá tak logicky a jednoduše, ale je velmi obtížné se vzdát klamné vize.

Annamalai svámí: Nezatěžujte se takovými myšlenkami, ani z toho nebuďte smutní. Držte se toho, že zkoumáte: „Pro koho je to obtížné?“, „Kdo má zkreslený pohled?“. Nedovolte, aby vás myšlenky rušily a odváděly vaši pozornost od zdroje, od átmanu.

Otázka: To je právě mým problémem. Všechna nashromážděná energie mojí mysli, pocházející ze všech možných nadějí, obav, tužeb, strachů, libostí a nelibostí, to vše je na mne moc. Ta troška energie, kterou opakovaně vkládám do sebezkoumání, nikdy nedostačuje k tomu, aby zastavila vířící mysl na více než jednu či dvě vteřiny. V mé mysli je příliš mnoho ven mířící energie. Nejsem vůbec schopen se dostat ke zdroji mysli.

Annamalai svámí: Jakmile se jednou ustálíte ve stavu jednoty, pak libosti a nelibosti, které vám teď působí tolik starostí, samy od sebe zmizí. Když nejsou žádné libosti a nelibosti, co zbývá v mysli, aby mohlo rušit váš mír?

Nenechte se odstrašit překážkami nebo pocitem, že neděláte žádný pokrok. Mysl je zapletena do iluze, a proto není schopná určit, zda na duchovní cestě činíte pokrok. Jen pokračujte ve svých meditacích. Neočekávejte okamžité výsledky a nenechte se znechutit, když jich bude málo.

Otázka: Mám dojem, že jsem sádhak, který je k ničemu. Zdá se mi, že nebudu mít nikdy dostatek odpoutanosti a energie, abych překonal své problémy.

Annamalai svámí: Nevědomý si může myslet, že má mnoho problémů či chyb, ale přijde-li k džňáninovi, ten na něm žádné nenalézá. Vidí jen člověka, který si není vědom átmanu, není si vědom pravdy. Proto ho nezatrátí, jen pocítí soucit s jeho nevědomostí.

Když vidíte, že vše je váš vlastní átman, koho chcete zatracovat a koho chválit? Ke komu můžete pociťovat nenávisť? Když nevidíte žádné chyby a nedostatky, zůstáváte stále v míru, protože víte, že vše je vaším átmanem.

Je povahou mysli vidět některé věci jako správné a jiné zase špatné. Když se vzdáte všech myšlenek o dobrém a špatném, správném a nesprávném, zůstáváte jen jako samotný átman. Malé děti a džňáninové jsou si podobní tím, že v ničem nevidí dobré či špatné.

Otázka: Cítím, že mám tolik problémů, že jedině Guruova milost mi může pomoci.

Annamalai svámí: Je skutečným požehnáním, když můžete najít džňáni-
na a mít v něho víru. Když položíte dříví blízko ohně, za nějaký čas nakonec chytne a stane se jedno s ohněm. Bez milosti Gurua a bytí s ním je velice těžké realizovat átman.

Je také těžké najít, kdo je skutečným Guruem, protože seberealizovaní lidé často vypadají a chovají se jako běžní lidé. Ti, kdo nejsou spirituálně zralí, nepoznají jejich duchovní velikost. Když si dědeček hraje se svým malým vnoučátkem, vnouče si myslí, že děda je stejný jako ono samo. Jaký doopravdy je, uvidí teprve, až samo vyroste. Takto chybně hodnotí malá děvčata, protože ještě nevyvinula rozlišovací schopnosti, aby odlišila dospělé od dětí. Ve světě je mnoho duchovních dětí, které jsou názoru, že džňáninové a Guruové jsou obyčejnými lidmi jako ony. Když takové děti začnou duchovně růst, rozvinou dostatek duchovního rozlišování, aby našly skutečného Gurua a podrobily se mu. Nalézt Gurua je největším požehnáním, které člověka může v životě potkat.

Otázka: Nedávno jsem při meditaci pocítil, že dýchání se stává mělčí a mělčí. Také se zpomalí, kdykoli se ztiším. Mám to nechat, jaké to je, nebo se mám snažit dýchat hluboce?

Annamalai svámí: Provádíte jógu nebo pránajámu? Nebo sebezkoumání? Máte Gurua?

Otázka: Mám Gurua, ale ona je nyní ve Spojených státech. Tři měsíce jsem ji neviděl. Žádnou pránajámu neprovádím.

Annamalai svámí: Provádíte sebezkoumání?

Otázka: Nazývá se to spontánní meditace.

Annamalai svámí: Co je to za metodu?

Otázka: Bylo mi řečeno, že nejlepší metodou, jak medítovat, je si sednout a nechat, ať to probíhá. Zná svámí svámího Muktánandu? Jsem žákem jeho následovníka, svámí Čitvilasánandy.

Annamalai svámí: Když je dech tichý, mysl je také tichá. Součástí sádhany může být pozorování jak dechu, tak mysli. Pokud to správně provádíte, obojí se uklidní. Ale účinnější metodou je být si vědom toho, kdo pozoruje dech či mysl. Když vždy víme, co je to, co provádí svědčení, pak můžeme jednoduše nechat vše běžet tak, jak je. Pokud jste v tomto poznání zakotveni, pak není zapotřebí, abyste meditaci někam směřovali. Proč? Protože v tomto stavu víme, že nic, co se objevuje, mění nebo pohybuje, se nás nemůže dotknout.

Říká se, že je mnoho cest jak dosáhnout svrchované a že s některými cestami je spojeno mnoho rizik. Bhagaván nám ukázal cestu sebezkoumání, átmavičáru, kterou snadno můžeme poznat sama sebe. Když se naučíme držet skutečného Já pomocí praxe sebezkoumání, můžeme dojít blahoplného života i v tomto bídném světě.

Otázka: Není to sobecké sedět si v blahu, když je na světě tolik bídy? Neměli bychom pomáhat lidem, kteří na ulici umírají? Myslím si, že by-

chom jim skutečně měli pomáhat. Nemůžete předstírat, že svět tu není. Svým způsobem je velmi opravdový.

Annamalai svámí: Není úkolem duchovně hledajících, aby se rozhlíželi po světě a měnili situaci v něm. Svět není ničím jiným než velkou hrou máji. Pokud se zapletete do aktivit světa, zjistíte, že jste uvízli v pasti máji a nebudete schopni vidět sebe a svět jaký opravdu je. Svět se stále mění. Někdy jsou pro někoho vhodné podmínky, jindy zase nejsou. Ve světě je mnoho chaosu, protože je ve stavu neustálých změn. Ale svědek měnícího se světa – to jest vy sám o sobě – ten je stále v míru a není nikdy vyrušen. Začněte se stavem svědčení a buďte přítomni v míru. Se světem opravdu nemůžeme nic udělat.

Otázka: Proč je potřeba přehlížet lidi, kteří zřejmě potřebují nějakou pomoc?

Annamalai svámí: Jakmile je člověk upevněn v átmanu, lidstvu z toho kyne prospěch. Kdo je upevněn v átmanu, není lhostejný k problémům světa. Když vznikne problém, pak takový člověk bude spontánně jednat a postará se o správné řešení každého problému.

Mnozí věříte: „Jsem oddělená lidská bytost a svět je ode mne oddělen a ostatní lidé jsou ode mne také odlišní; jsem aspirant, který medituje, aby dosáhl átmanu; jiní lidé ve světě trpí“, ale všechny tyto koncepty jsou špatné. Není dvojnost a oddělenost. Mimo vaši mysl opravdu není bída a utrpení, protože celý svět není nic jiného, než projekce vaší vlastní mysli. Vaše vlastní utrpení a to, co vidíte kolem sebe, je možno lehce odstranit, když se vzdáte svých mylných názorů o sobě.

Všechno utrpení má začátek ve dvojnosti. Dokud je dvojnost vědomě upevněna ve vaší mysli, dotud se nemůžete vzdát konkrétní pomoci lidem. Když člověk realizuje svou nedvojnou přirozenost a naplní se mírem, stane se vhodným, aby lidem pomáhal.

Když nastalo upevnění v átmanu, pak se vnitřní mír, který se stále prožívá, začne vylévat na všechny strany. Toto přirozené vyzařování uzdravuje a pozdvihuje lidi daleko více, než jakékoli množství fyzické činnosti.

Džňánin je jako slunce. Slunce vyzařuje světlo, hřeje neustále na všechno bez rozdílu. Džňánin bez vlastního úsilí vyzařuje svou vlastní přirozenost, lásku, mír a radost do celého vesmíru.

I když je slunce stále přítomno, musíme se k němu natočit, abychom jeho paprsky pocítili. Podobně, když toužíme po duchovním světle, musíme se obrátit na realizovanou bytost. Když člověk vědomě vyvine úsilí zůstat ve světle džhánina, temnota duchovní nevědomosti automaticky zmizí.

Otázka: Zdá se, že někteří hledající mají různé spirituální zážitky. Představují pomoc na cestě nebo dávají víru? Jsou zkušenosti vnitřního světla, vnitřního zvuku a podobně pro nás zapotřebí nebo pouze nastávají, protože jsou přirozené? Proč někteří lidé tyto zkušenosti mají, a jiní ne?

Annamalai svámí: Zážitky, které nastávají během meditace, jsou výsledkem naší předchozí praxe. Není však nutné mít takové zážitky.

„Kdo je ten, kdo má všechny ty zkušenosti?“ Naše pozornost by měla být zaměřena pouze na toto. Zážitky přicházejí a odcházejí, ale svědek všech zkušeností zůstává stále nezměněný. Naše pozornost by měla být takto trvale zaměřená.

Měli bychom chápat, kdo všechny ty zkušenosti zažívá. Pamatujte, že cokoli se vám stane, můžete vnímat pouze pomocí mysli a pamatujte, že také vjemy mysli nejsou skutečné, protože sám vnímající není skutečný. Když stále zkoumáme „Kdo zažívá tyto zážitky?“, pak klamný vnímající a klamné zkušenosti přestanou.

Světce Subramania Bharati jednou napsal: „Když jednou dojdete jasného pochopení, že svět je pouze promítnutím mysli, překonáte všechno utrpení.“

V jiné své básni si dělal legraci z mysli a z máji:

Ti, kteří realizovali pravdu, neberou tě (mysl) za skutečnou. Ti, kteří pevně přebývají v átmanu – těm nemůžeš nic udělat. Když realizujeme nedvojnou skutečnost, pak nebudeš mít klid a utečeš. Když je dvojnost mysli rozpuštěna, kde jsi? Těm statečným lidem, kteří docházejí hlubokého přesvědčení a pochopení, že tělo je neskutečné, co jim můžeš udělat? Pro ty, kteří jsou připraveni zemřít, pro ty tvoje smrt nic není.

Otázka: Nezapýval se politikou? Nevěděl jsem, že měl duchovní zájmy.

Annamalai svámí: Ano, zapojil se do politiky, ale byl také básníkem a filozofem. Jednou navštívil Bhagavána v jeskyni Virúpákša.

Otázka: Nečetl jsem nikde o jejich setkání. Hovořili spolu?

Annamalai svámí: Ne, pouze přišel pro daršan. V jedné písni, kterou napsal v Pondicherry, říká: „Není bídy, není utrpení, není utrpení. Podívejte se, vše je Bohem, žádné utrpení.“

12

Otázka: Zde u Arunáčaly se zdá být poměrně snadné dosáhnout duchovního rozlišování. V Paříži, při každodenních činnostech, s tolika vnějšími vlivy, je to daleko obtížnější.

Annamalai svámí: Myšlenky, jako „Arunáčala je jiná než Paříž“, „pracuji v Paříži“ – to jsou myšlenkové pojmy, které vystupují, pokud se ztotožňujeme s tělem a bereme tělo jako „Já“. Když přijímáte takové myšlenky, jste automaticky v nevýhodě.

Otázka: V praxi pocítujeme, že se blížíme skutečnosti, ale zároveň také pocítujeme, že máme před sebou ještě dlouhou cestu.

Annamalai svámí: Skutečnosti se nemůže přiblížit nebo být od ní vzdálení. Átman není od vás nikdy vzdálen, protože vy již jste átmanem.

Abyste se zbavili mylných názorů, musíte v sobě vytvořit silné přesvědčení, že tomu tak je. „Já jsem átman; já jsem vše; všechno je átman.“ Tato mantra je k tomu nejúčinnějším nástrojem. Pokud ji budete stále opakovat, budete naplněni veškerou energií, protože opravdu jste všepřonikající Vědomí.

Otázka: Předpokládejme, že nahrajeme tuto mantru do magnetofonu, který ji bude nekonečně opakovat, ale tím se nestane všepřonikajícím magnetofonem. Dostačuje opakování?

Annamalai svámí: Pokud něco neustále opakuje a vkládá do toho dostatek víry, že to, co říkáte je opravdové, vaše mysl se stane nakonec tím, co opakuje. Když opakuje pravdu, že jste átman, a když nabudete dostatek víry, že to, co říkáte je pravda, stanete se nakonec pravdou, átmanem.

Otázka: Chápu, že opakování této fráze působí dobře, když je mysl aktivní a ven orientovaná. Máme ji ale také opakovat, když zažíváme ticho?

Annamalai svámí: Pokud je člověk stále stabilizován v tichu, pak je to skutečnost. Je-li to však pouze dočasné, myslíte, že to stačí?

Otázka: Mantry nás mohou přivést do stavu vnitřního ticha. Když jsme toho jednou dosáhli, proč máme v opakování pokračovat?

Annamalai svámí: Jsou různé druhy ticha. Když se dosáhne ticha myslí, které se podobá hlubokému spánku, měli byste vědět, že to není nejvyšší stav ticha. Když zůstanete v tomto stavu, aniž byste pokračovali v meditaci, pak vám z toho žádné dobro neplyne. Když nastane takové ticho, je lepší pokračovat v meditaci o átmanu.

Otázka: Jak můžeme vědět, že zažíváme stav ticha, podobný hlubokému spánku, namísto pravého ticha?

Annamalai svámí: Když po vystoupení z ticha okamžitě pokládáte tělo za „já“, pak jste nezažívali pravé ticho. Když hledáte stav pravého ticha, pak byste neměli padat do lája stavu (dočasné ustání všech mentálních schopností).

Člověk například vykonává určitou práci. Pak se cítí unaven a odpočine si. Za čas začne opět pracovat. Ticho by se tomu nemělo podobat. To znamená, že když mysl spočívá v tichu jen dočasně, nezažije opravdové ticho. Úplné přestání myšlenek ještě neznamená, že zažíváte ticho átmanu.

Když je v tichu pocit svěžesti a jasu, když uvědomování svítí takovým způsobem, že se člověk cítí radostně a zcela v míru, pak se to pravděpodobně více podobá skutečnému tichu. Když toto uvědomění a bdělost ještě nenastaly, pak je lepší pokračovat v džapě a dhjáně.

Dám vám jiný příklad: nějaký člověk medituje v Bhagavánově staré hale. Sedí tam jednu hodinu. Pak si v myslí řekne, že seděl a meditoval jednu hodinu. To není ništhá (být upevněn v átmanu), protože tu bylo „já“, které mělo myšlenku, že „sedí a medituje“. Když si uvědomujete, že sedíte a meditujete, pak nezažíváte átman, ale zažíváte ego.

Otázka: Když nepocítujeme jednotu či jednost, znamená to, že jsme nedosáhli nejvyššího stavu?

Annamalai svámí: Skutečnost nezná mezeru v meditaci. Meditace je vždy trvalá.

Otázka: Spočívá meditace, o které mluvíte, v mentálním opakování? Je to formulace slov, jako například „já jsem átman, já jsem Vědomí“ nebo je to druh uvědomování si stále přítomného átmanu, beze slov či pojmů?

Annamalai svámí: Když nahlas opakujete mantru, pak je to džapa. Když tu samou mantru opakujete v mysli, pak se to nazývá meditací. Když jste upevněn v uvědomování si ve vás tkvícího Vědomí, pak je to nišhá (být upevněn v átmanu).

Otázka: Takže když člověk spočívá v nišhá, není nutné, aby prováděl džapu či meditaci?

Annamalai svámí: V meditaci nikdy nezapomínáte na átman. Být si s plným vědomím vědom átmanu, bez jakýchkoli myšlenek o něm, je nišhá. Na co opakovat „já jsem Sundaram, já jsem Sundaram“, když již máte pocit, že jste Sundaram?

Nejvyšším stavem není myšlení o átmanu, ani zapomínání átmanu. Člověk prostě je. Když máte tuto zkušenost, pak nejistoty typu „mám pokračovat v meditaci?“ vůbec nevystupují. V onom nejvyšším stavu je pro myšlenky nemožné, aby vystupovaly. Takže, když dosáhnete při meditaci míruplné a tiché místo a vystoupí myšlenka, zda byste měl spočívát v tichu nebo pokračovat v meditaci, pak pokračujete ve vaší meditaci, protože sama tato myšlenka ukazuje, že jste se v átmanu neupevnili.

Není dobré, když o své meditační praxi příliš mnoho přemýšlíte. Pouze ji provádějte a pokračujte v ní, dokud nemáte pevné přesvědčení, že ať se ve vaší mysli objeví cokoli, že to nemá nic společného s vaším skutečným Já. Když budete věnovat pozornost myšlenkám a pocitům, zatímco meditujete, a snažíte se je použít k vyhodnocení, zda meditujete dobře nebo špatně, nikdy nedosáhnete stavu svrchovaného ticha. Namísto toho jen zapadnete do bahna mentálních konceptů.

Někteří lidé zaměstnávají své mysli mnoha způsoby, například se snaží

najít rozdíl mezi stavem turíja (čtvrtým stavem) a turijátíta (stav, který je nad čtvrtým stavem). Skutečnost je velmi jednoduchá: namísto, abyste se snažili rozdíl vysvětlit nebo označit, vzdejte se veškerého ztotožnění s tělem a myslí. To je svrchovaná džňána. Když půjdete touto cestou, nestane se, že byste se zamotali do mentálních či filozofických spleťostí.

Lidé vykonávají nejrůznější sádhany, aby dosáhli átmanu. Některé z těchto metod jsou překážkami ve džňáně. Meditace může být také způsob, který váže, když vychází z předpokladu, že tělo a mysl jsou skutečné. Když tuto myšlenku neopustíte, pak ji meditace jen bude podporovat.

Realizovat átman a nikdy nezapomínat na átman – to je pravá džňána.

Otázka: Zůstávat upevněn v átmanu je obtížné.

Annamalai svámí: Pro koho je to obtížné? Nepěstujte takové myšlenky. Najděte toho, kdo je má.

Světec Tajumanuvar jednou řekl: „Na co všechny ty mahájógy?“

Vy už jste átmanem. Proč nezůstáváte upevněn ve svém vlastním přirozeném stavu bez zapomínání či ztracení uvědomování si toho stavu? Nedělejte si starosti se všemi těmi mahájógami.

13

Otázka: Vysílá džňánin nějaký druh síly, která přitahuje stoupence, nebo je to část jeho osudu, že stoupenci ho nakonec najdou a stanou se jeho žáky?

Annamalai svámí: Magnet má sílu přitahovat železo. Arunácala přitahuje aspiranty jako magnet přitahuje železné piliny a má stoupence k tomu, aby kolem ní chodili. Neříká: „Pojď a prováděj pradakšinu.“ Toho není zapotřebí. Síla Arunáčaly automaticky přitahuje lidi, kteří chtějí vykonávat pradakšinu.

Kdo je realizovaný, je stabilizovaný v átmanu, ten se stává podobný magnetu. Přitahuje k sobě aspiranty.

Světec Tajumanuvar toto vysvětluje v jednom ze svých veršů tak, že když květina rozkvetne, vydává vůni, která přiláká včely, aby sbíraly její med. Říká dále, že když květina nekvete, pak není žádné vůně, ani medu či včel.

Bhagaván zmiňuje tuto sílu v Akšaramanamalai: „Tak jako magnet přitahuje železo, ó Arunáčalo, ty jsi přitáhla mne a sjednotila mě s tebou v jedno.“

(Promlouvá k nově přichozím) Četli jste Bhagavánovi knihy? Máte v tom ohledu nějaké nejasnosti?

Otázka: Četli jsme nějaké knihy o Bhagavánovi, které byly přeloženy do francouzštiny. Nemáme pochyby o poselství, které přinášíte.

Annamalai svámí: Když jste pevně usazeni v átmanu a dosáhnete konečnou realizaci, všechny vaše nejistoty zmizí, ale ne dříve. Do té doby nejistoty znovu a znovu vystupují. Pokud klamné „já“, to jest myšlenka „já jsem tělo“ již vůbec nevystoupí, můžeme mít za to, že jsme realizovali átman.

Otázka: Je pro takového obyčejného člověka jako jsem já možné, aby realizoval to, co je nad vším?

Annamalai svámí: Do té míry, do jaké je mysl čistá, člověk realizuje to, co je nad ním. Když je člověk zcela nesvobodný, ztotožněn s myšlenkou „já jsem tělo“, pak je velmi vzdálen od realizace átmanu.

Otázka: Jaký je vztah mezi myslí, která má být očištěna a vědomím, ve kterém nakonec zmizí?

Annamalai svámí: Můžeme říci, že mysl je atom neomezeného. Když se ztotožňujeme s tělem a myslí, domníváme se, že jsme omezeni. Naše ztotožnění s myslí zakrývá átman. Když se vzdáme tohoto ztotožnění a zůstaneme jako čiré Vědomí, pak se mysl do něj ponoří. Pak víte, že mysl není oddělenou bytostí. Vyvstává ve Vědomí, kterým je átman a zase ve Vědomí zmizí, aniž by kdy byla od něho oddělena.

Tajumanuvar říkal:

Mysl je jako atom. Nikdo není podobný tomu, kdo dosáhl stavu, ve kterém se mysl rozpustila ve svém zdroji, protože v tom stavu není jiných.

Na átmanu není nic mysteriózního, neboť nikdo nemůže popřít svou vlastní existenci. Čiré Vědomí je stále přítomné a stále ho zažíváme. Ni-

kdo nemůže zapřít existenci „Já jsem“ a jeho návaznost ve všech stavech. Můžeme se probudit, může se objevit i zmizet stav snění, tělo může zemřít. Všechno toto může nastat a zase pominout, ale „Já jsem“ zůstává stále konstantní. Všechny tyto měnící se stavy – zrození, smrt, bdění, spánek, snění – nastávají pouze v rámci Vědomí. Zatímco dochází ke změnám, čiré Vědomí zůstává stále neměnné a nezměnitelné. Proto se držte pouze tohoto.

„Já jsem, který jsem“ – Bhagaván často citoval toto učení bible a říkal, že shrnuje celou védántu. Když se zeptáte „co je Bůh“, pak můžete zcela pravdivě odpovědět, že „prožití zkušenosti ‚Já jsem‘ je Bůh“. Všichni máme ono „Já jsem“, protože je základním pocitem existence. Toto Vědomí je svrchovanou a jedinou skutečností.

Otázka: Existuje jiné biblické prohlášení, které je mezi křesťany velmi populární: „Nikdo nepřijde k Otci, jediné skrze mne.“ Svámí, jak rozumíte tomuto prohlášení Ježíše?

Annamalai svámí: Když Ježíš řekl „jedině skrze mne“, mluvil o átmanu a nikoli o těle. Nicméně lidé to špatně pochopili.

Při jiné příležitosti prohlásil „Království boží je ve vás“. Tím nemínil, že je uvnitř těla. Tím „ve vás“ Ježíš mínil átman, neomezené Vědomí.

I když je mudrc stabilizován v átmanu, může používat slovo „mě“, my bychom se však při tom neměli dopouštět chyby a myslet si, že on je tělem. Džňánin, který se stal jedno s neomezeným Vědomím, nemluví o těle, tvaru, ale o jediném Vědomí.

Ježíš, stejně jako každý jiný džňánin, je v absolutním, jediném, bez-tvarém, imanentním Vědomí. Ve Vědomí je vše jediné, a proto je tam nemožné mezi lidmi rozlišovat.

Kdo realizuje stav nad myslí, vyjadřuje Pravdu svým vlastním způsobem. Kdo se snaží porozumět této Pravdě, vždy se pokouší těmto sdělením rozumět prostřednictvím slov, která zavádí. Jejich myslí mylně chápou a podávají, co se jim učitel opravdu snažil říci.

Mnoho křesťanů chápe význam fráze: „Nikdo nepřichází k Otci, jediné skrze mne“ tak, že to znamená jediné skrze formu Ježíše Krista. Tímto výkladem odsuzují všechny ostatní koncepty o Bohu i všechna ostatní náboženství.

V podstatě jsou všechna náboženství jedno. Bhagaván mi jednou řekl: „Když je ego zničeno důkladným sebezkoumáním a je realizováno nedvojné Vědomí, pak to jediné je Pravdou. Kde v nedvojném Vědomí potom jsou

všechna různá náboženství? A kde pak jsou všichni nejrůznější náboženští učitelé? V tomto stavu je vše jedno a jediné.“

Otázka: Pokládá svámí Ježíše Krista za džňánina rovného jiným nebo byl něčím vyšším?

Annamalai svámí: Když je ego zničeno, zůstává jedině nedvojné Vědomí. Není žádného vyššího či nižšího stavu.

Nemůžete říci, že se jeden džňánin od druhého liší. Nemůžete říci, že Ježíš Kristus je lepší než Bhagaván nebo naopak. Není vyššího stavu, než stav džňánina a není žádný džňánin, který by byl jinému nadřazen.

Ačkoli vnitřní stav a zkušenosti všech džňáninů jsou stejné, jejich vnější aktivity se liší, protože každý z nich má naplnit jiný osud. Někteří se stanou učiteli, jiní nikoli.

Když je sklenice naplněná vodou, může utišit žízeň jednoho člověka. Je-li nádoba s vodou veliká, může napojit třeba třicet nebo čtyřicet lidí. Když je voda ve studni, pak může utišit žízeň všech lidí ve vesnici či městě. Někteří duchovní aspiranti prováděli tapas jen pro vlastní realizaci. Po realizaci byli schopni pomoci jen několika lidem. Ale někteří džňáninové prováděli tapas velmi dlouho, nejen pro svou realizaci, ale také, aby pomohli jiným k osvobození. Džňánin, který prováděl takový tapas, se stane světoznámým a má mnoho stoupenců.

14

Annamalai svámí: Z milosti Bhagavána jsem se moc nestýkal se světskými lidmi. Když lidé přicházejí na návštěvu, pak sedí a poslouchají to, co jim sděluji. Když se zajímají o Bhagavána a jeho učení, mohou chvíli zůstat. Pokud se nezajímají, prostě odcházejí. Sem nepřichází mnoho lidí. Několik pravidelných návštěvníků a jeden nebo dva noví lidé za týden. Když tito přijdou, pak hovoříme o Bhagavánovi a jeho učení, ne o tom, co se děje ve světě. Po více než čtyřicet let se o to, co se děje ve světě nezajímám. Ani nevím, co se děje v Tiruvannamalai.

Otázka: Opustil jste někdy během té doby Palakottu?

Annamalai svámí: Když byl Bhagaván ještě naživu, chodil jsem na vrchol hory a často navštěvoval Skandášram. Také ve třicátých letech jsem dosti často prováděl giri pradakšinu, ale vracel jsem se přes Pačaiamman Koil a Skandášram, abych se vyhnul nutnosti projít městem. Nebyl jsem ani ve velkém chrámu ve městě. V posledních letech jsem se omezil na Palakottu a na příležitostně procházky po hoře.

Poprvé jsem přišel do Šrí Ramanášramu v roce 1928. Po všechny následné roky jsem Tiruvannamalai opustil pouze dvakrát: jednou, když jsem hned první měsíc utekl do Poluru, a podruhé, když jsem musel jít do jiného města, abych tam objednal vápno, které jsme potřebovali pro stavbu jídelny. To bylo před více než padesáti lety. Z Tiruvannamalai jsem se nevzdálil víc než padesát let.

Otázka: Jste velmi šťastný. Byl jste schopen vykonávat svou sádhanu na tichém místě u velkého Gurua. Můj prarabdha karman je jiný. Musím žít a pracovat ve velkém městě na západě. Je možné, abych vykonával dobrou sádhanu ve městě?

Annamalai svámí: Nikdy jsem sádhanu ve městě nevykonával, ani jsem žádné nenavštívil, takže vám o tom nemohu podat odborný posudek. Lidé mi říkají, že vzduch je tam velmi znečištěný, že je tam mnoho hluku a že duchovní vibrace nejsou dobré. Máte-li možnost výběru, je vhodnější vykonávat sádhanu blízko Gurua nebo na svatém místě, kde jsou dobré vibrace. Pokud to není možné, pak místo na venkově by to bylo lepší než místo ve městě.

Ať žijete kdekoli, snažte se vyhýbat světským lidem, to jest lidem, kteří neprovádějí sádhanu. Snažte se najít někoho, kdo je zakotven v átmanu a snažte se trávit čas v jeho nebo její společnosti. To je nejlepší způsob satsangu, když nemůžete mít satsang s beztvarym átmanem. Pokud jste opravdový, tak Bhagaván příznivě ovlivní všechny okolnosti ve vašem životě. Postaví vás na místo, kde uděláte největší pokrok.

Otázka: Svámí, musím se brzo vrátit do Evropy, a ta vyhlídka mne začíná trápit. Necítím se, že budu schopný udržovat uvědomování si átmanu uprostřed ruchu města. Zde je to relativně snadné. Jinde však je to velmi, velmi nesnadné.

Annamalai svámí: S trochou praxe jste schopný usnout uprostřed davu, i když dav bude hlučný. Jakmile jednou usnete, jejich řečnění se vás nedotkne. Jestliže budete žít v hlučném a rušivém prostředí, musíte se naučit umění spát a bdít zároveň. Musíte se naučit, jak zůstat celý čas vědomý a přece současně si nebýt vědom hluku či možného rušení, které se kolem vás odehrává. Bhagaván někdy nazýval zkušenost átmanu „bdělým spánkem“. Pokud se tuto techniku naučíte, tak vás už nic nebude rušit.

Otázka: Tady je možné mít satsangy. Je to velmi hezké a příjemné. Ale až odsud odejdeme, jak můžeme mít takový satsang?

Annamalai svámí: Pokud vám není osudem dáno, abyste přebýval s džňáninem, můžete vždy vyvinout úsilí o kontakt s beztvarým átmanem. To je opravdový satsang. Říkáte, že je vaším prárabdha karmanem žít ve velkém městě. Prárabdha se však týká pouze činností těla. Žádný prárabdha vám nemůže zabránit v tom, abyste se obrátil dovnitř a zaměřil svou pozornost na átman. To je svoboda, kterou má každá lidská bytost, bez ohledu na prárabdha karman. Když vám váš prárabdha nedovoluje mít satsang s džňáninem, pak jděte přímo ke zdroji a mějte satsang s beztvarým átmanem. Takový satsang lze dosáhnout a udržovat daleko obtížněji, když však nemáte jinou možnost, musíte se o to snažit.

Malé děti žijí ve městech, aniž by byly dotčeny prostředím nebo tamějšími lidmi. Když budete žít čistý život a budete usilovat správným způsobem, dosáhnete stav, ve kterém se vás ani svět nedotkne.

Otázka: To bude asi velmi obtížné. Budu brzo volat o pomoc.

Annamalai svámí: Pokud máte touhu mít satsang, nebo být vždy v meditaci o átmanu, pak tyto věci nastanou. Pokud bude vaše touha dostatečně silná, pak síla átmanu vše zařídí. Pošle vám Gurua nebo satsang či cokoli, co potřebujete. Když budete co nejoprávněněji provádět meditaci o átmanu, pak všechno, co potřebujete, k vám automaticky přijde.

Otázka: Během mého pobytu v Indii pociťuji, že se udál určitý pokrok. Začínám si všimnout, že mé vnitřní ladění ke světu se začíná měnit. Myslím si, že vsouvám určitý prostor mezi sebe a svět.

Annamalai svámí: Měl byste mít postoj: „Není žádné vnější ani vnitřní. Vše je átman.“ V átmanu nejsou nejmenší rozdíly. Bhagaván jednou řekl: „Když se vzdáte všech myšlenek o rozdílech, pak to samo stačí.“

Otázka: Takže bychom měli být ve světě, aniž bychom mu dovolovali, aby se nás jakkoli dotýkal. Jiné lidi bychom neměli pokládat za od nás oddělené, ani je považovat za dobré či špatné.

Annamalai svámí: Správně. Když loď pluje po hladině oceánu, pak mořská voda neproniká do trupu lodi, nebo nanejvýš ve velmi nepatrném množství. Kdyby se do lodi dostalo hodně vody, loď by se potopila. Je-li vašim osudem pohybovat se mezi světskými lidmi, snažte se mezi nimi proplouvat a nedovolte, aby se do vás vsákly světské myšlenky. Když procházíte životem, můžete se vyvarovat potřísnění světskostí tím, že zaměříte svou pozornost na átman. Když se ztotožňujete s myslí, pak byste měli vědět, že všechno ve světě je potenciálním zdrojem potřísnění. Když se však ztotožníte s átmanem, vše se stane čisté, protože si jste toho vědomi pouze jako projevu átmanu.

Otázka: Někdy říkáte, že se máme vyhýbat špatné společnosti. To však není vždy možné. Když je člověk zaměstnán, bývá nucen se stýkat se všemi možnými lidmi. Tomu se nelze vyhnout.

Annamalai svámí: Při takových situacích je dobré si počínat tak, jako kdybychom byli herci. Vně provádíme všechny činnosti, které jsou zapotřebí, uvnitř si však je člověk vědom svého středu, Vědomí, které se projevuje jako pocit „Já jsem“.

Říkám sice vyhýbejte se „špatné společnosti“, ale koneckonců špatná společnost je jen částí naší mysli. V átmanu není žádná špatná společnost. Jelikož stále usilujete dostat se ze zajetí mysli, bude dobré, když se budete špatné společnosti vyhýbat. Jakmile to bude pro vás možné, vynaložte mimořádné úsilí se stáhnout do átmanu. Když se vám podaří se tam upevnit, myšlenkové proudy jiných lidí se vás nebudou dotýkat. Pokud jste nuceni se stýkat s neduchovnými lidmi, pak je nesuďte. Nemyslete si „to je špatný člověk“, nebo „nemám ho rád“. Když jste v blízkosti takových lidí, tak platí, že čím méně se ztotožňujete s vaší myslí, tím lépe.

Otázka: Cítím, že určitě podlehnu máje, jakmile budu doma. O budoucnosti svého duchovního života si nedělám žádné iluze.

Annamalai svámí: Když nebude myslí, nebude svět, žádná mája a nic jiného než vy sám. Mája je ego, ego je mysl a mysl je vším, co myslíte a vnímáte. Abyste se vzdálil myslí, egu, máje, musíte se dostat ze zapletenosti v myšlenkách. Buďte jako osa kola. Ať se kolo otáčí okolo vás, ale sami se nehýbejte. Osa kola je nehybná, zatímco kolo se kolem ní otáčí velmi rychle. Když se upevníte v naprostém tichu átmanu, pochopíte, že to je mentální pohyb, který vytváří máju. Pokud zůstáváte v átmanu, v úplném tichu, nehybnosti, žádná mája se nevytváří.

Jiný příklad: buďte jako velký strom. Když přijde vítr, otrásá listy a větvemi, ale kmen zůstává nehybný. Když žijete v myslí, budete stále zmítán, podobně jako větve a listy v silném větru. Čím méně se ztotožňujete s pohyby, které tam jsou, tím méně jste ztotožnění s myslí. Když si sebe uvědomíte jako pouhé Vědomí, ve kterém není přítomna ani stopa myslí, pak není žádný pohyb, jen nepřerušovaný mír a absolutní ticho.

Otázka: Svámí, často zmiňujete, že se máme vyhýbat špatným činům. Co přesně chápete pod pojmem „špatný čin“?

Annamalai svámí: V obecném slova smyslu vše, co škodí jiným bytostem. Možno však také říci, že každý čin, který odvádí vaši pozornost od átmanu, je špatným činem. Ztotožnění se s tělem je prvotním špatným činem a je zdrojem všech ostatních špatných činů.

15

Otázka: Bhagaván říkal: „Vždy si buďte vědomi přítomnosti átmanu.“ Je touto přítomností pocit „Já jsem“, který je u mne v současnosti smíšen s osobním „já“, nebo je to právě „Já“?

Annamalai svámí: Bhagaván se zmiňuje o tomto „Já jsem“, jako o něčem, co je přítomno zde a nyní. Nemá to co činit s osobním já. V tom „Já jsem“ není minulosti ani budoucnosti. V Kaivalja Navanítam se uvádí:

Džívanmukta, který je upevněn v onom „Já jsem“, se netrápí nad

minulostí, která již minula, ani nad budoucností, která je nejistá. Cokoli k němu v přítomnosti přichází, to užívá. I kdyby se slunce přeměnilo v měsíc, nebo mrtvé tělo, které je neseno na pohřebišť, by se vrátilo k životu, žádnou z těchto věcí by nepovažoval za zázrak.

Osobní já činí závěry o dobrém či špatném, o správném a nesprávném. Je neustále zapleteno ve dvojnosti. Džívanmukta, který si sebe vždy uvědomuje jako „Já jsem“, překonal veškerou dvojnost. Nevidí nic správného či špatného. Zůstává jako svědek všech událostí, aniž by je posuzoval nebo se s nimi ztotožňoval.

Otázka: Když podržím svoji mysl u pocitu „Já jsem“, mám být uvolněný a uklidněný? Mám spatřovat co se děje, aniž bych do toho zasahoval a nebo mám pozorovat, zkoumat, srovnávat a podobně?

Annamalai svámí: Zcela dostačuje, když se jednoduše uvolníte v tomto „Já jsem“. K čemukoli, co se stane v „Já jsem“, v onom Vědomí, buďte indiferentní. Vy jste samo Vědomí, nikoli myšlenky a ideje, které se v něm objevují. Ve světě se děje mnoho věcí, ať dobrých či špatných. Nad většinou se netrápíme, protože jsme názoru, že se dějí někomu jinému a ne nám. Podobně tak buďte vědomím „Já jsem“ a buďte lhostejní k věcem, které do vaší mysli přicházejí a zase odcházejí. Když se ztotožníte s myšlenkami, pak je posuzujete, srovnáváte, trápíte se nad nimi, snažíte se je potlačit nebo se do nich jinak zaplétáte a ony pak budou příčinou vašeho znepokojení. Proto k nim buďte naprosto lhostejní. Pokud jim nebudete věnovat žádnou pozornost, nikdy vás nepříznivě neovlivní.

Otázka: Svámí, při různých příležitostech jsem od vás slyšel, že guna sattva je shodná s átmanem. Ale mnoho světců a písmo říká, že i když jste upevněn v sattva guně, i to je nutno zamítnout, protože to není konečným stavem.

Annamalai svámí: Jeden verš v Kaivalja Navanítam říká: „Čirá sattva je skutečností. Když se přestanete ztotožňovat s gunami radžas a tamas, jak svět, tak i mysl odpadnou.“

Možno říci, že džňánin je šuddha sattva (čirá sattva). Je to jen jiný název pro átman.“

Otázka: Když je džňánin zakotven v sattvě a sattva guna je átman, jaký význam má pojem trigunátíta (nad třemi gunami)?

Annamalai svámí: Ve skutečnosti není od vás nic oddělené. I to, čeho vám Guru říká, že se máte vzdát – tři gun a máji – je nakonec částí vás samých. Vše záleží na úhlu pohledu. Když nejste schopni se odtáhnout od tří gun a dívat se na jejich hry z bezpečného odstupu, pak vás chytí a budou vám působit potíže. Když se však hluboko ponoříte do átmanu a tam se upevníte, pak se vás nemohou dotknout. Hloubky oceánu nejsou pohnuty vlnami na hladině, ať jsou jakkoli vysoké. Voda ve vlnách je stejná jako voda v hloubce, ale když zůstanete na hladině, budou s vámi vlny neustále zmítat.

Vlny jsou nepatrnou částí oceánu, jsou jeho vnější formou. Podobně v neomezeném oceánu beztvareho Vědomí jsou jména, tvary a guny jen povrchními vlnkami. To vše jsou projevy Vědomí a nejsou od něho oddělitelné. Když chcete uniknout vzrušení na hladině, ponořte se hluboko do beztvareho Vědomí a přebývejte v něm. Když se tam naučíte zůstat, pak budete moci vnímat jména, tvary i guny zpovzdálí, aniž by vás obtěžovaly a dotýkaly se vás. Z tichých hloubek átmanu nevidíte jména a tvary jakožto oddělené věci, ale budete si je uvědomovat jako části vašeho átmanu. Bude te je vnímat jako vzdálené vlnky ve vašem vlastním bytí.

Podarí-li se vám upevnit se v nehybných hloubkách átmanu, pak jste trigunátíta, jste nad třemi gunami, i když guny tvoří neoddělitelnou část Vědomí, která je vaší skutečnou přirozeností.

Vědomí je jak ve tvaru, tak beztvaré. Stejně je možné říci o Bohu a džňáninovi. Vědomí v sobě zahrnuje všechna jména, tvary a guny, ale džňánin, který objevil, že jeho skutečnou přirozeností je jedině Vědomí, ten je všechny překonal.

Otázka: Džňánin se nám jeví, jako když je ve tvaru. Dotýkají se guny funkce tohoto tvaru?

Annamalai svámí: Džňánin se sám nepovažuje za toho, kdo zaujímá tvar, pokládá se pouze za átman. Když omezujeme Bhagavána tvarem, pak je to naše chyba, nikoli jeho. Může se zdát, že tvar, na který se mylně díváme jako na Bhagavána, je ovládán činnostmi gun. Ale z pohledu Bhagavána nejsou vůbec žádné tvary. Existuje jedině átman, svrchované Já. Dokud sebe a

Bhagavána ztotožňujeme s určitým tvarem, nemůžeme si uvědomovat, jací skutečně jsme.

Bhagaván mi jednou řekl: „Všechny tvary jsou Boha a všechny činnosti rovněž.“ To neznamená, že každý oddělený tvar je projevem Boha. V átmanu není žádná oddělenost. Všichni lidé, všechny věci a guny, které způsobují, že jedno reaguje na druhé, jsou jen neoddělené jevnosti v nedělitelném a neprojeveném átmanu.

Otázka: Svámí, je dobré se postit?

Annamalai svámí: Jednou jsem se Bhagavána zeptal, jaké jídlo má sádhak jíst. Odpověděl: „Když bude žaludek příliš plný, ubude vám energie i schopnost zůstat si vědom Vědomí. Ale když bude ve vašem žaludku méně jídla, vaše uvědomování bude dobré.“

Není třeba, abyste měli zcela prázdný žaludek. Malé množství sattvické stravy je pro dobrou meditaci nejlepší.

V páteři je průchod, který není silnější než nit. Tímto kanálkem vystupuje světlo vzhůru a prochází sušumnou (kanálek v jemnohmotném těle). Pokud je v žaludku příliš mnoho jídla, pak je světlo zastřeno.

Otázka: Okolo roku 1940 jste svámí po dobu více než jednoho roku držel maunu. V té době zde musel být klid a mír. V současnosti je zde plno hluku z megafonů, autobusů, nákladních vozů, rádií a podobně. Také mám pocit, že bych měl na nějaký čas držet maunu. Ale má to smysl, držet ticho, když je kolem tolik hluku?

Annamalai svámí: Mauna znamená vnitřní ticho, nikoli vnější. Když je venku mnoho hluku a rušení, měli bychom to brát za projevy Boha. Když zaujmeme názor, že to je rušení, pak tomu odporujeme. To v nás způsobí nepokoj. Když se na vše budeme dívat jako na Božství, nic nás nebude nikdy rušit.

Neměl byste posuzovat svět. Myslíte si: „Klidné okolí je dobré; hlučné je špatné.“ Když budete mít takové myšlenky, pak budete nevyhnutelně chycen v činnosti mysli. Ve světě kde žijete, v prostředí, ve kterém se pohybujete, není nic špatného. Chyby jsou jediné v mysli, která svět vidí. Když změníte pohled mysli, automaticky se změní i svět. Druhou možností je, že odevzdáte celou svou mysl Bohu.

Světce Džňanasambandhar říkal, že existuje způsob, jak žít šťastně v tomto bídném světě. Tím způsobem je odevzdat mysl Bohu.

Bhagaván řekl: „Podrobně svou mysl Bohu a na všechny tvary se dívejte, že jsou od Boha. Ke všem bytostem mějte nestrannou lásku. Jedině ten, kdo takto žije, může být šťastný.“

16

Otázka: Chci-li realizovat átman, je pravdou, že se mám neustále držet toho, kdo hledá? Mám si být stále vědom osoby, která hledá átman?

Annamalai svámí: Nemusíte se držet osoby, která hledá. Když zjistíte, že ten, kdo hledá, je stejný jako ten, kdo má toulavou mysl, a vidíte-li oba jako klamně, pak jste již probuzený. Po zapálení lampy se temnota ztratí. Když se stanete vědomi sami sebe jakožto átmana, temnota toho, co je „jiné než átman“, zmizí.

Otázka: Je obtížné vyhnout se zapletení do mysli. Zůstávat odpoutání od myšlenek je jako se snažit zastavit příliv. Vlny nových myšlenek smývají odpoutanost pozorujícího během několika vteřin.

Annamalai svámí: Sebezkoumání musíte provádět opakovaně a vytrvale. Toulavá mysl ztrácí svou energii jen pomalu, i když je podrobena stálému zkoumání. Mysl odvozuje všechnu svou energii od pozornosti, kterou věnujete myšlenkám a emocím. Když jim odmítáte věnovat pozornost a namísto toho vylučujete každou myšlenku jakmile se objeví, vaše pozornost, dříve nebo později, přestane sledovat všechny rozptýlené myšlenky. Jakmile se zmenší přitažlivost přechodných myšlenek až k bodu, kdy nepocítujete nutnost se jich držet, když se objeví, pak budete schopný klidně odpočívat a zažívat svou pravou přirozenost, aniž by vás cokoli rušilo.

Otázka: Jsme navyklí vidět svět jako mnoho oddělených objektů. Jak můžeme tento pohled změnit, abychom všude viděli pouze átman?

Annamalai svámí: Musíte opakovaně pozvedávat svou pozornost k všepřonikajícímu Vědomí, které je ve vás. Pak zvyk vidět mnohost bude

postupně mizet. Vidíte mnohost jen proto, že ji věnujete pozornost. Místo toho, hned teď odejměte svou energii tomuto zvyku a zamířte cestou, která vede k vašemu skutečnému Já. Když v něm budete vytrvale přebývat, naberete energii, která vám pomůže odolat iluzi mnohosti. Jak budete pokračovat v ponořování se do Sebe Sama, do čirého Vědomí, pak zvyk vidět jediné jako mnohé, bude slábnout, až se pomalu vytratí.

Otázka: Mizení „mnohosti“ nastává současně s mizením ega. Je to správné?

Annamalai svámí: Ano.

Otázka: Všiml jsem si, že když máme silné ego, lidé kolem nás vypadají, že také mají silné ego. Když se začínáme odpoutávat od těla a mysli, pak se zdá, že si nevšímáme vyzařování jiných lidí.

Annamalai svámí: Kdo vyloučil své ego, vidí ostatní jako část sebe sama, podobně jako paže, nohy a tak dále jsou částí jednoho těla. Vše je jediné. Manikkavačagar zpíval: „Ty jsi jediný a nikdo není mimo Tebe.“

Džňánin nevidí jiné lidi, vidí pouze átman. Spirituální síla, která je v džňáninech a v jejich blízkosti, pomáhá jiným lidem, aby se zbavovali své nedokonalé představy.

Z tohoto důvodu je satsang tak důležitý a tak užitečný.

Bhagaván jednou řekl: „Džňáninové jsou jediní čisté lidi. Ostatní jsou potřísnění svým egem. Proto získat společenství s džňáninem je velmi důležité pro ty, kteří touží po duchovním pokroku.“

Otázka: Znamená satsang „společenství s džňáninem“ nebo může také znamenat „společenství s dobrými lidmi“?

Annamalai svámí: Skutečné sat, které je bytím, je ve vás. Kdykoli na něj obrátíte svou pozornost a spojíte se s ním, máte satsang. K takovému satsangu nepotřebujete žádného džňánina. Můžete ho mít kdykoli. Na druhou stranu, světší lidé žijící v blízkosti džňánina často nemívají satsang, protože neladí se sat džňánina.

Někteří lidé, kteří žijí v blízkosti světců, se podobají malému hmyzu jménem „unni“ jenž žije na vemenech krav. Namísto mléka tam sají krev.

Stejně tak část lidí, kteří žili v blízkosti Bhagavána, přehlíželi jeho učení a neotevřeli se působení milosti, kterou vyzařoval. Pracovali a jedli v ášramu, ale měli z toho nepatrnou výhodu. Neměli žádný satsang, byli to jen „unni“ v lidské podobě.

Existovala skupina bráhmanů, kteří byli s Bhagavánem, avšak nesouhlasili s názorem advaity „vše je brahman, vše je svrchované Já“. Tehdy jsme často čítávali Ribhugítu, což je text, který opakovaně říká, že „vše je brahman“. Tito bráhmani se k nám odmítali připojovat, protože nesouhlasili s touto filozofií.

Říkávali: „Kde je brahman, o kterém mluvíte? Jak může být vším? Jak můžete pořád zpívat ‚vše je brahman‘, když tu není zkušenost? Možná, že toto učení má užitek pro takové, jako je Bhagaván, ale proč mají lidé jako my nekonečně papouškovat tato prohlášení?“

Bhagaván nám však doporučoval, abychom tento text pravidelně recitovali. Říkal, že pravidelné a časté opakování této recitace vede k samádhi. Tím, že nám Bhagaván dával tuto instrukci, poskytoval nám metodu, jak zažít něco ze sat, které bylo jeho pravou přirozeností. Výsledkem toho bylo, že nám poskytl vysoce účinnou formu satsangu. Tito bráhmani to však nechtěli. Spíše si na obsah knihy stěžovali. Když takoví lidé svěhlavě odmítají metodu, jak se přidružit k sat Bhagavána, je možné předpokládat, že mají satsang?

Otázka: I když takoví lidé nerozuměli Bhagavánovu učení a nechtěli se jím řídit, neměli přece trochu dobrodiní už jen z toho, že byli v blízkosti Bhagavána? Možná, že jejich fyzická blízkost s Bhagavánem ponese ovoce v nějakém příštím životě.

Annamalai svámí: Ano, to je pravda. V Jóga Vasiště je psáno, že ten, komu se naskytne společenství s džňáninem, získá osvobození za čtyři nebo pět vtělení. Tito lidé byli fyzicky nablízku Bhagavána a uvědomovali si jeho učení, i když mu nevěřili a neprováděli ho. Toto učení je jako semeno, které vzklíčí, jakmile je k tomu správný čas a okolnosti.

Otázka: Říká se, že světci, jako Guru Nanak, Kabír a jiní, byli velmi proti uctívání ve tvaru. Bhagaván vysvětloval, že takové uctívání je v určitém stupni sád hany pro některé lidi dobré. Dočetl jsem se, že pravý džňánin nikdy nic nekritizuje. Znamená to, že oni světci nebyli džňáninové? Nebo je možné, že jejich následovníci nechápali toto učení správně?

Annamalai svámí: Není pochyby o tom, že Guru Nanak a Kabír byli džánáninové. Pokud lidé, kteří touží po seberealizaci, velice usilují o osvobození a přitom se drží nějakého tvaru Boha, mívá to za následek, že jejich přibližování k pravdě se zcela zastaví. A tak bez slitování s takovými lidmi světci kritizovali uctívání idolů ve tvaru.

Realizované bytosti nečiní kritické poznámky k ničemu. Když se zvenčí zdá, že něco kritizují, je to pouze pro dobro jiných. Jejich vlastní zkušeností je, že není žádné „dobré“ či „zlé“.

Pokud je člověk ještě ztotožněn s tělem, pak není nic špatného na tom, když provádí uctívání ve tvaru. Lidé, kteří jsou stále ztotožnění s tělem a berou tělo za já, jsou naplněni myšlenkami na Boha, když provádějí vnější uctívání. Začnou si uvědomovat určitou sílu, která je větší než jejich malé, omezené já. Neměla by se kritizovat žádná činnost, která stáčí mysl běžných lidí k uvědomování si Boha.

Ten samý Bhagaván, který pro určité lidi připouštěl uctívání ve tvaru, mně řekl, že nemusím dělat žádné vnější uctívání.

O mnoho let později mi řekl, že nemám ani přicházet, abych ho viděl. Nijak to neodůvodnil, ale domnívám se, že chtěl, abych se vzdal připoutanosti k jeho zevní podobě.

Řekl mi: „Držte se átmanu. Když toho budete schopeni, žádnou jinou praxi nepotřebujete. To je největší a závěrečná sádhana.“

Bhagaván napsal v jednom z veršů (verš č. 4 Ulladu Nárapadu): „Pokud máte tvar, pak Bůh má také tvar. Pokud nemáte tvar, pak Bůh také nemá tvar.“ Když můžete vidět všechny formy jako projevy Boha, pak jak byste mohli říkat, že Bůh nemá tvary? V Ribhugítě se říká: „Všechny tvary jsou brahman“.

Otázka: Někde jsem četl: „Všechny tvary jsou jeho tvary, on však nemá tvar.“

Annamalai svámí: Ano. Moře má mnoho vln, které mu dávají vnější tvar, ale voda sama je beztvará. Manikkavačagar zpíval: „Bůh je jak temnotou, tak světlem; je jak mužem, tak ženou; je obojí, jak klamný, tak i skutečný; On je vším.“

Otázka: Nedávno jsem obdržel dopis od přítele. Když jsem jej pročítal, byl jsem velmi šťastný a cítil jsem, jak se má mysl rozechvěla. Pak jsem pociťoval, že tu je k jeho osobě připoutanost a že má láska není ke všem stejná.

Annamalai svámí: Mít rád nebo milovat jednu konkrétní osobu není dobré. Pociťujte lásku ke každému. To je beztužebnost.

Otázka: Mám dobrého přítele, který je deset let ve vězení. Je velmi zoufalý. Mohu něco udělat, co by mu pomohlo?

Annamalai svámí: Celý vesmír je ovládán Bohem. Všechno bříme máme složit k jeho nohám. Nechte ovládnutí světa Bohu. Bůh rozhodl jaké činnosti budou naše těla v tomto světě vykonávat. Je to boží vůle, že tělo vašeho přítele je ve věznicí. Bůh však neváže myslí lidí. Mohou se k němu kdykoli obrátit. Mohou se kdykoli obrátit k átmanu a oddělit se od činnosti těla.

Chcete-li pomoci svému příteli, pošlete mu některou z Bhagavánových knížek. Pak bude mít možnost se dozvědět o svém vlastním pravém Já. Když tomu porozumí, může usilovat o dosažení vnitřní svobody, i když jeho tělo je uvězněno. Zřejmě trpí tím, že jeho tělo je ve vězení. Když trochu porozumí něčemu o své skutečné přirozenosti tím, že bude číst učení Bhagavána, pochopí, že ve vězení je pouze jeho tělo. Átman nemůže nikdo nechat zavřít. Když se naučí ztotožňovat se se svým skutečným Já, bude svobodnější než jeho věznitelé.

Když nevíme nic o svém pravém Já, pak výsledkem je pouze bída a utrpení. Váš přítel se zřejmě cítí bídne, protože si myslí, že je uvězněn. Ti, kteří jsou mimo vězení, jsou často na tom stejně bídne, protože se omezují ztotožněním se s tělem. Lidé venku podstupují všichni vězení těla, protože se s ním klamně ztotožňují. Lidé, kteří jsou neznalí átmanu, pravého Já, vedou bídny život a je jedno zda jsou ve vězení či mimo něj.

Aurobindo dělal ve vězení intenzivně sádhanu, stejně jako Gándhí. Když budete mít správný postoj, vězení může být velmi vyhovujícím místem, kde můžete meditovat.

Otázka: Aby se člověk stabilizoval v átmanu, svrchovaném Já, to vyžaduje mnoho úsilí. Nejsem si jist, zda můj přítel bude schopen vyvinout tak velké úsilí.

Annamalai svámí: Ano, je třeba velké úsilí. Pokud je dřevo vlhké, hned nechytne. Napřed ho musíte nechat uschnout na slunci. Když se naše mysl vysuší neustálou meditací, pak jediná jiskra z átmanu způsobí jejich spalení.

Někteří lidé prožívají velké utrpení pro jejich minulý špatný karman. Takové utrpení do určité míry očišťuje mysl stejně, jako když slunce vysušuje vlhké dříví. Když jsou myslí dostatečně očištěny, stávají se pro džňánu vhodnější.

Bůh často vytváří mnoho potíží jedině proto, aby odvedl naši pozornost od světa a otočil ji k sobě. Když pocítujeme bolest zklamání, začínáme se ptát: „Co bych měl udělat, abych se zbavil toho utrpení?“ Často se pak obracíme k Bohu o pomoc. Utrpení v tomto světě je často darem Boha. Branou bídy a utrpení vstupujeme do království Božího.

Utrpení se často objeví proto, že se ztotožňujeme s tělem a myslí. Ve skutečnosti není bídy a utrpení.

Bhagaván říkával: „S božím stvořením je vše v pořádku. Bída a utrpení jsou jen ve vaší mysli.“

Pokud trpíme pro naše špatné názory, které o sobě máme, můžeme se naučit překonávat utrpení tím, že se vzdáme těchto idejí, nebo když se obrátíme k Bohu. Utrpení nám poskytuje hybnou sílu, abychom unikli před naší sebeomezující nevědomostí. Kdyby Bůh neposílal dary utrpení a bídy, mnoho lidí by spokojeně žilo životem odcizeným od Boha a v nevědomosti o své pravé přirozenosti.

Otázka: Může Guruova milost spálit karman? Může Guru odejmout něco z našeho minulého špatného karmanu?

Annamalai svámí: Sloužil jsem Bhagavánovi mnoho let. Tím, že jsem vykonával službu z celého srdce a myslí, karmany mých předchozích životů se snadno vymazaly. To všechno bylo jeho milostí. Když toto období uplynulo, Bhagaván mi sdělil, že můj karman je ukončen. Neočekával jsem, že mi Bhagaván poskytne takové požehnání.

Nalézt tak velkého Gurua, jakým byl Bhagaván, je závislé na karmanu.

Nemůžeme doufat, že nalezneme takového Gurua, pokud jsme neprováděli tapas v minulých životech.

Cesta džňány je pouze pro ty, kteří již nemají mnoho karmanů. Ti, kdo jich mají projít ještě mnoho, nemohou úspěšně jít cestou džňánajógy, protože nemají schopnost zůstat tiši a klidní. Jen ti, kteří se naučili být tiši, mohou přebývat v átmanu.

Když má člověk to štěstí, že potká Gurua jako je Bhagaván, pak by měl být s ním a sloužit mu z plného srdce. Mnoho lidí přicházelo k Bhagavánovi, prováděli službu a říkali, že chtějí realizaci Sebe Sama. Po nějakém čase však mnoho z těchto lidí zapomnělo na účel, s kterým k Bhagavánovi přišli. Začali se plést do politiky ášramu a brzy ztratili zájem o seberealizaci. Jiní lidé měli několik dobrých zážitků, zkušeností a odešli, protože se domnívali, že se už ničemu nemohou naučit.

Když se vám naskytne možnost zůstat s Guruem, neměli byste mařit svůj dobrý osud tím, že Gurua opustíte nebo že se budete věnovat světským činnostem v jeho okolí.

Otázka: Dočetl jsem se, že když člověk dostatečně dlouho intenzivně medituje, proud meditace pak pokračuje dále i v noci. Než ulehnu ke spánku, říkám si, „nejsem tělo, nejsem mysl, jsem uvnitř jsoucí átman“. Má to nějaký vliv a bude to působit i v noci?

Annamalai svámí: To, co děláte, je velmi dobré. Když půjdete spát s tímto nejvyšším přesvědčením, pak zatímco budete spát, toto bude v mysli pracovat. Když bude tato myšlenka přítomná ve spánku, pak se příští ráno sama od sebe vynoří jako první myšlenka.

Otázka: Svámí často zdůrazňuje, že se nemáme ztotožňovat s tělem. Když odmítnu myšlenku, že toto je mé tělo, který jiný nástroj mohu k realizaci átmana použít? Neměl bych se nějakým způsobem ztotožnit s tělem, abych ho mohl při sádhaně použít?

Annamalai svámí: Nosíte přece košili. Znamená to, že musíte brát košili jako sebe sama? Nosíte košili, aby vám bylo teplo, ale neříkáte „já jsem košile“. Používáte tělo jako nástroj, abyste realizovali átman, aniž byste myslel „já jsem tělo“. Dívejte se na tělo jen jako na užitečný nástroj.

Otázka: Některé aspekty tohoto učení mne trochu zarážejí. Není pochyb o tom, že Bhagaván byl realizovaný, avšak i v tom stavu si byl vědom svého těla. Když Bhagaván onemocněl, neříkal „bolí mne to“, ale říkal „ono má bolest“. Jelikož si uvědomoval bolest v těle, musel být s tělem poněkud ztotožněn.

Annamalai svámí: Dokonce když tělo zažívalo bolest, Bhagaván byl nad tím. Nebyl dotčen ničím, co se tělu stalo.

Otázka: Byl nad tím v tom smyslu, že mu to nezpůsobovalo starost a neobtěžovalo ho to, ale byl si vědom, že tělo zažívá bolest?

Annamalai svámí: Uvědomoval si bolest, ale neměl pocit „to je mé tělo a to mě bolí“. Můžete si uvědomovat, jak ptáci letí na strom a zase z něj odlétají, a nemyslíte si „já jsem strom, ti ptáci jsou moji“. Podobně si Bhagaván byl vědom tělesných pocitů, ale nemyslel si „já jsem toto tělo, to je má bolest“. Bhagaván nosil tělo, stejně jako jiní nosí košili.

Dáváte tělu přílišnou důležitost, jak Bhagavánovu tělu, tak i vašemu. Je možné existovat, aniž byste si byl vědom těla. Prožívání hlubokého spánku by vás mělo přesvědčit, že to možné je. Všechny vaše nejistoty a otázky pocházejí z úrovně těla a mysli, z úrovně ideje, že jste tělem a osobou. Můžete zjistit, jaký je vztah mezi tělem a átmanem tím, že zažijete átman takový, jaký skutečně je. Abyste to zažili, musíte se napřed vzdát myšlenky, že jste tělo a osoba. Tuto zkušenost nikdy nezažijete, když se budete držet mylných názorů o těle. Diskuzemi se pochyb o svém těle nezbavíte. Rozluštíte je jedině, když se jich vzdáte.

Otázka: Jaký je vztah mezi pravým Já a nepravým já? Jaké je jejich spojení?

Annamalai svámí: Jak může být spojení nebo vztah mezi tím, co jedině existuje a mezi tím, co mimo vaši mysl nikdy neexistovalo? Jedině átman existuje. Nemá žádný vztah či spojení k čemukoli, protože nic není od něho oddělené, a tudíž není vztahu. Nepravé já není skutečné, víra v něj je mylná. Když nakonec přestanete věřit, že jste osobou ztotožněnou s tělem, pak si začnete uvědomovat, co skutečně jste.

Když někdo šilhá a dívá se na vrcholek Arunáčaly, pak vidí dva vrcholy.

Když o své oční vadě neví, může se zeptat – jaký je vztah mezi oběma vrcholy? Jak by se dal mezi nimi postavit most? Na takové otázky existuje pouze jedna správná odpověď: „Váš zrak je vadný, kdybyste ho vyléčil, viděl byste pouze jediný vrchol a pochopil byste, že druhý vrchol existoval pouze ve vaší mysli.“

Váš duchovní pohled je vadný. To způsobuje, že vidíte objekty místo átmanu. Ništha (trvalé usazení v átmanu) si mnohost neuvědomuje, uvědomuje si pouze jediný átman.

18

Otázka: Pozoruji, jak učení pokračuje v nitru. Dnes ráno, když jsem se probudil, má první myšlenka byla „nacházím útočiště u nohou Bhagavána“. Ale pak se okamžitě vynořila nová myšlenka, „kdo nachází útočiště?“. Myslím si, že tento nový postoj vznikl následkem naslouchání učení, které mi svámí sděluje.

Annamalai svámí: Vaše dotazování je správné.

Otázka: Pociťuji, že v nitru je určitá bdělost.

Annamalai svámí: Když zkoumáte zdroj myšlenky, jakmile se objeví, pak je vaše pozornost stočena k átmanu. Átman je vždy bdělý. To je jeho přirozenost.

Otázka: Velmi jsem si zvykl se něčeho držet, například podoby Bhagavána. Je to součástí mého hledání pocitu bezpečí. Nyní pozoruji, že mě touha po bezpečí opouští.

Annamalai svámí: Skutečného Bhagavána pevně zachytíte, jenom když se vzdáte veškeré podpory. Vzdáním se toho, co vás podporuje, se nevzdáváte vašeho bezpečí. Ve skutečném Bhagavánovi budete ještě více ochráněn.

Také obraz, podoba Bhagavána, je mája. On v nás přebývá jako átman. To je skutečný Bhagaván. Když světec Manikkavačagar obdržel požehnání od Šivy, zapěl píseň, ve které se klaněl Šivovi a nazýval ho májávádinem

(ten, který předkládá učení o máji). Od Gurua se musíme naučit pravdě o máje, a pak použít jeho milost, abychom ji překročili.

Činnasvámí se mne snažil jednou postrašit, když mi řekl: „Nevěřte tomu, co vám Bhagaván říká, on je májávádin. Zmate vás a oklame.“

Odpověděl jsem mu: „Může oklamat toto tělo a mysl, ale když tak učiní, ukáže mi átman.“

Za raných let mého pobytu v ášramu jsem jednou šel na horu, abych tam navštívil jeskyni u mangového stromu, kde Bhagaván kdysi pobýval. Když jsem se tam přiblížil, spatřil jsem sádhu s dlouhými, rozčuchanými vlasy, jak seděl v padmásaně (lotosový sed). Domníval jsem se, že to je nepravý sádhu, tak jsem ho nebral na vědomí a zašel do jeskyně.

Když jsem vyšel ven a vracel se okolo něho, hrozivě vykřikl: „Šel jste okolo mě, aniž jste provedl namaskáram (uctivé pozdravení, ve formě padnutí na zem). Za to vás prokleji! Budete zničen!“

Smál jsem se mu a prohlásil jsem: „Přišel jsem k Arunáčale, protože jsem toužil být zničen. Kéž se vaše prokletí naplní, protože chci, aby moje ego bylo zničeno!“ Sádhu byl velmi zaražen, když zjistil, že se ho vůbec neobávám.

Otázka: Onehdy svámí prohlásil, že když někdo žije tady na úpatí Arunáčaly, ale jeho mysl tu nedlí, pak z toho, že zde žije, nic nezískává. Jak Arunáčala Purána, tak i Bhagaván říkají, že pouhá myšlenka na Arunáčalu nás může vést k osvobození. Jak máme těmto prohlášením rozumět ve světle toho, co svámí řekl?

Annamalai svámí: Ti, kdo myslí na Arunáčalu, dosáhnou osvobození – to prohlašuje písmo. Ale lidé mohou pobývat u Arunáčaly a nepocítovat k hoře zbožnou úctu. Tito lidé ji nepokládají za Boha. Žijí zde, ale věnují hoře nanejvýš letnou myšlenku. Jak z toho můžeme usuzovat, že jsou na Arunáčale? Pravdou je, že člověk je tam, kde spočívá jeho mysl.

Když zde člověk žije, ale celá jeho mysl je zaujata jiným místem, pak je opravdu na onom jiném místě. O tomto existuje příběh, který vyprávěl Rámakršna Paramhansa.

Dva přátelé se jednou rozhodli, že si půjdou poslechnout vyprávění z Bhagavaty. Když vyšli, jednoho napadlo: „Co je tak zvláštního na té Bhagavatě? Já si raději půjdu užít trochu pobavení s prostitutkami.“

Vydal se do nevěstince, zatímco jeho přítel si šel poslechnout vyprávění. Ten první, když ležel s prostitutkou, začal se pocítovat provinile, co

to vlastně udělal. Pomyslel si: „Jak by bylo dobré využít lidský život k naslouchání vyprávění o Pánu a meditování o něm.“ Začal zasněně přemýšlet o vyprávěních z Bhagavaty, která předtím slyšel. Pro toto ladění byla jeho mysl s Bhagavatou, i když jeho tělo bylo s prostitutkou.

Druhý muž, který šel poslouchat Bhagavatu, přemýšlel o tom, co jeho přítel provádí s prostitutkou. Říkal si: „Můj přítel si užívá daleko víc než já.“ Jeho tělo bylo přítomno rozhovoru, ale jeho mysl nebyla s Bhagavatou. Byla s prostitutkou. Ten, který byl s prostitutkou, získal zásluhy z naslouchání Bhagavaty, kdežto druhý, i když byl fyzicky přítomen hovorům, se dopustil hříchu, neboť byl s prostitutkou.

Otázka: Takže když Bhagaván řekl, že myšlenka na Arunáču poskytuje osvobození, nemyslel tím jedinou nahodilou myšlenku, myslel tím, že člověk má mysl soustavně držet u Arunáču?

Annamalai svámí: V Akšaramanamalai je verš: „Ó, Arunáču! Když jsem na tebe myslel a zachytil se v síti tvé milosti, ty, jako pavouk, jsi mne pevně podržela a strávila.“

Když jednou pomyslíte na Arunáču, Arunáču odpoví tím, že se vás pokusí vtáhnout do sebe. Dělá to tak, že vás přiměje, abyste o ní víc a víc přemýšleli. Když budou myšlenky silné a soustavné, způsobí, že se zcela podrobíte. Jako pavouk, který vás lapí do své sítě a nakonec pozře. Takže v případě zralých stoupenců lze říci, že jediná myšlenka na Arunáču může, krok po kroku, vést k osvobození.

Otázka: Spojení s Arunáču je v mysli nebo pouze v srdci?

Annamalai svámí: První verš z Akšaramanamalai má dvojitý význam:

1. Ó, Arunáču! Ty vykořeňuješ ego těch, kteří na tebe myslí v Srdcích.
2. Ó, Arunáču! Ty vykořeňuješ ego těch, kteří chovají myšlenku „Arunáču jsem Já“.

Takže můžeme mít spojení jak v mysli, tak v Srdci. Spojení v Srdci je samozřejmě nadřazené, protože to je skutečná Arunáču.

Otázka: Někteří lidé nepocítují k Arunáču oddanost. Pouze tu žijí a pracují. Působí i na ně síla, která vyzařuje z hory a poskytuje jim nějaké dobro?

Annamalai svámí: Z moře si můžete vzít tolik vody, kolik jste schopen unést. Když se však ani neobtěžujete jít s vědrem ke břehu, nedostanete nic. Arunácala poskytuje milost jen těm, kdo mají nějakou nádobu, aby ji mohli obdržet. Pokud myslíte na Arunácalu milujícím způsobem vytváříte v sobě automaticky prostor, ve kterém můžete získat trochu milosti, kterou hora poskytuje.

Mnoho lidí provádí pradakšinu okolo Arunácaly. Mají však hodně tužeb a chtějí dosáhnout mnoha věcí. Časem mohou dostat to, po čem touží. Když však provádíte giri pradakšinu jako sádhanu, abyste obdržel poznání átmanu, pak tohoto poznání dosáhnete.

Většina lidí má mnoho tužeb, které touží naplnit. Někteří vzácní lidé však říkají Bohu: „Nechci nic. Jedinou mou touhou je, abys mne učinil bez-tužebným.“ Takový člověk je vhodným nástrojem k obdržení milosti.

V Kaivalja Navanítam je verš:

Když se přiblížíte ke stromu, vstoupíte do jeho stínu. Když se přiblížíte k ohni, zbavíte se chladu. Když půjdete k řece a napijete se, utišíte svou žízeň. Když se přiblížíte Bohu, obdržíte Jeho milost. Když se mu nepřiblížíte a neobdržíte Jeho milost, je to chyba Boha?

Nejvíce milosti obdrží ten, který je naprosto bez tužeb. Taková bytost ani netouží po osvobození.

Otázka: Jak účinná je pradakšina okolo Arunácaly? Je to stejně dobré jako meditace o átmanu?

Annamalai svámí: Arunácala vyzařuje milost átmanu. Když jdete kolem ní s úctou, přičemž utiňujete svou mysl nebo myslíte na átman, pak máte satsang s átmanem. Z Arunácaly vyzařuje velká duchovní síla. Můžete ji pociťovat, když k hoře přistupujete s pokorou a úctou, s tichou myslí. Když člověk provádí pradakšinu okolo Arunácaly ve správném ladění, pak očišťuje jak mysl, tak tělo. Pociťujete-li chuť vykonat pradakšinu, pak se vydejte na cestu. Zatímco chodíte, meditujte. A jindy, když vás to táhne k meditaci, pak meditujte. Obojí je stejné, pokud je to dobře a pozorně vykonáváno. Vždy, ať tělo dělá cokoli, musíte si trvale uvědomovat átman. Hlavním účelem jak pradakšiny, tak meditace je vzdát se ztotožňování se s tělem a zbavit se ideje „já jsem tělo“.

Otázka: Pociťuji Arunáčalu jako matku, která mne doprovází kamkoli, dokonce i když jsem v jiné zemi.

Annamalai svámí: Arunáčala nikam nechodí. Arunáčala je átman, a átman nepřichází ani neodchází. Sanskrtské slovo „áčala“ znamená bez pohybu.

Otázka: V Arunáčala Máhátmjam je verš, který říká, že všichni, kteří žijí v okruhu třiceti mil od Arunáčaly, dosahují osvobození bez jakéhokoli úsilí nebo zasvěcení („Já, Pán, ustanovuji, že ti, kteří přebývají v okruhu tří jodžanás /asi třiceti mil/ od tohoto místa /Arunáčaly/, dosáhnou spojení, které odstraní nesvobodu i bez jakéhokoli zasvěcení.“ To je jeden ze sedmi veršů, které Ramana Mahárši přeložil ze sanskrtu do tamilštiny. Viz „Pět hymnů na Šrí Arunáčalu“). Co si svámí myslí o tomto verši?

Annamalai svámí: Pro osvobození je třeba nepřerušovaného vzpomínání na Arunáčalu. Je třeba také mít víru v Arunáčalu a podrobit se jí. Arunáčala je čirým Vědomím, není to netečný kus skály. Pokud máte víru, že Arunáčala je Guruem, který vás povede, odpoví vám patřičným vedením. Abyste však obdržel takové vedení, musíte se hoře podrobit a mít v ní velkou víru.

Arunáčala je jako oheň. Když se k ní přiblížíte, můžete se zahřát, ba i spálit. Ale pokud máte na sobě ochranné oblečení, pak i když budete fyzicky blízko, oheň nepocítíte.

Otázka: Pociťuji k Arunáčale silnou připoutanost. Také mám potřebu samoty a ticha. Nevím, zda bych mohl někdy žít daleko odtud, venku ve světě.

Annamalai svámí: Připoutanosti a touhy obecně vytvářejí vazbu. Ale touha zůstat zde u Arunáčaly je dobrou touhou a měla by se podporovat. Je velmi dobré být připoután k Arunáčale, protože Arunáčala je átmanem. Když myslíte na Arunáčalu, stáčíte mysl k átmanu.

Otázka: Velkou většinu dní provádím praxi „Kdo jsem já?“. Snažím se pociťovat přítomnost „Já jsem“ v sobě. Jindy však rád jen tak sedím v přítomnosti Bhagavána. Někdy, když se dívám na jeho obraz, prozáří se světlem. Když ho takto vidím, vždy se cítím naplněn mírem a radostí. Při těchto příležitostech nežádám na Bhagavánovi nic. Jen s rozkoší sedím a těším se z jeho přítomnosti.

Občas mám potřebu milovat a být milován. Tehdy pociťuji, že je v sebezkoumání cosi suchého a chladného. Přesto se však většinu času držím cesty sebezkoumání. Jen příležitostně mám tyto bhaktické fáze. Když pominou, vracím se k sebezkoumání s ještě větší intenzitou a zdá se mi, že mám pak lepší výsledky. Z toho důvodu často zastavím sebezkoumání a jen se dívám na Bhagavánův obraz. Tehdy mi velmi lahodí si představovat, že sedím před skutečným Bhagavánem. Co si svámí myslí o tomto postoji a této praxi?

Annamalai svámí: Chcete-li docílit pokrok na duchovní cestě, je třeba podržet pozornost u átmanu. Ale jelikož Bhagaván je také átmanem, docílíte pokrok také tím, že na něho myslíte. Je dobré, když pociťujete lásku a oddanost k Bhagavánovi. Čím více ho milujeme, tím více jeho milosti k nám plyne.

Otázka: Chtěl jsem to vědět, protože někdy cítím, jako bych se díval na skutečnou fyzickou formu Bhagavána. Tehdy jsem zcela naplněn mírem. Nejsm si jist, zdali se mám oddávat těmto stavům.

Annamalai svámí: Když jsem se díval na obraz Bhagavána, připadalo mi, že mi říká: „Postoupil jsem nad toto tělo a usadil se ve Vědomí. Nyní se snaž udělat to samé.“

Bhagaván je átmanem. Když se soustředíte na jeho podobu, on vás k sobě zavolá. Bude usilovat o to, přitáhnout vás k pravému Já.

Otázka: Někdy se cítím jako dítě. Připadám si, že držím Bhagavána za ruku. Také cítím, že mně poskytuje záštitu a ochraňuje mě. Je to zvláštní pocit dětinskosti bát se všeho a každého, vyjma Bhagavána.

Annamalai svámí: Milovat Bhagavána a milovat své pravé Já je stejné. Zbožňujeme-li a milujeme-li tvar Bhagavána a podrobujeme-li se mu, pak on nás povede ke skutečnosti.

Člověk nemůže vidět átman, Vědomí, protože to není objekt, který by bylo možné vnímat. Můžeme však udržovat naši pozornost na átman nepřímou tím, že máme daršan formy Bhagavána.

Otázka: Pociťuji, že cesta lásky je cestou nevyžadující úsilí. Když zkoumám „Kdo jsem já?“, mám dojem, že musím velice usilovat, aby se mysl uklidnila. Cesta lásky mi připadá daleko sladší, radostnější a méně namáhavá.

Annamalai svámí: Uctívat Gurua je vždy dobré, ale stále se zabývat učením Gurua je daleko lepší. Můžete sledovat cestu lásky, pokud se vám zamlouvá, ale neměl byste zapomínat, že pro uctívajícího je téměř nemožné posoudit, zda činí pokrok nebo ne. Neměl byste dělat unáhlený závěr, že se svým sebezkoumáním nečiníte pokrok, protože to shledáváte obtížným. A dále byste si neměl myslet, že budete dělat větší pokroky jako bhakta jen kvůli tomu, že se vám zdá lehké vytvářet radostný stav v mysli.

Stejně Vědomí, které je uvnitř vás a v Bhagavánově formě, je uvnitř všech ostatních forem. Musíme se naučit být ve spojení s tímto Vědomím tím, že si ho budeme vždy uvědomovat.

Otázka: Víím, že Bhagaván je uvnitř všech forem, ale někdy pociťuji, že je snadnější dostávat jeho milost, když se soustředím na jeho podobu. Sebezkoumání je tak tvrdá práce. Málokdy se cítím naplněn blahem a mírem, když ho provádím. Někdy, jako bych si opatroval trochu blaha tím, že se na chvíli dívám na obraz Bhagavána.

Annamalai svámí: Není nic špatného na tom, dívat se na obraz Bhagavána. Ale neměl byste se odchýlit od hlavního cíle, kterým je upevnění se ve Vědomí. Nebud'te připoutaný ke stavům blaha, ani jim nedávejte přednost před hledáním átmanu. Jestli vás připoutají stavy míru a blahaplnosti, ztratíte zájem o vaše hlavní zacílení. Je dobré se cítit naplněn mírem a blahem, ale těmto stavům se neoddávejte, zvláště ne na úkor sebezkoumání. Když realizujete v nitru své pravé Já, když si uvědomíte, že není jediný atom mimo átman, pak zažijete skutečný mír a blaho átmanu. Vy pak budete

mírem a átmanem, spíše než byste byl ten, kdo je zažívá. Když budete užívat přechodné stavy míru a blaha v mysli, tak ten, který onen mír a blaho zažívá, se nebude chtít rozplynout v átmanu a zmizet.

Nebud'te připoután k mentálnímu míru. Směřujte nad něj, ke skutečnému míru, který vychází z bytí átmanem.

Otázka: Myslím si, že rád prožívám tyto bhaktické mezihry, protože velice toužím po lásce. Je možné, že miluji pouze proto, že chci víc zpětně obdržet.

Annamalai svámí: V átmanu je skutečná láska vždy přítomná. Když je však láska omezená nebo nasměrovaná k jediné osobě, stává se z ní touha. Tento druh lásky vytváří utrpení, nikoli štěstí. Když realizujete átman a budete milovat všechny stejně, to je pak moudrost.

Otázka: Považuje se všeobecně za dobré, když nasměrujme svou lásku k realizované osobě?

Annamalai svámí: Ano. Když milujete realizovanou bytost, dojdete nakonec k tomu, že budete mít všechny lidi stejně rád.

Během festivalu Dípam, který se tu každoročně slaví a trvá deset dní, přicházejí uctívající z celé jižní Indie, aby se poklonili Arunáčala Šivovi. Jeho podoba je slavnostně předváděna v ulicích města na zvláštním voze. Lidé, kteří ho takto uctívají, mají velmi omezené pojetí Boha. Bůh, který je v chrámu, vůz i všichni lidé, kteří přihlížejí tomuto průvodu – jsou všichni projevem Boha. Musíte pěstovat vnitřní vizi, která vše vidí jako átman. To je ovšem někdy těžké, pokud omezíte Boha na určitou formu.

Bhagaván jednou řekl, že si je vědom plynutí času jen po tři dny v roce: poslední den festivalu Dípam, v den, kdy se slaví Mahápúdža (výročí úmrtí jeho matky) a v den, kdy se slaví jeho narozeniny. Tehdy přicházelo Bhagavána navštívit mnoho lidí. Pro ášram byly tyto dny pracovně nejnáročnější. Jindy tu velké davy nebývaly. Džňánin si málokdy uvědomuje plynutí času, protože pojem času patří mysli, nikoli átmanu.

Otázka: Někdy, když tu sedím, se cítím jako dítě o svátcích. Jsem velmi šťastný, protože na místě jako je toto, se zdá být snadné uvědomovat si átman. Tady mám vždy radostné pocity. Když zde sedím, mám

vyvinout nějaký druh úsilí nebo se mám prostě uvolnit a užívat dobrodiní satsangu?

Annamalai svámí: V tamilštině existuje verš:

Ten, kdo hledá a touží po realizaci pravdy, by se měl ubírat cestou, kterou popisuje písmo a měl by následovat moudré. Tím, že se ubírá za moudrými, mája uvolňuje své sevření. Odhod'te máju tím, že se naučíte rozlišovat. Když se vymaníte z máji, vaše zrození a smrti jsou u konce.

Pokud máte satsang, snadno máju překonáte. Tím, že teď nasloucháme rozhovorům, naše mysl se naladí na átman. Proto se cítíte tak radostně. Když je mysl dokonale sladěna s pravým Já, není už žádná možnost myslet na věci, které se týkají ne-já.

20

Otázka (od mladé dvojice z Austrálie): Je brahmačarja nezbytná, když usilujeme o seberealizaci?

Annamalai svámí: Pomáhejte jeden druhému na cestě jako přátelé. Pokud je tu sexuální touha, pak ztrácíte část duchovní energie. Trochu duchovní energie ztrácíte, i když se na někoho jen podíváte a pocitujete k němu určitou touhu. V rodinném prostředí je vždy silná připoutanost. Manžel chce věnovat manželce mnoho lásky, a naopak. Oba pak chtějí věnovat lásku dětem. Pokud to se sáadhanou myslíte vážně, pak zůstaňte svobodní a vložte veškerou svou energii do sebezkoumání. Nejste schopni se držet átmanu, když vás jiní lidé silně přitahují.

Otázka: Před časem jsme společně prožili smrt ega a tento stav nějakou dobu trval. Pak se však ego opět vrátilo. Proč znovu vzešlo, když předtím úplně zmizelo?

Annamalai svámí: Pokud se ego znovu objevilo, nemohli jste zažít smrt ega. Pravděpodobně to bylo jen přechodné klesnutí myslí do átmanu. Jakmile jednou ego zemře, již se nikdy nemůže objevit. Jakmile jednou řeka dosáhne moře, už tam zůstává. Už se korytem řeky nevrací.

Otázka: Četl jsem toho mnoho o Bhagavánově metodě učení mlčením. Můžete mi říci, jak to působí?

Annamalai svámí: Když do temné místnosti vkročíte s lampou, pak světlo padne na každého, kdo je blízko. Nemusíte lidem říkat, že máte světlo, protože si jeho přítomnost budou uvědomovat. V přítomnosti džňánina, jakým byl Bhagaván, se dá duchovní temnota aspirantů na útěk před zářícím světlem džňány. V Bhagavánově případě toto světlo očišťovalo a uklidňovalo mysl všech, kteří byli blízko něho. Když se zralí stoupenci slunili v tomto světle, občas zažili zkušenost átmanu. Vyzařování této spirituální síly byla Bhagavánova mauna díkša (zasvěcení mlčením). Tuto sílu vyzařoval naprosto bez úsilí. Nebyl to čin vůle, byl to přirozený důsledek jeho realizace. Bhagaván nemusel mluvit o átmanu. On byl átman a jeho sílu stále vyzařoval. Ti, kdo vnímali tuto sílu, nepotřebovali od Bhagavána žádné slovní vysvětlení. Učení, které sděloval slovně, bylo pouze pro ty, kteří se nebyli schopni naladit na jeho tiché vyzařování.

Otázka: Někdy mám dojem, že to je sobecké chtít seberealizaci, protože abych ji dosáhl, musím se odtrhnout od společnosti a ostatních lidí. Sádhanu musím vykonávat sám a zůstat nestranný k trpícím lidem, které okolo sebe spatřuji.

Když se těch lidí zeptám, zda skutečně trpí nebo zda-li je to jen v mé představivosti, pak všichni říkají, že opravdu trpí. Jak mohu záměrně přehlížet ono utrpení, které okolo sebe vidím, aniž bych přitom nevnímal určitý pocit viny?

Annamalai svámí: Není žádná společnost, není utrpení a není svět. Svět, společnost a utrpení, které vnímáte, jsou všechno části vašeho snu. Opravdovost mají jen ve vaší mysli.

Když ve vašem snu uvidíte hladového člověka, můžete mu připravit snové jídlo a to mu podat. To ho na čas uspokojí. Když se však namísto toho probudíte, rozluštíte ten problém okamžitě, protože zjistíte, že ten hladový člověk existoval jen ve vaší snové představě.

Svět se podobá odrazu v zrcadle. Svět, který vidíme, je pouze odrazem našich gun, stavu naší vlastní mysli. Spatřujeme odraz a zapomínáme na zrcadlo a představujeme si, že se díváme na skutečný svět, který je od nás oddělený.

Neustále vysíláme a vyzařujeme mentální energii, která působí na každého

a na vše kolem nás. Jakmile jste v radžasickém nebo tamasickém stavu, automaticky infikujete svět svým škodlivým stavem myslí. Džňánin, upevněný ve skutečnosti, je nad gunami a zažívá pouze nepřerušovaný mír a blaho. Když se snažíte pomáhat světu nějakou fyzickou činností, pak dobro, které vykonáte, se může vymazávat negativními vibracemi, kterými na svět působíte. Když očistíte svou mysl, pak každému ve světě automaticky pomůžete, protože každý člověk obdrží očištný a uzdravující dotek vaší vlastní čistoty.

Například mravenec putuje po zemi a nese zrnko cukru. Najednou nějaký člověk na mravence šlápně. Následkem je okamžitá smrt. Jsme ve stejné situaci jako mravenec, protože smrt může přijít každým okamžikem. Když zemřete, nemůžete sebou nic vzít, ani svou mysl. Tak proč nezemřít světu už nyní?

Svět, ke kterému jste tak připoutaní, není nic jiného než dlouhý sen. Ve snu můžete být hladoví a když se probudíte, třeba zjistíte, že trpíte žaludečními potížemi, protože jste se večer příliš najedl. Jakou důležitost a skutečnost přisuzujete svíravému hladu, který jste ve snu pocíťoval?

Když vidíte kolem sebe utrpení, je to odrazem vašeho vlastního vnitřního utrpení. Chcete-li ztišit utrpení, pak se nasměřujte na základní příčinu, to jest utrpení ve vás. Vnořte se do átmanu. Ukončete sen máji a probudte se skutečnému světu džňány. Vaše představy o světě jsou všechny mylné, protože jej mylně vnímáte. Vaše mysl zpracovává to, co vidí tak, že si myslíte, že venku okolo vás je trpící svět. Pokud se chcete zbavit trpícího světa, musíte vyloučit mentální postupy, které způsobují vaše mylné vnímání. Když dosáhnete stavu džňány, pak nebude žádné klamné vnímání. Vaše vize pak bude úplně jasná. Uvědomíte si, že není žádné utrpení ani svět. Budete si vědom, že existuje jedině átman.

21

Otázka: Mnoho času věnuji meditaci, ale nezdá se, že bych dosahoval nějakých výsledků. Když nejsem schopen uklidnit mysl, je tím všechno mé úsilí promarněné, nebo přinese ovoce někdy v budoucnu?

Annamalai svámí: Většina myslí je jako vlhké dříví; potřebují dlouhý čas k vysušení, než chytanou. Během toho, kdy vaše mysl spočívá u átmanu, se vysušuje. Když je zaměřena do světa, opět nabírá vlhkost. Úsilí vynalo-

žené na to, abyste držel mysl stočenou k átmanu, není nikdy promarněné. Stává se promarněným jen když ztratíte zájem a vrátíte se ke starým mentálním zvykům. Nic si z toho nedělejte, když meditace nepřináší okamžité výsledky. Dříve nebo později z toho budete mít prospěch.

Rámakršna Paramhansa vyprávěl povídku o dvou přátelích, kteří byli sádhuové. Dohodli se, že spolu podniknou intenzivní tapas, aby získali daršan bohyně Kálí. Dále se domluvili, že pokud se jim bohyně neprojeví, ukončí své životy.

Jejich tapas byl tak intenzivní, že jednou, hodinu před půlnocí, se před nimi Kálí objevila. Jeden ze sádhuů zažíval blaho, které plynulo z daršanu bohyně, avšak druhý ztratil vědomí a zdálo se, že je v komatu.

První z mužů, který byl při vědomí, si dělal starosti se stavem svého přítele, který byl stále v bezvědomí, a proto se obrátil na bohyni Kálí s otázkou: „Jak je možné, že když jsme prováděli stejnou sádhanu a ty jsi přišla, abys nám poskytla daršan, můj přítel ztratil zcela vědomí? Proč ten rozdíl? Vypadá to nespravedlivě, vždyť jsme oba prováděli stejné tapas.“

Kálí odpověděla: „Již mnohokrát jsi prováděl tento způsob tapasu. Stalo se tak v minulých životech. Tehdy jsi ty ztrácel vědomí, stejně jako tento člověk. Nyní jsi při vědomí, protože jsi předtím praktikoval a protože tvůj karman je u konce. Tvůj přítel má před sebou ještě mnoho karmanu, který musí prožít. Jednoho dne, až vše ukončí, zažije prožitek stejně vědomě jako ty nyní.“

Otázka: Když jsem poprvé začal meditovat, měl jsem intenzivní touhu po osvobození. Toto období trvalo tři až čtyři roky. V posledním roce mé nadšení pominulo. Nyní se mi zdá, že jsem více a více spokojen se svým světským životem.

Annamalai svámí: Uspokojení, které přichází z vnějšího světa, je pomíjivé. Smrtí se všechno ztratí. Lidský život je vám poskytnut za jediným účelem, realizovat átman. Jestliže zemřete a nerealizoval jste átman, váš život byl promarněn. Smrt může nastat kdykoli. Říkám vám to proto, abyste si uvědomoval vlastní smrtelnost. Když si budete stále uvědomovat možnost, že každým okamžikem můžete zemřít, vaše nadšení pro cestu vzroste. Snažte se pěstovat toto uvědomování a všimněte si, zda to bude znamenat nějaký rozdíl pro vaši sádhanu.

Otázka: Někdy zmiňujete, že máme milovat všechny lidi stejně, že máme milovat celý svět. Pro mne je láska něčím, co nenastane najednou.

Nemohu ji vyrábět a rozdávat. Když k někomu pociťuji lásku, pak prostě láska k němu nebo k ní plyne. Pokud ji necítím, pak nenastane a nejsem ji schopen docílit. Jak se mám naučit milovat lidi, které skoro ani neznám? A když se to naučím, jak se naučím milovat ty miliony neznámých, které jsem nikdy nepotkal a nikdy nepotkám?

Annamalai svámí: Můžete začít s lidmi, které znáte. Bhagaván učil svým příkladem, že máme v jiných lidech vidět jen dobré. Všichni lidé jsou fakticky směsí dobrého a zlého. Velice vzácně najdeme někoho, kdo je zcela dobrý nebo úplně zlý. Je-li vašim údělem přicházet do styku s mnoha lidmi, snažte si uvědomovat jejich kladné stránky a nezapomínejte se těmi špatnými. Když vidíte dobro v lidech, vyzařujete harmonickou milující energii, která povzbudí ty, kteří jsou okolo vás. Budete-li to provádět, stane se to zvykem a tato energie se brzo přemění v trvalý proud lásky.

Snažte si uvědomovat, a to vždy, že vše co vidíte a vnímáte, je átman. Když budete spatřovat átman v jiných lidech, vaše láska k nim automaticky bude plynout.

Tím, že si o někom myslíte, že je špatný, nic nezískáváte. Pokud ve vás vzniknou negativní myšlenky pokaždé, když určitou osobu vidíte nebo na ni pomyslíte, pak vás tyto myšlenky odtahují od átmanu. Snažte se vyzařovat svou lásku ke všem stejně, ne jen k několika jednotlivcům. Snažte se pociťovat, že celý svět je váš átman, váš Bůh. Snažte se spatřovat átman ve všech lidech. Rozšiřte svou lásku na všechny strany jako čin uctívání a podrobení, neboť ve světě je všechno projevem božím.

Otázka: Je jasné, že vásany se během spánku nezničí. Jsou zničeny ve stavu nirvikalpa samádhi, nebo na ně nemá tento stav žádný vliv?

Annamalai svámí: Bhagaván učil, že máme cílit na sahadža samádhi, nikoli na nirvikalpa samádhi.³¹ Říkal, že není nezbytné napřed projít nirvikal-

³¹ Nirvikalpa znamená „bez rozdílu“. Při nirvikalpa samádhi mysl zmizí úplně a zanechá po sobě dočasný prožitek átmanu, který je spontánní, bez já-myšlenky. V tomto stavu člověk není schopen myslet nebo něco konat, protože si není vědom těla ani světa. V sahadža samádhi („sahadža“ znamená přirozený) je mysl natrvalo zničena. Je tu neustálé uvědomování Sama Sebe, zkombinované se schopností normálně fungovat ve světě. Sahadža samádhi je stavem džňánina.

pa samádhi, než prožíváte sahadža samádhi. Jedna forma nirvikalpa samádhi je jako stav lája, jako hluboký spánek. Mír trvá pouze po dobu samádhi, pak mysl vyvstane a vásany jsou opět stejně aktivní jako předtím.

Lája (dočasné zastavení všech mentálních schopností ve stavu, který je podoben transu) je fakticky to samé jako spánek. Zažívat tento stav vaši sádhaně nepomáhá. Lája není meditace, je to nevědomí, je to guna tamas ve velmi silné formě. K meditaci je zapotřebí probuzená mysl, nikoli nevědomá. Spánek a lája zesilují ztotožňování s myslí. Je možné, že zažíváte trochu míru během láji, ale když se z tohoto stavu probudíte, mysl se stane znovu velmi aktivní a mír je pryč.

V míru átmanu nejsou žádné vásany. Můžete-li se upevnit v átmanu, všechny vásany budou zničeny. Buďte svědky toho, jak vásany vystupují, ale neztotožňujte se s nimi, ani podle nich nejednejte. Pokud se chcete zbavit svých vásan, musíte se naučit nebýt do nich zapleten.

Když pociťujete, že se začínáte identifikovat s určitou vásanou, která předtím vystoupila, připomeňte si, „tato vásana nejsem já“ a stáhněte se do átmanu. Když se naučíte takovým způsobem vaše vásany přehlížet, nakonec se stane, že přestanou vystupovat.

Otázka: Medituji již mnoho let. Někdy, když sedím, pociťuji energii, která střídavě horní část těla narovnává nebo ohýbá do oblouku. Jsem si této síly velmi dobře vědom. Přidržíže mou pozornost u těla, a to mi působí obtíže při uvědomování si átmanu.

Annamalai svámí: Oboje, mysl i tělo, jsou netečné. Když zažíváte mír nebo energii, může to pocházet jedině z átmanu. Opusťte ztotožňování se s tělem. Tyto zážitky způsobují, že si příliš uvědomujete tělo. Uvědomujte si pouze átman a usilujte, abyste věnovali co nejmenší pozornost tělu. Átman je čistou energií, čistou silou. Držte se ho.

Otázka: Je energie, kterou získáváme z átmanu neměnná nebo kolísá? Uskládňuje ji nějakým způsobem tělo a mysl?

Annamalai svámí: V hlubokém spánku se mysl a tělo obnovují. Po probuzení pociťujeme energii a blaho, avšak téměř okamžitě se smyslové orgány stanou aktivními a vystoupí touhy. Když toto nastane, pak energie, která byla během spánku nashromážděna, se vytratí. Když dokážete kontro-

lovat svou mysl a smysly tak, aby nepodléhaly vnějším podnětům, můžete zvýšit energii a sílu v těle.

Bhagaván rád vyprávěl příběh o chromém opičím králi (opičák, nazývaný Nondippajan, což tamilsky znamená „chromý chlapec“, žil na hoře v době, kdy Bhagaván pobýval ve Skandášramu), který ztratil svou sílu i pozici. Odešel na několik dní sám do lesa, aby tam znovu svou sílu nabýl. Když se vrátil, měl dostatek energie, aby se mohl opět postavit do čela své tlupy.

Energie o samotě zesílí. Když jste sami, stává se méně často, že by unikala pěti smysly a myslí.

Arunagitinátha, slavný světec Tiruvannamalaje, jednou zpíval píseň se slovy: „Smysly jsou zloději, kteří kradou energii átmanu.“

Otázka: Nemůžeme tuto energii nějak využít? Co s ní můžeme dělat?

Annamalai svámí: Šakti je átman a átman je šakti. Když víte, že nejste tělo ani mysl, jak chcete něco dělat? V tomto stavu není žádné já, které by podněcovalo určitou aktivitu. V tomto stavu všechno nastává automaticky.

Voda v jezeře vyživuje mnoho forem života: ryby, vodní rostliny, stromy, rostliny a zvířata na pobřeží a podobně. Když jste naplněn energií átmanu, tato energie se z vás vylévá a vyživuje každého ve vaší blízkosti. Tuto energii nemusíte nasměrovávat ven. Pokud jste vykonal dostatek tapasu, poplyne sama o sobě.

Šakti je šánti (mír) átmanu. Provádíte-li tapas a nepromarňujete-li svou energii ve smyslových požiticích, budete pociťovat, jak se ve vás hromadí síla átmanu. Můžete i pociťovat, jak vyzařuje na lidi kolem vás. Neztrácíte svou sílu, když ji takto přirozeně vyzařujete, protože síla átmanu je neomezená. Ztrácíte ji jenom tehdy, když přemístíte svou pozornost od átmanu na zbytečná mentální a smyslová rozptýlení.

22

Otázka: Svámí, upřednostňujete, když jsme tiší?

Annamalai svámí: Když jste tiší, je to dobré. Když ale máte v sobě nějaké nejistoty, je lepší o nich promluvit, aby se vyjasnily.

Otázka: Myslím si, že nyní začínám chápat, co je „Já jsem“. Zdá se mi, že je to cosi nad tělem, myslí a za uvědomováním si těla. Myslím si, že nedosahujeme automaticky vztah s tímto „Já jsem“, protože pociťujeme, že s ním nejsme vědomě obeznámeni. Jsme navyklí směřovat naši pozornost spíše ven než dovnitř. Myslíme na lidi a věci, protože jsme k nim připoutaní, a z žádného jiného důvodu. Začínám si uvědomovat, jak nesnadné je vzdát se tohoto zvyku.

Annamalai svámí: Nechte mysl jít, kam se jí zachce. Nevěnujte pozornost jejím touhám. Buďte jenom átman a nedělejte si starosti s činnostmi vaší mysli. Když si tento postoj osvojíte, aktivity a toulání mysli bude stále ubývat.

Mysl se celý den potuluje, protože se s ní ztotožňujete a věnujete pozornost všem jejím aktivitám. Kdybyste byli zakotveni ve Vědomí samém, myšlenky by už neměly sílu vás rušit. Namísto toho, aby se připojovaly k jiným myšlenkám a vyplodily tak nespočet dalších idejí, objeví se jen na jednu či dvě vteřiny, a pak zmizí. Vystupování myšlenek způsobují naše vášně. Jakmile vystoupí, opakují se v řetězcích a modelech znovu a znovu. Pokud máte nějaké touhy a připoutanosti, pak se myšlenky o nich budou v mysli vždy znovu objevovat. Neměli byste s nimi bojovat, protože se rozvíjejí pozorností, kterou jim věnujete. Když se je snažíte potlačit, pak to vyžaduje věnovat jim pozornost, čímž se však s myslí ztotožňujete. Taková metoda nemá nikdy úspěch. Proud myšlenek můžete zastavit jedinečně tak, že jim odmítnete pozornost poskytovat.

Když zůstanete u zdroje, átmanu, můžete snadno zachytit každou myšlenku, jakmile se objeví. Pokud myšlenky při jejich růstu nezachytíte, vzklíčí a vyrostou v rostliny, a když je budete stále přehlížet, vyrostou v mohutné stromy. Nepozorný sádhak zachycuje myšlenky až když jsou ve stadiu stromu.

Pokud si dokážete soustavně uvědomovat každou myšlenku, jakmile vyrazí a jste k ní tak lhostejní, že nevzklíčí a nevykvete, pak jste na dobré cestě, jak se vymanit ze zajetí mysli.

Otázka: Po nějaký čas je to relativně snadné. Pak nás však přemůže nepozornost a stromy začnou opět kvést.

Annamalai svámí: Vědomá pozornost nastane až po dlouho prováděné praxi. Když budete opravdu bdělý, pak se každá myšlenka rozpustí v okamžiku,

kdy se objeví. Abyste však dosáhl této úrovně oproštěnosti, nesmíte mít vůbec žádnou připoutanost. Budete-li mít i velmi malý zájem o určitou myšlenku, vyhne se vaší pozornosti, spojí se s jinými myšlenkami a během několika vteřin ovládne vaši mysl. To se častěji stane, když jste zvyklý reagovat na určitou myšlenku emocionálně. Jestliže určitá myšlenka způsobuje emoce jako jsou starost, hněv, láska, nenávisť nebo žárlivost, tak jakmile se objeví, připojí se tyto reakce k vystávajícím myšlenkám, a tím je zesílí. Tyto reakce mají často za následek, že ztratíte svou pozornost na dvě či tři vteřiny. Takové zaváhání poskytuje myšlence dostatek času, aby narostla a vykvetla.

Když se takový druh myšlenek objeví, musíte zůstat úplně klidní a od-poutaní. Vaše touhy a vaše připoutanosti jsou prostě reakcemi na myšlenky, které ve vědomí vystupují. Obojí můžete podrobit, když nebudete na nové myšlenky reagovat.

Mysl můžete úplně překonat, nebudete-li věnovat nejmenší pozornost jejímu obsahu. A když jste se jednou dostal nad mysl, už nikdy se od ní nemusíte nechat znovu obtěžovat.

Král Džanaka po své realizaci řekl: „Ted' jsem našel toho zloděje, který mi kradl štěstí. Už mu to ani na chvílku nedovolím.“ Zloděj, který ho okrá-dal o štěstí, byla jeho mysl.

Pokud stále hlídáte s otevřenýma očima, zloději nemají přístup. Mohou se vloupat jedině ve chvíli, kdy spíte nebo dřímáte. Podobně, jste-li neustále bdělý, mysl vás nemůže oklamat. Přemůže vás jedině tehdy, když přestanete věnovat pozornost vystupujícím myšlenkám.

Otázka: Je docela jednoduché zamezit zloději, aby se vloupal do domu. Stačí zamknout dveře. Ale v tomto zvláštním případě je zloděj již uvnitř. Napřed ho musíme chytit a vyhodit, a až pak můžeme bezpečně zamknout dveře.

Annamalai svámí: Věřit, že zloděj je něco skutečného, s čím bychom měli bojovat a chytit to, je stejné, jako věřit, že váš stín je jakýsi cizí ve-třelec, se kterým je nutno bojovat a vyhnat ho. Pokud zvednete ruku, abyste stínu uštědřil pohlavek, váš stín zvedne také ruku. Nemůžete nad svou myslí vyhrát, protože všechny vaše boje se budou podobat stínovému boxu. Ne-můžete váš stín srazit k zemi, protože v něm není nic, co by mohlo dostat ránu. Bude tak dlouho tančit kolem vás, dokud budete vy tančit kolem něho

ve snaze jej udeřit. Při takovém boji není vítězů, pouze mnoho zklamaných poražených. Když vycházíte z předpokladu, že mysl je skutečná a že s ní musíte bojovat a myšlenky nějakým způsobem kontrolovat, pak se mysl stane mohutnější, a ne slabší. Pokud některá sádhana předpokládá, že mysl je skutečná, pak vykonáváním takové sádhany se mysl spíše zachovává než odstraňuje.

Ego se podobá strašidlu. Samo o sobě nemá žádný tvar. Když se pomocí sebezkoumání „Kdo jsem já?“ budete snažit zjistit, co ego ve skutečnosti je, pak jednoduše uteče. Mysl nemá substanci ani tvar. Existuje pouze na základě představivosti. Chcete-li se zbavit něčeho, co je výtvorem vaší představivosti, pak vše co máte udělat, je přestat si to představovat. Nebo když si budete bez přerušování uvědomovat, že mysl a všechny její výtvoary existují jen ve vaší představivosti, pak vás přestane klamat a obtěžovat. Když například kouzelník vykouzlí tygra, nemusíte se ho bát, protože víte, že kouzelník na vás zkouší trik, abyste uvěřili, že je to skutečně nebezpečný tygr. Pokud neuvěříte, že tygr je skutečný a nebezpečný, nemáte se čeho bát.

Při prvním promítání filmu v jedné vesnici se někteří z vesničanů začali bát, jakmile spatřili na plátně scény ohně a požárů. Utíkali, protože se domnívali, že oheň se může rozšířit a divadlo začít hořet. Když víte, že všechno co se děje, se tak jeví jen na plátně Vědomí a že vy sami jste tím plátnem, na kterém se vše promítá, pak se vás nemůže nic dotknout, ani vám uškodit nebo nahnat strach.

Lidé, kteří jsou přesvědčeni o skutečnosti světa, nejsou lepší než ti, kteří budují hráze, aby zachytili vodu, kterou vidí ve fata morgáně.

Otázka: Někdy je všechno tak jasné a míruplné. Jsou doby, kdy je snadné se podívat na působení mysli a vidět, že co svámí říká, je pravda. Jindy nemá zase jakékoli úsilí žádný vliv na naše chaotické mysli.

Annamalai svámí: Ve stavu meditace je všechno jasné. Pak však vstanou vásany, které byly předtím v mysli ukryty a zakryjí jasnost. Tento problém nemá jednoduché řešení. Musíte podržet zkoumání „Komu se toto děje?“ po celou dobu. Pokud máte nějaké potíže, připomeňte si: „Toto se odehrává jen na povrchu mé mysli. Nejsem ona mysl, ani ty toulavé myšlenky.“ Pak se vraťte k sebezkoumání „Kdo jsem já?“. Když si tak budete počínat, proniknete hlouběji a hlouběji, až se od mysli odpoutáte. To ovšem nastane, jen pokud jste vyvinuli intenzivní úsilí.

Když jste již dosáhl trochu jasu a míru tím, že provádíte zkoumání „Kdo jsem já?“, mysl klesne do átmanu, rozpustí se a zůstává pouze subjektivní uvědomování „Já-Já“. Bhagaván mi to velmi podrobně vysvětloval, když jsem k němu chodil pro jeho daršan v letech 1938 až 1942.

Otázka: Muselo to být úžasné, najít tak obdivuhodného velkého Gurua, který vás vedl. Kde byste dnes takovou bytost objevil?

Annamalai svámí: Pro většinu lidí je obtížné najít pravého Gurua, protože běžní lidé nejsou schopní poznat, kdo realizoval átman. Bhagaván mi jednou vyprávěl dlouhý příběh, který to velmi dobře osvětluje.

Před mnoha staletími žil jeden džňánin ve Šrírangam, městě nedaleko Trichy. Tento džňánin chodil každý den k řece Kovery, aby se tam vykoupal. Když se vydal na cestu, položil své ruce na ramena svých dvou žáků, aby se tak opíral. Nechtěl se jich však přímo dotýkat, a tak na ramena svých žáků dával kus hedvábí. Takto se chodil každý den vykoupat k řece vzdálené asi jednu míli. Jednoho dne, když džňánin jako obvykle šel se svými žáky, spatřil šúdru (člen nejnižší kasty), jak jde s krásnou ženou. Zdálo se, že oba mají namířeno na festival, který se odehrával na druhé straně řeky. Jelikož slunce velice páliło, žena nemohla po rozpáleném písku chodit. Muž jí pomáhal tím, že před ní pokládal jedno z jeho dhóti (dlouhá látka, kterou muži nosí jako košili) na písek, aby mohla jít. Když došlápla na konec dhóti, položil jiné dhóti na písek a zvedl předchozí kus. Tímto způsobem mohla chodit, aniž by její nohy trpěly žárem. Žáci džňánina toto vše pozorovali a popsali to svému Guruovi.

„Podívejte se, jak velkou připoutanost ten muž chová ke své ženě! Klade svá dhóti na zem, jedno po druhém, jen aby neměla rozpálenou cestu.“

Na cestě k řece se ta dvojice a džňánin potkali.

Guru s velkou zvědavostí oslovil muže: „Nikdy jsem ještě nespatrił manželka, který by se choval ke své ženě jako vy. Proč se tak chováte?“

Muž odpověděl: „Ona je mým Bohem. Pouhý pohled do jejích očí mne činí šťastného. Když hledím na její tvář, její obličej nebo na každou jinou část jejího těla, vždy jsem velice šťastný. Také nosí mnoho zlatých ozdob, což ji činí ještě krásnější. I její jméno je Ponni („pon“ znamená tamilsky zlato). Když se dívám na její krásu a všechno to zlato, cítím se nesmírně šťastný. Ona je pro mne prostě bohyní.“

Guru mu odpověděl: „Jste oklamán tím, jak její tělo vypadá. Co je

v očích? Jen voda a oční blána. Co je tělo? Jen krev, svaly a kosti. Jste oklamán tím, jak tělo vypadá. Nespátřil jsem nikdy muže, který by byl tak zahalen májou.“

Guru pak pokračoval: „Jenom psi mají rádi svaly a kosti. Podobně jako ta zvířata máte velkou vášeň pro kusy masa. V budoucnosti, až ji stihne nějaká vážná choroba, její krása opadne. Až zemře, nebude žádné tělo a žádná krása. Tak proč jste tak připoután k tomu omezenému tělu? To není smyslem lidského zrození. Namísto abyste ztrácel čas tím, že uctíváte toto tělo, snažte se realizovat to, co je nesmrtelné, átman. To je jediným účelem lidského zrození.“

Tento muž již měl zralou mysl, přípravou pro nauku o átmanu. Když uslyšel Guruova slova, okamžitě se rozhodl, že se jimi bude řídit.

Řekl své ženě: „Jdi svou cestou. Já budu od této chvíle s Guruem.“ Připojil se ke Guruovi, žena se vrátila do domu a žila sama.

Manžel následoval Gurua do jeho ášramu. Byl to velký ášram s mnoha budovami. Guru potřeboval někoho, kdo by byl v noci vzhůru a hlídal, a tak se nový stoupenec stal nočním hlídačem. Mímochodem, jmenoval se Villi.

Brzy z něj byl velmi dobrý stoupenec. Cokoli mu Guru řekl, udělal okamžitě s pokorou a láskou. Pro tento postoj ho brzy měl Guru ve velké oblibě. Ostatní žáci, kteří byli bráhmani, začali na Villiho žárlit.

„Přišel až po nás,“ říkali, „a je to šúdra, nikoli bráhman, ale zdá se, že náš Guru k němu chová velikou lásku.“

Žárlivost žáků se den ze dne stupňovala. Nakonec se rozhodli navléct věci tak, aby to vypadalo, že Villi provedl nějaký zločin a aby ho pak Guru poslal pryč.

Guru věděl, co se odehrává v myslích žáků, a tak se rozhodl si s nimi zašprýmovat. Jednoho dne si stoupenci-bráhmani vyprali své oblečení, dali je sušit a šli spát. V té době jim Guru všechny oděvy sebral a schoval.

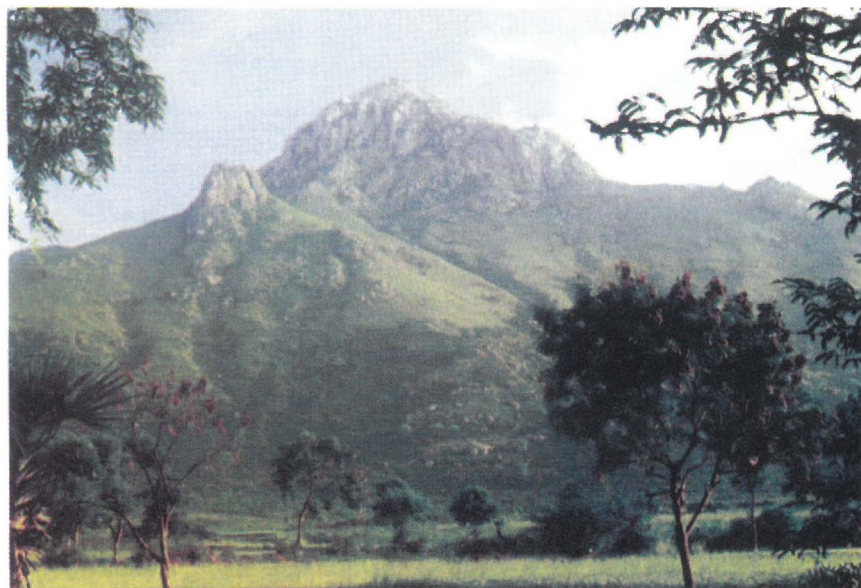
Když se žáci probudili a zjistili, že se jim oblečení ztratilo, přišli za Guruem a řekli: „Villi ukradl naše šatstvo. Vykažte ho z ášramu.“

Guru zavolal Villiho a sdělil mu. „Všichni tito lidé jsou proti tobě. Co mohu dělat? Vrať se domů a medituuj tam o átmanu. Átman je neomezený. Je všude. Můžeš meditovat doma. Na to, abys mohl meditaci provádět, nemusíš být tady.“

Villi se vrátil domů, aniž by si postěžoval. Poslechl, co mu Guru radil, a svůj čas věnoval meditaci o átmanu. Ke světu ani ke své manželce nebyl

Šivova hora Arunáčala, pohled od jezera, které se naplňuje po období dešťů

Arunáčala, pohled od jihozápadu

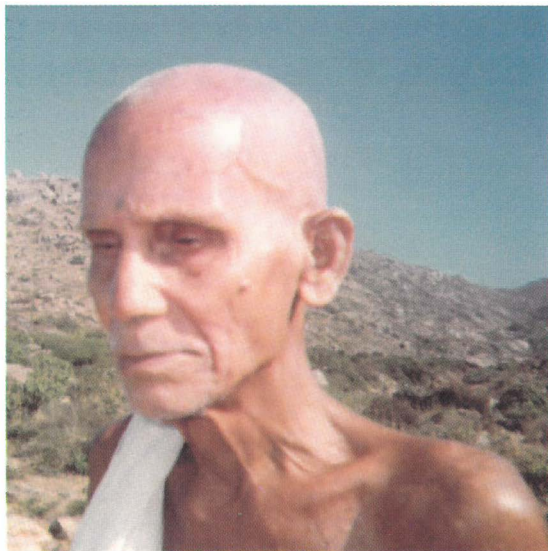
Annamalai svámí na procházce

Majestátní pohled od jihu na Arunáču

Arunáčala

Annamalai svámí, okolo roku 1988

Vchod do Annamalai svámí ášramu
(dnes je ášram spojen s Ramanášramem v jeden celek)

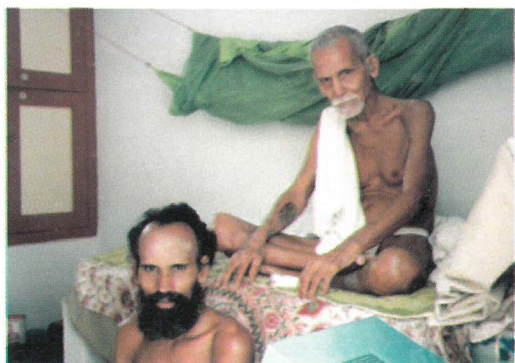
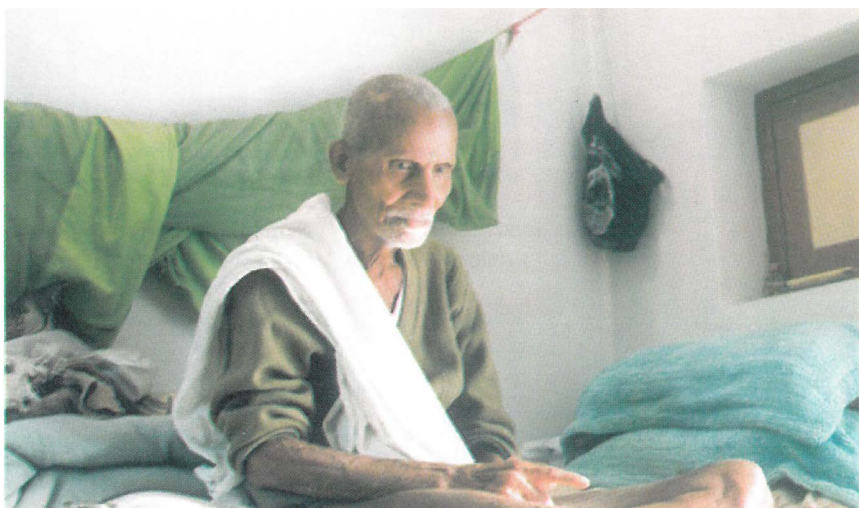
Vodní nádrž v Palakottu

Samádhi Annamalai svámího
Annamalai svámí, kolem roku 1990

Hrobka se samádhi Annamalai svámího

Vlevo nahoře:
Annamalai svámí, 1992

Vpravo nahoře:
David Godman, 2004

Uprostřed:
Annamalai svámí,
okolo roku 1992

Dole:
Annamalai svámí a jeho
tlumočník Sundaram, 1994

Annamalai svámí, 1994

Arunácala
s vrcholem zvaným
Parvatí
(jméno manželky Šivy)

Annamalai svámí, 1992

připoután. Většinu dne seděl v meditaci. Jednoho dne šel Villi na procházku k řece a potkal Gurua při jeho obvyklé koupeli. Guru nedokázal skrýt svou lásku k žákovi, přistoupil k němu, objal ho a zeptal se, jak se mu daří.

Když to bráhmanští spatřili žáci, vzplála v nich opět žárlivost. Říkali si: „Co je to za Gurua? Vždyť mu tak straní. Našich těl se ani nedotkne. Chce-li tak učinit, bere si kus hedvábí, aby se nás nedotýkal přímo. Ale tohoto člověka objal. Ten muž je šúdrrou, pravděpodobně jí i maso. Také žije se svou ženou. Jak se může náš Guru takto chovat k tak špatnému člověku?“

Když se k nim Guru vrátil, zeptal se, co se děje. Žáci mu odpověděli, že mluvili o tom, jak Villimu straní.

A tak si Guru usmyslel, že své žáky nechá projít zkouškou, která by jim měla objasnit Villiho čistotu.

Řekl jim: „Dnes v noci běžte do domu Villiho a ukradněte tam všechny zlaté ozdoby, které nosí jeho žena.“

Žáci napřed odmítali a říkali, že to nemohou udělat, protože krádež je hříchem. Guru však řekl, že jim to přikazuje a že to musejí udělat.

Neochotně vyslovili svůj souhlas s vyplněním příkazu. Uprostřed noci se vloupali do Villiho domu. Villi spal v jedné místnosti vedle své ženy. Žáci jí opatrně sundali šperky z jedné ruky. Když se je však snažili vzít i z druhé ruky, manželka se probudila a začala křičet: „Zloději! Zloději!“ Vzali nohy na ramena se všemi zlatými věcmi, které se jim podařilo sebrat, předali je Guruovi a vylíčili mu, co se stalo.

Mezitím se Villi probudil a zjistil, že jeho žena křičí, že tu jsou zloději.

Místo, aby s ní soucítil, řekl jí: „Ty jsi špatná žena! Příliš lpíš na svém zlatě. Od nynějška nepřijmu žádné jídlo z tvých rukou. Kdybych si vzal jídlo od ženy, která je tak připoutaná ke zlatu, mělo by to vliv na mé meditace. Od teď si vař jídlo sama pro sebe, já si budu vařit sám a od zítřka budeme žít odděleně.“

Od té chvíle žila dvojice ve stejném domě, ale odděleně. Manželka byla velmi rozrušená z toho, jak s ní Villi zachází. Stěžovala si sousedům a lidem, kteří přicházeli pro vodu k jejich studni. Dokonce zašla tak daleko, že vyhledala Gurua, aby si postěžovala.

Každému říkala, že neučinila nic zlého. „Neudělala jsem žádnou chybu. Jen jsem vykřikla: ‚Zloději, zloději!‘, když se k nám vloupali nějací muži a kradli mně zlaté náramky. A za to mne manžel potrestal. Nyní si sám vaří a jí odděleně. Ani se mnou nechce promluvit. Takového nemožného manžela nenajdete nikde na světě.“

Guru požádal své žáky, aby šli a podívali se, co se ve Villiho domě děje. Vypravili se do vesnice a poslouchali, co si ženy povídají o Villim a jeho ženě. Pak se vrátili ke Guruovi a řekli mu, co vyslechli.

Guru prohlásil: „Villi zdánlivě žije v samsáře (cyklus zrození a smrti), ale nemá připoutanost ke zlatu a penězům. Ani není připoután ke své ženě. To je ten důvod, proč jsem k němu pocítil tolik lásky, když jsem ho spatřil u řeky. Nyní, když víte jak žije, zajisté tomu porozumíte. Vy žijete jako bráhmaňové, jako brahmačarjové, avšak nedosáhli jste stavu odpoutanosti. Villi nyní spočívá v sahadža stavu (přirozený stav seberealizace).

Když Villi dosáhl tohoto stavu džňány, začalo ho navštěvovat mnoho lidí. Žil jednoduše v chýši a učil cestu džňány. Po nějakém čase vznikla kolem jeho obydlí malá vesnička, kde bydleli jeho stoupenci a ubytovávali se návštěvníci. Vesnice se jmenovala Villiputtur. Dodnes existuje. Villi se nakonec stal známým pod jménem Villiputtur Alvar a je dnes uctíván jako jeden z největších višnuistických světců.

Takže, kdo je schopen říci, kdo je džňánin a kdo není? Žáci-brahmačarjové strávili mnoho let v meditacích s džňáninem a sloužili mu, a přece nebyli schopni poznat velikost Villiho, dokud na ni jejich Guru nepoukázal. Člověk musí disponovat čistou myslí a dobrým karmanem, aby našel Gurua a poznal ho.

Bhagaván to jednou vyprávěl ve staré hale. Když skončil, jeden z jeho sluhů zapnul rádio. Hlasatel právě říkal: „Nyní si poslechněme vyprávění o Villiputtur Avarovi.“ A člověk v rozhlase příběh vypravoval stejně jako Bhagaván.

Když vyprávění skončilo, hlasatel řekl: „Namaskáram všem.“

Bhagaván poznamenal: „Pokud řekl: ‚Namaskáram všem‘, pak on sám je v tom také zahrnut.“

Slyšel jsem Bhagavána vyprávět tuto historku i při jiné příležitosti. Právě jsem chtěl opustit halu, když mne Bhagaván zastavil a požádal, abych zůstal. Líčil pak celý příběh velmi obšírně. Kvůli tomu, že zabránil mému zamýšlenému odchodu, jsem měl dojem, že vypráví příběh pro mé poučení. Domnívám se, že Bhagaván mi chtěl objasnit, že na duchovní cestě můžeme dosáhnout pokroku jedině tehdy, když je člověk připraven vzdát se veškeré připoutanosti.

Otázka: Při několika příležitostech jsem slyšel od svámího různá vyprávění z časů, které strávil s Bhagavánem. Kdykoli je slyším, vždy na mne učiní dojem, jakou víru má svámí v Bhagavána. Domnívám se, že právě tato víra umožnila svámímu, že se zcela podrobil.

Annamalai svámí: Milost a blízkost Gurua mi poskytla pevné přesvědčení a víru se zcela vzdát.

Otázka: Vaše víra byla tak silná, že mi začaly téci slzy, když jsem některá vyprávění slyšel. Dojímala mne.

Annamalai svámí: Když mluvíte o vzdání se, najednou mne napadá událost v ášramu, která mi poskytla příležitost prokázat vzdání se Bhagavánovi. Jednou, brzy ráno, Bhagaván v kuchyni krájel banánové květy. Při krájení z nich vytéká černá gumovitá hmota, která se lepí na prsty. Bhagaván si vtíral do rukou tamaryšek, aby ji odstranil. Pak se z nějakého důvodu rozhodl, že půjde na procházku po úbočí hory. Potkal jsem ho asi v sedm hodin ráno u zadních vrátek. Bhagaván si všimnul, že mám u sebe kamandalu (nádoba s vodou) a požádal mne, abych nalil trochu vody na jeho dlaně, aby tak z nich mohl smýt zbytek tamaryšku.

Myslel jsem si, že to je dobrá příležitost, jak se podrobit Bhagavánovi, a proto, když jsem lil vodu na jeho dlaně, jsem si pro sebe říkal: „Odevzdávám své tělo, mysl i duši Guruovi.“

Bhagaván stále nebyl spokojen a řekl: „Ještě víc.“

Potřetí jsem lil vodu a opakoval stejnou větu. Po tomto třetím lítí a třetí nabídce odevzdání se na mne Bhagaván požíval a řekl: „Dost.“ Pocítil jsem, že má nabídka odevzdání byla přijata.

Námětem pro takové počínání byla povídka, kterou jsem kdysi četl. Avatára Vamana jednou požádal krále Mahábaliho, aby se mu podrobil. Jako projev tohoto podrobení chtěl na králi Mahábalim, aby třikrát vylil vodu.

Šukháčarja, který byl Guruem Mahábaliho, jej dopředu varoval: „Když se takto podrobíš, Višnu ti odejme všechno. Vezme ti království i veškerý tvůj majetek.“

Mahábali, který byl odhodlán se podrobit, odmítl uposlechnout varování a začal lít vodu ze své kamandaly.

Šukhāčarja, jako Guru, vlastnil mnoho nadpřirozených sil. Vzal na sebe tvar veliké včely, vlétl do hrdla nádoby a zastavil tak proud vody svým tělem. Vamana věděl o co se snaží, a tak prošťouchl hrdlo kamandaly klacíkem. Klacík zranil Šukhāčarju na hlavě tak, že přestal vidět na jedno oko.

Král vylil vodu třikrát a podrobil svou mysl, duši, království i všechny svůj majetek Vamanovi.

Když mě Bhagaván žádal, abych vyléval vodu, připomnělo mi to ono vyprávění. Bhagaván zřejmě musel znát mé myšlenky, protože mi pomohl si příhodu vybavit tím, že mě požádal, abych vodu vylil třikrát.

V původním příběhu o králi Mahábalim se uvádí, že jeho podrobení bylo tak naprosté, že okamžitě obdržel džňánu. Stejně jako král Džanaka³² i on byl připraven a ochoten se vzdát všeho, co měl v jediném aktu podrobení. Když jste dosáhli tohoto stupně duchovní zralosti, můžete obdržet džňánu jediným činem podrobení.

Otázka: Podrobení se je duševní postoj. Sedíme-li před Guruem, je podrobení relativně snadné, protože si neustále uvědomujeme jeho formu. Ale jak se můžeme podrobit, když jsme od něho vzdálení?

Annamalai svámí: Bhagaván sám učil, že pokud praktikujeme jeho učení a vzpomeneme si na jeho formu, jsme s ním ve styku, ať jsme kdekoli. Když člověk dostal příležitost podrobit se Guruovi, pak je fyzická vzdálenost nepodstatná. Opravdu, máte-li silnou víru a nepřetržitě provádíte praxi, pak je někdy snazší dosáhnout spojení, i když jste od Gurua vzdálení.

Otázka: Je tato věc fyzickou věcí? Myslím ten pocit, ono spojení mezi Guruem a námi. Pociťujeme to pouze v Srdci nebo také v mysli?

Annamalai svámí: Spojení v srdci je nejlepší. Ale když vykonáváte praxi dobře, pak spojení můžete pociťovat také v mysli.

Otázka: Pokládám tyto otázky z důvodu, že se nyní snažím pociťovat

³² Jóga Vasištha uvádí podobnou příhodu, jak se král Džanaka vzdal všeho, co měl mudrci Aštavakrovi a realizoval átman. Učinil nabídku svého vzdání se v okamžiku, kdy nasedal na koně a realizoval átman dřív, než se mu podařilo zasunout druhou nohu do třmenu.

lásku a oddanost v mysli k „Já jsem“, což považuji za skutečnou formu Bhagavána. Je to však velmi nesnadné. Není v tom žádné potěšení. Je v tom neustálý boj. Dělán něco špatně?

Annamalai svámí: Když budete schopni zaostřit svou mysl na „Já jsem“, pak nemusíte už nic jiného dělat. K tomu není potřeba pěstovat žádný zvláštní postoj. Pokud udržíte pozornost u tohoto uvědomování, odhalí se vám nakonec všechna tajemství.

V případě, že se vám podaří zaměřit pozornost na „Já jsem“, na toto uvnitř tkvící Vědomí a dokážete se tam na nějaký čas upevnit, začnete postupně zažívat mír. Přestane-li myšlenkový proces, třeba i jen na okamžik, člověk tím získá mnoho spirituální energie. Když se energie a pocit míru dostaví, dodá nám to odhodlání a větší nadšení. Jakmile jste prožili alespoň malý zážitek míru a blaha átmanu, je ve vás stále odhodlání se vrátit a prožít další. Když jste jednou dospěli k tomuto nadšení a odhodlání, pocit neúspěšného boje postupně přestává.

Otázka: Víím, že se mír nakonec dostaví. Ale v daném okamžiku musím vynaložit velké úsilí, abych to jen trochu okusil.

Annamalai svámí: Rámakršna Paramhansa jednou vyprávěl příběh o džňáninovi, který podstoupil v džungli mnoho tapasu. Jednoho dne vyšel z džungle a potkal muže, jak nese hromadu dřeva na pálení. Dřevorubec si všimnul, že z džňánina vyzařuje mír a blaho, a proto ho oslovil: „Svámí, zdá se, že jste velice šťastný. Ve vašem obličejí není ani stopa starosti. Jste zřejmě velkým mužem. Prosím, ukažte mi cestu, která vede k bohatství. Jsem velmi chudý. Jen taktak získávám obživu tím, že vysekávám dříví na topení, které pak prodávám na trhu ve městě. Jelikož to je opravdu boj o přežití, často mne z tohoto způsobu života přepadá pocit marnosti.

Džňánin se ho zeptal, kde dřevo vysekává a muž odpověděl, že na kraji pralesa.

Džňánin mu poradil: „Zítřa běž dál a uvidíš, co tam najdeš.“

Druhý den šel dřevorubec hlouběji do džungle, hlouběji než jindy a našel tam santalové stromy. Uřezal větve a prodal je na trhu. Tím si vydělal hodně peněz. Ale s částkou nebyl spokojen, zašel za džňáninem a zeptal se ho, jak by mohl získat ještě více peněz. Džňánin opakoval svou původní radu, že má jít hlouběji do džungle.

Další den šel dřevorubec hluboko do džungle a našel velké množství mosazných nádob, které tam někdo zapomněl. Řekl si však pro sebe: „Čím hlouběji jdu do džungle, tím nacházím cennější věci. Nechám tady mosaz a půjdu ještě dál. Uprostřed pralesa našel zlato a stal se z něho bohatý člověk.

Toto vám vyprávím proto, abych vám zdůraznil, že pokud se toužíte zbavit všech potíží, které vznikají ztotožněním se s tělem, pak se obraťte dovnitř, směrem k átmanu. Namísto, abychom se namáhali s myslí a trpěli kvůli myslí, která je na vnějším okraji vědomí, měli bychom se přesunout dovnitř k átmanu, který je středem našeho bytí.

Když se začneme přesunovat dovnitř, tak zpočátku zažíváme mír a blaho átmanu ve velmi zředěné formě. Čím hlouběji jdeme, tím je zážitek silnější. Až konečně nastane čas, kdy vůbec nebudeme chtít opustit tuto zkušenost. Namísto toho tu bude neustálá potřeba jít hlouběji a hlouběji do átmanu. Když ztratíte všechny touhy a připoutanosti, pak se vám samo odhalí čiré zlato átmanu. V závěrečném stavu nezažíváte mír a blaho. Vy sami jste mírem a blahem. V tomto stavu jste rovni Šivovi.

Říkáte, že musíte vynakládat velké úsilí, abyste zažil alespoň trochu míru. Nic si z toho nedělejte. Dříve nebo později se vám vaše úsilí vyplatí. Vytrváte-li, pak se blaho a mír dostaví, a to i nevyžádaně. Když se vzdáte veškeré připoutanosti ke všem myšlenkám, vyjma myšlenky na átman, zjistíte, že jste automaticky vtahováni do míru átmanu. Pokud budete na sobě pracovat intenzivně a správně, zjistíte, že zážitek tohoto míru vytváří návyk. Když toto nastane, ztratíte zájem o vše, kromě átmanu.

24

Otázka: Je vztah mezi žákem a Guruem skutečným nebo je pod vlivem máji? Pokud je to vztah v máje, jak nám to může pomoci v tom, abychom máju překonali?

Annamalai svámí: Bhagaván nám často vyprávěl povídku, aby poskytl příklad. Jednomu slonu se zdálo, že ho napadl lev. Otřes, který vznikl tím, že slon ve snu spatřil lva, byl tak silný, že se probudil. Podle Bhagavána je Guru řvoucí lev, který se objevuje v našem snu, jenž je způsoben májoui a otřese s námi tak, že se probudíme do džňány. Když se sen odehrává, je pro nás lev velice skutečný, ale když se probudíme, pak už není lev ani sen.

V tomto stavu džňány si začneme uvědomovat, že nebyl žádný Guru ani žák, že je pouze átman.

Tento postoj bychom však před realizací neměli zastávat. Dokud jsme chyceni v pasti máji, musíme přijmout vztah Gurua a žáka jako skutečný, protože poskytuje jediný způsob, jak překonat všechny mylné ideje, které o sobě máme. I když intelektuálně víme, že vše je jediné, měli bychom uctívat formu Gurua, protože jediné jeho milostí se může rozpustit naše nevědomost. Gurua a jeho učení bychom měli mít stále v úctě. To nemůže nastat, když ho začneme brát jako běžného člověka, který se neliší od všech ostatních projevů átmanu. Úcta ke Guruovi a víra v jeho učení jsou zásadní pro všechny, kteří touží po pokroku.

Vnější Guru se projevuje proto, aby nám řekl o skutečnosti átmanu, který je vnitřním Guruem. Naším nedokonalým pohledem nejsme schopni vidět a zažít to, co je pravdou. Vnitřní Guru nás táhne směrem k átmanu a tam nás upevňuje. Vnitřní Guru stále čeká, aby vykonal tuto funkci, ale nemůže s ní začít, dokud k němu nestočíme svou pozornost.

Je to vnější Guru, který říká: „Obrat’ se dovnitř. Zaostři svou pozornost na vnitřního Gurua a nech, ať tě vtáhne do tvé podstaty.“

Všichni Guruové jsou átman. Všichni Guruové jsou bez tvaru. A všichni Guruové jsou nakonec jedním a tím samým. Vnější tvar Gurua se může různým lidem jevit odlišně, ale ve skutečnosti je jen jeden Guru a tím je átman. Když dosáhneme duchovní zralosti, átman se nám projeví ve tvaru Gurua, aby nám pomohl k dalšímu pokroku v naší sádhane.

Vztah k vnějšímu Guruovi trvá tak dlouho, dokud je to nutné. Trvá tak dlouho, dokud žák v bezprostřední zkušenosti nepozná, že jediné átman existuje. V mém případě přišel čas, kdy pro mne nebylo možné, být dále s fyzickým tvarem Gurua. Bhagaván přet’al fyzický kontakt, protože chtěl, abych si byl vědom toho, kým opravdu je. Když zdárně vykonáte zkoušky ve škole, postupujete do vyšší třídy. Do stejné třídy nemůžeme znovu nastoupit. Postoupil jsem od pohlížení na Bhagavána jako na tvar a začal jsem ho brát jako beztvarý átman. Poté jsem již nikdy neměl možnost, být ve vztahu s fyzickým tvarem Bhagavána.

S jinými žáky zacházel jinak. Guru nezachází se všemi stejně. Bral v úvahu zralost a přednosti každého žáka a každému poskytoval přiměřenou sádhanu. Například některým stoupencům Bhagaván doporučil zpívat zbožné písně, protože to bylo pro jejich cestu vhodné. V mém případě mne podnítil k tomu, abych si uvědomoval beztvarý átman.

Dokud je telátko velmi malé, matka mu dá mléko, kdykoli má hlad. Ale když se naučí požírat trávu, matka ho vždy kopne, pokud se zase snaží pít mléko. Poté, co jsem získal kontakt s beztvarym átmanem, Bhagaván mi uštědřil kopanec vždy, když jsem zkoušel pokračovat v pití milosti z jeho fyzické formy. Chtěl mě odnaučit tomu, abych ho spatřoval jako fyzický tvar. Přál si, abych veškerou duchovní výživu dostával od beztvareho átmanu.

Neměli bychom opouštět Gurua, když si myslíme, že jsme se od něho všechno naučili. To by byl velmi domýšlivý postoj. Gurua bychom měli opustit jen tehdy, když nám řekne, abychom šli. Do té doby u něho máme zůstat a naučit se od něj všechny lekce.

Každý z nás se setká s jiným Guruem. Ten, kterého potkáme, je úměrný naší duchovní zralosti. Každý Guru poskytuje rozdílná učení a často jeden Guru dává rozdílná učení různým žákům. Je to otázka zralosti a temperamentu. Žáci v mateřské škole obdrží nauku mateřské školy, zatímco žáci střední školy dostávají úkoly na úrovni střední školy. A v jednotlivých třídách jsou pro každého žáka odlišné lekce. Některým je řečeno, aby šli cestou bhakti, zatímco jiným, aby prováděli meditace o átmanu.

Množství různých cest, které jsou vyučovány, je ve skutečnosti pouze přípravou pro cestu Bhagavána. Nakonec se musí naučit přebývat v átmanu meditací o átmanu nebo sebezkontinuitním a nebo naprostým odevzdáním se. Bohužel, je velmi málo lidí, kteří jsou duchovně zralí, aby sledovali Bhagavánovo nejvyšší učení. Většina lidí musí procvičovat jiné cesty, dokud nejsou připraveni pro tu závěrečnou.

Vaše původní otázka zněla: „Je vztah mezi Guruem a žákem skutečný?“ Z hlediska átmanu by člověk mohl říci, že toto všechno je mája, dalo by se k tomu však dodat, že je to nejlepší druh máji. Když chceme vyndat trn, můžeme použít jiný trn. Stejně tak můžeme použít máje podobný vztah Gurua a žáka, abychom vykořenili máju ve všech jejích projevech. Mája je v nás tak pevně usazená, že pouze iluzorní Guru-lev v našem snu nám může způsobit dostatečně silný šok, aby nás probudil.

Slovníček

advaita	doslova „ne dva“; škola védanty, která prohlašuje, že existuje jedině brahman a že svět a individuální já jsou jen klamnými jevy, které v něm vystupují.
adžňána	nevědomost, obzvláště nevědomost o átmanu.
adžňánin	ten, kdo si není vědom své pravé přirozenosti; někdo, kdo není osvícený.
Akšaramanamalai	„Svatební věnec písmen“; báseň o 108 verších, určených Arunáčale. Ramana Mahárši ji složil okolo roku 1913.
Álvárové	skupina višnuistických světců, kteří žili v jižní Indii před více než tisíci lety.
ánanda	blaho; jeden ze základních aspektů či vlastností átmanu.
Annamalai	tamilské jméno Arunáčaly; znamená „nedosažitelná a nepřístupná hora“.
anuštánas	rity a rituály, které podle tradice vykonávají bráhmani; některé jsou duchovní a některé se týkají osobní hygieny.
ásana	jógová pozice.
avatára	bůh vtělený ve fyzickém tvaru; zejména jedna z devíti forem, ve kterých se Višnu vtělil na zemi.
avijal	jihoidické jídlo, které se sestává ze zeleniny, kokosu a kyselého mléka.
bhadžan	zbožná píseň.
bhakta	oddaný stoupenec; ten, kdo má oddanou nesobeckou lásku
bhikšá	jídlo obdržené vyžebrováním; poskytování takového jídla; samotný akt vyžebrování jídla.
brahman	absolutní neosobní skutečnost hinduismu.
daršan	pohled; vidět nebo být viděn světcem či božstvem chrámu.
dhal	čočka; uvařená semena luštěniny.
dharma	věčný princip správného konání; mravní povinnost; božský zákon; náboženská tradice.
dhóti	dlouhý kus látky, který nosí muži jako košili.
dhjána	meditace.
džajanti	„vítězství“; den, kdy se slaví Bhagavánovy narozeniny.
džapa	vyslovování; zpravidla se týká opakování božího jména.

dživa	individuální osobnost.
dživanmukta	ten, který je osvobozený během života v těle.
dživanmukti	dosažení osvobození během života v těle.
džňána	poznání; stav, ve kterém zkušeností poznáváme to, co je skutečné a nevyvratitelné.
džňánin	realizovaná bytost; znalec skutečnosti.
garbagrha	vnitřní svatostánek v chrámu.
giri pradakšina	giri znamená horu, v této knize ve významu obcházení Arunáčaly; viz pradakšina.
grhastha	hospodář.
guna	doslovně „kvalita“; mnoho hinduistických sekt zastává názor, že se příroda skládá ze tří kvalit, které nejsou nikdy v klidu a nazývají se sattva (harmonie či jas), radžas (činnost) a tamas (netečnost, nehybnost), z nichž jedna vždy převládá. Vzájemné ovlivňování gun vysvětluje kvalitu všech změn, jak fyzických, tak i mentálních.
hatha	druh jógy, které se prvotně zabývá zvládnutím specifických fyzických pozic.
iddlies	malé, kulaté, v páře vařené placky z rýže a černého bobu; podávání iddlies patřilo k běžné snídani ve Šri Ramanášramu.
Īšvara	svrchovaný osobní Bůh v hinduismu.
kamandalu	nádoba na vodu; dle tradice je vyrobená z kokosové skořepiny.
kandži	kaše; obvykle se míní rýžová kaše.
karman	činnost; zákon, který se týká konajícího, oplácející stejné stejným v tomto či dalším životě. Přináší dobré nebo zlé důsledky za činy, které byly uskutečněny. Cesta karmanu (karmajóga) cílí na dosažení osvícení pomocí dobrých činů.
kumutti	pánev na uhlí.
kundalíní	latentní psychická energie; pokud je jógovou praxí aktivována, postupuje vzhůru kanálkem v páteři (sušumnou) a aktivizuje a energetizuje psychická centra, nazývaná čakry.
lingam	svislý kamenný sloup se zakulaceným koncem, symbol neprojeveného Šivy; je uctíván ve svatoschránách

	uvnitř všech šivaistických chrámů.
mahátmá	velká duše;
mantra	také titul, jaký měl i Mahátmá Gándhí.slovo nebo věta, poskytnutá žákovi jeho Guruem; opakování mantry (mantradžapa) je jednou z nejběžnějších forem sádhany.
math	hinduistická instituce nebo centrum; bývá založené za určitým účelem, například na počest památky určitého světce, pro zpěvy bhadžanů, výklad učení apod.
mája	doslova fantómové zjevení; iluze; ve védántě znamená mylné pokládání pomíjivého světa za to, co je skutečné.
mekkedu	listina, na kterou Annamalai svámí psal, kolik se má každému dělníkovi platit; nikdo, s kým jsem mluvil, vyjma Annamalai svámího, to slovo nikdy neslyšel. On však trval na tom, že když byl pracovně činný, bylo běžně užíváno. Je možné, že se jedná o zkomoleninu: makkal (lidé) a edu (list) – seznam jmen, který se původně psal na palmové listy.
mókša	osvobození, osvícení.
mukta	ten, kdo dosáhl osvobození či osvícení.
namaskáram	položení na zem, prováděné jako projev respektu či uctívání.
Navarátri	doslovně „devět nocí“; desetidenní oslava, odehrávající se zpravidla v řijnu, při které jsou oslavovány různé aspekty ženského Božství a jsou uctívány v po sobě jdoucích dnech.
nirvikalpa	žádný rozdíl; obecně označuje druh samádhi, při kterém je plný zážitek átmanu, ale žádné uvědomování jak těla, tak světa.
nišťhá	doslova „vyrovnaný“ nebo ve „stavu rovnováhy“; pojem obecně označuje stav, ve kterém jsme neustále zakotveni v átmanu.
nungu	ovoce z palmyry, vypadající trochu jako purpurový kokosový ořech; tvoří jej tři plody čočkovitého tvaru, které jsou pevně vsazeny ve vlákních skořápky.
padmásana	lotosová pozice; pozice se zkříženými nohama, kdy paty jsou položeny na stehnech.
pandal	dočasný přístřešek; v jižní Indii se zpravidla zhotovuje

	z bambusu a je zastřešen kokosovými listy.
pápam	hříchy; karmanové následky nemorálních činů.
párájana	prozpěvování výňatků z písma.
pongál	jídlo, sestávající z rýže, čočky a několika druhů koření.
pradakšina	obcházení určitého objektu či osoby nebo svatostánku jako akt projevení úcty.
páthasálá	škola, která vyučuje obsah véd (včetně jejich správného prozpěvování) pro bráhmanské chlapce.
prána	vitální energie, která podporuje činnosti těla; je propojena s dechem.
pránájáma	dechová cvičení; jejich smyslem je zacházení s pránou či ovládní prány. Jógová filozofie je názoru, že mysl a dech jsou ve spojení; proto kontrola jednoho vede ke kontrole druhého.
prárabdha	část karmanu jedince, která se musí odžít v současném životě; protože zákon karmanu zahrnuje předurčení v lidských činnostech, bývá často překládán jako osud.
prasád	cokoli, co je nabídnuto nebo obětováno Guruovi či Božství, stává se prasádem, když je pak stoupenci vráceno; nejčastějším formou prasádu bývá jídlo.
púdža	obřadné uctívání hinduistického božstva.
punja	zásluhy nashromážděné vykonáváním dobrých čin.
radžas	viz guny.
rasam	ostrá polévka, obsahující hlavně pepř a tamaryšek.
rši	zřec; termín pocházející z védů označuje toho, kdo vhlíží do vnitřního významu pravdy písma. Jeden z titulů Bhagavána byl „Mahárši“ – velký zřec.
Sadguru	plně osvícený Guru, který má moc uvést žáky do jeho vlastního stavu.
sádhana	spirituální metoda či praxe.
sádhu	hledající; člověk, který věnuje svému úsilí veškerý čas. Je to zpravidla takový člověk, který se vzdal rodinného života, aby se mohl plně věnovat duchovnímu cíli.
sahadža	přirozený; sahadža samádhi je stav nepřetržité realizace, ve které je mysl nezvratitelně zničená.
samádhi	transu podobný stav, ve kterém je zažíván átman, skutečnost; Bhagaván rozlišoval mezi nirvikalpa samádhi,

	což je dočasné prožívání átmanu, při kterém tělo a svět jsou nepřítomny, a dále sahadža samádhi, což je stav neustálé realizace, při kterém člověk může normálně působit ve světě; tento výraz též vyjadřuje svatostánek nebo hrobku světce.
sambar	kořenitá jihoindická omáčka; podává se s rýží a je základní složkou všech jihoindických jídel.
samsára	koloběh světské existence; cyklus zrození a smrti; světská iluze.
samskára	mentální zvyk či náchylnost; latentní dojem v mysli, obzvláště způsobený nějakou tendencí v předchozích životech.
sánčita karman	skladiště karmanu; nashromážděný karman všech předchozích zrození, jehož malá část je prožívána jako prárabdha karman v současném životě.
sannjása	závěrečný stupeň v hinduistickém životě, při kterém člověk zanechává světské starání se, opouští rodinný život a žije život putujícího žebravého mnicha.
sannjásin	ten, který učinil zaslíbení sannjáse; mnich, který zamítnul svět, aby se mohl plně věnovat cíli, kterým je osvětlení.
sarvádhikári	vládce nad vším; titul, který přijal Činnasvámí, bratr Bhagavána, když převzal vedení Šrí Ramanášramu.
sat	Bytí, skutečnost, pravda.
satsang	sdružení se sat; může to také představovat formu sdružení s realizovanou bytostí nebo vnitřní sdružení s vlastním átmanem.
sattva	viz guny.
siddhi	dosažení nebo dovršení; obvykle se však týká dosažení nadpřirozených sil, jako jasnozření, telepatie atp.
sthapati	stavitel chrámů, sochař.
šakti	energie, síla; dynamický aspekt átmanu, jejímž působením se vše projevuje.
šanti	mír; jedna ze základních stránek či vlastností átmanu.
šástras	písmo; přesněji, kanonizovaná díla hinduismu.
tamas	viz guny.
	zpravidla to znamená meditaci, spojenou s praxí sebe-

tapas	zapření nebo tělesného umrtvování; věří se, že strádání, které doprovází tapas, urychluje duchovní pokrok. Tapas pochází ze sanskrtského slova, které má kořen v pojmu „horko“. Provádět tapas znamená spálit vlastní nečistoty pomocí intenzivní duchovní praxe.
tírtham	svaté vody; obvykle čtverhranná nádrž se schody, vedoucími k vodě.
upadéša vadai	duchovní poučení, poskytované žákovi Guruem. chřupavý, osmažený pikantní dezert, vyrobený z čočky, mouky, koření a zeleniny.
vairágja vásany	odpoutanost, nepřívíslost. dojmy něčeho, zůstávající nevědomě v mysli; současné vědomí minulých vjemů; poznání odvozená z paměti; skryté tendence mysli, vyvstálé z předchozích činností, myšlenek a tužeb.
védanta védy	viz védy. čtyři sbírky písem, pocházející z doby 2000 let př.n.l. – až po asi 500 př.n.l., které jsou nejvyšší autoritou pro většinu hinduistů. Upanišady tvoří závěr každého védu. Védanta je filozofie, vycházející z textu upanišad.
vibhúti	posvátný popel, kterým se potírá čelo, případně i jiné části těla.

EDICE BÔ YIN RÂ

KNIHA O ONOM SVĚTĚ	MANTRA
KNIHA O ŽIVÉM BOHU	SLOVA ŽIVOTA
KNIHA O ČLOVĚKU	ŽALMY
KNIHA O MANŽELSTVÍ	JANOVA MOUDROST
MANŽELSTVO -slovensky	VÍCE SVĚTLA
KNIHA O ŠTĚSTÍ	KNIHA ROZMLUV
KNIHA LÁSKY	MAGIE KULTU A MÝTUS
STRAŠIDLO SVOBODY	KNIHA KRÁLOVSKÉHO UMĚNÍ
KNIHA ÚTĚCHY	MYSTÉRIUM GOLGATY
SMYSL NAŠEHO BYTÍ	SVĚTY DUCHA
UKAZATEL CESTY	CESTA MÝCH ŽÁKŮ
MODLITBA	G. Lienert: PUTOVÁNÍ SVĚTY
DUCH A FORMA, VYSOKÝ CÍL	

kazeta a cd s nahrávkou knihy
Modlitba a Janova Moudrost

Nabídka autorům - edice Možnosti

Zde dáváme prostor autorům na vydání jejich děl,
a to i jiných směrů, mimo naše hlavní zaměření.

Knihy žádejte u svých knihkopců nebo v: knihkupectví Dobra Bednářová Praha 1,
Jan Jelínek - Hledající (knihkupectví a zásilkový obchod) Praha 7,
v síti knihkupectví Jan Kanzelsberger,

knihkupectví U Džoudyho Praha 2 a v distribuce Kosmas).

Po domluvě možno odebrat i v prodejním skladu Sázkavská 4, Praha 2,
222 521 504. onyxedition@seznam.cz, amjtisk@seznam.cz

Nabízíme tisk a knihařské práce ve vlastní provozovně AMJ Tisk.

Žít podle Bhagavána

Z anglického originálu

Living by the Words of Bhagavan /David Godman/
(vydaného v Sri Annamalai Swami Ashram Trust, 1994)

Annamalai Swami Ashram,

Palakottu Sri Ramanasramam

P.O. Tiruvannamalai 606603, Tamil Nadu Indie

přeložil PhMr. Rudolf Skarnitzl

Návrh a technická redakce Milan Šimon

Vydalo nakladatelství ONYX

Sázavská 4, 120 00, Praha 2

www.onyxedition.com

Zhotoveno v tiskárně AMJ

ISBN: 80-86788-54-7

Šrí Ramana Mahárši je jedním z největších a nejuznávanějších Guruů, kteří se kdy v Indii objevili. Mocný vliv jeho přítomnosti, vyzařující i po jeho fyzickém odchodu, pronikavá nauka o sebezkoumání a příkladný život přitahují i v dnešní době nové stoupence.

Annamalai svámí žil v jeho blízkosti mnoho let a vykonával úkoly, které mu Šrí Ramana ukládal. Toto dílo je vyprávění o něm. Popisuje inspirujícím až dojímavým způsobem život a práci v přítomnosti Šrí Ramany. Představuje se tu klasický vztah Gurua a žáka, náročná a houževnatě vykonávaná duchovní cesta, která se uskutečňovala v proudu milosti Gurua. Dílo intimně, široce a obsáhle vypráví o tehdejšímu dění v Šrí Ramanášramu. Prostými slovy líčí detailně a nezakrytě život komunity, která tehdy obklopovala Šrí Ramanu. Právě v tomto ohledu se vymyká všem jiným pojednáním o Šrí Ramanovi.

David Godman žije v Indii, většinou v Tiruvannamalai, kde byl po mnoho let knihovníkem v Šrí Ramanášramu.

ISBN 978-80-86788-54-8

9 788086 788548